REPUBLICA POPULARĂ ROMINĂ

RPR

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DOS. Nr. 40001 VOL. Nr. 21

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Fond Anchetă Diverse declarații (copii) în legătură cu complotul organizat de Iuliu Maniu și Ion Mihalache. (Fuga dela Tămădău)

CSJ-C9 3/98

Data 3 mai 1955

Urme

ROMÂNIA

Dosarul Nr. ______ Vol. Nr. 21

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE I

DIRECȚIA GENERALĂ A POLIȚIEI

ANUL 194__

DOSARUL

relativ la Actele de anchetă privitoare la complotul organizat de Iuliu Maniu, Ion Mihalache și alții în complotul Tămădău.

Observațiuni: ______

M. O., Imprimeria Națională

Nr. volumului următor: ______

II

ROMÂNIA

Dosarul Nr. ______ Vol. Nr. 1

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIA GENERALĂ A POLIȚIEI

ANUL 194 2

Exemplarul 2.

DOSARUL

relativ la - Actele de anchetă privitoare la complotul organizat de Iuliu Maniu, Ion Mihalache și alții -

Observațiuni: ______

M. O., Imprimeria Națională.

Nr. volumului următor: ______

15 Iulie 1947

copie r.ep. vol. 3. f 2-5 00001

DECLARATIE

==========================

IULIU MANIU,preşedintele Partidului Naţional Tărănesc, domiciliat în Str. Sfinţilor Nr.10,etaj V,apart.11,internat în Sanatoriu Dr.JOVIN,din Bdl.Dacia Nr.19,în declaraţia sa arată :

In legătură cu încercarea de a pleca în străinătate a D-lor : ION MIHALACHE,NICOLAE PENESCU,ILIE LAZAR,CARANDINO NICOLAE cu soţia,D-na PENESCU,ing.GHEORGHE POPESCU,Dr.GAFENCU C-TIN, DUMITRU BORCEA şi EUGEN BORCEA,împreună cu cei doi aviatori PREDA şi LUSTIG declar următoarele :

- Inainte de a răspunde la întrebări,ţin să pretextez cu toată hotărârea contra felului de procedeu pus în aplicare faţă de mine.-

- Un domn cu numele de BOTEZ,funcţionar la Stat,s'a prezentat eri 14 Iulie a.c.,arătându-mi că are misiunea de a mă opri să părăsesc acest apartament din sanatoriu,fiindu-mi-se impus un domiciliu forţat.-

Intrebându-l eu dacă are în privinţa aceasta vre'un mandat înscris sau hotărâre care mă priveşte pe mine,fie dela Guvern,fie dela Instanţe Jud.,sau dela Siguranţa de Stat,fie dela forul Competent.- Am primit răspuns negativ,ceiace m'a îndemnat şi îndreptăţit să protestez imediat în modul cel mai energic, ceiace fac şi acum,ulterior acestei ocazii.-

- In legătură cu afirmativa încercare de plecare, a unor colegi de ai mei,ţin să constat că am fost totdeauna şiconsecvent de părerea că poporul român,trebue să ţină cel mai strâns contact politic şi cultural cu lumea din afară şi imperial cu Naţiunile Unite.-

Aceasta pentru a face cunoscut României şi situaţia şi năzuinţele sale.-

Astfel,oricare,prieten al meu m'a întrebat dacă sunt de acord să plece în străinătate, am răspuns categoric că sunt de acord.-

./.

Felul şi modul de executare în contact,nu mă interesa şi nu cădea în competenţa mea.-

Duminică,spre seară l-am chemat pe Dl.I. MIHALACHE dela Dobreşti,la Bucureşti,pentru a pregăti şedinţa Delegaţiei Permanente pentru Sâmbăta viitoare şi între altele am constatat că este o posibilitate de plecare în străinătate, cu avionul, fiind de acord,în totdeauna, să plece Dl.I. MIHALACHE,mi-a comunicat că există această ocazie de plecare cu avionul, şi am fost de acord.-

In ce priveşte organizarea plecării,n'am avut nici o parte activă - totul rămâne în sarcina celor ce urmau să plece.

Dl. NICOLAE PENESCU,aflând că este o ocazie de a pleca în străinătate, mi-a comunicat că doreşte să plece şi D-sa iar eu am fost de acord.-

Dl. N.CARANDINO,mi-a comunicat,tot în seara de 13 Iulie,că are o ocazie de plecare în străinătate şi că doreşte să plece,la care eu am fost de acord.-

Prin Dl.N.CARANDINO, am transmis,acordul meu pentru plecarea D-lui ILIE LAZAR.-

In legătură cu această proectată plecare,îmi amintesc de un oarecare POPESCU,despre care mi s'a vorbit,numai în ajunul plecării,adică 13 Iulie a.c. şi care ar avea un oarecare rol în această plecare,fără a şti ce anume.-

La fel a fost amintit în acea seară şi numele unui Dr.GAFENCU.-

ss/' Iuliu Maniu

copie regi vol 3. f 6-9. 19 Iul.

00003

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar următoarele:

Pe VLAD HATIEGANU, îl cunosc de mic copil, fiind fiul prietenului meu EMIL HATIEGANU. VLAD HATIEGANU venea însă mai rar in locuința mea.-

In săptămâna, inainte de 14 Iulie a.c. VLAD HATIEGANU, chemat de mine, deoarece nu mă simțeam tocmai bine, el fiind medic, m'a vizitat de câteva ori.-

Inainte cu 2-3 zile de 14 Iulie 947, fiind la min[e] mi-a comunicat că el cunoaşte o ocazie de a pleca cu avionul in străinătate, cu care ocazie ar putea pleca 3-4 persoane, că dacă doresc pot profita de acestă ocazi[e] şi să-i trimit. I-am răspuns că, dacă plecărea este serioasă, aş fi de acord să plece MIHALACHE şi incă 2- 3 persoane.-

Am comunicat aceasta posibilitate de plecare lui MIHALACHE vineri seara sau sâmbătă inainte de a pleca la Dobreşti.-

I-am spus Dlui ION MIHALACHE, că dacă dintr'un motiv oarecare n'ar putea pleca, voi pleca eu. Dl ION MIHALACHE vedea şi Dsa necesitatea absolută a plecării unuia dintre noi şi până la urmă s'a hotărât să plece Dsa.-

Dacă plecarea lui ION MIHALACHE se impunea categoric, plecarea lui NICULAE PENESCU, deşi importantă, nu se impunea cu aceiaş insistență categorică.-

Ocazia de a pleca in străinătate cu avionul impreună cu ION MIHALACHE i-am comunicat-o lui NICULAE PENESCU sâmbătă sau Duminică.-

Intrucât cu mai mult timp inainte de 14 Iulie 1947, am discutat cu personalităţi importante din partid, necesitatea de a pleca peste hotare, singur că şi cu Dl N. PENESCU, dată fiind capacitatea şi talentul său am discutat de mai multe ori cu mult timp inainte, importanța pentru partid şi pentru țară de a pleca in străinătate.-

./.

La fel am discutat cu mai mult timp inainte de data plecări şi cu Dl CARANDINO, despre plecarea Dsale in străinătate.-

Lui ILIE LAZAR, eu i-am transmis vorbă că are ocazie să plece, şi cred că era bine să plece.-

Am trimis in străinătate acesti colaboratori ai mei cu scopul de a informa celelante ţări si pentru a creia o atmosferă favorabilă răsturnări actualului regim din ţară, prin mijloace legale şi o face posibil ca noţiunea şi Suveranul Ţării să-şi exercite liber drepturile.-

19 Iulie 1947.- (ss) Iuliu Maniu

11 Aug

Copie vezi vol. 3 f 16 - 19

00005

D E C L A R A T I E

Sunsemantul IULIU MANIU, din Bucuresti str. Sfintiilor nr. lo in continuare declar :

Toate problemele si actiunile pe care le con sideram necesare de urmat de către partidul nostru a fost dicutate in forurile statutare si anume biroul politic sau delegatia permanentă si numai după ce erau adoptate de aceste foruri deveneau obligatori formând linia politică a partidului.-

Tin să mentionez că dela acestp normă făcea exceptie anumite probleme in legătură cu politicea esternă pe care le considerau mai discrete, si nu le supuneam discutiei plenului forurilor statutare ci le discutam numai cu Dnii ION MIHALACHE MIHAI POPOVIC NICOLAE PENESCU, cu fiecare in parte sau cu toti in sedintă. Ia

Iar unele probleme de importantă deosebită le discutam personal cu Dnii DINU BRATIANU si TITEL PETRESCU.

In general linia politică a partidului a fost fixată de forurile statutare după discuti acelor prezenti si in special după 23 Augsut 1944. Această lini politică a fost adoptată de un unanimitatea membrilor forurrilor statutare.

Linia politică a partidului era transmisă organizatilor fie prin presă, circulări sau verbal către sefi organizatiilor.

In afară de organizatiile teritoriale, partisul avea organizatii profesionale, de tinenret feme nină si muncitorească.

Dintre aceste orgnizatiuni cele maiactive erau organizatia muncitorească care era foarte bine pusă la punct organizatie tineretului iar dintre cele profesionale mă preocupa organizatia militară.-

./.

Am infintat organizatia muncitorească si am dat inportantă deosebită după 23 August 1944, deoarece consideram necesar să avem si această importantă fortă la andemâna partidului pentru a o putea folosi asa cum ne convenea nouă după confectiunea noastră politică.-

Incadrarea organizatiei muncitoresti am fpcut-o cu acele elemente ,intelectuale sau din rândul clasei muncitoare care manifestau atitudinea lor anti.comunistă si duceam actiuni in conformitate cu linia politică a partidului national tărănesc pentru a sustrage această importantă fortă, clasei muncitoare de sub influenta partidului comunist.-

Astefl organizată si incadrată cu astfel de element organizatia muncitorească a P.N.T. trebuia să i-a parte la toate actiunile politicâe ale partidului nostru.-

Această organizatie muncitorească era condusă direct de presedintele partidului prin presedibtele sau colaboratorii săi cei mai apropiati si eram informat in linii mari de activitatea acesti organizatii.-

Incă din timpul Imperiului Austro-Ungar mă peocupa problema muncitorilor români din acea tară si aveam legături cu Flueras, JUMANCA, s.a., urmărind ca muncitorii români să nu se incadreze in organizatii comune cu unguri sau alti muncitori străini.

11 August 1947 /ss/ IULIU MANIU

13 Aug

copie regi vol. 3 - f 20-23. 00007

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU in etate de 75 ani ocupatiune agricultor, Bădăcini, locuinta in strada Sfintilor nr.1 Bucuresti, necăsătorit declară următoarele :

Intre alte multe organizatii profesionale din partidul national tărănesc, existau 2 orgnozatiuni profesionale militare, ale fostilor militari care apartinea partidului nostru.

Ambele organozatiuni militare, era statutare si se ocupau cu problemele specific ale profesiunei lor.

Organizatia Militară profesională militară pe tar era suordonată direct sefului organozatie capitalei- Dl ION MIHALACHE.

Orientarea lor politică se comforma orientării generale politice a partidului, programului si tacticei lui.

Despre activitatea acestor organizatii mi se raporta fie in sedinte de partid, fie in convorbiri particulare la club sau in socetate.

Nu toti militari inscrisi in partid actionau in cadrul organizatiunilor profesionale.

Il cunosc pe codrul MOCANU care se ocupa la ziarul "DREPTATEA" cu rublica externă.-

Cu Dsa mă intâlneam in relatii obijnuite ale partidului si când avea ceva anume să-mi comunice venea la mine.

In misiunea la ziar lucra in competenta necesară, cunoscând bine idiologia partidului.-

Cunosc deasemenea pe Lt. cdor CIOROIU MIRCEA, care mi se prezenta ca un ofiter bine pregătit atât profesional cât si in privinta pregătirii generale.

Pe genealul BARBU VASILE il cunosc de multă vreme incă depe cât era locotenent.- Il stiu ca pe un om bine pregătit profesional specialist in problemele de organizare a jandarmeriei si mi-a făcut bune servicii pe timpul guvernări.

./.

Cu dsa eram in contact mai des decât cu ceilalti ofiteri din partid, mai ales după trecerea in rezervă.-

Pe col- STOICA STEFAN il cunosc inainte de a fi fost secretar general la Ministerul Inzestrării. Mi-am dat asentimentul pentru postul de secretar general administrativ, fiindcă il stiam bine pregătit din punct de vedere militar. Am luat la cunostintă cu plăcere această avansare.-

L-am numit in postul de presedinte al organizatiei profesionale militare, fiindcă pe deoparte stiam că ofiteri pe care urmau să-i conducă erau de acord cu această numire, iar pe dealtă parte pentru că consideram capabil pentru aceată functiune.-

Intâlnirile intre mine si Lt. Colonel STOIKA STEFAN nu aveau ca subiect decât activitatea cercului profesional militar si de natură amicală intre oameni care se respectă reciproc.

Această declaratie in două pagini o recunoc de a fi a mea.-

/ss/ IULIU MANIU

13 August 1947.-

I

copie vezi vol. 3 f 24-30 09

10 Sept

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU de profesiune agricultor, domiciliat în Bucuresti, Str. Sfinţilor Nr. 10, declar următoarele:

L-am cunoscut pe Dl. NICULESCU BUZESTI în toamna anului 1940 la locuinţa lui BARBU STIRBEY, când am discutat şi hotărât cu el inaugurarea acţiunei politice care să scoată România din legăturile cu Germania şi să treacă de partea Naţiunilor - Unite.-

Acţiunea a fost începută imediat atât în ţară cât şi în străinătate bine înţeles cu aprobarea conducerii centrale a P.N.T.-

Plecarea din ţară a lui NICULESCU BUZESTI s'a făcut din interese familiare, deoarece soţia sa se găsea grav bolnavă în Elveţia, unde chiar a şi decedat.

Cu ocazia acestei plecări despre care am ştiut, i-am pregătit o scrisoare prin care am constatat că este membru al Partidului nostru şi că este un influent prieten politic al nostru.-

Scopul pentru care am dat această scrisoare a fost ca cei în drept adică ceilalţi prieteni politici ai mei şi care se găseau în străinătate să fie încredinţaţi că NICULESCU BUZESTI este persoana agreată şi de încredere a mea.

Dl. BUZESTI mi-a spus că va cere o similară declaraţie şi dela Dl. BRATIANU şi TITEL PETRESCU pentru a dovedi faţă de prieteni acestora că posedă şi încrederea acestor şefi de partide, cu care eu m'am declarat de acord.

Scopul pentru care Dl. NICULESCU BUZESTI cât şi prietenii mei din străinătate duceau acţiunea lor era întâi: asigurarea suveranităţii Ţării Româneşti şi recâştigarea integrală a Transilvaniei, precum şi asigurarea tuturor intereselor României care ar putea veni în discuţie, în cercurile din străinătate.

Plecarea în străinătate a D-lui NICULESCU BUZESTI s'a făcut cu puţin timp înainte de alegerile din 19 Noembrie 1946.

In corespondenţa ţinută cu prietenii mei din străinăta-

./.

te, nu am avut curieri speciali ci am folosit diferite ocaziuni de persoane care voiajiau, evitând persoane oficiale.

Pe Dl.POGONEANU l-am cunoscut pe la sfârşitul anului 1945, sau începutul anului 1946, în legătură mai sistematică cu el nu am fost, fiindcă atât eu cât şi funcţionarii din Ministerexx ne evitam pentru a nu da loc la interpretări greşite.- In legătură cu materialul statistic, i-am cerut unele informmaţii în legătură cu lumea apuseană, adică Germania, Franţa, Austria şi Anglia pe care Dl.POGONEANU, mi le-a dat, acest material statistic era de natură economică.- Prin Dl.POGONEANU nu am expediat nici un fel de corespondenţă în străinătate şi nici nu am primit.-

Aceasta este declaraţia pe care o semnez propriu.

ss/.I.MANIU

In continuarea declaraţiei că Dl.POGONEANU nu mi-a dat nici un fel de material de natură politică decât celx amintit mai sus adică un material statistic de natură economică.

Menţionez că dela Dl.NICULESCU BUZESTI am primit numai o singură scrisoare din Elveţia în care îmi schiţa încurcăturile dela Conferinţa de Pace care dealtfel erau cunoscute şi din ziare.

Pe Dl.VASILE SERDICI îl cunosc dela data intrării sale în partidul nostru în timpul când s'a făcut fuziunea cu partidul Dl.Dr.LUPU.

Cu Dl.SERDICI eram în raporturi amicale permanente, l-am apreciat pentru atitudinele sale în materie economică şi în general pentru că era un om deştept şi corect şi se bucura de încrederea mea.- Raporturile între mine şi Dl.SERDICI, au devenit mai strânse odată cu confirmarea lui ca preşedinte al organizaţiei din Jud.Târnava Mare a partidului nostru.Incepând din luna August 1946 aproximativ şi până după alegeri am locuit la Dl.V.SERDICI, unde aveam o cameră închiriată.- Dela începutul anului 1945 l-am întrebuinţat pe Dl.SERDICI ca interpret pentru limba engleză la Misiunea Engleză şi Americană.- Dela 23 August 1944, şi până în anul 1946 raporturile cu Misiunile Americană şi Engleză erau mai strânse, iar în anul 1947, raporturile erau mult mai rare.- Discutiile purtate atât cu Dl.BERRY, cât şi cu Dl.HOLMAN şi SKAUYLER era de natură in-

./.

formativă şi de protest pentru nerespectarea convenţiunilor internaţionale şi a înţelegerilor făcute cu partidul nostru, că se va respecta viaţa constituţională şi libertăţile politice şi cetăţenesti care care erau mereu călcate.

Susţin şi semnez.

ss/ I.MANIU.

Pe Dl.NICU CARANDINO, nu-mi amintesc decând îl cunosc şi nici nu eram în raporturi de prietenie personală cu dânsul dat fiind deosebirea de vârstă. L-am apreciat foarte mult ca scriitor si ca om de luptă politică.

Insărcinările date de mine lui CARANDINO, se refereau numai la atitudinea gazetei partidului nostru "Dreptatea" In general întâlnirile mele cu Dl.CARANDINO erau destul de rare fiind ambii foarte ocupaţi.- Pe Dl.CARANDINO îl cunosc şi l-am apreciat pentru caracterul său **cinstit şi deschis**.

Pe Dl.GHITA POP, îl cunosc din tinereţe decând era student, este un om de o erudiţie excepţională, de o profundă judecată şi un temperament calm.

Este cel mai bun cunoscător al problemei minorităţilor deaceea l-am trimis în străinătate în anul 1928 în diferite ţări unde se găsesc minorităţi, pentru a studia la faţa locului modul cum este rezolvată problema minorităţilor. Este membru al Delegaţiei Permanente şi fost ministru în repetate rânduri. In epoca pregătirii loviturei dela 23 August 1944 Dl. GHITA POP era secretarul general al Partidului nostru, desvoltând o activitate foarte sârguicioasă şi patriotică. Dl.GHITA POP, era membru în comitetul redacţional al "Dreptăţii" Este un om de o încredere desăvârşită pe a cărui cuvânt eu puneam multă bază. Ultima întrevedere avută cu Dl.GH.POP a avut loc în primele zile ale lunei August 1947 la locuinţa D-lui BOILA în Str.Barbu Delavrancea, când a fost chemat de mine, precis în ce chestiune nu-mi aduc aminte, consider chemarea D-lui POP, ca ceva firesc deoarece este unul din consilierii mei cei mai apreciaţi, motiv pentru care l-am şi însărcinat şi cu încheerea armistiţiului la Moscova în 1944.-

Pe ILIE LAZAR, îl cunosc de pe vremea când eram student l-am cunoscut totdeauna ca un bun român şi luptător desinteresat, deschis şi hotărât, este bine pregătit ca, cultură generală.

Era membru al Delegaţiei permanente şi se bucură de încrederea mea ca un om de cuvânt şi ca unul care se bucură de încrederea maselor partidului nostru,- La actul dela 23 August 1944 şi la pregătirea lui Dl. ILIE LAZAR are merite excepţionale.-

Plecarea D-lui ILIE LAZAR, în străinătate era motivată prin împrejurarea că noi nu plănuiam o actiune de mase într'un viitor apropiat în ţară, unde prezenta lui era necesară, în schimb însă el trebuia să cunoască lucrurile din străinătate în legătură cu mişcările şi acţiunile muncitoresti.

Menţionez că Dl. ILIE LAZAR a avut o activitate excepţională în legătură cu realizarea unităţii naţionale în anul 1918.-

ss/ Iuliu Maniu

5 aug

copie vezi vol. 3 f 31-36 00013

DECLARATIE

Subsemnatul IuliuManiu declar in continuare următoarele:

După eliberarea dlui Iliez Lazşr din inchisoare l'am văzut de două sau trei ori,prima dată l'am v zut eu,apoi mi-a intors vizită,iar a treia oară nu-mi reamintesc.

Nu am disuctat chestiuni in legătură cu rolul Dlui Iliez Lazăr in partid,deoarece poziţia lui in partid era bine definită,el fiind membru de delegaţie permanentă şi in acelaş timp purtătorul de cuvânt al muncitorilor,aparţinând partidului nostru.Nu-mi reamintesc dacă mai era cineva de faţă la această intrevedere.

După 23 August 1944 dl Iliez Lazăr a primit misiunea d de a se ocupa de interesele ardelenilor din din Capitală,precum şi de muncitori.Dl Ilie Lazăr reprezenta interesele muncitorilor in conflictele dintre patroni şi muncitori pe care le rezolva intotdeauna in favoare muncitorilor.Menţionez că am oferit dlui Ilie Lazăr să intre in guvernul Rădescu,dar acesta a refuzat.

Precizez că nu am dat dlui Ilie Lazăr insărcinarea de a lua contactcu Glul Aldea.

Organizarea secţiilor muncitoreşti s'a desvoltat organic odată cu desvoltarea intregului partid.

O atenţie deosebită am dat personal incepând din 1944 organizaţiilor muncitoreşti ale partidului nostru in vederea loviturii din 23 August 1944,apreciind că pentru reuşia loviturii şi pentru asigurarea rezultatelor ei,era necesar ca muncitorimea din capitală să fie organizată şi gata totdeauna de a acţiona in favoarea acţiunii de indepărtare a nemţilor din ţară.După reuşita loviturii dela 23 August 944, am folosit organizaiile muncitoreşti pentru a susţine curentul popular pentru partidul nostru in Capitală precum şi in toată ţara şi pentru a putea fi informat despre toate doleanţele lor in mod autentic şi a discuta cu ei modalităţile de satisfacere şi in special de a ţine in albia paşnică şi legală manifestările lor,ceiace au şi reuşit,deşi nu era uşor fiindcă muncitorimea a văzut sinceritatea cu care partidul nostru a susţinut interesele muncitorimii sub puterea dreptăţii sociale,reprezentate de partidul nostru cu multă ener-

gie.

Intâmplările dela Malxa,nu a fost o acţiune izolatş anume organizată ci a fost un incident născut din ocaziunea alegerilor unde ca in multe alte fabrici din Bucureşti,muncitorii aparţinând partidului nostru,,pretindeau săvârşirea alegerilor in mod legal cu vot secret,iar comuniştii insistau la lista lor să fie proclamată prin aclamaţi,ceiace ai noştrii nu voiau.Iar pentru că nu voiau aclamarea,organizaţia comunistă i-a atacat pe ai noştrii,venind cu camionae din alte fabrici. Personal nu am luat parte şi nici nu am fost informat despre pregătirea care le făceau comuniştii.

Noi nu am făcut pregătiri speciale ci am dat numai circulare că muncitorii aparţinând partidului nostru şă ia parte la alegeri la toate fabricile.Eu nu ştiu ce rol a avut dl Iliez Lazăr in alegerile dela Malaxa şi nici de celelalte fabrici unde a avut loc alegeri.Eu am luat cunoştinţă numai de rezultatele din care reieşea că muncitorimea a fost in majoritate cu noi.

In seara zilei de 12 Iulie 1947,l'am chemat pe dl Ilie Lazăr ârin dl Boilă Romulus care însă nu cunoştea motivele pentru care il chemam şi care de altfel imi făcea in nenumărate rânduri asemenea servicii.Dl Ilie Lazăr a venit la sanatoriu,iar eu i-am comunicat că este o ocazie bine venită pentru a pleca in strainătate,unde va avea posibilitatea să studieze la faţa locului problemele muncitoreşti şi soluţiile cele mai potrivite care se aplică in ţările din apus.

Cu Dl M.Carandino m'am văzut in ziua de 12 Iulie a.c., la locuinţa dlui Boilă când deasemenea i-am comunicat posibilitatea ce am de al trimite in streinătate.Scopul pentru care dl M.Carandino trebuia să plece era ca de indată ce va ajunge in America,să redateze o gazetă românească,care să reprezinte linia politică a partidului nostru şi in acelaş timp să ţină legătură cu gazetarii streini.

Cu dl Ion Mihalache m'am văzut in ziua de lo Iulie sau 11 Iulie nu pot preciza exact şi am discutat posibilitatea plecării in streinătate,precizez că i-am comunicat că posibilitatea de a pleca in streinătate a devenit actuală şi că deci dacă este de acord,poate să plece.Scopul pentru care trebuia să plece dl Ion Mihalache,a fost de a comunica cu ambasadorii care au fost in Bucureşti,că promisiunile făcute de dl Groza nu se aduc la indeplinire şi că din această cauză situaţia politică din România a ajuns intolerabilă.Si in special să le

aducă la cunoştiinţă că Guvernul aresteazş cu sutele prieteni noştrii politici şi că mulţi inşi sunt refugiaţi prin păduri pentru a scăpa de persecuţiile la care sunt supuşi.

Pe dl M.Penescu il cunosc de când a intrat in partidul nostru din anul 1923 sau 1924, este un eminent jurist şi de mare folos in partidul nostru, cu cunoştiinţe vaste şi cu o putere excepţională de muncă. Din aceste motive ocupă o poziţie excepţională in partidul nostru fiind numit ministru, iar apoi secretar general al partidului nostru.

A studiat mulţi ani la Paris unde s'a ocupat in special cu mişcările marxiste in care a şi luat parte. Avea un birou avocaţial foarte frecuentat şi are o situaţie materială bună, care il punea la adăpost de grijile materlae. El se bucură de deplina mea incredere. Ultima dată m'am văzut cu dânsul in ziua de 12 Iulie, când i-am comunicat posibilitatea plecării in streinătate, dar că din lipsă de locuri doamna lui nu poate pleca. Scipul plecării era de a informa pe românii din streinătate despre situaţia din România, aceasta cu atât mai mult cu cât era in curent cu toate problemele care preocupau partidul nostru şi pe care le cunoştea in calitatea ce o deţinea de secretar general al partidului nostru.

Dl Cornel Coposul aparţine unei vechi familii din jud. Sălaj şi care se găsea in strânse raporturi cu familia mea. Il cunosc de când era student la Simleu, este foarte bine pregătit şi citit. şi cunoaşte problemele politice temeinic. Este un eminent gazetar care scrie repede şi cu mult succes pentru cititoriigazetei. El a fost şi colaborator intern la ziarul "Dreptatea". In paritd ocupa funcţia de secretar adjunct şi in acelaş timp a făcut şi oficiul de secretar particular al subsemnatului până in luna Februarie 1947. Dl Coposu cunoştea toate problemele care frământau partidul nostru. Corespondenţa de obiecei era scrisă de el şi dictată de mine.

Il apreciez foarte mult şi se bucura de increderea mea.

Aceasta este declaraţia pe care o semnez propriu.

5 August 1947.

ss. Iuliu Maniu

Din continuare adaug că am trimis in streinătate oameni distinşi, unii membrii ai biroului, ceiace puteam face, fiindcă am reţinut şi aicea o bună parte din biroul, oameni deasemenea distinşi şi cunoscători ai problemelor. A rămas aci un vice preşedinte, doi secretari adjuncţi, ambii casieri şi fostul secretar general al partidului Dl Ghiţă Pop, impreunş cu doi secretari general adjuncţi, toţi aceştia foşti miniştri.

5 Aug.1947. ss. Iuliu Maniu

4

copie vezi vol. 3. f 37-39. 00016

6 Sept

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele:

Cu Dl.Ilie Lazăr m-am întâlnit ultima dată în seara zilei de 13 Iulie 1947, probabil la locuinţa Dlui Ionescu în Str.Tokio,însoţit fiind de Dl.Boilă,care însă nu a asistat la convorbire şi dealtfel nici nu era în curent cu ceiace se petrecea.

Pe Dl.Colonel Stoica l'am cunoscut la intrarea sa în partidul nostru,data nu mi-o reamintesc,în orice caz înainte de a fi numit Secretar General la Ministerul Inzestrării.-

Col.STOICA era Preşedintele Secţiei Cercului Profesional Militar, pe ţară,în ceiace priveşte organizaţia pe Capitală,nu cunosc cine era Preşedintele deoarece Capitala era sub ordinele Dlui Ion Mihalache.

Cercul Profesional Militar avea ca scop studierea chestiunilor în legătură cu poziţia militarilor pensionari. Dl.Colonel Stoica era subordonat mie,dar nu a primit şi nici nu a cerut instrucţiuni dela mine în legătură cu activitatea acestui cerc profesional.- Cu Col. Stoica mă vedeam foarte rar, iar atunci când mă vedeam cu dânsul discutam generalităţi.- Este un om de caracter, un bun militar,ordonat,şi aveam încredere în el, dat fiind că este un om de caracter şi priceput luam în serios lucrurile care mi le comunica.- Nu am văzut şi nici nu am studiat singur sau cu Dl.Ion Mihalache nici un material prezentat sau întocmit de Col.Stoica sau de alt ofiţer membru al C.P.M.,ca lucrare a secţiei Militare. Nu-mi aduc aminte să fi primit vreun material cu caracter militar,dela vre'o persoană militară sau fost militar.

Comandorul Mocanu era colaborator la ziarul„Dreptatea" unde făcea aprecieri în legătură cu problemele

externe. Il vedeam foarte rar, deoarece era ocupat la redacţie ,deşi eram în raporturi destul de bune, apreciindu-l ca un om de caracter şi bun gazetar.In acţiunea dela 23 August 1944 a colaborat cu mine şi Comandorul Mocanu. In acţiunea actuală de doborire a Guvernului,Comandorul Mocanu nu a avut nici un rol definit,în afară de acela de colaborator al gazetei.

Susţin şi semnez.

ss. Iuliu Maniu

6 Septembrie 1947.

8 Sept

Copii vezi vol. 3 f 40-42 00018

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele :.

Rectific şi revin in ceeace priveşte cunoştinţa mea cu Dl. Pogoneanu şi anume : L-am cunoscut pe Dl. Pogoneanu între ani 1941-1942 nu-mi reamintesc precis data, cunoştinţa am făcut-o în locuinţa Dlui Stirbey. Intrevederile mele cu Dl. Pogoneanu au fost repetate, in special in epoca pregătirii actului dela 23 August 1944. După aceasta dată, intâlnirile noastre au fost mai rare şi aveau loc deobicei cu ocazia diverselor dejunuri unde eram invitaţi. In aceste intrevederi discutam cu Dl. Pogoneanu, probleme în legătură cu tratatul de pace şi în special problema Dunăreanu şi problema noţiunei celei mai favorizate. Dl. Pogoneanu în calitate de specialist cunoştea aceste probleme, iar discuţiunile erau purtate în sensul de a mă documenta pe mine.-

In legătură cu problemele de mai sus, am dictat personal Dlui Coposu o sfrisoare adresată Dlui Gafencu la Paris, in care arătam punctul meu de vedere in legătură cu problemele internaţionale atunci actuale. Acestă scrisoare a fost redactată în epoca conferinţei de pacedela Paris, nu-mi reamintesc conţinutul acestei scrisori, in măsura in care să pot reproduce din memorie conţinutul.-

Pe Radu Niculescu Buzeşti l-am cunoscut la intrarea in paritdul nostru, recomandat fiind de ~~fxxxkxxxx~~ fratele său Constantin Niculescu Buzeşti. Radu Buzesti făcea politică in jud. Caraş şi s'a stabilit numai in ultimul timp in Bucuresti. Nu a avut nici-o insărcinare ~~xxxxxxx~~ specială dela mine sau dela alt organ al partidului.-

/Actiunea propriu zisă politică/ noi aduceam aci acasă, adică partidul nostru/

Acţiunea propriu zis politică, partidul nostru o desvolta in ţară, acţiunea care producea ecourile sale în străinătate, susţinute acolo şi de prietenii noştri.-

Pe Dl. cdor Cioroiu Mircea l-am cunoscut incidental intr'o societate fiind cu mai mulţi prieteni, precizez că,

000019

cunoştinţa am făcut-o la clubul nostru inainte de alegeri.- Cu Dl. Cdor Cioreiu mă vedeam destul de rar,nu a avut nici-o insărcinare dela mine si nu am cunoştinţă dacă a primit vre'o insărcinare dela altcineva din partidul nostru. Nu-mi reamintesc că Dl. Cdor Cioreiu să-mi fi prezentat vre'o lucrare cu caracter militar,sigur este insă că eu nu i-am cerut asemenea lucrare.-

Susţiu şi semnez.

8 Septembrie 1947.-

/ss/ Iuliu Maniu.-

11 ...

copie vezi vol. 3 f 43-47. 00020

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele :

Intrebare: Care erau raporturile Dvs. cu Dl. Gafencu şi ce conţineau scrisorile purtate între Dvs. şi el?-

- Raporturile mele cu Dl. Gafencu au fost foarte bune, atât timp cât a fost membru al Guvernului susţinut de noi şi aceste raporturi bune au dăinuit până a părăsit partidul nostru.-

Dl. Gafencu a plecat în străinătate ca făcând parte din corpul diplomatic, fireşte aceste două împrejurări au făcut ca raporturile dintre noi să se răcească foarte mult.-

In două scrisori insista să căutăm a inbunătăţi raporturile noastre cu U.R.S.S., aceste scrisori le-am primit din Elveţia, iar apoi să exercităm toată influenţă noastră pentru ca Guvernul român să nu mai continue războiul impotriva U.R.S.S. şi, în urma acestor scrisori am prezentat guvernului român, memorii, cerând sistarea imediată a războiului.- Ceiace dealtfel pretindeam mereu Guvernului Antonescu, până când l'am rugat pe Dl. Mihalache să meargă cu un memoriu de al meu la Antonescu pe front, pentru a insista să nu continuie războiul pe pământ sovietic.- Pe cât îmi reamintesc după 23 August 1944 am scris Dlui Gafencu o singură scrisoare în care mă plângeam de guvernarea Dlui Groza caracterizând, ca dictatorială. Si îl făceam atent de foametea care ameninţă România din cauza indolenţei Guvernului.- In această scrisoare rugam să se folosească în viitor de accente mai grave în ce priveşte situaţia aproape disperată în care se găseşte România. Această scrisoare am trimis-o în timpul conferinţei de pace dela Paris, nu ştiu prin cine a fost trimisă această scrisoare.-

E.F. ..//..

cine a fost trimisă această scrisoare.-

In ceiace priveşte memoriile înaintate de Dl. Gafencu la conferinţă de pace dela Paris, nu au fost prezentate din iniţiativa mea. Al doilea memoriu nu-l cunosc incă. Prezentarea lui insă a fost sugerată de mine, fără a cunoaşte conţinutul. Sugentia in ceace priveşte al doilea memoriu a fost făcută prin scrisoarea des re care am amintit mai sus.-

Toto in scrisoarea amintită mai sus , am comunicat dlui Gafencu că este o dorinţa generală a poporului roman, că trupele străine şi prin urmare cele sovietice să fie retrase de România cât de curând, fiindcă războiul cu Germania s'a terminat.-

Deasemeni cêream ca linia de comunicaţie cu Austria să fie menţinut în direcţia cea mai scurtă adică prin Rusia Subcarpatică şi Polonia.-

Nu-mi reamintesc că după 23 August 1944, să fi primit vre-o scrisoare dela Dl.Gafencu. Imi explic faptul de a nu fi primit nici o scrisoare dela Dl.Gafencu,prin faptul că am primit dela Dl. Niculescu-Buzelti, o scrisoare mai lungă şi intrucât ambii lucrau impreună Dl.Gafencu se simţea dispensat de obligaţia de a-mi scri.

Raporturile mele, cu Dl Gafencu au fost intotdeauna normale, o răceală s'a produs intre noi când Dsa a intrat intr'un guvern care nu era al nostru. A fost o neinţelegere intre noi numai in chestia Basarabiei, căci el Gafencu era de părere propabil in urma conversaţiilor care avea in Elveţia cu un diplomat rus, să nu insistăm prea mult pe chestia Basarabiei, care după părerea lui numai poate fi salvată.-

Aceasta s'a petrecut in anii 1941,1942,1943. Eu rămânând la punctul meu de vedere, adică că noi trebue să susţinem dreptul nostru la toate provinciile româneşti.

Cu Dl.Tilea am fost in cele mai bune raporturi până în momentul când s'a produs neinţelegerea mea cu ex Regele Carol II.,când Dl.Tilea s'a decis să rămână pe partea fostului Rege, şi prin urmare s'a despărţit de mine.

Dela despărţirea Dlui Tilea de mine, raporturile

nu au mai fost reluate.

Nu-mi reamintesc să fi trimis in luna Aprilie 1946 sau la altă dată vre-o scrisoare Dlui Creţianu la Ankara, dealt el nici nu aveam ce să-i comunic,nefiind in corespondenţă cu el.

In anul 1946 nu-mi reamintesc exact luna, am insistat ca Dl. Vişoianu să plece in străinătate, insistenţa pe care am depus-o pe lângă toţi românii deştepţi.

Scopul pentru care insistam, ca aceşti români să plece in străinătate, era de a informa lumea diplomatică despre stările insuportabile din România, sub Guvernul dicatatorial al Dlui Groza. Stări, care nu erau in raport cu sacrificiile mari care le adusese România pentru victoria puterilor aliate.

Nu este adevărat şi consider că exclus chiar, de a fi primit prin Dl.Serdici sau altă persoană, un plan de organizare al Armatei, transmis de Dl.Colonel Stoica sau de altcineva. Nu am cetit şi nici nu am văzut un asemenea document. Si în consecinţă nu am trimis Dlui Melbourne sau altui membru al Corpului diplomatic sau Misiune străină.-

Nu am dat nici un interview vre-unui gazetar străin în luna Iulie 1947, şi nu-mi reamintesc de ziaristul Lawrence, dela "Neyork Times"

Nu am arătat Dlui Serdici sau altcuiva vre-o schema de organizare a rezistenţei şi nici nu am cerut cuivá intocmirea unei asemenea schema sau plan.

Nu-mi reamintesc a fi primit dela Dl.Colonel Stoica prin Dl.Serdici Statutele C.P.M. precum şi conferinţa ţinută de Dl. Colonel Stoica şi intitulată "Armata de Mâine" şi nici nu am cetit o asemenea conferinţă scrisă de Dl. Colonel Stoica şi cu anumite complectări făcute de Dl. Ion Mihalache.

Susţin şi semnez.

ss. Iuliu Maniu

11 Septembrie 1947.

copii vezi vol. 3. f 48-52, 16. fyt

00023

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele :

In ceeace priveşte cele afirmate de mine cu ocazia discursului ţinut la Vinţul de Jos în Iulie 1936, nu pot constata dacă cuvintele mele au fost exact reproduse, până când voi avea posibilitatea a le constata, declar că într'adevăr în esenţă şi la Vinţul de Jos, ca întotdeauna am pronunţat părerea mea care era permanent că sunt în contra concepţiei ştiinţifice sociale şi politice comuniste.-Situaţia la acea vreme era precum urmează Comuniştii din Budapesta sub conducerea lui Kuhn Bella au început ofensiva dela Tissa pentru a ocupa Transilvania şi celelalte ţinuturi româneşti.- Au reuşit să pătrundă cu armata lor maghiară până dincolo de Dobriţeni şi ajunseseră până la Simleu şi Bădăcin, unde să găsea mama mea, sora mea Cornelia şi vărul meu Romul Erdely.- I-au luat cu sine toate aceste treipersoane ca ostateci şi i-au dus, căci între timp au fost nevoiţi să se retragă la Budapesta unde au reţinut toate aceste persoane 3 luni şi eu fireşte ca preşedinte al Guvernului de atunci al Transilvaniei, aveam datoria să apăr faţă de guvernul comunist dela Budapesta, hotarele ţării noastre.-

Părinţii lui Kuhn Bella erau în Transilvania, iar eu i-am îngrijit într'un hotel din Făgăraş, în aşa condiţii bune încât, când în urma unei înţelegeri internaţionale la intervenţia Regelui Ferdinand să se facă schimbul, adică Guvernul Comunist din Budapesta să lase să treacă pe mama, sora şi vărul meu din Ungaria în Transilvania, iar eu să las să treacă părinţii lui din Transilvania în Ungaria.-

Familia lui Kuhn Bella însă nu vroiau să părăsească Transilvania unde era perfectă ordine şi libertate şi să plece în Ungaria, unde se temeau de persecuţiile maghiare şi pe urmă totuşi s'au învoit să treacă după asigurarea solemnă din partea mea că ei vor fi lăsaţi să revină în Transilvania când vor voi.- Partea respectivă din discursul meu nu voiu decât să reîmprospăteze în memoria mulţimei amintirea acelor vremuri tragice care dovedeau tocmai simţul meu democratic şi umanitar care pe vremu-

ri a fost şi în presa mondială remarcat.- Totodată şi tăria mea de convingere care am dovedit-o în orice împrejurări. - acţiunea me nu era îndreptată propriu zis împotriva comunismului ci a fost o acţiune îndreptată în contra Statului Maghiar care voia să pună din nou mâna pe Transilvania,dovadă că tot eu am organizat în anul 1918 revoluţia în contra Guvernului feudal maghiar din Budapesta prezidat de contele Andrasy şi pe urmă Esterhazy,care asemenea voiau să ţină şi mai departe ţinuturole româneşti din fosta monarhie habsburgică sub dominaţia lor de rassă şi clasă.-

Intr'adevăr în 1919 în decursul războiului dintre România şi Ungaria,când guvernul maghiar a început ofensiva în contra României,câteva sute de C.F.R.-işti dela C.F.-Cluj au intrat în grevă voind să oprească circulaţia trenurilor şi să împiedice transportarea trupelor pentru apărarea graniţei , am arestat pe funcţionarii şi muncitorii care au intrat în grevă, aceasta asta la ordinul comandantului militar din Bucureşti pentrucă C.F.R.-işti erau mobilizaţi adică că erau sub disciplina militară nu sub cea civilă a cărui cap eram eu.-

Este adevărat că eu totdeauna am cuvântat împotriva comunismului din ţara noastră,dar cu curentele politice şi sociale din Statele vecine nu m'am ocupat şi din contră am protestat împotriva regimului Antonescu care vorbea şi propaga pentru războiul contra sovietelor cu lozinca de a apăra crucea, ceeace nu era dreptul nostru şi chemarea noastră fiind vorba de Rusia.-

In legătură cu discursul dela Cluj ţinut la 1 Decembrie 1937 precizez următoarele :

Am fost totdeauna aderentul politicei naţionaliste şi a ideilor naţionaliste pe care însă le-am îmbinat totdeauna cu celelalte două mari principii legate de sufletul meu şi pentru care am luptat,,Democraţie şi Dreptate Socială.-

Mussolini şi Hitler reprezentau ideia naţionalistă şi au reuşit să ridice conştiinţa naţională a popoarelor lor şi să aducă realizări importante pentru popoarele lor.-

Realizarile acestor doi oameni de Stat pe tărâm politic le-am admirat cunoscându-le la faţa locului.-

Aceşti doi oameni de Stat Hitler şi Mussolini puteau să rămână între cei mai mari oameni istorici dacă respectau şi cele două principii,democraţia şi dreptatea socială şi dacă nu declanşau al doilea războiu mondial.-

Deci aceasta a fost ideia de bază pe care am desvoltat-o în acel discurs şi pe care o susţin şi astăzi.-

Susţin şi semnez.-

ss/. Iuliu Maniu

16 Septembrie 1947

copii vezi vol. 3 f 53-54. 00026

D E C L A R A T I E
==========================

Subsemnatul IULIU MANIU,declar în continuare următoarele :

Imi amintesc că spre sfârşitul lunei Septembrie,începutul lunei Octombrie 1946 am avut discuţiuni cu Dl.Grigore Niculescu Buzeşti ca dealtfel şi cu alţi colaboratori apropiaţi din conducerea partidului,despre necesitatea intensificării acţiunii de răsturnare a guvernului Dr.Petru Groza.-Si înainte am susţinut necesitatea schimbării regimului din România şi în acest scop intensificarea luptei noastre politice.-

Deoarece consideram că P.N.T.se bucură de atâta popularitate,a-şi fi putut răsturna guvernul oricând prin mijloace de forţă aşa cum a fost la 8 Noembrie 1945,când aşi fi putut scoate Miniştrii din Ministere,dar nu am vrut acest lucru deoarece nu vreau să trec lupta politică pe târâmul discordiei.-

In legătură cu plecarea lui Niculescu-Buzeşti ştiu că înainte de plecare,ne-am întâlnit la Palatul Stirbey unde am discutat diferite probleme de ale partidului legate şi de sarcinele unui membru de partid aflat în străinătate.-

Nu-mi reamintesc precis dacă cu ocazia acestei întâlniri sau după plecarea D-sale în străinătate,i-am dat sau trimis scrisoarea prin care arătam că este membru al partidului N.T.şi omul meu de încredere,în înţelesul de a interpreta şi prezenta punctul meu de vedere în discuţiile ce s'ar ivi între grupul românilor aflaţi în străinătate.-

Inţelesul semnărei a aceleaşi scrisori de către D-nii C.Brătianu şi Titel Petrescu,este că D-niile lor îi acordă aceiaşi încredere.-

Susţin şi semnez.-

ss/. Iuliu Maniu

16 Septembrie 1947

I

copie vezi vol. 3 f 57, 58

000028 27

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele :

Recunosc că am primit scrisorile datate 26 Oct. 1946 şi semnate de dl.Creţianu şi Davila, ambele scrisori au venit în acelaş timp. Vizarea scrisorilor din partea mea, o consider că nu este necesară deoarece sunt vizate de Serdici în a cărui casă s'au găsit.

In legătură cu cele cuprinse în scrisorile de mai sus referitoare la Confederaţia Statelor agrare, precizez că în principiu am găsit şi găsesc şi astăzi că constituirea unui astfel de confederaţie este necesară. Dovadă este că încă înainte cu 20 ani am început o campanie pentru o astfel de confederaţie în bună înţelegere cu Borton Ministrul de Externe al Franţei. Participarea mea la confederaţia amintită era influenţabilă şi de atitudinea Rusiei fără de a cărui învoire o astfel de confederaţie nu era posibilă. Am condiţionat semnarea actului şi de semnătura lui Mikolajczyk. .

Susţin şi semnez. .

18 Septemvrie 1947.   ss. Maniu.

M.C.

19 Syt

copie vezi vol 3 f 59-61. 000029 28

D E C L A R A T I E

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele:

Este adevărat şi îmi aduc aminte că Legaţia Americană m'a informat despre unele informaţii care le primea dela guvernul American. Intrucât eu în mai multe rânduri am comunicat legatiei americane din Bucureşti, că sunt foarte surprins că Guvernul Groza nu satisface promisiunile sale date reprezentanţilor americani, englezi şi sovietici şi în repetate rânduri am cerut ca legaţia americană din Bucureşti să atragă atenţiunea guvernului său asupra acestui fapt.

Legatia americană mi-a înpărţăşit în mai multe rânduri punctul de vedere al guvernului american în legătură cu obiecţiunile mele.- Si aceste proteste ale mele precum şi informaţiile care le primeam dela legaţie, le comunicam şi D-lui MIHALACHE totdeauna, nu însă şi D-lui PENESCU.

Răspunsurile guvernului american îmi puneau în vedere că vor trimite note diplomatice, protestând în contra nerespectării promisiunilor făcute.

Intradevăr eu am fost şi sunt pentru o acţiune politică mai energică de răsturnare a guvernului Groza.

Acestea le-am discutat cu Dl. MIHALACHE, fie la mine acasă sau la locuinţa D-lui NESTOR BADEA.-

In legătură cu articolul de ziar intitulat "Dl. IULIU MANIU cere ruperea relaţiunilor diplomatice cu România" precizez următoarele:

De Dl. LAVRANCE şi de numele acesta nu-mi aduc aminte, căci tot timpul din urmă m'au cercetat /vizitat/ mulţi gazetari din străinătate. Eu însă principial nu am dat interviewuri la gazetarii din străinătate, cu motivarea că nu pot să controlez ce publică în străinătate.- Aveam obiceiul să conversez cu ei liber, informându-i despre situaţia din ţară

./.

Copie vezi vol. 3. f 55, 56. 00027 29

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele :

Recunosc că răspunsul dat dlui C.Brătianu la cererea sa de a interveni pentru ajutorarea regiunilor înfometate este acela comunicat de mine în scrisoarea din 19 Ianuarie 1947. Menţionez că am făcut imediat intervenţiile necesare pe lângă guvernul american, îndată ce m'au convins dl.Berry, că o intervenţie a mea va avea rezultat, iar ajutorul cerut a şi venit.

In legătură cu cele afirmate de Cretzianu scrisoarea sa din 2 Septemvrie 1946, recunosc că este adevărat că i-am trimis cele menţionate de el în scrisoarea din 1 August.

Cele amintite în scrisoarea din 2 Septemvrie şi care au fost trimise prin dl.Pogoneanu, nu le-am primit pe toate, ci numai cele amintite la punctul 3, adică intervievurile date de dl.Gafencu. Nu am dat lui Cretzianu nici un mandat, ci i-am scris o scrisoare informativă pe care nu ştiu dacă a primit-o.

Recunosc că am primit un proces verbal dela dl.Cretzianu, dar nu-mi reamintesc conţinutul său.

Precizez că scrisoarea din 2 Septemvrie despre care am amintit şi mai sus, este cea primită de mine şi este vizată de Serdici la 12 Septemvrie 1947.

Susţin şi semnez.

ss. Maniu.

17 Septemvrie 1947.

M.C.

noastră şi aşa s'o fi întâmplat şi cu Dl.LAVRANCE.Ceiace se găseşte în articolul menţionat, sunt într'adevăr părerile mele care le-am comunicat tuturor gazetarilor din străinătate şi în consecinţă le voi fi comunicat şi D-lui LAVRANCE, în afară de chestia afirmativei fortificări a litoralului Mării Negre, despre care eu nu aveam cunoştinţă şi prin urmare nici nu puteam spune. Si peste tot eu nici cu gazetari şi nici cu oameni politici români sau străini, despre chestiuni militare nu am vorbit şi nu vorbesc.-

Susţin şi semnez.

ss/ IULIU MANIU

19 Septembrie 1947

Copiile vezi vol. 3 f. 62, 63

DECLARATIE

Subsemnatul IULIU MANIU declar în continuare următoarele :

In legătură cu discursul ţinut de mine la Vinţul de Jos în 1936,ţin să precizez că reproducerea discursului meu nu este exactă,am fost totdeauna în contra războaielor de cucerire şi pentru asta am fost şi în contra Abisiniei cu armele de către Italia.- Intreaga mea atitudine în problemele internaţionale dovedeşte acest lucru şi nu puteam ca să fac excepţia tocmai la Vinţ centrul fiefului meu politic unde am fost ales consecvent şi consecutiv în 1 alegeri generale.- Este la mijloc o neînţelegere din partea corespondentului fiindcă am fost totdeauna pentru ideia unităţii naţionale a Italiei şi el va fi înţeles că şi Abisinia contează pentru provinciile naţionale ale Italiei. Nu am dat la timpul său nici o desminţire în ceeace priveşte afirmaţiunile din discurs referitor la Abisinia,deoarece mi-a scăpat din vedere.-

Cu toate că discursul este reprodus şi în oficiosul partidului nostru - Dreptatea - cu observaţia referitoare la fostele aspiraţiuni ale Italiei în ceeace priveşte Abisinia,totuşi continui a afirma că reproducerea este greşită,inexactă, deoarece niciodată nu am făcut asemenea afirmaţiuni.-

Susţin şi semnez.-

ss/ Iuliu Maniu

20 Septembrie 1947

5/.

Copie vezi vol. 3 f 64-66. 21 fyt

00032

DECLARATIE

Subsemnatul IULIU MANIU, declar în continuare următoarele:

In principiu şi în fapt sunt pentru desăvârşită libertate a cuvântului şi a scrisului şi nu admit o cenzură preventivă impotriva nimănui, nici pentru fascişti şi nici pentru comunişti, sunt însă pentru urmărirea şi pedepsirea ulterioară a acelor ce calcă legile ţări.- Această atitudine a mea de libertate desăvârşită chiar şi pentru fascişti şi comunişti o menţin şi afirm şi astăzi.-

In legătură cu discuţiile mele particulare cu diferiţi oameni politici (din partid sau din afara partidului) nu pot să declar tot ce am discutat considerându-le ca, chestiuni confidenţiale politice sau particulare.

Deacea şi în discuţiile avute cu Dl. Gr.Niculescu-Buzeşti înainte de a pleca din ţară am atinś diferite probleme particulare şi de partid pe care nu se pot (declara) divulga şi nu sunt dator a le divulga nimănui. Ținând seama de consideraţiunea că sunt preşedinte de partid şi deci depozitarul unor chestiuni pe care lumea care vine şi mi le comunică cunoscând firea mea discretă precum şi calitatea mea, mi le încredinţează fără teamă şi rezervă.- Ţin să declar că în conversaţia avută cu Dl.Gr.Niculescu Buzeşti nu am atins nici o altă chestiune care ar fi în legătură cu cazul care este cercetat.

Totuşi afirm, că mi-am manifestat în diferite discuţiuni cu prieteni politici temerea mea că România va fi anexată U.R.S.S. şi consider că Dl. Petre Groza s'a împăcat în sufletul său cu gândul acestei anexiuni.

Şi pentru acest considerent am dus lupta mea de răsturnare a actualului regim cu mijloace politice legale.-

Despre organizaţia militară a partidului nostru, declar că a fost o organizaţie pur profesională, iar conducătorii ei Generalul Negrei, General Stoica, Colonel Stoica şi alţii, ştiu că se ocupau numai cu chestiuni profesionale

E.F.

..//..

Despre documentele prezentate şi anume:
- Minuta întâlnirii din 18 Septembrie 1946 şi Memorandumul din 30 Septembrie 1946 cuprinzând discuţiile întee Dl.Grigore Niculescu-Buzeşti şi alţii deoparte şi cei doi ofiţeri Americani de altă parte, declar că nu am nici o cunoştinţă.-

Aceasta este declaraţia pe care o susţin şi semnez.-

ss. Iuliu Maniu.

21 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 3. f 67-73.

22 sept

00034

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi 22 Septemvrie 1947.

Noi, M.Dulgheru, Inspector general de Poliţie, asistat fiind de dl.L.Lepădătescu, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu şi Ion de Mocsony-Stircea, constatăm următoarele :

IULIU MANIU :

Dl.Grigore Niculescu Buzeşti este un membru al partidului meu, om de încredere şi foarte priceput în chestiuni de politică Externă pe care îl consultam ori de câte ori era cazul. D-sa nu a avut însă din partea mea nici tacit şi nici expres vreun mandat general sau special de a mă reprezenta sau angaja pe mine şi partidul naţional-ţărănesc, în politica externă.

Scrisoarea ce am încredinţat-o pentru dl.Grigore Niculescu Buzeşti în Octomvrie 1946 nu era un mandat de reprezentare ci avea menirea de a certifica că dl.Grigore Niculescu Buzeşti este membru al partidului nostru şi om de încredere al meu. Această scrisoare a fost semnată de mine şi nu ştiu dacă aceeaşi scrisoare a fost semnată şi de Dnii Brătianu şi Titel Petrescu sau aceştia i-au dat o scrisoare separată.

Dl.Grigore Niculescu Buzeşti nu a avut nici odată încredinţarea din partea mea, de a duce tratative cu agenţi americani.

Nici odată direct nu am provocat pe dl.Ion de Mocsony-Stircea de a se înscrie în partidul naţional-ţărănesc cum nu am provocat pe nimeni, s'ar putea ca prieteni comuni să-i fi făcut vreo aluzie la aceasta.

ss.I.Maniu.

./.

M.C.

DL ION DE MOCSONY-STIRCEA:

Declară că a înţeles din convorbirea avută cu dl.Iuliu Maniu că acesta l-a solicitat să intre în partidul naţional ţărănesc şi ca dovadă este că i s'a propus să candideze pe listele naţional ţărăniste din judeţul Severin. Dealtfel Dnii Grigore Niculescu Buzeşti şi A. Leucuţia m'au solicitat direct să intru în partidul naţional ţărănesc. Cunoscând poziţia dlui Gr.Niculescu Buzeşti şi Leucuţia pe lângă dl.Iuliu Maniu, am considerat că solicitarea lor avea asentimentul dlui Iuliu Maniu cu atât mai mult cu cât cu ocazia adoptări mele ca fiu adoptiv al defunctului Mocsony, dl.Maniu mi-a dat să înţeleg că ar vedea cu ochi buni intrarea mea în partidul d-sale.

ss.Ioan de Mocsony Stircea.

DL IULIU MANIU :

Afirmă că cele declarate de dl.Ion Stircea corespund adevărului şi că deşi personal nu i-am făcut propunerea de a intra în partid, invitarea făcută de dnii Gr. Niculescu Buzeşti şi Leucuţia, am socotit-o ca bine făcută.

ss. I.Maniu.

ION DE MOCSONY-STIRCEA :

Reafirmă că în opinia sa şi a prietenilor comuni cu ai dlui Gr.Niculescu Buzeşti acesta era reprezentantul partidului naţional ţărănesc în problemele de politică externă. Dl.Grigore Niculescu Buzeşti a făcut în nenumărate rânduri declaraţii în acest sens, arătând chiar că nici o altă persoană din partidul naţional ţărănesc nu avea căderea să vorbească în aceste probleme în numele dlui Maniu şi a partidului naţional ţărănesc. Am avut impresia din convorbirile anterioare cu dl.Maniu în timpul în care funcţionam în Palat că dl.Maniu împărtăşea acest punct de vedere. Ultima dată când dl.Buzeşti a afirmat cu tărie că reprezintă partidul naţional ţărănesc şi pe dl.Maniu a fost în cursul tratativelor duse de d-sa cu ofiţerii americani aşa cum am mai declarat.

ss. Ioan de Mocsony Styrcea.

./.

IULIU MANIU :

Menţine cele declarate mai sus în legătură cu Gr.Niculescu Buzeşti şi adaugă că nici nu crede ca dl. Niculescu Buzeşti să fi afirmat că este reprezentantul Partidului naţional ţărănesc. Dl.Gr.Niculescu Buzeşti a avut însă procură generală verbală de a reprezenta partidul naţional ţărănesc şi pe preşedintele său în relaţiile cu Palatul.

ss.Iuliu Maniu.

ION DE MOCSONY-STIRCEA:

Stăruie în declaraţiile sale şi repetă că în cursul tratativelor dl.Gr.Niculescu Buzeşti a declarat că lucrează în numele partidului, naţional ţărănesc fiind autorizat la aceasta.

Ca dovadă că actele sale emană dela partidul naţional ţărănesc este faptul că primul memoriu prezentat la palatul Ştyrbei conţinea şi cererea ca guvernul american să trimează (comisii) observatori la alegerile ce urmau să aibă loc. Dealtfel întreg acest memoriu cuprindea cereri care erau ~~ix~~ general cunoscute fiind acelea exprimate oficial de opoziţia din ţară. Deasemeni la arătarea ofiţerilor americani că dacă partidul naţional ţărănesc nu este în măsură să se organizeze în sensul discutat, vor prefera persoane fără de partid sau aventurieri - dl.Gr.Niculescu Buzeşti a răspuns că partidul naţional ţărănesc are cadre suficiente şi este în măsură să realizeze o asemenea organizaţie.

ss. Ioan de Mocsony-Styrcea.

IULIU MANIU :

Repetă că nu are cunoştinţă de cele discutate între dl.Niculescu Buzeşti şi ofiţerii americani, dar că a aflat dela prieteni cu alte prilejuri că ofiţerii americani vorbesc că sunt nemulţumiţi că dl Maniu şi partidul naţional ţărănesc, nu face organizaţi subversive paramilitare. D-sa a afirmat totdeauna că nu înţelege

./.

să facă asemenea organizaţiuni şi că dl.Gr.Niculescu Buzeşti cunoştea perfect acest lucru.

ss. Iuliu Maniu.

Daii Iuliu Maniu şi Ion Mocsony-Stircea îşi menţin cele declarate mai sus ca şi toate observaţiile anterioare.

ss. Iuliu Maniu.
ss. Ioan de Mocsoni Stircea.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal spre cele legale.

INSPECTOR GENERAL,
ss. M.Dulgheru.

ASISTENT,
ss. M.Lepădătescu.

ss.I.Maniu.

22 sept

copie vezi vol. 3. f 74 – 76. 000038

P R O C E S - V E R B A L

de confruntare

Astăzi 22 Septembrie 1947.-

Noi, C.Mihalcea Inspector General de Poliţie, asistat fiind de Dl.M.Dulgheru Inspector General de Poliţie, procedând la confruntarea dintre Dnii IULIU MANIU şi VASILE SERDICI, constatăm următoarele:

IULIU MANIU :

Imi amintesc că la una din întrevederile ce am avut cu Dl.Berry, am discutat cele consemnate în nota aid memoir şi pe care o vizez, însă nu-mi amintesc dacă Dl. Serdici sau altcineva a scris-o la maşină.-

Recunosc că eu am făcut corecturile depe această notă întrucât, mi s'a părut că nu s'a notat exact discuţia.- Cu privire la pasagiul relativ la infiinţarea unui guvern de rezistenţă în străinătate, declar că întradevăr în partidul nostru existau fruntaşi care cereau acest lucru şi atunci eu am discutat cu Dl.Berry tangenţial şi nu m'am dus special pentru acest lucru, ci legătura a venit atunci când i-am mulţumit pentru ajutorul dat spre a putea trimite în străinătate câţiva prieteni în străinătate.-

Precizez că prin ajutorul dat înţeleg înlesnirea ce mi s'a făcut spre a trimite şi a ajunge prieteni mei în străinătate.-

ss.Iuliu Maniu.

VASILE SERDICI :

Această intrevedere a Dlui Iuliu Maniu cu Dl. Berry a avut loc la Misiunea Americană în luna Septembrie 1946 imediat după înapoierea Dlui Berry din America, cu serviciul de interpret la discuţii.- Nu am redactat eu nota însă când am citit-o mi-am dat seama că exprimă ideile şi părerile schimbate cu acea ocaziune de Dnii Maniu şi Berry.-

E.F.

Precizez că pasagiul referitor la înființarea unui guvern de rezistență în străinătate, Dl. Maniu, după ce a mulțumit Dlui Berry pentru ajutorul dat spre a-și trimite prieteni în străinătate i'a spus că ar fi putut constitui un guvern de rezistență în străinătate și că ar putea să-l constitue, întrebându-l dacă Guvernul American ar aproba un astfel de lucru.- Dl.Berry i-a răspuns că se va informa și va răspunde.- Nu cunosc ce răspuns a dat.- Alte detalii cu privire la constituirea acestui Guvern de rezistență nu s'au discutat.-

ss.V.V.Serdici.

Drept care am dresat prezentul Proces-Verbal spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL:
ss. C.Mihalcea
ss. M.Dulgheru, asistent.

ss.Iuliu Maniu
ss.V.V.Serdici.

22 Sept

copie vezi vol. 3 f 77-79. 00040

PROCES-VERBAL

de confruntare

Astăzi 22 Septembrie 1947.

Noi, G. Mihalcea Inspector General de Poliţie, asisitat, fiind de Dl. M. Dulgheru Inspector General de Poliţie, procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu şi Vasile Serdici, constatăm următoarele:

IULIU MANIU:

Imi amintesc că am primit un plan de organizare al Armatei dela Col. Stoika printr'o persoană al cărui nu mi-l amintesc şi pe care l'am dat înapoi persoanei care mi l'a înmânat fără să-l studiez. Nu am cunoştinţă că acest plan a fost predat undeva.-

Consideram că planul urma să fi studiat.

ss. Iuliu Maniu.

VASILE SERDICI:

Prin luna Aprilie 1947 Col. Stoika Stefan a venit la mine acasă şi mi-a prezentat un plan de organizare al Armatei cu rugămintea să-l transmit Dlui Maniu.-

Nu l'am citit, l'am predat Dlui Maniu, căruia i-am spus că este lucrarea D-lui Col. Stoica şi după ce l'a citit, am întrat în camera D-sale, mi-a restituit lucrarea şi l'am întrebat dacă pot să-l predau Dlui Melbourne D-sa mi-a răspuns că pot să-l predau, ceiace eu am făcut.

ss. V.V. Serdici.

IULIU MANIU:

Să răspundă Dl. Serdici ce cuprindea planul: un plan pentru viitor sau o critică şi o îndreptare pentru situaţia actuală.-

ss. Iuliu Maniu.

E.F.

VASILE SERDICI:

Dl.Colonel Stoica după ce mi-a desvoltat conferinţa ţinută la organizaţia militară, mi-a spus că planul se referă la starea armatei şi la îndreptarea situaţiei. Repet că planul nu l'am citit, dar este cel vizat de mine şi de Col.St.Stoica."

ss. V.Serdici.

Drept care am dresat prezentul proces-verbal spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL,
ss.C.Mihalcea

ASISTENT,
ss.M.Dulgheru

ss. Iuliu Maniu
ss. V.Serdici.

copie vezi vol. 3. f 80 - 83. 000042

22 sept

PROCES-VERBAL

de confruntare

Astăzi, 22 Septembrie 1947.

Noi C.Mihalcea Inspector General de Poliţie, asistat fiind de Dnul M.Dulgheru Inspector General de Poliţie procedând la confruntarea dintre Dnii Iuliu Maniu şi Vasile Serdici, constatăm următoarele:

IULIU MANIU:

Imi amintesc că am avut o convorbire cu un ziarist american anume Lavrance dela ziarul Nev-York Times. In această convorbire am criticat situaţia internă din ţara noastră şi fără mai repeta amănunte, îmi însuşesc în întregime ideile şi părerile publicate de acesta în ziarul său şi reproduse în ziarul românesc "America" aşa după cum am mai declarat, cu excepţia pasagiului în care gazetarul afirmă că i aşi fi spus despre faptul că Ruşii fortifică malurile Mării Negre din vecinătatea Constanţei şi Dobrogei.- Deşi nu era vorba despre un interviev expres, am dat libertate ziaristului sa publice părerile mele. Am folosit ca interpret la această convorbire pe Dl.Vasile Serdici.-

ss. Iuliu Maniu.

VASILE SERDICI:

Recunosc că am fost interpretul Dlui Iuliu Maniu la convorbirea avută de acesta cu ziaristul Lavrance.- Convorbirea a avut loc la locuinţa Dlui Iuliu Maniu (avută la) din casa lui Romulus Boilă.-

Inainte de a citi articolul în cauză, am declarat şi susţin că Dl.Iuliu Maniu a afirmat faţă ziaristul Lavrance că, numai România reprezintă o stâncă de rezistenţă a democraţiei împotriva expansiunei Rusiei întrucât la afirmaţia ziaristului Lavrance ca Grecia şi Tur-

E.F.

000043

cia reprezintă două poziţii puternice câştigate de Americani,Dl.Iuliu Maniu a replicat că toate ţările satelite Rusiei Polonia,Bulgaria,Jugoslavia,etc. sunt pierdute şi că numai Romania reprezintă acea stâncă de rezistenţă. Ca dovadă este că Ruşi au înţeles acest lucru şi că au început a fortifica malurile Mării Negre la Constanţa şi Varna.

ss. V.V. Serdici

IULIU MANIU:

Este adevărat tot ceiace afirmă Dl.Serdici cu aceiaşi excepţie că eu nici atunci şi nici cu alte ocaziuni nu am discutat chestiuni cu caracter militar.-

ss. Iuliu Maniu

VASILE SERDICI:

Precizez că Dl.Iuliu Maniu argumentând faţă de acel gazetar,i-a spus că dacă şi această stâncă - Romania - va cădea,atunci Rusia va putea să-i arunce uşor în mare din poziţiile lor din Grecia şi Turcia.-

ss.V.V.Serdici

IULIU MANIU:

Recunosc că această afirmaţiune făcea parte din ansamblul discuţiei avută cu ziaristul Lavrance.-

ss. Iuliu Maniu

Drept care am dresat prezentul Proces-Verbal, spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL,
ss.C.Mihalcea

ASISTENT,
ss.M.Dulgheru

copie vezi vol. 3 f. 84, 85.

26 Sept

00044

D E C L A R A T I E
========================

Subsemnatul Iuliu Maniu, declar în continuare următoarele :

Prezentându-mi-se manuscrisul unui cifru care începe cu literile alfabetului numerotate şi având legătură cu un text german, declar că nu am nici o cunoştinţă de un asemenea cifru şi nu am nici o parte în compunerea lui, deasemenea nu ştiu cu cine trebuia să se comunice prin el.

Consider afirmaţiile dlor Ghiţă Pop şi V.Serdici în legătură cu acest cifru ca neadevărate, întrucât repet nu am nici un fel de cunoştinţă în privinţa acestui cifru. Dealtfel afirm că pentru scrisorile mele nu putea fi găsit un asemenea cifru.

Susţin şi semnez.

ss.Iuliu Maniu.

26 Sept.1947.

copie vezi vol. 3. f 91-96.

45

00046

II

DECLARATIE

La intrebarea Dlui Secretar general BUNACIU răspund :

Intentiunea de a pleca din ţară o comunicasem numai Dlui MANIU.-

Ocaziunea plecării rămăsese să o caut şi eu Dacă mi se va ivi şi Dl. MANIU .-

In Dumuinica trecută, chemat fiind dela ţară, m'am intâlnit cu Dsa care tocmai se intorcea dela Snegov în jurul orei 7 mi-a spus ocaziunea plecării s'a ivit. Să xxxx viu seara la 9 la Dsa in casele Dlui Dr. JOVIN ca să cunosc pe cei cu care plec.-

Am sosit la ora 9, când mi-a comunicat :

Că vor veni la ora 11 ;

Că e vorba să mai meargă Dnii CARANDINO, ILIE LAZAR si FENESCU. Treptat au sosit şi aceştia /Nu-mi amintesc dacă a sosit si Ilie Lazăr / sau m.am intâlnit cu D Dsa la locul de plecare.-

Nu ştiam până atunci că fiecare din ceide ma sus sunt hotărâţi şi ei să plece,- am intrebat pe Dl MANIU pe cine dintre cei cu care e vorba să plecăm te rezemi Dumneta ca om de incredere.-

Mi-a răspuns : pe GAFENCU, Director la Argus, rudă cu GAFENCU/ f. ministru /.-

Il cunoşti bine

Da şi o să-l vezi şi dumneata.-

Pe la 11 au sosit şi cei doi " Ing. Popescu" / care spunea dânsul a inventat bombe de beton armat in locul celei de metal, când acesta nu se mai găsi şi Dnul GAFENCU.-

Ambii nu mi-au făcut impresie că inspiră incredere.-

Am plecat separat, ca să ne întâlnim la ora 1.

Adaug si precisez că Duminică am fost chemat telefonic dela Dobresti de Dl. MANIU după ce sâmbătă la

plecare i-am spus că merg pentru 2-3 zile. Nu mi-a spus motivul chemării ci numai să viu imdediat. Bănuiam că mă cheamă să merg două treinzile la Sibiu cum fusese vorba la despărţire. Nu ştiu intervalul cât am stat cu Dl MANIU, care s'a scurs caleidoscopic cât timp am rămas singur cu Dl. MANIU, şi dacă la discuţia despre programul meuin afară, eram singuri sau mai era Dl. CAÑADINO ori PENESCU, faţă de care dealtfel nu mai făcea: secret.-

L-am intrebat pe Dl MANOI ce crede Dsa că pot face şi trebue să fac după ce mă descurc in Turcia. Dsa mi-a spus că are toată increderea intelepciunea şi sentimentele mele. Eu atunci am spus că dacă depinde de mine ca posibilităţile unui care ar dori să merg in Elveţia şi Franţa să iau contact cu români noştri despre acolo aventual şi cu altă lume politică ca să am un orizont cât mai complect al împrejurărilor politice.-

Dsa. a adăugat : dacă pot şi in Anglia şi să caut să ajung şi la românii din America pentru ca prin conferinţe să adun fonduri pentru ajutorarea cu alimente acelor inchisi şi a familiilor şi celor fugăriţi.-

In legătură cu plecarea Dlui PENESCU :

In ultima săptămână in vre'o două rânduri ne-am verificat informaţiile despre apropiata noastră arestare.

Nici eu nici dânsul, nu ne-am comunicat intenţia de a pleca dacă sar ivi ocazia, ci numai despre necisitatea de a ne pregăti locuri de ascundere.-

Eu insă am făcut o sondare intrebându-l dacă i sar ivi ocazia să plece ai pleca ? El mi-a spus : nu ştiu ce aş face. că n'aş putea pleca decâr cu soţia.-

La firmarea Dlui PENESCU că n'ar putea pleca decât cu soţia, sau nu-i amintesc la ce alte esitări Dl. MANIU a spus, că după informaţia D-sale e ultima ocazie de plecare cu avionul.-

Soţiei mele nu i-am spus că plec in străinătate. Când am plecat de acasă la chemarea Dlui MANIU, i-am spus, că cred că plecăm spre Sibiu pentru două trei zile. I-am spus insă că mă aştept la arestare şi mă gândesc să mă ascund.-

In frânturi de conversaţie, in adevăr am auzit pe Dl. MANIU, spunând că se aşteaptă la acesta ca Dsa să

./.

000478 47

fie suprimat şi nu exclude să nu se recurgă la acest lucru şi in ceace mă priveste nu l-am auzit insă spunând acest lucru şi privitor la Dl. PENESCU.-

In ce mă priveşte, am exclus din discuţie o astfel de prespectivă că Dl. MANIU n'a stăruit in afirmaţie.-

Când am spus mai sus că dacă imprejurările vor ingădui mă gândesc să iau contact cu altă lume politică in afară de românii noştri aflaţi in străinătate am inteles că această lume ar putea fi parlamentari, gazeta oameni politici din diferite ţării.-

In legăturăă cu acţiunea mea personală ce aş putea avea in străinătate am intrebat pe Dl MANIU, dacă pot lucra si in numele spu eventual, mi-a spus : toată increderea, ce nu s'a pronunţat cuvântul " plein -pouvoir " dar sensul aşa l-a interpretat.-

Dl. MANIU ne-a arătat cu o schiţă /desemn/ cu locul de intâlnire soseaua Iancului inainte de rond 15 Iulie 1947.

/ss/ I. Mihalache,

zi. Jud 48

copie vezi vol. 3 f 100-103. 000~~49~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE, născut în anul 1882, luna Februarie 18, în comuna Topoloveni (Goleşti-Badii) jud. Muscel, fiul lui Iancu Mihalache şi al Anei I. Mihalache, căsătorit, de profesie agricultor, de religie ortodox, naţionalitate română, cu serviciul militar satisfăcut în Reg. 30 Muscel Dorobanţi, cu gradul de maior; nu am suferit nici o condamnare, ultimul domiciliu Dobreşti-Muscel.

Situaţia politică: Vice preşedinte al partidului Naţional-Ţărănesc, fost deputat în 10 legislaturi în şir, după 1919, declar următoarele:

Acum 5-6 săptămâni primele zile după 1 Iunie 1947, am luat hotărârea de a pleca în străinătate.

In acest scop am luat următoarele măsuri pregătitoare:

=Mi-am mutat locuinţa provizorie din Bucureşti, dela NESTOR BADEA din str. Berna nr. 3, la familia POPESCU MEHEDINTI, din str. Filaret nr. 33, pentru a rupe contactul cu BADEA N., pe care nu vreau să-l implic în vre'un fel de activitate a mea. In acest scop mi-am luat toate bagajele dela el.

- Mi-am pregătit bagajele pentru străinătate pe care le-am dus la o gazdă din Bucureşti, unde fusesem ascuns sub legionari, şi căreia i-am spus că este posibil să mă găzduiască din nou în aceleaşi condiţiuni.

- In ce priveşte orezăria dela Mătăsari am procurat posibilitatea de fonduri de exploatare: O vânzare anticipată de orez, dispoziţii pentru vânzarea produselor grădinăriei şi rechitei ce posed, etc.

Am pregătit pe administrator cu ideea că ar putea administra singur, deasemeni şi pe administratorul tehnic.

./.

59

00650

- In ce priveşte bani pentru străinătate, aveam deja pregătiţi un fond de 100 (una sută) napoleoni plus şi o sută medalii destinaţi pentru continuare de procurare de material pentru Scoala de Culturi irigaţie ce am început la Mătăsari, încă de doi ani. Special, în vederea plecării, am transformat cele 100 (o sută) medalii aur, în 1100 (o mie o sută) dolari.

- Hotărârea aceasta am comunicat-o dlui. IULIU MANIU, care a fost în totul de acord, cu plecarea mea în străinătate, urmând ca D-sa, să se ocupe de găsirea avionului şi aviatorului (lucru ce pentru mine era dela sine înţeles), după îndemnările din când în când repetate pe care mi le făcuse dl. MANIU de a pleca în străinătate.

Pentru mine îmi rezervasem dreptul să caut însuşi locul de plecare şi să menţin la momentul oportun pe aviatori.

Auzisem că pe linia Bucureşti-Constanţa, sunt mai multe aeroporturi rămase dela germani. Reţinusem două nume: Mărculeşti şi Jegălia. Cercetând o hartă mă fixasem mai mult asupra Jegăliei, întrucât îndeplinirea condiţiilor ce credeam că pot mai bine asigura plecarea. Mai departe de Bucureşti, mai aproape de Constanţa, fără sate în apropiere, etc.

Pentru recunoaşterea pe teren, vroiam să folosesc o invitaţie a proprietarului Culturilor de Seminţărie din Părieţi (Ialomiţa), de unde intenţionam să mergem mai departe şi să visitez şi herghelia satului dela Jegălia şi să observ Aeroportul.

Aşi fi vizitat şi Măculeştii dacă îmi erau în drum.

- N'am putut pune în aplicare acest plan, pentrucă proprietarul m'a amânat, iar dl. MANIU, a specificat plecarea în condiţiuni cunoscute.

Dl. MANIU m'a întrebat în răstimp de câteva ori şi cum stau cu pregătirea, iar eu am răspuns, încă nu sunt gata, având însă convingerea că în momentul în care îi voi spune că sunt gata, îmi va prezenta pe aviatorii pentru a-l identifica şi a mă convinge despre seriozitatea lui.

Drept pentru care dau prezenta declaraţie şi semnez.

ss. Ion Mihalache.

2 Iulie 1947.

17. Iul.

copie vezi vol. 3. f. 104-105 00051 50

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE, la întrebările ce mi se pun, răspund :

- Ajungând în Turcia, mă gândeam să recomand autorităţilor a cere referinţe despre mine dela Domnii SEFKATI şi TANRIOER, foşti miniştri (ambasadori) ai Turciei în România.

In Turcia nu aveam de gând să stau decât atât până puteam să plec mai departe, spre Franţa sau Elveţia, după împrejurări.

Pentru uşurarea plecării cu paşaport sau autorizaţie legală, mă gândeam să solicit protecţia celor doi foşti ambasadori de mai sus.

- Desigur că plecând de aici cu dl. PENESCU, preferam să plecăm tot împreună.

- Repet afirmaţia că unul din scopurile mele era ca odată ajuns în străinătate să caut, după posibilitate, să informez opinia publică mondială asupra abuzurilor regimului politic român cu cei din închisori - închişi abuziv şi trataţi inuman.

Şi desigur că asta se poate chema a lupta împotriva regimului.

17 Iulie 1947.

(ss) Ion Mihalache.

copie vezi vol. 3 f 106–111. 51
000052

DECLARATIE

Subsemnatul I MIHALACHE,incontinuare declaraţiilor mele anterioare şi răspunzând intrebărilor puse adaug cele de mai jos :

Intrebare Cunoaşteti continutul scrisori din 20 Oct. 1946,trimisă de Dl. Gr. GAFENCU, dlui IULIU MANIU ?.

Raspuns Ascultând lectura scrisori n'o cunosc .

Intrebare Cunoasteti continutul altor scrisori primite de Dl. IULIU MANIU dela românii care se găsesc in străinătate ?

Răspuns Cunosc că Dl. IULIU MANIU, a primitde mai multe ori scrisori dela românii din străinătate şi p unele mi le da să le citesc.

Mai importente imi amintesc de una primită dela Dl. GAFENCU, care arăta impresiile sale din convorbirile cu diferiţi oamenii politici la Conferinta dela Paris. Reţin satisfactia Dlui GAFENCU, că a găsit pe Dl. CHURCHIL partizan al ideii Statelor Unite ale Europei ; scrisoarea fusese trimisă Dlui MANIU in toamna 1946.-

O a doua scrisoare importantă a primit Dl. MANIU dela Dl. CITTA DAVILA, din America scrisă in timpul când se vorbea despre o viitoare conferinţă la Moscova ca urmare a celei dela New-York.-

Dl. CITTA DAVILLA,comunica o propunere sau proect din partea Dlui MACEK., ca să se constituie un birou compus din reprezentanţii partidelor tărănesti/Agrariene aflati in străinătate,câte unul pentru: Iugoslavia,Bulgaria,România, Unagria, Polonia.-

Menirea acestui Birou ear să studieze elementele de bază ale ideologiei tărănişti,dat fiind că partidele tărănesti au luat fiinţă şi desvoltare similară in toate ţările cu structură socială tărănească de bază-fără să fi avut vre'un contact ideologic.-

In fapt se obsearvă câteva idei similare fundamentele. Si imi amintesc că se cita ; ideia de proprietatețărănească individuală, ideia de cooperatie liberă ideia de morală religioasă, ideia de familie la temelia socetății; C.am acestea. Si se propunea adâncirea acest ideă și formularea unei doctrine a agrarianismului /tărănismului /.-

Se mai spunea că acest birou s'ar compune din Dr MACEK,/ Iugoslavia/? DIMITROV / Bulagaria,probabil TUBC ACKARD / unagaria/: se cerea Dlui MANIU, să-și dea avizul Dse și cu subsemnatul- asupra propunerii; și dacă suntem de acord. Dl MANIU, să desemneze persoana ; se adaugă că astfel de comunicare se făcuse, sau urma să se facă si Dlui MIKOLAICIK.-

Dl. DAVILLA, comunicând propunerea de mai sus adăuga opinia D-sale; anume că dacă propunerea are un caracter pur ideologic care nu angajează latura politic totuș date fiind susceptibilitățile sovietice, s'ar putea interpreta ca o actiune anti-sovietică și nu crede util ca să se dea o interpretare de așa natură in ce priveste România.-

Deci,sugera o oabtinere sau rezervă. Cu atât mai mult că ne găseam in preajma Conferintei dela Moscova/care s'a ținut in primăvara acestui an./

Si Dl. MANIU si subsemnatul am găsit intemeiată observarea Dlui DAVILLA și Dl. MANIU, n'a trimis consimtământul și n'a desemnat nici- o persoană.-

Imi mai amintesc de o scrisoare dela Dr. NICULESCU BUZESTI, al cărei conținut nu mi-l amintesc.-

<u>Intrebare</u> Care dintre persoanele: GAFENCU, TILEA, CRETEANU,CORNEL BIANU, CITTA DAVILLA,NICULESCU BUZESTI, VISOIANU sunt membri ai Partidului National Tărănesc și dacă intretineam legături de corespondentă sau serviciu cu conducerea partidului.-

<u>Răspuns</u> Membrii formal ai partidului; Dl NICULESCU BUZESTI, CORNEL BIANU.-

Au făcut parte din Partidul National Tărănesc până la trecerea in F.R.N. Dnii GAFENCU si TILEA. Cu această Dl. MANIU nu mai avea nici un raportș cul Dl. GAFENCU da,fără al mai socoti membru ~~oficial~~ formal.-

./.

53

Dl.CITTA DAVILLA, fusese şi s'a considerat mai departe membru al partidului, arătându-şi dorinţa de a candida la alegeri când fuse vorba întâia oară prin 1945 /în 1946 nu şi-a mai arătat dorinţa pe cât ştiu/.

00054

Dl.CRETEANU este socotit simpatizant. Dl.VISOIANU foarte apreciat deşi nu a primit să se înscrie.

Unii dintre cei de mai sus, ţineau corespondenţa cu dl.MANIU, informându-l despre cele ce se petrec în străintate în legătură cu interesele ţării.româneşti- şi am considerat cu toţii că astfel de informaţii sunt necesare pentru un partid de răspunderile partidului Naţional-Tărănesc.

Intrebare: La percheziţia făcută la D-sa acasă s'a găsit o copie după ordinul nr.323 din 28.VI-a, 1947, a Legiunei de Jandarmi Prahova către Secotarele de Jand. din judeţul respectiv; de unde aveţi această copie ?

Răspuns: Astfel de acte, din diferite judeţe, îmi soseau şi mie, din când în când, în plicuri închise, pe care le găseam: uneori pe biurou, alteori în cutia poştală, uneori cu adresa mea pe ele, ~~xrăt~~ alte ori în plicuri fără adresă. Pe unele /mai importante/, le predam la secretariat, scriind "găsit la mine", etc., pe altele le rupeam ; despre cele mai însemnate, informam şi pe preşedintele partidului.

Copia de mai sus, am găsit-o pe biuroul meu şi intenţionam să o predau secretarului general.

ss.I.Mihalache.

24 Iulie 1947.

25 Iul

copie vezi vol. 3 f 112-114.

55

000055

D E C L A R A T I E

Continuare. 25.7.1947

Intrebare- Prin cine se păstra legătură între P.N.T., şi Grupul de fruntaşi politici români care alcătuiau rezistenţa peste hotare?

Răspuns: Nu ştiu.

Nu cred că era o legătură organizată; cred mai degrabă: ocazională; şi nu cunosc "grup de rezistenţă naţională", ci mai debragă persoane ce se întâlneau dela caz la caz.

Intrebare: Pe ce cale v'aţi procurat devizele necesare plecării ?

Răspuns: Medaliile şi napoleonii i-am procurat în cea mai mare parte în 1945, cu prilejul vânzării recoltelor de orez (când cursul era în jurul sumei de douăsute de mii napoleonul sau medalia); şi când, pe cât ştiu era liberă vânzarea medaliei (cel puţin) o parte mai mică în 1946.

Transformarea a o sută medalii în o mie ~~şi~~ o sută dolari, am făcut-o în cursul lunei Iunie 1947, dela un particular ardelean (ardelenii posedând -mulţi din ei- dolari trimişi dela rudele lor din America.)

Intrebare: Credea-ţi suficiente pentru îndeplinirea misiunei?

Evident, asta depinde de timpul cât rămân în afară. Nu-mi făceam iluzii că vor ajunge oricât de modest sunt obişnuit să trăesc. Dar altă posibilitate aici nu aveam; iar în străinătate socoteam că prietenii mă vor putea ajuta să ajung la românii din America, unde speram să adun fonduri prin adunări şi colecte pentru susţinea celor închişi din partid, în ţara- şi evident şi pentru existenţa mea.

Intrebare- De ce prieteni din Europa contaţi că vă vor ajuta băneşte ?

Răspuns: Nu mă fixasem asupra cătăria sau cutăria. Auzisem

însă că GAFENCU, stă foarte bine prin reuşita vânzărei a cărţilor sale, asemena şi TILEA.

Si apoi când se hotărăşte cineva la aşa ceva, nu-şi face socotelile gospodăreşte şi minuţios, aşa cum dealtfel eu obişnuesc să mi le fac când e vorba de gospodăria personală şi proprie.

Elementul risc joacă şi el un rol important în astfel de împrejurări.

Intrebare: Va dat dl. MANIU indicaţiuni precise asupra misiunei încredinţate ?

Răspuns- Nu.

Intrebare: Cum vă explicaţi acest fapt?

Răspuns: Probabil că dl. MANIU, având încredere în noi era convins că după consfătuirea cu alţi fruntaşi români din străinătate, vom găsi calea cea pozitivă pentru a servi interesele ţării noastre.

ss. I. Mihalache.

25.7.1947.

000057

56

Copie vezi vol. 3 f. 124, 125,

4 August 1947.

DECLARAŢIE

Subsemnatul ION MIHALACHE, fiind interogat declar următoarele:

In străinătate intenţionam să mă întâlnesc, mai întâi în Elveţia, cu persoanele cu care aveam legături politice în ţară: GAFENCU, VISOIANU, DAVILLA, NICULESCU BUZEŞTI, poate în Franţa cu CARAMFIL /care nu a fost membru al partidului/ şi eventual în Anglia cu CORNEL BIANU, şi chiar TILEA /deşi acesta nu mai era membru în partid/.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu.

ss. I. Mihalache.

57

copie regi vol. 3 f 137-140; 58

D E C L A R A T I E
=========

Subsemnatul I.MIHALACHE,declar în continuare următoarele:

Intrebare: Cine ştiţi Dvs. că ar fi autorul memoriului,privind problema Dunării,memoriu menţionat într'una din declaraţiile Dvs. anterioare ?

Răspuns: Nu pot spune numele,mai ales că nu sunt sigur care din două persoane (nici una,membră a P.N.T.).

Intrebare: Ce considerente vă determină să nu divulgaţi numele celor două persoane.

Răspuns: Două consideraţiuni : a/ nu pot pronunţa nume de care nu sunt sigur, b/ autoritatea anchetatoare era desigur mijloace de a afla şi pe altă cale.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu.

6 August 1947. ss.I.Mihalache.

6 buc

copie vezi vol. 3 f 141-144.

58

000059

DECLARATIE

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare declar:

Intrebare: Conform statutelor, pe ce cale urmează să fie înaintate partidului, lucrări emanând dela membrii ai partidului ?

Răspuns: Statutul nu precizează, deci lasă deschise mai multe căi.

- Si trimite directă secretariatului "Centrului de documentare şi studii" (organ auxiliar al centrului).

- Si prin organizaţiile judeţene (inclusiv a Capitalei)

- Si prin secţiile sau cercurile profesionale care iau dese ori caractere de cerc de studii, pentru probleme de specialitate.

- De când acestea funcţionează, astfel de memorii sunt luate în discuţie deobiceiu întâi în aceste cercuri profesionale.

Intrebare: In ce cazuri membrii partidului pot înainta lucrări direct forurilor de conducere ?

Răspuns: Statutul nu arată astfel de cazuri lăsând la aprecierea fie a persoanelor care redactează , fie a organizaţiilor politice de care depind direct acele persoane, Sau când sunt cerute direct de centru (fie centrul de documentare şi studii, fie conducerea centrală sau la dorinţa sau rugămintea personală din partea elementelor din conducerea de partid.

Intrebare: Aţi primit lucrarea din partea C-dorului. CIOROIU pe care v'am înaintat-o personal ?

Răspuns : Da, precum am arătat, privind reorganizarea de viitor a aviaţiei române.

Intrebare: A fost înaintată această lucrare de c-dorul. CIOROIU şi pe una din căile arătate în răspunsul la întrebarea nr.1 ?

Răspuns: Nu știu. Mie mi-a spus că va înaintat-o și în secția militară (pe cât îmi amintesc).

Intrebare: Cum vă explicați că dl .cdor.CIOROIU va înaintat Dvs. personal lucrarea susmenționată.

Răspuns: Nu e caz unic. Posed un dosar deasemenea memorii. Autorii mă puneau la curent cu invențiile lor fie din condescendentă personală, fie pentru faptul că știau că mă ocupasem cândva cu problemele programatice. Cei mai mulți mă rugau să le citesc și le spun observațiile mele, spre a ține seamă de ele în redactarea ultimă, înainte de prezentare (oficială) ca să zică așa.

Când aveam timp o făceam cu plăcere.

Inteleg prin probleme programatice probleme de organizare de stat, de instituții economice, tehnice, etc., despre care programul nu dă amănunte.

Intrebare: Vă amintiți să-i fi cerut cdorului. CIOROIU lucrarea prin aviația-susmenționată ?

Răspuns: Nu am cerut-o. Mi-a fost prezentată din proprie inițiativă.

Intrebare: Vă amintiți să fi cerut sau să mai fi primit lucrări cu caracter militar, fie dela membrii ai partidului, fie dela alte persoane ?

Răspuns: Nu-mi amintesc să fi mai primit sau să fie cerut lucrări cu astfel de caracter după epoca de studiere a programului general din 1935 /în afară de cea cu reorganizarea jandarmeriei și a poliției, a generalului BARBU/.

Aceasta îmi este declarația pe care o susțin.

ss. I. Mihalache.

6 August 1947.

7 Aug. 1947.

copie vezi vol. 3 f 153-154. 0061 60

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I MIHALACHE, in continuare declra :

Intrebare Când ati primit dela generalul BARBU proectul de organizare al Jandarmeriei si Politiei.- si care este in esentă cuprinsul acestui proect.?

Răspuns Cel putin 5-6 in urmă ?

Nu -elam citit, neavând timp. Deaceea, repet, nici nu-mi amintesc dacă privia si politia sau numai jandarmeria.

Am multe astfel de memorii ? destinate Cercului de Studii, pe care nu am avut timp să le citesc, date fiind imprejurările politice din ultimul an.-

Imi amintesc că odată cu acest memoriu, generalul BARBU mi-a dat si un tablou / listă/ de lucrările de specialitate ce a tipărit sau publicat pe când avea rol de conducere la jandarmerie..

Intrebare Ce material ati primit dela Generalul GHEORGHIES ALEXANDRU ?

Răspuns Precum am mai răspuns de câteva ori?

a. O scrisoare privind functionarea Comitetului din Capitală / ~~xxxxxxxx~~ divergente cu Dl general NEGREI/

b. Niste articole, sau material pentru articole, a căror teza era că tăranii au partidul lor firesc ; partidul N.T.

Le-am văzut in parte, i le-am restituit pentru a le mai revedea inainte de publicare. Nu stiu dacă a publicat or nu ceva din ele.

Intrebare Dacă ati studiat memoriul si studiul asupra aviatiei primit dela Comandorul CIOROIU?

Răspuns Nu l-am studiat, mi-am aruncat ochii şi pe cât stiu Comandorul CIOROIU si-a luat inapoi ceace mi-a prezentat.

Intrebare Dacă un partid politic are căderea de a se ocupa de elaborarea de planuri si studii militare.

./.

Răspuns Aci,in memorile de organizare militară care au format obiectul intrebărilor nu es vorba de planuri militare concrete ce apartin forurilor pur militare.

De organizarea armatei ca si de a arcărei institutii de stat , un partid politic care a mai guvernat si care se crede in măsură a mai guverna este dator , nu numai"are căderea" să se ocupe pentru a solutiona la timp in mai de apörape cunostintele in cauză.-

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin şi subscriu.

/ss/ I MIHALACHE,

00063 62

Copii vezi vol.3.f 155-158.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE în continuare declar:

- "Centrul de Documentare şi Studii",organ statutar funcţionăreşti pe lângă conducerea centrală,era împărţită pe secţii sau specialităţi conduse de către un referent.

Problemele de partid erau indicate de conducerea partidului sau conducerea centrului : /Preşedinte şi vice preşedinte, secretar,referenţi/, sau îşi făcea fiecare secţie un program al ei pe care îl făcea cunoscut şi forurilor superioare;acest program era referitor la problemele importante aduse de împrejurări în discuţie publică.

"-Secţiile profesionale",făcând parte din org.Capitalei, ţin şi ele conferinţe cu caracter de specialitate interesând pe membrii lor.Secţia militară poate ţine pentru membrii săi conferinţe privind reorganizarea armatei,etc.

Am participat la una din şedinţele secţiei militare, a organizaţiei Capitalei,la care a vorbit gralul.NEGREI,nu sunt sigur dacă şi col.STOICA de care îmi amintesc că era prezent, ca secretar -precum şinsubsemnatul precizând noţiunile:Centrul de Documentare şi Studii,Secţie profesională,Conferinţe ale Secţiei profesionale şi rostul lor.

Gralul.NEGREI a făcut la început o expunere a activităţii Secţiei Profesionale Militare,până în acel moment.

In secţia militară,erau cel puţin câteva zecimde membrii dintre care mulţi ofiţeri superiori (Generali,colonei,etc.),cu decoraţii,cu prestigiul dobândit în armată,etc.

Un program de conferinţe întocmit de un comitet compus din astfel de elemente,inspira destulă încredere de seriozitate, ca să poată fi început în executare.

./.

Conducerea org.Capitalei,ocupată cu punerea în funcţie treptată a celorlalte secţiinprofesionale şi cu desăvârşirea Organizaţiilor de Cadre, (culori,circumscripţii),nu a socotit indispensabil să verifice acest program de conferinţe începătoare -sigură,fiind că ele sunt competivile cu interesul general de Stat.

- Dl.Gral.GHEORGHIES,din contactul,de altfel limitat avut cu mine,mi-a făcut foarte bună impresie.

- Despre conferinţa dlui.col-STOICA,eu nu-mi amintesc, nu contez cele ce afirmă dl.gral.GHEORGHIES,dar,repet,eu nu-mi amintesc o astfel de conferinţă ; poate după plecarea mea din şedinţă.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin.

ss.I.Mihalache.

1 Copie vezi vol. 3 - f 170-177.

30 August 1947

65

000065

D E C L A R A T I E (Continuare)

Subsemnatul I .MIHALACHE,în continuare declar :

Intre 23 August 1944 şi 1 Ianuarie 1946,nu am avut o însărcinare cu responsabilitate personală în partid ; am fost membru al Biuroului Partidului Naţional Tărănesc(în calitate de fost Preşedinte); al Delegaţiei Permanente şi al Comitetului Central.- In acest timp Dl.Iuliu Maniu avea depline puteri.-

In timpul guvernării Gl.Rădescu,am avut o singură între-vedere,fiind chemat de dânsul cu privire la proectul de Reformă Agrară lucrat de Comisia P.N.T.-

Am luat cunoştinţă de acţiunile principale duse de Dl. Iuliu Maniu,cu care am fost de acord.-

Dela 1 Ianuarie 1946, - după plecarea D-lui Lupu - am primit,în locul său,conducerea organizaţiilor judeţene din Vechiul Regat şi conducerea organizaţiei Capitalei.-

Incă înainte de alegerile din Noembrie 1946,am început organizarea profesională în Capitală(alături de organizaţiile de cadre)pe baza noului Regulament ce am alcătuit.-

Organizaţiile profesionale pe Tară reveneau Conducerii Centrale(Dl.Iuliu Maniu)în care scop erau numite nişte "Comitete provizorii " menite ca împreună cu conducerile judeţene respective să organizeze în centrele de structură socială mai complecte astfel de organizaţii profesionale locale.-

Astfel de Comitete pe Tară funcţionau :

Militari (General Negrei)

Ingineri (Ing.St.Mihăescu)

Medici (Dr.Lucian Stănculescu)

Muncitori(Prof.Veniamin - la început Ilie Lazăr)

La Capitală,în noua reorganizare din Capitală,s'au pus în fucnţiune conform noului Regulament,o parte din Secţii între care şi cea Militară având preşedinte pe Gl.Negrei şi Secretar pe Col.Stoica.-

Organizaţia militară ţinea şedinţe mai dese decât celelalte organizaţii profesionale.-In şedinţele acestea se discutau probleme privind interesele acestei categorii precum şi cele de specialitate.-

Am asistat şi eu la o şedinţă a secţiei militare unde a vorbit : Dl. General Negrei,Dl.Colonel Stoica şi subsemnatul care a plecat înainte de terminarea şedinţei.- Am asistat când au vorbit D-nii General Negrei şi Dl.Colonel Stoica.- Nu-mi amintesc dacă Dl.Colonel Stoica a ţinut o conferinţă care a complectat Darea de Seamă a D-lui General Negrei.-

Evident că ne aşteptam ca aceşti membrii(militari) să simtă obligaţia morală de a propaga ideile partidului în mediul lor militar,ceeace îngădue noile leguiri.-

- Gărzile de apărare a urnelor au funcţionat în timpul alegerilor numai,unde s'au putut,şi unde a fost necesar.-

- Despre urne aprinse de gărzile de apărare cunosc cazuri precise : una în Muscel (Bădeşti) şi alta în Dâmboviţa (Isvoare).-

- In ceeace priveşte activitatea mea politică de după alegerile din Noembrie 1946,m'am ocupat cu :

  - reorganizarea cadrelor pe circumscripţii (congrese de circumscripţii)
  - organizarea secţiilor profesionale.-
  - organizarea Comitetului de asistenţă pentru aprovizionarea cu alimente a celor închişi în lagăre.-

- In calitate de membru al Delegaţiei Permanente şi al " Biroului " partidului participam la şedinţele respective, unde se dicutau probleme de politică internă şi externă pe care le propuneau Preşedintele şi Secretarul General.-

- Cred că preşedintele partidului mă consulta în problemele importante.- N'aş putea garanta că în toate.-

- Niculescu Buzeşti a devenit membru al P.N.T. - cred pe la începutul lui 1946.- Era consultat în problemele de politică externă - şi a fost invitat şi la o şedinţă a Delegaţiei Permanente.- Cu Vişoianu eram prieten personal încă din 1933, când la Guvern,era colaboratorul apropiat al lui N.Titulescu.-

Deşi nu era membru al P.N.T., a fost şi el consultat uneori,de Dl.Maniu,în probleme de politică externă.-

- Cu Gafencu am avut întâlnire în Bucureşti în 1941, după înapoierea dela Moscova şi înainte de a pleca în Elveţia.-

- Pe Cretzeanu l-am cunoscut prin 1943 înainte de a fi ministru la Ankara.- Am avut cu dânsul două întâlniri (nu cu caracter personal),şi dela plecarea ca Ministru la Ankara nu l-am mai întâlnit.-

- Pe Citta Davilla l-am cunoscut mai bine - fiind şi membru al P.N.T..-

Nu l-am văzut decând a plecat în America.- Am auzit

 000067 66

că în prezent s'ar afla în Elveţia sau Franţa.-

- Stiu că Dl. Maniu a primit corespondenţă dela D-nii: Davilla,Creţeanu,Fafencu,Niculescu Buzeşti.-

- Viorel Tilea fusese membru al Partidului şi a plecat la Londra ca Ministru Plenipotenţiar,unde a şi rămas.-

- Am auzit că Tilea ar fi căutat să facă acţiune comună cu cei arătaţi mai sus în străinătate.-

- In ceeace priveşte persoanele din străinătate şi legăturile lor cu P.N.T.am dat declaraţii separate.-

- Aici în Bucureşti,pe Dl.Rădulescu Pogoneanu,funcţionar la Ministerul de Externe)l-am cunoscut;în casă la Dl.Mihai Popovici,l-am văzut la Dl.Vişoianu şi l-am mai văzut încă odată (nu-mi amintesc la Barbu Stirbei sau Dl.Maniu).-

Despre întâlnirea dela Dl.M.Popovici,am omis a aminti în declaraţia anterioară.-

Intâlnirea dela Mihai Popovici a avut loc - pe cât îmi amintesc - pela începutul lui 1946.- Au fost de faţă circa 20-30 persoane,cei mai mulţi din Delegaţia Permanentă.- Nu-mi amintesc dacă a participat şi Dl.Maniu.- Această şedinţă a fost convocată de Dl.Mihai Popovici care a îndemnat pe cei prezenţi să se grupeze pe specialitate pentru a studia anume probleme, şi de politică exterioară.- Cred că era de faţă şi Niculescu-Buzeşti.- Din informaţii Pogoneanu este o personalitate deosebită,cu pregătire solidă.-

- Intrevederea cu Pogoneanu la Dl.Maniu sau în casa Barbu Stirbey a avut loc în 1946.-

- Pe Camil Demetrescu l-am întâlnit tot în casa Stirbey - erau de faţă Niculescu Buzeşti şi Vişoianu,nu erau alte persoane.-

- Nu-mi amintesc precis dacă pe Pogoneanu l-am văzut în casa D-lui Maniu,dar sunt informat că avenit pe acolo.- Am întâlnit în casă la Dl.Maniu şi pe Dl.Radu Niculescu-Buzeşti.-

La Dl.Maniu am întâlnit odată şi pe Dl.Barton Berry înainte de alegeri ; n'am vorbit cu D-sa atunci.-

Ca deobicei mai era lume în anti-cameră,dar nu-mi amintesc cine.-

Cu Dl.B.Berry personal,am avut două întâlniri.-

Una după alegeri şi alta după plecarea D-sale.-

Despre aceste întâlmiri,am mai făcut o declaraţie.-

In prima întâlnire am fost chemat de Dl.Barton Berry,cari la a doua,când mi-a comunicat că ~~xxxxxxxx~~ din

./.

poziţia pe care o are va susţine şi mai bine cauza ţării

Cu Dl.Holman m'am întâlnit înainte de alegeri la Dn.Jovin.-

Am mai avut întrevederi la Misiunile respective cu D-nii Archibald Klark şi Harriman la începutul anului 1946 privitor la proectata intrare în guvern a subsemnatului.-

De asemenea cu Senatorul Peeper şi gazetarii Ethridge şi Markham.- Aceştia s'au informat despre situaţia din ţară.-

Afară de contactul personal între Preşedintele Partidului sau Secretarul General şi Misiuni - precum şi al subsemnatului,ocazional - misiunile mai erau informate şi prin memorii adresate tuturor : misiunea sovietică,americană, engleză,şi franceză.-

Dl. Serdici conducea un " Birou de Informaţii " care funcţiona sporadic (paralel cu Biroul de Presă şi informaţii" de pe lângă ziarul " Dreptatea).-In această calitate primea însărcinări dela Dl.Maniu de a ţine contact cu Misiunile Străine.-

===

In legătură cu întrebarea ce mi se face"privitoare la unele fonduri de care dispun,ceeace se află în străinătate" (Creţeanu,Gafencu etc)răspund :

Vişoianu mi-a comunicat că Creţeanu e acuzat că a ridicat în Elveţia dintr'un fond de propagandă al Ministerului de Externe o sumă de bani pe numele său personal,pentru care este făcut el (Vişoianu)responsabil şi este făcut responsabil el personal cerându-i-se o declaraţie pe care a dat-o dar nu în forma în care i se dictase.-

Nu ştiu despre ce sumă era vorba : nu mi-a comunicat.-

Declar că proectata xx plecare a mea în străinătate nu avea nici o legătură cu fondurile mai sus arătate.-

Nu am avut instrucţiuni speciale cu privire la un program de activitate,urmând a-l stabili pe teren după orientare şi contact cu cei aflaţi în străinătate.-

Nu ştiu dacă ajungând în America aş fi luat contact cu Macec pentru a discuta propunerile sale.-

ss/.I.MIHALACHE

31 Aug

copie vezi vol. 3 f 178-184

000069

68

DECLARATIE

Continuare la Declaratia din 30/31 August 1947

Subsemnatul I Mihalache declar :

Octavian Neamtu a fost la mine âcasă / in Buc/ odată sau de două ori in 1945 sau 46.-

Pe Roiu si pe Oprisanu nu i-am cunoscut.

Nu stiu dacă au fost la Dl. Maniu .-

Pe Ionel Stârcea l-am cunoscut, dar nu-mi amintesc in ce imprejurări.-

Cu privire la problemele de politică externă eu nu am avut vre'un mandat dela Conducerea partidului. Asupra problemelor mai de seamă eram ţinut in curent de Dl. Maniu. In timpul când funcţionau comisi saudelegati pentru problemele discutate in Conferintă dela Paris, eu avusesem insărcinarea să fiu pentru cei ce se ocupau de problema Dunării. Asupra Referatului prezentat mul de Dl. Vinicianu- in această chestie nu am avut ninic de obiectat.

Acest referat era menit să fie trimis Dlui. Gafencu.-

Este adevărat că intr'una din vizitele Dlui Maniu la Dobresti prin 1946 Dsa a venit cu un proect de memoriu al Dlui Penescu spre al discuta impreună. Dar nu-mi amintesc ce anume cuprindea acel memoriu.-

Plecarea mea in străinătate nu a fost pregătită pentru vre'o misiune specială de politică externă.-

La intrebarea ce mi se pune : Cum se explică faptul că am fost ales să plec in străinătate, impreună cu Dl. secretar general al Partidului/ cel care se preocupă de politica externă impreună cu presedintele partidului N. Carandino directorul oficiosului Partidului si Ilie Lazăr, omul deincredere al Domnului Iuliu Maniu, xxxxxxx xx si membru marcant al Partidului, dacă nu aţi fi primit

./.

o misiune importantă in străinătate,de luare de contact cu persoanele politice rămâne refugiate in străinătate si cu guvernele anglo-americane care se arătau dispuse de a veni in ajutorul Partidului National Tărănesc răspund :

Această intrebare priveste pe Dl. Iuliu Maniu singur in măsură a da răspunsul, Personal,eu insumi am f fost suprins găsindu-mă impreună cu ceilalti trei după a căror plecare nu avusesem nici o cunoştinţă până in acea seară ;si am intrebat in faţa lor pe Dl. Maniu. Cum plecăm noi Domnule Manou aceste patru ? Cu ce program ? La care Dl. Maniu a răspuns : Am incredere in inţelepciunea Dvs. si sentimentele Dvs. românesti.-

Pentru plecarea mea mai departe in Turcia,imi propusesem să cer interventia foştilor ministri Turci la Legatia din Bucuresti : Sefeati si Twrioer care mă cunosteau. Dlui Carandino Dl. Maniu i-a indicat adresa la un profesor din Constantinopol al cărui nume nu-l reţin.-

Pentru cheltuielile noastre necesare in străinătate n'am primit dela partid nici-o sumă .

Urma deci ca fiecare să se descurce cum putea.-

/ss/ I Mihalache.-

31 August 1947.-

copie vezi vol. 3 f. 182, 183 000071 70

DECLARATIE

Continuare

Cu privire la memorandum-ul depus le Dl. Gafencu la Conferinta dela Paris, ştiu că el a fost depus in assentimentul P.N.T.

Am cunoscut cuprinsul acestei memorandum, fiindu-mi prezentat de Dl. Visoianu, după ce a fost depus la Conferinţă.-

/ss/ I Mihalache.-

31 August 1947.-

(1)

000072

71

copie vezi vol. 3. f 184-185.

2 Septemvrie 1947.

D E C L A R A T I E

Cu mareşalul Antonescu, îmi amintesc de următoarele întâlniri :

Prima: Pela începutul lui Oct.1940.

Apoi: In 1941: odată primăvara, chemat de Mihai Antonescu la gen.Antonescu în Predeal ; şi alta prin Iunie 1941.

In 1942 nu-mi amintesc dacă am fost.

In 1943 am fost chemat de mai multe ori; odată şi cu dl.Maniu.

In 1944 de 2 - 3 ori, ultima dată fiind în seara zilei de 22 spre 23 August.

Cu Mihai Antonescu, am avut cu mult mai multe întâlniri, la Preşedinţie totdeauna chemat de dânşii.

In timpul guvernării Antonescu, am fost prezent în loja oficială (reţinut de Dr.Lupu, când mergeam spre baza ofiţerilor cu "Mihai Viteazul") la o paradă de 10 Maiu, probabil în 1942.

La întoarcere nu-mi amintesc că am ~~xxxx~~ venit cu Eugen Cristescu ; se poate. Stiu că Eugen Cristescu m'a luat odată cu maşina să mă ducă la Mihai Antonescu.

Eugen Cristescu şi general Tobescu au trecut prin Dobreşti dela Saslăneşti (Masar) spre Bucureşti oprindu-se la mine circa 1/2 oră când au fost serviţi cu dulceaţă.

ss.I.Mihalache.

copie repi vol. 3. f 198-201. 2 sept 000073 72

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.Mihalache, in continuare declar:

Colonelul Stoica e vechiu membru al partidului şi se bucură de incredere şi onoare. Afirmaţiunile colonelului Stoica pot fi luate cu toată seriozitatea. Deduc din faptul că generalul Antonescu i-a incredinţat un post de mare răspundere că era o capacitate tehnică.

Nu mi-a incredinţat vreun proect de orgnizare sau plan de organizare al armatei.

Explic aceasta prin faptul că am asistat la conferinţî, dacă este adevărat că am asistat la o astfel de conferinţă, ceeace eu nu-mi amintesc.

Dl Maniu nu mi-a spus că ar fi primit un asemenea plan. Nici Dl Serdici nu mi-a comunicat.

Nu ştiu nici dacă a fost inmânat Dlui Melbourne; nu mi-a comunicat acest lucru.

Il cunosc pe dl Melbourne dela Leg.Americană; am schimbat câteva cuvinte de curtoazie când mă duceam să-l văd pe dl Berry.

In lipsa Dlui Berry dl Maniu discuta cu dl Melbourne.

Nu mi-a comunicat ce vorbea cu dl Melbourne. Nu reţin ce mi-a comunicat din c nvorbirile sale cu dl Berry in afară de faptul că i-a incredinţat diferite memorii personal sau prin Penescu.

M'am văzut venind vreodată la club reprezentanţii anglo-americani; feneau la dl Maniu acasă sau mergea dl Maniu la Legaţii.

In legătură cu afirmaţiunea de mai sus: "Nu mi-a incredinţat vreun proect de organizare sau plan de org. al armatei", declar că nu-mi amintesc absolut că mi-a fi incredinţat un astfel de plan.

Stiu că comitetul secţiei militare al Capitalei, trebuia să aibe legături cu provincia, in calitatea pe cae şi-o păstrase incă de a se prezenta pe lângă Centru şi ca comitet pe ţară, lucru pe care eu eram tocmai in curs

./.

de a le despărţi.

Legătura cu provincia se făcea prin corespondenţă de către comitetul militar ca şi la celelalte comitete profesionale pe ţară.

Nu-mi amintesc dacă am cetit vreo astfel de corespondenţă.

Comitetele profesionale pe ţară-militar,etc.- au inceput să ia fiinţă in cursul anului 1946.In Capitală, după alegeri,iar după Regulament (comitete alese de adunările generale respective)-in 1947.

Inscrieri de ofiţer deblocate ca membrii ai partidului,s'au făcut după deblocare.

2 Septemvrie 1947

ss.I.Mihalache

Copie vezi vol. 3 f 194-195.

2 Sept.

000075

75

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuarea declaraţiilor de până aci, declar:

Am fost de trei ori in casele Barbu Stirbei. Imi amintesc că ultima dată a fost cu câtva timp înainte de moartea sa.-

La prima întâlnire Stirbei be-a făcut o expunere cu privire la semnarea armistiţiului fiind de faţa, pe cât îmi amintesc Dl.Maniu. şi Dl.Niculescu-Buzeşti.

Nu ştiu pe Pogoneanu şi Camil Demetrescu i-am întâlnit la penultima sau ultima întâlnire şi dacă i-am văzut pe amândoi odată sau unul la o întâlnire şi altul la alta.-

Nu-mi amintesc să mai fi avut altă întâlnire în casele Stirbei.

La ultima şi penultima întâlnire a fost şi Vişoianu.

In aceste ultime întâlniri s'au purtat conversaţii despre problemele de politică internă şi externă la ordinea zilei. Pe cât îmi amintesc pe Pogoneanu l-am întâlnit prima oară în casele Stirbei; pe Camil Demetrescu nu ştiu dacă l-am întâlnit pentru prima oară la Stirbei sau la Vişoianu.

In altă parte nu l-am întâlnit pe Camil Demetrescu.

Nu-mi amintesc dacă a fost şi Ionel Stârcea la întâlnirile de mai sus.

Imi amintesc că l-am văzut odată, nu ştiu în ce loc.

La prezidenţie, în timpul Guvernării de după 23 August 1944, nu am fost; dar am fost odată la Preşedintele Consiliului ,General Rădescu, chemat p.proectul de Reforma Agrară; şi l-am mai văzut odată după plecarea din Guvern la Dl.Maniu.

ss. I. Mihalache.

2 Sept 1947

75

000076

Copie vezi vol. 3 f 196-197.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, I. MIHALACHE, în continuare, declar:

- Stiu că Dl. Iuliu Maniu a avut mai multe audiențe la Palat, şi înainte de 23 August 1945 şi după.-

Nu reţin cele ce mi-a comunicat în legătură cu audienţele de dinainte de 23 August 1945, ca şi cu privire la cele avute după.

Cred că s'au depus şi M.S.Regelui copii după memoriile depuse la Misiunile Aliate.

ss. I. Mihalache.

2 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 3. f. 202-203, 000077 76

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE,in continuarea de-
clar;

Probabil că prima intâlnire in casele Dlui
Stirbei la care a participat şi Dl Maniu,să fi fost inain
te de 23 August 1945.Nu-mi amintesc să fi fost şi Titel
Petrescu.Imi amintesc că erau Dnii ;Maniu,Vişoianu,pro-
babil şi Niculescu Buzeşti.

2 Septemvrie 1947.

ss.I.Mihalache

copii vezi vol.3. f 204-205 77

000078

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE,din proprie iniţiativă revin la complectarea declaraţiunilor de până aci,cu următoarele :

1/.Pe Colonelul STATESCU mi-am reamintit că l-am cunoscut, întâi la mine acasă după repetate stăruinţe telefonice şi apoi am fost la el acasă cu prilejul unei serbări de familie unde am rămas ca ½ oră.- Ulterior ~~când~~ l-am mai întâlnit cu ocazia Conferinţei dela Secţia Militară la care am asistat şi am vorbit şi eu.-

\+

\+ +

Cu privire la întrebarea care mi se pune că " după conferinţa ţinută de Colonelul Stoica asupra unui plan de organizare al Armatei,am luat cuvântul mulţumind conferenţiarului pentru interesanta sa conferinţă îndemnând pe toţi să fie pregătiţi cu arme şi raniţe pentru a răspunde la chemare " declar :

a/. In ce priveşte memoria mea, nu am nimic de adăogat cu privire la ceeace am declarat anterior,în mai multe rânduri.-

b/. Ca să fac dovadă că nu ascund ceva,cu voinţă, declar că dacă mai mulţi oameni de onoare (ca Colonel Stoica) îmi atribue cuvinte ca cele de mai sus,care ar veni în conflict cu legile Statului,mi le voiu însuşi,pentru a nu lăsa impresia că aşi fugi de răspundere.-

ss/.I. Mihalache

3 Septembrie 1947

4 sept
78
copie ref. rd. 3 f 206-211
000079

D E C L A R A T I E

========================

Subsemnatul I.MIHALACHE,în continuare declar :

In 1928 am fost ministru al agriculturei,dela venirea P.N.T. la putere (10 N-brie 1928)până în 1930.-

Am fost Ministru de Interne în Guvernul Mironescu din 1930 până în 1931,deasemenea din August 932 - 7 Ianuarie 933 în Guvernele Vaida şi Maniu.-

Confirm că în Decembrie 932 am primit un raport dela Eugen Cristescu prin General Stângaciu.-

Am pus rezoluţia : 16,12,32 cu Dl.Prim Ministru şi Ministru de Finanţe : Conferinţă " şi 20.12.932 : Comunicat şi aprobat D-lui Prim Ministru propunerea de a se mări subvenţia lunară ".- Nu ştiu dacă s'a ţinut conferinţa deoarece la 22 Decembrie am plecat în concediu la Atena,iar când m'am înapoiat am demisionat (7 Ian.)tocmai în urma conflictului cu Gabriel Marinescu care conducea efectiv poliţia.- In Ianuarie am plecat la Geneva (Conferinţa desarmării)nu pot preciza ziua.-

De actele Guvernului P.N.T.nu mă pot desolidariza,când am devenit Preşedinte al Partidului prin 1934,am eliminat din Partid pe Dl.Vaida Voevod pentru actele personale.-

Nu ştiu când s'au disolvat " Sindicatele Unitare " sub Guvernul P.N.T.-

Despre represiunea dela Griviţa am aflat la Geneva.- Nu ştiu cât a fost de sângeroasă.-

- Nici azi ?

- Nici azi nu ştiu cât a fost de sângeroasă.-

Nu ştiu ce tratament anume se aplica deţinuţilor politici pe timpul cât eram Ministru de Interne ; dar şi acesta a fost una din motivele conflictului cu Gavril Marinescu.-

- Când m'am întors din străinătate,era încă la cârma Tării Guvernul Vaida.-N'am urmărit"procesul dela Griviţa" - am aflat însă că a fost acest proces,când m'am întors în Tară.-

- Aţi avut vr'o manifestare publică cu privire la cest proces ?

- Nua am avut manifestare publică specială cu privire la acest proces, odată ce era în faţa jutiţiei.-

Insă între motivele care m'au determinat la excluderea D-lui Vaida, când am devenit Preşedintele P.N.T., a contat şi acesta.-

- Nu ştiu că sub Ministeriatul meu au avut loc excese antisemite.-Mi s'a trimis prin Direcţia Generală a Poliţiei un raport cu un articol " Copii de internate " de I. Feighin adresat " agenţiei telegrafice internaţionale " din Londra în care se vorbeşte de excese antisemite în România în general şi în special la Brăila.-

A răspuns Ministrul Educaţiei Naţionale Costăchescu în Parlament.-

- In 1934 am fost în Italia unde am vorbit şi cu Mussolini.- La întoarcerea în ţară, întrebat de gazetari, am făcut nişte declaraţii.-

- In Aprilie 1933, oprindu-mă în Berlin 4 zile, am văzut la o recepţie pe Hitler şi Göbels.- Cu Göbels am schimbat câteva cuvinte, a doua zi la Ministerul de Externe, unde am însoţit pe Ministrul român Petrescu Comnen.-

- Am primit dela N. Smochină, din Paris în 1934, o scrisoare cu o revistă Nr.1 " Pour l'independence " cerând să interviu la vre'un Minister pentru ajutoare cu care să se tipărească teza sa de doctorat " La Republique Moldave des Soviets ".-

Nu l'am ajutat deoarece nu aveam raporturi cu Guvernul.-

- In alegerile din Mehedinţi, gărzile ţărăneşti, care luaseră naştere, mai dinainte (934) izolat, cu prilejul alegerilor din opoziţie - au fost prezente mai masiv, organizate şi conduse de mine.-

- In 1937 a fost ales preşedinte al P.N.T. Dl. Iuliu Maniu.-

Nu cunosc întrevederile D-lui Iuliu Maniu cu Zelea Codreanu, nu am participat la ele ; am auzit ulterior.- Dl. Maniu mi-a comunicat că a mai avut o întrevedere cu Codreanu şi după încheerea "acordului " electoral din 1937.-

- Recunosc că scrisoarea semnată de " Dr. Vasile Marin" a fost găsită la mine.- Fusese şef de Cabinet al D-lui Maniu.-

- Cu generalul Cantacuzino Grănicerul am fost prieten ; l-am cunoscut ca membru al ordinului " Mihai Viteazul"

- In 1940 am fost Consilier Regal două luni, după

.//.

care am demisionat motivând.-

- In 1939 am vorbit cu Clodius în Topoloveni unde venise să viziteze satul.-Tot în 1939 - sau 1940 - am fost vizitat de Ministrul German la București Fabricius.-

Am asistat și la o conferință a D-lui Schacht la București,care ulterior ne-a vizitat la Călinești Muscel via mea și a D-lui Răducanu cu care era cunoscuți.-

- Pe timpul când eram Consilier Regal,am primit vizita " satului model " Topoloveni a unei delegații de reprezentante din"Ministerul Alimentării " a Reichului.-

Am primit scrisoare de mulțumiri și felicitări semnate de conducătoarea Laselotte Kressner Gerhard, căreia i-am confirmat primirea printr'o scrisoare.-

- Am primit vizita inopinată de câteva minute a unei Doamne " Edith von Keller " (care spunea că e în trecere prin Argeș)și care ulterior mi-a trimis niște broșuri ale Ministerului de Agricultură germană însoțite de o carte de vizită cu felicitări de Paști.- Ulterior am aflat că e spioană germană.-

- Nu l'am cunoscut pe Killinger.- Mi-a fost arătat odată în hall la Președinție (Mihai Antonescu).-

Cu Ritter am schimbat câteva cuvinte la Președinție,când mi-a fost prezentat.-

- Din Partid,știu că Virgil Madgeanu a luat contact cu Neubacher pe care îl cunoscuse la Viena.-

Dl. Maniu nu mi-a comunicat că ar fi făcut vr'o vizită lui Killinger.-

- In 1943 am cerut să mi se repartizeze la proprietatea soției mele un prizonier rus - cât avea drept.- Am primit pe Zucov Simeon.- Acesta a muncit la Dobrești până la intrarea armatelor sovietice care l'au cerut prin autoritățile românești

- In ceeace privește " Lt.Col.German Borovitz " ; am primit o scrisoare de mulțumire pentru cartiruirea sa de către autorități în casa din Dobrești cât timp a staționat un batalion german în Podgoria.-

- Din membrii Guvernului Antonescu am vizitat pe Generalul Popescu.- Am fost vizitat de Generalul Sichitiu fost membru al P.N.T.-

Am fost vizitat deasemenea de 2-3 ori de Eugen Cristescu trimis de Mihai Antonescu.-

ss/. I. Mihalache

4 Septembrie 1947

copie vezi vol. 3 f. 212, 213. 00082 81

DECLARATIE

Subsemnatul I. Mihalache, in continuare declar:

Pentru plecarea mea in străinătate, îmi făcusem inainte un plan provizoiu /~~firmar~~/ de activitate. Imi propusesem, după plecarea mea să iau contact cât mai curând cu românii aflaţi in străinătate. Mă gândeam să mă duc in Elveţia sau la Paris / după o cauză/ pentru a mă întâlni cu : Gafencu, Niculescu Buzesti, Vişoianu, Citta Davilla, eventual cu Tilea, Cornel Bianu. Nu exclud că aş fi incercat o acţiune comună cu ei şi o cooperare a lor.-

Stiu că din comisia de studii a Problemei Dunării din care făceam parte si eu, făcea parte şi Dl. Pogoneanu. Nu ştiu dacă Pogoneanu a mai făcut parte din vre'o comisie care se ocupa de problemele, de specialităţi ce au fost stimate şi trimise Dlui Gafencu la Conferinta dela Paris.-

Pogoneanu a fost desemnat in casa lui M Popoviei ca tehnician specialist in acea comisie.-

/ss/ Ion Mihalache

4 Septembrie 1947.-

4 sept

Copie vezi vol. 3 f 214-215 00083 82

DECLARATIE

Subsemnatul I. Mihalache, in continuare declar:

Nu ştiu că m'aş fi intâlnit cu Titel Petrescu inainte şi in legătură cu Congresul Social Democrat, nu-mi amintesc că Dl. Maniu mi-ar fi comunicat că ar fi avut dânsul o astfel de întâlnire; nu-mi amintesc nici că Dl. Penescu mi-ar fi comunicat că ar fi avut o astfel de intâlnire.-

Inainte de Congres, ca si după ne-am intâlnit de mai multe ori la Dl. Maniu sau Dl. Brătianu, odată l-am văzut acasă la dânsul şi o dată m'a văzut dânsul acasă la mine. Nu-mi amintesc precis că Penescu a fost la vre'una din sedinţele comune la Dl. Maniu, cred c a fost. Stiu precis insă că la Dl. Dinu Brătianu, a luat parte la o sedinţă.-

Odată Titel Petrescu a venit insoţit de Adrian Dimitriu.-

In aceaste sedinte sau discutat si probleme de plotică externă. S'a stabilit ca în aceste probleme să se ducă o acţiune comună sau paralelă cu prealabilă consultare reciprocă.-

/ss/ I Mihalache.-

4 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 3 f 216-217

4 kipt

00084

83

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, I. MIHALACHE, în continuare declar :

"Gărzile ţărăneşti", în timpul alegerilor din 1946, au funcţionat sporadic, adică acolo unde a fost nevoie şi unde s'a putut.-

Despre excese antisemite în timpul alegerilor, făcute de membrii P.N.T., n'am auzit că ar fi existat.

Am auzit că în ajunul lui 8 Noembrie, Dl.Iuliu Maniu a convocat pe şefii de sectoare (şi de circ.?) pentru a le da instrucţiuni cu privire la manifestarea de a doua zi.

Eram la Bucureşti în ajun şi la 8 Noembrie,dar nu ştiu cum a decurs manifestaţia decât din auzite.

Evident ca P.N.T. n'a mai organizat manifestaţii de felul celei din 1945 - în ce priveşte membri săi - înainte de acest a - din pricina evenimentelor.

Preşedintele Partidului a socotit util ca membrri organizaţiilor Capitalei să manifestaze şi cu prilejul zilei de Noembrie în rândurile populaţiei Capitalei, făcând parte din ea - în grupuri pe proporţia numerică a acestor organizaţii P.N.T., din Capitală; aceasta este informaţia ce am primit ulterior; n'am ştiut nimic din ajun cu privire la instrucţiunile de mai sus, am ştiut din ajun ca va fi o manifestaţie şi a membrilor partidului.-

Am auzit cu prilejul proceselor respective de arestarea unor membrii a P.N.T. că aveau legături cu unele organizaţii subversive.

ss. I. Mihalache.

4 Sept. 1947

5 dpt.

Copie vezi vd. 3. f 218-221.

00685 87

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.Mihalache în continuare declar:

Dl.Colonel St.Stoica avea o dublă calitate:

Secretar al Comit.Secţiei prof.militare din Capitală; şi Secretar al Comitetului de organizaţii profesionale militare (secţii) în diferite judeţe cu oraşe mari din ţară.

Cea dintâi depindea de organizaţia P.N.T. Capitală (Preşedinte subsemnatul).

Cea de a doua: de organizaţia Centrală (Dl. Iuliu Maniu).

La şedinţa din Aprilie 1947 am conferenţiat şi subsemnatul despre rostul secţiilor profesionale în Capitală, legătura cu Comitetul pe ţară şi cu Centrul de documentare şi studii. Urmăream despărţirea celor două Comitete pentru stabilirea de responsabilitate în ce priveşte activitatea şi conducerea.

Activitatea pe ţară era urmărită directivată şi raportată direct Dlui Maniu de dl.Gen.Negrei şi Col. Stoica. Instrucţiunile pentru activitatea secţiilor militare în organizaţiile judeţene priveau Centrul (dl. Maniu) şi erau date de Gen.Negrei şi Col.Stoica St. în numele Preşedintelui Partidului.

La început, înainte de a se fi întreprins organizarea secţiei militare în Capitală şi funcţiona aceeaşi singură secţie militară şi pentru ţară şi pentru Capitală, dl.Colonel Stoica se consulta - în ce priveşte rostul, organizarea şi activitatea secţiilor militare - mai ales cu mine, deşi nu aveam calitate şi răspundere oficială - ca unul care întrodusesem în statut principiul secţiilor profesionale.

./.

M.C.

Nu-mi amintesc că cu prilejul acelei conferinţe, am făcut recomandaţiuni să se activeze pe teren. Insă nu contest că le-aş fi putut face; întrucât astfel de îndemn îl dau ori cui pretinde demnitate în partid. In Aprilie 1947 era cazul să se activeze pe teren pentru era în curs reorganizarea partidului în Capitală prin alegeri noui la circumscripţii.

Membrii C.P.M. erau obligaţi să ia parte la această activitate pe teren, ca membrii pe circumscripţii obligatorii.

Subsemnatul dădeam directive pentru activ. secţiei prof.militare în Capitală în 1947.

Aceste directive constau în aplicarea dispoziţiunilor Reg.de org. al Capitalei.

ss.I.Mihalache.

5 Septemvrie 1947.

5 Aft

copie vezi vol: 3 f 222 - 2300 86

0087

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE in continuare delcar:

Campania electorală a inceput după Ianuarie 1946 prin : revizuirea organizaţiilor judetene şi reorganizarea celor care nu funcţionau prin intruniri, presă, răspândire de manifeste : nu-mi amintesc de manifestaţii.-

Manifestele se tipăreau de obicei la tipografia " IMPRIMERIA" pentru toată ţara ; in mod excepţional se tipăreau /cele locale/ şi in Capitală şi la tipografii din provincie. Fiind persecutate de autorităţile locale, care nu permiteau tipărirea-se găsea tipografi si in provincie care să aibă curajul a tipării şi in localitate. S'au tipărit astfel de manifeste si in Bucuresti. Toate cenzurate.

Stiu eu că ce s'a tipărit / manifeste ale partidului / trecuseră la cenzură.-

Stiu aceasta, că nu mi s'a spus de manifeste necenzurate.

- Cine vă informa de modul cum se cenzura manifestele si de unde stiaţi?-

- Pentru tipografia " IMPRIMERIA" mă informa administratorul / membru in consiliul de administratie/ I. POPESCU MEHEDINTI si CEZAR SPINEANU insărcinat cu supravegherea tipăririi manifestelor aci; pentru provincie, acolo unde ştiu ca s'a tipărit / Roman, Bacău/ sefii locali de organizaţii.-

Nu cunosc proces intentat vre'unui conducător politici P.N.T. pentru publicare de manifeste netrecute la cenzură.-

- Pentru redactarea manifestelor Centrului era o comisie din care făceau parte: subsemnatul, CEZAR SPINEANU, Dr. AUREL DOBRESCU. Forma definitivă o avea Dl. Presedinte IULIU MANIU; subsemn ; p. Capitalei.-

- Aceste manifeste se difuzau astfel.-

Se incredinţa sefului organizaţiei respective

./.

numărul comandat / sau cota respectivă/ şi aceasta le distribuia în cuprinsul organizaţiei prin membrii partidului si prin afisaj după sistemul obicinuit.-

In general manifestele pe ţară tipărite la " Imprimeria" îmi sunt cunoscute.-

Manifestele pentru studenti se difuzau prin formaţia auxiliară T.N.T.M. despre care am data lămuriri intr'o declaraţie anterioară.-

S'au făcut şi manifeste pe categorii speciale / profesionale/. La militari, ca si la celelate profesiuni organizate, se răspândeau prin sectiile respective.-

Nu stiu ce anume persoane se ocupau cu răspândirea manifestelor- aceasta căzând in sarcina Comitetelor profesionale respective.-

Numărul manifestelor depindea de forţa organizaţiei respetive si de fondurile de care putea dispune această.

Organizaţiile profesionale îşi procurau singure fondurile cu care contribuiam la plata manifestelor respective.-

Nu ştiu că pentru secţia militară MITUS IONESCU era insărcinat cu primirea si distribuirea acestor manifeste.-

In ceace priveste adunările şi intrunirile publice in ţară.-

Subsemnatul : Am avut intruniri publice in Muscel / Câmpulung, Domnesti/ Topoloveni/ am participat la Congresle sau comitetele judetene pregătitoare congresului : R. Sărat / comitete/ Bacău / comitet local/ Roman / Comitet local/ Focsani / Comitet local/ Fălticeni / consfătuire locală/ Suceava/ congres judeţean/ şi Rădăuţi / congres judetean.-

Dl. N. PENESCU secretarul general a vizitat alte organizaţii judetene din Moldova in acelaş scop. Dl. HATEGANU, ministru, la Congresul organizatiei judetene Iasi terminat cu intrunire publică.-

Vor fi fost si alte intruniri publice in vechiul regat de care acum nu-mi amintesc.-

Stiu că au fost şi in Ardeal astfel de intruniri publice cu prilejul congresului judetean.-

./.

In capitală personal am participat :

La adunarea membrilor comitetelor de circunscripții din culoarea Roșu/ la casa de sfat din Grivița/,idem galben / casa de sfat din Piața Amzei/,idem negru si Albastru,la clubul P.N.T. din Clemenceau.-

Intruniri publice s'au ținut pe circunscripții la casele de sfat sau in localuri publice.- La acestea personal nu am participat.- Stiu că la unele au participat fruntasi ardeleni .-

Nu stiunde nici un mijloc sau metodă de luptă ilegală decare sar fi servit P.N.T. in Campania electorală şi in alegeri.-

Gărzile țărăneşti ca mijloc de apărare a ~~votanterilor~~ votanților şi a urnelor nu sunt mijloace ilegale, deasmenea a liniştei şi ordinei in adunării.-

Nu cunosc nici un caz in care astfel de gărzi să se fi dedat la agresiuni sau atacuri pentru a provoca pe adversari ,cazurile ce ~~in~~ vor fi fost desigur- au fost pentrucă adversarii au provocat incercând tulburarea ~~adverserilor~~ adunărilor,furt de voturi sau urne.-

/ss/ Ion Mihalache,

5 Septembrie 1947.-

Nu exita un organ special de conducerea campaniei electorale pe țară / in afar de comisia de propagandă care se ocupa cu manifestele / aceasta revenind de drept forurilor permanente ale partidului din care si subsemnatul făceam parte.-

Cu mersul campaniei electorale pe vechiul regat se ocupa comitetul regional al vechiului regat/ al cărui prsedinte era subsemnatul- şi secretar provizoriu Gh. MACARASCU,lucrând in realitate cu Dl. PENESCU/ iar pebtru Ardeal,comitetul regional al Ardealului, al Banatului, al cărui preşedinte era MIHAI POPOVICI si secretar general ILIE LAZAR.

Presedintele comisiei de propagandă pentru vechiul regat era CEZAR SPINEANU si pentru Ardeal Dr. AUREL DOBRESCU.-

./.

In ceace priveste " Instructiile pentru alegeri" semnate presedinte CEZÂR SPINEANU, aflate in " Volumul I din alegerile din 1946" pagina 2 şi pag- 3 ce mi-au fost cetite in intregime / 13 puncte/ declar că nu am avut cunostintă de ele; dacă mi-ar fi fost prezentate, le-aş fi acceptat şi ~~s'au exclus~~ subscris in genere- in afară de punctele lo : oblig " cu forţa" a presedintelui Sectiei de Votare; şi ultimile trei rânduri care nu avea rost şi anume " privitoare la " Incunostintarea membrilor noştri că românii dela Paris au protestat vehement că ţara a fost slab reprezentată la Conferinţa Păcii".

Făceam parte din comisia de propagandă; asa cum am arătat mai sus.

Este exact că pentru campania electorală s'a pus un preţ deosebit pe tineret.-

In ceace priveste intrunirile ce se tineau in Capitală n'am dat directive speciale cu privire la ţinerea discursurilor si nu am primit rapoarte asupra acestor discursuri, desi eram presedintele organizaţiei capitalei, num era obiceiul; le urmăream după gazeta Dreptatea.

Nu am fost informat că" la intrunirea dela Barcelona unii vorbitorii ca:Bercaru , Ion Lambru, profesor Anghelescu si Petre ..LUNGU.... Etc. au incitat asistenţa impotriva comunistilor si a everilor"

Este adevărat că in discursurile Dvs., cu prilejul campaniei electorale aţi căutat să insuflaţi ţăranilor teama că guvernul GOZA va infinţa colhozuri care îi va priva de orice drepturi asupra proprietăţii si averii lor?

Sub această formă, nu-i adevărat. Am vorbit, la câteva intruniri, despre colhozuri : in ce constau, şi progresul din punct de vedere tehnic ; şi i-am intrebat după aceia dacă ei le aprobă.

- In ceeace priveşte " echipele de şoc militare " formate din Tineretul militar condus " de MITUS IONESCU "- nu ştiu că aă existat şi cum s'au porganizat. Nedepinzând de Capitală, intrebarea poate fi adresată Dlui MANIU şi PENESCU.-

Pe mine nici Dl. MANIU nici Dl. PENESCU nu m'au informat de existenţa şi rostul acestor echipe.-

Nu mi s'au adus la cunoştinţă " acte de terorism şi huliganism" comise de echipele de şoc şi de " gărzile ţărăneşti".-

Nu-mi amintesc dacă la întoarcerea mea din Muscel unde în lunile Septembrie şi Octombrie 1946 am fost reţinut

./.

mai mult timp cu ocazia procesului meu de lipsire de drepturi cetăţeneşti- mi s'au comunicat " acte de terorism" din ţară.-

In timpul lipsei mele din Capitală mi-a ţinut locul Vice-Preşedintele org. Capitalei Prof. Universitar G.K. Constantinescu.-

Nici ulterior nu-mi amintesc că mi s'au raportat, voi fi luat cunoştinţă de cele intâmplate prin presă sau prin prieteni.-

copie vezi vol. 3 f 231, 232,

91

00092

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.Mihalache, în continuare declar:

- In legătură cu evenimentele dela 23 August 1945, nu-mi amintesc să fi avut o consfătuire în casele Stirbey.

- Am aflat sau ştiut că Suveranul nu s'a prezentat la serbările dela 23 August 1945.

- După 6 Martie 1945 vechiul acord al"Blocului celor patru partide", a rămas automat "acord al celor trei partide". Aceste trei partide au ţinut să informeze Suveranul despre punctul lor de vedere asupra actelor Guvernului şi să ceară schimbarea Guvernului în raport cu curentele de opinie publică.

ss.I.Mihalache.

Informarea în audienţe la Suveran am făcut-o verbal. Ocazional, am predat şi memorii din ţară.

Cred că s'au predat Suveranului şi copii depe memorii adresate Misiunilor aliate.

Am fost în audienţă separat de dl.Maniu.

ss.I.Mihalache.

5 Septemvrie 1947.

M.C.

Copie vezi vol. 3. f 233, 234.

000093 92

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, I.MIHALACHE, în continuare declar :

Din "Buletinul de informaţii" al "Biuroului de Informaţii" al P.N.T. (depe lângă gazeta "Dreptatea) am aflat că la Paris există un grup Români care scoteau gazeta de fronda contra Guvernului român "La Roumanie independence". Dintre cei aflaţi în acel "grup" îmi amintesc de numele Răutu şi Florescu.

De alte grupuri de români, organizaţi în străinătate (Elveţia) nu am ştiut.

Eu în Elveţia urma să iau contact, după plecarea mea cu Gafencu, Buzeşti, Vişoianu şi eventual cu Creţeanu, Davilla, Tilea, Bianu, în Elvaţia sau în altă parte.

Desigur că între altele m'aş fi informat şi despre " grupurile de români din străinătate" dacă există.-

ss. I.Mihalache

6 Septembrie 1947.

Copie vezi vol. 3. f 235–236.

000094

93

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare declar:

Dl. Maniu s'a consultat cu mine decâte ori s'a pus în discuţiune chestiunea eventualei schimbări de tactică sau metodă de luptă a partidului.

Dl.Maniu avea "depline puteri" date de Comitetul Central de dinainte de dizolvarea partidelor, până la şedinţa Comitetului Central ce a avut loc după alegerile din 1946.

Dl.Maniu, pe cât ştiu, nu a luat vr'o hotărâre importantă fără a se fi consultat cu mine.

Evident socotesc foarte importantă schimbarea de metodă de luptă sau tactică a unui partid, cum este al nostru.

Socotesc importante demersurile făcute de un partid politic unor puteri străine.

Socotesc importante înfiinţarea şi sprijinirea unor "grupări politice de rezistenţă în afara graniţelor ţării".

Legăturile create de Dl.Maniu cu diferite persoane din Ministere pentru informaţii nu era obligat să mi le comunice mie; nici chiar atunci "când erau în legătura cu orientarea în politica externă a Partidului".

Stiu că Dl.Maniu nu s'a gândit la schimbarea politicii externe a partidului.-

Stiu aceasta, pentru că dacă s'ar fi gândit mi-ar fi spus, tocmai fiindcă aceasta ar fi fost o problemă prea importantă.-

Sigur că era important să-mi comunice "orce înfiinţare de organizaţii de luptă subversivă ale partidului".

ss.I.Mihalache

6 Septembrie 1947.

I

Copii vezi vol. 3 f 237-241.

6 sept

93

000095

DECLARATIE

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare, declar:

Dl.Penescu în calitate de Secretar General era obligat să cunoască "Instrucţiunile redactate de Comitetele (două) de propagandă" p.alegeri.

Manifestele Centrului, lucrate de cele 2 comisii de propagandă, erau văzute de mine pentru V.Regat, de Dl.Mihaiu Popovici pentru Ardeal şi Banat şi ulterior prezentate Dlui Maniu spre aprobare.

Din comisia de propagandă p.Vechiul Regat făcea parte şi subsemnatul.

Primul concept de manifest p.militari l-am întocmit eu predându-l Dlui Maniu, la Dobreşti când a fost în vizita la mine, prin Oct.1946 - pentru a discuta chestiuni în legătură cu campania electorală, subsemnatul fiind ocupat pe acea vreme cu procesul la Câmpulung (al subsemnatului - cel electoral).

Dl.Maniu nu se deplasa deseori la Dobreşti, ci la câteva luni când avea chestiuni importante şi nevoie de repaos.-

Dl.Maniu pentru probleme importante pe care avea nevoie să le discute în linişte, venia, uneori, la Dobreşti.

Nu-mi aduc aminte ce anume probleme am discutat la Dobreşti cu acel prilej, de sigur chestiuni în legătură cu campania electorală şi mersul procesului meu electoral.-

- "De aceea a venit Dl.Maniu la Dobreşti ca să cunoască mersul procesului Dv. electoral ?"

- De sigur că nu; ci pentru alte probleme mai importante şi pentru repaus de câteva zile.

- In ziua de alegeri a existat un Biurou Central de Coordonare pentru Capitală sub conducerea mea, în casa Serdici. Acesta era Biuroul Capitalei: Subsemnatul, Dl.Prof. G.K.Constantinescu, Secretarul Gl.Al.Bunescu, Secr.adjunct Ing. Popescu Botoşani şi şefii de sectoare, aceşti 4 şefi de sectoare lucrând în sectoare şi venind din când în când la sediu (Serdici).

..//..

Legătura cu Provincia o ţinea Penescu, care şi organizase biurou propriu.-

- Am auzit că în timpul alegerilor s'au făcut fotografii de către fotografi anglo-americani.

- Legătura între Biuroul de Coordonare şi periferia se făcea prin : agenţi de legătură între sediu (Serdici) şi şefii de sectoare; acestia îşi organizau însăşi legături proprii cu secţiile de votare.

ss. I. Mihalache.

6 Sept.1947.

Copie vezi vol 3. f 247-248. 00097 96

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare declar :

N'am comunicat soţiei mele plecarea în străinătate, deci nici obiectivul ei ; şi nici nu i-am vorbit la ultima plecare, că voiu lua contact cu grupul Vişoianu, Buzeşti, Creteanu, Davilla, Tilea, Bianu, Gafencu.-

" Dorinţa mea ar fi fost ca dacă ajungeam în America să iau contact informativ cu Macek şi ceilalţi agrarieni străini" / ai altor state /.-

ss/. I. Mihalache

8 Septembrie 1947

I

Copie vezi vol. 3 f 249, 250 11698 97

D E C L A R A T I E

=========================

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare declar :

Generalul Aviator Gheorghiu a venit la mine cu Comandor Cioroiu când locuiam la Nestor Badea, aproximativ 5-6 luni în urmă.- Nu era în aceeaş vizită când mi-a prezentat Cioroiu proectul de organizare a aviaţiei.- A fost o vizită de informaţie politică despre partid.- Nu-mi aduc aminte că i-am spus " că partidul are nevoie de elemente combative de teren, iar nu de demnitari ".-

Cioroiu nu mi-a spus că şi " Generalul Gheorghiu a fost solicitat să colaboreze la proectul de reorganizare al aviaţiei ".-

De Colonelul Pancu nu-mi amintesc.-

Nu exclud, dar nu-mi amintesc că am declarat la conferinţa org.militare că " regimul actual va avea soarta regimului legionar şi a lui Carol II "

In ceeace priveşte legăturile şi corespondenţa org. militare pe Tară, cu organizaţiile militare / C.P.M. /din Provincie, priveşte pe Colonelul Stoica în calitate de Secretar al acelui Comitet, lucrând pe lângă d-Maniu Preşed.Partidului.-

Ocazional mă informa Generalul Negrei - nu-mi amintesc azi ce anume informaţii.-

ss/. I. Mihalache

8 Septembrie 1947

DECLARATIE

Subsemnatul, I. MIHALACHE, în continuare, declar:

- Odată cu numirea mea de Preşedinte al organizaţiei Capitalei, am fost obligat să locuiesc în Bucureşti mai mult decât înainte - şi aproximativ : 2 săptămâni in Bucureşti, 2 săptămâni la ţară; în cazuri importante: şi 3 săptămâni. In acest timp am locuit la Nestor Badea.-

In fapt, pregătirea campaniei electorale a început spre sfârşitul lui Ianuarie prin revizuirea organizaţiilor judeţene (în capitală: de circumscripţii).

Partidul a dat in chip firesc o importanţa deosebită acelor alegeri.-

- "Aţi considerat că aceste alegeri avea o importanţă epocală, că prin câştigarea sau pierderea acestor alegeri se hotăra asupra regumului ce avea să guverneze ţara"?

- Da.

- "Atunci când rezultatul acestor alegeri, hotără pentru multă vreme de soarta Partidului naţional-ţărănesc, este normal ca metodele obişnuite de lupta în alegeri să fi fost schimbate găsindu-se metode corespunzătoare"?

- Lupta dându-se în condiţiile legilor existente ale Tării şi partidul netemându-se de rezultatul alegerilor nu s'a gândit la schimbarea metodei de lupta.

- Precizez că intrebuinţarea gărzilor ţărăneşti (vezi declaraţiile anterioare) nu constitue o metodă nouă, ele funcţionând şi în alegerile de sub guvernările liberale şi Goga - Cuziste.

- In instrucţiunile pentru conducerea alegerilor la secţiile de votare se dedeau, instrucţiuni şi pentru funcţionarea gărzilor ţărăneşti (acolo unde se simţea nevoie).

- "Instrucţiuni" pentru gărzile ţărăneşti, erau locale. Nu-mi amintesc acum vr'un exemplar de astfel de "Instrucţiuni".

..//..

E.F.

Eu răspundeam de conducerea campaniei electorale (incl.gărzi) pentru Vechiul Regat. Nu ştiu dacă Dnii Ghiţa Popp şi Ilie Lazar aveau o sarcină speciala "Controlul şi organizarea gărzilor ţărăneşti" în Ardeal şi Banat.

- Pe Ghiţa Pop îl cunosc de când îl cunosc şi pe Dl.Maniu. A fost deputat şi Ministru; Secretar General al Partidului dela asasinarea lui Madgearu până la numirea lui Penescu.

In cunosc ca om capabil, cult şi devotat Partidului

A rămas în Delegaţia Permanentă a Partidului până azi.

Nu i-am urmărit vr'o activitate specială în afară de aceea din Delegaţia Permananta.-

Cred c'a făcut parte din vr'una din comisiile ce se ocupau cu memoriile pentru Conferinţa de Pace.-

In timpul campaniei electorale a participat la redactarea manifestului general al Partidului; cred că de asemenea, la manifeste pentru Ardeal.

Nu ştiu dacă Ghiţa Pop a avut vr'o însărcinare de a ţine contact cu cei refugiaţi şi de a-i ajuta; delegat la Comitetul de asistenţa în acest scop fiind Serdici.-

Pentru cei fugiţi ("refugiaţi) în munţi, păduri sau oraşe, ţinea legătura cu Comitetul de Asistenţa (pentru cei închişi (Dl.Serdici.)

In calitate de Preşedinte al organizaţiei Capitalei am făcut parte din Comitetul de asistenţă.

Acest Comitet îşi procura fonduri prin colecte. Si Penescu participa la unele şedinţe ale Comitetului.-

ss. I. Mihalache

8 Septembrie 1947.

I

Copie vezi vol. 3 f 255, 256. 101 100

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare declar:

Avocatul Horef a fost secretarul meu de 3-4 ani, Il întrebuinţam pentru corespondenţe; nu participa la discuţiuni şi şedinţe.

In Iunie 1947 am luat prezidenţia Comitetului de asistenţă reorganizat.

Inainte de 1947, am ajutat 3 - 4 fugiţi.

Nu-mi amintesc să fi dat bilete pentru ajutarea fugiţilor prin Horef.

Din Comitet făcea parte de drept (ca Secr.Gen.) şi Dl. Penescu.

D-na Teodoru era secretară a Comitetului.

Pela sfârşitul lui Iunie 1947 (sau începutul lui Iulie) am încasat dela 5 persoane care n'au voit să-şi dea numele (trimise prin 2 cunoscuţi) suma de 110.000.000 (o sutazecemilioane) pentru Fondul de asistenţă - pe care i-am vărsat imediat, contra semnătura, Inginerului Mihăescu.

Cred că am trimis la Serdici persoane fugite, sau pentru cei fugiţi - în calitatea lui (din Iunie) de delegat pentru fugiţi, în Comitetul de asistenţa.-

ss. I.Mihalache

8 Septembrie 1947.

10/

copie vezi vol. 3 f 257, 258 ~~102~~

I

DECLARATIE

Subsemnatul ION MIHALACHE, in continuare declar:

Complectez declaraţia din 8 Septembrie 1947, privitor la încunoştinţarea soţiei mele despre plecarea în străinătate, cu următoarele.-

Imi însuşesc declaraţia soţiei mele din 22 Iulie 1947, cu precizarea că nu am înştinţat-o despre ultima plecare.-

Am vizat acea declaraţie la care mă refer în prezent.-

/ss/ ION MIHALACHE

9 Septembrie 1947.-

9. Sept

Copie vezi vol. 3 f 259-260

102

000103

I

DECLARATIE
==========================

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare declar :

Intrebare : Este adevărat că în luna Aprilie 1947 în casă la Nestor Badea, de faţă fiind şi Penescu, Dl. Maniu v'a comunicat că a informat misiunile aliate că este nevoit să înceapă o acţiune de răsturnare a guvernului din cauza prigoanei împotriva naţional-ţărăniştilor şi din cauza situaţiei grave din Ţară ?

– Nu răspund nici da nici nu ; aceasta înseamnă că nu-mi amintesc.–

Intrebare : Era această comunicare de mare însemnătate pentru partid ?

Răspuns : Da.–

Intrebare : Era de faţă şi Dl. Penescu ?

Răspuns : Da.–

Intrebare : Va cetit Dl. Maniu un text bătut la maşină ce reprezenta răspunsul D-lui Dean Aacheson transmis prin Legaţia Americană ?

Răspuns : Da.– Dl. Maniu ne-a citit un text scris la maşină ce reprezenta un răspuns al D-lui Dean Aacheson – care interesa pe Dl. Maniu.–

Intrebare : Recunoaşteţi că ideia ce cuprindea acest text în general că nu este momentul nici unei agitaţii pentru răsturnarea Guvernului ?

Răspuns : Nu recunosc această idee că : nu este momentul nici unei agitaţii. . . . .etc.–

Intrebare : Vă amintiţi că în acest text se făcea o recomandare de a nu se întreprinde nici o agitaţie din partea P.N.T. ?

Răspuns : Nu-mi amintesc.– Acest răspuns e o complectare a răspunsului /Declaraţiei/ din 7 Septembrie a.c.–

ss/. I. Mihalache

9 Septembrie 1947

I

copie regi rel. 3. f 261-266.   9. dept   00104   103

DECLARATIE

Subsemnatul Ion Mihalache in continuare declar:

Intrebare Ati făcut cu prijelul conferintei dela Cercul Militar, ţinută in Aprilie 1947 ,o exemplificare în care aţi arătat că Elveţieni,datorită educaţiei sportive şi spirituale,au nevoie de foarte puţin timp / câteva săptămâni/ pentru pregătirea lor tehnică militară ?

RăspunsNu-mi amintesc cu prilejul acelei conferinţe am spus cele de mai sus. Dar ştiu că în alte diferite prilejuri,am afirmat fondul celor de mai sus. Nu exclud deci că aşi fi putut spune şi atunci.

Cunosc pe generalul STOIKA GRIGORE. Stiu că era în comitetul organizaţiei militare. Când locuiam la Badea îmi amintesc că a venit la mine acasă,nu singur. Am aflat că militarii discutau problema reorganizării armatei; dar mie nu mi-au prezentat nu plan de organizare al armatei.

Nu-mi amintesc să-mi fi prezentat un asemenea plan.

Nu ştiu că generalul STOIKA făcea parte din comitetul de organizare pe ţară- din comitetul militar-

Cred că generalul STOIKA estemembru de partid de cel puţin 2 ani.

Pela începutul anului 1947- prin primăvara- când generalul BARBU mă-a prezentat un " proect de reorganizare" al jandarmeriei " / poate şi al poliţiei/ cuprinzând numai capitolele din proect, rămăsese vorba,ca,cu prilejul altei întâlniri să-mi facă o expunere a economiei proectului.-

Pe comandorul CIOROIU nu l-am cunoscut deaproape.Nu ştiu dacă era membru în comitetul organizaţiei militare. Nu avea în organizaţia de partid a capitalei nici-o situaţie / demnitate/.In partid era venit înainte de alegeri.

In timpul Campaniei Electorale,eu presedinte al capitalei,nu i-am dat vre'o insărcinare specială.-

./.

0970 105

Comandorul MOÇANU ma vizitat de mai multe ori; şi in primăvara lui 1947. Cu ocazia acestor vizite îmi aducea şi unele informaţii. Nu-mi amintesc ce anume informaţii. Colabora mai întâi cu Dl. Maniu. Intrü un timp " biroul presei" lucra in casele LEUCUTIA / str. Schitu Măgureanu/, unde locuia si Dl Maniu inainte de alegeri.

<u>Intrebare</u> Fiind în contact mai strâns cu Dl. Maniu avea posibilitatea să aibă informaţii mai complecte?

<u>Răspuns</u> Este normal.

Comandorul MOCANU era bine apreciat de mine; cred si de Dl. MANIU.

In calitatea lui de membru al " biroului presei", găsesc normal că era indicat să i-a printre cei din tâi contact cu gazetarii străini.

Sunt sigur că cunoştea pe Dnii POGONEANU, CAMIL DEMETRESCU / poate si alţii/ dela Ministerul de Externe, în calitatea ce avea.

Cred că MOCANU se ducea şi la Legaţiile Engleze şi Americane în calitatea ce avea.

Nu-mi amintesc de un col. <u>PLEZNILA</u>, in afară de col. PLEZNILA pe care l-am cunoscut ca director de cabinet al generalului D. POPESCU, Ministrul de Interne sub Antonescu. In această calitate i-am telefonat şi mi-a telefonat de câteva ori pentru intâlniri cu generalul D. POPESCU.

Nu-mi amintesc dacă mi-a mai telefonat după căderea lui Antonescu. Nu ştiu că col. PLEZNILA a fost vre'o dată membru al partidului national ţărănesc.

Generalul GHEORGHIES mi-a făcut impresia că este un om cult şi documentat prin lecturi proprii in cele politice; asemenea inteligent.

Cred că generalul GHEORGHIES a intrat in partid in 1946.-

Am primit vizita generalului GHEORGHIES de vreo tre ori.

Odată cu scrisoarea în care vorbea de necesitatea despărţiri celor două comitete deo organizaţie profesională militară capitală şi ţară- nu mi-a lăsat şi un " Plan de Organizare separată a acestor două organizaţiuni

Sunt convins că Dl. general GHEORGHIES este o persoană onorabilă. Generalul GHEORGHIES, ca orice membru

/ şi militari / era obligat ca in campania electorală şi în ziua de alegeri să meargă la sectoare şi circumscripţi.

Era obligat să i-a parte la campania electorală.-

După alegeri era obligat şi ceilalţi, să i-a parte la reorganizare/în curs /a circunspcripţilor din capitală şi alegerile noi comitete.

In noua reorganizare / la sectoare si circunscripţii/ urmăream ca în noile comitete să intre şi elemente noi / inclusiv militari/ provenite prin organizaţiile profesionale. Aş fi fost bucuros ca printre aceste elemente alese să fie si generalul GHEORGHIEŞ.-

Ofiterii deblocaţi ca şi cei de rezervă avea obligaţia, statutară să facă propagandă în mediile lor/inclusiv militare /.-

/ss/ I Mihalache.-

Copie vezi vol. 3. f 267-279. 11 Sept

106

~~107~~

PROCES-VERBAL

Anul 1947 luna Septembrie ziua 11.

Noi, Prim Chestor S.Davidescu, asistat de Chestor Victor Dumitrescu şi comisar şef Stoiculescu Ilie:

Am procedat la confruntarea reţinutului Ion Mihalache cu reţinutul Mircea Cioroiu, Lt.Comandor, cu următorul rezultat:

COMANDOR CIOROIU: In ziua de 19.XI.însoţind pe Comandorul Mocanu la Serdici, m'am prezentat lui Dl. Mihalache.

I.MIHALACHE: Este exact.

COMANDOR CIOROIU: Dl.Mihalache a fost foarte amabil, m'au întrebat dacă fac parte din partid sau din organizaţia Militară, i-am răspuns că nu, am spus că specialitatea mea este aviaţia fiind singurul domeniu pe care-l cunosc.-

Acum Dl.Mihalache m'a întrebat dece nu vreau să activez în domeniul acesta la care am răspuns că pot să lucrez în domeniul acesta şi m'a rugat să fac un studiu în acest domeniu.-

I.MIHALACHE: Nu-mi amintesc, posibil.

COMANDOR CIOROIU: Am mai avut după această convorbire, 1-2 convorbiri telefonice prin care ceream să mi se fixeze când să dau studiu, am vorbit cu Dl. Mihalache la una din aceste convorbiri.

D-sa s'a scuzat că este ocupat şi trebue să plece şi m'a rugat să las lucrarea la Dl.Nistor Badea.

Am dus lucrarea personal şi am lăsat-o Dlui Nistor Badea, în ziua de 6.II.cu o scrisoare.

I.MIHALACHE: Este exact.

COMANDOR CIOROIU: După aceia am însoţit pe Dl.Cl.Gheorghiu la Dl.Mihalache.

Dl.Mihalache aflându-se în ziua de 19.XI. a

E.F.

 000108 107

spus că dacă alţi camarazi ai mei pot lucra în acest domeniu, am vorbit la telefon cu Dsa cu care ocazie am fixat o zi de audienţă pentru Dl. General Gheorghiu.

Dl.Mihalache ne-a făcut cunoscut că nu e străin,Dl.Gl.Gheorghiu,cunoscându-l dela înmormântarea generalului Rujinschi,fapt pe care l-a confirmat Dl. Mihalache şi când s'a întalnit cu Dl.Gl.Audienţa a fost fixată către sfârşitul primei jumătăţi a lunei Februarie

ION MIHALACHE: Exact, cu precizarea că nu i-am sugerat eu persoana Dlui General Gheorghiu.

COMANDOR CIOROIU: In seara când a fixat Dl. Mihalache,l-am insoţit pe Dl.Gl.Gheorghiu la locuinţa Dlui Nistor Badea. Am asistat la conversaţie,stând înapoia Dlui Mihalache în hool, uşa fiind deschisă însă între hool şi antreu.-

ION MIHALACHE: Este exact că Dl.Comandar Cioroiu a asistat la domiciliu la discuţii între mine şi Dl.Gl.Gheorghiu.

COMANDOR CIOROIU: Iniţial,schimb de politeţă şi-a amintit de cunoştinţe mai vechi: Dl.General a precizat Dlui Mihalache că face o vizită de informaţii.

Dl.Mihalache a răspuns asupra situaţiei generale şi nu se poate lucra decât văzând şi făcând.

In această formulă se înţelege şi politica internă şi externă.

ION MIHALACHE: Nu-mi amintesc, nu este exclus.-

COMANDOR CIOROIU : Dl.Mihalache a făcut precizarea că de şi există această situaţie P.N.T. are o linie bine stabilită şi anume: aşa cum sub dictatura Regelui Carol II printr'o atitudine potrivnică şi o luptă continuă şi hotărâtă s'a reuşit a se doborî regimul tot astfel în prezent printr'o luptă dârză şi hotărâtă se va reuşi a se salva ţara doborându-se regimul de impilaţie.-

ION MIHALACHE: Nu-mi amintesc ideia, posibil Ideia este a mea.-

..//..

COMANDOR CIORGIU: Dl.Mihalache face elogii omului de acţiune,a omului de luptă şi de baricadă, arătând că interesează în aceste momente mai puţin om de prestigiu sau de elaboraţie intelectuală,făcând unele specificaţii,prefer şi răsplătesc un om care a riscat alături de mine, chiar dacă din punct de vedere intelectual nu corespunde,decât să răsplătesc oameni pasivi care ar corespunde postului.-

ION MIHALACHE: Nu-mi amintesc cuvintele,posibil. Recunosc ideia mea.-

COMANDOR CIOROIU: Precizez că Dl.Mihalache a spus că are nevoie de baricade,oameni de linia I-a. Aceasta în legătură cu recompensele,pe care le-am arătat în răspunsul de mai sus.-

ION MIHALACHE: Nu-mi amintesc.

COMANDOR CIOROIU: Concluzia aceasta era categorică,că regimul trebuia îndepartat şi că Dl.Mihalache ajunsese la concluzia că aceasta nu se putea face decât prin colaborare de oameni de risc şi de linia I-a,adică prin forţă.

ION MIHALACHE: Concluzia a tras-o D-lor.

COMANDOR CIOROIU: A încheiat spunând că în spiritul celor expuse de D-sa ne aşteaptă colaborarea.

ION MIHALACHE: Nu este exact că am solicitat colaborarea,ci am lăsat-o la aprecierea D-lor.

COMANDOR CIOROIU: Am plecat însoţit de Dl.Gl. Gheorghiu.

Am mai vorbit ulterior cu Dl.Horezu şi pe urmă cu Dl.Mihalache care mi-a fixat o zi specificând că nu poate decât câteva minute în scopul de a discuta lucrarea ce i fusese lăsată la domiciliu la 6.II.şi care se găsea la D-sa.

ION MIHALACHE: Sigur că este exact.

COMANDOR CIOROIU: L'am văzut pe Dl.Mihalache, mi-a arătat studiul,mi-a specificat că la citit cu atenţie şi l-a adnotat,am remarcat personal că textul purta pe margine o serie de adnotări în creion şi mi-a preci-

..//..

zat că fiind extrem de ocupat cu problema de partid, păstrează lucrarea şi-mi va comunica telefonic cât mai curând posibil ziua când ne putem vedea pentru a discuta pe îndelete lucrarea.

Inainte de a ne despărţi de D-sa mi-a reamintit din nou necesitatea de a se complecta în cadrul secţiei milutare cu existenţa unei secţii de aviaţie, pomenindu-mi că la aviaţie există un Dl.Gl.Diculescu, din câte ştie D-sa,iar la Marină se ocupă Comandorul Mocanu şi Amiral Georgescu,aşa că orice colaborare pe care o voi aduce în acest domeniu personal sau prin camarazi sau cunoscuţi de ai mei,este valutată cu bucurie de D-sa şi va da tot sprijinul.-

Cu aceste cuvinte m'am despărţit de Dl.Mihalache. Telefon nu am mai primit şi nici eu nu l-am mai căutat a-l mai intreba. Lucrarea nu mi-a mai fost restituită,am recunoscut-o mai târziu în dosarul de perchezitie.-

<u>ION MIHALACHE:</u> Fondul este exact nu-mi amintesc amănuntele. Contest amănuntele cu amiralului Georgescu.-

<u>COMANDOR CIOROIU:</u> La prima intrevédere la 19.XI. precum şi la última intrevedere,Dl.Mihalache mi-a arătat dăr dorinţa D-sale de a aduce colaboratori dintre camarazii mei în cadrul partidului.-

<u>ION MIHALACHE:</u> Posibil.

<u>COMANDOR CIOROIU:</u> Primul studiu pe care l-am lăsat,era un studiu principial,deci de generalităţi şi atunci când Dl.Mihalache mi-a spus că le-a adnotat şi u urmează a-l discuta, am înţeles că nu am satisfăcut necesităţile informative ale Dsale în mod complect, fapt care m'a determinat să reiau impreună cu Dl.Gl. Gheorghiu un studiu precis cu date mai complecte,interesând organizarea şi funcţionarea Ministerului Aerului şi Marinei.-

Acest studiu nu i l-am dat Dlui Mihalache pentrucă nu l-am revazut.

Precizez că primul studiu purta titlul: "Studiul rezumativ interesând politica aeriană şi valoa-

rea factorului aerian?

Al doilea studiu poartă titlul "Necesitatea înfiinţării Ministerului Aerului şi Marinei şi a celor două subsecretariate Aer şi Marina"

De acest studiu l-am informat pe Dl.Mihalache, arătându-i că pentru chestiuni de marină îl voi consulta pe Comandorul Mocanu, iar Dl.Mihalache mi-a răspuns :"Daţi drumurl".

ION MIHALACHE: Este exact, nu-mi-aduc aminte dacă aşi fi spes de al II-a studiu, daţii drumul, dar nu-i exclus.-

COMANDOR CIOROIU: Pentru cel de al doilea studiu asupra căruia noi mai reflectasem si-l informasem pe Dl.Mihalache asupra planului, am primir asentimentul şi impulsul D-sale pentru a-l lucra.-

Acest lucru ne-a determinat să trecem la acţiune şi să-l lucrez. Ne mai primind nici un telefon dela Dl.Mihalache, am renunţat de a-i da acest studiu Dlui Mihalache.-

ION MIHALACHE: Am spus că este necesar refacerea studiului, dar nu am dat nici o indicaţie.

COMANDOR CIOROIU: A acceptat întocmai planul pe care l-am spus eu.-

ION MIHALACHE: Este exact, dar nu mi-a expus noul plan.

COMANDOR CIOROIU: Ideia care ne-a călăuzit la redactarea celui de al 2-lea studiu, a fost:

- Prin tratatul de pace a fost limitat prin restricţii precise aviaţia militară, fiind însă lăsată liberă desvoltarea aviaţiei civile, unde nu există nici un fel de restricţie.

Pe această idea de bază ne-am brodat convingerile noastre care în speţă erau:

a.- Respectarea cu stricteţe a cifrelor militare.

b.- Desvoltarea la maximum în domeniul aviaţiei civile în scopul de a :

- Recupera şi plasa aci, personalul specia-

lizat care depăşea efectivul aviaţiei militare şi era deci licenţiat.

- Transformarea acestui departament într'o mare unitate de beneficii sociale (bani,câştig de timp, ameliorarea reţelei de comunicaţie care era distrusă de război).

Precizez că studiul acesta dădea posibilitatea de a se depăşi efectivele de oameni şi material printr'o desvoltare mai intensivă a aviaţiei civile.

Acest lucru ne-am dat seama după ce am luat contactul cu Dl,Mihalache, căci atunci l-am lucrat, fapt care rezultă şi din împrejurarea că am lucrat conspirativ şi numai în exemplare reduse (sease).

<u>ION MIHALACHE:</u> N'am primir acest studiu nici dela Dl.Comandor Cioroiu sau altă persoană şi nici dela Dl.Iuliu Maniu care nu m'a informat de existenţă şi conţinutul acestui studiu.

<u>COMANDOR CIOROIU:</u> Stiam că exista organizaţie militară în P.N.T.,dar n'am participat la nici o şedinţă.

Comandorul Mocanu,m'a informat că se ţin nişte conferinţe,făcând rezerve şi chiar ironii asupra capacităţii celor care pregătesc aceste conferinţe,de ex.Slt.Lăzărescu care după memoria mea semna convocările pentru şedinţele organizaţiei militare, Acest Slt.Lăzărescu căruia i-am transmis opinia lui Mocanu, m'a informat că lucrurile s'au schimbat (Martie 1947) în sensul că s'au organizat această organizaţie,două compartimente: cadrul disponibil şi ofiţeri de rezervă.

Despre secţia militară, însine atâta ştiam.

Am căpătat convingerea că se tindea cu toată insistenţa,constant şi continuu să se copteze cât mai numeroşi ofiţeri din cadrul disponibil,prin org.militare sau prin propagandă,prin agenţi anumiţi.

Prin modul cum am luat cunoştinţă direct sau indirect, am ajuns la convingerea că P.N.T. se organiza pentruca element de putere făcând legatură normală între concepţia emisă asupra sistemului de lucru şi

ceace se vedea în realitate că se lucra.-

ION MIHALACHE: Organizare pe cadrul disponibil şi ofiţeri de rezervă este o chestiune de organizare internă a organizaţiei militare respectivă.

ION MIHALACHE: Nu mi-a comunicat Penescu nici odată că ar fi luat contact cu vr'o persoană militară pentru a ne pregăti plecarea în străinătate.

COMANDOR CIOROIU: Reţin expresia D-lui Mihalache de : "Oameni de baricade", în discuţia ce a avut-o cu Dl.Cl.Gheorghiu.-

ION MIHALACHE: NU-mi amintesc această expresie, dar poate fi posibilă.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.-

ss. Lt.Cdor M.Cioroiu — Prim Chestor: ss.S.Davidescu
ss. Mihalache

Asistenţi: ss. Chestor Dumitrescu
ss.Comisar şef,Stoiculescu

copie vezi vol. 3. f 279-281. 11 [illegible] 00114 113

PROCES-VERBAL

Anul 1947, luna Septembrie, ziua 11.

Noi, Prim Chestor S.Davidescu, asistat de chestor V.Dumitrescu şi comisar şef Stoiculescu Ilie:

Am procedat la confruntarea reţinutului Ion Mihalache cu reţinutul Gral Gherghiu Ermil, cu următorul rezultat.-

GENERAL GHEORGHIU ERMIL: L-am zărit pe Dl.Ion Mihalache la mesele comune ale cavalerilor ordinului: "Mihai Viteazul" şi la înmormântarea generalului Gh.Rujinscki, fără a vorbi cu Dsa.

ION MIHALACHE: Exact.

GENERAL GHEORGHIU ERMIL: N'am avut contact cu Dl.Mihalache până la vizita care i-am făcut-o la începutul lunei Februarie 1947. Comandorul Cioroiu mi-a făcut sugestia să-l vizitez şi pe Dl. Mihalache, pentru a mă informa, vizita fiind aranjată de Dl.Comandor Cioroiu. Am fost însoţit de Dl.Comandor Cioroiu, care a asistat la discuţie.-

In esenţă Dl.Mihalache mi-a făcut o expunere în linii generale asupra atitudinei în care se păstrează partidul în acţiunea pe care o duce, această atitudine fiind similară celei din trecut când a avut curajul să sfătuiască pe Regele Carol II, să nu rămână intransigent pe poziţia, care şi-a ales-o.- Dl.Mihalache, în continuare asupra situaţiei actuale pe plan internaţional, mi-a arătat că este o situaţie confuză şi că trebue acţionat: "Văzând şi făcând". In ceace priveşte situaţia internă din punct de vedere politic, partidul are nevoe de acţiune, de oameni de acţiune, de oameni pe cari dsa ia denumit: "luptători de linia I-a," iar cu posibilităţi de conducere, nu-l interesează pentru un moment.

Relativ la oamenii din linia I-a, partidul se va gândi să-i recompenseze în primul rând.-

A arătat că partidul se găseşte într'o luptă cu actualul regim, din care va ieşi învingător, având asentimentul maselor.-

Am tras conclusia din discuţie, că eră vorba de organizarea unei lupte prin forţă.-

..//..

IOM MIHALACHE: Recunosc fondul discuţiei expusă de Dl.General Gheorghiu, nu-mi amintesc expresiile, concluzia îi aparţine.-

GENERAL GHEORGHIU EMIL: Stúdiul înfiinţărei Ministerului Aerului şi Marinei cu cele 2 (două) Subsecretariate de Stat aer şi marină a fost redactat ulterior vizitei pe care am făcut-o Dlui Mihalache. Redactarea s'a făcut de către subsemnatul în colaborare cu Dl.Comandor Cioroiu M.

ION MIHALACHE : Nu cunosc acest studiu, şi nu am vreo ştiinţă despre el.-

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal.

ss. Gl.Gheorghiu
ss. I.Mihalache

Prim Chestor: ss.S.Davidescu
Asistent: Chestor,
ss.V.Dumitrescu.

00110 115

copie regi vol. 3. f 294, 285.

DECLARATIE

Subsemnatul, I. MIHALACHE, in continuare, declar :

Scrisorile care mi s'au prezentat şi anume:

1.- Scrisoarea G.P. Suţa cu data de 8 Mai 1947 pe care am vizitat-o ;

2.- Scrisoarea semnată PETRE POPESCU ce mi-a fost adresată mie şi pe care am pus nota " cu D. SERDICI" ?

3.- Si scrisoarea DEMEA din 3o Mai 1947 pe care deasemenea am vizita-o-

Toate aceste scrisori mi-au fost cetite şi le-am recunoscut conţinutul.-

/ ss/ I MIHALACHE

15 Septembrie 1947.-

I

00117 116

copie vezi vol. 3 f 286-288.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, I.Mihalache, în continuare declar:

Pe vremea când locuiam la Nestor Badea, am cunoscut pe Nicolae Cârje care mi-a fost prezentat la locuinţa mea de dl.Xenti. Mi-au propus să adune material informativ de ordin politic. Dl.Cârje s'a oferit să redacteze un buletin de sinteză a situaţiei politice.

N'am întrebat pe dl.Cârje dacă are legături cu americanii şi nu i-am spus că ar fi bine să facă legături cu misiunea americană.

Precizez că împreună cu Senti şi Cârje au fost încă 3 - 4 persoane care formau echipa lui Cârje.

Printre aceştia îmi amintesc de un domn Bălărescu.

Cârje sau Senti mi-a spus că în echipa lor sunt vreo 20 de persoane.

Peste vreo săptămână au venit Cârje şi Bălărescu cu note informative şi cu un buletin de sinteză a situaţiei internaţionale săptămânale.

Am frunzărit materialul prezentat şi le-am mulţumit pentru el.

Mi-au propus să-mi facă o gardă personală, şi am refuzat.

E adevărat că Cârje urma să mă cheme la telefon pe nume de "Ardeleanu".

Mi-aduc aminte că printre aceştia era şi un oarecare "Dorobanţu".

In momentul în care am simţit că vor să fie recompensaţi cu bani - după a treia întâlnire - am rupt contactul cu ei.

Cu Senti voi fi discutat (nu-mi amintesc) că vor fi repuşi în locurile lor cu câştigarea drepturilor din urmă.

./.

M.C.

Dl.Senti mi s'a prezentat ca inspector la Siguranţă detaşat la Marele St.Major.

Pe ceilalţi mi i-a prezentat ca foşti funcţionari la Siguranţă.

ss. I.Mihalache.

16 Septemvrie 1947.

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septemvrie, ziua optsprezece .

Noi, D.Diaconescu, referent special, asistat de dl.S.Davidescu, prim-chestor, procedând la confruntarea dintre reţinuţii Mihalache Ioan şi Penescu Niculae, cu privire la ancheta în curs, constatăm următoarele :

NICULAE PENESCU :

Este adevărat că am avut o convorbire cu comandorul Cioroiu privitoare la plecarea în străinătate. Eu am chemat prin comandorul Mocanu pe comandorul Cioroiu, dela care eram informat că a avut un rol important în aviaţie. Contest că eu am chemat urgent pe comandorul Cioroiu pentru a vorbi cu dânsul despre plecarea în străinătate. Nu este adevărat că eu am dat dispoziţie telefonistei, ca atunci, când sunt chemat de un domn comandor Cioroiu, să-mi dea imediat legătura, nici că i-am reproşat la telefon că mi-a telefonat prea târziu, pentrucă nu aşteptam telefonul său în ziua aceea şi pentru o anumită oră. Recunosc că mi-a telefonat dl.Cioroiu probabil la societatea de chibrituri şi că i-am dat, dar nu ştiu. dacă în aceeaşi zi, un rendez-vous la mine acasă, cred că la ora 4, dar nu ştiu precis.

Mi-amintesc numai ziua în care a venit la mine, nu-mi-amintesc dacă mi-a telefonat în aceeaşi zi sau cu o zi înainte. Precizez că l-am primit pe dl.Cioroiu în după amiaza zilei de 9 sau 10 Iulie. Nu i-am indicat nici telefonul meu, nici adresa, fiindcă-l avea el avea o rudă vis - avis de mine.

Pe comandorul Cioroiu l-am cunoscut fiindu-mi prezentat de comandorul Mocanu la Biroul Presei, unde venea des, la sfârşitul lui 1946 sau începutul 1947.

./.

M.C.

00120 119

I-am acordat încredere comandorului Cioroiu, fiindcă mi-a fost călduros recomandat de comandorul Mocanu care m'a rugat să-l angajez la Biroul Presei, şi pentrucă l-am văzut de mai multe ori la dl.Maniu, fiind primit de dl.Maniu. Pentrucă dl.Maniu i-a acordat încredere, i-am acordat-o şi eu. Cei cari vin des la dl.Maniu, se bucură de încrederea dlui Maniu. Când a venit dl.Cioroiu la mine, l-am intrebat pentru a intra în discuţie, ceva în legătură cu organizarea biroului de presă. L-am întrebat dacă ar fi posibil să se găsească o combinaţie în sensul de a se cumpăra locurile şi prin complicitatea polotului a unui avion de călători "Tars", care în loc să meargă la Arad, să meargă pe coasta Turciei. Comandorul Cioroiu mi-a spus că această plecare este de domeniul fanteziei, şi că nu capătă avionul benzina până la Arad ci numai până la o escală, adăugând că el fiind cineva în aviaţie, şi-a rezervat o ultimă posibilitate de plecare, că această posibilitate nu trebue să fie epuizată, decât pentru personagii importante.

Pentru a-i da impresiunea că este un lucru practic serios i-am afirmat că este vorba de două personagii importante. Am comunicat convorbirea avută cu Cioroiu dlor Maniu şi Mihalache acasă la dl.Romulus Boilă.

ss.N.Penescu.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Sunt foarte surprins, nu ştiu nimic.

ss. I.Mihalache.

<u>NICOLAE PENESCU</u> :

Nu am avut dispoziţii să iau contact cu Cioroiu, dela nimeni, ci am făcut-o din proprie iniţiativă. Când i-am comunicat dlui Maniu în prezenţa dlui Mihalache că Cioroiu a spus că această plecare costă 6000 dolari,pentrucă trebue să dea bani piloţilor care trebue să lase bani familiilor şi să aibă şi ei viaţa asigurată pe un an, câte 200 dolari pe lună. Dl.Maniu mi-a răspuns că partidul nu are această sumă. Inainte cu câteva zile de

./.

a vorbi cu Cioroiu, tot la dl.Romulus Boilă acasă, unde se găseau dl.Maniu şi Mihalache, i-am comunicat dlui Maniu că circulă zvonul în legătură cu arestarea mea iminentă. De arestarea mea am fost informat prin dl.Maniu, Mihalache şi Mihai Popovici, care la rândul său a cerut informaţii prin cumnatul dlui Ministru Teohari Georgescu, dl.Samuilă. Eu nu i-am comunicat dlui Maniu hotărîrea de a pleca în străinătate ci numai o informaţie.

In ziua de 12 Iulie am fost la dl.Mihalache acasă la Popescu Mehedinţi, unde am stat vreo oră şi i-am amintit printre alte discuţiuni de discuţia avută cu Cioroiu privitor la plecare, discuţiune pe care i-o relatasem când am fost la dl.Romulus Boilă. Dl Mihalache mi-a răspuns că i-ar fi dat dlui Cioroiu să facă un proect sau lucrare pe care a făcut-o bine fiind inteligent, dar i se pare a fi superficial (neserios) nu-mi aduc aminte calificativul dat. Dl.Mihalache mi-a spus că se întoarce dela Dobreşti Luni, să-l însoţesc acolo pentru a fi adăpostit. Eu n'am ştiut de plecarea mea înainte de Duminecă 13 Iulie, când mi a fost propusă de dl. Maniu. Eu nu m'am gândit a pleca decât eu cu nevastă mea, nu cu dl.Mihalache.

ss. N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Nici acuma nu ştiu că dl.Penescu mi-a comunicat convorbirea cu Cioroiu. Mi-amintesc că am vorbit despre Cioroiu ca de un om neserios, dar nu în legătură cu plecarea. N'am ştiut că dl.Penescu vrea să plece şi nici eu nu i-am spus dlui Oenescu că vreau să plec, m'am găsit prima oară în legătură cu plecarea la dl.Dr.Jovin acasă, la 13 Iulie, la ora 9 seara.

ss. I.Mihalache.

NICULAE PENESCU :

In seara de 13 Iulie când am venit la dl.Maniu acasă pe la orele 9, am găsit numai pe dl.Maniu cu dl. Mihalache singuri. Nici dl.Maniu, nici dl.Mihalache

nu mi-au comunicat obiectivul plecării în sensul politic, ci pentru a ne pune la adăpost.

La dl.Mihalache mă duceam, cât era în Bucureşti, foarte des, dacă nu mă duceam zilnic, mă duceam la două zile, pentrucă dl.Mihalache se interesa întâi de organizare şi pe urmă de viaţa de partid. Odată am văzut eşind dela dl.Mihalache un ofiţer american însoţit de o doamnă blondă. Doamna aceea mi-a spus că dl.ofiţer o fi fost maior vine să facă o vizită dlui Mihalache şi că doreşte să-mi facă şi mie o vizită. Pe doamna aceasta am cunoscut-o la dl.Mihalache acasă, fiindu-mi prezentată de dna Negruzzi. Această doamnă vorbea numai franţuzeşte.

In luna Aprilie, fiind în casă la dl.Nestor Badea şi fiind de faţă şi dnul Mihalache, dl.Maniu ne-a comunicat că a informat misiunile aliate, că faţă de prigoana pornită de guvern în contra P.N.T. prin arestări şi faţă de situaţia gravă din ţară, este nevoit să înceapă o acţiune pentru răsturnarea guvernului; că la această comunicare a primit prin Legaţia Americană un răspuns adresat Legaţiei pentru dl.Maniu (corespondenţa era între dl. Acheson şi Legaţie) pentru a-l sfătui să nu facă agitaţiuni în acest sens. In acest scop ne-a citit şi un text de pe o foate de hârtie.

ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Intreabă pe dl.Penescu dacă atunci când a fost dânsul la dl.Maniu, n'a fost şi dl.Carandino.

ss. I.Mihalache.

NICULAE PENESCU :

Până când am plecat de acolo cu dl.Mihalache nu l-am văzut pe dl.Carandino.

ION MIHALACHE :

Dacă era dl.Penescu de faţă când l-am întrebat pe dl.Maniu cu ce program plecăm şi pe ce pivot se sprijină în această combinaţie.

ss.I.Mihalache.

./.

NICULAE PENESCU :

Nu. ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Dl.Penescu când a venit, m'a găsit pe mine citindu-mi nota Acheson.

ss. I.Mihalache.

NICOLAE PENESCU :

Nu ştiu, dar poate să fie exact.

ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Nu mi-amintens că dl.Maniu ne-a dat explicaţia că a comunicat misiunilor aliate că faţă de prigoana împotriva P.N.T., este dispus să pornească o campanie de răsturnare a guvernului şi că Acheson constată cu mulţumire că P.N.T. nu întreprinde agitaţii în ţară.

In legătură cu ofiţerul american, nu mi-aduc aminte.

ss.I.Mihalache.

Cele trei rânduri şterse mai sus, sunt şterse de mine, spuse de mine dar necorespunzând ideii mele.

ss.I.Mihalache.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

REFERENT SPECIAL,
ss. D.Diaconescu.

PRIM - CHESTOR,
ss. S.Davidescu.

Ştiri m Mihalache 18 sept 00124 123

copie vezi vol. 3. f 301-308.

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi, una mie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septemvrie, ziua optsprezece.

Noi, C.Mihalcea, inspector general de poliţie, asistat de d-nii :

S.Lavidescu, prim chestor P.P.C., şi

V.Alexandru, procedând la conffuntarea dintre reţinuţii: Colonel Stefan Stoika şi Ion Mihalache, cu privire la activitatea susnumiţilor din organizaţiile militare ale fostului partid naţional ţărănesc, constatând următoarele

COLONEL STOIKA STEFAN :

Sunt membru în P.N.T. din anul 1937 înscriindu-mă în partid direct la dl.Iuliu Maniu. Pe dl.Ion Mihalache îl cunosc dela acea dată, însă colaborare directă cu el nu am avut până în anul 1946, când eu aveam conducerea organizaţiei militare provizorie în partid, din Ianuarie 1946. Mi s'a trimis confirmarea noastră în scris prin Al. Popescu-Botoşani. In timpul campaniei electorale am primit manifeste dela Secretariatul partidului care se înmânau ofiţerilor după şedinţele care le aveau la club. Tot atunci mi s'au cerut să deleg cât mai mulţi ofiţeri la secţiile de votare ceeace am şi făcut.

Sedinţele plenare se ţineau odată pe săptămână la început Lunea, mai târziu Vinerea. In afară de aceste şedinţe se ţineau şedinţe pe comisiuni şi şedinţe de comitet.

ss. Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Confirm tot ce a spus în legătură cu persoana mea, cu precizarea că acea confirmare privea comitetul în func-

./.

M.C.

ţiune care avea menirea să pregătească şi să puie în funcţiune secţia militară a Capitalei. Prin secretariat am dat dispoziţiuni ca să se delege la secţiile de votare şi ofiţeri.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

In timpul campaniei electorale s'au distribuit prin ofiţeri manifeste şi la unităţi.

La sfârşitul anului 1946 am păşit la alegerea de comitete definitive cerând secretariatului general al partidului un delegat care să asiste la aceste alegeri.

A fost delegat dl.Coposu şi au fost afişate pe afişierul dela sediu. Inainte de alegere am procedat la trierea celor prezenţi, rezultând un număr de 87 înscrişi în partid care puteau participa la alegeri.

Precizez că la şedinţe asistau şi ofiţeri neînscrişi în partid care veneau acolo pentru a se informa dacă se înscrie sau nu în partid.

S'a ales un comitet de unsprezece inşi. Acest comitet şi-a ales preşedinte pe dl.general Negrei, subsemnatul fiind prim-vice-preşedinte şi încă trei vice preşedinţi: G-ral Zorzor, G-ral Stoika Grigore şi G-ral Barbu. Acest comitet a fost ales pe tot partidul. Dl General Negrei ne-a împărţit astfel : subsemnatul pe Capitală, g-ral Zorzor pe vechiu regat şi g-ral Barbu pe Ardeal şi Banat. Generalul Stoika Grigore a rămas să facă legătura între noi şi cercul de studii ca referent : comisiunile înfiinţate la începutul anului 1946 şi anume : comisia juridică, comisia de organizare şi comisia de documentare, au rămas în fiinţă. Comisia juridică a funcţionat dela început până la dizolvare în mod continuu, sub preşedinţia generalului Zorzor, secretar fiind : col.Pancu. Comisia de organizare a luat fiinţă ceva mai târziu şi a funcţionat până la dizolvare sub conducerea g-ral Stoika Grigore şi secretar maior Dristorian.

ss.Col.St.Stoika.

./.

125

00126

ION MIHALACHE :

Am luat cunoştinţă de alegerea acestui comitet, care s'a socotit şi pe ţară şi pe Capitală. Atunci am chemat pe preşedinte şi pe dl.Col.Stoika, cerându-le să aleagă : ori rămân comitet ales pentru Capitală şi atunci voi cere dlui Maniu să numească alt comitet pentru ţară. Sau, dacă preferă să rămâie pentru ţară, voi alege alt comitet pe Capitală. Comisiile care funcţionau nu priveau Capitala. Dl general Negrei nu mi-a dat răspuns precis, rămânând să reflecteze. In realitate a funcţionat acelaş comitet pe Capitală şi pe ţară până la desfiinţare, fiind mereu deschisă problema separării lor.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

Pe la sfârşitul lui Ianuarie 1947, am fost la dl. Mihalache acasă, care locuia pe atunci la dl Nestor Badea determinat de faptul că existau nemulţumiri că nu a fost candidat nici un menbru al organizaţiei militare şi ca să-l conving să rămână organizaţia pe ţară. Cu această ocazie dl Mihalache mi-a spus să lăsăm chestiunea statică de cercuri profesionale deoparte, că ci n'au răsplata decât vârfurile, restul ofiţerilor să meargă pe teren la circumscripţii pentru câştigare de aderenţi pe teritoriul circumscripţiei şi în instituţiile militare, în care membri C.P.M. aveau relaţiuni. Era vorba să se creeze nuclee în instituţii şi unităţile militare. Am comunicat biroului nostru că nu ne admite fuziunea şi am redat discuţia avută cu dl.Mihalache.

ss.Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Imi amintesc discuţia. Nu-mi amintesc exact cuvintele. Este verosimil tot ce spune dl Stoika, pentru că acesta era răspunsul pe care-l dam oricui se interesa cum poate pătrunde în ierarhia partidului, prin organizaţiile partidului; conform noului regulament al Capitalei, un număr din comitetul organizaţiilor profesionale puteau face parte de drept din comitetul Capitalei. Acest comitet

./.

pe organizaţiile profesionale n'a fost pus în funcţiune. Nu mi-a stat mie în minte nici un moment de nuclee în unităţi militare.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

Intrebat fiind de dl.Mihalache prin noi să precizeze dacă era vorba de nuclee militare în unităţi militar care să activeze prin directivele date prin circumscripţiile politice pe teritoriul cărora se aflau instituţiile şi unităţile militare, răspunde : Aceasta era ideia pe care am reţinut-o din discuţia cu dl.Mihalache, pe care am comunicat-o la biroul C.P.N.

ss.Col.St.Stoíka.

ION MIHALACHE :

Menţin cele ce am spus. Aveam interesul de a spori numărul militarilor. Nu avea rost cuvântul nucleu într'o circumscripţie.

ss. I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

La începutul lunei Martie 1947, am ţinut o conferinţă la sediul organizaţiei, având subiectul "Armata de mâine". In acea vreme, venind în mijlocul organizaţiei militare un număr apreciabil de ofiţeri şi reangajaţi noui, în special din cadrul disponibil, au cerut prin generalul Diculescu să li se expună doctrina partidului. Dl General Negrei a invitat pe generalul Zorzor însă ofiţerii asistenţi au cerut să vină cineva din conducerea partidului şi atunci dl.general Negrei şi-a luat angajamentul să vorbească şi să determine pe dl.Mihalache să vină să le expună doctrina partidului. Ulterior în preziua Paştilor la o şedinţă plenară care s'a ţinut la organizaţia militară a venit şi dl Mihalache. Dl general Negrei a ţinut un cuvânt introductiv, după care a vorbit subsemnatul repetând conferinţa ţinută în Martie în toate punctele principale, după care a vorbit dl.Mihalache. Dl.Mihalache a început prin a cenzura pe dl general Negrei, spunând că

./.

D-sa este maior în armată, dar în partid este general şi în această calitate a hotărît că noi suntem numai pe Capitală. După aceasta a definit doctrina şi poziţia partidului în raport cu celelalte partide şi a trecut apoi la misiunea organizaţiilor militare. A insistat asupra ţelurilor politice ale organizaţiilor militare. A cerut insistent celor prezenţi să treacă pe teren la circumscripţii, aici, numai vârfurile.

In expunerea mea am explicat între altele că faţă de limitările impuse prin convenţia de armistiţiu contingentul anual de recruţi cifrat la circa 160.000 oameni (unu la sută din populaţie) nu putea fi instruit, preconizam fie instruirea lor făcută mai sumar într'un termen scurt sub un an, fie instruirea lor după sistemul elveţian, asemănător sistemului companiilor teritoriale, sistem aplicat la noi pe vremuri. Cu privire la sistemul elveţian, care-i total teritorial, precizasem că locuitorii posedă la locuinţa lor arme şi echipament militar, fiind instruiţi sărbătorile în locuri anume destinate. In cuvântarea sa dl. Mihalache a făcut recomandaţiunea ca toată lumea să-şi aibă echipamentul şi armamentul acasă, după sistemul elveţian.

Această recomandare s'a făcut asistenţei.

ss. Col. St. Stoika.

ION MIHALACHE :

Am luat parte la şedinţa plenară a organizaţiei militare unde, după cuvântarea ţinută de generalul Negrei în care expunea activitatea organizaţiei tinzând la menţinerea unui comitet unic şi după repetarea conferinţei de către dl. colonel Stoika, cu privire la organizarea armatei, am luat cuvântul şi am spus următoarele idei :

1). Cu privire la cele spuse de general Negrei i-am răspuns că nu este de admis menţinerea unui comitet unic.

2). Cu privire la conferinţa dlui Stoika, am precizat comparaţia cu Elveţia, relativ la educaţia cetăţenească generală (intelectuală, fizică, civilă) iar timpul instrucţiunii militare să fie limitat şi rezervat exclusiv instrucţiunii tehnice militare. Nu-mi amintesc, dar nu

./.

 128

exclud că în atmosfera conferinţei şi comparaţiei cu Elveţia, să fi spus de raniţe şi armă, ca simplă metaforă, dar exclud că am recomandat ca fiecare să aibă raniţă şi arma la el acasă. După aceea am trecut la fondul conferinţei expunând ţelurile şi poziţia doctrinară a partidului; apoi ce sunt secţiile profesionale ale Capitalei, ~~secţiile profesionale~~ centrului, etc. La sfârşit am atras atenţia, că fiind campania de reconstruire a comitetelor pe circumscripţii, fiecare să meargă pe teren la circumscripţia în care este membru.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

In momentul în care am devenit din secţie militară cerc profesional, atmosfera era că noi trebuia să devenim trupe de şoc. Deoarece am acceptat propunerea lui Zorzor de a ne numi în loc de secţie militară, cerc profesional. Aceasta a avut loc la sfârşitul anului 1946 şi începutul lui 1947 (Răspuns la întrebarea dlui Mihalache "când a avut loc această atmosferă generală"). Această impresie mă ducea spre convingere atunci când dl.Penescu ne-a chemat pe câţiva, între care şi colonelul Stoenescu secretarul secţiei şi ne-a reproşat de ce nu suntem 7000 sau cel puţin 2 - 3000. Această observaţie a dlui Penescu a avut loc prima oară după alegeri la Club, şi a doua oară tot la Club, în plenul comisiei de organizare. Imi amintesc că mai erau de faţă printre alţii general Grigore Stoika, general intendant Vasilescu Gheorghe şi colonelul Stătescu. Mi-am dat seama că suntem împinşi către o acţiune ilegală şi subversivă, care nu corespundea cu concepţia mea. După ce am vorbit cu dl.Mihalache acasă la Dsa,n'am mai avut nici un dubiu asupra scopului urmărit de a deveni organizaţie de forţă, ilegală şi subversivă, lucru ce l'am comunicat şi biroului (erau de faţă toţi vice preşedinţii şi preşedintele, casierul, colonel Stătescu şi secretarul colonel Stoenescu.

In discuţiile ce au avut loc după vizitele ce s'au făcut şi de alţi ofiţeri din CPM şi dinafara partidului

la dl Mihalache acasă, cerându-se unora planuri de organizare a organizaţiilor militare pe partid şi planuri de organizare ale aviaţiei (comandor Cioroiu) au fost toţi contrariaţi de activitatea spre care au fost îndrumaţi şi că se trece peste noi în ceeace priveşte organizaţia noastră militară (nouă ni se spunea să fim pe Capitală, iar pe de altă parte dl Mihalache primea planuri de organizare pe ţară.) Aceasta era impresia pe care o aveam toţi. Rezultatul acestor vizite, al atmosferei generale şi în special al conferinţei ţinută de dl.Mihalache au dus pe membri comisiei de organizare-care nu mai lucraseră nimic de mult - să alcătuiască planul general de organizare al armatei. Planul general de organizare al armatei a avut un caracter secret şi confidenţial, din care cauză n'a fost citit în planul comitetului,şi numai într'un comitet restrâns. Cu atât mai puţin se poate pune chestiunea că ar fi putut fi citit într'o şedinţă plenară. Acest plan l'am predat dlui Vasile Serdici spre a fi predat dlui Maniu. Planul s'a făcut în ultimul moment în preajma Paştelui şi profitând că dl.Serdici era la Club şi pleca la dl.Maniu l'am predat acestuia să-l predea dlui Maniu.

Toată activitatea dlui Mihalache în legătură cu organizaţiile militare. Intrevederile separate cu ofiţeri superiori din partid şi dinafara partidului la D-sa acasă; îndemnul continuu de a se câştiga noui aderenţi militari; îndemnuri de a se merge pe teren la circumscripţii în scopul de a se înfiinţa nuclee în instituţiile şi unităţile militare; cererea de planuri militare (planuri de organizare a organizaţiilor militare, planul de organizare al aviaţiei, planul de organizare al poliţiei şi jandarmeriei, etc.), îndemnurile precise din conferinţa ţinută de dl.Mihalache atunci când a vorbit despre "armata de mâine", tindeau la organizarea unei acţiuni de forţă cu scopul de a răsturna regimul actual. Pentru acest motiv nu m'am dus să mă înscriu la circumscripţie.

ss.Col.St.Stoika.

./.

ION MIHALACHE :

Sunt absolut strein de cele spuse de dl.col.Stoika,.

ss.I.Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

La întrebarea dlui Mihalache, de ce nu i-am comunicat impresiile de mai sus, la întrevederea avută acasă, nici cu prilejul conferinţei, nici după, răspund : Nu i-am comunicat pentru că atunci când l-am vizitat era prematur, iar după conferinţă a plecat din Bucureşti.

ss.Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Constat că nu mi-a comunicat.

ss.Ion Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

Planul eu nu l-am predat dlui Mihalache, ci dlui Maniu prin Serdici.

ss.Col.St.Stoika.

ION MIHALACHE :

Relevez contradicţia între impresia dlui col.Stoika, că prin conferinţa mea le-am cerut să se transforme din organizaţie statică în organizaţie militară de şoc şi în acel timp mi se imputa că i-am trimis individual pe teren la circumscripţii.

ss.Ion Mihalache.

COLONEL STOIKA STEFAN :

N'am avut niciodată impresia că noi singuri să ne transformă în trupe de şoc, dar că misiunea noastră este să ne alcătuim.

ss.Col.St.Stoika,.

ss.Ion Mihalache.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal de confruntare, spre cele legale.

INSPECTOR GENERAL,
ss.C.Mihalcea.

ss.S.Davidescu
ss.V.Alexandru.

C O P I E

Mihalache
copie vezi vol. 3 f 323-329
19 kpt
001329
131

PROCES - VERBAL
==================

de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septemvrie, ziua noăsprezece.

Noi, C. Mihalcea, inspector general de poliţie, asistat de Dnii:

S. Davidescu, prim chestor P.P.C. şi V. Alexandru procedând la confruntarea dintre reţinuţii: Ion Mihalache şi General Grigore Stoika.

General Grigore Stoika:

Sunt membru al partidului naţional ţărănesc de când am eşit din armată, adică din anul 1937.

Am participat ca membru al secţiei militare dela înfiinţarea (toamna 1945 începutul anului 1946 ca membru în secţia militară.

Pe Dl. Ion Mihalache l-am cunoscut personal la secţia militară. Am avut rolul de preşedinte al Comisiei de organizare înfiinţată împreună cu Comisia informativă şi Comisia juridică încă dela începutul anului 1946. Până în anul 1947 Comisia de organizare n'a depus o activitate mai importantă, deoarece nu se stabiliseră componenţa ei şi se ţineau numai discuţiuni. Secţia Militară a fost împărţită în comisiuni după modelul Statelor Majore ale Comandamentelor Militare.

Inainte de alegeri a venit Dl. Mihalache la Secţia Militară şi s'a interesat de Comitetul provizoriu al Secţiei Militare precum şi de toţi membri Secţiei cerând un tabel cu numele, domiciliul şi numărul de telefon al tuturor membrilor secţiei militare. Cu acea ocazie ni-a vorbit şi de şansele noastre de alegeri. Confirmarea comitetului provizoriu al Secţiei Militare ni s'a trimis în scris prin Dl. Alexandru Popescu Botoşani.

In timpul campaniei electorale am primit manifeste dela Secretariatul partidului. Aceste manifeste se înmânau ofiţerilor la şedinţele care le aveam la club. S'au cerut mai târziu mai mulţi ofiţeri la secţiile de votare, ca delegaţi

sau asistenţi. In ziua alegerilor am stat ca delegat împreună cu alţi ofiţeri la locuinţa dlui Serdici unde se găsea dl. Maniu şi unde era biroul electoral central al organizaţiei Capitalei. Sedinţele plenare la Secţia Militară se ţineu odată pe săptămână la început Lunea şi mai târziu Vinerea. In afară de aceste şedinţe se ţineau şi şedinţe de comitet şi şedinţele comisiilor. Sedinţele de comitet se ţineau rar.

ION MIHALACHE :

Cele spuse de dl. General Stoika privesc organizaţia centrală, cu excepţia dispoziţiunilor date pentru alegeri care privesc conducerea Capitalei. Deasemenea comitetul militar de pe lângă organizaţia centrală a primit însărcinarea de a pune în funcţie secţia militară a Capitalei.

GENERAL STOIKA GRIGORE :

In timpul campaniei electorale s'au distribuit manifeste prin ofiţerii secţiei militare şi în special prin cei din cadrul disponibil, în instituţiile şi unităţile militare. După alegerile din 19 Noemvrie 1946, s'a păşit la alegerea de comitete definitve, cerând conducerii partidului să trimită un delegat care să asiste la aceste alegeri. Conducerea partidului a delegat pe dl. Coposu. La alegeri au votat numai militarii înscrişi în partid. In afară de militarii înscrişi în partid mai veneau la şedinţe şi simpatizanţi în număr destul de mare. S'a ales un comitet din 11 persoane. Acest comitet şi-a ales ca preşedinte, într'o altă şedinţă, pe dl. General Negrei, prim vice preşedinte col. St.Stoika şi trei vice preşedinţi: Gl. Zorzor, gl.Stoika Gr. şi Gl. Barbu.

Acest comitet a fost ales pe tot partidul, inclusiv Capitala. Pe Capitală a fost ales dl. Col. Stoika St., pe Vechiul Regat Gl. Zorzor, pe Ardeal şi Banat, gl. Barbu, subsemntul a rămas să fac legătura între noi şi cercul de studii ca refent.

Comisiile de care am vorbit mai sus, au fost înfiinţate la începutul anului 1946 şi anume: comisia de organizare comisia juridică şi comisia de documentare sau informativă. Comisia juridică a funcţionat dela început până la disolvare

./.

00134 133

incontinuu; comisia de organizare a luat ființă ceva mai târziu și a funcționat până la dizolvare, iar comisia informativă n'a funcționat și nici n'a luat ființă.

ION MIHALACHE :

Am luat cunoștință de alegerea comitetului, mai târziu și am fost nemulțumit că nu a fost anunțată și Capitala să trimită delegat la alegerea comitwtului,- Nu și-au îndeplinit misiuneaa de a organiza separat comitetul profesional militar pe Capitală (secția militară), alegând un comitet pe țară ca și mai înainte. In realitate a funcționat acelaș comitet, pe Capitală și pe țară până la desființarea. N'amavut cunoștință de existența comisiilor, aceasta privind organizația pe țară.

GENERAL STOICA GRIGORE :

După alegerile din Noemvrie 1946, organizația militară care își luase numele de cerc profesional militar se transforma dintr'o organizație militară cu caracter static (de studii) treptat, treptat într'o organizațiene politica cu tendință de pregătire de acțiuni de forță, cu scopul evident de a răsturna Guvernul și a ajunge la conducerea partidul. Aceasta reeșea din măsurile care se ordona și din activitatea care se desfășura în organizația militară astfeș: măsuri în vederea înființării de organizații militare în toată țara (și în județe în care nu existau), trimițându-se adrese în acest scop șefilor organizațiilor județene de a înființa organizații militare în județele respective;dl. General Negrei căuta să numească personal șefii de organizații militare județene dintre ofițerii pe care îi cunoștea dânsul cei mai energici și devotați, care să polarizeze în jurul lor oameni de încredere și de acțiune cu ajutorul cărora organizația militară din întreaga țară putea fi ușor condusă și folosită pentru executarea răsturnării guvernului prin forță; măsuri în vedere câștigării de noui aderenți, în număr cât mai mare din rândurile militarilor activi deblocați și de rezervă. Deasemenea s'au dat dispozițiuni pentru intensificarea propagandei în unitățile militare, căutând să se descrediteze regimul actual și să se speculeze nemulțumirle din armată, făcându-se promisiuni de rectificări și îndreptate a tuturor nedreptăților.

00135

134

La întrunirile saptămânale dl.gl.Negrei invita câţi mai mulţi ofiţeri dela A.O.R. şi chiar din cei care nu era membri, invitându-i să asiste la şedinţe numai ca simpatizanţi. Deasemenea erau încurajaţi ca să vină şi subofiţerii activi care începuseră să frecventeze şedinţele.

Diferite figuri proeminente din partid ca: Dnii Ing. Bunescu,dl. Popescu Botoşani, dl. G.K. Constantinescuau ţinut la organizaţia militară diferite conferinţe în numele Dlui Mihalache diferite conferinţe cu care ocazie ne-axixxxxxx îndemnat la o activitate intensă în teren, să mai lăsam studiile, activitate care trebuia făcută dela om la om.- Dl. Inginer Bunescu cu ocazia explicării statutului pe Capitală, a îndemnat să se procedeze şi în unităţile militare aşa cum se procedează în fabrici, adică, creere de nuclee P.N.T., puse sub conducerea unui şef cu misiunea de a se lărgi şi a ţine legătură cu centrul pentru a acţiona la ordine.

In acelaş sens au vorbit şi ceilalţi conducători ai organizaţiei Capitalei ; Ing.Al.Popescu --Botoşani şi G.K. Constantinescu.- Recomandaţiile ce mi s'au dat în comitet de Col. Stoika, ca rezultat al convorbirilor sale cu Dl. Mihalache, erau în acelaş sens.-

Activitatea pe teren şi formarea de nuclee naţional-ţărăniste în instituţii şi unităţii militare avea caracter subversiv şi conspirativ, în scopul de a pregăti o acţiune de forţă pentru răsturnarea regimului actual .

ION MIHALACHE :

Am delgat pe D-niiProf. Constantinescu,Ing.Bunescu şi Popescu Botoşani încă del sfârşitul anului 1946 să explice regulamentul şi să determine comitetul organiz.militare să pună în funcţiune secţia separată a organizaţiei Capitalei. In ceeace priveşte îndemnurile făcute de cei de mai sus membrilor organizaţiei militare de a activa în teren îmi asum răspunderea întrucât ulterior eu am făcut acelaş lucru.

Nu-mi însuşesc interpretarea dată acestor dispoziţiuni de dl. General Grigore Stoika.

GENERAL STOIKA GRIGORE :

Dl Mihalache cu ocazia conferinţei ţinută la organi-

./.

zaţia militară în Aprilie 1947, a arătat scopurile politice urmărite de P.N.T., prin organizaţia militară,insistând să se ducă toţi la activitate în teren şi numai vârfurile să rămână să lucreze în birou; Deasemenea D-Sa a îndemnat ca toţi membrii org.militare să-şi aibe, după modelul elveţian, pregătit echipamentul şi armamentul necesar, pentru a putea răspunde la chemare. Dl. Mihalache atunci când a făcut îndemnul ca fiecare să avem arma şi raniţa asupra noastră s'a referit aşa cum am înţeles cu toţii nu numai la noi ci şi la toţi aderenţii din circumscripţii şi unităţile militare.

DL. ION MIHALACHE :

Nu exclud că în conferinţa mea, în atmosfera sălii şi atunci, când i-am îndemnat să treacă la activitate pe teren să fi întrebuinţat ca metaforă afirmaţia D-lui Col. Stoika că în Elveţia fiecare are arma şi raniţa asupra sa. Scopul şi fondul conferinţei a fost de a fixa poziţia programatică şi doctrinară a partidului şi rostul secţiilor militare pe Capitală şi Ţară şi raportul lor cu Centrul de Documentare şi Stud:

GENERAL STOIKA GRIGORE:

In vederea constituirii organismului militar de forţă, ştiu că dl. Mihalache a avut discuţii separate la domiciliu său cu diferiţi ofiţeri calificaţi, din care ştiu precis pe Generalul Ghiorghieş căruia dl. Mihalache i-a cerut şi acesta i-a înaintat un plan de organizare centralizat pe ţară a tuturor organizaţiilor militare.

Tot ca urmare a îndemnurilor date de dl. Mihalache precum şi de fruntaşii P.N.T.-işti care au conferenţiat la C.P.N. precum şi datorită comunicăriloe făcute de Col.Stoica în urma convorbirei avută cu dl. Mihalache la D-Sa acasă, subsemnatul am alcătuit planul general de organizare al armatei, plan pe care l-am predat dlui Maniu prin Serdici. Planul de organizare al armatei întocmit de subsemnatul are un caracter subversiv şi a fost întocmit în vederile P.N.T. după sugestiile dlui Mihalache date nouă prin cuvântarea D-Sale şi a x delegaţilor săi, precum şi prin comunicarea făcută de col. Stoika Stefan în urma discuţiei avută cu dl. Mihalache. Planul urmărea eludarea tratatului de pace şi camuflarea efectivelor, instrucţiei şi dotărei armatei; - El a fost cerut pentru a putea fi ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~

aplicat imediat chiar în timpul prezeneţi trupelor ruse în ţară.

Acţiunea de răsturn re a guvernului trebuia să fie pregătită şi gata în orice moment ; ea trebia pusă de acord cu o aţixxxxx acţiune din afară întrucât se conta foarte mult pe concursul anglo-americanilor în toate domeniile chiar şi în axx acel armat. Subsemnatul mi-am dat seama de această conspiraţie naţional-ţărănistă dirijată de dl. Maniu şi Mihalache întrucât din toate măsurile şi manifestările lor ree ea scopul subversiv urmărit. Eu am desaprobat această politică şi mi-am întărit convingerea că nu am ce căuta în această activitate, ca urmare nu am activat deloc în teren şi nici planul de organizate al armatei nu l-am întocmit conform intenţiunilor de mai sus. Cred că în cazul când s'ar fi trecut la acţiune conducerea organizaţiei militare P.N.T. ar fi revenit sau dlui General Negrei sau Generalului Gheorghieş şi probabil în multe compartimente ar fi fost întrebuinţaţi ofiţeri din fara organizaţiei militare.

DL. I. MIHALACHE:

Sunt absolut strein de planul de care vorbeşte dl. General Stoika. Aci am aflat pentru prima dată despre existenţa acestui plan, sau că ar exista.

GENERAL STOIKA GRIGORE:

La întrebarea dlui Ion Mihalache dacă cele de mai sus declarate de mine sunt adevărate şi au ca bază convingerea mea răspund că "DA" sunt adevărate şi au ca bază convingerea mea formată prin faptele enumerate mai sus. Adaug că sunt cerctat de puţine zile şi că în tot timpul am fost tratat legal şi nu am a mă plânge de tratament sau de modul cum a decurs ancheta. Dovadă despre toate acestea este că eu am plecat din P.N.T. şi m'am înscris în partidul ţărănesc democrat încă din luna iunie 1947.

Drept care am dresat prezentul proces verbal de confruntare spre cele legale.

I

Copie vezi vol. 3. f 334-336. 00138

137

D E C L A R A T I E

Intrebat de dl. Secretar general dacă pe dl. Antonescu îl cred trădător de ţară - am răspuns :

Nu-l cred trădător de ţară, în înţelesul obişnuit al cuvântului, ci îl socot un megalom care crezând în victoria germană a dus ţara la dezastru ; şi indiferent de ce a crezut, cine duce ţara la dezastru, trage toate consecinţele - aşa cum le-a tras.

In legătură cu activitatea P.N.T. pe timpul generalului Antonescu, declar următoarele :

Prin luna Octomvrie 1940, generalul Antonescu m'a chemat(prin amiralul Dor Zaharia) şi între altele mi-a făcut o comunicare în felul următor :

A recunoscut - mai dinainte - faţă de dnii Maniu şi Brătianu abuzul dizolvării partidelor politice de către Regele Carol; şi s'ar simte deci obligat să revină asupra decretului de dizolvare.

Aceasta n'o poate face încă, dat fiind că legionarii ar întreprinde mari agitaţii, pe care nu e în legătură să le stăpânească cu poliţia oficială, ei (legionarii) fiind populari în ţară (după aprecierea sa).

Insă lasă liberă activitatea comitetelor partidelor redusă la şedinţe de comitet şi întruniri personale;,nu însă la adunări publice şi manifestări.

La care eu am obiectat :

1). Ce fel de libertate de şedinţe va fi - dacă intră poliţia legionară peste ele şi le împiedică, precum se întâmplase la Sighişoara ;

2). Se de ce nu ne lasă să ţinem adunări pentruca să constate neexistenţa popularităţii legionare.

La care Antonescu a răspuns, că are nevoie de linişte şi de aceea nu poate admite întruniri publice.

ss. I. Mihalache.

19 Sept.1947.

00139

Copie vezi vol. 3. f 337, 338.

138

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I MIHALACHE, cu privire la vizita făcută de ofiţerul american arătat de dl. N. PENESCU în confruntare că ar fi fost la mine însoţit de o doamnă precizez că e vorba de maiorul american TOM HALL.-

L-am mai întâlnit odată pe T. HALL la Dr. JOVIN.-

/ss/. I MIHALACHE

20 Septembrie 1947.-

I

ez tyt

Copie vezi vol. 3 f 339–342,

D E C L A R A T I E

La întrebarea ce mi se face răspund :

Intre memoriile trimise dlui Gafencu pe timpul conferinţei dela Paris, era şi unul privitor la Basarabia.

Am fost informat ulterior, de dl.Maniu, că nu s'a folosit acest memoriu.

- Este adevărat că la 2 zile după declararea războiului de către general Antonescu, am dat o telegramă cerând schimbare de destinaţie dela M.S.M. la o unitate de front, că la 26 Iulie când chemat telegrafic de M.S.M. am sosit la Iaşi de acasă, am dat o nouă telegramă, - gen. Antonescu - (prin M.C.Iaşi) cerând să fiu desconcentrat întrucât trupele au trecut Nistru. Din prima telegramă - către M.S.M. - precizasem că înţeleg să lupt numai până la Nistru.

- In timpul guvernării Gl Antonescu am încercat să plec din ţară în trei rânduri :

a(. Când eram urmărit de legionari (iarna 1940/41) spre a-mi salva viaţa,

b). Mai târziu, pentru încercare de legături cu aliaţii - urma să plec sau eu sau dl.Maniu dacă găsiam posibilitate tehnică. Nu am discutat un program precis. Urmau să fie discutate probleme de felul celor ce se puneau prin staţiunea de emisiune ce funcţiona în casele Stirbeiu condusă de dl.Maniu.

N'am găsit posibilitate tehnică de plecare.

c). In primăvara 1944 am propus dlui Mihai Antonescu ca să plec şi eu cu Barbu Stirbeiu. Spunând că e o imposibilitate, am propus pe Vişoianu.

Intrebarea. La a doua încercare de a pleca în străinătate de a lua contact cu aliaţii, aţi avut mandatul de a duce o acţiune de răsturnare a regimului Antonescu ?

./.

M.C.

Răspuns : Nu am discutat un program amănunţit de acţiune. Declar, că dacă ar fi stat în puterea noastră acest lucru şi am fi căzut de acord cu aliaţii, o făceam.

ss. I.Mihalache.

22 Septemvrie 1947.

00142

Copie vezi vol. 3. f 343, 344. 141

D E C L A R A T I E

Dl. VISOIANU era în ţară când m-am hotărât să plec astă toamnă.-

Soţiei mele i-am comunicat astă toamnă intenţia de plecare îndată după ce luasem hotărârea .-

Explicări i-am dat mai târziu.-

/ss/ I MIHALACHE

23 Septembrie 1947.-

5

00143 142

Copie vezi vol. 3. f 352, 353.

D E C L A R A T I E

Despre plecarea în străinătate a Dlui NICULESCU BUZESTI, am aflat dela Dl. IULIU MANIU în timpul campaniei electorale, cam cu 1e-2e zile inainte de ziua alegerii.-

Tot atunci am aflat şi de plecarea Dlui VISOIANU.-

/ss/ I. MIHALACHE

24 Septembrie 1947.-

I

00144 143

Copie vezi vol. 3. f 354, 355.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul, cu privire la Declarațiile făcute până azi, cu privire la secția militară, adaug:

Dela preluarea conducerii Capitalei de către mine până în ajunul alegerilor generale după întocmirea Regulamentului organizației Capitalei, am luat în primul contact cu Comitetul Cercului Partidului militar care lucra pe lângă conducerea centrală a Partidului.-

Anume le-am vorbit despre campania electorală și le-am cerut să dea un tablou de fruntașii din organizația militară pentru delegați și asistenți la secțiile de votare.-

Manifeste s'au distribuit și prin membri dela secția militară ca prin orice membru al partidului.-

Si militari, ca orice membri, au avut datoria de a face propagandă în mediul lor / militar și social/.-

Problema secției militare pe capitală s'a pus după alegeri.-

/ss/ I Mihalache.-

24 Septembrie 1947.-

I

00145 145

Copie vezi vol. 3. f 356, 357.

DECLARATIE

Mi s'a citit azi memorandum-ul din 30 Septemvrie 1946 ".

Sunt absolut străin de textul lui ; pentru prima dată am auzit de el.

Tot azi am luat cunoştinţă şi de textul "Planului general de organizare al armatei", elaborat de generalul Stoika Gr. care mi s'a citit în întregime.

Din acest plan am văzut că partea cu "camuflarea" instrucţiei seamănă cu partea respectivă din conferinţa col. Stoika "Armata de mâine".

ss. I.Mihalache.

25 Septemvrie 1947.

M.C.

VII
I

27 Sept. 947

copie vezi vol. 3. f 358-368

155

00146

E X T R A S E

din declaraţiile date de Ion Mihalache în cursul anchetei.

ANTECEDENTE POLITICE

" In 1928 am fost ministru al Agriculturii dela venirea P.N.Ţ. la putere (10 Noembrie 1928) până în 1930.-

Am fost ministru de Interne în guvernul Mironescu din 1930 până în 1931, deasemenea din August 1932-7 Ianuarie 1933 în guvernele Vaida şi Maniu.

Confirm că în Decemvrie 1932 am primit un raport dela Eugen Cristescu prin general Stângaciu.

Am pus rezoluţia : 16,12,32 cu dl.prim ministru şi ministru de Finanţe : Conferinţă " şi 20.12.932: Comunicat şi aprobat dlui Prim Ministru propunerea de a se mări subvenţia lunară ". Nu ştiu dacă s'a ţinut conferinţa deoarece la 22 Decemvrie am plecat în concediu la Atena, iar când m'am înapoiat am demisionat (7 Ian.) tocmai în urma conflictului cu Gabriel Marinescu care conducea efectiv poliţia. In Ianuarie am plecat la Geneva (conferinţa dezarmării) nu pot preciza ziua.

De actele guvernului P.N.T. nu mă pot desolidariza. Când am devenit preşedinte al Partidului prin 1934, am eliminat din Partid pe dl.Vaida Voevod pentru actele personale.

Nu ştiu când s'au disolvat "Sindicatele Unitare" sub guvernul P.N.T.

Despre represiunea dela Griviţa am aflat la Geneva. Nu ştiu cât a fost de sângeroasă.

- Nici azi ?

- Nici azi nu ştiu cât a fost de sângeroasă. Nu ştiu ce tratament anume se aplica deţinu-

./.

M.C.

ţilor politici pe timpul cât eram ministru de Interne; dar şi acesta a fost unul din motivele conflictului cu Gabriel Marinescu."

-"Când m'am întors din străinătate, era încă la cârma ţării guvernul Vaida. N'am urmărit"procesul dela Griviţa" - am aflat însă că a fost acest proces, când m'am întors în ţară."

Aţi avut vreo manifestare publică cu privire la acest proces ?

" Nu am avut manifestare publică specială cu privire la acest proces, odată ce era în faţa justiţiei".

" Insă între motivele care m'au determinat la excluderea dlui Vaida, când am devenit preşedinte P.N.T. a contat şi acesta ".

" Nu ştiu că sub ministeriatul meu a avut loc excese antisemite. Mi s'a trimis prin Direcţia Generală a Poliţiei un raport cu un articol "Copii de internate" de I.Feighin adresat "agenţiei telegrafice internaţionale" din Londra în care se vorbeşte de excese antisemite în România în general şi în special la Brăila".

"A răspuns ministrul Educaţiei Naţionale Costăchescu în Parlament. "

- "In 1934 am fost în Italia unde am vorbit şi cu Musolini. La întoarcerea în ţară, întrebat de gazetari, am făcut nişte declaraţii".

" In Aprilie 1933, oprindu-mă în Berlin 4 zile, am văzut la o recepţie pe Hitler şi Göbels. Cu Göbels am schimbat câteva cuvinte, a doua zi la Ministerul de Externe, unde am însoţit pe ministru român Petrescu Comnen."

" Am primit dela N.Smochină, din Paris în 1934, o scrisoare cu o revistă Nr.1 " Pour l'independence" cerând să intervin la vreun minister pentru ajutoare cu care să se tipărească teza sa de doctorat " La Republique Moldave des Soviets".-

" Nu l'am ajutat deoarece nu aveam raporturi cu guvernul."

./.

" In alegerile din Mehedinţi, gărzile ţărăneşt care luaseră naştere, mai dinainte (934) izolat, cu prilejul alegerilor din opoziţie - au fost prezente mai masiv, organizate şi conduse de mine ".

" In 1937 a fost ales preşedinte al P.N.Ţ. dl.Iuliu Maniu."

Nu cunosc întrevederile dlui Iuliu Maniu cu Zelea Codreanu, nu am participat la ele ; am auzit ulterior. Dl.Maniu mi-a comunicat că a mai avut o întrevedere cu Codreanu şi după încheerea "acordului" electoral din 1937 ".

" Recunosc că scrisoarea semnată de "Dr.Vasile Marin" a fost găsită la mine. Fusese şef de cabinet al dlui Maniu."

" Cu generalul Cantacuzino Grănicerul am fost prieten; l-am cunoscut ca membru al ordinului "Mihai Viteazu".

" In 1940 am fost consilier regal 2 luni,după care am demisionat motivând ."

" In 1939 am vorbit cu Clodius în Topoloveni unde venise să viziteze satul. Tot în 1939 - sau 1940 - am fost vizitat de ministrul german la Bucureşti Fabricius."

" Am asistat şi la o conferinţă a dlui Schacht la Bucureşti, care ulterior ne-a vizitat la Călineşti Muscel via mea şi a dlui Răducanu cu care era cunoscut."

" Pe timpul când eram consilier regal, am primit vizita "satului model" Topoloveni a unei delegaţii de reprezentare din "Ministerul Alimentării" a Reichului."

." Am primit scrisoare de mulţumiri şi felicitări semnate de conducătoarea Liselotte Kressner Gerhard, căreia i-am confirmat primirea printr'o scrisoare

" Am primit vizita inopinată de câteva minute a unei doamne "Edith von Koller" (care spunea că e în trecere prin Argeş) şi care ulterior mi-a trimis nişte broşuri ale Ministerului de Agricultură germană înso-

./.

ţite de o carte de vizită cu felicitări de Paşti. Ulterior am aflat că e spioană germană."

" Nu l'am cunoscut pe Killinger. Mi-a fost arătat odată în hall la Preşedinţie (Mihai Antonescu)."

" Cu Ritter am schimbat câteva cuvinte la Preşedinţie, când mi-a fost prezentat."

" Din partid ştiu că Virgil Madgearu a luat contact cu Neubacher pe care îl cunoscuse la Viena".

" Dl.Maniu nu mi-a comunicat că ar fi făcut vreo vizită lui Killinger".

" In 1934 am cerut să mi se repartizeze la proprietatea soţiei mele un prizonier rus - cât avea drept. Am primit pe Zucov Simeon. Acesta a muncit la Dobreşti până la intrarea armatelor sovietice care l'au cerut prin autorităţile româneşti".

" In ceeace priveşte " Lt.Col.german Borovitz" am primit o scrisoare de mulţumire pentru cartiruirea sa de către autorităţi în casa din Dobreşti cât timp a staţionat un batalion german în Podgoria".

" Din membri guvernului Antonescu am vizitat pe generalul Popescu. Am fost vizitat de generalul Sichitiu fost membru al P.N.T.".

"Am fost vizitat deasemenea de 2 - 3 ori de Eugen Cristescu trimis de Mihai Antonescu ".

(Declaraţia Ion Mihalache din 4 Sept.1947, pag.243.).

" Cu mareşalul Antonescu îmi amintesc de următoarele întâlniri :

" Prima: Pe la începutul lui Octomvrie 1940".

" Apoi: în 1941 : odată primăvara, chemat de Mihai Antonescu la gen.Antonescu în Predeal ; şi alta prin Iunie 1941 ".

" In 1942 nu-mi amintesc dacă am fost ".

" In 1943 am fost chemat de mai multe ori; odată şi cu dl.Maniu".

" In 1944 de 2 - 3 ori, ultima dată fiind în seara zilei de 22 spre 23 August".

./.

" Cu Mihai Antonescu, am avut cu mult mai multe întâlniri la Preşedinţie tot deauna chemat de dânşii".

" In timpul guvernării Antonescu am fost prezent în loja oficială (reţinut de dr.Lupu, când mergeam spre loja ofiţerilor cu "Mihai Viteazu") la o paradă de zece Mai probabil în 1942." La întoarcere nu-mi amintesc că am venit cu Eugen Cristescu; se poate. Stiu că Eugen Cristescu m'a luat odată cu maşina să mă ducă la Mihai Antonescu. Eugen Cristescu şi Tobescu au trecu prin Dobreşti dela Rusăneşti (Muscel) spre Bucureşti, oprinduse la mine 1 ½ oră când au fost serviţi cu dulceaţă". (Declaraţia din 2 Septemvrie 1947, pag.215).

"Este adevărat că la 2 zile după declararea răsboiului de către general Antonescu, am dat o telegramă cerând schimbare de destinaţie dela M.St.M. la o unitate de front ; că la 26 Iulie, când chemat telegrafic de M.St.M., am sosit la Iaşi acasă, am dat o nouă telegramă - generalului Antonescu - (prin M.C.Iaşi), cerând să fiu desconcentrat întrucât trupele au trecut Nistru. Din prima telegrama - către M.St.M. - precizasem că înţeleg să lupt numai până la Nistru. "

" - In timpul guvernării general Antonescu am încercat să plec din ţară în trei rânduri :

a). Când eram urmărit de legionari (iarna 1940-1941) spre a-mi salva viaţa.

b). Mai târziu, pentru încercare de legături cu aliaţii - urma să plec sau eu sau dl.Maniu dacă găseam posibilitate tehnică. Nu am discutat un program precis. Urmau să fie discutate probleme de felul celor ce se puneau prin staţiunea de emisiune ce funcţiona în casele Stirbey, condusă de dl.Maniu. N'am găsit posibilitate tehnică de plecare.

c). In primăvara 1944 am propus dlui Mihai Antonescu ca să plec şi eu cu Barbu Stirbey. Spunând că e o imposibilitate, am propus pe Vişoianu".

" Nu am discutat un program amănunţit de acţiune. Declar că dacă ar fi stat în puterea noastră acest lucru şi am fi căzut de acord cu aliaţii o făceam. (la a doua încercare de a pleca în străinătate de a lua contact cu aliaţii, aţi avut mandatul de a duce o acţiune de răsturnare a regimului Antonescu ?) Declaraţia din 22 Sept.1947.)

./.

CALITATEA AVUTA IN PARTID DELA 23 AUGUST 1944 PANA LA ARESTARE.

" Intre 23 August 1944 - 1 Ianuarie 1946, n'am avut o însărcinare cu responsabilitate personală în partid; am fost membru al Biroului P.N.T. (în calitate de președinte); al Delegației permanente și al Comitetului central. In acest timp dl.Maniu avea depline puteri. Am luat cunoștință de acțiunile principale duse de dl.I.Maniu cu care am fost de acord."

"Dela 1 Ianuarie 1946, - după plecarea dlui Lupu - am primit, în locul său, conducerea organizațiilor județene din Vechiul Regat și conducerea organizației Capotalei. (Declarația din 30 August 1947 pag.26).

" In 1937 fiind ales președinte a doua oară, dl.Iuliu Maniu, situația mea statutară a devenit : membru prim al Biroului permanent al partidului în calitate de fost președinte. In fapt,atrăbutele sunt ca de vice președinte al partidului (declarația din 25 Iulie 1947 pag. 89).

" Situația politică : vice președinte al partidului național țărănesc, fost deputat în zece legislaturi în șir după 1919 " (Declarația din 21 Iulie 1947,pag.118).

" Dl.Maniu s'a consultat cu mine de câte ori s'a pus în discuțiune chestiunea eventualei schimbări de tactica sau metodă de luptă a partidului."

" Dl.Maniu avea "depline puteri" date de Comitetul central de dinainte de dizolvarea partidului, până laședința Comitetului central ce a avut loc după alegerile din 1946."

" Dl.Maniu, pe cât știu nu a luat vreo hotărîre importantă fără a se fi consultat cu mine."

" Evident socotesc foarte importantă schimbarea de metodă de luptă sau tactica unui partid, cum este al nostru."

" Socotesc importante demersurile făcute de un partid politic unor puteri streine."

./.

" Socotesc importantă înfiinţerea şi sprijinirea unor "grupări politice de rezistenţă în afara graniţelor ţării".

Legăturile create de dl.Maniu cu diferite persoane din ministere pentru informaţii nu era obligat să mi le comunice mie; nici chiar atunci "când erau în legătură cu orientarea în politica externă a Partidului".

Stiu că dl.Maniu nu s'a gândit la schimbarea politicii externe a partidului.

Stiu aceasta, pentru că dacă s'ar fi gândit mi-ar fi spus, tocmai fiindcă aceasta ar fi fost o problemă prea importantă.

Sigur că era important să-mi comunice " orice înfiinţare de organizaţii de luptă subversivă ale partidului ". (Declaraţia din 6 Sept.1947, pag.272).

" Cu privire la problemele de politică externă, eu nu am avut vreun mandat dela partid. Asupra problemelor mai de seamă, eram ţinut în curent de dl.Maniu.(Declaraţia din 31 August 1947, pag.210).

23 AUGUST 1944 - 1 IANUARIE 1946.

"La Preşedinţie în timpul guvernării de după 23 August 1944,nu am fost, dar am fost odată la preşedintele consiliului general Rădescu, chemat pentru proectul de reformă agrară; şi l'am mai văzut odată după plecarea din guvern la dl.Maniu." (Declaraţia din 2 Sept.947, pag. 226). "

" Nu ştiu că m'aş fi întâlnit cu Titel Petrescu înainte şi în legătură cu congresul social democrat; nu-mi amintesc că dl.Maniu mi-ar fi comunicat c'ar fi avut dânsul o astfel de întâlnire.; nu-mi amintesc nici că dl.Penescu mi-ar fi comunicat că ar fi avut o astfel de întâlnire."

" Inainte de congres, ca şi după ne-am întâlnit de mai multe ori la Iuliu Maniu sau la dl.Brătianu, odată l'am văzut acasă la dânsul şi odată m'a văzut dânsul acasă la mine". Nu-mi amintesc precis că Penescu a fost

./.

la vreuna din ședințele comune la dl.Maniu; cred că a fost. Știu precis însă că la dl.Dinu Brătianu a luat parte la o ședință. Odată Titel Petrescu a venit însoțit de Adrian Dimiriu."

" In aceste ședințe s'au discutat și probleme de politică externă. S'a stabilit ca în aceste probleme să se ducă o acțiune comună sau paralelă cu prealabilă consultare reciprocă. " (Declarația din 4 Sept.1947, pag.246).

" Probabil că prima întâlnire în casele dlui Stirbey la care a participat și dl.Maniu să fi fost înainte de 23 August 1945. Nu-mi amintesc să fi fost și Titel Petrescu. Mi-amintesc că erau dnii Maniu, Vișoianu, probabil și Niculescu Buzești". (Declarația din 2 Sept.947, pag. 234).

" Știu că dl.Iuliu Maniu a avut mai multe audiențe la palat și înainte de 23 August 1945 și după. Nu rețin cele ce mi-a comunicat în legătură cu audiențele de dinainte de 23 August 1945, ca și cu privire la cele avute după." (declarația din 2 Sept.947, pag.229).

" In legătură cu evenimentele dela 23 August 1945 nu-mi amintesc să fi avut o consfătuire în casele Stirbey.

" Am aflat sau știut că Suveranul nu s'a prezentat la serbările din 23 August 1945."

" După 6 Martie 1945 vechiul acord al "Blocului celor patru partide", a rămas automat "acord al celor trei partide" . Aceste trei partide au ținut să informeze Suveranul despre punctul lor de vedere asupra actelor guvernului și să ceară schimbarea guvernului în raport cu curentele de opinie publică".

"Informarea în audiențe la Suveran am făcut-o verbal. Ocazional am predat și memorii din țară". Cred că s'au predat Suveranului și copii de pe memorii adresate Misiunilor Aliate. Am fost în audiență separat de dl.Maniu (Declarația din 5 Sept.1947, pag.267).

---.---

"Am auzit că în ajunul lui 8 Noemvrie, dl.Maniu a convocat pe șefii de sectoare (și de circumscripții ?)

./.

pentru a le da instrucţiuni cu privire la manifestarea de a doua zi. Eram în Bucureşti în ajun şi la 8 Noemvrie, dar nu ştiu cum a decurs manifestaţia decât din auzite. Evident că P.N.T. n'a mai organizat manifestaţiuni de felul celor din 1945 - în ce priveşte membri săi - înainte de acest an - din pricina evenimentelor. Preşedintele partidului a socotit util ca membri organizaţiilor Capitalei să manifesteze şi cu prilejul zilei de 8 Noemvrie în rândurile populaţiei Capitalei, făcând parte din ea - în grupuri de proporţia numerică a acestor organizaţii P.N.T. din Capitală ; aceasta este informaţia ce'am primit-o ulterior ; n'am ştiut nimic în ajun cu privire la instrucţiunile de mai sus ; am ştiut din ajun că va fi o manifestaţie şi a membrilor partidului. (Declaraţia din 4 Sept. 1947, pag.231).

"Ţarţia, care a fost arestat la 8 Noemvrie (?), fusese secretar general al tineretului universitar pe ţară. (Declaraţie din 1 Sept.1947, pag.218).

---.---

" Am auzit cu prilejul proceselor respective de arestarea unor membri a P.N.T., ca având legături cu unele organizaţii subversive". (Declaraţia din 4 Sept.947,pag. 252).

DELA 1 IANUARIE 1946 - 19 NOEMVRIE 1946.

" Dela 1 Ianuarie 1946 - după plecarea dlui Lupu am primit în locul său conducerea organizaţiilor judeţene din Vechiul Regat şi conducerea organizaţiei Capitalei."

A. Pe plan intern :

- Alegerile
- Organizaţiile profesionale
- Reorganizarea organizaţiilor din Capitală şi a organizaţiilor judeţene din Vechiul Regat.

B. Pe plan extern :

- Legătura cu misiunile streine.
- Legătura cu românii din străinătate.
- Legătura cu grupul dela Externe.
- Participarea la lucrările memoriilor depuse de Gafencu la Conferinţa de Pace.

./.

copie vezi vol. 3. f 367-403 00155 155

A L E G E R I L E

" Campania electorală a început după Ianuarie 1946 prin : revizuirea organizaţiilor judeţene şi reorganizarea celor ce nu funcţionau ; prin întruniri, presă răspândire de manifeste : nu-mi amintesc de "manifestaţii". (Declaraţia din 5 Sept.1947, pag.261). Nu exista un organ special de conducerea campaniei electorale pe ţară (în afară de "comisia de propagandă" care se ocupa cu manifestele) aceasta revenind de drept forurilor permanente ale partidului din care şi subsemnatul făceam parte. Cu mersul campaniei electorale pe Vechiul Regat se ocupa Comitetul regional al Vechiului Regat (a cărui preşedinte era subsemnatul - şi secretar provizoriu Gh. Măcărăscu, lucrând în realitate cu dl. Penescu) iar pentru Ardeal Comitetul regional al Ardealului, al Banatului a cărui preşedinte era Mihai Popovici şi secretar general Ilie Lazăr".

" Preşedintele comisiei de propagandă pentru Vechiu Regat era Cezar Spineanu, şi pentru Ardeal dr. Aurel Dobrescu".

" In ceeace priveşte "instrucţiunile pentru alegeri" semnate preşedinte Cezar Spineanu, aflate în vol.I din alegerile din 1946" pag.2 şi pag.3, ce mi-au fost citite în întregime (13 puncte) declar că nu am avut cunoştinţă de ele; dacă mi-ar fi fost prezentate, le-aş fi acceptat şi subscris în genere - în afară de petele 10 :aoblig "cu forţa" a preşedintelui secţiei de votare; şi ultimele trei rânduri care nu aveau rost şi anume privitoare la "încunoştiinţarea membrilor noştri că românii dela Paris au protestat vehement că ţara a fost slab reprezentată la conferinţa păcii". Făceam parte din comisia de propagandă aşa cum am arătat mai sus.

./.

Manifestele se tipăreau de obicei la tipografia "Imprimeria"pentru toată ţara; în mod excepţional se tipăreau (cele locale) şi în Capitală şi la tipografii din provincie. Fiind persecutate de autorităţile locale, care nu permiteau tipărirea.- se găsea tipografi şi în provincie care să aibă curajul a tipări şi în localitate. S'au tipărit astfel de manifeste şi în Bucureşti. Toate cenzurate.

" Ştiu eu că ce s'a tipărit (manifeste ale partidului) trecuseră la cenzură."

" Ştiu aceasta, că nu mi s'a spus de manifeste necenzurate".

" Pentru tipografia "Imprimeria" mă informa administratorul (membru în consiliul de administraţie) I.Popescu-Mehedinţi şi Cezar Spineanu însărcinat cu supravegherea tipăririi manifestelor ; pentru provincie, acolo unde ştiu că s'a tipărit (Roman, Bacău) şefii locali de organizaţii.

"Nu cunosc proces intentat vre unui conducător politic P.N.T. pentru publicarea de manifeste netrecute la cenzură. "

" Pentru redactarea manifestelor Centrului era o comisie din care făceau parte : subsemnatul, Cezar Spineanu, Dr.Aurel Dobrescu. Forma definitivă o avea dl. preşedinte Iuliu Maniu ; subsemnatul pe Capitală.

" Aceste manifeste se difuzau astfel .

" Se încredinţa şefului organizaţiei respective numărul comandat (sau cota respectivă) şi acesta le distribuia în cuprinsul organizaţiei prin membri partidului şi prin afişaj după sistemul obişnuit. "

" In general manifestele pe ţară tipărite la "Imprimeria" îmi sunt cunoscute ".

"Manifestele pentru studenţi se difuzau prin formaţia auxiliară T.N.T.M. despre care am dat lămuriri într'o declaraţie anterioară ".

" S'au făcut şi manifeste pe categorii speciale (profesionale). La militari, ca şi la celelalte profesiuni organizate, se răspândeau prin secţiile respective."

(Declaraţia din 5 Sept.1947, pag.260).

"Primul concept de manifest pentru militari l-am

./.

 00157 156

întocmit eu predându-l dlui Maniu, la Dobreşti când a fost în vizită la mine, prin Octomvrie 1946 - pentru a discuta chestiuni în legătură cu campania electorală, subsemnatul fiind ocupat pe acea vreme cu procesul la Câmpulung (al subsemnatului) - cel electoral." (Declaraţia din 6 Sept.1947, pag.276).

" In ceeace priveşte adunările şi întrunirile publice în ţară.

" Subsemnatul : am avut întruniri publice în Muscel (Câmpulung, Domneşti), Topoloveni), am participat la congresele sau comitetele judeţene pregătitoare congresului : R.Sărat (comitete) Bacău (comitet local) Roman (comitet local) Focşani (comitet local) Fălticeni (consfătuire locală) Suceava (congres judeţean) şi Rădăuţi (congres judeţean)."

" Dl.N.Penescu secretarul general a vizitat alte organizaţii judeţene din Moldova în acelaş scop. Dl.Haţieganu, ministru, la congresul organizaţiei judeţene Iaşi terminat cu întrunire publică."

"Vor fi fost şi alte întruniri publice în vechiul regat de care acum nu-mi amintesc."

"Stiu că au fost şi în Ardeal astfel de întruniri publice cu prilejul congresului judeţean."

" ... Am vorbit la câteva întruniri, despre colhozuri : în ce constau, şi progresul din punct de vedere tehnic ; şi i-am întrebat după aceia dacă ei le aprobă".

" In ceeace priveşte întrunirile ce se ţineau în Capitală n'am dat directive speciale cu privire la ţinerea discursurilor şi nu am primit rapoarte asupra acestor discursuri, deşi eram preşedintele organizaţiei capitalei, nu era obiceiul ; le urmăream după gazeta "Dreptatea".

" Nu am fost informat că "la întrunirea dela Barcelona unii vorbitori ca : Bercaru, Ion Lambru, profesor Anghelescu şi Petre Lungu, etc. au incitat asistenţa împotriva comuniştilor şi a evreilor".

" In Capitală personal am participat :

" La adunarea membrilor comitetelor de circumscripţii din culoarea roşu (la casa de sfat din Griviţa), idem galben (casa de sfat din Piaţa Amzei); idem negru şi albastru, la clubul P.N.T. din Clemenceau".

./.

" Intruniri publice s'au ţinut pe circumscripţii la casele de sfat sau în localuri publice. La acestea personal nu am participat. Stiu că la unele au participat fruntaşi ardeleni."

" Nu mi s'au adus la cunoştinţă "acte de terorism şi huliganism comise de echipele de şoc şi de gărzile ţărăneşti".

" Nu-mi amintesc dacă la întoarcerea mea din Muscel unde în lunile Septemvrie şi Octomvrie 1946 am fost reţinut mai mult timp cu ocazia procesului meu de lipsire de drepturi cetăţeneşti - mi s'au comunicat "acte de terorism" din ţară."

"In timpul lipsei mele din Capitală, mi-a ţinut locul, vice preşedintele organizaţiei Capitalei profesor universitar Gh.C.Constantinescu. Nici ulterior nu-mi amintesc că mi s'au raportat. Voi fi luat cunoştinţă de cele întâmplate prin presă sau prin prieteni".

" Nu ştiu de nici un mijloc sau metodă de luptă ilegală de care s'ar fi servit P.N.T. în campania electorală şi în alegeri. Gărzile ţărăneşti ca mijloc de apărarea voturilor şi a urnelor nu sunt mijloace ilegale; deasemenea : a liniştei şi ordinei în adunări. Nu cunosc nici un caz în care astfel de gărzi să se fi dedat la agresiuni sau atacuri pentru a provoca pe adversari; cazurile ce vor fi fost desigur - au fost pentru că adversarii au provocat încercând turburarea adunărilor, furt de voturi sau urne." (Declaraţia din 5 Sept.1947, pag. 258-261).

" Gărzile de apărare a urnelor au funcţionat, în timpul alegerilor, numai unde s'au putut şi unde a fost necesar. Despre urne aprinse de gărzile de apărare, cunosc cazuri precise, una în Muscel (Bădeşti) şi alta în Dâmboviţa (Isvoare)." (Declaraţia din 30 August 1947, pag.201).

" In fapt, pregătirea campaniei electorale a început spre sfârşitul lui Ianuarie prin revizuirea organizaţiilor judeţene (în Capitală: de circumscrpţii).

" Partidul a dat în chipa firesc o importanţă deosebită acelor alegeri.

" Lupta dându-se în condiţiile legilor existente ale ţării şi partidul netemându-se de rezultatul alegerilor, nu s'a gândit la schimbarea metodei de lucru."

" Precizez că întrebuinţarea gărzilor ţărăneşti (vezi declaraţiile anterioare) nu constitue o metodă nouă ele funcţionând şi în alegerile de sub guvernările liberale şi Gogu Cuzişte."

" In instrucţiunile pentru conducerea alegerilor la secţiile de votare se dădeau, instrucţiuni şi pentru funcţionarea gărzilor ţărăneşti (acolo unde se simţea nevoia). "Instrucţiuni" pentru gărzile ţărăneşti, erau locale. Nu-mi amintesc acum vreun exemplar de astfel de "instrucţiuni". Eu răspundeam de conducerea campaniei electorale (inclusiv gărzi) pentru Vechiul Regat." (Declaraţia din 8 Sept.1947, pag.289-290.)

" Este exact că pentru campania electorală s'a pus un preţ deosebit pe tineret."

" In ceeace priveşte echipele de şoc militare formate din tineretul militar condus de Mituş Ionescu" nu ştiu că au existat şi cum s'au organizat. Nedepinzând de Capitală întrebarea poate fi adresată dlui Maniu şi Penescu". (Declaraţia din 5 Sept.1947, pag.258).

<u>Organizaţiile profesionale.</u>

" Incă înainte de alegerile din Noemvrie 1946, am început organizarea profesională în Capitală (alături de organizaţiile de cadre) pe baza noului regulament ce am alcătuit ".

" Organizaţiile profesionale pe ţară reveneau conducerii centrale (dl. Iuliu Maniu) în care scop erau numite niște " Comitete provizorii " menite ca împreună cu conducerile judeţene respective să organizeze în centrele cu structură socială mai complectă astfel de organizaţii profesionale locale. Astfel de comitete pe ţară funcţionau :

Militari (general Negrei), ingineri (ing.St. Mihăescu, medici (dr.Lucian Stănculescu), muncitori (prof.Veniamin - Ilie Lazăr),."

La Capitală, în noua organizare din Capitală

s'au pus în funcţiune conform noului regulament, o parte din secţii între care şi cea militară având preşedinte pe general Negrei şi secretar pe colonel Stoika."

" Organizaţia profesională muncitorească.

" In ceeace priveşte "organizaţia profesională muncitorească : originea ei este organizarea aşa zisă a ardelenilor din Capitală - condusă de Ilie Lazăr, şi în care au intrat treptat muncitorii din Capitală în special cei daţi afară din intreprinderi (Malaxa etc., nu pot să precizez dacă era după incidentele grave ce au avut loc acolo). In vremea aceea se ţineau conferinţe la sediul secţiei în Str.Clemanceau vis-avis de clubul P.N.T. Am ţinut şi eu acolo o conferinţă la îndemnul lui Ilie Lazăr. Treptat, această secţie s'a pretins "secţie muncitorească pe ţară" - şi aşa s'a comportat până la venirea mea ca preşedinte al organizaţiei Capitalei. Intrând în conflict între membri comitetului, a fost soluţionat de dl.Maniu prin desemnarea unei comisii interimare în frunte cu prof.Veniamin. Nu ştiu dacă în ţară a mai existat o secţie muncitorească în organizaţiile locale; am auzit că ar fi existat ceva la Galaţi". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.218).

Tineretul

"Tineretul era organizat "ca formaţie auxiliară a partidului" sub supravegherea directă a preşedintelui partidului, printr'un secretar general, numit de preşedinte. Dl.Maniu în loc de un secretar general, a numit un comitet de trei sub preşedinţia dlui Vişa (nu-mi amintesc cine erau ceilalţi doi). Inlăuntrul organizaţiei tineretului (în general) "tineretul universitar aveau organizaţie proprie. Studenţii membri erau organizaţi: mai întâi pe facultăţi (cu comitet condus de un secretar general) apoi pe centre universitare (Bucureşti, Iaşi, Cluj, Timişoara); şi centrele universitare îşi aveau câte un comitet şi un secretar general. Iar la centru era o delegaţie permanentă compusă din reprezentanţi ai comitetelor de centre universitare."

" La un moment dat am fost informat că parte din studenţi, în loc să ţie conferinţe pe facultăţi -

cum era reglementar - țin pe grupuri mai restrânse, sub supravegherea dlui Ing.Vețefeanu(fost legionar)"

" Personal am ținut mai multe conferințe (discursuri) tineretului universitar (tineretul universitar în general la 9 Iulie 1946); tineretul universitar muscelean ; tineretul universitar secția științe) Declarația din 1 Sept.1947, pag.217-218).

Organizația militară

" Dela preluarea conducerii comitetului de către mine până în ajunul alegerilor generale, după întocmirea regulamentului organizației Capitalei, am luat un prim contact cu Comutetul Cercului profesional militar care lucra pe lângă conducerea centrală a partidului."

" Anume le-am vorbit despre campania electorală și le-am cerut să dea un tablou de fruntașii din organizația militară pentru delegați și asistenți la secțiile de votare."

" Manifeste s'au distribuit și prin membri dela secția militară ca prin orice membru al partidului!

" Si militarii, ca orice membri, au avut datoria de a face propagandă în mediul lor militar și social!

" Problema secției militare pe Capitală s'a pus după alegeri." (Declarația din 24 Sept.1947,).

" La început, înainte dea se fi întreprins organizarea secției militare în Capitală și funcționa aceeași singură secție militară și pentru țară și pentru Capitală, dl.colonel Stoika se consulta - în ce privește rostul, organizarea și activitatea secțiilor militare - mai ales cu mine, deși nu aveam calitate și răspundere oficială - ca unul care introdusesem în Statut principiul secțiilor profesionale ". (Declarația din 5 Sept. 1947, pag.255).

Pe plan extern :

" In ceeace privește problemele externe firește că mă interesau". (Declarația din 1 Sept.1947, pag.217).

./.

Legătura cu misiunile străine.

" Cu dl.Hollman m'am.întâlnit înainte de alegeri la masă la dr.Jovin. Am mai avut întrevederi la Misiunile respective cu dnii Archibald Kerr şi Harriman la începutul anului 1946 privitor la proectata intrare în Guvern a subsemnatului. Deasemenea cu senatorul Pepper şi gazetarii Etheridge şi Marcham. Aceştia s'au informat despre situaţia din ţară. In afară de contactul personal între preşedintele partidului sau secretarul general şi misiuni - precum şi al subsemnatului ocazional - misiunile mai erau informate şi prin memorii adresate tuturor: Misiunea Sovietică, Americană, Engleză şi Franceză."

" Dl.Serdici conducea un "birou de informaţii" care funcţiona sporadic (paralel cu biroul de presă şi informaţii de pe lângă ziarul Dreptatea). In această calitate primea însărcinări dela dl.Maniu de a ţine contact cu misiunile streine. " (Declaraţia din 30 Aug.947, pag.199-200).

" In afară de personalităţile engleze şi americane de care am vorbit în declaraţiile anterioare am mai cunoscut şi pe căpitanul Key, întâia oară la un restaurant şi a doua oară probabil la dl.Penescu. Stiu că acest ofiţer vorbea limba română, nu am avut vreo conversaţie cu dânsul. Pe maiorul Hall l'am întâlnit la dr.Jovin (la o masă) curând după alegeri. Am vorbit în general despre alegeri cu dânsul şi ceilalţi. (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.216).

" Subsemnatul I.Mihalache, cu privire la vizita făcută de ofiţerul american arătat de dl.N.Penescu în confruntare că ar fi fost la mine însoţit de o doamnă precizez că e vorba de maiorul american Tom Hall. L'am mai întâlnit odată pe T.Hall la dr.Jovin." (Declaraţia din 20 Sept.1947, pag.).

" Il cunosc pe dl.Melbourne dela Legaţia Americană; am schimbat câteva cuvinte de curtoazie când mă duceam să-l văd pe dl.Berry. In lipsa dlui Berry dl.Maniu discuta cu dl.Melbourne. Nu mi-a comunicat ce vorbea cu dl.Melbourne. Nu reţin ce mi-a comunicat

./.

din convorbirile sale cu dl.Berry în afară de faptul că i-a încredinţat diferite memorii personal sau prin Penescu. N'am văzut venind vreodată la club reprezentanţi anglo-americani. Veneau la dl.Maniu acasă sau mergea dl.Maniu la Legaţie." (Declaraţia din 2 Sept.1947,pag. 231).

(Ce fel de memorii şi proteste şi la ce date a remis conducerea P.N.T. la misiunile streine ?).

" Această întrebare priveşte pe preşedinte şi secretariat, nu pe un membru al biroului în imposibilitate de a cunoaşte şi reţine în memorie aceste date. Ceeace ştiu este grija permanentă de a se trimite memoriile sau protestele la toate trei sau patru misiuni aliate."

(Ce conţinut aveau ?)

" Nu ştiu ".

(Declaraţia din 26 Iulie 1947, pag.138).

" Este adevărat că într'una din vizitele dlui Maniu la Dobreşti prin 1946 d-sa a venit cu un proect de memoriu al dlui Penescu spre a-l discuta împreună. Dar nu-mi amintesc ce anume cuprindea acel memoriu". (Declaraţia din 31 Aug.1947, pag.28).

" Nu-mi amintesc că în delegaţia permanentă dl.Maniu când a adus la cunoştinţă demersurile făcute în mai multe rânduri făcute de Anglia şi America la Guvernul Român, să fi spus că aceste se datoresc d-sale; am observat totuşi că a avut o satisfacţie de aceste demersuri. Nu pot preciza dacă a făcut una sau mai multe astfel de comunicări în legătură cu demersurile făcute în mai multe rânduri de guvernele anglo-americane către Guvernul român în delegaţia permanentă". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.215).

<u>Legătura cu românii din străinătate</u>:

" Niculescu Buzeşti a devenit membru al P.N.T. - cred - pe la începutul lui 1946. Era consultat în pro-

blemele de politică externă şi a fost invitat şi la o şedinţă a delegaţiei permanente."

" Cu Vişoianu eram prieten personal încă din 1933, când, la Geneva, era colaboratorul apropiat a lui N.Titulescu. Deşi nu era membru al P.N.T., a fost şi el consultat uneori, de dl.Maniu, în probleme de politică externă."

" Cu Gafencu am avut întâlnire în Bucureşti în 1941, după înapoierea dela Moscova şi înainte de a pleca în Elveţia."

" Pe Cretzianu l'am cunoscut în 1943 înainte de a fi ministru la Ankara". Am avut cu dânsul două întâlniri (nu cu caracter personal) şi dela plecarea ca ministru la Ankara nu l'am mai întâlnit".

" Pe Citta Davilla l'am cunoscut, mai bine - fiind şi membru al P.N.T. Nu l'am văzut decând a plecat în America. Am auzit că în prezent s'ar afla în Elveţia sau Franţa ".

" Stiu că dl.Maniu a primit corespondenţă dela domnii : Davilla, Cretzianu, Gafencu, Niculescu Buzeşti.

" Vierel Tilea fusese membru al partidului şi a plecat la Londra ca ministru plenipotenţiar, unde a şi rămas. Am auzit că Tilea ar fi căutat să facă acţiune comună cu cei arătaţi mai sus în străinătate." (Declaraţia din 30 Aug.1947, pag.201).

" In ceeace priveşte legăturile între dl.Maniu şi cei din străinătate, nu ştiu că a existat un contact permanent - ci ocazional. Aceasta este o deducţie a mea, dl. Maniu necomunicându-mi nimic asupra acestui subiect. Niciodată nu mi-a comunicat prin cine a trimis sau primit vreun mesaj". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.215).

. " Cunosc pă dl.Maniu a primit mai de multe ori scrisori dela românii din străinătate şi pe unele mi le da să le citesc. Mai importante îmi amintesc de una primită dela dl.Gafencu care arăta impresiile sale din convorbirile cu diferiţi oameni politici la

./.

 165

conferinţa dela Paris. Reţin satisfacţia dlui Gafencu că a găsit pe d.Churchil partizan al ideii Statelor Unite ale Europei, ale întregii Europi. Scrisoarea a fost trimisă dlui Maniu în toamna anului 1946. A doua scrisoare importantă a primit dl. Maniu dela dl.Cita Davilla din America scrisă în timpul când se vorbea despre o viitoare conferinţă la Moscova ca urmare a celei dela New York. Dl.Cita Davila comunica o propunere sau proect din partea dlui Macek, ca să se constitue un birou compus din reprezentanţii partidelor ţărăneşti (agrariene) aflaţi în sfrăinătate, câte unul pentru : Jugoslavia, Bulgaria, România, Ungaria, Polonia. Menirea acestui birou era să studieze elementele de bază ale ideologiei ţărăneşti, dat fiind că partidele ţărăneşti au luat fiinţă şi desvoltare similară în toate ţările cu structură socială ţărănească de bază - fără să fi avut vreun contact ideologic. In fapt, se observă câteva idei fundamentale similare. Si îmi amintesc că se cita : ideia de proprietate ţărănească individuală, ideia de cooperaţie liberă, ideia de morală religioasă, ideia de familie la temelia societăţii; cam acestea, şi se propunea adâncirea acestor idei şi formularea unei doctrine a agrarianismului (ţărănismului). Se mai spunea că acest birou s'ar compune din dnii : Macek (Jugoslavia), Dimitrof (Bulgaria) probabil Tibor Echard (Ungaria); se cerea dlui Maniu să-şi dea avizul D-sa şi eu subsemnatul - asupra propunerii ; şi dacă suntem de acord, dl.Maniu să desemneze persoanele; se adăoga că astfel de comunicare se făcuse sau urma să se facă şi dlui Micolaicic. Dl.Davilla, comunicând propunerea de mai sus, adăuga opinia d-sale ; anume : că deşi propunerea are un caracter pur ideologic care nu angajează latura politică, totuşi dată fiind susceptibilitatea sovietică, sar putea interpreta ca o acţiune anti sovietică şi nu crede util ca să se dea o interpretare de aşa natură în ce priveşte România. Deci, sugera o abţinere sau rezervă. Cu atât mai mult că ne găseam în preajma conferinţei dela Moscova (care s'a ţinut în primăvara acestui an). Să dl.Maniu şi subsemnatul am găsit întemeiată observarea dlui Davilla; şi dl.Maniu n'a trimis consimţământu

şi n'a desemnat nici o persoană".

" Membri formali ai partidului : dl. Niculescu Buzeşti, Cornel Bianu. Au făcut parte din partidul naţional ţărănesc până la trecerea în F.R.N.: dnii Gafencu şi Tilea. Cu acesta dl. Maniu nu mai avea nici un raport, cu dl. Gafencu da fără a-l mai socoti membru formal. Dl. Citta Davilla fusese şi s'a considerat mai departe membru al partidului, arătându-şi dorinţa de a candida la alegeri când fuse vorba întâia oară prin 1945 (în 1946 nu şi-a mai arătat dorinţa pe cât ştiu). Dl. Cretzianu este socotit simpatizant. Dnul Vişoianu foarte apropiat deşi nu a primit să se înscrie. Unii dintre cei de mai sus, ţineau corespondenţă cu dl. Maniu informându-l despre cele ce se petrec în străinătate, în legătură cu interesele ţării româneşti - şi am considerat cu toţii că astfel de informaţii sunt necesare pentru un partid de răspunderile partidului naţional ţărănesc.(24 Iulie 1947) pag.121-123.

" Dl. Maniu mi-a dat să citesc o scrisoare în limba română a dlui Citta Davilla, la care era anexată o propunere scrisă în franţuzeşte, emanând dela dl. Macek. Le-am citit în prezenţa dlui Maniu şi i le-am restituit îndată. Această propunere n'a fost discutată niciodată în biroul partidului - cel puţin în prezenţa mea sau cu ştiinţa mea". (Declaraţia din 4 Aug.1947, pag.147).

" Privitor la instrucţiunile trimise în străinătate : în calitatea mea de membru al biroului nu m'a interesat executiva; ştiu că mi s'a cerut să-mi dau avizul asupra unui memoriu privitor la probleme Dunării - şi l'am găsit destul de bun ca să mai fac vreo propunere. Nu fusese scris de un membru al partidului naţional ţărănist. La aceste memorii colaborau şi delegaţi ai partidului liberal şi social democrat(T.Petrescu). Am văzut la Vişoianu memoriul care fusese depus de Gafencu la conferinţă ; l'am avut în mână vreo oră, mi-am aruncat ochii şi din sumară cetire, mi-a plăcut

./.

cum s'au pus chestiile."

Referitor la pasajul 2 de pe prima pagină menţionez că e vorba de instrucţiunile privitoare la Conferinţa de pace dela Paris. Nu ştiu cui erau trimise; cred că dlui Gafencu,- sau poate altcuiva pentru a fi înmânate dlui Gafencu." (Declaraţia din 2 August 1947, pag.135).

Legătura cu grupul dela Externe.

" Nu cunosc legăturile partidului cu "grupul dela Externe" (Pogoneanu, Camil Demetrescu etc.) - neavând în partid răspunderea problemelor externe. La întâlnirea întâmplătoare dela dl.Vişoianu cu dl.Pogoneanu, n'am discutat astfel de probleme, deşi ştiam că Pogoneanu este funcţionar superior în Ministerul de Externe şi deşi Vişoianu mi-l prezentase ca prieten şi bine pregătit."

"In nici una din cele trei întâlniri n'am discutat cu Pogoneanu probleme de politică externă". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.217).

" Am fost de trei ori în casele Barbu Stirbey. Imi amintesc că ultima dată a fost cu câtva timp înainte de moartea sa. La prima întâlnire Stirbey ne-a făcut o expunere cu privire la semnarea armistiţiului, fiind de faţă pe cât îmi amintesc dl.Maniu şi dl.Niculescu Buzeşti".

" Nu ştiu dacă pe Pogoneanu şi Camil Demetrescu i-am întâlnit la penultima sau ultima întâlnire şi dacă i-am văzut pe amândoi odată sau unul la o întâlnire şi altul la alta - în casa Stirbey."

"Nu-mi amintesc să mai fi avut altă întâlnire în casele Stirbei."

"La ultima sau penultima întâlnire a fost şi Vişoianu."

" In aceste ultime întâlniri s'au purtat conversaţii despre problemele de politică internă şi externă la ordinea zilei."

" Pe cât îmi amintesc pe Pogoneanu l'am întâlnit prima oară în casele Stirbei; pe Camil Demetrescu

nu ştiu dacă l'am întâlnit pentru prima oară la Stirbey sau la Vişoianu. In altă parte nu l'am întâlnit pe Camil Demetrescu. "

" Nu-mi amintesc dacă a fost şi Ionel Stârcea la întâlnirile de mai sus. Imi amintesc că l'am văzut odată, nu ştiu în ce loc."

" Precizez că pe Pogoneanu l'am întâlnit în casele Stirbey, cam în primăvara 1946. "

(Declaraţia din 2 Sept.1947, pag.225).

" Aici în Bucureşti pe dl.Rădulescu Pogoneanu (funcţionar la Ministerul de Externe) l'am cunoscut : în casă la dl.Mihai Popovici, l'am văzut la dl.Vişoianu şi l'am mai văzut încă odată (nu-mi amintesc la Barbu Stirbey sau dl.Maniu). Despre întâlnirea dela dl. M. Popovici am omis a aminti în declaraţia anterioară. Intâlnirea dela Mihai Popovici a avut loc - pe cât îmi amintesc - pela începutul lui 1946.Au fost de faţă circa 20 - 30 persoane, cei mai mulţi din delegaţia permanentă. Nu-mi amintesc dacă a participat şi dl. Maniu. Această şedinţă a fost convocată de dl.Mihai Popovici care a îndemnat pe cei prezenţi să se grupeze pe specialităţi pentru a studia unele probleme şi de politică exterioară. Cred că era de faţă şi Niculescu Buzeşti. Din informaţii Pogoneanu este o personalitate deosebită, cu pregătire solidă."

"Intrevederea cu Pogoneanu la dl.Maniu sau în casa Barbu Stirbey a avut loc în 1946. Pe Camil Demetrescu l'am întâlnit tot în casa Stirbey - erau de faţă Niculescu Buzeşti şi Vişoianu, nu erau alte persoane."

Nu-mi amintesc precis dacă pe Pogoneanu l'am văzut în casa dlui Maniu, dar sunt informat că a venit pe acolo. Am întâlnit în casă la dl.Maniu şi pe dl. Radu Niculescu Buzeşti". (Declaraţia din 30 August 1947, pag.200).

" Nu pot spune numele mai ales că nu sunt sigur care din două persoane"nici una membră a P.N.T." (răspuns la întrebarea dacă ştie cine e autorul memoriului privind problema Dunării).

./.

"Stiu că din comisia de studiu a problemei Dunării, din care făceam şi eu parte, făcea parte şi dl.Pogoneanu".

Nu ştiu dacă Pogoneanu a mai făcut parte din vreo comisie care se ocupa de problemele pe specialităţi ce au fost studiate şi trimise dlui Gafencu la conferinţa din Paris (Declaraţia din 4 Sept.1947, pag.244).

" Probabil că dl.Maniu i-a dat-o s'o citească şi el a copiat-o. (Scrisoarea expediată de Niculescu Buzeşti şi găsită în copie la Pogoneanu). Desigur că se deduce că dl.Pogoneanu se bucura de încrederea dlui Maniu". (Declaraţia din 8 Sept.1947, pag.283).

" Octavian Neamţu a fost la mine acasă la Bucureşti odată sau de două ori, în 1945 sau 1946."

" Pe Roiu şi pe Oprişan nu i-am cunoscut,. Nu ştiu dacă au fost la dl.Maniu. Pe Ionel Stârcea l'am cunoscut, dar nu-mi amintesc în ce împrejurări". (Declaraţia din 31 Aug.1947, pag.208).

Participarea la lucrările memoriilor depuse de Gafencu la Conferinţa de Pace.

" Pentru a putea studia problemele ce se puneau Conferinţei din Paris, s'a ţinut la Mihai Popovici o primă consfătuire cu membri ai partidului (din delegaţia permanentă, sau specialişti) cu tehnicieni din alte partide sau fără partid. S'a discutat necesitatea de a se urmări aceste probleme şi s'au schiţat comisiile de specialişti care să le studieze. Au mai fost şi alţi tehnicieni, în afară de partide, dar nu-mi amintesc numele lor - în afară de Pogoneanu."

" Preşedintele şi secretarul general al partidului s'au ocupat mai departe cu formarea definitivă a fiecărei comisiuni. Buzeşti şi Vişoianu erau şi ei de faţă. Nu ştiu " când şi de unde se procura material documentar necesar pentru redactarea rapoartelor pe probleme".

" Cu întocmirea definitivă a acestor memorii se ocupa preşedintele şi secretarul general; eu nu am urmărit astfel de lucrări "

" Stiu că aceste memorii pe probleme au fost trimise lui Gafencu la cererea acestuia".

./.

00170 169

" Nu ştiu ce mijloace se primea şi se trimetea corespondenţa în străinătate ".

" Cred că memoriile erau importante şi nu trebuiau să cadă în orice mână, deduc deci că, curierul trebuia să fie persoană de încredere ". (Declaraţia din 8 Sept.1947, pag.283)".

" Ştiu că din comisia de studiu a problemei Dunării din care făceam şi eu parte, făcea parte şi dl.Pogoneanu". (Declaraţia din 4 Sept.1947, pag.244).

" Intre memoriile trimise dlui Gafencu pe timpul conferinţei dela Paris, era şi unul privitor la Basarabia" (Declaraţia din 22 Sept.1947,).

" Cu privire la memodandum-ul depus de dl.Gafencu la Conferinţa dela Paris, ştiu că el a fost depus în asentimentul P.N.T. "

" Am cunoscut cuprinsul acestui memorandum, fiindu-mi prezentat de dl.Vişoianu, după ce a fost depus la Conferinţă". (Declaraţia din 31 Aug.1947, pag.212).

" In timpul când funcţionau comisii sau delegaţi pentru problemele discutate în conferinţa dela Paris, eu avusesem însărcinarea să fiu printre cei ce se ocupau de problema Dunării. Asupra referatului prezentat mie de dl.Vişoianu în această chestie nu am avut nimic de obiectat. Acest referat era menit să fie trimis dlui Gafencu". (Declaraţia din 31 Aug.1947, pag.208).

DELA 19 NOEMVRIE 1946 - 14 IULIE 1947.

A. Pe plan intern.

- Reorganizarea cadrelor partidului pe circumscripţii (judeţe).
- Reorganizarea secţiei militare.
- Organizarea comitetului de asistenţă pentru cei închişi şi cei ascunşi (fugiţi).

B. Pe plan extern.

- Legăturile cu misiunile streine.
- Legăturile cu românii din streinătate.
- Tentativa de plecare în străinătate.

./.

00171 170

Reorganizarea cadrelor partidului
pe circumscripţiuni (judeţe).

" In ceeace priveşte activitatea mea politică de după alegerile din Noemvrie 1946, m'am ocupat cu :

- Reorganizarea cadrelor pe circumscripţii (congrese pe circumscripţii).
- Organizarea secţiilor militare.
- Organizarea comitetului de asistenţă pentru aprovizionarea cu alimente a celor închişi în lagăre". (Declaraţia din 30 August 1947, pag.201).

" In noua organizare (la sectoare şi circumscripţii) urmăream ca în noile comitete să intre şi elementele noui (inclusiv militari) provenite din organizaţiile profesionale". (Declaraţia din 10 Sept.1947,pag.)

Reorganizarea secţiei militare.

" La început, înainte de a se fi întreprins organizaţia secţiei militare în Capitală şi funcţiona aceeaşi singură secţie militară şi pentru ţară şi pentru Capitală, dl.col.Stoika se consulta-în ce priveşte rostul, organizarea şi activitatea secţiilor militare-mai ales cu mine,deşi nu aveam calitate şi răspundere oficială - ca unul care introdusesem în Statut principiul secţiilor profesionale".

" Subsemnatul dădeam directive pentru activitatea secţiei militare în Capitală în 1947,.Activitatea pe ţară era urmărită, directivată şi raportată direct dlui Maniu de dl.general Negrei şi col.Stoika. Instrucţiunile pentru activitatea secţiilor militare în organizaţiile judeţene priveau centrul (dl.Maniu) şi erau date de general Negrei şi col.Stoika St. în numele preşedintelui partidului".(Declaraţia din 5 Sept.1947,pag.255).

" General Negrei fusese la început însărcinat cu un comitet (de conducerea de partid centrală) să se ocupe de organizări de secţii militare în diferite judeţe cu centre orăşeneşti mai importante (unde deci ar putea funcţiona o astfel de "secţie militară" similară celei din Capitală)". (Declaraţia din 6 Aug.1947, pag.151).

./.

" In ceeace priveşte legăturile şi corespondenţa organizaţiei militare pe ţară, cu organizaţiile militare (C.P.M.) din provincie, priveşte pe col. Stoika în calitate de secretar al acelui comitet, lucrând pe lângă dl. Maniu preşedintele partidului. Ocazional mă informa generalul Negrei - nu-mi amintesc azi ce anume informaţii (Declaraţi din 8 Sept.1947, pag.287).

" Legătura cu provincia se făcea prin corespondenţă de către comitetul militar, ca şi la celelalte comitete pe ţară. "

" Nu-mi amintesc dacă am citit o astfel de corespondenţă (Declaraţia din 2 Sept.1947, pag.231.)

" Stiu că comitetul secţiei militare al Capitalei trebuia să aibe legături cu provincia, în calitatea pe care şi-o păstrase încă de a se prezenta pe lângă centru şi ca comitet pe ţară, lucru pe care eu eram tocmai în curs de a le despărţi. Legătura cu provincia se făcea prin corespondenţă de către comitetul militar ca şi celelalte comitete profesionale pe ţară. "

" Nu-mi amintesc dacă am citit vreo astfel de corespondenţă."

Comitetele profesionale pe ţară - militar etc.- au început să ia fiinţă în cursul anului 1946 în Capitală după alegeri, iar după regulament (comitete alese de adunările generale respective) în 1947." (Declaraţia din 2 Sept.1947, pag.230).

" Centrul de documentare şi studii, organ statutar, funcţiona pe lângă conducerea centrală, era împărţit pe secţii sau specialităţi, condus de către un referent".

" Problemele de studiat erau indicate de conducerea partidului sau conducerea centrului (preşedinte plus vice preşedinte, plus secretar, plus referenţi) sau îşi făcea fiecare secţie un program al ei pe care-l făcea cunoscut şi forurilor superioare; acest program era referitor la probleme importante aduse de împrejurări în discuţie publică. Secţiile profesionale - făcând parte din organizaţia Capitalei - ţin şi ele conferinţe cu caracter de specialitate interesând pe membri lor. Secţia militară

poate ţine pentru membri săi conferinţe privind reorganizarea armatei etc." (Declaraţia din 8 Aug.1947, pag.186).

" In secţia militară erau cel puţin câteva zeci de membri dintre care mulţi ofiţeri superiori (generali, colonei, etc.) cu decoraţii, cu prestigiul dobândit în armtă etc. "

" Un program de conferinţe întocmit de un comitet compus din astfel de elemente inspira destulă încredere de seriozitate, ca să poată fi început în executare".

" Conducerea organizaţiei Capitalei, ocupată cu punerea în funcţiune treptată a celorlalte secţii profesionale şi cu desăvârşirea "organizaţiilor de cadre" (culori, circumscripţii) nu a socotit indispensabil să verifice acest program de conferinţe începătoare - sigură fiind că ele sunt compatibile cu interesul general de Stat."(Declaraţia 8 Aug.1947, pag. 185-186).

" Organizaţia militară ţinea şedinţe mai dese decât celelalte organizaţii profesionale. In şedinţele acestea se discutau probleme privind interesele acestei categorii precum şi cele de specialitate". (Declaraţia din 30 Aug.1947, pag.202).

" Colonelul Stoika e vechi membru al partidului şi se bucură de încredere şi onoare ".

" Afirmaţiunile col.Stoika pot fi luate cu toată seriozitatea".

" Deduc din faptul că generalul Antonescu i-a încredinţat un post de mare răspundere, că era o capacitate tehnică." (Declaraţia din 2 Sept.1947, pag.231).

" Am luat cunoştinţă de alegerea acestui comitet care s'a socotit şi pe ţară şi pe Capitală. Atunci am chemat pe preşedinte şi pe dl.Col.Stoika, cerându-le să aleagă : or rămân comitet ales pentru Capitală şi atunci voi cere dlui Maniu să numească alt comitet pentru ţară. Sau dacă preferă să rămâie pentru ţară, voi alege alt comitet pe Capitală. Comisiile care funcţionau nu priveau Capitala. Dl.general Negrei nu mi-a dat răspuns precis, rămânând să reflecteze. In realitate a funcţionat acelaş comitet pe Capitală şi pe ţară până la desfiinţare, fiind mereu deschisă problema separării lor". (Confruntarea col.Stoika - I.Mihalache).

./.

" Cât timp am stat la Badea am primit vizitele unor militari de grad superior din C.P.M. şi mi-amintesc de: general av.Deculescu (care mi-a prezentat o lucrare) general Negrei, general Gheorghieş, col.Stoika, col.Stătescu, col.Dumitrescu (azi general, nu ştiu dacă mai este în partid), comandor Cioroiu, cdor Mocanu, şi alţi militari al căror nume nu-mi vine în memorie. Au mai fost şi alţi ofiţeri superiori neînscrişi în partid:gral Gheorghiu, gral Teodorescu Iosif, gral magistrat Constantinescu şi alţii. Am primit corespondenţă dela lt.col.secretar al organizaţiei Braşov (domiciliind în Codlea) nu-mi amintesc dacă şi dela alţi foşti militari ". (Declaraţia din 7 Sept.1947, pag.278).

" Îmi amintesc discuţia. Nu-mi amintesc exact cuvintele. Este verosimil tot ce spune Stoika, pentru că acesta era răspunsul pe care-l dam oricui se interesa cum poate pătrunde în ierarhia partidului, prin organizaţiile partidului".

" Nu mi-a stat mie în minte nici un moment de nuclee militare (confruntarea col.Stoika - I.Mihalache). Discuţia avută prin luna Ianuarie 1947 cu colonel Stoika la Nestor Badea când Mihalache i-a spus "să lăsăm chestiunea statică de cercuri profesionale deoparte, că aci n'au răsplată decât vârfurile, restul ofiţerilor să meargă pe teren la circumscripţii pentru câştigare de aderenţi pe teritoriul circumscripţiei şi în instituţiile militare, în care membrii C.P.M. aveau relaţiuni. Era vorba să se creeze nuclee în instituţiuni şi unităţile militare)

" Menţin cele ce am spus. Aveam interesul de a spori numărul militarilor. Nu avea rost cuvântul nucleu într'o circumscripţie". (Confruntare Ion Mihalache - col. Stoika).

" Recunosc că dl.gral Gheorghie m'a vizitat la domiciliul meu dela Nestor Badea la începutul anului, 1947, fără să-mi amintesc dacă mi-a spus că este îndrumat de dl.Iuliu Maniu. Accept în totul cele declarate de dl.general Gheorghieş că au avut loc cu deosebirea că eu am înţeles că este vorba de separarea comitetului pe ţară de cel de Capitală". (Confruntarea gral Gheorghieş - I.Mihalache. Discuţia avută la Nestor Badea

./.

aceasă: "dl.Mihalache m'a primit şi am avut o discuţie între patru ochi. Am discutat cu dl.Mihalache problema organizaţiilor militare P.N.Ţ. pe ţară şi necesitatea înfiinţării unei conduceri centrale pe ţară. Dl.Mihalache mi-a spus să-i prezint un plan de organizare şi că are nevoie în primul rând de oameni de acţiune, de teren şi combativi şi nu de oameni de conducere, precizând că în privinţa viitoarelor recompense se va ţine seama de activitatea practică în teren. Plângându-mă dlui Mihalache de lipsă de activitate timp de doi ani, d-sa mi-a spus că toate elementele trebuesc verificate. Dl. Mihalache a subliniat că vor fi compensaţi acei care vor fi în linia întâia. Toată discuţia a avut un caracter confidenţial".)

" Nu-mi amintesc ideia, posibil. Ideia este a mea." (Confruntare Cdor Cioroiu - I.Mihalache) la vizita ce a făcut-o la Nestor Badea pentru a prezenta pe generalul Ermil Gheorghiu în Februarie 1947 : "dl.Mihalache a făcut precizarea că deşi există această situaţie, P.N.Ţ. are o linie bine stabilită şi anume : aşa cum sub dictatura Regelui Carol II, printr'o atitudine potrivnică şi o luptă continuă şi hotărîtă s'a reuşit a se doborî regimul, tot astfel în prezent printr'o luptă dârză şi hotărîtă se va reuşi a se salva ţara, doborându-se regimul de impilaţie ".)

" Nu-mi amintesc cuvintele, posibil, recunosc ideia mea." (

(Confruntarea lui I.Mihalache - CDor Cioroiu: " Dl.Mihalache face elogii omului de acţiune, a omului de luptă şi de baricadă, arătând că interesează în aceste momente mai puţin omul de prestigiu sau de elaboraţii intelectuale, făcând unele specificaţii, prefer şi răsplătesc un om care a riscat alături de mine, chiar dacă din punct de vedere intelectual nu corespunde decât să răsplătesc oameni pasivi care ar corespunde postului").

" Recunosc fondul discuţiei expusă de dl. general Gheorghiu, nu-mi amintesc expresia, concluzia îi aparţine. (Confruntarea general Gheorghiu - I.Mihalache. Discuţie avută în Februarie 1947 la Nestor Badea:

./.

" Dl.Mihalache în continuare asupra situaţiei actuale pe
" plan internaţional mi-a arătat că este o situaţie confuză
" şi că trebue acţionat : văzând şi făcând. In ceeace pri-
" veşte situaţia internă din punct de vedere politic, par-
" tidul are nevoie de acţiune, de oameni de acţiune, de
" oameni pe care d-sa i-a denumit : "luptători de linie
" întâia", iar cu posibilităţi de conducere nu interesează
" pentru moment. A arătat că partidul se găseşte într'o
" luptă cu actualul regim, din care va ieşi învingător
" având asentimentul maselor. Am tras concluzia din discu-
" ţie, că era vorba de organizarea unei lupte prin forţe.")

" Nu-mi amintesc că aceasta ar fi fost sensul propunerii în legătură cu organizaţiile militare.(Confruntarea Ion Mihalache - Gral Gheorghieş. Discuţie avută la Nestor Badea :

> " Când am avut prima întâlnire cu dl. Mihalache eram informat că funcţionau două organizaţii militare, una pe ţară şi una pe Capitală, ambele organizaţii conduse de un acelaş comitet sub preşedinţia dlui general Negrei. Peste toate organizaţiile militare(Capitală, ţară şi judeţe) propuneam un grup militar de conducere sub preşedinţia mea."

" Recunosc."(Comfruntare Gheorghieş :

> " Am efectuat planul cerut de dl.Mihalache, şi peste câteva zile m'am interesat la telefon dacă d-sa este acasă şi răspunzându-mi-se negativ am scris o scrisoare anexată planului prin care dădeam lămuriri complimentare şi pe care le-am predat dlui avocat Horezu secretarul dlui Mihalache. La înapoierea dlui Mihalache în Bucureşti, dl.Mihalache mi-a dat o oră când m'am prezentat la d-sa acasă şi am discutat din nou acest plan, avându-l în faţa noastră, după care d-sa mi-a spus că după ce va studia mai bine planul îmi va da un răspuns".

" Pentru înlăturarea acestor confuziuni, generalul Gheorghieş mi-a scris o scrisoare, urmărea să întâlnească pe cei doi generali pentru a discuta împreună şi a găsi o cale mai limpede de lucrare în secţia profesională." (Declaraţia din 6 August 1947, pag.153).

./.

" Revin prin prezentul răspuns şi asupra răspunsului dat la întrebarea Nr.5. Dacă este vorba de general Petre Ştefănescu care-mi revine în memorie ştiu că mi-a prezentat cândva un memoriu privitor la reorganizarea armatei". (Declaraţia din 6 Aug.1947, pag.166).

" Imi amintesc că generalul Barbu mi-a trimis un proect de lege de organizarea jandarmeriei" (dacă nu mă înşel şi a poliţiei) ce urma să fie discutat în cercul de studii, la început în secţia militară ca să afle şi părerea mea. Nu am avut timp să-l citesc." (Declaraţia din 6 August, 1947, pag.150).

" Recunosc că studiul "problemele de soluţionat în legătură cu poliţia şi jandarmeria" s'a găsit la mine. Sunt sigur că este studiu pe care mi l'a prezentat generalul Barbu din secţia profesională militară din organizaţia Capitalei. Sublinierile din text îmi aparţin". (Declaraţia din 11 Sept.1947,)

" Da, precum am arătat privind reorganizarea de viitor a aviaţiei române ".(Declaraţia din 6 Aug.947, pag.161, răspuns la întrebarea dacă a primit lucrarea din partea Cdorului Cioroiu).

" Pe cât îmi amintesc în trei rânduri (vizitele comandorului Cioroiu), odată când s'a prezentat, odată când mi-a predat un proect de studiu de reorganizare a aviaţiei în viitor; (a aviaţiei româneşti); şi odată ca să-mi prezinte pe generalul aviator ... (nu-mi amintesc numele : Gheorghian ?) fost subsecretar de Stat (sau ministru al aerului) care nu făcea şi nu face parte din P.N.T. Intrevederea cu acest general a avut loc cel puţin cu 5 - 6 luni în urmă.

" Imi amintesc odată întâmplător la dl.Maniu (locuinţa Leucuţia Str.Schitu Măgureanu) şi la o şedinţă a cercului militarilor la care am luat parte ". (Răspuns la întrebarea dacă l'a mai văzut pe cdorul Cioroiu în afară de vizitele menţionate). (Declaraţia din 6 Aug.947 pag.170).

" Comandorul Cioroiu mi-a prezentat un plan de organizare al aviaţiei; mi-am aruncat ochii sumar

./.

asupra lui şi i l'am restituit atrăgându-i atenţia că mi se pare superficial şi-i recomand să-l studieze din nou înainte de a-l prezenta ca, conferinţă". (Declaraţia din 1 Sept.1947, pag.219).

" Este exact"(confruntarea Ciorciu - Mihalache

> "Am dus lucrarea personal şi am lăsat-o dlui Nestor Badea în ziua de 6 Februarie cu o scrisoare."

" Este exact, nu-mi aduc aminte dacă aşi fi spus de al doilea studiu, daţi-i drumul dar nu-i exclus". (Confruntarea Ciorciu - Mihalache).

> " Primul studiu pe care l'am lăsat era un studiu principial, deci de generalităţi şi atunci când dl.Mihalache mi-a spus că l-a adnotat şi urmează a-l discuta, am înţeles că nu am satisfăcut necesităţile informative ale d-sale în mod complect, fapt care m'a determinat să reiau împreună cu dl.general Gheorghiu un studiu precis cu date mai complecte,interesând organizarea şi funcţionarea Ministerului Aerului şi Marinei,. Acest studiu nu i l'am dat dlui Mihalache, pentrucă nu l'am revăzut. Precizez că primul studiu purta titlul :"studiu rezumativ interesând politica aeriană"şi"valoarea factorului aerian." Al doilea studiu poartă titlul "Necesitatea înfiinţării Ministerului Aerului şi Marinei şi a celor două Subsecretariate Aer şi Marină". De acest studiu l'am informat pe dl.Mihalache, arătându-i că pentru chestiuni de marină îl voi consulta pe c-dorul Mocanu, iar dl.Mihalache mi-a răspuns:" daţi-i drumul".

" N'am primit acest studiu nici dela dl.Comandor Ciorciu sau altă persoană şi nici dela dl.Iuliu Maniu care nu m'a informat de existenţa şi conţinutul acestui studiu." (Confruntare Ciorciu - Mihalache :

> "Precizez că studiul acesta dădea posibilitatea de a se depăşi efectivele de oameni şi material printr'o desvoltare mai intensivă a aviaţiei de mâine.
>
> De acest lucru mi-am dat seama după ce am luat contactul cu dl.Mihalache căci atunci l'am lucrat, fapt care rezultă şi din împrejurarea că am lucrat conspirativ şi numai în exemplare reduse (6).

./.

00179 178

" Sunt absolut străin de planul de care vorbeşte Dl.General Stoika.- Aici am aflat pentru prima dată despre existenţa acestui plan sau că ar exista (confruntare General Stoica - I.Mihalache :

" Tot ca urmare a îndemnurilor date de Dl. Mihalache precum şi de fruntaşii P.N.T. care au conferenţiat la C.P.M.precum şi datorită comunicărilor făcute de Col. Stoica în urma convorbirii avută cu Dl. Mihalache la D-saacasă,subsemnatul am alcătuit planul general de organizare al Armatei,plan pe care l-am predat Col. Stoica Stefan,iar acesta l-a predat D-lui Maniu prin Serdici.-Planul de organizare al armatei întocmit de subsemnatul are un caracter subversiv şi a fost întocmit în vederile P.N.T. după sugestiile D-lui Mihalache date nouă prin cuvântarea D-sale şi a delegaţilor săi, precum şi prin comunicarea făcută de Col.Stoica Stefan în urma discuţiei avute cu Dl.Mihalache.-
Planul urmărea eludarea tratatului de pace şi camuflarea efectivelor,inscripţiei şi dotărei armatei.- El a fost cerut pentru a putea fi aplicat imediat chiar în timpul prezenţei trupelor ruse în ţară) ".-

" Rezultatul acestor vizite,al atmosferei generale şi în special al conferinţei ţinută de Dl.Mihalache au dus pe membrii Comisiei de Organizare - care nu mai lucraseră nimic de mult - să alcătuiască planul general de organizare al armatei. Planul general de organizare al Armatei a avut un caracter secret şi confidenţial din care cauză n'a fost citit în plenul comitetului,ci numai într'un comitet restrâns.- Cu atât mai puţin se poate pune chestiunea că ar fi putut fi citit într'o şedinţă plenară.-Acest plan l-am predat D-lui Vasile Serdici spre a fi predat D-lui Maniu.-Planul s'a făcut în ultimul moment în preajma Paştelui şi profitând că Dl.Serdici era la Club şi pleca la Dl.Maniu,l-a predat acestuia să-l predea D-lui Maniu (confruntare I.Mihalache - Col.Stefan Stoica).-

Tot azi am luat cunoştinţă şi de textul"Planului General al Armatei " elaborat de Generalul Stoica Grigore care mi s-a citit în întregime.- Din acest plan

./.

00180 179

am văzut că partea cu " Camuflarea " instrucţiei seamănă cu partea respectivă din conferinţa Colonel Stoica ". Armata de Mâine " (Declaraţie I.Mihalache din 25 Septembrie 1947).-

" Am delegat pe D-nii Prof.Constantinescu,Ing. Bunescu şi Popescu Botoşani încă dela sfârşitul anului 1946 să explice regulamentul şi să determine Comitetul Organizaţiei Militare să pună în funcţiune Secţia separată a Organizaţiei Capitalei.- In ceeace priveşte îndemnurile făcute de cei de mai sus membrilor organizaţiei militare de a activa în teren,îmi asum răspunderea întrucât ulterior eu am făcut acelaş lucru.-Nu-mi însuşesc interpretarea dată a acelor dispoziţiuni de Dl.General Gr.Stoica.-(Confruntarea Ion Mihalache - Grigore Stoica).-

" La întrunirile săptămânale Dl.General Negrei invita cât mai mulţi ofiţeri dela A.O.R.şi chiar din cei care nu erau membrii,invitându-i să asiste la şedinţe numai ca simpatizanţi.- Deasemenea erau încurajaţi ca să vină şi subofiţerii activi care începuseră să frecventeze şedinţele.- Diferite figuri proeminente din partdi ca : Dl.Ing.Bunescu, Dl.Popescu-Botoşani,Dl.G.K.Constantinescu au ţinut la organizaţia militară diferite conferinţe în numele D-lui Mihalache cu care ocazie ne-a îndemnat la o activitate intensă în teren,să ne lăsăm studiile,activitate care trebuia să ducă dela om la om.- Dl.Ing. Bunescu cu ocazia explicării Statutului pe Capitală,a îndemnat să se procedeze şi în unităţile militare aşa cum se procedează în fabrici,adică,creere de nuclee P.N.T.,puse sub conducerea unui şef cu misiunea de a se lărgi şi a ţine legătura cu centrul pentru a acţiona la ordine.- In acelaş sens au vorbit şi ceilalţi conducători ai organizaţiei Capitalei : Ing.Al.Popescu Botoşani şi G.K. Constantinescu.- Recomandaţiile ce ni s'au dat în Comitet de Col.Stoica,ca rezultat al convorbirilor sale cu Dl.Mihalache,erau în acelaş sens.-

Activitatea pe teren şi formarea de nuclee naţional ţărăniste în instituţii şi unităţi militare avea caracter subversiv şi conspirativ în scopul de a pregăti o acţiune de forţă pentru răsturnarea regimului act(

" Am asistat şi eu la o şedinţă a secţiei militare unde a vorbit Dl.General Negrei,Dl.Colonel ca şi subsemnatul care a plecat înainte de terminarea şedinţei.- Am asistat când au vorbit Dl.General Ne

./.

şi Dl.Col.Stoica ". NU-mi amintesc dacă Dl.Col.Stoica a ţinut o conferinţă sau a complectat darea de seamă a D-lui General Negrei .- (decl.30 August 1947 pag.202).-

" Cu privire la intrebarea care mi se pune că " după conferinţa ţintuă de Col.Stoica asupra unui plan de organizare al armatei,am luat cuvântul mulţumind conferenţiarului pentru interesanta sa conferinţă,îndemnând pe toţi să fie pregătiţi cu arme şi raniţe pentru a răspunde la chemare " declar :

a/. In ce priveşte memoria mea,nu am nimic de adăgat cu privire la ceeace am declarat anterior în mai multe rânduri.-

b/. Ca să fac dovada că nu ascund ceva,cu voinţă, declar că dacă mai mulţi oameni de onoare (ca Col.Stoica) îmi atribue cuvinte ca cele de mai sus,care ar veni în conflict cu legile Statului,mi le voiu însuşi pentru a nu lăsa impresia că aşi fugi de răspundere,- " (decl.din 3 Septembrie pag.236).-

" Nu-mi aduc aminte că la conferinţa despre oeganizarea armatei ţinută de Col.Stoica (ase vedea şi declaraţiile precedente să mă fi exprimat către vecini " iată ceva secret care nu are nici un rost să fie expus în public ; nu exclud însă să fi spus aceste cuvinte dacă voiu fi remarcat ceva care nu trebuia spus în public.- (decl.din 4 Septembrie pag.248)

" La şedinţa din Aprilie 1947, am conferenţiat şi subsemnatul despre rostul secţiilor profesionale în Capitală,legătura cu Comitetul pe Ţară şi cu Centrul de Documentare şi Studii.- Urmăream despărţirea celor două comitete pentru stabilire de responsabilităţi în ce priveşte activitatea şi conducerea.- Nu-mi amintesc că cu prilejul acelei conferinţe am făcut recomandaţiuni să se activeze pe teren.- Insă nu contest că le-aşi fi putut face ; întrucât astfel de îndemnuril dau oricui pretinde demnitate în partid.- In Aprilie 1947 era cazul să se activeze pe teren pentrucă era în curs reorganizarea partidului în Capitală,prin alegeri noui la circumscripţii.- Membrii C.P.M.erau obligaţi să ia parte la această activitate pe teren ca membrii pe circumscripţii obligatoriu.-

./.

" Subsemnatul dădeam directive pentru activitatea secției profesionale militare în Capitală în 1947.- Aceste directive constau în aplicarea dispozițiunilor regulamentului de Organizare a Capitalei"(decl.din 5 Septembrie pag. 255.-)

" Nu exclud că în conferința mea în atmosfera sălei și atunci,când i-am îndemnat să treacă la activitate pe teren,să fi întrebuințat ca metaforă afirmația D-lui Col.Stoica că în Elveția fiecare are arma și ranița asupra sa.- Scopul și fondul conferinței a fost de afixa poziția programatică și doctrinară a partidului și rostul secțiilor militare pe Capitală și țară și raportul lor cu Centrul de Documentare și Studii.- (confruntarea Gen.Grigore Stoica - I.Mihalache.- :

> " Dl. Mihalache cu ocazia conferinței ținută la organizația militară în Aprilie 1947,a arătat scopurile politice urmărite de P.N.T. în organizația militară,insistând să se ducă toți la activitate în teren și numai vârfurile să rămână să lucreze în birou ; deasemenea D-sa a îndemnat ca toți membrii organizației militare să-și aibe, după modelul Elvețian,pregătit echipamentul și armamentul necesar,pentru a putea răspunde la chemare.- Dl.Mihalache atunci când a făcut îndemnul ca fiecare să avem arma și ranița asupra noastră s'a referit așa cum am înțeles cu toții nu numai la noi ci și la toți aderenții din circumscripții și unitățile militare) ".-

" Am luat parte la ședința plenară a organizației Militare unde,după cuvântarea ținută de Generalul Negrei în care expunea activitatea organizației,tinzând la menținerea unui Comitet Unic și după repetarea conferinței ținută de către Col.Stoica Stefan, cu privire la organizarea armatei, am luat cuvântul și am spus următoarele idei :

1/. Cu privire la cele spuse de Generalul Negrei, i-am răspuns că nu este de admis menținerea unui Comitet Unic.-

2/. Cu privire la conferința D-lui Colonel Stoica, am precizat comparația cu Elveția,relativ la educația cetățenească generală (intelectuală,fizică,civică),iar timpul instrucției militare să fie limitat și rezervat exclusiv instrucției technice militare.- Nu-mi amintesc,dar nu exclud că în atmosfera conferinței și în comparație cu Elveția să-mi fi spus de raniță și de armă,ca simplă metaforă,dar exclud

că am recomandat ca fiecare să aibe ranița și arma la el acasă.- După aceia am trecut la fondul conferinței,expunând țelurile și poziția doctrinară a partidului ; apoi ce sunt secțiile profesionale ale Capitalei,Secțiile Profesionale ale Centrului etc.- La sfârșit am atras atenția ,că fiind campanie de reconstituire a comitetelor și pe circumscripții,fiecare să meargă pe teren la circumscripția în care este membru.- (confruntarea Col.Stefan - Stoica I.Mihalache :

" La începutul lunei Martie 1947,am ținut o conferință la sediul organizației,având subiectul " Armata de Mâine ".- In acea vreme,venind în mijlocul organizației militare un număr apreciabil de ofițeri și reangajați noui în special din cadrul disponibil,au cerut prin Generalul Diculescu să li se expună doctrina partidului.- Dl.General Negrei a indicat pe G-ral Zorzor,însă ofițerii asistenți au cerut să vină cineva din conducerea partidului și atunci Dl.General Negrei și-a luat angajamentul să vorbească și să determine pe Dl.Mihalache să vină și să le expună doctrina partidului.- Ulterior în preziua Paștelui la o ședință plenară care s'a ținut la organizația militară a venit și Dl.Mihalache.- Dl.General Negrei a ținut un cuvânt introductiv,după care a vorbit subsemnatul,repetând conferința ținută în Martie în toate punctele principale,după care a vorbit Dl.Mihalache.- Dl.Mihalache a început prin a cenzura pe Dl.General Ngrei,spunând că D-sa este maior în armată, dar în partid este general și în această calitate a hotărât că noi suntem numai pe Capitală.- După aceasta a definit doctrina și poziția partidului în raport cu celelalte partide și a trecut apoi la misiunea organizațiilor militare.- A insistat asupra țelurilor politice ale organizațiilor militare.- A cerut insistent celor prezenți să treacă pe teren la circumscripții,aici numai vârfurile.-
Inexpunerea mea am explicat între altele că față de limitările impuse prin convenția de armistițiu contingentul anual de recruți cifrat la circa 160.000 mii oameni (1% din populație)nu putea fi instruit, preconizam fie instruirea lor făcută mai sumar într'un termen scurt sub un an,fie instruirea lor după sistemul elvețian,asemănător sistemului Companiilor Teritoriale, sistem aplicat la noi pe vremuri.- Cu privire la sistemul elvețian,care-i total teritorial,precizasem că locuitorii posedă la locuința lor arme și echipament militar,

./.

fiind instruiţi sărbătorile în locuri anume destinate.- In cuvântarea sa Dl.Mihalache a făcut recomandaţiunea ca toată lumea să-şi aibă echipamentul şi armamentul acasă după sistemul elveţian.- Această recomandaţie s'a făcut asistenţei ?)

" Este exact.- (confruntarea General Gheorghieş - Ion Mihalache :

" A treia vizită la Dl.Ion Mihalache a avut loc cu circa 3 - 4 săptămâni înainte de tentativa D-sale de plecare în străinătat, în urma unui telefon în care-mi comunica să mă prezint urgent la Domnia sa.- Deşi aveam musafiri în casă,faţă de chemarea urgentă a D-lui Mihalache,am plecat imediat. Dl. Mihalache m'a primit imediat şi mi-a spus că l-a căutat şi nu l-a găsit pe Dl. General Negrei şi atunci să-i comunic de urgenţă generalului Negrei să ia măsuri să ascund arhiva organizaţiei militare.- Intrebându-l ce s'a întâmplat D-sa mi-a răspuns că se teme de arestări.-).-

ORGANIZAREA COMITETULUI DE ASISTENTA PENTRU CEI INCHISI SI CEI ASCUNSI (FUGITI)

" Nu ştiu dacă Ghiţă Popp a avut vre-o însărcinare de aţine contact cu cei însărcinaţi şi de a-i ajuta; delegat la Comitetul de Asistenţă în acest scop fiind Serdici.-Pentru cei fugiţi (refugiaţi în munţi,păduri sau oraşe,ţinea legătura cu Comitetul de Asistenţă pentru cei închişi Dl.Serdici,- In calitate de preşedinte al Organizaţiei Capitalei am făcut parte din Comitetul de Asistenţă. Acest comitet îşi procura fonduri prin colecte.Şi Penescu participa la unele şedinţe ale Comitetului.- (decl.8 Septembrie 1947 pag.289).-

In Iunie 1947 am luat preşedinţia Comitetului de Asistenţă reorganizat .- Inainte de 1947 am ajutat 3-4 fugiţi.- Nu-mi amintesc să fi dat bilete pentru ajutorarea fugiţilor prin Horez.- Din Comitet făcea parte de drept (ca secretar general) şi Dl.Penescu.- D-na Teodoru era secretara a Comitetului.- Pe la sfârşitul lui Iunie 1947 (sau începutul lui Iulie) am încasat dela cinci persoane care n'au voit să-şi dea numele (trimise prin doi cunoscuţi)suma de 110 milioane lei pentru fondul de asistenţă -

./.

pe care i-am vărsat imediat,contra semnătură, Ing.Mihăescu.
Cred că am trimis la Serdici persoane fugite, sau pentru cei fugiţi - în calitatea lui(din Iunie) de delegat pentru fugiţi în Comitetul de Asistenţă (decl.din 8 Septembrie pag.293).-

" Scrisorile care mi s'au prezentat şi anume :
1/. Scrisoarea G.P.Suţa cu data de 8 Mai 1947 pe care am vizat-o.-
2/. " Scrisoarea semnată Petre Popescu ce mi-a fost adresată mie şi pe care am pus nota " Dl.Serdici ".
3/. Si scrisoarea Demea din 30 Mai 1947 pe care deasemeni am vizat-o.-
Toate aceste scrisori mi-au fost citite şi le-am recunoscut conţinutul (decl.din 15 Septembrie 1947)
(în scrisoarea lui Petre Popescu se găseşte următorul pasaj : " Eu,cel puţin sunt hotărât să-mi instalez acasă şi să-mi organizez pe întreg satul o mişcare de rezistenţă pentru orice eventualitate.-Aşteptăm din partea Domniei Voastre ceva instrucţiuni -un comunicat - directive "

5/. PE PLAN EXTERN

Legăturile cu misiunile străine :

Cu Dl.Berry personal,am avut două întâlniri.- Una după alegeri şi alta după plecarea D-sale.- Despre aceste întâlniri am mai făcut o declaraţie.- In prima întâlnire am fost chemat de Dl.Berry ; ca şi la a doua când mi-a comunicat că din poziţia pe care o are va susţine şi mai ..ne cauza ţării (decl.din 30 August 1947 pag.200).-

Din gazetarii veniţi/în ţară ce m'au vizitat îmi amintesc numele : Marcham,D-ra Theyler (americani) (decl. din 7 Septembrie 1947 pag.280).-

Am locuit în Bucureşti la Nestor Badea, în timpul anului 1947 până la începutul lui Iunie.- Aci am primit mai multe vizite ale D-lui Iuliu Maniu şi am ţinut şi câteva şedinţe " Biroului Partidului ".- Imi amintesc că la una din întâlniri cu Dl.Maniu mi-a arătat un mesagiu venit dela Acheson în care arăta mulţumire că partidul naţional ţărănesc nu întreprinde agitaţii de răsturnare a guvernului

" Mesajul Aacheson îmi amintesc că mi-l-a citit mie singur şi a doua oară fiind faţă încă cineva probabil Penescu.-

" Nu răspund nici da nici nu ; aceasta înseamnă că nu-mi amintesc la (Este adevărat că în Aprilie 1947 în casă la Nestor Badea,de faţă fiind şi Penescu, Dl.Maniu va comunicat că a informat misiunile aliate că este nevoit să înceapă o acţiune de răsturnare a guvernului din cauza prigoanei împotriva naţional ţărăniştilor şi din cauza situaţiei grave din ţară ?)

DA.-

(era această comunicare de mare însemnătate pentru partid ?)

DA.-

(era de faţă şi Dl.Penescu ?)

DA.- Dl. Maniu ne-a citit un text scris la maşină ce reprezenta un răspuns al D-lui Dean Acheson - care interesa pe Dl.Maniu.-

Nu recunosc această ideie că : nu este momentul nici unei agitaţii........etc.-

Nu-mi amintesc.Acest răspuns e o completare a răspunsului (declaraţie din 7 Septembrie a.c.) (

(Vă amintiţi că în acest text se găsea o recomandare de a nu se întreprinde nici o agitaţie din partea P.N.T. ?)
(decl.din 9 Septembrie 1947 pag.297)

Nu-mi amintesc că Dl.Maniu ne-a dat explicaţia că a comunicat misiunilor aliate că faţă de prigoana împotrivă P.N.T.este dispus să pornească o campanie de răsturnare a guvernului.-(In nota Acheson se arată că s'a luat cunoştinţă de informaţia dată de Dl.Maniu,pardon nu este aşa)ci că Acheson constată cu mulţumire că P.N.T. nu întreprinde agitaţii în ţară.-

Cele trei rânduri şterse mai sus sunt şterse de mine,spuse de mine dar necoresounzând ideii mele (este vorba de rândurile puse în paranteză : în nota Acheson se arată ....) (confruntare Nicolae Penescu - I.Mihalache

" In luna Aprilie,fiind în casă la Dl. Badea Nestor şi fiind de faţă şi Dl.Mihalache, Dl.Maniu mi-a comunicat că a informat misiunile aliate,că faţă de prigoana pornită de guvern în contra P.N.T.prin arestări şi faţă de situaţia gravă din ţară,este

" nevoit să înceapă o acţiune pentru răsturnarea guvernului ; că la această comunicare a primit prin Legaţia Americană un răspuns adresat legaţiei pentru Dl.Maniu (coresp. era între Dl.Acheson şi Legaţie)pentru a-l sfătui să nu facă agitaţiuni în acest sens.- In acest scop ne-a citit şi un text de pe o foaie de hârtie ").-

LEGATURILE CU ROMANII DIN STRINATATE

" Despre plecarea în străinătate a D-lui Niculescu-Buzeşti am aflat déla Dl.Iuliu Maniu în timpul campaniei electorale, cam cu 10 - 20 zile înaintea alegerilor.-

Tot atunci am aflat şi de plecarea D-lui Vişoianu. (decl.24 Septembrie 1947).-

Nu ştiu că Niculescu Buzeşti a primit un mandat din partea celor trei partide de opoziţie.-

Am citit o scrisoare primită de Dl.Maniu dela Niculescu-buzeşti care începea cu nenorocirea ce l-a lovit şi care-l cufundase într'o stare de deprimare şi disperare şi care termina cu un post -scriptum în care mă asigura de devotamentul lui.- Scrisoarea fiindu-mi citită am recunoscut conţinutul ei.-

Recomandarea lui Niculescu Buzeşti corespunde cu cele cuprinse în mesajul Acheson.- (decl. din 7 Septembrie pag.280) "

TENTATIVA DE PLECARE IN STRAINATATE

" Intenţiunea de a pleca din ţară o comunicasem numai D-lui Maniu.- Ocaziunea plecării rămăsese să o caut şi eu - dacă mi se va ivi - şi Dl.Maniu.- Adaog şi precizez că Duminică am fost chemat telefonic dela Dobreşti de Dl. Maniu,după ce Sâmbătă la plecare,i-am spus că merg pentru 2-3 zile.- Nu mi-a spus motivul chemării ci numai să viu imediat.- Bănuiam că mă cheamă să mergem 2-3 zile la Sibiu, cum fusese vorba la despărţire.- Nu ştiu,în intervalul cât am stat cu Dl.Maniu,care s'a scurs caleidoscopic,cât timp am rămas singur cu Dl.Maniu şi dacă la discuţia despre programul meu în afară eram singur sau mai erau Dl.Carandino sau Penescu,faţă de care,desigur, nu mai făceam secret.-

./.

" L-am întrebat pe Dl.Maniu : ce crede D-sa că pot face şi trebue să fac după ce mă descurc în Turcia.- D-sa mi-a spus că are toată încrederea în înţelepciunea şi sentimentele mele.- Eu atunci am spus că dacă depinde de mine ca posibilităţi de mişcare, aşi dori să mergem în Elveţia şi Franţa să iau contact cu Românii noştrii de pe acolo - eventual - şi cu altă lume politică - ca să am un orizont cât mai complect al împrejurărilor politice.- D-sa a adăogat : dacă pot,şi în Anglia ; şi să caut să ajung şi la Românii din America pentru ca prin conferinţe să adun fonduri pentru ajutorarea cu alimente a celor închişi şi a familiilor lor şi celor fugăriţi.-

- In legătură cu plecarea lui Penescu :

In ultima săptămână,în vre-o două rânduri ne-am verificat informaţiile despre apropiata noastră arestare. Nici eu,nici dânsul,nu ne-am comunicat intenţia de a pleca dacă s'ar ivi ocazia şi numai despre necesitatea de a ne pregăti locul de ascundere.- Eu însă am făcut o sondare întrebându-l"dacă ţi s'ar ivi ocazia să pleci ai pleca ? El mi-a spus : Nu ştiu ce aş face că n'aş pleca decât cu soţia.-

- Soţiei mele nu i-am spus că plec în străinătate. Când am plecat de acasă la chemarea D-lui Maniu,i-am spus că cred că plecăm spre Sibiu pentru 2-3 zile.- I-am spus însă că mă aştept la arestare şi mă gândesc să mă ascund.-

In legătură cu acţiunea mea personală ce aşi putea avea în străinătate,am întrebat pe Dl.Maniu dacă pot lucra şi în numele său,eventual,mi-a spus : " Toată încrederea " Nu s'a pronunţat cuvântul " Plein pouvoir ", dar sensul aşa l-am interpretat (decl.15 Iulie 1947 pag.107)

Acum 5-6 săptămâni primele zile după 1 Iunie 1947 am luat hotărârea de a pleca în străinătate.- In acest scop am luat următoarele măsuri pregătitoare :

- Mi-am mutat locuinţa provizorie din Bucureşti dela Nestor Badea din Str. Londra Nr.3 la familia Popescu Mehedinţi din Str. Filaret Nr.33,pentru a rupe contactul cu Badea N.,pe care nu vream să-l implic în vre-un fel cu activitatea mea.- In acest scop mi-am luat toate bagajele dela el.- Mi-am pregătit bagajele pentru străinătate pe care le-am dus la o gazdă din Bucureşti unde fusesem ascuns

./.

sub legionari,şi căreia i-am spus că este posibil să mă găzduiască din nou în aceleaş condiţiuni.-

- In ce priveşte orezăria dela Mătăsaru am procurat posibilitatea de fonduri de exploatare : o vânzare anticipată de orez,dispoziţii pentru vânzarea produselor grădinăriei şi răchitei ce posed etc.- Am pregătit pe Administrator cu ideia că ar putea administra singur deasemeni şi pe administratorul technic.-

- In ce priveşte bani pentru străinătate,aveam deja pregătit un fond de 100 napoleoni plus şi 100 medalii destinaţi pentru continuare de procurare de material pentru şcoala de culturi irigate ce am început la Mătăsari încă de doi ani.- Special,în vederea plecării, am transformat cele 100 medalii aur în 1100 dolari.-

- Hotărârea aceasta am comunicat-o D-lui Iuliu Maniu,care a fost în totul de acord, cu plecarea mea în străinătate,urmând ca D-sa,să se ocupe de găsirea avionului şi a aviatorului (lucru ce pentru mine era dela sine înţeles),după îndemnurile din când în când repetate pe care mi le făcuse Dl.Maniu de a pleca în străinătate.-

- Pentru mine îmi rezervasem să caut însu-mi locul de plecare şi să verific la momentul oportun pe aviatori.- (decl.din 21 Iulie 1947 pag.118).-

N'am comunicat soţiei mele plecarea în străinătate deci nici obiectivul ei şi nici nu i-am vorbit la ultima plecare că voiu lua contact cu Grupul Vişoianu, Buzeşti,Cretzeanu,Davilla,Tillea,Bianu,Gafencu.- (decl. 8 Septembrie 1947 pag.285).-

Completez declaraţia din 8 Septembrie 1947 privitoare la încunoştiinţarea soţiei mele despre plecarea în străinătate cu următoarele : Imi însuşesc declaraţia soţiei mele din 22 Iulie 1947,cu precizarea că nu am înştiinţat-o despre ultima plecare,am vizat acea declaraţie la care mă refer în prezent.-(decl.9 Septembrie pag.295.-

" Cu privire la tentativa de plecare în străinătate în mod clandestin a soţului meu şi a celorlaţi,declar următoarele :
Stiu că soţul meu nefiind mulţumit de activitatea românilor din străinătate şi anume : C.Vişoianu,Cretzeanu,Gafencu,Niculescu-Buzeşti Tillea şi alţii a avut intenţia să plece în străinătate pentru a lua legătura cu aceşti

" români şi cu alţii,precum şi cu persoane din ţările aliate pentru a pune la punct unele chestiuni spre binele ţării pentru care a lucrat din tot sufletul toată viaţa lui.- In ceeace priveşte acţiunea pe care trebuia să o ducă acolo,cred că avea instrucţiuni amănunţite,eu personal nu cunosc aceste detalii.- (decl.din 22 Iulie 1947).- "

" Dl. Vişoianu era în ţară când m'am hotărât să plec astă toamnă.- Soţiei mele i-am comunicat astă toamnă intenţiunea de plecare îndată după ce luasem hotărârea.-Explicări i-am dat mai târziu.- (decl.din 23 Septembrie 1947)

" Nici acuma nu ştiu că Dl.Penescu mi-a comunicat convorbirea cu Cioroiu.- Imi amintesc că am vorbit despre Cioroiu ca de un om neserios, dar nu în legătură cu plecarea.- N'am ştiut că Dl.Penescu vrea să plece şi nici eu nu i-am spus D-lui Penescu că vreau să plec,m'am găsit prima oară în legătură cu plecarea la Dr.Jovin acasă la 13 Iulie la ora 9 seara.- (confruntare N.Penescu - I.Mihalache :

" Nu am avut dispoziţii să iau contact cu Cioroiu dela nimeni,ci am făcut-o din proprie iniţiativă.-Când i-am comunicat D-lui Maniu în prezenţa D-lui Mihalache că Cioroiu a spus că această plecare costă 6000 dolari, Dl.Maniu i-a răspuns că partidul nu are această sumă.- In ziua de 12 Iulie am fost la Dl. Mihalache acasă la Popescu-Mehedinţi,unde am stat vre-o oră şi i-am amintit printre alte discuţiuni de discuţia avută cu Cioroiu privitor la plecare,discuţiune pe care i-o relatasem când am fost la Dl.Romulus Boilă.-

Scopul iniţial fusese clar în mintea mea : Salvarea libertăţii şi persoanei mele,încercare de apel şi campanie faţă de opinia publică internaţională în favoarea miilor de arestaţi şi fugari din ţară.-

Scopul final nu-mi fusese tot aşa de clar ; fireşte că dacă vedeam posibil (după cercetatea situaţiei şi datelor problemei) încercam o acţiune de răsturnare a regimului din România.-

Evident că o astfel de acţiune nu s'ar fi putut întreprinde decât în înţelegere cu dânşii (românii din străinătate).-

Neplecând cu un program,nu eram fixat asupra acestui lucru,însă evident că dacă consideram că acest lucru este necesar pentru ţara noastră,o făceam (în acţiunea Dva.urma

să vă adresaţi şi unor guverne străine ?).- (decl.din 26 Iulie 1947 pag.142).-

" In străinătate intenţionam să mă întâlnesc mai întâi în Elveţia,cu persoanele cu care aveam legături politice în ţară : Gafencu,Vişoianu,Davilla,Niculescu-Buzeşti ; poate în Franţa cu Caranfil (care nu a fost membru al partidului) şi eventual în Anglia cu Cornel Bianu şi chiar Tillea) (deci şi acesta nu mai era membru al partidului) (decl.din 4 August pag.145)

Pentru plecarea mea în străinătate, îmi făcusem înainte un plan provizoriu (primar) de activitate .- Imi propuneam,după plecarea mea să iau contact cât mai curând cu românii aflaţi în străinătate.- Mă gândeam să mă duc în Elveţia sau la Paris.- (După ocazie) .- Pentru a mă întâlni cu : Gafencu,Niculescu-Buzeşti,Vişoianu,Citta Davilla,eventual cu Tillea şi Cornel Bianu.- Nu exclud că aşi fi încercat o acţiune comună cu ei şi o cooperare a lor.- (decl. din 4 Septembrie 1947 pag.244)

Dorinţa mea ar fi fost că dacă ajungeam în America să iau contact informativ cu Mateck şi ceilalţi agrarieni străini.- (ai altor state).- (decl.8 Septembrie 1947 pag.285).-

Pentru plecarea mea mai departe din Turcia,îmi propusesem să cer intervenţia foştilor miniştrii Turci la Legaţia din Bucureşti : Sefcati şi Tanrioer care mă cunoşteau.-

D-lui Carandino,Dl.Maniu i-a indicat adresă la un profesor din Constantinopol al cărui nume nu-l reţin.-

Pentru cheltuelile noastre necesare în străinătate n'am primit dela partid nici o sumă.- Urma deci ca fiecare să se descurce cum o putea .- (decl.din 31 August 1947 pag.207).-

Vişoianu mi-a comunicat că Cretzeanu e acuzat că a ridicat în Elveţia dintr'un fond,de propagandă al Ministerului de Externe o sumă de bani pe numele său personal,pentru care este făcut el (Vişoianu)responsabil,cerându-i-se o declaraţie pe care a dat-o dar nu în forma în care i se dictase.- Nu ştiu despre ce sumă era vorba,nu ne-a comunicat.-

Declar că proectata plecare a mea în străinătate nu avea nici o legătură cu fondurile mai sus arătate.-

./ /.

(decl.din 31 August pag.199).-

" In timpul guvernării general Antonescu am încercat să plec din ţară în trei rânduri:a/.când eram urmărit de legionari spre a-mi salva viaţa.- "

b/.Mai târziu pentru încercarea de legături cu aliaţii - urma să plec sau eu sau Dl.Maniu dacă găseam posibilitate technică.- Nu am discutat un program precis.- Urmau să fie discutate probleme de felul celor ce se primeau prin staţiunea de emisiune ce funcţiona în casele Stirbey conduse de Dl.Maniu.- N'am găsit posibilitate technică de plecare.-

c/.In primăvara 1944 am propus D-lui Mihai Antonescu ca să plec şi eu cu Barbu Stirbey.- Spunând că e o imposibilitate,am propus pe Vişoianu.-

"Nu am discutat un program amănunţit de acţiune.- Desigur,că dacă ar fi stat în puterea noastră acest lucru şi am fi căzut de acord cu aliaţii,o făceam : "

" La a doua încercare de a pleca în străinătate de a lua contact cu aliaţii,aţi avut mandatul de a duce o acţiune de răsturnare a regimului Antonescu ?(decl.din 22 Septembrie 1947).-

COMPLECTARI

" Nu-mi amintesc dacă a fost şi Dl.Senti atunci când mi s'a adus materialul de Dl.Cârje.- Mi-au adus un buletin de sinteză a situaţiei internaţionale şi note informative din diferite domenii.- Am frunzărit materialul prezentat şi-mi-am mulţumit pentru el din politeţe.- Ce spune Dl.Senti cu privire la materialul (sovietic-Stat-Major)sunt în afara realităţii (confruntare Ion Senti - I Mihalache :

A doua oară am fost peste câteva zile la Dl. Mihalache împreună cu Cârje,Bălănescu,Dăscălescu.- I-am predat următorul material informativ :

1/. Informaţii privitoare la lucrările de tranşee şi fortificaţii ale trupelor sovietice pe malul Mării Negre,Malul Dunării şi Dobrogea - precum şi despre depozitele de muniţiuni dela Popeşti-leordeni ale sovietelor, chestiuni pe care le aflasem dela Col.Ichim.-

2/. O notă de ofiţeri deblocaţi din M.St.M.-

3/. Informaţii privitoare la cazarea trupelor sovietice în jurul Bucureştiului.-

192 00193

"4/. Memoriul Generalului Steflea.-
5/. o hartă germană a Europei cu diferite semne importante pe harta ţării şi haşurat Ardealul cedat.-
6/. Deasemenea o sinteză a situaţiei internaţionale întocmită săptămânal de Nicolae Cârje.-
Precizez că Dl. Mihalache personal la vizita ce am făcut-o prima oară acasă la D-sa mi-a cerut să-i predau informaţii cu privire la cazarea trupelor sovietice şi la lucrările de fortificaţii şi de tranşee precum şi să-i pro- [illegible] fost ofiţerii deblocaţi.- "

" Nu-mi amintesc dacă a fost şi Senti atunci când mi s'a adus materialul.- Mi-au adus un buletin de sinteză a situaţiei internaţionale şi note informative din diferite domenii.- Am frunzărit materialul prezentat şi i-am mulţumit pentru el de politeţă (confruntarea Nicolae Cârje cu Ion Mihalache).-

Nu-l cred trădător de ţară, în înţelesul obişnuit al cuvântului ci îl socot un megaloman care crezând în victoria germană a dus ţara la dezastru ; şi indiferent de cea crezut, cine duce ţara la dezastru trage toate consecinţele - aşa cum le-a tras (întrebat fiind dacă îl crede pe Antonescu trădător de ţară.- (Decl. 19. IX. 947).

===oOo===

copie vezi vol. 3. f 405.

27. Sept. 1947

Declarație.-

Am luat cunoștință de lucrarea recapitulativă cu extrase pe capitole din declarațiile mele de până azi.

Recunosc extrasele ca fiind din declarațiile mele - redate exact.-

Aceste declarații însă, formează un tot, începând dela 15 Iulie și până în prezent. Și ele îmi angajează răspunderea, în totalul lor.-

ss. I. Mihalache.-

copie vezi vol. 3. f 406, 407 00194

193

DECLARAȚIE

Subsemnatul, cu privire la lucrarea despre Dunăre ce mi-a fost imputată de dl Rădulescu Pogoneanu, pe cât îmi amintesc purta titlul "Regimul Dunării" şi cuprindea capitole cu Regimul gurilor Dunării, - Dunărea până la Viena-Dunărea de aci în sus - Istoric - regimul tehnic al afluenţilor Dunării.

ss. I.Mihalache.

3 Octomvrie 1947.

8 act

copii vezi vol. 3. f 408-411.

DECLARATIE

Subsemnatul, I.MIHALACHE, în legătură cu românii aflaţi în străinătate, declar următoarele:

Cu privire la I.CRETEANU, ştiu:

- Că atunci când a plecat la Ankara ca Ministru Plenipotenţiar, trimis de MIHAI ANTONESCU, a primit - CRETEANU în mod personal - şi agrementul D-lui MANIU.-

Cred că acest agrement nu a mai fost reînoit, dar a rămas şi după plecarea din Ankara a D-lui CRETEANU - în Elvetia şi apoi în America.-

Cred că a cooperat cu GAFENCU in timpul Conferinţei dela Paris.-

Stiu că apoi a plecat în America /Statele Unite/ de unde "cred că i-a scris D-lui MANIU o scrisoare al cărui text nu-l cunosc.-

Mai stiu că atunci când era la Ankara a scris o scrisoare după conversatia ce avusese la Constantinopol cu SARACIOGLU, după Conferinta dela Yalta.-

Despre GAFENCU :

Stiu că a plecat in Elvetia prin Iulie 1941 imediat după înapoierea dela Moscova.

Nu a avut dela Dl.MANIU vre'un fel de imputernicire /sau agrement/ şi nici nu mai era membru al P.N.T.- totuş se bucura de consideratie din partea D-lui MANIU şi a noastră a celorlalti conducători. Din străinătate trimetea scrisori informative D-lui MANIU.

Până la Comferinţa de Pace, GAFENCU trimetea D-lui MANIU asttfel de scrisori informative.

Cu privire la memorandum-ul depus de Dl.GAFENCU la Con-

./.

ferinţa dela Paris ştiu că el a fost depus în asentimentul par tidului, întrucât el se baza şi pe memoriile P.N.T., am luat cunoştinţă de conţinutul acestui memorandum, ulterior, prin Dl. VISOIANU.-

Inainte de Conferinţa dela Paris, a făcut o călătorie la Londra şi a scris o scrisoare D-lui MANIU, în care se arăta satisfăcut de conversaţiile avute cu domnii CHURCHIL şi alte personalităţi cu care veneau la Conferinţă mai pe urmă.-

După Conf.dela Paris a revenit în Elveţia nu ştiu dacă a mai scris după aceea, eu nu am mai citit vre'o scrisoare.-

Cu privire la VISOIANU:

De plecarea lui VISOIANU din Tară, am aflat dela Dl.MANIU în acelaşi timp când mi-a comunicat şi de plecarea D-lui NICULESCU BUZESTI - cam cu 10 zile înainte de alegeri /după depunerea listelor/. In acelaş timp am aflat si din izvor public.-

Din informatii ulterioare, reeşia că VISOIANU a plecat întâi în Germania şi deaci în Elvetia unde a luat contact cu BUZESTI s.c.l.

Cât timp a fost in tară Visoianu deşi nu era membru al partidului, se bucura de increderea conducerii şi era invitat uneori la consfătuiri ce priveau politica externă.

Cu privire la Niculescu Buzesti :

Am spus mai sus, când am aflat de plecarea lui.

Dânsul era membru al Partidului Naţional-Tărănesc, candidând pe lus a partidului, în Capitală. Nu făcea parte din Delegatia Permanentă, dar ca şi VISOIANU lua parte la consfătuirile privitoare la politica externă.-

Când era în tară, Dl.MANIU se consfătuia in special cu Buzesti în chestiile de politică externă.-

După ce a sosit in Elvetia, a scris D-lui Maniu câteva scrosori, am cetit si eu una din ele - despre care am dat lămuriri in o declaratie.-

Nu stiu ca Dl.Maniu să-i fi dat vre'o împuternicire.

ss/I.Mihalache

8 Oct.1947.

Copie regi vol. 3. f 431- 435. 146

18 Iulie 1947

00198

DECLARATIE
= = = = = = = = = =

La declaratiile mele anterioare şi la intrebările ce mi se pun răspund:

I.- Nu-mi aduc aminte să fi scris articolul pentru "Dreptatea" din 2o Februarie 1947,din care mi se citeşte o parte.

Recunosc insă că o propozitiune din ceiace mi s'a citit,explică tot articolul,.Este vorba de multumirea pe care o adresa un membru al Biroului,reprezentantului politic american,pentru ajutorul anunţat.Aceasta era in contrazicere cu scrisoarea D-lui MANIU,către Dl.BRATIANU,pe care Biroul Partidului a cunoscut-o indirect.Am spus că nu-mi aduc aminte dacă am scris eu articolul,deci nu pot spune azi,de unde stiam că in Moldova mor oamenii de foame.Cred insă că acest lucru este vorba peste tot şi au apărut articole in "Jurnalul de Dimineaţa" - cred - semnate de Dl.CARP,care reproducea si scrisori din Iaşi.

II.Legătura intre partid si Misiunea Americană era făcută de Dl.MANIU personal ajutat de Dl.SERDICI ca interpretat.

III.Am cunoscut pe Dl.BARRY si cunosc pe Dl.MELBOURNE La Dr.RADULESCU,ortopedist, cu prilejul tratamentului piciorului meu,am întâlnit şi cunoscut pe Dl.HALIG.Cu Dl.BARRY am vorbit de rei ori: Odată când am văzut pe Dl.MELBOURNE, l-am cunoscut acasă la Dl.MIHAI POPOVICI,cu prilejul aperitivului oferit de acesta D-lui ETHRIGE; l-am văzut a doua oară când am prezentat un memoriu pe care l-am dus si la Ambasada Sovietică şi la Legatia Engleză şi l-am mai văzut cu prilejul unei ultime vizite făcute D-lui MANIU.Când am prezentat memoriul am fost cu Dl.ROMNICEANU,fost Ministru Liberal,cu care am fost şi la legatia Engleză.La Ambasada Sovietică,am fost singur.Memoriul era semnat de D-nii MANIU si BRATIANU.

./.

197

III.- Nu stiu ca altcineva din partid să fi făcut legătura cu Misiunea Americană, afară de Dl.MANIU, ajutat de Dl.SERDICI.

IV.- Când am prezentat memoriul D-lui MELBOURNE am fost trimis de Dl.MANIU la toate trei legatiile.

00799

V. Nu stiu la ce dată l-am vizitat pe Dl.MELBOURNE la Misiune. Dacă am fost la 8 Mai, cum sunt întrebat, atunci am prezentat memoriul de care vorbesc mai sus.

Subliniez că nu s'a trimis niciodată vre'un memoriu numai uneia din Misiune ci la toate trei în acelaşi timp. Când s'a trimis un memoriu la O.N.U., s'a trimis în copie şi Ambasadei Sovietice cu toate anexele. N'am crezut că este o vină să vizităm o Misiune aliată.

VI.- La întrebarea: Cine m'a trimis la Dl.MELBOURNE, răspund din nou: Dl.MANIU.

VII.- S'a putut întâmpla să duc şi altădată un memoriu la legaţii, dar negăsind sau neprimindu-mă cineva, lăsam lăsat la functionarul care îl accepta. In totdeauna când am făcut asta eram trimis de Dl.MANIU. Altădată memoriile erau trimise şi prin funcţionari dela Club / CERNAUTEANU - care ştie ruseşte - IONESCU IONITA sau Dr.CAZIMIR./

VIII.- Prin cuvintele " Dl.MANIU, ţinea legătura" inteleg că dl.MANIU, prezenta punctul de vedere care era în prealabil sau postum făcut cunoscut forurilor partidului /Biroul Delegatiei Permanente/. Exxplicatie nu este răspuns la o intrebare.

IX.- Cunosc pe următorii membrii ai partidului se află în străinătate: CORNEL BIANU, la Londra, VISOIANU şi NICULESCU BUZESTI - nu ştiu unde - Am auzit că ar fi în Elvetia - Deasemenea este în străinătate AUGUSTIN POPA - după câte am auzit - dar nu stiu unde. Se pare că a plecat din 1945, intr'o misiune bisericească - nu pot afirma însă.

X.- Nu stiu nimic de activitatea D-lui TILEA si CRETEANU din străinătate. Despre GAFENCU stiu că a făcut un memoriu şi am citit articole în "Jurnalul de Geneve". Memoriul a fost adresat Conferinţei de Pace din Paris. Dar el a vorbit si la posturile de Radio Franceze, de unde am aflat primadată.

XI. Nu stiu prin cine se face legătura intre membrii partidului din străinătate şi partid. Eu personal nici nu cunosc că există o corespondentă cu acestia.

XII. N'am citit nici o scrisoare a D-lui GAFENCU adresată D-lui MANIU, sau altceva.

./.

198

XIII. Nu stiu că dl.MANIU este in corespondentă cu Dl. GAFENCU.Nu sunt informat de actiunea externă a D-lui MANIU.

00200

XIV.- Dl.MANIU mi-a spus odată că a primit o scrisoare dela dl.BIANU CORNEL,dar de care nu mi-a dat să o citesc. Intr'o ședință a Biroului Dl.MANIU,s'a plâns că nu are stiri dela prietenii din străinătate.I-mi aduc aminte și cred că nu s'a discutat într'o consfătuire ceva în legătură cu activitatea domnilor BIANU,VISOIANU,NICULESCU BUZESTI,cei din străinătate.Dl.MANIU nu obișnuia dealtfel să facă asemenea discuțiuni.

Dacă Dl.MANIU,avea asemenea legături el nu informa pe toți membrii Biroului și pe domnii MIHALACHE si POPOVICI.

Eu am citit - date de LEUCUTIA - o scrisoare fără importanță a D-lui NICULESCU BUZESTI trimisă D-lui MANIU,în timpul conferinței dela Moscova: Ea era un articol de gazetă cu consideratiuni foarte generale la Politica Externă.

ss/ N.C.Penescu.

18 - 7- 1947.

5 aug

199

00201

copie v. şi vol. 3. f 478-490.

D E C L A R A T I E
===========

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, la întrebarea, care a fost politia partidului Naţional-Tărănesc, dela 23 August, răspund:

Pentru perioadat a 23 August 1944-6 Martie 1945.

Aşteptam să mi se dea Ministerul Economiei Naţionale. Dl. MANIU mi-a oferit însă Ministerul de Interne. Am cerut Agricultura, dar am fost refuzat, dl. MANIU mi-a cerut să nu iau nici o măsură importantă fără consultarea sa prealabilă.

N'am putut dat delegaţie dlui. TEOHARI GEORGESCU, fiindcă cei doi subsecretari de Stat naţional-ţărănişti (Răutu şi Căpăţâneanu), nu primiseră dela miniştri respectivi atribuţiuni. N'am putut numi prefecţiinde Constanţa şi Covurlui, fiindcă dl. MANIU a considerat că este o slăbire a autorităţii guvernului, dacă se legalizează o stare de fapt, ilegală. Pentru acelaş motiv n'am putut confirma prefecţii din Moldova, numiţi de armatele sovietice. Mai târziu n'am putut stabili un acord cu clelaltele partide, pentru numireaprefecţiilor şi primarilor fiindcă dl. MANIU nu-mi dădea deslegare asupra formulei de repartiţie a acestora. De pildă nu s'a acceptat nici cererea dlui. GROZA ca la Hunedoara să fie numit un prefect propus de D-sa.

Dl. MANIU avea depline puteri în partid -date de Comitetul Executiv din 1937- şi el impunea linia politică a partidului.

Chiar înainte de 23 August, dl. MANIU nu se consulta în toate chestiunile nici cu cei doi colaboratori principali ai săi, dl. MIHALACHE, dr. LUPU şi MIHAI POPOVICI. După 23 August nu era posibilă nici o opoziţie la politica dlui. MANIU, care se bucura în partid de un mare prestigiu. Această politică se putea defini depe atunci, ca fiind o rezistenţă împotriva elanului reformis şi revoluţionară a partidului de stânga şi

./..

de sprijinirea a ţării din partea puterilor anglo-saxone;în cazul în care credeam posibil când Uniunea Sovietică ar fi căutatnprin partidul Comunist mai ales să dobândească o influenţă preponderantă cu România care putea să ducă ţara noastră,în situaţia ţărilor balcanice.

Criza de guvern dela 24 Februarie - 6 Martie 1945.

Miniştrii naţional-ţărănişti,rămaşi numai ca partid,fiindcă locul de ministru fărănportofoliu,oferit mie şi anticipat de comuniştii care au fost întrebaţi de dl.RADU XENOPOl, fiind solicitat de dl.Maniu,rămas liber în urma refuzului meu - am continuat şi am afirmat această politică în timpul guvernului RADESCU.Ei au sprijinit pe RADESCU în care acţiunile acestuia,care urmărea aceleaşi scopuri,aşa de pildă, RADESCU - cred printr'o declaraţie - arăta importunitatea reformei agrare.Deci în delegaţia permanentă a partidului a fost adus în discuţie un proect de reformă agrară, elaborat de dl.MIHALACHE şi deşi,eu,CAPATANEANU, CEZAR SPINEANU, şi alţii au cerut depunerea imediată a acestui proect la comisia de agricultură şi aducerea lui în discuţia consiliului de miniştri, hotărârea luată a fost de a se amâna aceasta,dat fiind că s'ar continua politica lui RADESCU. Dl.MIHALACHE a fost şi de această părere,aşa încât hotărârea luată a fost de a se amâna reforma agrară.

A doua chestiune venită la aceia vreme,în discuţiunea legaţiei, a fost numirea prefecţilor din Moldova.

Dl.HUDITA, expus rezultatele vizitei comisiei ministeriale care a rezolvat aceaste dificultăţi la faţa locului.Dl.MANIU şi mulţi membrii ai delegaţiei -mai ales moldoveni în cap cu dl. MADRESCU au criticat concesiunile făcute.

Erau şi alte probleme de guvern, care veneau în discuţia consiliului de miniştri.Dl.MANIU nu era mulţumit cu atitudinea miniştrilor,pe care îi considera insuficient de dârji.Deaceia s'a şi creat în jurul lor admosfera că au fost o echipă slabă.

Am conviggerea că dl.MANIU prefera desprinderea de aceasta colaborare,pe care el o cunoştia primejdioasă pentru partid.Este evident că ar fi preferat să dobândească guvernul fără partide de stânga, dar ştiind că nu era posibil,se mulţumea cu o formulă de guvern în care să obţină pentru persoane în afară de partide Ministerele de Răsboiu,Interne şi Afaceri Străine.Din

cauza acestei ambiante s'a ajuns la însărcinarea dlui.GROZA cu formarea cabinetului, după demisia lui RADESCU.Dl.MANIU, a sfătuit pe M.S.Regele să nu dea acest mandat dlui.GROZA, fiindcă acesta nu-l va mai depune, în caz de nereuşită a formulei de guvern al tuturor forţelor democratice.

In timpul crizei de guvern, dl.MANIU, a convocat o şedinţă a delegaţiei permanente pe care a informat-o că dl.GROZA, i-a propus unul eventual doi sau trei miniştri observatori, că d-sa a respins această propunere ca jignitoare, pentru partid, de aceia n'a mai consultat delegaţia.Dr.LUPU şi alţi membrii ai delegaţiei au făcut rezerve importante asupra politicei care a aruncat partidul în opoziţie cu perspective foarte sumbre.

Câtva timp după aceia, dr.LUPU şi alţi membrii aindelegaţiei au cerut convocarea unui for mai larg al partidului unde să se discute probleme de politică generală a acestuia.Dl.MANIU era bolnav.Sedinţa s'a ţinut acasă la LEUCUTIA, unde dl.MANIU locuia.Dr.LUPU şi alţii au criticat politica dlui.MANIU, căruia i s'a sugerat retragerea dela şefie.Dr.LUPU i-a psus lasă mă pe mine fiindcă eu cred că mă înţelg cu ruşii.

Dl.MIHAI POPOVICI, a făcut o intervenţie violentă împotriva luărei în discuţie a şefiei partidului.

Cu acest prilej s'au afirmat bazele politicei generale a dlui.MANIU, care a fost imprimată partidului.

Aceasta politică n'a fost expusă într'o declaraţie de principii şi ea reeşea din toată acţiunea dlui.MANIU şi a partidului desvoltate după 6 Martie 1945.

<u>După 6 Martie 1945.</u>

Câteva zile după constituirea guvernului GROZA, eram la dl.MANIU acasă, când a venit VISOIANU, care i-a spus- Este şi o veste bună, anglo-americanii au trimis guvernului c-te o notă, prin care îi notifică nerecunoaşterea lui, nefiind constiuit potrivit înţelegerii dela Yalta, adică cu toate forţele democratice ale ţării.

Dl.MANIU, foarte satisfăcut, a rugat pe VISOIANU, să-i procure notele.De atunci până la criza de Guvern din Mai 1945, ca eveniment important notez declaraţia celor trei puteri dela Postdam. Dl.MANIU a văzut în acest act internaţional posibilitatea unei verificări a situaţiei interne.

Pasajul privitor la România, putea fi interpretat în sen-

sul că cele trei mari puteri declarau de nereprezentativ guvernul dela Bucureşti. Am fost însărcinat să comunic dlui. NEGEL (de către dl. Maniz) acest punct de vedere. Dl. NEGEL, m'a lăsat să înţeleg că după părerea sa Maestatea S. Regele nu poate interveni dacă i se face o comunicare în acest sens la cele trei puteri aliate. Dl. MANIU nu a fost mulţumit cu acest răspuns. Cred că dl. NICULESCU BUZESTI a vorbit M.S. Regele mai mult în acest sens, dar nu pot afirma precis.

Nu această intervenţie a determinat însă-după părerea mea.- pe M.S. Regele să retragă încrederea guvernului.

Se cunosc împrejurările în care a izbucnit criza constituţională din Mai 1945, care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când s'au pus în aplicare hotărârile dela Moscova.

In acest răstimp amintesc numai manifestaţia dela 8 Noembrie când dl. MANIU a dat dispoziţiuni organizaţiei Capitalei să manifesteze pentru Rege, în semn de solidarizare a naţiunei cu suveranul şi vizita dlui. ETHRIDGE, căruia i s'a prezentat un memoriu şi materialul documentar ce s'a putut aduna, la acţiunea de comunizare a aparatului de Stat. Memoriu a fost foarte rezumativ şi lucrarea a fost slaborată de o comisiune, Din ordinul dlui. MANIU eu am predat memoriu după ce s'a terminat audienţa sa.

<u>După 8 Ianuarie 1946.</u>

In primele zile a lunei Ianuarie a sosit la Bucureşti dl. VISINSCHI, HARIMAN şi KLERK KAN, ambasadorii Statelor Unite şi Marei Britane la Moscova. Cei doi.....au făcut o vizită dlui. MANIU, căruia i-au cerut să primească hotărârea dela Moscova, singura care a fost posibilă. Dl. MANIU ne-a comunicat aceasta ca şi esenţialul convorbirii. Reeşea că dl. MANIU a informat pe ambasadori că guvernul nu-şi va ţine angajamentul ce va lua. A cerut ca cel puţin guvernul să îşi ia angajamente precise. In acest scop dl. MANIU a elaborat un mic memoriu. Din corespondenţe publicate mai târziu, cu prilejul recunoaşterii guvernului Groza, am constatat că unele din recomandaţiile dlui. MANIU fuseseră reţinute de cei doi ambasadori.

Acel memoriu nu a fost luctat la secretariat. Dl. ing. RICA GEORGESCU făcea atunci oficiul de interpret şi legătura dlui. MANIU, în special delegaţia americană.

In dimineaţa zilei de 8 Ianuarie am fost la dl. MANIU să-l felicit de ziua lui. Era lume multă. Era şi dl. HATIEGANU, căruia

./.

dl.MANIU i-a dat să citească un proect de declaraţii ce urma să fie citite după masă în Consiliul de Miniştri.Dl.HATIEGANU a citit textul cu "Ton înalt" cum spunea el şi la aceptat fără modificări.Acest text a surprins pe dl.ROMNICEANU,când a fost citit de aceia el a cerut noi instrucţiuni dela conducerea liberală.Textul era elaborat de dl. MANIU personal.

Textul declaraţiei cuprindea ideia că ministrul naţional-ţărănist,participă la guvern ca observator al executării angajamentelor luate de guvern prin comunicatul dela 8 Ianuarie şi faţă de ambasadorii englezişi americani.

După 8 Ianuarie a urmat o perioadă de raporturi calme între guvern şi opoziţie.Incetul cu începutl însă admosfera s'a schimbat.Din cauza neautărizării la apariţie a tuturor jurnalelor naţional-ţărăniste,care fuseseră suspendate reţin cauza felului cu care se aplică cenzura din cauza incidentelor ce se petreceau cu prilejul şedinţelor congreselor judeţene între partidelde stânga partizanii noştri,se fac din nou interventiunî la cei trei aliaţi prin memorii.

Cea mai mare parte din aceste memorii,adică cele principale erau semnate de şefii celor trei partide de opoziţie.

Memoriile erau elaborate după indicaţiuni date,fie în delegaţia permanentă,fie în biurouri,fie de cele mai multe ori de dl.MANIU personal.Aceste indicaţiuni erau evident,date secretarului general.El elabora proectul pe care îl supunea totdeauna dl.MANIU, MIHALACHE şi MIHAI POPOVICI.Aceste proecte s'au memoriile definitive era citite de secretarul general în delegaţia permanentă.

Când memoriile erau comune celor trei partide se lua de obiceiu de bază unul de proecte,care se amenda şi era aprobat de cei trei prezidenţi care îl semnau întotdeauna.

Memoriile importante erau remise aliaţilor chiar de prezidenţii sau -în numele lor- de secretarii generali.

Memoriile înaintate în perioada după 8 Ianuarie, până în apropierea alegerilor se referau la următoarele chestiuni presă,cenzură,agresiuni,legea electorală,observatorii străini la alegeri.

Ele erau ca leit motif încadrarea juridică a acestor interventiuni în acordurile intervenite între aliaţi (Xalta,Postdam, şi Moscova).

./.

Ele repetau ideia că recunoaşterea guvernului Groza este condiţionată de executarea angajamentelor luate la 8 Ianuarie.

Cred că şi după ce această recunoaştere a intervenit s'a susţinut mai departe această teză.

Fiecare memoriu desvolta apoi tema pentru care era făcut, dându-se în text sau în anexe elemente de dovadă.

Puţin timp înainte de alegeri, dnii.ROMNICEANU şi HATIEGANU au făcut câte un memoriu comun - cu caracter de protext către guvern contra impiedicării lor de a participa la opera de guvernare.Acest memoriu a fost prezentat şi aliaţilor chiar de cei doi miniştri.

Eventual acestor memorii s'a văzut în notele pe care guvernele ~~xxxx~~ englez şi american le-au trimis guvernului Groza, atât pentru libertatea presei, cât şi relativ la legea electorală şi campania electorală.

Am spus mai sus că memoriile rau conoscute delegaţiei permanente.Aceasta lucra acum din plin.După agresiunea pe care am suferit-o la Piteşti aproape trei luni n'am putu tu lucra, tocmai în campania electorală.Am fost suplinit printr'un comitet electoral condus de dnii.CEZAR SPINEANU şi AUREL DOBRESCU, care redactau manifestele, în sensul şi spiritul acţiunei imprimate Campaniei Elecotrale de delegaţia permanentă.

Sedinţele ei se ţineau în casa mea, din atenţiunea pentru mine, care eram imobilizat.Ele aveau loc de 2-3 ori pe săptămână.

Politica şi acţiunea partidului, fiind deja trasată, cum s'a arătat până aci, aceste memorii în spiritul delegaţiei permanente, aşa cum acesta a fost format sub influenţa dlui. MANIU.

In epoca aceasta se întâmplă trei evenimente- Conferinţa de Pace dela Paris, comitetul central naţional=ţărănist şi recunoaşterea guvernului Groza.

Despre conferinţa dela Paris mă voi ocupa într'un capitol special.

Comitetul central a ţinut după 9 ani, prima lui şedinţă, cu partidul reorganizat, la 3 Iulie.Am citit un raport asupra activităţii conducerii de partid, adică a dlui.Maniu din

./.

Noembrie 1937, până la 23 August 1844 şi de atunci, a partidului până la zi.

Dl.MANIU, a făcut un expozeu a părţilor din această acţiune pe care şi le rezervase.El a făcut şi o dare de seamă asupra situaţiunei din acel timp,cu incursiuni în plitica externă,aşa cum o concepea.Acest discurs a fost publicat în " Dreptatea", imediat după şedinţa comitetului.

In ziua de 4 Iulie,după amiază,dl.MANIU,şi-a depus mandatul de preşedinte şi a declarat că nu mai poate continua să conducănpartidul.Totuşi comitetul central şi unanimitatea delegaţiei permanentă l-au silit să rămână preşdinte.Cred însă că dl.MANIU a avut dreptate.Alta era situaţia dacă el persista în dimisiune.Comitetul central n'a ales organele de conducere ale partidului,conform ordinei de zi.El a ratificat numerile dlui. Maniu,la secretariat,caserie,etc.,cooptările în delegaţia permanentă le-a prelungit până a o nouă şedinţă a comitetului n'a autorizat conducerea de partid să coopteze şi alţi membri ai delegaţiei.Aşa au intrat în delegaţie dnii: HUDITA,SOLOMON,dr.PETRESCU, NESTOR BADEA,LEUCUTIA şi EMIL HATIEGANU.Cu aceste cooptări delegaţia permanentă era şi mai ferm ataşată politicei de intransigenţă a dlui.Maniu.Campania Electorală se desfăşoară după sedinţa comitetului cu toată amploarea.

Se fac memorii şi pentru M.S.Regele,confecţionate cu aceiaşi metodă.

Ele priveau două chestiuni importamte, neconstituţionalitatea sistemului unicamerală şi dispoziţiunile legei electorale care permătea falşificarea alegerilor.Un proect de lege electorală cuprinzând modificările propuse de partid a fost prezentat primului ministru de dl.HATIEGANU.

Diferentele între proectul guvernului şi al partidului au fost expuse în memoriile adreaate Suveranului M.S.Regele,a fost sfătuit,cred de cei trei şefi de partid de opoziţie,să nu semneze decretul-lege constiiţional şi nici pe cel al legei electorale în formele prezentate de guvern.

Comitetul electoral a elaborat manifeste numeroase adresate tuturor categoriilor de cetăţeni.Tema lor era apărarea proprietăţei (a pământului) a creğinţei , cu factură naţionalistă şi anti-comunistă,aceste două elemente apărând ca strâns lrgate.

./1

S'a făcut şi un manifest general al partidului semnat de dl. MANIU.Manifestul către armată,cred că a fost cenzurat.Nu ştiu dacă s'au dat dispoziţiuni de difuzarea lui,fiind bolnav.Am însă impresia că totuşi manifestul a fost în parte răspândit.

PERIOADA DE DUPA ALEGERI

La 20 Noembrie dimineaţa dl.MANIU a dat spre publicare ziarului "Dreptatea" un comunicat prin care declara alegerile nelegale şi de nule deci.Un comunicat asemnător fusese dat de dl. BRATIANU şi TITEL PETRESCU.

Pe de altă parte dl.MANIU, a cerut lui HATIEGANU să vie imediat la Bucureşti,pentru aşi da dimisia din minister.

După venirea în Bucureşti a fruntaşilor s'a convocat la club delegaţia permanentă, având la ordinea de zi neparticiparea deputaţilor naţional-ţărănişti la lucrările Camerei şi convocarea comitetului central,pentru a ratifica această politică.

In şedinţa delegaţiei permanente singur dl.ZANE, a schiţat un protest contra punerei delegaţiei în faţa unui fapt împlinit prin publicarea comunicatului.Delegaţia primit propunerea dlui.MANIU de a nu participa deputaţii în Parlament.

Până la şedinţa comitetului central,convocat,pentru 30 Noembrie,s'au făcut memorii comune,cu documentare în sprijin, către cei trei aliaţi şi referitoare la felul în care au avut loc alegerile.In acelaşi timp M.S.Regele a fost sfătuit,în principal de dl.MANIU şi BRATIANU de a nu da mesaj de deschiderea Parlamentului.Chiar în dimineaţa zilei de 30 Noembrie,dl.MANIU a avut o a doua audienţă la Suveran,când se pare că acesta la informat că deschide personal Camera Deputaţilor.

In numele Departamentului de Stat American dl.ACHESON a declarat că alegerile din România nu au fost sincere.

In Parlamentul Britanic un purtător de cuvânt al guvernului a făcut o declaraţie similară.

Dl.MANIU a făcut,în faţa comitetului central un amplu expozeu asupra politicei partidului cu concluzia că în numele delegaţiei permanente,D-sa propune abţinerea deputaţilor dela lucrările Camerei.

Am citit apoi eu proectul de rezoluţiune al comitetului,cum fusese elaborat în biuroul partidului ce a fost aprobat în unanimitate.

./.

Dl.MIHALACHE, a făcut apoi un expozeu mai succint.

Sedinţa s'a terminat sub semnul unei mari îngrijorări pentru ce urma.Lupta acum lua forme şi mai ample,chiar mai grave decât xxxxxxxx părea atunci.

Apelul,redactat de MIHAI POPOVICI,xătre Naţiune,imprima caracterul acestei lupte.

In cuvântarea sa dl.MANIU a schiţat,în termeni aproape nea - parenţi,pericolul dela Răsărit,care trebue să ne fie prezent în minte.Discursul a apărut în "Dreptatea" din 1 sau 2 Decembrie.

ss.N.Penscu.

5 August 1947.

208

00210

D E C L A R A T I E

Continuarea la declaraţia din 5 August.-

Dl.MANIU,a făcut declaraţie presei străine asupra felului cum au fost efectuate alegerile şi a prezentat materialul documentar primit până atunci cu care să dovedească falsificarea lor.Acest material documentar a fost trimis / o anexă la memoriul menţionat mai sus şi celor trei legaţii.-

Dl.MANIU,mi-a comunicat că a hotărât împreună cu Dl.BRATIANU şi TITEL PETRESCU,scrisoarea O-N.U-lui cu situaţia din România.M'am rugat să strâNg material documentar privitor la alegeri teroarea internă şi situaţia economică precum şi să examinez prezentarea juridică.-

A plecat la Sibiu în ajun de Crăciun.Strângerea materialului a cerut timp.In Februarie abia se ajunsesé la o formulare a memoriului făcut de liberali.Proectul făcut de mine şi trimis D-lui Maniu prin SERBAN GHICA,într'un plic n'a fost agreiat.-

La sfârşitul lunei Februarie - dacă nu mă înşel - am fost la Sibiu cu Leucuţia şi am prezentat D-lui Maniu preectul liberal şi materialul documentar cu care a fost de acord de data aceasta.După întoarcerea mea la Bucureşti am auzit că Dl.BRATIANU,a scris D-lui Maniu propunându-i o adresă comună de mulţumire a celor treipartide către Guvernul American pentru ajutorul propus României.Dl.Maniu a respins negativ în sensul că actualul guvern nu merită să fie ajutat.N'am citit scrisoarea.D-nii MIHALACHE şi POPOVICI,mi-a spus să inspir un articol în „Dreptatea" de mulţumire.-

La începutul lui Martie au loc arestări importante şi cum caracter general.Dl.Maniu este rugat să vină la Bucureşti,partidul fiind foarte impresionant dece se petrecea.-

Indată ce s'a întors şi a luat contact cu Dl.BRATIANU şi TITEL PETRESCU,a cerut să vadă de Dl. Berry şi Holman,Memoriul către O.N.U.,era gata şi cei trei prezindenţi de partid l-au semnat încredinţându-l D-lui Maniu pentru transmitere.-./.

209

00211

In ziua când Dl.MANIU,mergea la Dl.BERRY,eram acasă la BOILA,m'a rugat să-l însoţesc fiindcă nu găsea pe SERDICI,Am fost primiţi de Dl.BERRY şi MELBOURNE.Dl. MANIU,a început să expună situaţia externă.Ministrul american l-a întrerupt şi l-a întrebat ce crede despre ajutorul american.Dl.Maniu ia mulţumit în numele partidului dar şi-a exprimat regretul că ajutorul era necondiţionat şi va fi întrepretat ca un gest de favoare pentru guvern.Dl.MANIU,după ce a expus chestia arestărilor a întrebat dacă America mai este interesată în această parte a Europei.Dl.BERRY a evitat un răspuns afirmativ şi a promis că va cere instrucţiuni la Wasington,chiar şi pentru transmiterea intervenţiei la O.N.U.In această privinţă aaxhătărâtxsăxtximitătxcelorxtreixMiniştriixdexExterne aflaţixacolox răspunsul a fost negativ.S'a deschis între timp conferinţa dela Moscova.Cei trei prezidenţi au hotărât să trimită celor trei Miniştri de Externe aflaţi acolo telegramă de protest contra arestărilor şi câte un memoriu.Telegrama a fost redactată de D-niiBEBE BRATIANU, şi TITEL PETRESCU,Memoriile au fost făcute separat.Telegrama şi memoriile au fost trimise prin intermediul Misiunelor din Bucureşti,.-

Conducerea de Partid s'a ocupat apoi de organizarea asistenţei celor închişi.Dl.MANIU,s'a întors la Sibiu în ajunul Paştelor.-

La 25 Aprilie are loc o delegaţie permanentă prezidată de Dl-MIHALACHE,Pe neaşteptate se pune în discuţie tactica partidului faţă de venimentele în curs./D-nii CAPATINEANU,SPINEANU,ZANE,NESTOR BADEA,adică adică numai ţărăniştii/ se hotărăşte că eu să plec la Sibiu să-l informez pe Dl.Maniu că secere constituirea sfatului Parlamentar şi curentul pentru intrarea în Parlament.-Dl. MIHALACHE,favorabil acestei schimbări.După cum vor apărea în capitolul special privitor la mine,discutasem în sărbătorile Paştelui la Dobreşti cu Dl.MIHALACHE,acelaşi lucru în aceleaşi concluzii.Am fost la 1 Maiu la Sibiu pentru executarea mandatului primit.Dl.Maniu a dat un răspuns categoric negativ neadmiţând nici constituirea sfatului Parlamentar.Intors la Bucureşti am remis D-lui POPOVICI, demisiunea mea,cum voiu arăta:Dl.MANIU,a fost chemat la Bucureşti pentru că la 3-4 Maiu s'au efectuat noi şi importante arestări.S'a făcut câte un nou memoriu,pe care l-am prezentat eu cu Dl.ROMNICEANU,D-lui MELBOURNE şi

./.

Secretarului Legaţiei Engleze, Dl. HOLMAN, neputându-ne primi.-

Ingrijorarea se mărea an partid în măsura în care arestările se înmulţeau şi nici o intervenţie anglo-americană nu se producea.-

Intr'o şedinţă a biroului s'a produs redactarea unui apel către toate parlamentele străine.-

Dl. MIHAI POPOVICI, sa însărcinat cu redactarea lui, apelul era făcut în genul memoriilor noastre şi era conceput în termeni destul de tari pentru practicile Guvernului Român.-

Dl. MANIU, a dat textul pentru tradus în englezeşte, D-lui SERDICI, nu ştiu ce s'a făcut dă Dl. MANIU, sp a afirmat mai târziu că s'a trimis.-

Partidul nu lăsa nici o poziţie faţă de tratatul de pace care fusese depus, pentru ractificarea în Parlament. Afară de declaraţia citită de Dl. HATIEGANU, în anul 1946, în Consiliul de Miniştri şi în care se făceau rezerve asupra Basarabiei şi Bucovinei de Nord.-Paternitatea acestei declaraţii aparţine D-lui Mihai Popovici şi HATIEGANU, Dl. Maniu a aprobat în totul a doua zi când a venit în Bucureşti. Dl. MIHALACHE, a desaprobat-o .Biroul Partidului a redactat o declaraţie mai amplă care urma să fie dată publicităţii în Mai Iunie 1947. Delegaţia permanentă a luat în cercetare acest proect, pe care l-a găsit inoportum şi insificient.-Era inoportum pentru rezervele repetate-deşi voalate - referitoare la Basarabia şi Bucovina de Nord ca şi pentru problema repatrierilor .Era insificient ca materii tratate. S'a ales o comisiune din sânul delegaţiei care să dea o altă redactare proectului şi să hotărască momentul publicării lui. Comisiunea s'a întrunit, a fixat bazele noului proect, cu redactarea căruia am fost însărcinaţi, dar nu l-am mai redactat fiindcă situaţia generală internaţională nu mai permitea, ~~fiindcă situaţia generală~~, după părerea mea o astfel de poziţie.-

La începutul lui Iunie se convoacă din nouă delegaţia permanentă şi toţi parlamentarii pentru a se discuta politica generală şi asistenţa celor arestaţi.-

Dela prima şedinţă se vede atmosfera, Critici vii se anunţau. Au luat cuvântul în primul rând ţărăniştii care au cerut schimbarea tacticei partidului, colaborare cu regimul, intrate în parlament şi acte vizibile pentru înbună-

tăţirea raporturilor cu Uniunea Sovietică.Ardelenii şi unii regăţenii au vorbit în sens contrariu.Dl.MIHALACHE şi cu mine am fost puşi în situaţie grea,fiindcă nu eram preveniţi de acţiunea celor mai buni prieteni din Regat, care se pare - nu se făcuse în prealabil.-

Dl.MANIU,a făcut la sfârşitul celei de a treia zi a şedinţelor delegaţiei,un amplu expozeu în care a arătat în esenţă că tactica este determinată de adversari.

Azi este în joc existenţa noastră naţională,care este primejduită dela Răsărit.Guvernul este capabil să facă tot.Intrarea în Parlament ar însemna recunoaşterea lui şi mai grav,suportarea hotărârii lor,ce va aduce privitor la dinastie şi poate mai mult încă.-

Delegaţia n'a fost pusă în situaţia să i-a o hotărâre.-

Tactica pe care Dl.MANIU,a denumit-o pentru prima dată,a „rezistenţei naţionale" a rămas mai departe singura politică a partidului,posibilă atât timp cât Dl. MANIU,era Preşedintele lui.-

La 4 Iulie,Preşedintele Camerei,trimite deputaţilor naţional-ţărănişti,invitaţiuni să se prezinte la şedinţele Camerei în cel mult 20 de zile.La 5 Iulie are loc o şedinţă de biurou în care eu propun intrarea în Parlament.Dl.MIHALACHE mă susţine.Dl.MANIU,şi restul biroului se opun.Dl.MANIU,întrebuinţează chiar cuvintele „ar fi un dezastru".-

Se hătărâse convocarea ComitetuluiCentral la început pentru 23 Iulie,apoi pentru 19 Iulie,la ordinea de zi: politica generală a partidului.-

Acest Comitet trebuia să aibă loc într'un moment în care mare parte din partid era în închisorile dela Piteşti,Craiova,Gherla şi Miercurea Ciucului,iar restul cuprinse de frământări şi îndoeli asupra drumului pe care mergeam dela 23 August 1944,sub conducerea D.lui Maniu.-

ss/ Penescu,

copie vezi vol. 3. f 498-507

Foaie

212

00214

D E C L A R A T I E

Continuare la declaratiile din 6 August

Relaţiunile externe-

Aceste relatiuni erau persoanele ale Dlui MANIU
Unele din ele au fost folòsite, in timpul regŭmului ANTONESCU, altele erau recente.

Pe domnul GAFENCU, Dl. MABIU nu l-a utilizat si mai inainte de conferinţa dela Paris. Dl. MANIU nu ne-a făcut niciodată, biroul sau delegatia permanentă vre o expunere asupra acestor relatiuni sau obiectivelor actiunei sale ȧn afară. Ce stiu este ceace mi-a spus din când in cánd. In primăvara anului 1946 Dl. MANIU a primit o scrisoare dela Dl. GAFENCU, in care acesta îi relata conversaţiile avute privitor la România şi situaţia ei internaţională cu personalităţile politice din Franţa şi Abglia. Acelas raport l-a făcut si Dlui BRATIANU domnul GAFENCU, reproducerea conversatiei dela Dl. CHURCHIL, care ne-a expus interesul pe care il are Anglia să sprijine România si tările de aẻi.-

Deatunci Dl. MANIU si-a schimbat atitudinea faţă de Dl. GAFENCU. In preajma Conferintei dela Paris i-a scris si probabil i-a dat instrucţiuni de cum trebuie să lucreze. Nu le cunosc. Stiu dintr'o scrisoare a Dlui GAFENCU trimisă Dlui MANIU după conferintă- că această a concurat in Elvetia pe ceilalti prieteni din străinătate/ printre care TILEA CARANFIL, CRETEANU etc./ si au colaborat memoriul cunoscut pe care l-au distribuit membrilor delegatiilor la conferintă. Dl. MANIU mi-a verut materialul documentar. N'am putut da decât un memoriu si care anexele lui/ cred a lui Ethridge/ şi puţine date economice incomplecte si negarantate. Am fost surprins de elementele economice pe care le cuprindea memoriul si care n'au putut fi furnizate decât in cercurile delegatiei .-

'/.

213

00215

Dl. GAFENCU a informat unele delegatii de situatia României asa cum este prezentat si memoriul său. N'a atins in acest memoriu problema Basaraviei si Bucovinei de Nord, ca să nu ~~xxxxxx~~ indispună Delegatia Sovietică. Dl. MANIU a fost de aord cu această procedare, dar i-a scris cred Dlui GAFENCU să facă acest lucru mai târziu, fiindcă in al doilea memoriu a apărut si aceasta chestiune. La conferinta au mai fost Dnii TILEA, AUGUSTIN POPA, CORNEL BIANU, CRETEANU si alte persoane mai putin cunoscute .

După conferinta Dl. CRETEANU a plecat in America de acolo a scris Dlui MANIU că a trecut prin Londra unde a constatat excelentele relaţiuni ale Dlui TILEA şi la ~~xxxxxxxxxx~~ Wasington s'a intâlnit cu Dl. DAVILLA, In acea vreme se pare că România nu era pe agendă in America.-

In primăvara acestui an Dl. MANIU a primit incă o scrisori dela Creteanu. Am auzit că intr'una din ele il informa pe Dl. MANIU că are intentiunea să vorbească in numele României la un for a O.N.U.-lui.-

Tot recent Dl. MANIU a mai primit o scrisoare dela Dl. BIANU. N'am cititi-o.-

Stiu că in Iulie anul trecut D. NICULESCU BUZESTI, a transimis Dlui MANIU nemultumirile lui CRETEANU, că Dl. GAFENCU pretinde a fi fost insărcinat cu dirijarea actiunilor românilor din străinătate. Dl. MANIU a negat acestea insărcinare. La sfârsitul anului 1946, dl. MANIU a primit o scrisoare dela MACEK din America prin care acesta il ruga să delege o personalitate română din străinătate, care să reprezinte partidul nostru la conferinţa partidelor agrariene care va avea loc la Washington.-

Scrisoarea a fost dicutată in biroul Dl. MIHALACHE n'a fost partizanul participării partidului la această conferintă ca să nu se indispună Uniunea Sovietică. S'a hotărât să se astepte si răspunsul lui NICOLAICICK, seful partidului agrarian polonez. Scrisoarea a rămas la mine câtva timp după plecare am trimis-o la Sibiu Dlui MANIU. Nu stiu ce a răspuns acesta, dar era favorabil propunerii lui MACEK.-

./.

Aceasta actiunea a avut deci scopul să informeze guvernele străine asupra României să le arate că Guvernul Român nu apără interesle României la Conferinta de pace si deaceia este nevoie de intervenţia altor personalităţi si de a provoca apărarea intereselor României- astfel cum erau văzute de Dl. MANIU de către alte puteri.-

Din cele de mai sus rezultă că actiunea in străinătate nu era coordonată, afară de aceia dela Paris. Trebuie o personalitate din ţară ca să se impună tutuor pretenţi lor de acolo mai ales după plecarea domnilor VISOIANU şi NICULESCU BUZESTI.-

Imprejurarea că Dl. MIHALACHE incă de anul trecut vroia să plece, făcea din Dsa omul destinat să sincronizeze activitatea românilor din afară. Dacăplaca Dl Mihalache vreunui dintre noi numai era necesar in acest scop/ vezi capitolul următor.-

N'am auzit pe Dl. MIHALACHE vprbind de o misiu ne ce i s'a incredinţat in afară nici pe alţi cu exceptia conversatiei dintre Dnii MANIU si MIHALACHE in ziua de 13 Iulie ora 8 seara. Misiunea nu era nevoie să fie concretizată.-

Dl. Mihalache cunostea intrega actiune internă si externă a partidului. Nu stiu cum ar fi lucrat Dl. Mihalache. El trebuia mai intâi să ia contact cu cei din Elvetia care constituia artileria grea. Numai după s'ar fi consfătui cu Dnii GAFENCU, VISOIANU si BUZESTI, cred că sar fi determinat programul de lucru.-

Dl. MANIU i-a spus Dl. MIHALACHE : Dacă nu mergi Dumneata mergeam eu. Sti ce ai de făcut. Să iei contact mai intâi cu cei din Elvetia. Aceasta era de ajuns. Eu n'am avut nici.o misiune si scopul meu era altul./a se vedea capitolul următor.-

Din cele mai sus expuse ca scopurile posbile ale acestei misiuni erau următoarele :

1.- Propaganda in străinătate impotriva situaţiunei create din ţară de guvern, prin arestările cenzura şi politica sa internă,pentru a se obtine interventii ale puterilor in drept să le facă in cadrul acordurilor internaţionale pentru alegeri noi in România.-

2.- Solidarizarea in actiunea agrariană,despre care scrie MACEK Dlui MANIU.-./.

3.- Orice altă actiune pe care imprejărările internationale ar fi făcut-o necesară si posibilă.-

Dl. MANIU a hotărât plecarea,acum, pentru că i s'a ivit ocazia tehnică.-

Eu cred insă că plecarea Dlui MIHALACHE era in interes mai ales că partidul intrase,cum i s'a spus in Delegatia Permamentă,pe un drum infundat in actiunea sa politică internă.-

Dl. MANIU credea că era mai mult de făcut acum in străinătate decât in ţară,pentru a se ajunge la schimbarea situatiei internă.-

SECRETARUL GENERAL

In opinia comunp secretarul general este factorul cel mai important din partid, fiindcă el este organul executiv al acestuia.-

In traditia si functiunea structurală a partidului national. tărănesc importanta secretarului general este in legătură cu situatia lui in partid,nu cu domnitate.-

La inceputul anului 1945 după dimisiunea Dlui GHITA POPP am fost desemnat de secretar general,mai ales din cauza conjucturei din partid. Plecasem din guvern in conditiuni necunoscute, Mi s'a dat o satistactie. Diferente de situatie intre mine şi cei patru / pe atunci/ conducători ai partidului era incomparabil mai mare intre MAGIARU si ei si chiar GHITA POPP. Trebuia cu prudentă si tact să-mi câştigi incet locul. Deaceia dela inceput activitatea mea s' s'a indreptat spre organizarea partidului,unde am avut succe si am câstigat incrfedere. Actiunea ~~xxxxxx~~ politică generală rămânea tot celor patru ; MANIU, MIHALACHE, Dr. LUPU- cât a fostin partid- siMIHAI POPOVICI.-

Anumite hotărâri erau rezervate domnului MANIU exprimate in biroul partidului de secretarul general sau de alţii, decând cei trei,nu puteau avea influenţă decât in chestiunile mici,in politica generală.-

Ca agent executiv,secretarul general,redacta memorii. după indicatiunile primite-să convoace biroul,delegatia sau comitetul si punea in aplicare deciziunile cu caracter adminsistrativ.-

Ca răspundere si influenttă politică generală secretarul Gral nu este mai angajat decât orice membru al delegatiei permamente.-

./.

Mai ales in politica externă eu- deşi secretar general- n'am avut nici cel putin un rol consultativ. Ea apartinea Dlui MANIU.-

De aceia am declarat dela inceput si nu voi fi desminţit că nu mi s'a vorbit de nimeni de o misiunea eventuală in străinătate.-

Eu nu mai eram util acolo,ca unde cei care se găseau deja,erau mai pregătiti avea relatiuni intense si inalte si erau cunoscuti in cercuri largi politicie sau de opinia publică. Plecarea mea a fost determinată xxxxx exclusiv de securitatea mea.-Fusesem un port drapel,văzut de departe si adversarul trăgea mereu in el,fiindcă acolo credea că este forţa şi dineamismul,partidului. Făcusem prea mult sacrificii In toamna anului 1946 Dl. MANIU mi-a vorbit de o plecare imediată. I-am răspuns cp nu pot atunci. Trei săptămâni inainte de 13 Iulie am vorbit cu domnii MANIU si MIHALACHE de ascunderea mea. Eû si XXXXXXXXXXX MIHAIL POPOVICI credeau că foarte probabilă arestarea mea. In această stare sufletească mă găseam la ora 11 in sera de 13 Iulie,când a venit la mine Dl. BOILA si mi-a spus că este loc si pentru sotia mea. Atunci incă nu eram hotărât să plec. Dl. MANIU si MIGALACHE nu mi-at spus că voi merge mai departe cu Dl. MIHALACHE nici c că voi avea fonduri,care imi lipseau. Mise inlesnea o plecare pâmă in Turcia. Era un serviciu ce mi se făcea.-

Deacòlo intentionam să merg in Franta unde puteam să-mi câstig existenta. Deaceia mă apăr de orice presupusă intentionez de actiune politică in afară. Ce a-si fi făcut acolo mai târziu, nu situ.-

In afară de acesta,incă din Aprilie anul trecut au nu mai urmam, fără rezervey politica Dlui MANIU. Am mers la Dobresti, la Dl. Mihalache, in sărbătorile Pastelui si i-am expus situatia asa cu, o vedeam eu in urma asuărei Conferintei dela Moscoca si arestările făcute. I-am propus să mergem la Sibiu la Dl. MANIU, să-l determinăm la o schimbare a tacticei politice. Am mers la Sibiu, fiindcp Dl Mihalache a fost reţinut. Nu l-am putut convinge eu singur pe Dl. MAniu.-

La intoarecere am dat Dlui Mihail Popovici demisiunea mea dela secretariat in fond,pentru motivul determinat al dezacordului meu cu această politică. N'am mai mers la Club ni n'am mai depus aporpae nici o activitate ca secretar general.-

./.

După delegatia permamentă din 5-6 si 7 Iulie am ridicat intr'o sedintă a biroului din noi chestiunea tac. ticei noastre. A treioară in sfârsit am cerut Dlui Maniu să accepte intrarea in Cameră a deputatilor nostrii, ca prim pas spre o schimbare de tactică.-

Afarî de Dl. Mihalache nimeni nu s'a sustinut Mihai Popovici lipsea a doua zi m'am dus la el acasă si l-am rugat să pună la ordinea de zi demisiunea mea.-

Mi s'a spus să mai astept câteva zile.-

Dece nu mai eram de acord cu tactica Dlui MANIU.-

Fiindcă premizele acestei politici mi s'au părut greşite asa cum evolua situatia internă si internatională si dela Marzie 1947 incoace.-

Despre această voi vorbi intr'o declaratie separată

/ss/ Nic. Penescu.-

7 August 1947.-

copii vezi vol. 3 f. 498-507 7 aug 0220 218

D E C L A R A T I E

Continuare la declaratiile din 6 August.

Relatiunile externe

Aceste relatiuni erau personale ale Dlui MANIU

Unele din ele au fostfolosite, in timpul regimului Antonescu, altele erau recente.

Pe domnul GAFENCU, Dl MANIUnu l-a utilizat si mai inainte de conferinta dela Paris. Dl MANIU nu ne-a făcut niciodată, biroului sau delegatiei permanente vreo expunere asupra acestor relatiuni sau obiectivelor actiunei sale in afară. Ce stiu este ceace mi-a spus din când in când. In primăvara anului 1946Dl MANIU a primit o scrisoare dela Dl GAFENCU, in care acesta îi relata conversatiunile avute privitor la România si situatia ei internatională cu personalitătile politice din Franta si Anglia. Acelas raport l-a făcut si Dlui BRATIANU domnul GAFENCU, reproducerea conversatiei dela Dl CHURCHIL, care ne-a expus interesul pe care il are Anglia să sprijine România si tările de aci.

Deatunci Dl MANIU si-a schimbat atitudinea fată de Dl GAFENCU. In preajma Conferintei de Pach dela Paris i-a scris si porbabil i-a dat instructiuni de cum trebue să lucreze. Nu le cunosc. Stiu dintr'o scrisoare a Dlui GAFENCU trimisă Dlui MANIU după conferintă.- că acesta a concuérat in Elvetia ~~prieten~~ pe ceilalti prieteni din străinătate / printre care TILEA CARANFIL, CRETEANU etc./ si au elaborat memoriul cunoscut pe care l-au distribuit membrilor delegatilor la conferintă. Dl MANIU mi-a cerut materialul documentar. N'am putut da decât un memoriu si care anexele lui/cred a lui Ethridge/ şi putine date economice incomplecteşi negarantate. Am fost surprin de elementele economice pe care le cuprondea memoriul si care n'au putut fi furnizate decât din cercurile delegatiei manual.

Dl GAFENCU a informat unele delegatii de situatia României asa cum este prezentat si memoriul său . N'a atins in acest memoriu problema Basarabiei si Bucovinei de Nord, ca să nu indispună Delegatia Sovietică. Dl MANIU a fost de acord cu această procedare, dar i-a scris cred Dlui GAFENCU

./.

să facă acest lucru mai târziu,fiindcă in al doilea memoriu a apărut si aceasta chestiune.La Cónferintă au mai fost domnii TILEA,AUGUSTIN POPA,CORNEL BIANU,CRETEANU si alte persoane mai putin cunoscute.

După conferintă Dl.CRETEANU,a plecat in America,de acolo a scris D-lui MANIU,că a trecut prin Londra unde a constatat excelentele relatiuni ale D-lui TILEA si la Woasinton s'a intâlnit su Dl.DAVILLA.In aceea vreme se pare că România nu era pe agendă in America.

In primăvara acestui an Dl.MANIU A primit incă scrisori dela CRETEANU.Am auzit că intr'una din ele il informa pe Dl. MANIU că are intentiunea să vorbească in numele României la un for a O.N.U-lui.

Tot recent Dl.MANIU a mai primit o scrisoare dela Dl. BIANU.N'am citit-o.

Stiu că in Iulie anul trecut D.NICULESCU BUZESTI,a transmis Dlui-MANIU nemultumirile lui CRETEANU,că dl.GAFENCU,pretinde a fi fost insărcinat cu dirijarea actiunilor românilor din străinătate.Dl.MANIU a negat aceasta insărcinare.La sfârsitul anului 1946 dl.MANIU a primit o scrisoare dela MACEK din America prin care acesta il ruga să delege o personalitate română din străinătate,care să reprezinte partidul nostru la conferinta partidelor agrariene care va avea loc la Woasinton.

Scrisoarea a fost discutată in birou.Dl.MIHALACHE n'a fost partizanul participării partidului la aceasta conferintă ca să nu se indispună Uniunea Sovietică.S'a hotărât să se aştepte si răspunsul lui MICOLAICICK,Seful partidului agrarian polonez.Scrisoarea a rămas la mine câtva timp după care am trimis-o la Sibiu Dlui.MANIU.Nu stiu ce a răspuns acesta,dar era favorabil propunerii lui MACEK.

Aceasta actiune a avut deci scopul să informeze guvernele străine asupra României,să le arate că Guvernul Român nu apără interesele României la Conferinta de pace,si deaceea este nevoe de interventia altor personalităti si de a provoca apărarea intereselor României -astfel cum erau văzute de Dl. MANIU- de către alte puteri.

Din cele demai sus rezultă că actiunea in străinătate nu era coordonată ,afară de aceia dela Paris.Trebuia o personalitate din tară ca să se impună tuturor pretentiilor de acolo mai ales după plecarea domnilor VISOIANU şi

NICULESCU BUZESTI.

Imprejurarea că Dl MIHALACHE, incă de anul trecut vroia să plece, făcea din Dsa omul destinat să sincronizeze activitatea românilor din afară. Dacă pleca Dul MIHALACHE vreunui dintre noi numai era necesar in acest scop./vezi capitolul următor /

N'am auzit pe Dl MIHALACHE vorbind de o misiune ce i s'a incredintat in afară nici pe alti, cuexceptia conversatiei intre Dnii MANIU si MIHALACHE in ziua de 13 Iulie ora 8 seara, Misiunea nu era nevoie să fie concretizată.

Dl MIHALACHE cunostea intreaga actiune internă si externă a partidului. Nu stiu cum ar fi lucrat Dl MIHALACHE. El trebuia mai intâi să ia contact cu cei din elvetia care constituia artilerie grea. Numai după s'ar fi consfătuit cu Dnii GAFENCU, VISOIANU si BUZESTI, cred că sar fi determinat programul de lucru.

Dl MANIU i-a spus Dle. MIHALACHE : Dacă nu mergi Dumneata mergeam eu. Sti ce ai de făcut. Să iei contact mai intâi cu cei din elvetia. Acesta era de ajuns. Eu n'am avut nici-o misiune si scopul meu era altul / a se vedea capitolul următor/

Din cele mai sus expuse rezultă că scopurile posibile si probabile ale acestei misiuni erau următoarele :

I.- Propaganda in străinătate impotriva situatiunei create in tară de guvern, prin arestările cenzura si politica sa internă, pentru a se obtine interventii ale puterilor in drept să le facă in cadrul acordurilor internationale, pentru alegeri noi in România.

II.- Solidarizarea in actiunea agrariană, despre care scria MACEK Dlui MANIU.

III.- Orice altă actiune pe care imprejurările internationale ar fi făcut-o necesară si posibilă.

Dl MANIU a hotărât plecarea, acum, pentru că i s'a ivit ocazia tehnică.

Eu cred insă că plecarea D-lui MIHALACHE, era in aer, mai ales că partidul intrase, cum i s'a spus in delegatia permanentă, pe un drum infundat, in actiunea sa politică internă.

Dl. MANIU credea că era mai mult de făcut acum in străinătate decât in tară, pentru a se ajunge la schimbarea situatiei internă.-

./.

SECRETARUL GENERAL,

In opinia comună secretarul general este factorul cel mai important din partid, fiindcă el este organul execu tiv al acestuia.

In traditia si functiunea structurală a partidului national-tărănesc importanta secretatului general este in şegatură cu situatia lui in partid, nu cu demnitatea.

La inceputul anului 1945 după dimisiunea D-lui GHITA POPP am fost desemnat de secretar general, mai ales din cauza conjucturei din partid. Plecasem din guvern in con ditiuni necunoscute. Mi s'a dat o satisfactie. Diferenta de situatie intre mine şi cei patru /pe atunci/ conducători ai partidului era incomparabil mai mare decât intre MAGIARU si ei si chiar GHITA POPP. Trebuia cu prudentă si tact să-mi câstig incet locul. Deaceia dela inceput activitatea mea s'a indreptat spre organizarea partidului, unde am avut succes si am câstigat incredere. Actiunea politică generală rămânea tot celor patru: MANIU, MIHALACHE, Dr. LUPU - cât a fost in partid- si MIHAI POPOVICI.

Anumite hotărâri erau rezervate domnului MANIU
exprimate in biroul partidului de secretarul general sau de alţii, decât cei trei, nu puteau avea influentă decât in chestiunile mici, in politica generală.

Ca agent executiv, secretarul general, redacta memorii -după indicatiunile primite- convoca biroul, delegatia sau comitetul si punea in aplicare deciziunile cu caracter ad ministrativ.

Ca răspundere si influentă asupra politicei generale secretarul g-ral nu este mai angajat decât orice membru al delegatiei permanente.

Mai ales in politica externă, eu -deşi secretar general- n'amavut nici cel putin un rol consultativ. Ea aparti nea D-lui MANIU.

De aceea am declarat dela inceput si nu voi fi desmintit că nu mi s'a vorbit de nimeni de o misiune eventuală in străinătate.-

Eu nu mai eram util acolo, ca unde cei care se găseau deja, erau mai pregătiţi, avea relatiuni intense şi inaalte si erau cunoscuti in cercuri largi politice sau de oponie publică. Plecarea mea a fost determinată exclusiv de securi-

./.

222

tatea mea.Fusesem un port drapel,văzut dedeparte,iar adver sarul trăgea mereu in el,fiindcă acolo credea că este forţa şi dinamismul partidului.Fusesem prea mult sacrificat. In toamna anului 1946,Dl.MANIU mi-a vorbit de o plecarea imediată.I-am răspuns că nu pot atunci.Trei săptămâni inain te de 13 Iulie am vorbit cu domnii MANIU si MIHALACHE,de as cunderea mea.Ei si MIHAI POPOVICI credeau ca foarte probabilă arestarea mea.In această stare sufletească mă găseam la ora 11,in seara de 13 Iulie,când a venit la mine Dl.BOILA si mi-a spus că este loc si pentru sotia mea.Atunci incă nu eram hotărât să plec.Dl.MANIU si MIHALACHE nu mi-au spus că voi merge mai departe cu Dl.MIHALACHE,nici că voi avea fonduri,care imi lipseau.Mi se inlesnea o plecare până in Turcia.Era un serviciu ce mi se făcea.

Deacolo,intentionam să merg in Franţa unde puteam să-mi câstig existenta.Deaceia mă apără de orice presupusă intentiune de actiune politică în afară.Ce asi fi făcut acolo mai târziu,nu stiu.

In afară de acesta,incă din Aprilie anul trecut eu nu mai urmam,fără rezerve,politica D-lui MANIU.Am mers la Dobresti,la Dl.MIHALACHE,in sărbătorile Pastelui si i-am expus situatia asa cum o vedeam eu in urma esuărei Conferintei dela Moscova si arestările făcute.I-am propus să mergem la Sibiu la Dl.MANIU,să-l determinăm la o schimbare a tacticei politice.Am mers singuri la Sibiu,fiindcă Dl.MIHALACHE a fost retinut.Nu l-am putut convinge eu singur pe Dl.MANIU

La intoarcere am dat D-lui MIHAI POPOVICI,demisiunea mea dela secretariat.in fond,pentru motivul determinant al dezacordului meu cu această politică.N'am mai mers la Club şi n'am mai depus aproape nici o activitate ca secretar general.-

După delegatia permanentă din 5-6 si 7 Iulie am ridicat intr'o sedintă a Biroului din nou chestiunea tacticei noastre.A treiaoară in sfârsit am cerut D-lui MANIU să accepte intrarea in Cameră a Deputatilor nostrii,ca prim pas spre o schimbare de tactică.

Afară de Dl.MIHALACHE,nimeni nu m'a sustinut.MIHAI POPOVICI lipsea,a doua zi m'am dus la el acasă si l-am rugat să pună la ordinea de zi demisiunea mea.

Mi s'a spus să mai astept câteva zile.

Dece nu mai eram de acord cu tactica D-lui MANIU?

./.

Fiindcă premizele acestei politici mi s'au părut gresite aşa cum evolua situatia internă si internationlă si dela Martie 1947, incoace.

Despre aceasta voi vorbi intr'o declaratie separată

00225

223

ss/ Nic. Penescu.

7 August 1945.

7 aug

Copii vezi vol. 3 f 508-510. 224 00226

DECLARATIE

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar la intrebarea dacă Dl MANIU considera existenta României primejduită dela răsărit si cum concepe Dsa această primejdie, răspund

Dl MANIU consideră că există un pericol pentru România de a intra in cadrul Uniunei Sovietice, prin vointa guvernului si a Parlamentului actual sau al altuia mai accentuat comunist.

Dl MANIU deducea această primejduire din politica actualului guvern si anume. Acordurile de colaborare economică ce impreună cu conventiile comerciale si prestatiunile armistitiului ar ingloba România in economia sovietică; din pactele care erau in pregătire intre România, Iugoslavia si Bulgaria si care ar urmari acela scop; din ansamblu situatiei internationale din care s'ar degaja intentiunea popoarelor slave dela Nordul si Sudul României să se unească cu Uniunea Sovietică, România impedica continuitatea masei slave.

Dl.MANIU spune c'am aceste lucruri in convesatiuni particulare. In declaratiuni făcute in fata forurilor partidului el a manifestat aceste preocupări in termeni mai clari la sedinta din 7 Iunie a Delegatiei Permanente când s'a discutat tactica partidului. Ds.MANIU a spus atunci că aceasta tactică trebue adaptată intentiunilor adversarului /guvernul/ care pune in primejdie independenta ţării prin scopurile sale. Aceste conversatiuni sau schimbări de vederi au avut loc cu mai multe prilejuri, de pildă: la schimbarea deguvern dela 6 Martie pe care Dl.MANIU o atribuia interventiei categorice a D-lui VASINSCHI in sensul eliminării din guvern a Ministrilor National-Tărănisti; după criza constitutională din Mai 1945, la cuvântările ocazionale tinute de membrii guvernului la diferite ocaziuni, la aplicarea acordului dela Moscova, cunoasterea acordurilor de colaborare economică /Sovromuri/ sau conventiunilor comerciale din 1945

./.

1946 ~~xx~~; la discutarea pactelor cu Iugoslavia si celui proectat cu Ungaria si Bulgaria.

Fără ca Dl.MANIU să fi luat o pozitie fermă si fără ca partidul să fi adoptat o politică sau o atitudine in aceasta privintă,s'a creeat totuşi in anumite cercuri din partid /in special membrii delegatiei permanente si apropriatii D-lui MANIU/ o aprehenziune fată de aceste perspective.

In memoriile făcute aliatilor nu s'a făcut nici o aluzie la aceste preocupări,ele având alt obiect.

Este posibil ca Dl.MANIU să fi impărtăşit reprzentantilor politici englezi si americani in România sau reprezentantului francez pe care il vedea uneori.

Cum am arătat in expunerea generală a politicii partidului,Dl.MANIU a intrebat pe Dl.BERRY -fată de mine- in Martie anul acesta,dacă America priveste cu interes România.La aceasta ,Dl.BERRY a răspuns in termeni generali că Statele Unite privesc cu interes toate tările din aceasta parte a Europei.

ss/Nicolae Penescu.

7 August 1947.

1[1] copie vezi vol.3 f 511-515 7 aug 00228 226

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar urmatoarele la intrebările ce mi se pun:

1/. Ce a inteles Dl.MANIU prin cuvintele: "Balaurul vrea să ne înghită" şi care este părerea mea in această privinţă.

Am arătat in declaratia mea din 7 August ce a inteles dl.MANIU prin aceste cuvinte nereproduse acolo.

Aceasta insemna, in fond, tendinta expansionistă a Uniunii Sovietice. Impotriva ei România nu putea să se apere decât cu sprijinul Anglo-American.

Deaceea dl.MANIU, considera că este necesar să se dobândească acestasprijin.

Cred că Uniunea Sovietică nu ameninţă existenta României ca Stat independent, deci neinglobat in Uniunea Sovietică. Nici un fapt - dela 23 August 1944, până azi - nu justifică o asemenea teamă.

2/. Dacă congresele partidului tinute in 1945 si 1946 erau initiate de conducerea centrală, dacă aceasta cunoştia cuvântările tinute acolo şi in intrunirile ce au avut loc la acea epocă.

In Ianuarie 1945 s'a trimis tuturor organizatiilor instructiuni pentru tinerea congreselor care nu mai avuseseră loc dinainte de 1937.

Ni s'au trimis procesele-verbale in care uneori erau rezumate si cuvântările tinute. In general insă la secretariat nu se comunica programarea de adunări si cuvântările ce sau ţinut. Unele din aceste erau trimise direct ziarului "Dreptatea" pentru a fi reproduse.

3/. Cum s'a organizat Campania Electorală.

După cum am mai declarat in campania electorală eram in imposibilitate să activez.

Inainte de 9 August, când am suferit agresiunea, delegatia permanentă a numit un comitet electoral, condus de domnii

./.

CEZAR SPINEANU si AUREL DOBRESCU.

Acest comitet era insărcinat cu redactarea si tipărirea manifestelor si trimiterea lor la organizatiuni, cu propaganda prin adunări etc. După câte stiu, nu sau dat instructiuni speciale organizatiilor. Fiecare si-a rânduit campania electorală cum a putut mai bine fără un program dela centru. Initiativele erau locale. Tineretul si-a constituit un comitet electoral propriu care trebuia să se organizeze participarea intregului tineret din judete la lupta electorală. Afară poate, de Bucuresti, aceasta initiativă nu a avut succes. Tinerii din org. locale au luptat sub conducerea prezindentilor acestora, nu sub aceea a comitetului central.

4/. Dacă cunosteam agresiunile si interventiile armatei din timpul alegerilor si in afară de acest timp.

Unele organizatii mi-au trimis rapoarte de felul in care se decurs alegerile, unde erau relatate si incidentele petrecute in timpul efectuării votării, sau mai înainte. Conducerea de partid n'a dat dispozitiuni sau instructiuni pentru apărarea urnelor sau formarea de echipe de soc. Sau dat numai instructiuni tehnice.

5/. Ce stiti despre organizatia militară din partid?

Completez cele deja declarate: Când sau constituit cercul de studii si sectiunile profesionale, la inceputul anului 1945, odată cu inceperea reorganizării partidului sau creeat si sectii militare.

La cercul de studii s'a constituit sectia apărării nationale, care era de obiect studiul problemelor de organizare ale armatei.

S'a constituit din initiativa unuia din cei doi veri STOICA si sectia profesională a militarilor.

Nu m'am ocupat niciodată de aceste sectiuni.

Domnii TASCA ca presedinte si ZANE referent general al cercului de studii pot da relatiuni asupra activitătii sectiei apărării nationale.

Despre sectia profesională n'am auzit că a functionat până când s'a ocupat de ea organizatia Capitalei.

In Sept. 1946, grupul de tinerii ofiteri care m'au vizitat a fost condus de avocatul D. IONESCU.

Acesta mi-a spus că acestia ofiteri vor să constitue o sectie militară a tineretului. I-am răspuns că ei trebue să

./.

228

meargă la secția militară profesională deja existentă. N'am mai auzit nimic despre acești tineri ofițeri. Nici conducerea tineretului nu mi-a vorbit de o secție militară a ei. In apropriere de alegeri am intrebat pe IONESCU dacă printre militarii care au venit la mine s'ar găsi cineva care să mă insoțească în Argeș. N'a fost nimeni.

De activitatea secției profesionale militare nu știu nimic.

sd/ N. Penescu.

7 August 1947

copie vezi vol. 3. f. 526-535.

10 aug

229

00231

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar urmatoarele:

Organizatia muncitorească este prevăzută de Statut.

Ea a fost creeată, imediat după 23 August de Dl. ILIE LAZAR, ajutat de dl. ROMULUS GEOROCEANU si de ardelenii aflati in România.-

Organizatia cuprindea nuclee in multe intreprinderi importante. Aceste nuclee nu lucrau pe fată. Menirea lor era să atragă câti mai multi muncitori in partid si să ajungă la conducerea Comitetelor de Fabrică si Sindicatelor. Totodată organizatia muncitorească, constituia o masă de manevre pentru orice imprejurări.

Se căuta a se atrage mai ales acele elemente muncitoresti care nu erau primite in sindicate, cunoscute prin activitatea lor trecută anti-democratică. Pentru recrutarea de elemente in org. muncitorească se foloseau lipsurile datorită secetei si urmările războiului, pe care clasa muncitoreasca le resimtea cea din tâi.-

Este evident că se urmărea ingreunarea inchegărei unitătii muncitoresti si folosirea acestor elemente contra ei.

După arestarea lui ILIE LAZAR, anul trecut, organizatia a intrat in descompunere, din cauza certei intre Dl. ROMULUS GEOROCEANU si grupul LAMBRU BERCARU.

Colaboratorii D-lui GEOROGEANU: NICULESCU, IONESCU C.F.R., TEODORESCU, au plecat insă din partid. Grupul LAMBRU, a ajuns astfel la conducere. Dl. MANIU a numit o comisiune interimară sub presedintia D-lui BENEAMIN. Grupul LAMBRU, tinea sedinte la Club, unde se rosteau de multe ori discursuri cu vădit caracter sovin si provocator. Eu am interzis atunci aceste adunări printr'un comunicat publicat in "Dreptatea" si afisat la intrarea in Club.

Dl. MANIU, a lua insă partea grupului LAMBRU. S'a pus atunci in discutie reorganizarea sectiei muncitoresti, sub o altă conducere numai pentru Capitală, actuala conducere rămânând a organizatiei muncitoresti pe ţară. In aceasta situatie se gasea org. muncitoreasca in momentul arestării lui LAMBRU.

./.

Dl.MANIU,incuraja si aci elementele dinamice care erau tot de origină din fostele grupări de dreapta.

Ele imprimau organizatiei muncitoresti un caracter anti semit si agresiv.-

Organizatia aceasta,ca si cea a tineretului ,era apreciată de Dl.Maniu ca foarte importante pentru anumite actiuni tocmai din cauza acestor caracteristice ale ei.

2/. Organizatia tineretului este prevăzută in Statutul Partidului din 1935.Ea cuprinde două sectoare :Tineretul Universiter si cel Până la 25 ani.

Tineretul Universitar era oarecum autonom.In vârful acestei organizatii era un secretar,care lucra direct cu prezidentul partidului,fiindcă insăşi organizatia era sub conducerea personală a acestuia.La venirea mea la conducerea secretariatului general,am găsit un embrion de organizare.Am căutat s'o adâncesc Am incurajat deci umplerea cadrului cu cât mai mult continut.Dl. MANIU,dădea o mare importantă acestei organizatiuni.Tineretul insă manifesta tendinţe nationaliste,antisemite si avea infiltratiuni legionare,care ajunseseră până la conducerea lui.-

Aceste tendinte sau accentuat si tineretul a scăpat complect din mâna secretarului general,in măsura in care acesta se putea ocupa de partea de organizare a lui.Asa se explică manifestatiunile făcute la 10 Mai anul trecut,manifestele imprimate si difuzate fără stirea mea,fiindcă stiam că nu.mi dau aprobarea si organizarea lui pe modul de cerc /cuib/ sau creerea unei scoli de cadre,condusă de fosti legionari.-

Situatia a ajuns atât de gravă,incât -inainte de Pasti- am trebuit să o aduc in discutia Biroului Partidului,din cauza următoarelor împrejurări: Am fost informat de elemente democrate din Tineret /DRAGULANESCU,Presedinte pe atunci,NOVAC si altii/ că in contra prevederilor regulamentului sectia tineretului a inceput să se creeze "cercuri" de câte lo studenti,in care să intre numai după prestarea unui jurământ si plata unei cotizatiuni.Deasemenea că inginerul VETELEANU,cunoscut legionar,a initiat o scoală de cadre,condusă tot de elemente foste legionare, la care se tineau conferinte in spirit legionar.

Am profitat de ocaziunea unei sedinte a delegatiei permanente a Tineretului Universitar pe tară,care s'a tinut la Club, inainte de Pasti,/ anul acesta/ m'am dus la aceea sedintă si am făcut o declaratie foarte categorică in sensul că eu nu pot admite cultivarea spiritualităţii legionare in Tineretul National Tărănist deci nu permit creerea de cercuri si nici scoli de cadre

./.

unde tărănismul este predat de fosti legionari.-

Majoritatea delegatiei a rămas neplăcut surprinsă de interventia mea.Ea era cu atât mai necesară cu cât conducerea de până atunci a centrului Universitar Bucuresti trecuse dela DRAGULANESCU -democrat- la fosti legionari,cu prilejul alegerilor in care au invins elementele fost legionare.Unii din fruntasii tineretului mi-au spus că dacă ei nu lucrează de acord cu aceste elemente,pierdea tineretul,care merge spre dreapta ,in vreme ce partidul se complace in echivoc.-

Sesizat de un memoriul al lui DRAGULANESCU si de cele petrecute la delegatia permanentă a tineretului,am convocat o sedintă specială a biroului partidului,unde am expus cele de mai sus si am cerut să se ia imediat măsuri pentru curmarea acestor stări.Dl.MANIU nu agreia insă punctul meu de vedere. Ca de obicei când nu-i plăcea o atitudine a noastră,ridica sedinta fiindcă avea o intâlnire importantă.Am aflat că unii membrii ai delegatiei -cei din club- s'au plâns D-lui MANIU contra mea.Dl.MANIU nu mi-a spus nimic insă,fiindcă văzuse atutudinea mea.Este evident că orice actiune indrăzneată a tineretului /manifestatiuni,manifeste clandestine/ plăcea D-lui MANIU să intretină o permanentă stare de agitatie.Predominarea elementelor dinamice -foste legionare- in organizatia tineretului a fost incurajată de Dl.MANIU.-

3/.In afară de cele declarate anterior,privitor la cercul profesional militar adaug: Potrivit Statutului puteau să existe două sectiuni militare,una apartinând cercului de studii si documentare,prezidată de profesorul TASCA,având referent generali pe Dl ZANE si cealaltă,sectie profesională.-

Aceasta din urmă se compunea din sectiile profesionale militare din fiecare judet si Capitală,care aleg un presedinte si un secretar pe tară.

Eu nu m'am mai ocupat niciodată de sectia profesională, al cărei rost nuîl vedeam.Ce probleme profesionale pot desbate militarii in rezervă.Aceasta se intelege la alte categorii de profesionisti liberi sau functionari,care sunt in curs de activitate.Nici generalii - toti foarte in vârstă/ nu contau să colaboreze cu mine.-

Ei lucrau cu Dl.MANIU,sau,-pentru organizatia Capitalei cu Dl.MIHALACHE.Am auzi pe G-ralul ZORZOR,că se lucrează la un proect de reorganizare al armatei.Am inteles că acest studiu

./.

se făcea la sectia militară dela cercul de studii si documentare Era de resortul Dlui ZANE. Eu n'am stiut de existenta <u>in fapt</u> a sectiunei militare pe tară,decât atunci când am primit raportul si scrisoarea Generalului NEGREI,adresate Dlui MIHALACHE si când am auzit că existau chair neintelegeri pe chestiunea conducerii aceste sectiuni,diferite spre rezolvarea Dlui MANIU.Am primit odată la secretariat doi ofiteri deblocati,care au cerut să se inscrie in sectia milătară. I-am indreptat la generalul NEGREI'.

De curând am primit vizita unui lt. colonel eliberat dela Miercurea Ciuc,care mi-a spus că face parte din sectia profesională militară din judetul Tulcea. Nu stiu ce importantă a dat Dlui MANIU acestei sectiuni. Dacă insă ea putea cuprinde câti mai multi ofiteri deblocati i-a putea atunci să joace un rol importanta in actiunea Dlui MANIU alături de sectoarele muncitoresti si a tineretului.-

3.- Eu am făcut declaratiile mele nu pentru judecători si pentru cronicarul ziarelor de mâine.-

Decând forurile partidului au inceput să lucreze dela inceputul anului 1945 nu se mai poate vorbi de politica Dlui MANIU personal si de a partidului,prin delegatia permanentă si prin comitetul actual executiv.-

Dacă delegatia permanentă si comitetul central a ractificat sau a primit această politică a Dlui MANIU,numai putin sa de devenit prin aceasta politica partidului.-

După alegerile dela 19 Noembrie reactiunea contra acestei politici, care se produsese prima dată după constituirea guvernului dela 6 Martie 1945 a reinceput să se manifeste. Ea a fost la inceput timidă mai ales când se manifesta in forurile partidului unde imbrăca formaexpozeurilor docmatice sau a generalitătilor istorice.-

Ceiace la inceput a fost numai o stare sufletească a luat incetul cu incetul conturul mai precise,atunci când evolutia evenimentelor arpta mai evidente greselile comise.-

In capitoåul "Secretarul General" din declaratia din 7 August am arătat incercările nule desigur timide,ca si ale celorlalte,de a pune la discutie <u>această tactică</u>.-

In declaratiile date ca răspuns la intrebări precise / Tineret,muncitori/ am arătat si intentiunile mele ferme pentru a opri anumite tendinte,cu care nu puteam fi de acord.-

./.

Am arătat deasemeni lipsa mea totală de contact cu unele sectiuni ale partidului /cea militară in deoseb/ si,in parte, cu politica externă care era rezervată exclusiv D-lui MANIU.

Desi secretar general al partidului,eu eram străin de unele activităţi de anumite sectoare din partid.-

Atunci când Dl.MANIU,a hotărât să mă determine a pleca in străinătate nu mi-a vorbit de vre'o misiune.A putut s'o aibă in minte si să consider că eu voi putea lucra acolo sub directivele D-lui ION MIHALACHE.Dl.MANIU nu-mi precupetea elogiile,care desigur m'au măgulit totdeauna,dar nu m'au impiedicat să văd realitatea.-

Criticele aduse tacticelor partidului aşa cum a fost expusă de Dl.MANIU in sedintia delegatiei permanentă nu sunt insă nimic fată de recunoasterea publică,făcută de Dl.MANIU insăsi prin organizarea plecării noatre in străinătate.-

Dacă trebuia să mergem să cerem interventiuni pentru schimbări in România,aceasta inseamnă că in interior nu mai era nimic de făcut.

In ajunul Comitetului Central,incearcă să plece cu avionul Vicepresedintele cu secretarul general al partidului.Este mărturisirea categorică a infrângerii din interior si expunerea celor care plecau la dezaprobarea partidului si chiar la ridicul.-

Marele Partid National-Tărănesc se prăbuşeşte la Tămădău.

Durerea pe care eu am resimtit-o in clipa când şuerau gloantele politistilor,in dimineata de 14 Iulie,a fost imensă. Ea se oglindeste in primele declaratii date anchetatorilor.

Am executat o dispozitie a D-lui MANIU fără să mă gândesc la urmări.-

Tămădăul era totusi fatal,pentru că n'am stiut să adoptăm tactica partidului la imprejurările internationale si interne existente,corespunzătoare intereselor poporului.-

Partid de stânga,trebuia să colaborăm cu partidele muncitoresti asa cum am făcut si altădată.-

In loc de aceasta ne-am asezat intr'o postură de adversitate fată de ele,făcând din partid o armă de apărare si de refugiu a burgheziei si a elementelor de dreapta,deci o piedică in calea transformărilor sociale.Care vin-si pe care, noi înşine in tineretea partidului Tărănesc,le-am dorit si am luptat pentru ele.-

Am plecat dela ideea falşe dar sustinută de Dl.MANIU -cum am arătat - ca pretinsa expansiune sovietică va trece peste

./.

trupul României.-

Am crezut a priori,că nu putem colabora cu partidele muncitoresti fiindcă acestea ne vor numai ca anexe.Am pierdut rând pe rând toată pozitiile pe care le-am avut.-

S'au reinfiat toate sloganele trecutului,fără să ne dăm seama că ducem lupta contra formelor noui de viată noi vechii tărănisti care deaproape 3o de ani luptăm pentru idealuri că le putem asa de usor infăptui in tovărăsia partidelor muncitoresti,ne-am trezit in tabăra adversă si alături de cercuri si elemente nedemocrate.-

Noi,colaboratorii D-lui Maniu din Biroul si Delegatia permanentă sunt de vină că am ajuns aci,desi multi dintre noi eram oameni de pregătire spirituală si sufletească,profund democratică,fiindcă n'am stiut să ne debarasăm la timp de ceiace un coleg spunea: "Mesienismul" in care am crezut.

Cred in cunostinţa mea,că-mi servesc mai bine tara recunoscând o gresală,decât presistând in ea.

ss/N.Penescu

1o August 1947

I

copii xerox vol. 3 f 536-540. 31 Aug

00237 235

D E C L A R A T I E

Continuare la declaraţia din 31 August 1947, Dl. Popovici a prezidat partidul ori de câte ori Dl.Maniu nu era în Bucureşti şi Dl. Mihalache lipsea. Dl.Popovici este singurul vice preşedinte al partidului, Dl.Mihalache fiind membru al biroului, in virtutea calităţei sale de fost preşedinte al partidului. Dl.Maniu lipsea luni întregi, în care timp Dl.Popovici conducea lucrările cu aceleaşi puteri.

In chestiunile importante mergea la Sibiu si-l consulta pe Dl.Maniu. In iarna lui 1947 a mers insoţit şi de Dl.Mihalache.

EMIL HATIEGANU

A fost preşedintele partidului naţional-român din Ardeal sub ocupaţia ungurească, din 1940-1944. Era şeful sumanilor ardeleni. A fost trecut pe lista membrilor delegaţiei permanente la Ianuarie 1936, când aceasta lista a fost prezentată guvernului şi reprezentanţilor celor trei mari puteri, deşi nu era membru al delegaţiei.A fost ales ca reprezentant al partidului in guvernul Groza.

In aceasta calitate a susţinut politica partidului, atât în guvern cât şi faţa de reprezentanţii marilor puteri. A prezentat proteste şi memorii, a citit declaraţii in consiliile de miniştri, în numele partidului.-

Dl. Haţieganu a fost cooptat în biroul partidului şi ales in delegaţia permanentă. A fost totdeauna un susţinător al politicei oficiale la toate şedinţele biuroului şi delegaţiei permanente. M'a combătat pe mine când, într'o şedinţa a biroului am cerut schimbarea tacticei partidului şi intram în parlament a deputaţilor.

In jurul domnului Maniu erau ca sfătuitori principali, in afară de inginerul Mihăescu care făcea parte din birou, domnii Ghiţă Pop, Ion Hudiţă, Virgil Solomon, Aurel Leucuţia, Emil Ghilezan, Aurel Dobrescu, Ionel Pop, Zaharia Boilă.

Dl.Ghiţă Pop, fost secretar general al partidului şi de mai multe ori ministru, om de aleasă cultură avea un deosebit ascendent. Dsa făcea parte din delegaţia permanentă

Acest grup de prieteni şi sfetnici ai Dlui Maniu erau în acelaş timp şi susţinătorul politicei de intransi-

..//..

00229 236

genţa, pe care am expus-o în alta parte.-

O menţiune trebue făcută pentru Dl.CORNELIU COPOSU, secretar personal al Dlui Maniu şi secretar adjunct al partidului. Dl. Maniu avea multa încredere în el. Este inteligent şi cu talent remarcabil de scriitor şi gazetar.

In jurul lui 1 Iulie 1946, am fost invitat de Dl. Coposu la D-sa acasă, pentru a mi se da materialul necesar întocmirei raportului meu către comitetul central, convocat pentru 3 Iulie. Am fost la Dl.Coposa la ora 9 dimineaţa şi am găsit acolo pe Dl.Maniu, care tria acest material impreună cu Coposu, dintr'un pachet mai mare de hârtii. Am primit un volum broşat, cuprinzând memorii şi lucrări din timpul lui Regele Carol II şi circa 100 pagini de memorii şi lucrări din timpul lui Antonescu.

Am plecat împreună cu Dl.Maniu, lăsând pe Dl.Coposa cu restul hârtiilor. O parte din acestea le-a citit chiar Dl.Coposu la şedinţa comitetului central. Erau documentele cele mai importante pe care Dl.Maniu le rezervase expunerei sale. Printre aceste documente am remarcat telegramele schimbate cu trimişii Dlui Maniu la Cairo şi Ciprul, marinei engleze folosit în transmisiunile clandestine de radio-emisiune.

NICULESCU BUZESTI Se bucură de încrederea şi aprecierea superlativă a Dlui Maniu, care vedea în el un om de mare viitor şi mare folos pentru ţară.

Intrarea Dlui Buzeşti la Dl.Maniu era oricând liberă. Cred că Dl.Maniu îl consulta în toate problemele externe.-

VASILE SERDICI.

La inceputul funcţiunei mele de secretar general, am găsit un birou de presă, condus de Dl.Vasile Srdici. Nu m'am ocupat nici odată de el din cauza susceptibilităţei D-lui Serdici. Acesta mi cerea din când în când să-i dau informaţiuni asupra incidentelor care se începuseră să se petreacă în ţară, în cursul anului 1945, între partizanii noştri şi ai unora din partidele guvernamentale. Aceste informaţiuni erau cerute pentru a fi transmise reprezentanţilor presei străine şi Misiunilor aliate.-

In preajma venirei Dlui Ethridje, (trimis special al preşedintelui Truman) Dl.Maniu a numit o comisiune din oamenii cei mai pregătiţi din partid care să se ocupe de

..//..

presă şi informarea presei streine. Aceasta comisiune a reorganizat biroul de presă, care a rămas condus tot de Dl.Serdici dar a funcţionat la Club, unde s'au rezervat două camere.

Printre alţii in comisiune erau: Dnii Ghiţă Pop, Gh.Zane, I.Hudiţă, Stefan Mihăescu, Aurel Dobrescu, Carandino, Vladimir Strabinu (Nicolae Iordache) etc.

Aceasta comisiune a angajat din funcţionari şi o dactilografă (Borca Malia,Beldeanu şi Dna Fundescu).

Comisiunea se intrunea în fiecare săptămână.

Biroul de presă redacta un buletin informativ pentru conducerea de partid (delegaţia permanentă) şi Secretariatul General. Din când in când Secretariatul General dedea biroului de presă informaţiunile xxxxx venite de la organizaţii asupra incidentelor. In cursul anului 1946 (la început) am constatat că în unele ziare (Fapta şi Poporul în special) au început să se producă atacuri împotriva mea, în legătură cu înlocuirea mea de la secretariat. Am avut indicaţiuni că ele erau alimentate de Borca Mălin. Am participat la o şedinţă a comisiei de presă şi am cerut înlocuirea lui Borca Mălin, cu atât mai mult cu cât buletinul informativ era prost şi nu merita banii cheltuiţi. N'am reuşit din cauza opoziţiei Dlor Ghiţa Pop, Serdici, Aurel Dobrescu şi Stefan Mihăescu. In special Dl. Serdici s'a opus. De atunci relaţiunile mele cu Dl.Serdici au fost reci,până la începutul lui 1947. După cât-va timp s'a produs afacerea Sarmisegetuza, cu care prilej am fost informat că un oare-care Sârbu ar fi scris la club.- la Ghestetnerul Secretariatului pentru Ardeal - o gazeta clandestină "Sarmisegetuza" Am rugat pe Dl. Ionescu şi Dra Darie să facă perchiziţie peste tot in club. Au găsit la biroul presei hârtie cu entet-ul "Sarmisegetuza". Am convocat comisiunea de presă şi am cerut din nou înlocuirea ambilor funcţionari, fiindcă se putea resfrânge asupra mea şi a partidului, aceste acţiuni clandestine. N'am reuşit nici de data aceasta, sub cuvânt că funcţionarii)Borca şi Bedleanu) nu erau vinovaţi.

Mai târziu amândoi au dispărut.

ss. N. Penescu

31 August 1947.

Copie vezi vol. 3 f. 541-546 31 Aug. 238 240

D E C L A R A T I E

In continuarea declaraţiunilor mele anterioare intrebat fiind asupra celor ce cunosc inlegătură cu oameni din jurul domnului Maniu şi care au jucat un rol mai important in perioada 1937 - 1946 (3 Iulie) (adică între cele două comitete centrale) răspund următoarele:

I. I. MIHALACHE

Dl.Mihalache este ales şef al partidului, după demisiunea Guvernului Vaida şi a domnului Vaida de la preşidenţia partidului. Im epoce anterioară lui 1937, Dl.Mihalache reorganizează partidul pe baza noului Statut votăt de Congresul din 1935 şi urmăreşte o politică de persuasiune faţa de Regele Carol, care apucase drumul regimului personal. In acest timp Dl.Maniu face câte-va întruniri răsunătoare în Ardeal (.....,Uioara,Vinţ) la care atacă vehement de Regele Carol. La sfârşitul legislativei liberale, raporturile partidului cu Coroana erau desigor influenţate de aceasta campanie. Dl.Mihalache este avizat de Rege, în timpul crizei de guvern din Noembrie 1937, că ar putea fi însărcinat cu formarea cabinetului, cu condiţia sine qua non de a cuprinde in guvern şi grupul Vaida. Dl.Mihalache nu acceptă sugestia. Se formează un guvern de dreapta cu câţi-va dezidenţi naţional-ţărănişti. Dl.Mihalache convoacă Comitetul Central în faţa cărora expune situaţia lăsând să se înţeleagă că intrigile de tot felul au făcut să eşueze politică lui şi demisionează de la conducerea partidului. De la 1937, până la numirea sa de consilier regal, Dl.Mihalache sta în oare-care rezervă, dar este totdeauna la dispoziţia Dlui Maniu, care îl consultă în toate problemele.

Acceptarea de către Dl.Mihalache a funcţiunei de Consilier regal, după ce partidul fusese dizolvat şi mandatele senatorilor de drept anulate fiindcă aceastea n'au îmbrăcat uniforma frontului R.N. a făcut o impresie nefavo-

..//..

rabilă. Dl. Mihalache mi-a explicat gestul său ca determinat de dorinţa de a întoarce din drumul pierei pe Regele Carol.

In ajunul reocupărei Basarabiei, Dl.Mihalache a demisionat din aceasta demnitate.-

Dl.Mihalache a fost alături de domnul Maniu în desfăşurarea evenimentelor de la 5/6 Septembrie 1940.

Până la 23 August 1944, Dl.Mihalache a stat alături de Domnul Maniu, ca principal sfătuitor împreună cu Mihai Popovici, Dr.Lupu şi Ghiţă Pop - pe atunci secretar general al partidului.-

După 23 August, şi mai ales de la începutul anului 1945, Dl.Mihalache se ocupă în deosebi de reorganizarea partidului dirijând şi ajutând Secretariatul General pentru acest sfârşit. Circularile date la acea vreme către organizaţiile judeţene sunt făcute în cea mai mare parte de Dl. Mihalache.

După plecarea Drului Lupu din partid (Ianuarie 946) Dl. Mihalache ia conducerea Capitalei, o reorganizează şi se ocupă de secţiunile auxiliare şi profesionale ale partidului (femei, muncitor, tineret, profesori, medici, preoţi, militari, etc.)

In general Dl.Mihalache a fost de acord ca politica imprimată partidului de Dl.Maniu, D-Sa consideră că, în special, Statele Unite ale Americei nu va lăsa micile popoare din Centrul Europei să fie înăbuşite în regimuri politice impuse.-

Dumnea Sa spunea adesea că Dl.Maniu a greşit de multe ori pe amănunte, dar a văzut bine totdeauna pe liniile mari. Deaceea avea şi acum încredere în linia noua a politicei Domnului Maniu. In şedinţa delegaţiei permanente de la 5,6 şi 7 Iunie 1947 a vorbit în acelaş sens.-

ss. N.Penescu

MIHAI POPOVICI

Este prietenul cel mai apropiat al Dlui Maniu, dintre Ardelenii din generaţia Unirei. După despărţirea de Vaida, Dl.Popvici a rămas cel dintâi sfetnic al Dlui Maniu. Nici o hotărâre politică, chiar de importanţa secundară - nu a fost luată fără consimţământul Dlui Popovici. Era singurul din partid care îndrăsnea şi reuşea să se opună dlui Maniu. Am fost prieteni buni cu Dl.Popovici şi de ... la el

..//..

ştiam unele din chestiunile discutate in Sfatul intern al partidului.

Dl.Popovici este preşedintele partidului in Ardeal, după Vaida-Voevod. Toata politică dusă de Dl.Maniu de la 1937 până azi este a avut aprobarea şi girul Dlui Popovici, cu excepţiuni laimportanţa secundară.-

Dl.Popovici avea şi un rol important în desemnarea oamenilor care prineau demnităţi in partid. El fusese de la fuziune casierul central al partidului şi a ingrijit de finanţarea acţiunei acestuia până la numirea Dlui Mihăescu. Dl. De la 1937 şi până la numirea mea de secretar General, am fost casier adjunct - în locul Dlui Ene - funcţiunea pe care o indeplinea Dl.Ghilezan în momentul dizolvărei partidului. De fapt nici nu făceam de cât să păstrez unele sume pe care mi le încredinţa Dl.Popovici. Chiar în ultima vreme Dl.Popovici se interesa de colectarea fondurilor.-

Dl.Popovici mai avea avantajul unei situaţii financiare care îi permitea o casă deschisă. La el se găseau la masă şi la ceaiuri, toţi diplomaţii din Bucureşti, reprezentanţii politici ai Americei,Angliei şi în special ambasadori Turciei erau obişnuinţa Dl. Popovici era bun prieten Supki Tanrioer, fost ambasador al Turciei până de curând,cu succesorul acestuia. Dl.Istinel, Safgoti Modl Paul Boncovor şi cu alţii.

Miniştri din trecut ai Americei, decedatul Gunther ai Angliei, ai Germaniei (Fabriţius,Kilinger,Stelczer) Barton Berry, Le Roujdel, Holman, Brüly, Melbourne,reprezentantul Sfântului Scaun - cel din trecut şi cel actual - Generalul Scugler şi alţi mulţi se găseau în casa primitoare a Dlui Popovici.

Dl.Popovici mi-a spus de multe ori că discuta cu aceştea situaţia Romăniei şi unii dintre ei ne-au adus sprijin important (Supki Tanrioer, Ganrhet,etc.) Unele din aceste conversaţii le-a avut şi cu Miniştrii actuali ai Marilor Puteri (în deosebi Anglia şi America).

In toate şedinţele biroului şi delegaţiei permanente Dl.Popovici a susţinut tactica imprimate partidului făcând evident şi observaţiuni asupra unor probleme speciale cărora le dedea şi soluţii.-

Dl.Popovici participa activ la intocmirea memoriilor,despre care am vorbit în altă parte.

..//..

Faţă de regimul Antonescu Dl.Popovici a avut o atitudine contrarie până la un anumit moment, iar după acea am avut impresia că a realizat unele contacte cu Ică Antonescu şi chiar cu Mareşalul, printre alte, prin Mitropolitul Bălan, Dl.Popovici credea că poate folosi influenţa inaltului prelat pe lângă Antonescu, în interes general.

Dl.Popovici ţinea de multe ori, acasă la Dsa,şedinţe ale comitetului partidului din Ardela, unde se luau hotărâri privitoare la organizaţiile din Ardeal şi de multe ori chiar hotărâri relative la politica generală a partidului. A avut conflicte cu Dl.Leucuţiu şi alţi ardeleni.

Dl.Popovici avea excelente legături cu defunctul principe Stirbey şi cu familia lui.

ss- N.Penescu

31.August 1947.

I

cyil regi vol. 3. f 547–549. 1 Sept 00244 242

D E C L A R A T I E

Continuare la declaraţia din 31 August.

Biroul de presă n'a mai funcţionat.

Cred că în preajma alegerilor, biroul de presă a fost reorganizat sub conducerea Dlui Carandino. Aceasta a provocat oare-care nemulţumire Dlui Serdici. Eu n'am avut nici un amestec în hotărârea Dlui Maniu de a numi pe Dl. Carandino, drept conducător al acestui birou. Am crezut însă că era normal ca directorul gazetei oficiease să aibă şi grija presei în general.-

S'a reînceput redactarea buletinului de presă, care era mult mai bun şi cuprindea traduceri din presa streină. Dl.Carandino a angajat personal pentru acest birou de presă, şi anume pe Dl.Comandor Mocanu şi două dactilografe (Dna Bora şi Dra Kazimir). Dl.Mocanu însă era in realitate redactor la "Dreptatea", unde semna articole sale cu iniţiala M.

In primăvară anului 1947, Dl.Serdici a început redactarea unui buletin economic, cu personal al său. Acest buletin n'avea şi nici personalul nu aveau nici o legătură cu Secretăriatul General. Am primit şi eu câte-va numere, dar nu le-am citit. Ele, se pare, cuprindea extrase din publicaţiunile economice anglo-americane. Am auzit pe Dl. Serdici, care se plângea că nu i se pun la dispoziţie banii necesari redactărei acestui buletin de către Casierul Central. Dl. Maniu nu mi-a vorbit nici odată nimic de acest buletin. Se pare că Dl. Mihai Popovici sprijinea iniţiativa Dlui Serdici, pe care am crezut-o personală.

Mai multe şedinţe ale delegaţiei permanente şi Sfatului parlamentar s'au ţinut in casa Dlui Serdici.- Domnia Sa era unul dintre intimii Dlui Maniu.

AUREL LEUCUTIA. Este unul din cei mai apropiaţi prieteni ai Dlui Maniu. Om capabil şi dârz, a căutat totdeauna să menţină preponderenţa grupului ardelean. A urmat

cu fidelitate politica Dlui Maniu, pe care l-a ajutat mai ales în prepararea actului de 23 August. A fost omul din puţinii confidenţi ai legăturilor clandestine de radio-transmisiune ale D-lui Maniu.

Cred că Dl. Leucuţia este în curent cu toată acţiunea Dlui Maniu în străinătate. Mie nu mi-a spus însă nimic nici odată.-

Dl.Leucuţia avea multă influenţa asupra Dlui Maniu, ceeace a provocat unele reacţiuni la unii fruntaşi de primul ordin. Dl. Leucuţia a susţinut totdeauna punctul de vedere al Dlui Maniu, în toate forurile partidului.-

ss. N. Penescu.

1 Septembrie 1947.

copie vezi vol. 3. f 550-556.

1 lept.

244

00246

DECLARATIE

continuare la declaraţia din 1 Septembrie 1947.

ION HUDITA. A venit în partid odată cu reîntoarcerea Doctorului Lupu, din a cărei grupare făcea parte. Cred că în 1942-43 a fost definitivat la catedra de istorie diplomatică a facultăţii de litere din Bucureşti. Om cultivat, inteligent, subtil. S'a ataşat - cu strânsă prietenie - de grupul ardelean. A fost numir de domnul Maniu, secretar general adjunct al partidului cât-va timp după desemnarea Dlui Ghiţa Pop ca secretar general. Se ocupa de vechiul Regat. Foarte apreciat de domnul Maniu, a fost unul din susţinătorii cei mai convinţi ai politiceo partidului, aşa cum ea a fost dusă până la 14 Iulie.

In delegaţie permanentă făcea deseori expozeuri interesnte şi pline de talent asupra situaţiei generale internaţionale. Era un mare optimist şi credea în izbânda totală a cauzei pentru care luptam.

Ca activitate politică, face parte din delegaţia permanentă din toamna anului 1946. A făcut parte din birou şi delegaţia permanentă. Cât a fost secretar adjunct, Era împreună cu Dl. Zane şi Ghiţa Pop, conducătorii presei partidului. A fost desemnat ca preşedinte al Societăţii "Imprimeria" unde era tipărit ziarul "Dreptatea". A luat parte la toate consfătuirile importante, chiar când nu era membru al delegaţiei, data fiind marea sa importanţa în partid.

Nu ştiu în ce măsură domnul Hudiţa a încercat să amelioreze şi să schimbe felul în care era scrisă "Dreptatea" în calitatea sa de membru al comitetului de trei, de care voi vorbi mai departe. La şedinţele acestui Comitet - compus din Dl. Zane, Ghiţa Pop şi Hudiţa - n'am participat intenţionat. Comitetul de trei ţinea şedinţe de câte-va ori (2-3) pe săptămână şi primea jetoane de prezenţa (Cred la început o sută de mii lei de şedinţă pentru fiecare).

Ca preşedinte al Societăţii "Imprimeria" Dl. Hudiţa s'a ocupat de asanarea ei financiară.-

..//..

NICOLAI CARANDINO. L-am cunoscut după 23 August 1944, in casa Dlui Maniu din Str.Sfinţilor. Era redactor la "Curierul". Stiam că este un gazetar de talent activitatea sa la "Curierul" l-a făcut cunoscut şi apreciat în partid. După 8 Ianuarie 1946 a reapărut "Dreptatea". Am cerut Dlui Maniu să păstreze la Direcţiunea ei pe Dl. Nestor Badea, care fusese numit director, tot la stăruinţa mea, după Dl.Livianu şă renunţe ca Dreptatea să-şi înceteze apariţia (6 Martie 1945). Prim redactor a fost numit de Dl. Maniu, Dl.Carandino. Nimeni n'a făcut nici o obiecţiune. Convieţuirea Badea-Carandino n'a fost posibilă multa vreme. Badea voia să facă din ziar un difuzor al credinţei naţional-ţărăniste şi să evite accentul agresiv al gazetei-revolver.-

Tonul potolit al ziarului n'a plăcut. Dl.Badea a demisionat. Dl.Carandino a luat conducerea de fapt a Gazetei, fără a dobândi însă calitatea de director. De atunci ziarul a fost considerat în unele cercuri din partid ca foarte bune, fiind-că era foarte combativ. Alte cercuri nu impărtăşeau aceasta opinie. Nu plăcea, de pildă, atacurile personale, ca cele contra D-lui Rădăceanu, inginer Bernache şi altele.-

Dl.Carandino ţinea contact numai cu Dl.Maniu. Secretarul General era întrebat în fie-care dimineaţa de un reporter ce este nou în viaţa de partid. Am încercat de câte-va ori să colaborez cu Dl.Carandino, mergând la redacţie şi discutând unele probleme, atunci actuale, care urmau să fie tratate în ziar. Dl. Carandino n'a agreat aceasta colaborare, deşi eu am făcut totul ca să nu fie considerata ca indicaţie imperativă.

De aceea am fost silit să comunic Dlui Maniu, Mihalache şi Popovici că nu am nici o răspundere de felul în care erau discutate unele chestiuni politice în ziarul oficios.-

Era, cred, pe la începutul anului 1947, când apare în "Dreptatea" un articol în care erau reproduse cifre din memoriul Gafencu, privitoare la felul în care am fi fost siliţi să executăm armistiţiul. Comisia aliată de Control cere explicaţiuni: Eu am supus Dlui Mihai Popovici un comunicat de dezavuare a articolului. Dl.Carandino nu

l-a publicat. Comisia aliata de control a cerut - cred - publicarea unui comunicat asemănător, iar ziarul a fost suspendat.

Inainte de aceasta întâmplare se discutase, într'o şedinţă a biroului în prezenţa Dlui Maniu, faţa fiind şi Dl. Carandino, felul în care era scrisă "Dreptatea" şi situaţia ei financiară. Atunci s'a hotărât numirea unui comitet de conducere al "Dreptatea" compus, cum am arătat mai sus.-

In executarea acestei hotărâri şi după plecarea D-lui Maniu, la Sibiu, biroul, la propunerea Dlui Zane, a numit şi un comitet redacţional, compus din Dl.Vladimir, Streinu, Serban Cioculescu, Lazăr Iliescu, Ion Livianu, sub preşidenţia Dlui Carandino, care trebuia să îmbunătăţească gazeta. Un proces verbal a fost întocmit şi el a cuprins aceste hotărâri şi atribuţiunile celor două comitate, trebuind să supun Dlui Maniu chestiunea suspendărei ziarului, am mers la Sibiu şi i-am prezentat spre aprobare acel proces verbal. Impreună cu Dl.Leucuţia am redactat un comunicat în legătură cu articolul incriminat. După ce Dl.Maniu l-a revăzut l-am comunicat telefonic la Bucureşti. El menţinea dezavuarea articolului. Dl.Carandino nu l-a publicat şi a cerut Dlui Maniu prin telefon modificarea lui, ceace s'a admis.-

Amintesc că în şedinţa biroului, la care a participat Dl. Carandino - mai sus amintită - faţa fiind Dl.Maniu am fost silit să deschid eu, cel dintâi, discuţiunea asupra felului în care este redactata gazetă şi a situaţiei ei financiare. Aceasta a supărat, pe nedrept, pe Dl.Carandino, care a plecat din casa Dlui Mihai Popovici, unde se ţinea şedinţa.

Pentru a nu lăsa impresiunea că eu vreau înlăturarea Dlui Carandino de la direcţia ziarului şi nu imbunătăţirea acestuia, n'am participat la şedinţele comitetului de trei - pe toată perioada funcţiunei sale -.

Intre comitet şi Dl.Carandino s'au produs mici dificultăţi tot în legătură cu "Dreptatea"?

Nu ştiu în ce măsură Dl.Maniu înspira direct pe Dl. Carandino. Stiu însă că Dl.Maniu îi plăcea o gazeta combativă, că îl agrea pe Dl.Carandino şi n'a luat nici odată atitudine contra lui, deşi - cu prilejul alegerilor - Dl.

..//..

Maniu a văzut publicându-se în "Dreptatea" o scrisoare către Dl. Carandino, în legătură cu candidatura acestuia.

- Biroul de presă despre care am vorbit la capitolul "Serdici" şi pe care l-am găsit funcţionând - la numirea mea ca secretar general - la locuinţa Dlui Serdici, a fost reorganizat în Octombrie 1945, tot sub conducerea Dl.Serdici, când s'a mutat la Club. Am arătat cum în fapt, el a încetat să funcţioneze, după plecarea lui Borca Mălin şi a lui Beldeana. Dl. Serdici se plângea că nu poate lucra cu Secretarul General, care vrea să controleze totul.

In preajma alegerilor, cred Iulie 1946, Dl.Carandino a fost însărcinat să reorganizeze biroul de presă - de către Dl.Maniu - cu dublul scop de a informa presa streină asupra campaniei electorale şi conducerea la partid asupra cea-ce se scria în presa streină.-

Dl.Carandino a iniţiat întocmirea unui buletin de presă în câte-va exemplare destinat exclusiv conducerei la partid şi care cuprindea extrase din presa streină.

Era foarte bun. Secretariatul General prin unul din secretarii adjuncţi (cred Dl. Coposu) informa biroul de presă asupra mersului campaniei electorale. Cred că i s'au dat - pentru a fi comunicate presei streine - şi memoriile prezentate Guvernului,M.S.Regelui şi Misiunilor aliate, privitoare la legea electorală şi incidentele din campania electorală. Nu pot afirma sigur, fiind-că eu am fost trei luni imobilizat în casă la acea epocă.-

Acest birou de presă a funcţionat până la 14 Iulie, dar Dl.Carandino nu s'a mai ocupat de el din primăvara acestui an. Buletinul de presă se reducea la traducerea - unor părţi mai importante din buletinul de presă american şi din ziarele engleze şi elveţiene, care puteau fi procurate.-

1.Septembrie 1947. ss.N.Penescu.

I

Copii vezi vol. 3. f 557-559.

2 Sept

00250

248

D E C L A R A T I E

Continuare la declaraţia din 1 Septemvrie 1947.

La intrebarea privitoare cine făcea DluiManiu legătura cu Palatul Regal,răspund:

Cred că până la plecarea Dlui Buzeşti această legătură era aproape exlusiv făcută de acesta prin mijlocirea secretarului M.S.Regelului (Dl Ioaniţoiu).Nu-mi aduc bine aminte,dar imi pare că am auzit pe dl Buzeşti plângându-se Dlui Maniu că Dl Ioaniţoiu se derobează de câtva timp.

Cam la aceeaş epocă cred că unele contacte erau făcute prin dl General Niculescu.De acesta n'am mai auzit insă vorbindu-se de multă vreme.

In timpul din urmă, Dl Maniu a cerut audienţe prin dl Mareşal al Palatului.Prin Secretarul General s'au cerut numai o audienţă pentru domnul Maniu şi una pentru dl Mihalache in 1947,in epoca arestărilor.Eu am solicitat aceste audienţe Dlui Mareşal al Palatului,una in vizită şi alta prin telefon.

Audienţele in general erau solicitat prin secretarii Domnului Maniu (Coposu,Boilă,Ghica),din dispoziţia Domnului Maniu am fost in audienţă la M.S.Regele de două ori,odată inainte de alegeri i-am prezentat un memoriu comparatvi intre proectul de lege electorală al Guvernului şi al nostru şi i-am dat explicaţiunile juridice.

A doua oară am fost,cred prin Februarie 1947, şi i-am vorvit de situaţia grea alimentară li de şvonurile privind pe dl Argetoianu.Aceasta a doua audienţă a avut numai de scop menţinerea legăturilor partidului cu coroana.Dl Maniu era la Sibiu,dl Mihalache la Dobrşti şi dl Papovici a invocat infirmitatea sa.Aşa incât am fost trimis eu.

Despre intervenţiile ce ar fi fost făcute de dl Maniu pe lângă Misiunile anglo-americane pentru a determina pe M.S.Regele ca să retragă in 1945,-după con-

./.

ferinţa dela Postdam-increderea Dlui Groza,nu ştiu nimic. Dl Maniu nu ne-a comunicat,nici in şedine ale biroului, nici personal ceva despre o asemenea acţiune.

Cred că in epoca următoare lui 23 August 1944,legăturile partidului cu misiunile engleze şi americne au fost făcute de domnii Niculescu Buzeşti,Vişoianu,grupul Rică Georgescu.Menţionez eu cred că primii doi reţineau singuri in chestiunile importante,neavând nevoie de supestiuni dela Dl Maniu.Ei cunoşteau şi erau informaţi desigur de dl Maniu de gândirea şi intenţiunile sale in această materie.Cred că instrucţiuni mai precise erau date Dlui Rică Georgescu,pentru transmisiuni.Am auzit pe dl Rică Georgescu câtva timp inainte de plecarea sa,făcând unele aprecieri defavorabile politicei de intransigenta a partidului.După plecarea dlor Buzeşti,legătura a fost ţinută de dl Serdici,care insă servea mai mult de interpret.

Revenind la intrebarea dacă xxx au participat la vreo şedinţă a secţiei apărărei naţionale (militară) a Cercului de Studii sau a secţiei profesionale.Repet că nu am luat parte nici in prezenţa Dlui Mihalche,nici singur la nici una din şedinţele acestor secţiuni.

Nu ştiu cel putea când şi cine a constituit secţia profesionalî militară.Am arătat intr'o declaraţie anterioară că ştiam numai de constituirea secţiei cercului de studii in 1945,fost şi urmăresc activitatea ei,aceasta fiind de resortul Dlui Zane.

2 Septemvrie 1947. ss.N.Penescu

I

3 Sept

Copie refi vol. 3. f 560-564.

00252

250

D E C L A R A T I E

Continuarea la declaratia din 2 Sept.1947.

Ce stiu in legătură cu manifestatia dela 8 Noembrie 1945, răspund :

Intr'un sau două şedinte de Birou - care au avut loc la Dr.LUPU - Dl.MANIU a propus organizarea unei mari adunări protestase contra guvernului, care rămânea la cârmă contra voinţei factorului constituţional şi a celor trei mari puteri / teza D-lui MANIU/.

Doctorul LUPU şi ceilalţi membrii ai biroului sau opus sub cuvânt că aceasta adunare putea da loc la incidente grave.

Dl.MANIU a propus atunci ca organizatia Capitalei să participe la manifestatia pe care cetăţenii Capitalei o va face in ziua de 8 Noembrie, după cum era informat Dl.MANIU.S'a acceptat aceasta propunere.Opoziţia D-lui LUPU contra adunării a redeşteptat criticile contra organizaţiei capitale - pe care Dr. o conducea - din partea unui grup in frunte cu Dl. VIRGIL SOLOMON.Acest grup aducea aspre critici.Secretariatul General, care n'a reusit să organizeze partidul - în provincia şi să impună un caracter mai dinamic.

Cam in acea vreme a venit la mine Dl.C.VISOIANU care mi-a impărtăşit aceleaşi observatiuni cu mentiunea că anglo-americanii nu văd partidul activ si existent.

Dl.MANIU mi-a dat, cred două trei zile înainte de 8 Noembrie - detaliile sunt în declaraţiile puse la dosarul Curţii Martiale - dispoziţia să comunic organizatiei Capitalei să convoace la Club într'o anumită zi pe seful de sectoare si pe Circumscripţii, urmând să ne dea D-sa personal instructiuni in legătură cu acesa manifestaţie.

Am comunicat acestea mai întâi D-lui LUCIAN STANCULESCU Secretarul Gral.al Capitalei care a şi luat măsurile cuvenite Numai a doua zi a vorbit şi Doctorului LUPU de aceasta convocare, crezând că el era informat de Dl.STANCULESCU.Dl.LUPU a fost surprins că Dl.MANIU convoacă peste capul lui organizatia Capitalei, s'a supărat si n'a venit la Club.

./.

Impreună cu alţi fruntaşi ai partidului am însoţit la Club pe Dl.IULIU MANIU, unde D-sa a vorbit şefilor de sectoare şi comitetelor de Circumscripţie, în sensul ca membrii partidului şi populaţia Capitalei să fie îndemnaţi să participe la aceea manifestaţie.

Dl.MANIU, trebuind să plece am mai rămas eu fiindcă nu venise toată lumea şi am trebuit să repet celor întârziaţi ceiace a spus Dl.MANIU, aceasta din dispoziţia D-sale.

Şefii de sectoare au discutat apoi mijloacele de propagandă în acest scop în lipsa mea.

In ziua de 8 Noembrie, am fost invitat la o audienţă la Dl.Ministru de Interne, la ora 9 /9.3o/ dimineaţa. Am găsit şi pe Dl.BEBE BRATIANU. Audienta a fost comună. Dl.Ministru de Interne ne-a cerut ca cele două partide să ia măsuri pentru impiedicarea manifestaţiilor fiindcă elemente iresponsabile ar putea provoca incidente. D-sa ne-a citit şi o adresă a D-lui Preşedinte al Comisiei Aliate de Control, în care se spunea că metingurile sunt permise, cu condiţiunea să păstreze liniştea.

Am mers la Dl.MANIU, la locuinţa D-lui LEUCUTIA şi i-am comunicat ceiace a spus Dl.Ministru. Era acolo, sau a venit puţin în urmă, Dl.MIHALACHE şi alţi fruntaşi.

Dl.MANIU a răspuns că nu poate impiedica o manifestaţie pentru Rege, care nu este a partidului.

Am stat acolo cam până la ora 11. Am văzut - impreună cu cei prezenti - un grup cam de loo de studenţi, în frunte cu studentul LUDOSAN, trecând pe Schitu Măgureanu spre Stirbei Vodă, cu drapelul şi portretul M.S.Regelui, strigând "Regele si Patria" Ei erau urmăriţi de un detaşament de soldaţi. Dl.MANIU s'a bucurat evident la vederea manifestanţilor.

Plecând spre casa D-lui MANIU, m'a rugat să merg în Piaţa Palatului şi să-i telefonez dela Club cum se desfăşoară manifestaţia.

Am oprit maşina la club, am mers până în faţa Hotelului Athenee Palace" impreună cu Dl.POPESCU MEHEDINTI, am intâlnit acolo pe Dl.BEBE BRATIANU, MACARASCU, magistrati dela Casaţie, Ministrii Plenipotenţiari etc., care priveau manifestaţia: Mi-au spus că se produsese un incident cu nişte muncitori care intrase în mulţime în autocamioane. Unul din acestea ardea.

M'am intors la Club si am comunicat acestea - cred D-lui Mihalache - La plecare l-am mai văzut pe Dl.BRATIANU mergând grăbit si mi-a spus că s'a auzit focuri de armă.

./.

252

002574

M'am urcat în maşină şi am mers acasă.Pe la 20,30, s'a telefonat că sunt morţi şi răniţi.

N'am organizat nimic şi n'am participat la manifestaţie. Din această cauză mi s'a adus critici foarte vii.S'a dat de exemplu,tineretul liberal,care a fost foarte activ şi bine organizat.El a putut pătrunde în Piaţa Palatului .Am fost anchetat de procurorul militar.Mi s'a montat chiar o cabală la Curtea Marţială de unii prieteni din partid.Dl.LUCIAN STANCULESCU a fost rugat de Dl.MIHALACHE să risipească neadevărurile spuse acolo.Chiar un avocat I.VLADESCU a determinat pe Dl.LUPU să schimbe în parte declaraţia sa,iar el a dat declaraţie contra cunoscutului reacţionar Penescu.

Coencidenta acestei manifestatiuni cu vizita D-lui ETHREIDGE a fost bine primită fiindcă acesta a putut vedea personal şi reactiunea opiniei publice.

ss/ Nicolae Penescu

3 Sept.1947

Copie vezi vol. 3 f 565-566. 00255

253

D E C L A R A T I E

In continuare la declaratia din 3 Sept.1947.

In legătură cu 8 Noembrie:

Am depus un memoriu semnat de Dl.MANIU,MIHALACHE,Dr.LUPU, St.MIHAESCU şi mine,privitor la toată chestiunea aceasta.La acest memoriu a fost ataşate fotografii,pe care Dl.Procuror Militar le-a lipit în faţa mea pe o foaie a dosarului.Am avut şi un film pe care l-am arătat magistratului militar. Acest film deputându-se developa a rămas la mine.El nu avea vederi care putea interesa procesul.O singură vedere era mai utilă dar aceea se găsea într'una din fotografiile care mi-au fost date de Dl.MANIU sau de unul din secretarii lui,pentru a ne servi de ele.

Nu am primit nici-o fotocopie amanuând dela Ministerul de Interne sau dela vre'o autoritate de Stat.Era o fotocopie după o adresă a unei organizaţiuni cred a unei din partidele dela guvern - unde se dădea dispoziţii în legătură cu 8 Noembrie,al cătui text nu mi-l amintesc exact,dar a fost depus la dosar.Nu-mi aduc aminte sau cred a fi rugat pe Dl.SERDICI să-l multiplice la maşină.

Functionarul JURCUTĂ nu era în cercul partidului la acea epocă.Fotocopiile au fost multiplicate prin ingrijirea Dului ROMULUS BOILA /după toate fotocopiile inclusiv documentul/

Cred că fotocopiile au fost văzute la Dl.MANIU,atât de Dl.COPOSU cât şi de Dl.LEUCUTIA.

Dl.MANIU avea mai multe exemplare / 2-3/,din aceste foto copii. D-sa le-a arătat magistratului militar,când acesta l-a interogat acasă.Apoi mi-a încredinţat mie câte un exemplar pe care l-am depus la dosarul Curţii Martiale,cum am arătat mai sus.Nu stiu de cine sunt procurate aceste fotografii.

ss/ N.Penescu.

3 Septembrie 1947.

4 ufl

Copie vezi vol-3. f 567-571. 255

000256

D E C L A R A T I E

Continuare la declaraţia din 3 Septembrie 1947.

La intrebarea dacă pe timpul cât am fost Ministru de Interne, conducerea partidului Naţional-ţărănesc a făcut intervenţii pentru eliberarea legionarilor, răspund:

- Dl.Maniu sau alţi membrii ai conducerei de partif nu au intervenit afară de Dl.Solomon, care într'o zi mi-a adus la Minister o lista de câţi-va legionari ce trebuesc apăraţi de arestare. I-am răspuns că trierea se face de o comisiune compusă din reprezentanţi ai celor patru partide din guvern şi eu nu pot interveni.-

Insă conducerea de partid nu mi-a dat mână liberă să fac schimbări radicale în aparatul administrativ, sub cuvânt că este timp de război. Voiam ca pe lângă înlocuirea prefecţilor şi primarilor cum am arătat în declaţia mea din 4-7 August, să fac şi epurarea intregului aparat administrativ şi mă gândeam la aplicarea proporţionalităţei din guvern pentru noile numiri.

Am constatat că directorul Siguranţei - defunctul Colonel Radu Ionescu - nu era potrivit pentru locul lui fiind-că era mereu în panică şi cerea mereu bani, din fondul O.P. pe care'l avea Ministerul, pe lângă ce îi era alocat, fără a justîfica intrebuinţarea lor. Am vrut să-l schimb. Dl.Maniu mi-a recomandat însă să-l păstrez fiind un om care ne-a adus servicii - sub Antonescu. Aceiaş recomandare mi-a făcut-o şi pentru Dl.Rânzescu. Pentru acest din urmă şi alţi fruntaşi naţional-ţărănişti.

Nu m'am ocupat de corpul dedectivilor şi nici de alte măsuri ale Ministerului, fiind-că n'am avut timp.

N'am avut libertate pentru conducerea Ministerului de Interne din partea partidului şi a D-lui Maniu. Am fost între tendinţele paliticei Dlui Maniu şi acelea ale partidelor muncitoreşti, în special partidul comunist. Am vrut să găsesc un punct de contact pentru stabilirea unei colaborări. N'am reuşit din cauzele arătate în declaraţia mea anterioară şi în special din cauza lipsei de libertate în iniţiative.

..//..

Din această cauză am cerut Primului Ministru, Dl. General Sănătescu, să convoace o şedinţă specială a Consiliului de Miniştrii pentru a se fixa politica guvernului în chestia numirei prefecţilor, primarilor şi a ocupărei cu forţa a prefecturilor şi primăriilor. Consiliul de Miniştri a dat un comunicat, care a fixat hotărârile sale. S'a numit o comisie interministerială pentru numirea prefecţilor. Aceasta comisie n'a ajuns însă la nici un rezultat. Situaţia s'a agravat şi manifestaţia contra mea era destinată să rezolve aceasta criză.- Pe avocatul Dumitru Ionescu îl am secretar cam din 1945. I-am făcut un post la club ca să fie şi plătit. Este un băiat bun şi serios. Nu este amestecat în nici o chestiune ilegală, după cât ştiu eu.- La club Ionescu venea după ce termina tribunalul (pe la 12-1). Primea lumea, convoca biroul sau delegaţia permanentă sau orice alte secţiuni, după cum i se dedea dispoziţii. In viaţa de partid n'avea nici o demnitate. A făcut parte din comitetul electoral al tineretului, impreună cu alţii de vârsta şi situaţia lui - Delegaţia permanentă a partidului a autorizat funcţionarea acestui comitet pe timpul alegerilor. El n'a dat însă rezultate; fiind că n'au fost activi.-

Nu cunosc că s'a constituit o secţie militară pe lângă tineretul universitar. Nimeni din conducerea acestui tinerat nu mi-a comunicat aşa ceva. Am arătat într'o declaraţie anterioară că, nu s'a vorbit de intenţiunea unui grup de foşti ofiţeri să-l constitue şi eu n'am aprobat ideea, ea nefiind conformă statutului. Nu ştiu dacă la organizaţia Capitalei a tineretului - condusă de Dl. Iosif Toma Popescu, s'a constituit aceasta secţiune.

Nu există o conducere pe ţară a tineretului - în afară de cl universitar - pe lângă care s'ar fi putut constitui aceasta secţiune. Inainte de Paşte am asistat la şedinţa delegaţiei permanente a tineretului pe ţară - cum am arătat in declaraţia din 10 August - nu mi s'a spus că sunt acolo şi militari, sau că s'a constituit o asemenea secţiune.-

Cât am fost eu n'a fost vorbă de aşa ceva.

Iar anul trecut - cred - a fost încă o şedinţă a acestei delegaţiuni la care au asistat Dnii Maniu şi Mihalache şi au luat cuvântul. Reprezentanţii tuturor universităţilor au făcut rapoarte de activitate din toate

..//..

centrele (Cluj, Iaşi, Timişoara, Bucureşti). Nu s'a vorbit nimic de o secţie militară.-

Tot înainte de Paşte şi în continuarea celor vorbite de mine in delegaţia permanantă universitară, am stat de vorbă cu comitetul Centrului Bucureşti. Nu mi s'a spus nimic de existenţa acestei secţiuni. Cred că este vorba de acţiunea izolată a unor ofiţeri, printre-cari sunt agenţi provocători.-

Dl. Maniu a făcut notificări Ministerului Apărării Naţionale şi altor instituţiuni, ca să se permită propaganda la care a primit răspuns să vină să facă propagandă.-

La şedinţa delegaţiei permanente a tineretului, de înainte de Paşti 1947, m'am prezentat pentru a combate, pe baza informaţiilor pe care le aveam, că tineretul voia să se constitue în grupuri, această idee ca fond contrarie statutului. Cu toate că, după Statut, secţia de tineret, bucurându-se de autonomie ar fi putut refuza aceasta sugestie, venită de la Secretarul General, ea ţinând legătură directă cu şeful partidului - căruia îi era subordonată, eu am dat aceste instrucţiuni.

Nu ştiu dacă ele au fost urmate. Dacă ar fi existat complectă autonomie la tineret şi la celelalte secţiuni auxiliare şi profesionale, Dl.Maniu nu ar fi putut să imprime şi să inspire chiar aproape permanent curentul său de vedere.-

In acest an (1947) n'am fost niciodată cu Dl. Maniu la Dobreşti, la Dl.Mihalache şi nici nu l-am întâlnit acolo.-

Stiu însă că puţin timp înainte de Tămădău, Dl. Maniu a fost la Dobreşti. Pe Dl.Camil Demetrescu, l-am cunoscut pe când eram Ministru de Interne. El făcea legătura între Ministrul de Externe şi mine.

La sfârşitul anului trecut sau începutul anului acesta mi-a dat un telefon, cerând să mă vadă. I-am dat întâlnire la Club. Mi-a cerut o informaţie de care nu-mi amintesc acum.-

ss. N.Penescu

4 Sept.1947.

I

6 Sept 257

00259

copie vezi vol. 3. f 573 — 574.

D E C L A R A T I E
=====================

La întrebarea dacă-mi amintesc obiectul vizitei D-lui Camil Demetrescu răspund :

Acest domn a venit la Club.-A fost anunţat de Secretarul meu,dl.avocat Ionescu ; l-am primit în biroul presei şi mi-a cerut să-i dea memoriile D-lui Maniu,din timpul lui Antonescu.- Nu pot preciza dacă a explicat că ele îi sunt cerute, pentru o lucrare de dl. Melbourne,dar numele acestuia a venit în discuţie.- I-am răspuns că nu le am,dar îi voi da raportul meu făcut la 3 Iulie 1946 către Comitetul Central,unde sunt reproduse extrase din principalele memorii.-Cred că i le-am lăsat într'un plic acasă la mine, de unde le-a luat.-

ss/. N. Penescu

6 Septembrie 1947

La întrebarea dacă în grupul de militari care s'au prezentat cu Dl.avocat Ionescu în Sept.1946,la mine acasă ca să-mi prezinte simpatia după agresiunea suferită la Piteşti, mi-a solicitat o cameră la club pentru şedinţele lor ei făcând parte din Secţia militară.-

Răspund : ~~Nu~~-mi aduc aminte,dar am putut da această cameră care era fixată pentru alte secţiuni.- Precizez că n'am putut da cameră pentru grupul lor ci pentru secţiunea din care făceau parte.- De atunci n'am mai auzit de activitatea lor.-Nu m'am interesat de ei niciodată.- Am întrebat cred în Noembrie 1946, când voiam să merg în Argeş pe Ionescu,dacă cineva din secţia militară m'ar putea însoţi.- mI-a răspuns că nu este nimeni.- M'am gândit la un ofiţer fiindcă putea să mă apere.- Nu era evident vorba de ofiţeri activi.- Când au venit la mine cei câţiva ofiţeri am cunoscut numai pe Sava.- Cred că cu Cpt.

./.

Senchea mi-a spus câteva cuvinte în numele lor.-Ceilalţi au tăcut,am stat maximum un sfert de oră şi n'am vorbit nimic de politică.- Nu ştiu dacă era şi un plotonier Albu.- Dl.Ionescu m-a informat mult mai târziu că printre cei veniţi atunci la mine unul era în serviciul poliţiei.- Cred că acest grup m'a vizitat ca atâţi alţii,pentru condescendenţă fiindcă n'am mai avut contact cu mine în urmă şi nici nu mi-au propus sau făcut vre-o sugestie cu prilejul vizitei.-

ss/. N. Penescu

6 Septembrie 1947

copie vezi vol.3.f 575,576. ~~00261~~ 259

D E C L A R A T I E

Ce cunoştinţă aveţi Dvs.despre un mesagiu primit de Dl. Maniu prin Misiunea Americană prin luna Aprilie dela Dl.Aacheson,

La această întrebare răspund :

Prin luna Aprilie 1947,eram la Dl. Mihalache în casa D-lui Nestor Badea acolo se afla şi Dl.Maniu.- Acesta ne-a spus că faţă de arestările tot mai numeroase făcute printre membrii partidelor de opoziţie şi în special printre naţional-ţărănişti şi faţă de situaţia gravă din ţară,D-sa a informat misiunile aliate că este nevoit să înceapă o acţiune pentru răsturnarea guvernului.-

Misiunea americană i-a comunicat un mesagiu primit dela Dl.Subsecretar de Stat Aacheson prin care acesta dădea instrucţiuni ca Dl.Maniu să fie sfătuit să nu facă agitaţiuni în acest sens.-

Dl. Maniu ne-a citit un text scris la maşină care avea c'am conţinutul de mai sus.-

Cele de mai sus cuprind în general ideea următoare :

" La informaţia dată de Dl.Maniu că dată fiind situaţia din ţară,dl.Maniu vrea să răstoarne guvernul,Dl.Aacheson roagă Misiunea Americană să-l sfătuiască să nu facă agitaţiuni în acest sens.-

ss/. N. Penescu

8 Septembrie 1947

I

11 Sept.

copie vezi vol. 3. f 577. — 580. 260

00262

D E C L A R A T I E

La intrebarea in ce inprejurări l-am cunoscut pe domnul comandor de aviaţie Cioroiu şi ce am discutat cu dânsul prin luna Iulie, când a venit la mine acasă, răspund :

L-am cunoscut pe Dl. Ciorou la biroul presei, pela inceputul anului. Era la Dl. comandor Mocanu, care mi l-a prezentat după câtva timp, am fost rugat să angajez pe Dl. Cioroiu la biroul presei.- . Am refuzat pentrucă nu vroiam să am militari în serviciul secretariatului.

Chiar Dl. Zane fusese solicitat în acelaş sens şi mi-a spus că este de aceiaş părere, dl. Zane fiind în comitetul de trei pentru pres.ă

După acest răspuns, dl. Cioroiu n'a mai venit pela club.-

Prin luna Februarie plecând de acasă intr'o dimineaţă plea 9 şi mergând spre Dl. Mihalche l-am intâlnit pe dl. Cioroiu venind din casa de vizavi unde locuieste o rudă a sa.- Am mers pe jos până în strada Berna. Mi-a spus că s'a angajat undeva. Cu acest prilej mi-a spus că a lucrat la Statul Major la Biroul de presă şi mi-a făcut o expunere interesantă despre cum se lucrează intr'un asemenea serviciu. Prin Iunie sau Iulie s'a hotărât ca Dl. Mocanu să treacă definitiv la " Dreptatea". Intenţionam să angajez un gzetar la biroul de presă. Atunci am voit să stau de vorbă cu dl. Cioriu mai ales asupra clasării materialului din ziare.

L-am rugat pe Dl. Mocanu să comunice dorinţa mea de a-l vedea. Dl. Mocanu a venit la mine la socetatea "Chibriturile" intr'o dimineaţă / cam pela ora 1 / dela club. Mi-a promis că va căuta pe Dl. Cioroiu şi acesta îmi va da un telefon.

./.

Două treinzile mai târziu Dl. Cioroiu mi-a telefonat că poate veni atunci / pela ora 4-5/

L-am primit,dar aveam lume şi el mi-a spus că pleacă în provincie pentru vre'o lo zile. A rămas să vină din nou când se va reintoarce. Nu-mi amintesc dacă mi-a explicat pentru ce merge în provincie. In timpul conversaţiei a venit vorba şi despre primejdia care ne ameninţă pe toţi pentru a fi arestati.Dl. Cioroiu m'a întrebat de ce nu plecam. Eu i-am răspuns că eu nu plec, dar am auzit că nu ami este decât o singură posibilitate aceia de a închiria toate locurile dintr'un avion care merge la Arad,care este mai departe decât forntiera Turciei şi de a pleca in altă parte. Mi-a răspuns că aceasta este o imposibilitate,dar exista şi alte posibilitaţi. El însă va spune dupa ce se intoarce. După două trei zile am mers la Dl. Maniu,în casa Dlui Badea unde era şi Dl. Mihalache şi le-am comunicat la amândoi conversaţia cu Cioroiu. Aceasta se petrecea începutul luiIulie. Dl1 Maniu si Mihalache a răspuns negativ,in sensul că nu este locul să facem asta. Sâmbătă le Iulie am fost la Dl. Mihalache,in casa Dlui Popescu Mehedinţi - cum am mai declarat şi când dsa mi-a porpus să mergem la Dobresti la el. I-am amintit din nou de convorbirea cu Cioroiu. El mi-a răspuns că aceasta nu este un om serios, că i-a dat să-i facă o lucrare,/nu ştiu de ce era vorba /,că a lucrat bine dar este cam superficial. Dacă i-am spus lui Cioroiu că vrea săplece din oameni importanţi,nu mi-a duc aminte,dar nu m'am gândit la Dl. Mihalache şi la mine fiindcă nicodată nu fusese vorba de aşa ceva intre acesta şi intre mine.-

Aceasta intâmplare lămureste si mai bine starea mea sufletească în ajunul Tămădăului.-

Dacă i-am spus Dlui Cioroiu de doi oameni importanţi-cum sunt intrebat este numai pentru a-i lăsa impresia că nu este glumă. Numai o coincidenţă a facut ca câteva zile mai tarziu Dl. Maniu să mă trimeată la Tămădău impreună cu Dl. Mihalache. Menţionez că Dl. Cioroiu mi-a spus că aceasta marita 6 mii de dolari. Eu iam răspuns că chestiunea aceasta se va discuta mai târziu. Voia s'o comunic Dlui Maniu. Mi-arăspuns, când i-am comunicat conversatia,cu Cioroiu,că noi nu avem de unde plăti această sumă, Dl. Maniu,nu mi-a spus că există alte posibilităţi.-

/ss/ N. Penescu

11 Septembrie 1947.-

I

12 Sept

copie vezi vol. 3. f 581-595.

262

~~00264~~

DECLARATIE
====================

La întrebarea ; Prin ce mijloace putea Partidul Naționa Țărănesc să răstoarne guvernul în momentul politc actual, răspund :

După cum am arătat în declarațiunile anterioare, mulți fruntași ai partidului consideram că nici o acțiune nu mai este posibilă pentru răsturnarea regimului, prin mijloace normale în țară. Deaceia se spunea că Dl. Maniu " s'a înfundat". Rămâneau însă alte mijloace şi anume :

a. Actiunea pe plan inernaționa, pentruca la momentul potrivit, în specila, cele trei puterii să intervină în Rom:nia pentru o altă formulă de guvern , Aceasta acțiune avea însă o scadență lungă şi era destul de nesugură. Ea presupunea ca o condiție sine qua non adeziunea Uniunei Sovietice.- Ea mai implica un moment internațional când asemenea intervenţiuni trebuiaă să se facă în mai multe țării europene/Grecia, Italia, Turcia, pe lângă statele din bazinul dunărean/. Partidul prin politica memoriilor, a căutat să creeze ambianța necesară unei asemenea interveţiuni. Notele anglo-americane, trimise guvernului român şi provocate în cea mai mare măsură, de memoriile celor treim partide de opoziție, creeau mică parte această ambianță. Dela un timp, însă eficacitatea lor era tot mai redusă. Opinia publică din țară nu le mai apreciau, iar guvernul găsea argumente de drept internațional, valabile pentru a le respinge . Deaceia se aştepta ratificarea tratatului de pace pentru ca comisiunea celor trei miniştri, însărcinată cu supravegherea executării lui să poată funcționa. Stiu insă că Dl. MANIU era foarte sceptic în privință eficienței acestei comisiuni. La o masă la Dr. Jovin, unde am întâlnit pe Dl. Holman, l-am provocat fiindcă asa îmi dădese dispozițiuni Dl. MANIU, care aflase că întâlnesc pe ministru Angliei- ce prespetive vede pentru a doua zi după ratificarea tratatului. Dl Holman mi-a răspuns că aceea comisie nu poate lucra decât prin acordul complect al celor trei, nu cu majoritate, aşa cum credea unii dintre noi. Dl MANIU a fost foarte desamăgit de acest răspuns.

./.

263 00265

Acţiunea de propagandă,pe lângă guvernele străine, dusă în străinătate era utilă dar nu concludentă. Deaceia nu puteam mari nădejdi în ea. Am arătat de ce persoane se servea Dl. MANIU în străinătate.

Este evident că Dl. MANIU nu-mi spunea mie şi celorlalţi din conducerea partidului care nu era în intimitatea lui,decât informaţiunile ce primea şi puteau fi comunicate ~~aproape~~ aproape oricui. Asa îmi explic dece Dl. MANIU evita să-mi dea să citesc scrisori de a căror primire aflasem şi pe care i le ceream,cum s'a întâmplat recent cu o scrisoare dela CORNEL BIANU,de care ne-a vorbit dl. LEUCUTIA. Am arătat că şi scrisoarea lui BUZESTI din Martie am primit-o dela LEUCUTIA. Dl. MANIU nu ştia că am citit-o şi totuşi a dat-o numai dlor. MIHALACHE şi MIHAIL POPOVIC Dar nu m'am îndoit niciodată că alături de scrisorile informative mai trebuiam să fie si altele care să cuprindă elementele acţiune Dlui MANIU. Când am auzit de plecarea Dlor. VISOIANU şi BUZESTI, am înţeles că de data aceasta Dl. MANIU avea pe omul său în afară / BUZESTI/. El n'a avut încredere în GAFENCU sau TILEA,care erau oamenii Regelui Carol şi care îl mai părăsiseră odată. La folosit pe GAFENCU în timpul Conferintei de Pace dela Paris,pentru că nu a avut pe altcineva. Si atunci Dl. MANIU a trimis instrucţiuni fără să mă informeze despre conţinutul lor.

Nuştiu dacă a spus ceva celorlalţi din birou.Acţiunea pentru a o denumi aşa " Ocultă " a Dlui MANIU în străinătate îi era obişnuită. O practicase cu succees până la 23 August 1944 prin oameni pe care îi avea la Londra, Lisabona,Madrid etc.

Aceasta acţiune" Ocultă" putea să aibă o alternativă; războiul sau pacea .

In prima parte a alternativei,se putea înţelege primejdia de război,din cauza situaţiei interne a României.La aceasta se referea concluzia memorandumului trimis de cele trei partide în Martie la O.N.U. O stare de agitaţie în România periclita pacea Europei aci şi dădea deci prilej O.N.U.-ului să intervină pentru ai pune capăt, Aceasta putea însemna răsturnarea regimului şi alegeri libere noi,aşa cum s'a cerut prin citatul memorandum.

A doua parte a alternativei era războiul însuşi provocat de cauze externe,între Uniunea Sovietică şi Marile Puterii Abglo-saxone. In acest caz,ca şi în cel ce urmează politica partidului -asa cum a imprimat-o dl. MANIU- îl determina să acţioneze în favoarea anglo-americanilor de a căror victorie era legată însăşi cauza partidului şi după concepţia lui a ţării.

A treia imprejurare pe care ~~xxxxxxx~~ Dl.Maniu o putea avea în vedere era o răsturnare violentă a regimului sau cel puţin o încercare de răsturnare a lui, care ar fi provocat interventi-

încercare de răsturnare a lui,care ar fi provocat intervenţia O.N.U.-lui cum s'a arătat mai sus.In acest scop însă trebuiau pregătite elementele care să constituie cadrul unei atare acţiuni.

Dela un timp,după cum am arătat in declaraţiunile mele anterioare, am observat,că cel puţin trei sectoare importante ale partidului evitau secretariatul general. Este vorba de secţiunile ppofesionale ale militarilor,de tineret şi muncitori.

Să ne ocupăm de fiecare în parte sub acest aspect.

Conducerea de partid a dat mai multe comunicate privitoare la funcţionarii şi ofiţerii deblocaţi. Luându-le apărarea era evident că aceştia erau atraşi de partidul naţional ţărănesc. El le ofera nu numai prespectiva unei reîntregării dar şi satisfacţiunei luptei contra guvernului,care îi îndepărtase.Agitarea independenţei ţării de orice influenţă din afara / sovietică/ le mărea potenţiarul lor moral. Acestor cauze trebuie să atribuim venirea în partid a multor militari.Aceştia nu se prezentau însă la club/am văzut numai ofiţeri deblocaţi venind la secretariat ca să intrebe unde se pot înscrie.Dela preluarea conducerii capitalei de către Dl. Mihalache,organizarea secţiunei profesionale a militarilor în capitală a trecut exclusiv în grija Dsale. Secretariatul a fost surprins de misteriul care înconjura această secţiune, în ultima vreme şi în ce priveşte raporturile cu ei. Mai ales că tot din ea s'a născut şi secţia militară pe ţară ale cărei atribuţiuni şi prespective erau mult mai interesante.Am aflat că generalul NEGREI se ocupa de această chestiune,în momentul când am primit o scrisoare a lui. Creerea secţiunilor militare în toate organizaţiunile judeţene,dădea partidului un element de luptă neaşteptată,dacă cei câteva mii de ofiţerii deblocaţi se înscriau în ele.Este de subliniat că şi aci_ca peste tot-apar oamenii apropiaţii şi de încredere personală a Dlui Maniu Ori cât de inaintat în vârstă generalul NEGREI era un devotat al şefului col. STEFAN STOIKA,era prieten din timpul lui Antonescu,când era secretarul general la Ministerul înzestrării Armatei. El servea atunci pe toţi prieteni Dlui MANIU.Generalu STOIKA GRIGORE-văr cu cel din tâi- prieten bun cu Dl. STEFAn MIHAESCU,avea două cărţi de vizită de valoare pentru a se introduce pe lângă Dl. MANIU.Era firesc ca aceştia să numai treacă pela secretariatul general şi să lucreze direct cu Dl. MANIU şi MIHALACHE.Dela un timp /primăvara acestui an/ am fost surprins de interesul tot mai mare ce se acorda secţiunei

265

00267

militare. Dl. MANIU a avut o gardă personală,formată din militari in ziua de alegeri. Intru'una din zilele lunei Martie - cred- eram la dl. MIHALACHE- în casa lui NESTOR BADEA- când avenit vorba de secţia militară. Dl.MANIU s'a interesat de ea şi a făcut o aprecierea valorabilă folosirei militarilor în acţiunea de partid,la cre dl. MIHALACHE,a observat: " Iţi voi spune eu Dle MANIU ce am vorbit cu generalii" atunci n'am dat importanţă acestei comunicării şi eram obişnuit cu secretele celor doi şefi ai partidului.Din moment ce dl. MIHALACHE nu a crezut că e necesar să mă informeze şi pe mine ce a vorbit cu generalii,nu l-am intrebat nimic.

In Iunie eram la Dl. MANIU în casa Boilă,unde se discutase despre arestării şi tratamentul celor arestaţi.Dl. MANIU s'a ridicat ferm depe sacun şi a spus căm aceste cuvinte : " Am eu mijloace să răstorn guvernul" Am avut atunci sentimentul că Dl. MANIU nu a aruncat numai o vorbă de încurajare,dar că într'adevăr avea în vedere acţiuni serioase posibile.

In casa Dlui MANIU se vedeau foarte des ofiţerii xxx şi în special generalii.

Despre activitatea secţiei militare,am mai fost informat întâmplător de generalul ZORZOR- după cum am mai arătat care mi-a spus că la secţia militară se lucrează frumos şi că este în studiu un proect de reorganizare a armatei.Odată,mergând la Club am găsit în camera de alături cu viroul meu un grup de ofiţerii- în civil- care mi-au fost prezentaţii cred de generalul STOIKA într' o xxxxxxxx şi care xxxxxxxx aşteptau să se întrunească intr'o şedinţă. Le-am spus că aşi fi foarte mulţumit dacă aşi asista şi eu la una din şedinţe.Mi-au promis că mă vor invita ceace nu s'a întâmplat.Printre ei mai erau generalii. Printre ofiţerii pe care i-am văzut mai des la dl. MANIU sunt şi cdorii MOCANU6din marină- şi CIOROIU6 din aviaţiei-. La club mi s'au prezentat trei ofiţeri: din Oradia Mare care m'au întrebat cine le dă autorizaţiei să constituie secţia militară la Oradia. I-am trimis la generalul Negrei,dela care primisem r cent scrisoarea citată. Când am fost în Februarie la Sibiu cu Dl. LEUCUTIA,am fost primit la club. de organizaţia locală şi îmi pare că mi-a fost prezentat un colonel ca sef al secţiei militare.

In campania electorală din Bucureşti am văzut ofiţerii în unifôrmă - la adunarea sectorului de negru,care a avut loc la club şi unde l-am însoţit pe dl. MANIU, átât la club cât şi în mulţimea care manifesta pe str. Clemenceau în faţa clubului.

./.

Toate aceste manifestaţiuni dovedeau atracţiune ofiţerilor căzre partid şi activitatea lui.

In ziua de 12 Iunie când i-am vorbit din nou dlui MIHALACHE de CIOROIU,acesta mi-a spus că îl cunoaşte fiindcă a lucra un plan de reorganizare a aviaţiei,că este inteligent dar neserios / sau superficial/,reamintesc declaraţiile mele privitoare la cei câtţiva tineri ofiţeri care au venit la mine acasă in Septembrie 1946,pentru a-mim prezenta simpatiile lor. De activitatea lor s'a interesat- după câte am auzit- dl. MIHALACHE şi organizaţia capitalei.

Tineretul

Ambianţa naţionalistă creeată in jurul partidului a atras spre ei unmeros tineret,în special universitar. Când am venit la conducerea secretariatului, am găsit o organizaţiei a tineretului universitar din centrul universitar Bucuresti,condusă de dl. GOIA.Primul meu contact cu acest tineret a fost luat chiar cu prilejul alegerii noului comitet când a fost ales Dl. CARTEA MIHAI. Acesta era un element excepţional de dinamic şi inteligent. In scurtă vreme s'au organizat toate facultăţiile,în special politehnica,medicina umană şi veterinară,academia comercială. La aceasta din urmă era deasemenea un element viu Dl. LUDOSAN. In măsura în care creştea numărul studenţilor în partid s'a simţit nevoie educării şi organizării lor. A fost însărcinat dl. profesor GEROTA cu supravegherea organizării şi a elaborării unui regulament de funcţionare în cadrul statutului. In primăvara anului 1946,tineretul era organizat în toate centrele universitare. Alături de tineretul universitar se organiza tineretu în fiecare judeţ. Aceasta era sarcina prezidentului de judeţ.

In primăvara anului 1946 / cred in Aprilie/ s'a ţinut la Club o şedinţă a delegaţiei permanente a tineretului universitar pe ţară sub preşidenţia dlui.TARTEA,la care au participat Dl. MANIU,dl. MIHALACHE şi cu mine.S'au citit rapoartel asupra situaţiei in toate centrele universitare făcute de prezidenţii acestora.In acel moment organizaţia tineretului era pusă la punct cu oarecare dificultăţi la Iaşi.

Este adevărat că elanul tineretului nu putea fi uşor stăpânit,şi dlui MANIU nici nui plăcea să fie stăpânit. Contra dispoziţiei mele exprese s'au făcut unele manifestaţiuni de stradă dintre care şi aceia dela 10 Mai 1946,care a prilejuit un proces cu multe condamnării . Eu vroiam să feresc pe tineri de aceste inutile neplăceri.

In timpul alegerilor,- cum am mai arătat- s'a constituit un comitet electoral mixt al tineretului/universitar,

./.

şi genera ia de 3o de ani/ Acest comitet a primit fonduri dela partid pe lângâ cele cë îşi procurase singur. ~~Era~~ prezidat de Dl. VISA AUGUSTIN,pe care Dl. MANIU îl numise în [illegible] uni fel de organ de conducere al organizaţiilor tineretului şi de legătură cu prezidentul partidului. Dl. VISA prezida un comitet de coordonare si legătură din care făceau partea Dl. TARCEA şi elemantele ce mai active ale tineretului.

Comitetul electoral a însărcinat pentru fiecare două trei judeţe câte o persoană /din tineret/ care să Ia legătura cu şefi de judeţe şi să organizeze tineretul din fiecare judeţ. Li s'au dat manifeste şi ei au tipărit manifeste ale tineretului. Tot acest comitet electoral a îngrijit de organizarea unui serviciu de curierii între secretariat şi şefii de judeţe. Dl. TARCEA/după delegaţa permanentă din 1946/ s'a retras dela conducerea tineretului pe ţară. Dl. BARBUS l-a suplinit.Acesta nu este insă un element atât de activ deşi este un om inteligent şi capabil. Dl. VISA nu s'a mai ocupat de tineret după alegeri. In 1947- la inceputul anului- s'a ales în fiecare centru universitar,comitetele şi delegaţia pe ţară s'a întrunit la Bucuresti inainte de Paşte.Am relatat intr'o declaraţie specială intervenţia mea la această delegaţie şi ce a provocat-o. Trebuieă să relevezi că la conducerea tineretului au venit în realitate alte elemente,care o inspirau din umbră/VETELEANU şi alţii/.Spiritul în care era condus atât tineretul nu se mai potrivea cu doctrina partidului. In acelaş timp tineretul se detaşa de secretariatul general şi ţinea un contact aproape exclusiv cu Dl. MANIU. Dl. VIRGIL SOLOMON se ocupa deasemenea elemente tinere dar întâmplător. Scoala de cadre-condusă de Dl. VETELEANU- era in realitate conducerea reală a tineretului. Se începuse organizarea pe cercuri a tineretului,dar nu în general ci numai printre elementele de âncredere. Deaceia,în delegaţia permanentă s'a contestat că tineretul universitar se organizează atfel de cum prevede regulamentul.Dl. MIHALACHE a primit un memoriu dela fostul preşedinte al centrului Bucuresti,Dl. DRAGULANESCU tot în sensul informaţiilor mele.Deaceia m'a spirjinit în sedinţa biroului,când am ridicat chestiunea despre care am mai vorbit. Este evident că actuala conducere reală a tineretului universitar numai mergea pe linia oficială a partidului.Dl. MANIU avea legătură directă cu această conducere.

Tineretul putea astfel deveni foarte uşor un element importante de luptă pe teren cu atât mai mult cu cât el activa în centrele universitare şi putea avea alături şi celălalt tineret din organizaţiile judeţene.

./.

Tineretul universitar national ţărănist a,pornit lupta contra tineretului universitar organizat în alte partide Agitaţia era făcută cu diferite prilejuri.Asa s'a întâmplat la Facultatea de Medicină Umană cu prilejul morţei profesorului CIOCALTEU şi cu prilejul unui incident întâmplat profesorului POPA. Studenţii naţionali ţărănisti creeau în mediul universitar şi contrarie regimului de câte ori era vorba de deblocării de profesorii sau alte măsuri.Am auzit că în provincie a fost utilizat ăi tineretul sătesc,pentru a se alimenta cei fugiţi în munţi şi în special ca element de ajutor.

½MUNCITORII

Pe lângâ cele arătate în declraţiile anterioare adaug. :

Trebuie avută in vedere şi organizaţiile muncitoreşti din provincie/ Timiş-torontal,Arad?Constanta,Mediaş etc./

In general organizaţia muncitorească are două mari secţiuni : a. muncitorii manuali şi b. funcţionarii-grupaţi pe secţii de specialitate.

Situaţia economică concedierile de funcţionari publici de funcţionari particulari etc. creeau condiţiuni vaforabile pentru atragerea acestora spre organizaţiile muncitoreşti naţional ţărăniste. Am fost impresionat când am primit la club în cursul anului 1946,o delegaţie a comitetului muncitoresc din Timisoara, de felul în care era conceputâ organizaţia şi de numărul de membrii pe care pretindea că îi are.

Dacă la centrul nu s'a reuşit a se înjgheba un comitet al acestei organizaţii,pe ţară,numai puţin şefi din judeţele cu efective muncitoreşti importante au activat mult pentru atragerea muncitorilor,mai ales a acelora,care pentru un motif sau altul nu mai erau in câmpul muncii. Ei erau si elemente bune pentru acţiuni eventuale pe teren,

Erau poate preferate elementele de dreapta,fiindcă sufleteşte era cele mai pregătite la luptă contra guvernului.

TARANIMEA

Ea constituie elemntul de bază al acţiunei partidului. Situaţia a fost -belică şi in special lispurile alimentare, erau cauze determinante de nemulţumire. Colectăriile de cereale,măsurile restrictive luate de guvern,pentru raţionalizarea consumului de grâu si promunb chiar la ţară,fenomenele inflacţioniste,care lovesc mai întâi pe producătorii mici,iată atâtea cauze care putea prodecea până şi agitaţiuni mai ales la ţărănimea înstărită.

./.

Toate aceste nemulţumiri sau transformat în adeziuni tacite pentru acţiunea partidului naţional ţărănesc. Acelaş lucru s'a intâmplat şi cunpopulaţia oraşelor. Imposibilitatea pentru guvern ca să asigure raţiile de pâine şi mălai,combustibile etc. populaţiei oraşelor şi chiar muncitorilor a provocat desigur întinse nemulţumiri.

Nu numai inflacţia,dar lipsa depe piaţă a alimentelor de primă necesitate,făcea ca ele să nu ajungă decât la cei mai avuţi. Aceasta agrava nemulţumirle sociale.

Operaţiunea stabilizării a trebuit să provpace altfel de nemulţumirii; la ţărani,care primiseră lei vechi,schimbaţi acum la un curs mic; la oraşe din cauza lipsei de numerar; la producătorii care nu găseau cumpăr tori şi la cumpărători fiindcă nu aveau cu ce să cumpere.

Iată o alianţă economică şi socială foarte propice actiuniloe pentru răsturnarea guvernului.

Pe deoparte elementele de acţiune,pem dealtă parte ambianţa mai sus descrisă,constituiau bazele foarte favorabile ale luptei pentru răsturnarea guvernului.

Cred că de aceste fapte a ţinut seama Dl. MANIU in politica sa - pe care a numit-o mai sus" Ocultă" - fiindcă in forurile partidului el n'a înfăţişat politica oficială sub acest aspect.

Oamenii care conduceau acele secţiuni ale partidului, da care am vorbit mai sus,erau foarte potriviţi pentru declanşarea acţiunei pe teren la momentul hotărât.

Această declanşare a acţiunei cred că trebuia să fie legată şi de momentul internaţional.

Acest moment insă nu venise,dovadă mesagiul Dlui ACHESON care sfătuia să nu se intreprindă agitaţiuni pentru răsturnarea guvernului.

Aceasta făcea insă să treacă momentul economic şi social adică cel politic intern,pentru că recolta-mai ales cea de porumb se anunţa imbelşugată,iar stabilizarea făcea să dispară fenomenile inflaţiei.

Azi îmi dau seama de ce Dl. MANIU poate a grăbit plecarea dlui. MIHALACHE în străinătate.Eu nu cunosc conversaţiile dintre ei şi mie nu mi s'a dat Vre'o insărcinare.-

Tămădău nu poate avea altă explicaţie/in afară de acea personală unora/ ,care au aceptat să plece din greală/

12 Septembrie 1947.

/ss/ NICOLAE PENESCU

15 sept 270

Copie vezi vol. 3 f 596-600 ~~00272~~

D E C L A R A T I E

La întrebarea cex ştiu despre dl.Niculescu Buzeş şi despre ascensiunea sa în partid, răspund :

Intâia dată am auzit despre acest nume dela dl. Mihai Popovici, înainte de 23 August 1944, care mi-a povestit că l-a cunoscut în casa prinţului Stirbey, la o consfătuire intimă cu dl.Maniu, dar că personajul nu i-a plăcut.

N'am ştiut nimic de rolul lui, jucat în desfăşurarea evenimentelor de la 23 August. Am aflat mult mai târziu, din diferite surse, fragmente din această activitate, de care m'am interesat fiindcă am văzut la dl.Maniu o mare atracţiune şi stimă pentru dl.Buzeşti.

L'am cunoscut acasă la dl.Maniu, când era ministru de externe.

Am aflat că a avut o ascensiune foarte rapidă la Externe, graţie aprecierei lui Mihai Antonescu, că avea agenţii lui la principalele legaţiuni româneşti, prin care presta tratative sau le înlesnea dlui Maniu. Curierii diplomatici de încredere purtau corespondenţa dlui Maniu cu persoanele aflate în străinătate.

Dl.Maniu îi atribuia rolul determinant în arestarea lui Antonescu. El s'ar fi găsit în camera alăturată aceleia în care discutau M.S.Regele cu Ion şi Mihai Antonescu, că M.S. ar fi venit la el să se sfătuiască şi dl.Buzeşti ar fi cerut arestarea celor care se găseau în Palat.

Dl.Maniu îl cpnsidera ca un om excepţional, foarte pregătit, pătrunzător, energic şi hotărît. El lăsa în umbră, în faţa dlui Maniup cele mai bune elemente din partid. De aceea nimeni la noi nu încerca ~~alxpmxkex~~ cel puţin să micşoreze trecerea pe care dl.Buzeşti o avea pe lângă dl.Maniu. Am arătat, într'o altă declaraţie şi

./.

M.C.

271

00273

rolul la Palat al dlui Buzeşti, care însă n'a fost de lungă durată - după câte am avut impresia.

Despre intrarea lui în Partid n'am ştiut decât în vara lui 1946, când am citit în Dreptatea discursul, la o adunare din judeţul Arad, al dlui Niculescu Buzeşti - vice preşedintele organizaţiei.

Puţin timp după aceea mi-a telefonat şi m'a rugat să-i anunţ o conferinţă la tineret despre situaţia României în permanentul internaţional. Teza era aceasta: Cine stăpâneşte Europa, stăpâneşte lumea; cine este stăpân pe România, este stăpân pe Europa.

La comitetul central - din 3 Iulie 1946 - a apărut dl.Niculescu Buzeşti, membru de drept, în calitatea sa de fost ministru.

A vrut să ia cuvântul ca să rectifice unele "neadevăruri istorice" din raportul meu, şi care priveau epoca anterioară lui 23 August şi mai ales cum s'a format primul guvern Sănătescu.

I-am dat raportul şi a făcut, chiar pe el, observaţiunile sale.

Dl.Maniu mi-a vorbit într'o zi - cam în August - Septemvrie 1946 de necesitatea ca o asemenea valoare excepţională să fie introdusă în delegaţia permanentă. Am făcut obiecţiuni, arătând că sunt fruntaşi de mâna întâi, dela creaţiunea partidului, care aşteaptă această avansare şi care ar fi rău impresionaţi.

Am crezut că dl.Maniu a fost impresionat de argumentul meu şi de aceea nu l-a mai propus atunci când s'au făcut cooptările în delegaţie. N'am ştiut de plecarea în străinătate a Dlui Buzeşti, decât în apropierea Crăciunului - înainte de plecarea la Sibiu a dlui Maniu. L-am întrebat pe acesta dacă a vorbit cu dnii Buzeşti şi Vişoianu, înainte de plecarea lor. Mi-a răspuns că nici n'a ştiut de această plecare. Nu m'a surprins discreţiunea dlui Maniu, care era proverbială.

Anturajul dlui Maniu îl avea pe dl.Buzeşti în aceeaşi mare stimă, pe care i-o acorda şeful. De aceea venirea dlui Buzeşti în casa dlui Maniu era salutată la plecare şi avea întâietate faţă de ori cine.

./.

Era evident că dl.Maniu rezerva dlui Buzeşti cele mai mari roluri în partid. De multe ori, dl.Buzeşti intra în camera dlui Maniu, când eram în şedinţe de birou şi participa la discuţiuni, fie privind politica internă, fie cea externă, atât în 1945 cât şi în 1946. A luat evident parte şi la consfătuirea de la dl.Mihai Popovici, privind pregătirea materialului pentru conferinţa păcii. A fost atunci însărcinat să conducă lucrările uneia din comisiunile instituite în acest scop.

In perioada posterioară lui 10 Mai 1945, am auzit de mai multe ori pe dl.Buzeşti, vorbind de criza constituţională. Odată dl.Maniu m'a rugat să-l las singur cu dl.Buzeşti când acesta începuse să-i raporteze despre ce aflase dela Palat, în această chestiune.

ss. N.Penescu.

15 Septemvrie 1947.

M.C.

I

copie vezi vol. 3. f 601-603. 273

~~00275~~

D E C L A R A T I E

La întrebarea ce preciziuni puteţi da în legătură cu discuţiunile care au avut loc în biroul partidului în luna Iulie, privitor la intrarea în Parlament a Deputaţilor Naţional Tărănişti răspund :

Intr'o şedinţă a biroului, ţinută la Dl.Maniu - în casa Boilă - erau prezenţi domnii : Maniu, Mihalache, Haţieganu, V Veniamin, Coposu, Ghilezan, St.Mihăescu şi cu mine.-

Eu am ridicat din nou chestiunea participării deputaţilor naţional-ţărănişti la lucrările Parlamentului, mai ales că biroul trebuia să aibă o atitudine unitară în comitetul central, convocat la 18 Iulie.- Am susţinut necesitatea acestei participări, nici o schimbare de tactică.-

Dl.Maniu m'a întrerupt în cursul expunerei mele cu cuvintele : " ar fi un dezastru ".- A luat cuvântul Dl.Mihalache, care m'a susţinut.- Au luat toţi ceilalţi cuvântul şi m'au combătut - unii chiar cu vehemenţă - Dl.Maniu a făcut apoi o expunere destul de lungă, din care am reţinut în esenţă, cam acestea : Am spus că intrarea în Parlament ar fi un dezastru, pentrucă acest Parlament va proclama republica şi apoi adeziunea României la Uniunea Sovietică (aceasta era ideia chiar dacă nu era exprimată în aceşti termeni).- Participarea deputaţilor noştri care da acestui Parlament o recunoaştere pe care azi nu o are şi nu vom mai putea constata în viitor valabilitatea hotărârilor sale.- Ar fi în plus o recunoaştere a unei înfrângeri şi întrevederi, din cauza arestărilor.- Ea nu ar aduce eliberarea celor arestaţi.- Continuarea politicei pe care a avut-o partidul până atunci era singura soluţie.- Este firesc ca în luptă unii să cadă.-

Dl.Mihalache a declarat că argumentele D-lui Maniu nu l-au convins.-Mihăescu, Haţieganu şi ceilalţi erau însă încântaţi de expunerea D-lui Haţieganu.- Mi-a spus că Dl.Maniu este un virtuos, atunci când i-am reproşat că nu m'a susţinut.-

Am avut impresia netă că intervenţia mea l-a supărat pe Dl.Maniu.-

In măsura în care se lărgea cercul celor care credeau

./.

275

că tactica partidului trebue schimbată,Dl.Maniu afirma cu mai multă vigoare politica,pe care o denumise în şedinţa delegaţiei dela 7 Iunie " a retistenţei naţionale "fără să definească în ce constă această rezistenţă.-

Dl.Maniu expunea de data aceasta în forme mai largi ale partidului,idei,care până atunci le confia numai în cercuri mai restrânse.-

00276

ss/. N. Penescu

19 Septembrie 1947

18 dept.

copie vezi vol. 3. f 605-622.

275

00277

D E C L A R A T I E

La întrebarea care a fost acţiunea de propagandă a partidului în mediul sătesc de la 1944 - 23 August - până azi răspund :

Dela 23 August 1944 la 6 Martie 1945

Partidul fusese dizolvat, sub regele Carol II.-După 23 August 1944, secretarul general de atunci, Dl.Ghiţă Pop, s'a îngrijit de repunerea partidului în funcţiune.-

De propagandă nu putea fi vorba, fiindcă era în plin război şi nu exista încă un obiectiv al acestei propagande pentru ţărănime.-

La centru, s'au luat măsuri pentru reapariţia ziarului " Dreptatea " şi a ziarelor săptămânale " Dreptatea satelor " şi " Tărănismul ".- Dl.Virgil Solomon a închiriat tipografia ziarului " Curentul " şi a creiat - împreună cu un grup - ziarul " Curierul ".-

Partidul reapare pe scena politică prin două ziare, un oficios şi un altul prieten, acesta fiind condus de Dl.Augustin Popa.-

Ziarul " Curierul " are o atitudine anti-comunistă şi naţionalistă - ceeace a putut naşte dela început un curent în acest sens în opinia publică, cu răsunet şi la sate, în măsura în care putea ajunge până acolo.-

Ziarul este suprimat de Comisia Aliată de Control pentru un articol sau o informaţie cu tendinţe anti-sovietice.-

In timpul crizei Guvernului Rădescu " Dreptatea "atacă violent pe comunişti.- In special în chestiunea incidentelor dela Malaxa, Dreptatea are o atitudine violentă de propagandă antiguvernamentală.- Ea este tipărită atunci la o tipografie mică " Finanţe şi Industrie ", fiindcă Dl.Solomon cedase contractul cu tipografia " Curentul ".- La rândul ei " Dreptatea " este suprimată.- Cu aceasta dispare orice mijloc de propagandă prin presă a partidului.-

Atât cât au existat aceste două ziare, ele au întreţinut în opinia publică o stare de spirit anti-comunistă şi naţionalistă, mai ales după încetarea colaborărei de guvern, în timpul cărei

oficiosul " Dreptatea " a trebuit să se ţină într'o anumită rezervă.- Aceasta nu-l împiedica însă de a avea o atitudine anti-comunistă.- " Dreptatea"însă nu era scrisă mulţumitor şi de aceia eu am cerut înlocuirea D-lui Livianu cu Dl.Nestor Badea.- Aceasta s'a ådmis şi până la suprimarea ei " Dreptatea" a fost condusă de Dl.Badea,într'un ritm mai viu decât înainte.-

In această vreme (începutul anului 1945)secretariatul general ia măsuri pentru reorganizarea partidului,- după cum s'a arătat în altă parte - cu prilejul ţinerei congreselor sau comitetelor,cuvântările fruntaşilor partidului pun accentul pe primejdia ce o prezenta comunismul pentru proprietatea ţărănească şi pe ideia naţională.- Aceste două elemente de propagandă îşi fac repede curs în ţărănime,chiar prin fruntaşii dela sate, care veneau la adunări sau întâlneau în oraşe pe conducătorii naţional-ţărănişti locali,.-

Odată cu reorganizarea partidului se face aşa dar propagandă în sensul acesta,colectările de cereale şi vite,făcute -pentru executarea convenţiei de armistiţiu - nemulţumea pe ţărani.- Aceştia erau şi mai receptivi la propaganda de care vorbesc.- In Moldova situaţia specială,creată de război,creea un mediu şi mai favorabil.- Aci se desvolta fără iniţiativa noastră însă - un curent puternic antisemit,datorit şi prezenţei la conducerea administraţiilor şi în poliţie, a evreilor.-

In Ardealul de Nord era firesc să existe un puternic curent anti-unguresc,pe care gărzile denumite " Iuliu Maniu " l-a alimentat desigur.- Am văzut şi eu,întâmplător în faţa statuiei " Mihai Viteazul ",în toamna anului 1944,o adunare - cu drapele - de propagandă pentru voluntarii destinaţi gărzilor " Iuliu Maniu ".-

Incă de atunci,s'a vorbit de colhozuri,pe care ţăranii le văzuseră în Uniunea Sovietică.- Colhozul însemna desfiinţarea proprietăţii ţărăneşti.- Tăranul,actual proprietar de pământ, devenea pălmaş pe pământul,care fusese până atunci al lui.- Aceste lucruri se spun dela om la om,ca şi în adunările partidului.- Colhozul este pentru ţărănime imaginea viitorului regim comunist.- La începutul anului 1945, aceste idei şi slogane ~~înc~~ încep să-şi facă drum.- Evenimentele din Martie 1945,care aduc la guvern,regimul actual - cu excluderea noastră şi a liberalilor - au fost folosite ca o confirmare a acestei propagande.-

Dela 6 Martie 1945 la 19 Noembrie 1946 şi

Ziarele noastre nemai existând s'au luat măsuri să se

elaboreze un buletin informativ pentru şefii de organizaţiuni judeţene, sarcină ce a fost încredinţată biroului presei.- Secretariatul general făcea însă cea mai mare parte a acestui buletin, la care a colaborat şi Dl. Ghiţă Pop.- El cuprindea o dare de seamă rezumată a situaţiei politice extrase din presa şi publicaţiunile străine, ştiri şi instrucţiuni politice.- Acest buletin era astfel redactat în spiritul politicei oficiale a partidului.- El n'a putut dura însă multă vreme, fiindcă mi s'a atras atenţia, din partea Comisiei de Control, că acest buletin nu poate fi reprodus în mai mult de 6 exemplare.- De aceia l-am redus la membrii biroului.- Intern buletinul se trimitea prin curieri ai organizaţiilor.-

Propaganda în organizaţiuni a continuat în acelaş sens în 1945.- Ea a fost alimentată şi de situaţi creată Guvernului în urma conflictului său cu coroana.- Seceta de atunci, ridicările de cereale silite, pentru armistiţiu, consecinţele inflaţiei care sporea zilnic, au fost folosite în campania de propagandă dela om la om, pe care o făceau rogamizaţiile.-

Reforma agrară n'a modificat elementele propagandei,- fiindcă săteanul care a căpătat pământul, vrea să-l păstreze.- Ameninţarea colhozului devenise/o atunci realitate, în sensul propagandei noastre.- Diferenţele făcute între foştii luptători, pe cele două fronturi au mărit nemulţumirile.- Partidul a tipărit proectul său, de reformă agrară, pe care l-a răspândit prin organizaţiile judeţene.-

Congresele şi comtetele judeţene au continuat să ţină şedinţele lor în tot cursul anului 1945 şi au fost şi au fost isvoare de propagandă foarte bune.- Secretariatul General n'a dat instrucţiuni de propagandă nici prin buletine nici altfel.- Nu era nevoie.-

Reamintesc că în Ianuarie 1945 s'au dat instrucţiuni scrise tuturor organizaţiilor pentru reorganizarea partidului începând dela comună (sat) până la preşedinte.- Aceste instrucţiuni desvoltau prevederile Statutului.-Trebuiau alegeri noi de comitete săteşti.- Un sat trimitea în complexul judeţean un număr de delegaţi direct proporţional cu numărul înscrişilor (mi se pare de fiecare grupă de 25 de membrii, un delegat).- Complexul alegea pe preşedintele organizaţiei judeţen şi comitetul executiv.- Acesta din urmă alegea biroul, Delegaţia Permanentă şi comisia de disciplină.-In comitet erau aleşi şi reprezentanţi ai sectoarelor auxiliare şi profesionale.- Erau secţiuni auxiliare Tineretul şi femeile, iar profesionale cele-

lalte - nelimitate - învăţători,medici,preoţi şi evident muncitorii mai ales în centrele industriale.-

Instrucţiunile prevedeau alegerea la ţărani, muncitori şi tineri în delegaţia permanentă, din care făcea parte şi secretarul tineretului.

Seria congreselor a fost deschisă de dl.Mihalache, la Câmpulung, la 24 Ianuarie 1945. Eu am continuat-o la Piteşti la 4 sau 5 Februarie. La unele congrese au participat şi reprezentanţi dela centru. Cum mai ales Moldovenii nu s'au grăbit să procedeze toţi la reorganizare, în vara anului 1945, domnii Maniu şi Mihalache au convocat la Club pe toţi prezidenţii de organizaţiuni aflaţi în Bucureşti.- Ei au fost invitaţi să înceapă de îndată această operă şi în orice caz să lase înlocuitori locali.- Graţie acestor măsuri şi mai ales datorită destinderei relative ce a urmat după 8 Ianuarie 1946,s'a reluat activitatea întreruptă în vara lui 1945.- Până atunci nu avusese loc congrese decât în Muntenia.-

In primele luni ale anului 1946 s'au ţinut congrese peste tot.- La congresul organizaţiei de Iaşi,condusă de Dl. Zane,au participat şi D-nii Hăţieganu şi Veniamin.- La congresul dela Bârlad al organizaţiei de Tutova,condusă de Dl.Taşcă a participat Dl.Veniamin şi alţii.- La Dorohoi a fost Dl.Răutu - preşedinte acolo - la Baia a fost Dl.Hudiţă ; la Botoşani Dl. Polizu Micşuneşti ; Dl. Mihalache a fost la Bacău şi a prezidat cred la Suceava,cu care prilej a vizitat mai multe organizaţiuni.-

Eu am fost la Prahova şi la Turnu-Severin.- In trecere m'am oprit la Craiova.- In primăvara lui 1946(Mai)am vizitat toate organizaţiile din Moldova şi Bucovina,cu excepţia Sucevei; a Iaşului şi Huşiului,dar am fost la Brăila.- Am participat la congresul dela Câmpulung (Bucovina).- La Râmnicu Sărat am fost şi eu şi dl.Mihalache,pentru a aplana dificultăţi personale.- La Buzău era Dl.Anghel ; la Vlaşca era Dl.Cartojan - membru în delegaţia permanentă - la Dâmboviţa Dl.Spineanu,la Constanţa a fost Dl.Măcărescu care a mai prezidat congresele dela Roman şi Vaslui.- Deasemeni la congresul dela Neamţ.- La Teleorman a fost Dl.Spineanu (congresul s'a ţinut la Roşiorii de Vede).-

In Ardeal au fost la congrese sau au vizitat organizaţiile D-nii Mihai Popovici - preşedinte regional - Dl.Ilie Lazăr şi alţi fruntaşi.- Organizaţiile sunt prezidate de membrii importanţi ai partidului ca de pildă : Timiş-Torontal Dl.

Bocu Sever şi Dl.Leucuţia ; Arad,dl.Leucuţia,Turda Dl.Romel Pop,Severin Dl.Ghilezan ; Braşov Dl.Mihai Popovici şi Gh. Dragoş ; Târnava Mare Dl.Serdici ; Târnava Mică Dl.canonic Moldovan ; Alba Dl.I.C.Pop ; Satu Mare Dl. Damian,Clujul Dl.Emil Haţiegan ; Hunedoara Dl.Ilie Lazăr,care este prezident şi la Maramureş ; Făgăraş,Aurel Dobrescu,Oradea Dl. etc.- Cea mai mare parte din aceşti şefi sunt membrii ai delegaţiei permanente,sau fruntaşi de prim ordin ai partidului.-Ei cunoşteau politica partidului,era cum am descris-o într'o declaraţie specială.-Ei duceau deci la congrese,comitete sau adunările la care participau,normativele pe care le deduceau din discuţiunile şi contactele de la centru.- S'au dat instrucţiuni organizaţiilor să reîmprospăteze cadrele cu elemente locale tinere.-Partidul nu mai luase contact cu alegătorii din 1932.- Cadrele lui erau - unele bătrâne şi obosite - altele mai puţin dispuse la luptă.- Generaţiile noi nu ne cunoşteau.- De aceia ele trebuiau atrase.- Se impunea această politică şi pentru a nu le lăsa să alunece spre partidele noi şi pentru că la situaţia politică actuală era nevoe de un dinamism chiar mai mare ca în trecut.-

Tineretul a cerut mereu să i se facă loc mai mult în conducere.- Eu am avut de luptat din greu cu bătrânii atât sus cât şi mai jos.- N'am venit la centru să fac mare lucru.-In alegeri am avut numai trei reprezentanţi ai tineretului (în Vechiul Regat).- De aceia în proectul de Statut s'au prevăzut locuri mai numeroase pentru tineret şi toate organele de conducere ale partidului.-

Cum partidul lupta folosind lozincile mai sus arătate,elementele naţionaliste erau atrase spre el,mai ales la tineretul universitar.-Ele accentua dinamismul care trebuia imprimat partidului.- Se poate spune că era şi lupta pe teren,mai xxxxx utile decât celelalte.- Rolul lor nu putea fi altul - după cum am încercat să-l limiteze (am arătat în declaraţiile referitoare la tineret.-)

In cadrul acestor norme generale,date de partid, şefii de organizaţii aveau depline puteri,ca congresele să promiveze elementele tinere şi dinamice.- Am fost mulţumit de felul în care se prezentau organele din conducerea judeţelor moldovene şi Bucovinene când le-am vizitat.- Erau acolo oameni tineri,capabili,intelectuali şi ţărani.-

./.

După congrese şefii de organizaţii erau obligaţi să păstreze un contact cât mai strâns şi să raporteze - pe c cât este cu putinţă - secretariatului despre activitatea şi situaţia locală.- Secretariatul raporta delegaţiei permanente stadiul organizărei şi al acţiunei pe teren.- La comitetul din 3 Iulie 1946, am făcut în raportul meu, o expunere mai largă asupra acestei activităţi şi a organizărei.-Pot spune că în preajma campaniâi electorale partidul se prezenta într' o formă excelentă de luptă.-

Apariţia proectului de lege electorală, deschidea virtual şi campania alegerilor.- Prima chestiune, care s'a pus mai întâi în discuţia biroului, a fost Cartelul cu celelalte partide din opoziţie.-

Acordul a fost unanim asupra cartelului cu social democraţii idependenţi.- In privinţa cartelului cu liberalii, opoziţia în birou a fost aproape unanimă.-Dl. Maniu evita să ia însă o atitudine.- Impresia mea era că D-sa privea ca necesar acest cartel.- Delegaţia Permanentă a hotărât în cursul lunei Iulie înfiinţarea unui comitet electoral al partidului.- El a fost constituit şi a avut două secţiuni principale : propagandă şi asistenţă juridică.- Secţiunea de propagandă era împărţită în două subsecţiuni : manifeste şi adunări.-

D-mii Aurel Dobrescu şi Cezar Spineanu au fost însărcinaţi cu propaganda.- Dl.Coposu era secretarul adjunct însărcinat cu conducerea lucrărilor comisiunei.- Dl.Veniamin avea secţiunea juridică.- Membrii comitetului erau tot membrii din Delegaţia Permanentă.- S'a mai înfiinţat şi o Comisie Financiară, condusă de casierul central al partidului, Dl.Stefan Mihăescu, tot ca membrii din delegaţia permanentă (Zane, Cezar Spineanu, Gh.Măcărescu).- Acest comitet şi-a început imediat activitatea cu atât mai mult cu cât secretarul general nu mai putea lucra.- Dl.Secretar Adjunct N.Pascu a fost însărcinat cu chestiunile juridice electorale, adică mai ales cu aplicarea legei electorale.-

S'au elaborat şi tipărit manifeste pentru toată ţara. Adunări nu s'au putut organiza fiecare şef de judeţ şi-a făcut propagandă cum a crezut mai bine.-Centrul a ajutat cu fonduri jdeţele mai sărace.- Acest comitet a funcţionat până în ajunul alegerilor.-

./.

In privinţa cartelului ,delegaţia permanentă după lungi şi vii discuţii,a hotărât să nu se facă pe toată ţara, fiindcă social democraţii n'au primit să intre în el - ci s'au lăsat liber toate organizaţiile de judeţ să facă carteluri locale.- Unele judeţe au pus lista cu liberalii(Fălciu şi în Ardeal).-

Intr'o şedinţă a Delegaţiei Permanente,ţinută - cred - pe la Septembrie 1946 s'au discutat instrucţiunile ce trebuiau date organizaţiilor în vederea apărărei urnelor.-S'a hotărât să se spună şefilor de judeţe că sunt liberi să apere urnele, cum ar crede mai potrivit.- In unele judeţe s'au luat măsuri în acest sens,recomandându-se recomandându-se oamenilor să rămână pe lângă localul de vot până la darea rezultatului.- In general Dl.Maniu.- In general Dl.Maniu era contra întrebuinţărei metodei forte în alegeri.-

Comitetul electoral ~~fxxxixgxxi~~ al tineretului,despre care am vorbit în altă parte, a trimis instrucţiuni scrise despre organizarea tineretului în timpul campaniei electorale, în special pentru apărarea urnelor,sub conducerea şefilor de judeţe,care aveau răspunderea.-

In Ardeal s'au dat circulări separate.-

O circulară generală,dată la începutul campaniei electorale,de Dl.Mihai Popovici,prezidentul regionalei Ardeal, cuprindea dispoziţiuni privitoare la constituirea de gărzi.-

Secretariatul general n'avea,în fapt,putere de amestec şi control asupra organizaţiilor din Ardeal.-Era o situaţie acceptată dela fuziunea celor 2 partide.-

Prin luna Octombrie - sfârşitul lunei - s'a discutat între cei trei şefi de partide din opoziţie creerea unui comitet de conducere a acţiunei electorale şi de informaţii reciproce s'a recomandat organizaţiilor judeţene să creieze în fiecare capitală de judeţ,asemenea comitete.-

La Bucureşti,comitetul central a fost format din D-nii Adrian Dimitriu şi Romulus Dan pentru social democraţi, Berceanu şi încă cineva dela liberali ; Cezar Simionescu şi dl. Leon dela Naţional Tărănişti.- Acest comitet a ţinut două trei şedinţe,sub prezidenţia D-lui Maniu,a participat Dl.Bebe Brătianu şi cu mine.-Sedinţele au avut un caracter informativ asupra măsurilor care s'au luat pentruca în judeţe să se creeze acele comitete locale.-

Cred că s'a dat un comunicat comun relativ la coor-

./.

donarea acţiunei electorale a celor trei partide şi la înfiinţarea comitetelor.-

In ziua de 20 Noembrie,după consfătuirea între cei trei şefi de partide,fiecare a dat un comunicat,prin care ele erau declarate nevalabile,voturile fiind falsificate.-

După alegeri s'a xxxxxxxx convocat delegaţia permanentă care a ratificat comunicatul şi a hotărât convocarea Comitetului Central pentru ziua de 30 Noembrie.- La şedinţa acestui comitet s'a votat cu unanimitate rezoluţiunea propusă de delegaţia permanentă,în sensul căreia deputaţii naţional-ţărănişti nu vor lua parte la lucrările Parlamentului.-

S'a tipărit un apel către ţară,care fixa poziţia partidului faţă de felul în care au fost făcute alegerile,la noul Parlament şi de situaţia astfel creată.-

Atât înainte de alegeri cât şi după, - pâă la plecarea D-lui Maniu la Sibiu,în ajun de Crăciun - contactul între cei trei şefi de partide a fost permanent.-

Incă din vara anului 1946,Dl.Maniu numise o comisie pentru elaborarea unui nou Statut,care a lucrat sub preşedinţia D-lui Aurel Leucuţia,unul din iniţiatorii acţiunei pentru modificarea actualelor Statute.-

Dl. Maniu nu era de acord cu felul în care se lucra şi considera comisiunea ca neavând calitate să lucreze.-D-sa a elaborat,în vacanţa Crăciunului (1946-47)un proect de Statut.

Am fost trimis la Sibiu - cred în Februarie - ca să duc D-lui Maniu proectul Mihalache şi proectul comisiunei şi alte lucrări după cum am declarat anterior.-

Proectele aveau unele idei comune.- Se lărgea comitetul de sat,se crea organizaţia de plasă,cu preşedinte birou şi comitet.- Se lărgea comitetul judeţean.-

Tineretul,muncitorii,sătenii şi secţiile profesionale erau o reprezentare mai largă,până în comitetul central şi delegaţia permanentă a partidului.- In Vechiul Regat,proectul s'a pus în aplicare,printr'o circulară a D-lui Mihalache, numai pentru organizaţiile săteşti şi de plasă.- Dl.Popovici nu dă circulară pentru Ardeal.-

Dl. Maniu vine în Martie chemat de noi,dată fiind situaţia creiată în urma arestărilor.- Are loc la Dl.Dinu Brătianu acasă o consfătuire-la care sunt şi eu invitat- şi la care participă : D-nii Brătianu,Iuliu Maniu,Ion Mihalache,

./.

Titel Petrescu,Bebe Brătianu,G.Fotino,M.Romniceanu şi cu mine.- Se discuta situaţia politică,în urma arestărilor şi se hotărăsc iute menţiuni - comune pe lângă ceibtrei aliaţi despre care am vorbit în alte declaraţii.-

Inainte de mergerea mea la Sibiu,Dl.Maniu fusese vizitat de Dl.Mihalache şi Popovici.- Ei au discutat situaţia politică de atunci,în intimitate.- Dl. Maniu mi-a lăsat impresiunea atât când l-am văzut la Sibiu cât şi când a venit la ~~Sibiu~~ Bucureşti,că arestările nu-l impresionau prea mult.- Dl.Popovici mi-a relatat că i-a reproşat D-lui Maniu că din cauza lui atâta lume a suferit.- Dl. Maniu a răspuns : aşa au fost vremurile, nu se poate război fără morţi şi răniţi.-

S'a întrunit Delegaţia Permanentă sub preşedinţia D-lui Maniu,care a raportat conversaţia cu Berry - dar în linii generale - prezentând-o ca favorabilă.- S'a hotărât crearea unei asistenţe pentru pentru a se trimite hrană celor închişi,şi care sunt membri ai partidului.- D-ra Bărbulescu,avocată,conducea asistenţa juridică şi era secretară.- I-am dat dispoziţie ca să nu acorde aceste asistenţe decât în procesele politice ale mebrilor partidului şi a celor ce merg pe linia partidului, dar nu în procese care ne compromit,prin acţiunea inculpaţilor, care nu sunt naţionalişti.-

In ajunul Paştelui 1947,Dl.Maniu pleacă la Sibiu.- In ziua plecărei l-am văzut şi mi-a spus că se întoarce imediat după sărbători.-

Mihai Popovici ia conducerea partidului,-

O şedinţă a delegaţiei permanente,prezidată de Dl. Mihalache,are loc la sfârşitul lui Aprilie.- Se iau măsuri de asistenţă, folosindu-se parlamentari pentru ducerea alimentelor.-

Se cere intrarea în Parlament şi constituirea Sfatului Parlamentar.- Sunt trimis la Sibiu - după cum am declarat.- Dl. Maniu le refuză pe amândouă.- Ii cer să vină la Bucureşti.- El vine după arestările din Mai.- Are loc şedinţa de birou,în care Popovici se plânge că am demisionat în loc să-l ajut.-

Intr'o şedinţă a biroului,Dl.Mihalache citeşte o scrisoare dela Suta din Domneşti-Muscel,în care acesta îi povesteşte cum l-au scăpat sătenii de a fi arestat,că pădurile sunt pline de oameni fugiţi şi cere ca partidul să găsească o soluţie cu guvernul.-Dl. Mihalache povesteşte şi alte cazuri şi cere ca

biroul să examineze situaţia.- Dl.Maniu evită discuţiunea în fond a proble,ei.- Aceasta se întâmplă prin Mai.-

În Aprilie înainte de Paşte,delegaţia permanentă aprobase un proect de circulară după ce i-a adus unele modificări : Textul definitiv l-am prezentat D-lui Maniu în Mai la Sibiu.- A modificat o frază în care recomandase ca şefii de judeţe să lucreze pentru liniştirea spiritelor.-

N'am mai trimis circulara,fiindcă n'am fost de acord cu această modificare,pe care Dl.Mihai Popovici a prevăzut-o.-

Dl. Popovici prezentase într'o şedinţă de birou un proect de apel către Parlamentele străine redactat în limba franceză.-El este aprobat în principiu.- Il ia Dl.Maniu ca să îngrijească de trimiterea lui în străinătate.-

ss/.N.Penescu

17 Septembrie 1947

Incă din Noembrie 1944,după reconstituirea delegaţiei permanente şi a biroului,s'a pus şi problema tineretului.- Partidul a acordat tineretului totdeauna o importanţă deosebită.-

In timpul preşedinţiei D-lui Mihalache s'a făcut chiar o şcoală de cadre,care a funcţionat la C-Lung.-

Discuţiunile începute la sfârşitul anului 1944,aveau însă un caracter general şi ele priveau mai mult folosirea generaţiilor noi care dela 1937 nu mai putuseră fi folosite.-In acest fel chiar eu,după venirea la Secretariat am încercat să plasez în organizaţiile judeţene pe toţi care-mi erau recomandaţi de o comisie aleasă chiar din tineret.-Am avut greutăţi.- Atunci am început organizarea tineretului conform Statutului şi instrucţiunilor date în Ianuarie 1945 - după cum am arătat.-

Tineretul era deci în 1946-şi 947 organizat în felul următor.- Secţia tineretului universitar organizat pe centre mici universitare,cu comitete pe aceste centre şi o delegaţie permanentă pe ţară.-

Fiecare organizaţie judeţeană avea tineretul ei,cu un secretar(uneori numit impropiu prin şedinţe),care depindea de prezidentul organizaţiei judeţene.- Totţi secretarii de judeţe ar fi trebuit să aleagă,într'un congres,un secretar general, care trebuia să lucreze exclusiv cu prezidentul partidului.- In locul acestui secretar general,Dl.Maniu a numit un restrâns comitet sub preşedinţia D-lui Vişa,care a funcţionat până la

alegeri.-Nu ştiu dacă Dl.Vişa a demisionat formal,dar el nub s'a mai ocupat de tineret.-

Dl. Maniu putea oricând să numească pe altcineva.- La ştiinţa mea n'a făcut-o.- Dar aceasta n'avea influenţă asupra activităţei tineretului,care lucra în judeţe.- Deci, de acţiunea acestui tineret erau răspunzătoi şeful judeţului şi şeful partidului,care conducea - cu depline puteri - tot tineretul.-

ss/. N.Penescu

18 Septembrie 1947

III

D. Venerea

copie vezi vol. 3. f 623-627.

. 18. Sept

00288

286

PROCES - VERBAL

de confruntare.

Astăzi, anul una mie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septemvrie, ziua optsprezece .

Noi, D.Diaconescu, referent special, asistat de dl.S.Davidescu, prim-chestor, procedând la confruntarea dintre reţinuţii Mihalache Ioan şi Penescu Niculae, cu privire la ancheta în curs, constatăm următoarele :

NICULAE PENESCU :

Este adevărat că am avut o convorbire cu comandorul Cioroiu privitoare la plecarea în străinătate. Eu am chemat prin comandorul Mocanu pe comandorul Cioroiu, dela care eram informat că a avut un rol important în aviaţie. Contest că eu am chemat urgent pe comandorul Cioroiu pentru a vorbi cu dânsul despre plecarea în străinătate. Nu este adevărat că eu am dat dispoziţie telefonistei, ca atunci, când sunt chemat de un domn comandor Cioroiu, să-mi dea imediat legătura, nici că i-am reproşat la telefon că mi-a telefonat prea târziu, pentrucă nu aşteptam telefonul său în ziua aceea şi pentru o anumită oră. Recunosc că mi-a telefonat dl.Cioroiu probabil la societatea de chibrituri şi că i-am dat, dar nu ştiu dacă în aceeaşi zi, un rendez-vous la mine acasă, cred că la ora 4, dar nu ştiu precis.

Mi-amintesc numai ziua în care a venit la mine, nu-mi-amintesc dacă mi-a telefonat în aceeaşi zi, sau cu o zi înainte. Precizez că l-am primit pe dl.Cioroiu în după amiaza zilei de 9 sau 10 Iulie. Nu i-am indicat nici telefonul meu, nici adresa, fiindcă-l avea el avea o rudă vis - avis de mine.

Pe comandorul Cioroiu l-am cunoscut fiindu-mi prezentat de comandorul Mocanu la Biroul Presei, unde venea des, la sfârşitul lui 1946 sau începutul 1947.

./.

M.C.

I-am acordat încredere comandorului Cioroiu, fiindcă mi-a fost călduros recomandat de comandorul Mocanu care m'a rugat să-l angajez la Biroul Presei, şi pentrucă l-am văzut de mai multe ori la dl.Maniu, fiind primit de dl.Maniu. Pentrucă dl.Maniu i-a acordat încredere, i-am acordat-o şi eu. Cei cari vin des la dl.Maniu, se bucură de încrederea dlui Maniu. Când a venit dl.Cioroiu la mine, l-am intrebat pentru a intra în discuţie, ceva în legătură cu organizarea biroului de presă. L-am întrebat dacă ar fi posibil să se găsească o combinaţie în sensul de a se cumpăra locurile şi prin complicitatea polotului a unui avion de călători "Tars", care în loc să meargă la Arad, să meargă pe coasta Turciei. Comandorul Cioroiu mi-a spus că această plecare este de domeniul fanteziei, şi că nu capătă avionul benzina până la Arad ci numai până la o escală, adăugând că el fiind cineva în aviaţie, şi-a rezervat o ultimă posibilitate de plecare, că această posibilitate nu trebue să fie epuizată, decât pentru personagii importante.

Pentru a-i da impresiunea că este un lucru practic serios i-am afirmat că este vorba de două personagii importante. Am comunicat convorbirea avută cu Cioroiu dlor Maniu şi Mihalache acasă la dl.Romulus Boilă.

ss.N.Penescu.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Sunt foarte surprins, nu ştiu nimic.

ss. I.Mihalache.

<u>NICOLAE PENESCU</u> :

Nu am avut dispoziţii să iau contact cu Cioroiu, dela nimeni, ci am făcut-o din proprie iniţiativă. Când i-am comunicat dlui Maniu în prezenţa dlui Mihalache că Cioroiu a spus că această plecare costă 6000 dolari,pentrucă trebue să dea bani piloţilor care trebue să lase bani familiilor şi să aibă şi ei viaţa asigurată pe un an, câte 200 dolari pe lună. Dl.Maniu mi-a răspuns că partidul n'are această sumă. Inainte cu câteva zile de

./.

a vorbi cu Cioroiu, tot la dl.Romulus Boilă acasă, unde se găseau dl.Maniu şi Mihalache, i-am comunicat dlui Maniu că circulă zvonul în legătură cu arestarea mea iminentă. De arestarea mea am fost informat prin dl.Maniu, Mihalache şi Mihai Popovici, care la rândul său a cerut informaţii prin cumnatul dlui Ministru Teohari Georgescu dl.Samuilă. Eu nu i-am comunicat dlui Maniu hotărîrea de a pleca în străinătate ci numai o informaţie.

In ziua de 12 Iulie am fost la dl.Mihalache acasă la Popescu Mehedinţi, unde am stat vreo oră şi i-am amintit printre alte discuţiuni de discuţia avută cu Cioroiu privitor la plecare, discuţiune pe care i-o relatasem când am fost la dl.Romulus Boilă. Dl Mihalache mi-a răspuns că i-ar fi dat dlui Cioroiu să facă un proect sau lucrare pe care a făcut-o bine fiind inteligent, dar i se pare a fi superficial (neserios) nu-mi aduc aminte calificativul dat. Dl.Mihalache mi-a spus că se întoarce dela Dobreşti Luni, să-l însoţesc acolo pentru a fi adăpostit. Eu n'am ştiut de plecarea mea înainte de Duminecă 13 Iulie, când mi-a fost propusă de dl. Maniu. Eu nu m'am gândit a pleca decât eu cu nevastă mea, nu cu dl.Mihalache.

ss. N.Penescu.

<u>ION MIHALACHE</u> :

Nici acuma nu ştiu că dl.Penescu mi-a comunicat convorbirea cu Cioroiu. Mi-amintesc că am vorbit despre Cioroiu ca de un om neserios, dar nu în legătură cu plecarea. N'am ştiut că dl.Penescu vrea să plece şi nici eu nu i-am spus dlui Penescu că vreau să plec, m'am găsit prima oară în legătură cu plecarea la dl.Dr.Jovin acasă, la 13 Iulie, la ora 9 seara.

ss. I.Mihalache.

<u>NICULAE PENESCU</u> :

In seara de 13 Iulie când am venit la dl.Maniu acasă pe la orele 9, am găsit numai pe dl.Maniu cu dl. Mihalache singuri. Nici dl.Maniu, nici dl.Mihalache

nu mi-au comunicat obiectivul plecării în sensul politic, ci pentru a ne pune la adăpost.

La dl.Mihalache mă duceam, cât era în Bucureşti, foarte des, dacă nu mă duceam zilnic, mă duceam la două zile, pentrucă dl.Mihalache se interesa întâi de organizare şi pe urmă de viaţa de partid. Odată am văzut eşind dela dl.Mihalache un ofiţer american însoţit de o doamnă blondă. Doamna aceea mi-a spus că dl.ofiţer o fi fost maior vine să facă o vizită dlui Mihalache şi că doreşte să-mi facă şi mie o vizită. Pe doamna aceasta am cunoscut-o la dl.Mihalache acasă, fiindu-mi prezentată de dna Negruzzi. Această doamnă vorbea numai franţuzeşte.

In luna Aprilie, fiind în casă la dl.Nestor Badea şi fiind de faţă şi dnul Mihalache, dl.Maniu ne-a comunicat că a informat misiunile aliate, că faţă de prigoana pornită de guvern în contra P.N.T. prin arestări şi faţă de situaţia gravă din ţară, este nevoit să înceapă o acţiune pentru răsturnarea guvernului; că la această comunicare a primit prin Legaţia Americană un răspuns adresat Legaţiei pentru dl.Maniu (corespondenţa era între dl. Acheson şi Legaţie) pentru a-l sfătui să nu facă agitaţiuni în acest sens. In acest scop ne-a citit şi un text de pe o foaie de hârtie.

ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Intreabă pe dl.Penescu dacă atunci când a fost dânsul la dl.Maniu, n'a fost şi dl.Carandino.

ss. I.Mihalache.

NICULAE PENESCU :

Până când am plecat de acolo cu dl.Mihalache nu l-am văzut pe dl.Carandino.

ION MIHALACHE :

Dacă era dl.Penescu de faţă când l-am întrebat pe dl.Maniu cu ce program plecăm şi pe ce pivot se sprijină în această combinaţie.

ss.I.Mihalache.

./.

NICULAE PENESCU :

Nu. ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Dl.Penescu când a venit, m'a găsit pe mine citindu-mi nota Acheson.

ss. I.Mihalache.

NICOLAE PENESCU :

Nu ştiu, dar poate să fie exact.

ss.N.Penescu.

ION MIHALACHE :

Nu mi-amintens că dl.Maniu ne-a dat explicaţia că a comunicat misiunilor aliate că faţă de prigoana împotriva P.N.T., este dispus să pornească o campanie de răsturnare a guvernului şi că Acheson constată cu mulţumire că P.N.T. nu întreprinde agitaţii în ţară.

In legătură cu ofiţerul american, nu mi-aduc aminte.

ss.I.Mihalache.

Cele trei rânduri şterse mai sus, sunt şterse de mine, spuse de mine dar necorespunzând ideii mele.

ss.I.Mihalache.

Drept care am încheiat prezentul proces verbal, spre cele legale.

REFERENT SPECIAL,
ss. D.Dissescu.

PRIM - CHESTOR,
ss. S.Davidescu.

copie vezi vol. 3. f 628-629.

23 Sept.1947

291

~~00293~~

D E C L A R A T I E

Nu știu să fi vorbit cu un țăran URSU când am fost în Mai 1946, la congresul organizației din Câmpulung-Bucovina. - după cum am relatat în altă declarație.

De acolo am plecat cu impresiunea că este liniște. Mi s'a raportat că se țin întruniri și administrația nu face greutăți. Eu n'am avut nici o neplăcere și nici un incident în tot timpul trecerei mele prin Bucovina, unde am stat două nopți și o zi, adică: o noapte la Dorna - Vatra când am ajuns acolo, o zi la Câmpulung și drumul la Rădăuți, o noapte la Rădăuți.

Aceasta s'a intâmplat deși eu anunțasem printr'un prieten care cunoștia pe Dl. BODNARAS, că trecerea mea prin județul său nu are nici o semnificație politică, dacă se știe că eu vin~~[illegible]~~ acolo. Prieteni din Suceava /Gorcea/, Rădăuți / Pintea Chirilă/ și Sandru /C.Lung./ au fost la congres. Numai Sandru și Gorcea știau că este probabilă venirea mea ~~la~~ cu toate că se știa că este congresul nostru. Nu s'a întâmplat nici un incident. Nu-mi aduc aminte să mi se fi vorbit de incidente și persecutiuni, nici în timpul congresului care s'a ținut la club, nici după ținerea lui, nici la masă la Dl. SANDRU.

Eu am fost însoțit în Bucovina până la C.Lung. de Dl. EUGEN POPOVICI. Pe drum dela Dorna-Vatra la C.Lung, nu mi s'a vorbit de o situație ca aceasta în Bucovina.

ss/ N.Penescu

copie rşi vol. 3. f 630-631.

292

23 Sept. 1947

00294

D E C L A R A T I E

Subsemnatul declar că într'o zi din primăvara acestui an, am autorizat transportarea arhivei dela Club, fiindcă se făcuseră percheziţii la unii prieteni.

Functionarul IONITA mi-a spus că aceasta arhivă au trimis-o la DUMITRU NEGOITA - om de serviciu - acasă şi că acesta a pus-o sub dărâmăturile unei case lovite de bombe.

Câtva timp înainte de arestarea mea, DUMITRU NEGOITA mi-a adus-o acasă la mine exemplarele scrise la gesteiner din raportul meu la comitetul central din 3 Iulie 146, care fuseseră şi ele adăpostite la el. Eu i-am cerut să-mi aducă aceste exemplare. Erau circa loo având fiecare circa 4o de pagini.-

ss/.N.Penescu

Cred că sacul de stofă apartinând lui NEGOITA se găseste ~~xxxxxxxxxxx~~ încă la mine. Sunt sigur că restul arhivei nu mi-a fost adusă în acest sac, fiindcă n'o ~~xxxxxxxxxxx xxxx~~ ţineam la mine acasă şi de ea se ocupa numai Dl. IONESCU IONITA.

ss/ N.Penescu

copie regi vol. 3. f 632 – 633.

283

00295

D E C L A R A T I E

Documentele, hârtiile, declaraţiuni, etc. în legătură cu abuzurile dinanitea alegerilor sau în timpul lor, au fost depuse la biroul Dlui Ministru Haţieganu şi apoi ele au fost încredinţate spre păstrare unui ofiţer de la Misiunea Militară Americană, de către personalul de la biroul D-lui Haţieganu, dacă nu mă înşel.-

ss. N..C. Penescu

25.Sept.1947.

E.F.

copie rozi vol. 3. f 634, 635.

295

~~00296~~

D E C L A R A T I E

Sunt bun prieten cu Dl. TIBERIU STEFANESCU fost Director Comercial la C.A.M., locueşte în Bucuresti Bd. Kalinderu Nr.1 sau 3, ştiam că un prieten bun al lui şi cunoscut al meu, Dl. Ministru Plenipotentiar BARABETIANU, are un apartament gol într'un bloc din Bucuresti. Cum Domnia Sa urma să plece în post, am rugat, în ziua de 7 sau 8 Iulie, pe Dl. TIBERIU STEFANESCU, să-i vorbească dacă n'ar putea să-l închirieze pe un timp scurt - fără să folosesc numele meu - pentru o altă persoană, ca să locuesc eu acolo şi să mă adăpostesc de urmăriri. Am fost în acest scop - ziua sus citată - la Dl. STEFANESCU acasă, în drum spre Tribunal, dela ora 8.30-9.-

Dl. Stefănescu mi-a promis că va vorbit. Cu acest prilej el mi-a spus că este o soluţie de plecare din ţară cu un avion de călători - care face cursa Arad, dacă se găsesc mai mulţi amatori - şi sunt destui - şi dacă se câştigă complicitatea piloţilor. Mi-a arătat chiar pe hartă sau pe un caiet distanţele Bucuresti-Arad şi frontiera Turciei. Aceasta fiind mai mică. Mi-a intrat aceasta idee în minte. Cum a doua zi răspunsul D-lui BARABETIANU a fost negativ, m'am gândit la Dl. Ciorotu. De aceea l-am chemat să-i cer informaţii, după cum am arătat. Cu Dl. Stefănescu n'am mai vorbit în urmă. Il propun martor în apărare.

ss/ N. Penescu.

26 Sept. 1947

copie vezi vol. 3 / 636, - 799.

295

00297

DECLARATIE

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar că pasagiile de mai jos sunt extrase din diferitele mele declaraţii date în cursul anchetei, dela 14 Iulie până azi.- Ele trebuesc integrate în acele declaraţii.-

" Imediat după 23 August 1944, partidul are pe scena politică prin două ziare : un ificios şi un altul prieten, acesta fiind condus de Dl. Augustin Popa.-

Ziarul Curierul are o atitudine anti-comunistă şi naţionalistă, ceeace a putut naşte dela început un curent în acest sens în opinia publică cu răsunet şi la sate.-Ziarul este suprimat de Comisia Aliată de Control pentru un articol sau o informaţie cu tentinde anti-sovietice.-

In timpul crizei Guvernului Rădescu " Dreptatea " atacă violent pe comunişti, în special pe chestiunea incidentelor dela Malaxa.- " Dreptatea " are o atitudine violentă de propagandă anti-guvernamentală.-Ea este tipărită atunci la o tipografie mică : "Finanţe şi Industrie", fiindcă Dl. Solomon cedase contractul cu tipografia " Curentul".-

La rândul ei "Dreptatea" este suprimată.-Atât cât au existat, aceste două ziare, ele au întreţinut în opinia publică la epoca aceia o stare de spirit anti-comunistă şi naţionalistă, mai ales după încetarea colaborării de guvern "(decl. din 16 Septembrie 1947).-

"Conducerea partidului (Dl. Maniu avea depline puteri) a urmărit după 23 August 1944 menţinerea puterii de Stat în mâna partidelor Naţional-Tărănesc şi Liberal.- In politica externă s'a considerat că România trebue să caute sprijinul anglo-american.-

Partidul Naţiona Tărănesc a urmărit, prin reprezentanţii să din guvernele Sănătescu şi Rădescu această politică de rezistenţă contra tendinţelor partidelor de stânga, adică contra pătrunderii acestora în administraţia de stat (prefecţi, primari etc), în învăţământ, magistratură, armată, biserică etc. şi în viaţa economică (Banca Naţională, Instituţii Economice de Stat

 246

sau controlate de acesta etc.).-

" In general s'a urmărit menţinerea poziţiei dominante în Stat pentru cele două partide, imprimată de aceste partide"(decl.din 26 Iulie 1947).-

"Partidul Naţional Tărănesc a refuzat să intre în Frontul Naţional Democrat constituit de partidele de stânga. S'a propus D-lui Maniu ca partidul nostru să intre în acest front primind în consiliul lui proporţia de locuri pe care o avea în guvern.- Dl. Maniu a refuzat.- Se vor vedea mai târziu consecinţele.-In sfârşit s'a constituit cel de al doilea Guvern Sănătescu, cu membrii din partidele burgheze şi de stânga.-Misiunea celor cinci miniştri Naţional-Tărănişti era să înfrâneze tendinţele partideior de stânga.- Cel mai greu rol îl aveam eu.- Aparatul administrativ de Stat şi cel poliţienesc trebuia în primul rând curăţate de elementele, care de cel puţin şapte ani, fuseseră uneltele regimurilor antidemocratice.- Dar în acelaş timp însărcinarea mea era să nu las să pătrundă în locul lor elemente din partidele de stânga.- Am plecat cu plăcere dela Ministerul de Interne.-In locul meu a venit Generalul Rădescu, care era şi Prim Ministru.-Miniştrii naţional-ţărănişti au sprijinit pe generalul Rădescu până la adunarea dela ARO.-

In şedinţele biroului la care lua parte şi miniştri naţional-ţărănişti, şi expuneau situaţia din guvern, nu se discutau problemele în spirit de concesiune ci de viguroasă rezistenţă"(din decl.dela 29 Iulie 1947).-

"Miniştrii naţional ţărănişti (rămaşi numai patru, fiindcă locul de ministru fără portofoliu oferit mie şi acceptat de comunişti, care au fost întrebaţi de Dl.Radu Xenopol, solicitat fiind de Dl.Maniu, rămăsese liber în urma refuzului meu), au continuat şi au afirmat această politică în timpul guvernului Rădescu.- Ei au sprijinit pe Rădescu în toată acţiunea acestuia, care urmărea aceleaşi scopuri. Aşa de pildă, Rădescu - cred într'o declaraţie - a arătat inoportunitatea reformei agrare.-Deşi în Delegaţia Permanentă a partidului s'a adus un proect de reformă agrară, elaborat de Dl.Mihalache şi deşi eu, Căpăţâneanu, Cezar Spineanu şi alţii, am cerut depunerea imediată a acestui proect la Comisia de Agricultură şi aducerea lui în discuţia Consiliului de Miniştri hotărârea luată a fost de a se amâna

./.

aceasta,dat fiind că s'a contrariat politica lui Rădescu.- Dl.Mihalache a fost de această părere,aşa încât hotărârea luată a fost de a se amâna reforma agrară.-

" A doua chestiune,venită la acea vreme în discuţia Delegaţiei,a fost numirea prefecţilor din Moldova.- Dl.Hudiţă a expus rezultatele vizitei Comisiei Ministeriale, care a rezolvat aceste dificultăţi la faţa locului.- Dl.Maniu şi alţi membri ai Delegaţiei - mai ales Moldoveni în cap cu Dl.Măcărescu au criticat concesiunile făcute.-

Erau şi alte probleme de guvern,care veneau în discuţia Consiliului de Miniştri.- Dl.Maniu nu era mulţumit cu atitudinea miniştrilor noştri,pe care îi considera insuficient de dârji.-De aceia s'a şi creiat în jurul lor atmosfera că au fpst o echipă slabă.- Am convingerea că Dl.Maniu prefera desprinderea de această colaborare pe care o considera primejdioasă pentru partid.-Este evident că ar fi preferat să dobândească guvernul fără partidele de stânga,dar ştiind că nu era posibil se mulţumea cu o formulă de guvern,în care să obţină pentru persoane în afară de partide,Ministerele de Război,Internele şi Afacerile Străine." (decl.din 29 Iulie 1947).-

ss/. N.Penescu

25 Septembrie 1947

Continuare la declaraţia din 25 Septembrie 1947

" Inceputul anului 1945.- Secretariatul general ia măsuri pentru reorganizarea partidului,după cum s'a arătat în altă parte.-Cu prilejul ţinerii congreselor sau comitetelor,cuvântările fruntaşilor partidului pun accentul pe primejdia ce o prezenta comunismul pentru proprietatea ţărănescă şi pe ideia naţională.- Aceste două elemente de propagandă îşi fac repede curs în ţărănime,chiar prin fruntaşii dela sate,care veneau la adunări sau întâlneau în oraşe pe conducătorii naţional ţărănişti locali.-

Odată cu reorganizarea partidului se face aşa dar propagandă în sensul acesta.-Colectările de cereale şi vite,făcute pentru executarea Convenţiei de Armistiţiu ne-

mulţumeau pe ţărani.-Aceştia erau şi mai receptivi la propagandă de care vorbesc.- In Moldova,situaţia specială creiată de războ,creia un mediu şi mai favorabil.- In Ardealul era firesc să existe un puternic curent anti-unguresc, pe care gărzile denumite "Iuliu Maniu" le-a alimentat desigur.Am văzut şi eu întâmplător în faţa Statuiei Mihai Viteazul în toamna anului 1944 o adunare cu drapele,de propagandă pentru voluntarii destinaţi gărzilor " Iuliu Maniu"

"Incă pe atunci s'a vorbit de colhoz-uri pe care ţăranii le văzuseră în Uniunea Sovietică.- Colhoz însemna desfiinţarea proprietăţii ţărăneşti. Tăranul,actual proprietar de pământ,devenea pălmaş pe pământul,care până atunci fusese al lui.- Aceste lucruri se spun dela om la om, ca şi în adunările partidului.- Colhozul este pentru ţărănime imaginea viitorului regim comunist.-La începutul anului 1945,aceste idei şi slogane încep să-şi facă drum,evenimentele din Martie 1945 care aduc la guvern regimul actual, cu excluderea noastră şi a liberalilor,au fost folosite ca o confirmare a acestei propagande" (din decl.din 17 Sept. 1947).

"Partidul trecând în opoziţie,după 6 Martie 1945 a luat faţă de Guvernul Groza,o atitudine de luptă,nerecunoscându-l.- Această luptă s'a împărţit în două perioade şi a folosit două metode.-Dela 6 Martie,până la 8 Ianuarie 1947,acţiunea contra guvernuluis'a manifestat din memorii, adresate celor trei mari puteri aliate şi M.S.Regelui,în care se arată că acest guvern nu reprezintă Tara şi se cerea înlocuirea lui în sensul rezoluţiei dela Potsdam,în interpretarea dată acestaia de partid.-"

"Acţiunea de protestare,faţă de aliaţi,de care am vorbit mai sus,a fost făcută împreună cu partidul liberal.- Memoriile au fost semnate de D-nii Maniu şi Brătianu, după ce erau elaborate de serviciile celor două partide, potrivit indicaţiunilor primite.- Unele din aceste memorii - adică cele mai importante - erau semnate şi de Dl.Titel Petrescu în numele partidului social democrat Independent. Guvernele englez şi american,au intervenit de câteva ori, în urma acestor memorii,cu note de protest faţă de guvernul român.- Memoriile cele mai importante erau prezentate misiunilor aliate (engleză şi americană) de D-nii Maniu,Bră-

tianu sau Titel Petrescu, de secretarii generali ai celor trei partide, sau lăsate prin funcţionarii de club la secretariatul misiunilor.- Memoriile au fost adresate totdeauna celor trei Mari Puteri.- Legătura cu legaţiile Anglo-Americană era făcută de Dl.Maniu prin Dl.Vasile Serdici " (din decl.din 26 Iulie 1947).-

" Câteva zile constituirea guvernului Groza, eram la Dl.Maniu acasă, când a venit Dl.Vişoianu, care i-a spus : este şi o veste bună.-Anglo-Americanii au trimis guvernului câte o notă, din care îi notifică nerecunoaşterea lui, nefiind constituit potrivit înţelegerii dela Yalta, adică cu toate forţele democratice ale Ţării.- Dl.Maniu, foarte satisfăcut, a rugat pe Vişoianu să-i procure notele.- De atunci, până la criza de guvern din Mai 1945, ca eveniment important, notez declaraţia celor trei puteri dela Potsdam.-Dl.Maniu a văzut în acest act internaţional posibilitatea unei revizuiri a situaţiei interne" (decl.din 5 August 1947).-

" Cred că Dl.Maniu şi domnul Brătianu au vorbit M.S.Regelui în sensul ca Majestatea Sa să provoace o criză de guvern pe baza acelei rezoluţiuni internaţionale.- (este vorba despre rezoluţia dela Potsdam) dar nu pot afirma cu preciziune.-

" Se cunosc împrejurările în care a isbucnit acea criză în primăvara anului 1945, care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când s'a pus în aplicare hotărârile dela Moscova a celor trei Mari Puteri.- In acest timp atitudinea partidului naţional-ţărănesc faţă de guvern, a fost de permanentă luptă." (din decl.din 5 August 1947).

" La venirea mea la conducerea secretariatului general am găsit un embrion de organizare a tineretului. Am căutat să o adâncesc. Am încurajat deci umplerea cadrului cu cât mai mult conţinut.-Dl.Maniu dădea o mare importanţă acestor organizaţiuni.-Tineretul însă manifesta tendinţe naţionaliste, anti-semite şi avea infiltraţiuni legionare, care ajunseseră până la conducerea lui.- Aceste tendinţe s'au accentuat şi tineretul a scăpat complect din mâna secretariatului general, în măsura în care acesta se putea ocupa de partea de organizare a lui aşa se explică manifestările făcute la 10 Mai anul trecut, manifestele imprimate şi difuzate fără ştirea mea, fiindcă ştiau că nu-mi dau aprobarea şi organizarea lui pe model de cuib sau creerea unei şcoli de

cadre condusă de foşti legionari.- Situaţia ajunsese atât de gravă încât înainte de Paşte am trebuit s'o aduc în discuţia biroului partidului din cauza următoarelor împrejurări : am fost informat de elemente democrate din tineret (Drăgulănescu, - preşedinte pe atunci - Novac (?) şi alţii,că în contra prevederilor regulamentului secţia tineretului a început să creieze cercuri de câte zece studenţi,în care se intra numai după prestarea unui jurământ şi plata unei cotizaţiuni.- Deasemenea că Ing.Veţeleanu - cunoscut legionar - a iniţiat o şcoală de cadre - condusă de elemente tot fost legionare - în care se ţineau conferinţe în spirit legionar " (din decl. din 8 August 1947.

" Unii dintre fruntaşii tineretului mi-au spus că dacă ei nu lucrează de acord cu aceste elemente,pierdem tineretul care merge spre dreapta în vreme ce partidul se complace în echivoc.- Sesizat de un memoriu al lui Drăgulcănescu şi de cele petrecute la Delegaţia Permanentă a Tineretului,am convocat o şedinţă specială a Biroului Partidului,unde am expus cele de mai sus şi am ceut să se ia imediat măsuri pentru curmarea acestei stări.-Dl.Maniu nu agrea însă punctul meu de vedere.-Ca de obiceiu când nu-i plăcea o atitudine a noastră,ridica şedinţa,fiindcă avea o întâlnire importantă. Am aflat că unii membrii ai delegaţiei - cei din Cluj - s'au plâns Dlui Maniu contra mea.- Dl.Maniu nu mi-a spus nimic însă fiindcă văzuse atitudinea mea.- Este evident că orice acţiune îndrăsneaţă a tineretului (manifestaţiuni,manifeste clandestine)plăcea Dlui Maniu,care credea necesar să întreţină o permanentă stare de agitaţie" (decl.din 8 August 1947)

" Am constatat că în unele ziare " Fapta " şi " Poporul în special,au început să se producă atacuri împotriva mea,în legătură cu înlocuirea mea dela secretariat.-Am indicaţiuni că ele erau alimentate de Boşca Mălin.- Am participat la o şedinţă a Comisiei de Presă şi am cerut înlocuirea lui Boşca Mălin,cu atpt mai mult cu cât Buletinul Informativ era prost şi nu merita banii cheltuiţi.N'am reuşit din cauza opoziţiei D-lor Ghiţă Popp,Serdici,Aurel Dobrescu şi Stefan Mihăescu.- In special Dl.Serdici s'a opus. De atunci relaţiunile mele cu Dl.Serdici au fost reci,până la începutul lui 1947. După câtva timp s'a produs afacerea Sarmisegetuza, cu care prilej am fost informat că un oarecare Sârbu ar fi scris la Club la Gestetner-ul secretariatului general pentru Ardeal

o gazetă clandestină : " Sarmisegetuza ".-

Am rugat pe Dl.Ionescu şi pe D-ra Darie să facă percheziţie peste tot în Club.- Am găsit la Biroul Presei hârtie cu antetul " Sarmisegetuza ".- Am convocat Comisiunea de presă şi am cerut din nou înlocuirea ambilor funcţionari fiindcă se putea răsfrânge asupra mea şi a partidului aceste acţiuni clandestine.- N'am reuşit nici de data aceasta, sub cuvânt că funcţionarii Boşca Mălin şi Beldeanu nu erau vinovaţi.-Mai târziu amândoi au dispărut".(decl.din 31 August 1947).-

Organizaţia muncitorească a fost creiată imediat după 23 August de Dl.Ilie Lazăr,ajutat de Dl.Romulus Georoceanu şi de ardelenii aflaţi în Bucureşti.- Organizaţia cuprindea nuclee în mai multe întreprinderi importante.Aceste nuclee nu lucrau pe faţă.-Menirea lor era să atargă cât mai mulţi muncitori în partid şi să ajungă la conducerea comitetelor de fabrică şi sindicate.-Totodată organizaţia muncitorească constituia o masă de manevră pentru orice împrejurare.- Se căuta a se atrage mai ales acele elemente muncitoreşti,care nu erau ~~xxxxx~~ primite în sindicate,cunoscute prin activitatea lor trecută anti-democratică.- Pentru recrutarea de elemente în organizaţia muncitorească se foloseau lipsurile datorate secetei şi urmărilor războiului,pe care clasa muncitoare le simţea cea dintâi.-Este evident că se urmărea îngreunarea închegării unităţii muncitoreşti şi folosirea acestor elemente contra ei " (decl.din 8 August 1947).-

" Dl.Maniu mi-a dat,cred, două trei zile înainte de 8 Noembrie (detaliile sunt la dosarul Curţii Marţiale) dispoziţia să comunic organizaţiei Capitalei să convoace la Club pe şefii de sectoare şi circumscripţii,urmând să le dea Dsa personal instrucţiuni în legătură cu manifestaţia din 8 Noembrie.-Dr.Lupu a fost surprins că Dl.Maniu convoacă peste capul lui,organizaţia Capitalei,s'a supărat şi n'a venit la Club.-Impreună cu alţi fruntaşi ai partidului am însoţit la Club pe Dl.Iuliu Maniu,unde D-sa a vorbit şefilor de sectoare şi comitetelor de circumscripţii,în sensul ca membrii partidului şi populaţia Capitalei să fie îndemnată să participe la acea manifestaţie.- Dl.Maniu trebuind să plece am mai rămas eu şi am trebuit să repet celor întârziaţi ceeace a spus Dl.Maniu - aceasta din dispoziţia D-sale. In ziua de

8 Noembrie am fost invitat la o audienţă la Dl.Ministru de Interne la ora 9-930 dim.- Am găsit şi pe Dl.Bebe Brătianu. Audienţa a fost comună.- Domnul Ministru de Interne me-a cerut ca cele două partide să ia măsuri pentru împiedicarea manifestaţiei,fiindcă elemente iresponsabile ar putea provoca incidente.- D-sa me-a citit o adresă a D-lui Preşedinte al Comisiei Aliate de Control,în care se spunea că meetingurile sunt permise cu condiţia să se păstreze liniştea.- Am mers la Dl.Maniu,la locuinţa D-lui Leucuţia şi i-am comunicat ceeace a spus Dl.Ministru.-Era acolo,s'au a venit puţin în urmă Dl.Mihalache şi alţi fruntaşi.- Dl.Maniu a răspuns că nu poate împiedica o manifestaţie pentru Rege, care nu este a partidului.- Am stat acolo cam până la ora 11.- Am văzut,împreună cu cei prezenţi un grup cam de 100 studenţi,în frunte cu studentul Ludoşan,trecpnd pe Schitu Măgureanu spre Stirbey Vodă,cu drapelul şi portretul M.S. Regelui,strigând " Relege şi Patria ".- Ei erau urmăriţi de un detaşament de soldaţi.- Dl.Maniu s'a bucurat,evident,la vederea manifestanţilor.-Plecând spre casă,Dl.Maniu m'a rugat să merg în Piaţa Palatului şi să-i telefonez dela Club, cum se desfăşoară manifestaţia.-Am oprit maşina la Club,am mers până în faţa hotelului Athenee Palace,împreună cu Dl. Popescu-Mehedinţi.- Am întâlnit acolo pe Dl.Bebe Brătianu, Măcăcrăscu,magistraţi dela Casaţie,miniştrii plenipotenţiari, etc.,care priveau manifestaţia.- Mi-au spus că se produsese un incident cu nişte muncitori care intraseră în mulţime în autocamioane.-Unul din acestea ardea" (decl.din 3 Septembrie 1947).-

ss/.N.Penescu

26 Septembrie 1947

Continuarea declaraţiei din 26 Sept,1947

" Pasagiul privitor la România,din comunicatul Conferinţei dela Potsdam putea fi interpretat în sensul că cele trei Mari Puteri declarau de nereprezentativ guvernul din Bucureşti.-Am fost însărcinat să comunic D-lui Negel - de către Dl.Maniu - acest punct de vedere.- Dl.Negel m'a lăsat să înţeleg că după părerea sa,M.S.Regele nu poate

interveni, decât dacă i se face o comunicare în acest sens de cele trei Puteri aliate.- Dl.Maniu nu a fost mulţumit cu acest răspuns.-Cred că Dl.Niculescu-Buzeşti a vorbit M.S.Regelui mai mult în acest sens.- Nu această intervenţie a determinat însă (după părerea mea)pe M.S.Regele să retragă încrederea guvernului.-

Im acest răstimp amintind numai mainifestaţia dela 8 Noembrie, când Dl.Maniu a dat dispoziţiuni organizaţiei Capitalei să manifesteze pentru Rege, în semn de solidarizarea Naţiunei cu Suveranul şi vizita Domnului Edhridge căruia i x s'a prezentat un memoriu şi materialul documentar ce s'a putut aduna privitor la acţiunea de comunizare a aparatului de Stat.- Memoriul a fost rezumativ şi lucrarea a fost elaborată de o Comsiune. Din ordinul D-lui Maniu, eu am predat memoriul după ce s'a terminat audienţa sa.-

După 8 Ianuarie 1946

Im primele zile ale lunei Ianuarie au sosit la Bucureşti Vâşinski, Hariman şi Klark Karr, ambasadorii Statelor Unite şi Marei Britanii la Moscova.- Cei doi au făcut o vizită D-lui Maniu căruia i-au cerut să primească hotărârea dela Moscova singura care a fost posibilă.- Dl.Maniu mi-a comunicat aceasta ca şi esenţialul convorbirei.-Reeşea că Dl.Maniu a informat pe ambasadori că guvrenul nu-şi va ţine angajamentul ce-şi va lua.-Im acest scop Dl.Maniu a elaborat un mic memoriu.-Din corespondenţe publicate mai târziu - cu prilejul recunoaşterii Guvernului Groza - am constatat că unele din recomandările D-lui Maniu fuseseră reţinute de cei doi ambasadori.- Acest memoriu nu a fost lucrat la Secretariat.-Dl.Ing.Rică Georgescu, făcea atunci oficiul de interpret şi legătura D-lui Maniu, în special cu Delegaţia Americană.-

Im dimineaţa zilei de 8 Ianuarie am fost la Dl. Maniu să-l felicit de ziua lui.- Era lume multă.- Era şi Dl. Haţieganu, căruia Dl.Maniu i-a dat să citească un proect de declaraţie, ce urma să fie citită după masă în Consiliul de Miniştri.- Dl.Haţieganu a cetit textul cu "ton înalt" cum spunea el şi l-a acceptat fără modificări.- Acest text a surprins pe Dl.Romniceanu, când a fost citit.- De aceia el a cerut noui instrucţiuni dela conducerea liberală. Textul era elaborat de Dl.Maniu personal.-

./.

Textul declaraţiei cuprindea ideia că Ministrul Naţional Tărănist participă la Guvern ca observatorul executării angajamentelor luate de guvern prin comunicatul dela 8 Ianuarie şi faţă de ambasadorii englezi şi americani.-Din cauza neautorizării la apariţie a tuturor jurnalelor naţional ţărăniste,care fuseseră suspendate,din cauza felului cum se aplica cenzura,din cauza incidentelor ce se petreceau cu prilejul şedinţelor congreselor judeţene între partidele de stânga şi partizanii noştrii,se fac din nou intervenţiuni la cei doi aliaţi prin memorii.- Cea mai mare parte din aceste memorii - adică cele principale - erau semnate de şefii celor trei partide de opoziţie.-Ele repetau ideia că recunoaşterea guvernului Groza este condiţionată de executarea angajamentelor luate la 8 Ianuarie.- Cred ~~şi~~ că şi după această recunoaştere,care a intervenit,s?a susţinut mai departe această teză. Efectul acestor memorii s'a văzut în notele pe care guvernele englez şi american le-au trimis guvernului Groza,atât relativ la libertatea presei cât şi referitor la legea electorală şi campania electorală.-Am spus mai sus că memoriile erau cunoscute Delegaţiei Permanente.- Aceasta lucra acum din plin. După agresiunea, pe care am suferit-o la Piteşti,aproape trei luni n'am putut lucra tocmai în campania electorală.- Am fost suplinit printr'un comitet electoral condus de dnii Cezar Spineanu şi Aurel Dobrescu careredactau manifestele în sensul şi spiritul acţiunei imprimată campaniei electorale de Delegaţia Permanentă,- Sedinţele ei se ţineau în casa mea, din atenţiune pentru mine care eram imobilizat.- Ele avea loc de două trei ori pe săptămână,politica şi acţiunea partidului fiind deja trasate.-

In epoca aceasta se întâmplă trei evenimente : Conferinţa de Pace dela Paris,Comitetul Central Naţional Tărănesc şi Recunoaşterea Guvernului Groza.-

Comitetil Central a ţinut după nouă ani prima lui şedinţă cu partidul reorganizat.- La 3 Iulie am citit un raport asupra activităţii conducerii de partid - adică a D-lui Maniu - din Noembrie 1937 până la 23 August 1944 şi de atunci a partidului până la zi.- Dl.Maniu a făcut un expozeu a părţilor din această acţiune,pe care şi le rezervase.-El a făcut şi o dare de seamă asupra situaţiunei din acel timp cu incursiuni în politica externă,aşa cum o concepea.-Comitetul

Central n'a ales organele de conducere ale partidului conform ordinei de zi.- El a ratificat numirile D-lui Maniu la Secretariat,casierie etc.-Cooptările în Delegaţia Permanentă le-a prelungit până la o nouă şedinţă a comitetului şi a autorizat conducerea de partid să coopteze şi alţi membrii ai delegaţiei Aşa au intrat în delegaţie D-nii Hudiţă,Solomon,Dr.Petrescu, Nestor Badea,Leucuţia şi Emil Haţieganu.- Cu aceste cooptări Delegaţia Permanentă era şi mai ferm ataşată politicei de intransigenţă a D-lui Maniu.- Campania electorală se desfăşoară - după şedinţa Comitetului - cu toată amploarea.-Se fac memorii şi pentru M.S.Regele,confecţionate cu aceiaşi metodă. M.S.Regele a fost sfătuit - cred de către cei trei şefi de partide de opoziţie - să nu semneze decretul lege constituţional şi nici pe cel al legei electorale,în formele prezentate de guvern.-

Comitetul electoral a elaborat manifeste numeroase adresaţe tuturor categoriilor de cetăţeni.-Tema lor era apărarea proprietăţii (a pământului),a credinţei,cu factură naţionalistă şi anti-comunistă,aceste două elemente apărând ca fiind legate.-S'a făcut şi un manifest general al partidului semnat de Dl.Maniu.- Manifestul către Armată,cred că a fost cenzurat.- Am însă impresia că totuşi manifestul a fost în parte răspândit ". (din declaraţia din 5 August 1947).-

" Apariţia proectului de lege electorală deschidea virtual şi campania alegerilor.-Prima chestiune,care s'a pus mai întâi în discuţia biroului,a fost cartelul cu celelalte partide din opoziţie.-

Acordul a fost unanim asupra cartelului cu social democraţii independenţi.-In privinţa cartelului cu liberalii, opoziţia în birou a fost aproape unanimă.- Dl.Maniu evita însă să ia o atitudine." (din decl.din 17 Septembrie 1947).-

" Prin luna Octombrie - sfârşitul lunei - s'a discutat între cei trei şefi de partide de opoziţie,creerea unui comitet de conducere a acţiunei electorale şi de informaţie reciprocă.-S'a recomandat organizaţiilor judeţene să creeze în fiecare capitală de judeţ asemenea comitete.-La Bucureşti Comitetul Central a fost format de dnii Adrian Dimitriu şi Romulus Dan pentru social democraţi,Berceanu şi încă cineva dela Liberali,Cezar Simionescu şi I.Leon dela Naţional-Tărănişti.- Cred că s'a dat un comunicat comun relativ la conducerea acţiunei electorale a celor trei partide .

şi la înfiinţarea comitetelor ".-

" Secretariatul raporta Delegaţiei Permanente stadiul organizărei şi al acţiunei pe teren.- La Comitetul din 3 Iulie 1946, am făcut în rportul meu o expunere mai largă asupra acestei activităţi şi organizări.- Pot spune că în preajma campaniei electorale partidul reprezenta într'o formă excelentă de luptă.-".-

" Propaganda în organizaţiuni a continuat în acela sens ca în 1945.- Ea a fost alimentată şi de situaţia creiată guvernului în urma conflictului său cu Coroana.-Seceta de atunci, ridicările de cereale silite, pentru Armistiţiu, consecinţele inflaţiei care sporea zilnic, au fost folosite în Campania de propagandă dela om la om pe care o făceau organizaţiile.- Reforma agrară n'a modificat elementele propagandei fiindcă săteanul care a căpătat pământul vrea să-l păstreze.- Ameninţarea colhozului devenise atunci o realitate, în sensul propagandei noastre.- Diferenţele făcute între foştii luptători pe cele două fronturi au mărit nemulţumirile " (decl.din 17 Septembrie).-"

" Conducerea de partid a dat mai multe comunicate privitoare la funcţionarii şi ofiţerii deblocaţi luându-le apărarea.- Era evident că aceştia erau atraşi spre partidul naţional ţărănesc.-El le oferea nu numai perpspectiva unei reintegrări dar şi satisfacţia luptei contra guvernului care îi îndepărtade.-

Agitarea independenţei ţării de orice influenţă din afară (sovietică) le mărea potenţialul lor moral.- Acestor cauze trebue să atribuim venirea în partid a multor militari.- Aceştia nu se prezentau însă la Club.-Am văzut numai câţiva ofiţeri deblocaţi venind la secretariat ca să întrebe unde se pot înscri.- Dela preluarea conducerii Capitalei de către Dl.Mihalache, organizarea secţiunei profesionale a militarilor în Capitală a trecut exclusiv în grija D-sal Secretariatul a fost surprins de misterul care înconjura această chestiune în ultima vreme şi în ce priveşte raporturile cu el.- Mai ales că tot din ea s'a născut şi secţia militară pe ţară ale cărei atribuţiuni şi perspective erau mult mai interesante ".-

ss/.N.Penescu

26 Septembrie 1947.-

Continuare la declaraţia din 27 Septembrie 1947

" Despre activitatea secţiei militare.- In casa D-lui Mani se vedeau foarte des ofiţeri şi în special generali.- Despre activitatea secţiei militare am mai fost informat întâmplător de Gen.Zorzor, după cum am mai arătat, care mi-a spus că la secţia militară se lucrează frumos şi că este în studiu un proect de reorganizare a armatei.-

" Odată, mergând la Club am găsit în camera de alături cu biroul meu, un grup de ofiţeri în civil, care mi-au fost prezentaţi - cred - de Gen.Stoica şi care aşteptau să se întrunească într'o şedinţă.- Le-am spus că aş fi foarte mulţumit, dacă aşi asista şi eu la una din şedinţe.-Printre ofiţerii pe care i-am văzut mai des la Dl.Maniu sunt şi Comandorii Mocanu din Marină şi Cioroiu din Aviaţie.-In campania electorală din Bucureşti am văzut ofiţeri în uniformă la adunarea sectorului de negru care a avut loc la club şi unde l-am găsit pe Dl.Maniu, atât la club cât şi în mulţimea care manifesta pe Str.Clemenceau în faţa Clubului.-"

" In primăvara anului 1946, cred în Aprilie, s'a ţinut la club o şedinţă a Delegaţiei Permanente a Tineretului Universitar pe Ţară, sub preşedinţia dlui Tarţia la care au participat D-nii Maniu, Mihalache şi cu mine, s'au citit rapoarte asupra situaţiei în toate centrele universitare făcute de preşedinţii acestora.- In acel moment organizaţia tineretului era pusă la punct cu oarecare dificultăţi la Iaşi.-Este adevărat că elanul tineretului nu putea fi uşor stăpânit şi D-lui Maniu nici nu-i plăcea să fie stăpânit.-Contra dispoziţiei mele exprese, s'au făcut unele manifestaţiuni de stradă, dintre care şi aceia dela 10 Mai 1946, care a prilejuit un proces cu multe condamnări.-In timpul alegerilor - cum am mai arătat - s'a constituit un comitete electoral mixt al tineretului universitar şi al generaţiei de 30 de ani.- Acest comitet a primit fonduri dela partid pe lângă cele ce-şi procurase singur.-Era prezidat de Dl.Vişa Augustin, pe care Dl.Maniu îl numise în fruntea unui fel de organ de conducere al organizaţiilor tineretului şi de legătură cu prezidentul partidului.- Dl.Vişa prezida un comitet de coordonare şi legătură, din care făceau parte Dl.Tarţia şi elementele cele mai active ale tineretului.-

Comitetul electoral a însărcinat pentru fiecare două trei judeţe, câte o persoană din tineret ca să ia legătura cu şefii de judeţe şi să organizeze tineretul din fiecare judeţ.

308

00310

Li s'au dat manifeste şi ei au tipărit manifeste ale tineretului.- Tot acest comitet electoral a îngrijit organizarea unui serviciu de curier între secretariat şi şefii de judeţe.-

Spiritul în care era condus tineretul nu se mai potrivea cu doctrina partidului.-In acelaş timp,tineretul se detaşa de Secretariatul General şi ţinea un contact aproape exclusiv cu Dl.Maniu.-Dl.Virgil Solomon se ocupa deasemenea de tineret,dar întâmplător.- Scoala de cadre condusă de Dl.Veţeleanu era, în realitate,conducerea reală a tineretului.- Tineretul putea astfel deveni foarte uşor un element important de luptă pe teren, cu atât mai mult cu cât el activa în centrele universitare şi putea avea alături şi celălalt tineret din organizaţiile judeţene.- Tineretul universitar naţional ţărănist a pornit lupta contra tineretului universitar organizat în alte partide.-Agitaţia era făcută cu diferite prilejuri.- Aşá s'a întâmplat la Facultatea de Medicină Umană,cu prilejul morţei Prof.Ciocâlteu şi cu prilejul unui incident întâmplat Prof.Popa.- Studenţii naţional-ţărănişti creiau în mediu universitar ambianţa naţionalistă şi contrarie regimului,ori de câte ori era vorba de deblocări de profesori sau alte măsuri.- Am auzit că în provincie a fost utilizat şi tineretul sătesc pentru a se alimenta cei fugiţi în munţi şi în spexial ca element de ajutor ".(decl. din 12 Sept.1947).

" Intr'o şedinţă a Delegaţiei Permanente ţinută, cred, în Septembrie 1947,s'au discutat instrucţiunile ce trebuiau date organizaţiilor, în vederea apărării urnelor.- S'a hotărât să se spună şefilor de judeţe că sunt liberi să apere urnele cum vor crede mai potrivit.-

In ziua de 20 Noembrie după consfătuirea între cei trei şefi de partide,fiecare a dat un comunicat prin ele erau declarate nevalabile.- După alegeri s'a convocat Delegaţia Permanentă care a ratificat comunicatul şi a hotărât convocarea comitetului Central pentru ziua de 30 Noembrie ".-

" La şedinţa acestui comitet s'a votat în unanimitate rezoluţiunea propusă de Delegaţia Permanentă,în sensul căreia deputaţii naţional-ţărănişti nu vor lua parte la lucrările Parlamentului.- S'a tipărit un apel către ţară,care fixa poziţia partidului faţă de felul în care au fost făcute alegerile,faţă de noul Parlament şi de situaţia astfel creată." (decl.din 17 Septembrie 1947).

309

00311

" D-nii Maniu şi Brătianu sfătuesc pe M.S.Regele să nu dea mesaj de deschiderea Parlamentului sau cel puţin să nu-l deschidă personal.- M.S.Regele nu dă urmare acestor sfaturi.-

Noi memorii comune ale celor trei partide sunt adresate aliaţilor.-

Rezistenţa naţională înăuntru şi sprijin dela anglo-americani în afară.- Dl.Maniu a declarat înainte de consfătuirile delegaţiei permanente,că nu este locul acum la realizarea programului nostru social,ci trebue să înfrângem mai întâi pe comunişti Această victorie contra comunismului n'o putem obţine decât prin rezistenţă naţională şi alegeri sau printr'o acţiune internaţională.- Dacă n'am putut câştiga alegerile trebue să continuăm a încuraja rezistenţa naţională contra regimului,care periclitează în acelaş timp regimul social existent şi independenţa ţării.- Si mai trebue continuată acţiunea internaţională pentru ca Statele mari din Occident să apere România.-Orice colaborare cu guvernul şi regimul politic actual înseamnează slăbirea rezistenţei naţionale.-Manifestele nu arătau cum trebue să se exteriorizeze această rezistenţă,care - este adevărat - nu era numită cu acest nume decât în expunerea D-lui Maniu,în faţa Delegaţiei Permanente.- Totuşi s'au putut vedea diferite manifestaţiuni individuale sau de grup,care nu erau inspirate de partid,dar îşi puteau găsi explicaţia în ambianţa creiată prin tactica partidului.- Aşa de pildă tineretul a tipărit manifeste clandestine şi a înfiinţat o şcoală de cadre,fără ştirea conducerei de partid şi a secretariatului general,care s'a sesizat de existenţa ei din auzite.- Aşa s'a observat în ultimul timp,o stare de agitaţie în tineretul partidului şi o tendinţă de a trece la organizarea pe modelul celular,că scăpând controlului centrului.-

Am mai spus că Dl.Maniu considera ca esenţial,pentru existenţa Statului Român sprijinul Apusului.-Dl.Maniu n'a ascuns nici odată această ideie fundamentală a politicei sale.-El credea că se urmăreşte comunizarea ţării,concomitent cu răsturnarea monarhiei şi cu proclamarea României ca republică federată Uniunei Sovietice " (decl.din 29 Iulie 1947).-

" Dl. Maniu spunea c'am aceste lucruri în conversaţiuni particulare.-In declaraţiuni făcute în faţa forurilor partidului, el a manifestat aceste preocupări în termeni mai clari la şedinţa din 7 Iunie a Delegaţiei Permanente,când s'a discutat tactica partidului.-Aceste conversaţiuni sau schimburi de vederi au avut loc cu mai multe prilejuri.-De pildă,la schimbarea de guvern dela

6 Martie,pe care Dl.Maniu o atribuia intervenţiei categorice a D-lui Vâşinski în sensul eliminării din guvern a miniştrilor naţional ţărănişti;-După criza constituţională din Mai 1945; la cuvântările ocazionale ţinute de membrii guvernului ; la aplicarea acordului dela Moscova,cunoaşterea acordurilor de colaborare economică,Sovrom-uri sau convenţiunile comerciale din 1945-1946; la discutarea faptelor cu Jugoslavia şi celui proectat cu Ungaria şi Bulgaria ; din acordurile de colaborare economică ce împreună cu convenţiile comerciale şi prestaţiunile armistiţiului îngloba România în economia sovietică; din ansamblul situaţiei internaţionale ;.din care s'ar degaja întenţiunea popoarelor slave dela Nordul şi Sudul României să se unească cu Uniunea Sovietică,România împiedica continuitatea masei slave.-"

" In memoriile făcute aliaţilor nu s'a făcut nici o aluzie la aceste preocupări,ele având alt obiect.-Este posibil ca Dl.Maniu să fi împărtăşit reprezentanţilor politici englezi şi americani din România sau reprezentantuluibfrancez,pe care îl vedea uneori." (decl.din 7 August 1947).-

" Dl. Maniu mi-a comunicat că a hotărât împreună cu D-nii Brătianu şi Titel Petrescu sesizarea organizaţiei Naţiunilor Unite cu situaţia din România.- M'a rugat să strâng material documentar privitor la alegeri,teroare internă şi situaţia economică precum şi să examinez prezentarea juridică.-

" A plecat la Sibiu,în ajun de Crăciun.-Strângerea materialului a cerut timp.- In Februarie abia se ajunsese la o formulare a memoriului făcut de liberali.-Proectul făcut de mine şi trimis D-lui Maniu prin Serban Ghica într'un plic,n'a fost agreiat.-La sfârşitul lunei Februarie - dacă nu mă'nşel am fost la Sibiu cu Leucuţia şi am prezentat proectul liberal şi materialul documentar,cu care a fost de acord de data aceasta.-După întoarcerea mea la Bucureşti,am auzit că Dl.Brătianu a scris D-lui Maniu,propunându-i o adresă comună de mulţumire a celor trei partide,către guvernul american,pentru ajutorul promis României.- Dl.Maniu a răspuns negativ,în sensul că actualul guvern nu merita să fie ajutat.- D-nii Mihalache şi Popovici au protestat că Dl.Maniu a luat această poziţie,fără ştirea lor.- Dl.Popovici mi-a spus să inspir un articol în " Dreptatea de mulţumire.-

Imdată ce Dl.Maniu s'a întors dela Sibiu şi după ce a luat contact cu D-nii Brătianu şi Titel Petrescu,a cerut să

./.

vadă pe D-nii Berry şi Holman.- Memoriul către O.N.U.era gata şi cei trei prezidenţi de partid l-au semnat,încredinţându-l D-lui Maniu pentru transmitere.- "

" In ziua când Dl.Maniu mergea la Dl.Berry,era acasă la Boilă.- M'a rugat să-l însoţesc fiindcă nu găsea pe Serdici. Am fost primiţi de Dl.Berry şi Melbourne.- Dl.Maniu a început să expună situaţia internă.- Ministrul american l-a întrerupt şi la întrebat ce crede xxx de ajutorul american.- Dl.Maniu i-a mulţumit în numele partidului,dar şi-a exprimat regretul că ajutorul era necondiţionat şi va fi interpretat ca un gest de favoare pentru guvern.- Dl.Maniu,după ce a expus chestia arestărilor,a întrebat dacă America mai este interesată în această parte a Europei.- Dl.Berry a evitat un răspuns afirmativ şi a promis că va cere instrucţiuni la Washington,chiar şi pentru transmiterea intervenţiei la O.N.U.- S'a deschis între timp Conferinţa dela Moscova.-Cei trei prezidenţi au hotărât să trimită celor trei miniştri de externe aflaţi acolo o telegramă de protest contra arestărilor şi câte un memoriu.- Telegrama a fost redactată de D-nii Bebe Brătianu şi Titel Petrescu.- Memoriile au fost făcute separat.- Telegrama şi memoriile au fost trimise prin intermediul misiunilor din Bucureşti (de către liberali şi social democraţi independenţi) (decl.din 6 August 1947).-

ss/.N.Penescu

27 Septembrie 1947.-

Continuare la declaraţia din 27 Septembrie 1947,

" Atât înainte de alegeri cât şi după până la plecarea D-lui Maniu la Sibiu,în ajun de Crăciun,contactul între cei trei şefi de partide a fost permanent.-

Dl.Maniu vine în Martie chemat de noi,dată fiind situaţia creiată în urma arestărilor.-Are loc la Dl.Dinu Brătianu acasă o consfătuire la care sunt şi eu invitat şi la care participă D-nii Brătianu,Iuliu Maniu,Titel Petrescu,Ion Mihalache,Bebe Brătianu,George Fotino,Mihail Romniceanu şi cu mine.- Se discută situaţia politică în urma arestărilor şi se hotărăsc intervenţiuni comune pe lângă cei trei aliaţi despre care am vorbit şi în alte declaraţii.-

Mihai Popovici ia conducerea partidului.-O şedinţă a Delegaţiei Permanente,prezidată de Dl.Mihalache are loc

./.

la sfârşitul lui Aprilie.- Se iau măsuri de asistenţă,folosindu-se parlamentar pentru ducerea alimentelor.-Intr'o şedinţă a biroului Dl.Mihalache citeşte o scrisoare dela Suţa din Domneşti Musod,în care acesta îi povesteşte cum l'au scăpat sătenii de a fi arestat,că pădurile sunt pline de oameni fugiţi şi cere ca partidul să găsească o soluţiune cu Guvernul.-Dl. Mihalache povesteşte şi alte cazuri şi cere ca biroul să examineze situaţia.-Dl.Maniu evită discuţiunea în fond a problemei In Aprilie,înainte de Paşte,Delegaţia Permanentă aprobase un proect de circulară după ce i-a adus unele modificări.-Textul definitiv l-am prezentat D-lui Maniu în Mai,la Sibiu.-A modificat o frază,în care se recomanda ca şefii de judeţe să lucreze pentru liniştirea spiritelor,-n'am mai trimis circulara,fiindcă nu am fost de acord cu această modificare pe care Dl.Mihai Popovici a prevăzut-o ".-(decl.din 17 Septembrie 1947).-

" Legătura cu legaţiile anglo-americană era făcută de Dl.Maniu prin Dl.Vasile Serdici.-După cum a mai declarat ştiu că se află în străinătate următoarele personalităţi : în America D-nii Citta Davilla,fost deputat naţional-ţărănist de Vlaşca şi Dl.Frederic Nanu fost ministru plenipotenţiar.- In Anglia Dl.Viorel Tillea fost ministru naţional-ţărănist,plecat din partid cu grupul Vaida,Cornel Bianu,naţional ţărănist şi alţii mai mici de care nu-mi aduc aminte.-In Elveţia Dl. Gafencu fost ministru naţional-ţărănist,plecat cu Armand Călinescu din partid,Vişoianu şi Niculescu-Buzeşti,naţional-ţărănişti.- Dl.Augustin Popa,naţional-ţărănist,nu ştiu unde este.- Despre activitatea acestora scriu următoarele : In America,cel preferat de Dl.Maniu, se pare că era Frederic Nanu.-Cred că a auzit că acestuia i s'a încredinţat de către Dl.Maniu,acum vre-o doi ani,misiunea ai reprezenta acolo,punctul de vedere al partidului nostru.- Dl.Maniu nu avea multă încredere în Citta Davilla,nu ştiu pentru ce.-

In Anglia,acel care ţinea în curent pe Dl.Maniu era Cornel Bianu.- Am auzit că şi Tillea ar fi scris D-lui Maniu, în timpul din urmă.-Ştiu că nici unul din aceştia nu aveau o încredinţare specială,după cum rezultă din cele ce urmează.-

In primăvara anului 1946 Dl.Maniu a primit dela Dl. Gafencu o scrisoare care cred,că a fost trimisă şi D-lui Dinu Brătianu,pe care n'am citit-o dar în care mi-a spus Dl.Maniu că erau raportate conversaţiile xxxxxxxx pe care le-a avut Dl. Gafencu la Londra şi Paris cu toate marile personalităţi politice ale acestor ţări.- Ele expunea în scrisoare teza pe care a prezentat-o D-lui Churchil,asupra situaţiei din România şi

Sud Estul European şi a interesului pe care îl are Anglia de a susţine aceste ţări ameninţate de expansiunea sovietică.- De atunci Dl.Maniu a început să aibe încredere în Dl.Gafencu.- De aceia i-a scris " n'am citit scrisoarea " în ajunul conferinţei dela Paris şi cred că i-a dat instrucţiuni defelul în care trebue apărată cauza României la Conferinţa dela Paris.- Dl.Gafencu a scris D-lui Maniu-şi cred D-lui Brătianu- arătându-le cum au decurs lucrările Conferinţei.- La conferinţa dela Paris Dl.Gafencu a fost ajutat de D-nii Cretzianu,Tillea,Augustin Popa şi alţii.-Am auzit pe Dl.Maniu vorbind de ei când ne-a rezumat conţinutul scrisoarei D-lui Gafencu,privitoare la acţiunea lor la conferinţă.-

După plecarea D-lor Niculescu-Buzeşti şi Vişoianu nu cunosc ceeace aceştia au scris D-lui Maniu şi dacă l-au informat despre vre-o acţiune a lor în afară " (decl.din 26 Iulie 1947).-

" La sfârşitul anului 1946,Dl.Maniu a prezentat biroului partidului o scrisoare primită dela Macek şeful partidului agrarian,care se găseşte în America şi în care acesta cerea ca partidul nostru să desemneze un reprezentant în comitetul partidelor agrariene din Jugoslavia,Bulgaria,Polonia, Ungaria şi România,deja în curs de constituire în Ameruca.- Scrisoarea a rămas mult timp la mine.- Am restituit-o D-lui Maniu cu prilejul unei vizite la Sibiu (rectific,i-am trimis-o prin Serban Ghica înainte de plecarea mea la Sibiu şi atunci când i-am dat şi proectul de memoriu către O.N.U.) nu ştiu ce a răspuns,dar nu era mulţumit cu rezervele D-lui Mihalache. Pentru dânsul era esenţial ca americanii să privească cu favoare constituirea acestui bloc,care reprezenta 100.000.000 de ţărani,legaţi de pământul lor şi ostil comunismului.- Dl. Maniu,a însărcinat,în luna Maiu pe un membru al biroului să facă un apel către parlamentele lumii civilizate,împotriva persecuţiunilor,la care sunt expuşi în România membrii opoziţiei.- In ultimul timp nu se mai vedea la guvernele englez şi american aceiaşi grabă ca în trecut să intervină când se petreceau arestări,ca cele din Martie,Aprilie şi Mai.- Numeroasele proteste,apeluri,memorii etc.ale celor trei partide de opoziţie au aşteptat mult timp o acţiune anglo-americană.-Aceste împrejurări şi aspectele variate ale situaţiunei internaţionale, veneau tot mai des în discuţiunea noastră şi în acelaş timp apărea necesitatea unei acţiuni în afară." (din decl.nesemnată - proect - din 29 Iulie 1947,din care am mai extras pasagiul).-

./ /.

315

00316

" Inainte de mergerea mea la Sibiu,Dl.Maniu fusese vizitat de Dl.Mihalache şi Popovici.-Ei au discutat situaţia politică de atunci în intimitate.-Dl.Maniu mi-a lăsat impresiunea atât când l-am văzut la Sibiu cât şi când a venit la Bucureşti că arestările nu-l impresionau prea mult.-Dl.Popovici mi-a relatat că i-a reproşat D-lui Maniu că din cauza lui atâta lume a suferit.-Dl.Maniu a răspuns : Aşa au fost vremurile,nu se poate face război fără morţi şi răniţi.-

S'a întrunit Delegaţia Permanentă sub preşedinţia D-lui Maniu,care a raportat conversaţia cu Berry,dar în limii generale,prezentând-o ca favorabilă.- S'a hotărât creerea unei asistenţe,pentru a se trimite hrană celor închişi şi care sunt membrii ai partidului.-D-ra Bărbulescu,avocată,conducea asistenţa juridică şi era Secretară " (decl.din 18 Septembrie 1947).-

" Intr'o şedinţă a biroului,ţinutş la Dl.Maniu în casa Boilă,erau prezenţi D-nii Maniu,Mihalache,Haţieganu, Veniamin,Coposu,Ghilezan,Stefan Mihăescu şi cu mine.- Eu am ridicat din nou chestiunea participării deputaţilor naţional ţărănişti la lucrările Parlamentului,mai ales că biroul trebuia să aibe o atitudine militară în Comitetul Central,convocat la 18 Iulie.-

Dl.Maniu m-a întrerupt în cursul expunerii mele cu cuvintele : "Ar fi un dezastru ".- A luat cuvântul Dl.Mihalache,care m'a susţinut.-Au luat toţi ceilalţi cuvântul şi m'au combătut,unii chiar cu vehemenţă.-Dl.Maniu a făcut apoi o expunere destul de lungă,din care am reţinut în esenţă c'am acestea : am spus că intrarea în Parlament ar fi un deastru, fiindcă acest Parlament va proclama republica şi apoi adeziunea României la Uniunea Sovietică.-Aceasta era ideia chiar dacă nu era exprimată în acest termen.-Participarea deputaţilor noştri ar da acestui Parlament o recunoaştere pe care azi nu o are şi nu vom mai putea contesta în viitor valabilitatea hotărârilor sale.- Ar fi în plus,o recunoaştere a unei înfrângeri şi intimidări din cauza arestărilor.- Ea nu ar aduce eliberarea celor arestaţi.-Continuarea politicei pe care a avut-o partidul până acum era singura soluţie.- Este firesc ca în luptă unii să cadă.- In măsura în care se lărgea cercul celor care credeau că tactica partidului trebue schimbată,Dl. Maniu a afirmat cu mai multă vigoare politica pe care o denumise în şedinţa Delegaţiei din 7 Iulie a rezistenţei naţionale fără să definească în ce consta această rezistenţă.- Dl.Maniu

315

003217

expunea la data aceasta, în foruri mai largi ale partidului idei care până atunci le confia în cercuri mai restrânse." (declarația din 19 Septembrie 1947).-

" După conferința (dela Paris) Dl. Cretzianu a plecat în America, de acolo a scris D-lui Maniu că a trecut prin Londra unde a constatat excelentele relațiuni ale D-lui Tillea și la Washington s'a întâlnit cu Dl. Davilla.- In acea vreme se pare că România nu era pe agendă în Ameruca.- In primăvara acestui an, Dl. Maniu a primit însă scrisori dela Cretzeanu, (pe care nu le-am văzut) am auzit că într'una din ele îl informa pe Dl. Maniu că are intenţiunea să vorbească în numele României la un for al O.N.U.- Tot recent Dl. Maniu a mai primit o scrisoare dela Dl. Bianu.- Stiu că în Iulie anul trecut Dl. Niculescu-Buzești a transmis D-lui Maniu nemulțumirile lui Cretzianu, că Dl. Gafencu pretin de a fi fost însărcinat cu dirijarea acțiunei românilor din xxx străinătate.- La sfârșitul anului 1946, Dl. Maniu a primit o scrisoare dela Macek din America, prin care acesta îl ruga să delege o personalitate română în străinătate.- Nu știu ce a răspuns xxx acesta dar era favorabil propunerii lui Macek.- Această acțiune a avut deci scopul să informeze guvernele străine asupra României, să le arate că Guvernul Român nu apără interesele României la Conferința de Pace și de aceia este nevoie de intervenția altor personalități și de a provoca apărarea intereselor României, astfel cum erau văzute de Dl. Maniu de către alte puteri." (decl. din 7 August 1947).-

" Dl. Mihalache cunoștea întreaga acțiune internă și externă a partidului.- Nu știu ar fi lucrat Dl. Mihalache.- El trebuia mai întâi contact cu cei din Elveția care constituiau artileria grea.- Numai după ce s'ar fi consfătuit cu D-nii Gafencu Vișoianu și Buzești, cred că s'ar fi determinat programul de lucru.- Dl. Maniu i-a spus : Domnule Mihalache dacă nu mergeai Dta, mergeam eu.- Sti ce ai de făcut.- Să iei contact mai întâi cu cei din Elveția.- Aceasta era de ajuns.- Dl. Maniu credea că era mai mult de făcut acum în străinătate decpt în țară pentru a se ajunge la schimbarea situației interne." (decl. din 7 August 1947).-

" Afară de Dl. Mihalache n'am auzit pe Dl. Maniu vorbind de altcineva că ar trebui să plece.- Celelalte persoane aveau să fie desemnate în ultimul moment.- In cele trei săptămâni dinaintea tentativei de plecare, chestiunea - cum am mai arătat - a revenit cu oarecare caracter de urgență ".-

.//

" Aceste împrejurări şi aspecte variante ale situaţiunei internaţionale veneau tot mai des în discuţiunea noastră şi în acelaş timp apărea necesitatea unei acţiuni în afară.- Eau nu putea fi dusă decât de o mare personalitate politică cu nume cunoscut în străinătate.- Aceasta nu putea fi decât Dl. Maniu sau Dl.Mihalache" (decl. proect din 29 Iuliue).-

" L-am cunoscut pe Dl.Niculescu-Buzeşti acasă la Dl. Maniu,când era ministru de externe,am aflat că a avut o ascensiune foarte rapidă la Externe,graţiei aprecierei lui Mihai Antonescu că avea agenţii lui la principalele legaţiuni româneşti, prin care purta tratative sau i le înlesnea D-lui Maniu.-Curieri diplomatici de încredere purtau corespondenţa D-lui Maniu,cu persoanele aflate în străinătate.- Dl.Maniu îl considera ca un om excepţional,foarte pregătit,pătrunzător,energic şi hotărât.- El lăsa în umbră în faţa D-lui Maniu cele mai bune elemente din partid.-De aceia nimeni la noi nu încerca cel puţin să micşoreze trecerea pe care Dl.Buzeşti o avea pe lângă Dl.Maniu.- Anturajul D-lui Maniu îl avea pe Dl.Buzeşti în aceiaşi mare stimă pe care i-o acorda şeful.-De aceia venirea D-lui Buzeşti în casa D-lui Maniu era salutată cu plăcere şi avea întâietate faţă de oricare.-Era evident că Dl.Maniu rezerva D-lui Buzeşti cele mai mari roluri în partid.- De multe ori Dl.Buzeşti intra în camera D-lui Maniu când eram în şedinţă de birou şi participa la discuţiuni fie privind politica internă,fie cea externă,atât în 1945 cât şi în 1946 " (decl.din 15 Septembrie 1947).-

" Până la 23 August 1944 Dl.Mihalache afost alături de Dl.Maniu ca principal sfătuitor,împreună cu Mihai Popovici, Dr.Lupu şi Ghiţă Popp.- După 23 August şi mai ales dela începutul anului 1945,Dl.Mihalache se ocupa în deosebi de reorganizarea partidului,dirijând şi ajutând secretariatul general pentru acest sfârşit.-Circulările date la acea vreme către organizaţiile judeţene sunt făcute, în cea mai mare parte,de Dl.Mihalache.- După plecarea D-rului Lupu din partid,(Ianuarie 1946), Dl.Mihalache ia conducerea Capitalei,o reorganizează şi se ocupă de secţiunile auxiliare şi profesionale ale partidului (femei,muncitori,tineret,profesori,medici,preoţi,militari etc.).- In general Dl.Mihalache a fost de acord cu politica imprimată partidului de Dl.Maniu.-D-sa considera că în special Statele Unite ale Americei nu vor lăsa micile popoare din centrul Europei să fie înăbuşite în regimuri politice impuse.-

./.

Mihai Popovici este prietenul cel mai apropiat al D-lui Maniu dintre ardelenii din generaţia unirei.- Nici o hotărâre politică, chiar de importanţă secundară, nu a fost luată fără consimţământul D-lui Popovici.- Era singurul din partid care îndrăznea şi reuşea să se opună D-lui Maniu.- Dl.Popovici avea şi un rol important în desemnarea oamenilor care primeau demnităţi în partid.-(rectific Killinger nu mergea la masă la Dl. Popovici - după câte ştiu)" (decl.din 31 August 1947).-

" Decând forurile partidului au început să lucreze, dela începutul anului 1945, nu se mai poate vorbi de politica D6lui Maniu personală, ci de a partidului prin delegaţia permanentă şi prin Comitetul Central Executiv.- Dacş Delegaţia Permanentă şi Comitetul Central au ratificat sau au primit această politică a D-lui Maniu nu mai puţin ea a devenit prin aceasta politca partidului.-" (decl. din 10 August 1947).-

"Două trei zile mai târziu Dl. Cioroiu mi-a telefonat că poate veni atunci (pe la ora 4-5).- L-am primit, dar aveam lume şi el mi-a spus că pleacă în provincie pentru vre-o 10 zile In timpul conversaţiei a venit vorba şi despre ~~xxxx~~ primejdia pentru toţi de a fi arestaţi.-Dl.Cioroiu m'a întrebat dece nu plecăm._ Eu i-am răspuns că nu plec, dar am auzit că nu mai este decât o singură posibilitate, aceai de a închiria toate locurile dintr'un avion care merge la Arad, care este mai departe decât frontiera Turciei şi de a pleca în altă parte.- Mi-a răspuns că aceasta este o imposibilitate, dar există şi alte posibilităţi.- El însă va spune după ce se va întoarce.- După 2-3 zile am mers la Dl.Maniu în casa D-lui Boilă unde era şi Dl.Mihalache şi le-am comunicat la amândoi conversaţia cu Cioroiu (rectific, după cum am arătat şi cu prilejul confruntării cu Dl.Mihalache, că Cioroiu a venit la mine în ziua de 9 sau 10 Iulie şi tot atunci le-am comunicat celor doi conversaţia cu acesta.- Rog să se vadă şi declaraţia mea privitoare la conversaţia mea cu Dl.Tiberiu Stefănescu o zi sau două înainte de întâlnirea cu Cioroiu) (decl.din(11 Septembrie 1947).-

" Atunci când Dl.Maniu a hotărât să mă determine a pleca în străinătate, nu mi-a vorbit de vre-o misiune.- A putut să o aibă în minte şi să considere că eu voiu lucra acolo sub directivele D-lui Mihalache.-

Dl.Maniu nu-mi precupeţia elogiile, care desigur m'au măgulit totdeauna, dar nu ~~xx~~ m'au împiedicat să văd realitatea.- Criticele aduse tacticei partidului, aşa cum a fost expusă de Dl.Maniu, în şedinţa Delegaţiei Permanente, nu sunt însă nimic

318

00320

faţă de recunoaşterea ~~xxxxx~~ publică,făcută de Dl.Maniu însă, prin organizarea plecării noastre în străinătate.-Dacă trebuia să mergem să cerem intervenţiuni pentru schimbări în România,aceasta însemna că în interior numai era nimic de făcut.- In ajunul Comitetului Central încearcă să plece cu avionul vice preşedintele şi secretarul general al partidului.-Este mărturisirea categorică a înfrângerii din interior şi expunerea celor care plecau la desaprobarea partidului şi chiar la ridicol.-

Marele partid naţional-ţărănesc se prăbuşeşte la Tămădău.-

Durerea pe care am resimţit-o în clipa când şuerau gloanţele poliţiştilor în dimineaţa zilei de 14 Iulie a fost imensă.- Ea se oglindeşte în primele declaraţii date anchetatorilor.- Tămădăul era totuşi fatal pentrucă n'am ştiut să adaptăm tactica partidului la împrejurările internaţionale şi interne existente,corespunzătoare intereselor poporului.- Partid de stânga trebuia să colaborăm cu partidele muncitoreşti, aşa cum am făcut şi altădată.-In loc de aceasta ne-am aşezat într'o postură de adversitate faţă de ele,făcând din partid o armă de apărare şi de refugiu a burgheziei şi a elementelor de dreapta, deci o piedică în calea transformărilor sociale care vin şi pe care noi înşine,în tinereţea partidului ţărănesc,le-am dorit şi am luptat pentru ele.-

Am plecat dela ideia falsă,dar susţinută de Dl.Maniu, cum am arătat că pretinsa expansiune sovietică va trece peste trupul României.-

Am crezut a-priori că nu putem colabora cu partidele muncitoreşti,fiindcă acestea ne vor numai ca anexe.-Am pierdut rând pe rând toate poziţiile pe care le-a avut.-" (decl. din 10 August 1947).-

ss/. N.Penescu

26 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 3. f 706-707. 00321 319

DECLARATIE

Suplimentară la declaraţia din 3o Septembrie.-

La intrebarea dacă am păstrat şi eu copii după dosarele arătate în declaraţia din 3o Septembrie, arăt că am încredinţat secretarului meu pentru păstrare un rând din aceste dosare. El se numeşte ION POPESCU, avocat şi locuieşte în str. Finlanda nr. 12/ dacă nu mă înşel/ unde sunt şi aceste lucrări/ cred a Dlui **GHILMEGEANU** o traducere a unei cărţi economice din limba engleză etc.-/

După verificarea rog să mi se restituie fiindcă-mi nu conta nimic ca, caracter ilicit iar memoriile mi s'a spus de dl. Anchetator, sunt cunoscut şi le are Siguranţa.-

/ss/ NICOLAE PENESCU

1 Octombrie 1947.-

copie r-şi vol. 3. f 708, 709.

320

~~00322~~

D E C L A R A T I E

L-am consultat pe domnul Ciorciu asupra posibilităţii de plecare cu un avion Tars, pentru că mai înainte cu câte-va săptămâni (sau mai mult) plecând împreună de la Dl.Maniu mi-a povestit despre rolul lui excepţional în aviaţie.-

Cu acest prilej, în momentul despărţirei, Ciorciu mi-a spus că valul de nemulţumiri creşte în contra guvernului şi rezistenţa este mare, în sensul de rezistenţă organizată.- după câte am înţeles-. Deacies l-am întrebat: mai există rezistenţă după condamnare Gl.Aldea şi a celorlalţi.

Ciorciu mi-a răspuns ceva în sensul: D-ta nu ştii nimic.

/ss/ Nic. Penescu

7 Oct.1947.

9 act.

Copie vezi rel. 3 f 711-717 ~~00323~~ 324

D E C L A R A T I E

Subsemnatul redau mai jos pasagii şi fapte declarate anterior privitor la domnii Gafencu, Vişoianu, Niculescu - Buzeşti, Cretzianu şi Cita Davilla, atât cât le cunosc din expunerile făcute de Dl. Maniu în biroul partidului.-

GRIGORE GAFENCU

In primăvara anului 1946, Dl. Maniu ne-a comunicat că a primit dela Dl. Gafencu o scrisoare, în care erau raportate conversaţiile pe care le-a avut Dl. Gafencu la Londra şi Paris, cu toate marile personalităţi politice ale acestor ţări.-

El expunea în scrisoare teza, pe care a prezentat-o D-lui Churchill asupra situaţiei din România şi Sud-Estul European şi a interesului pe care îl are Anglia de a susţine aceste ţări, ameninţate de expansiunea sovietică.-

De atunci Dl. Maniu a început să aibe încredere în Dl. Gafencu şi de aceia i-a scris în ajunul Conferinţei dela Paris şi cred că i-a dat instrucţiuni de felul în care trebue apărată cauza României la Conferinţă.-

Aceasta o deduc şi din faptul că Dl. Maniu mi-a cerut să-i dau din arhiva Secretariatului lucrările elaborate, în vederea Conferinţei de Comisiunile mixte (liberal, naţional-ţărăniste) şi privitoare la Transilvania, Dobrogea, Basarabia, chestiunea Dunării, problema minorităţilor etc.- Afară de problema minorităţilor - lucrată de Ghiţă Pop - toate celelalte erau opera liberalilor.-

Aceştia au lucrat în colaborare cu înalţi funcţionari ai Ministerului de Externe.- Intr'o zi - cred din primăvara anului 1946 - mergând acasă la Dl. Mihail Romniceanu am găsit întruniţi mai mulţi domni, care discutau proectele acestor lucrări.- Mi-aduc aminte de domnii Niculescu-Buzeşti, C. Vişoianu, Radu Crutzescu, Ionel Cristea, Victor Papacostea, George Fotino, G. Brătianu, Bebe Brătianu, C. Zamfirescu şi alţii.-

In vederea elaborării acestor memorii destinate apărării cauzei României la Conferinţa de Pace şi în special a problemei frontierelor de Vest şi a minosrităţilor, s'au făcut

- la aceiaşi epocă o consfătuire la Dl.Mihai Popovici acasă, unde am luat parte D-nii Niculescu-Buzeşti,C.Vişoianu,Victor Pogoneanu,Ion Hudiţă,Gh.Pop,şi alţii.- Dl. Maniu a făcut o expunere asupra problemei Ardealului,şi a memoriului adresat lui Hitler şi Mussolini,cu prilejul partajului Ardealului,pe baza arbitrajului dela Viena.-

Comisiunile Naţional-Tărăniste trebuiau să lucreze sub preşedinţia şi conducerea D-lui Mihai Popovici.-

Liberalii au fost mai activi.- De acum comisiunile noastre şi-au însuşit lucrările lor.-Eu am primit la Secretariat câte un exemplar din aceste lucrări,pe care le-am multiplicat.- După cum am mai arătat,am distribuit câte un exemplar - în afară de cele date D-lui Maniu,pentru Gafencu D-lor D.Gusti,R.Franasovici şi D-lui Popovici - pentru un străin - din ordinul acestuia.- Lucrările n'aveau caracter polemic cu guvernul.- Inalţi funcţionari dela Externe au dat informaţiuni privitoare la ceeace se elabora în acest sens la Minister de o comisie prezidată de Dl.   actualul ministru la Roma.-

După conferinţa dela Paris,Dl.Gafencu a scris D-lor Maniu şi Brătianu,o primă scrisoare - de două trei pagini - care ne-a fost citită de Dl.Maniu într'o şedinţă de birou,în timpul alegerilor.-El le arăta cum au decurs lucrările conferinţei.- Dl.Maniu a fost de acord cu acest punct de vedere prezentat la Conferinţă.- Dl.Gafencu trimite însă un raport mai detaliat,pe care nu ştiu dacă l-a primit.- Dl.Gafencu lăuda în scrisoarea ce mi-a fost comunicată - pe câţiva dintre românii care l-au ajutat la Conferinţă şi anume : Tillea Cretzianu,Augustin Popa şi alţii.- Am auzit că Dl.Gafencu a fost bine informat în chestiunile economice şi în legătură cu executarea armistiţiului chiar din cercurile delegaţiei oficiale române.- Am constatat aceasta şi din cele două memorii prezentate cercurilor conferinţei de Dl.Gafencu,ca şi din o anexă exclusiv privitoare la executarea armistiţiului.- Aceste lucrări mi-au fost date de Dl.Maniu pentru a le comunica membrilor Delegaţiei Permanente.- Eu nu am dat nimic D-lui Maniu în legătură cu aceste chestiuni.-Lucrarea Ghelmegeanu fusese restituită D-lui Mihalache (rectific deci declaraţia din 30 Septembrie).-

Dl.Mihalache aprecia şi simpatiza foarte mult pe Dl.Gafencu.- D-sa a făcut efortul pentru a determina pe Dl. Maniu să-şi schimbe atitudinea faţă de acesta.- Pe vremea când

era în partid Dl.Gafencu,era Consilierul de Politică Externă al D-lui Mihalache şi un apropiat al acestuia.-El a cerut chiar autorizarea să intre la Ministerul de Externe,în timpul Regelui Carol.- Nu i-a fost acordată şi a fost exclus din partid de Dl.Maniu,care avea atunci depline puteri.-Totuşi Dl.Gafencu a menţinut raporturi personale cu toţi oamenii principali din fruntea partidului.-

Dl.NICULESCU-BUZEŞTI

Mă refer în totul la declaraţia din 15 Septembrie în care am arătat ascensiunea D-lui Buzeşti în partid.-

După ce Dl.Leucuţia mi-a dat să citesc scrisoarea D-lui Buzeşti - cred dela începutul lui Martie 1947 - mi-am dat seama că de acum în colo purtătorul de cuvânt al D-lui Maniu în străinătate va fi acesta.-

Am auzit chiar - nu pot preciza dela cine - că Dl.Buzeşti aşteptat în Elveţia să fie salutat de Dl.Gafencu cu toată diferenţa de vârstă şi chiar de situaţie.-

ss/. N. Penescu

9 Octombrie 1947

Continuare la declaraţia din 9.X.1947

Când am auzit pe Dl.Maniu spunând D-lui Mihalache în seara zilei de 13 Iulie : cam aceste vorbe : " vei lua mai întâi contact cu cei din Elveţia " am înţeles mai întâi pe Buzeşti.- Nu ştiu care erau raporturile lui cu Dl.Vişoianu.- Pot afirma însă că Dl.Mihalache îl prefera pe Vişoianu care era sfătuitorul lui intim în materie externă şi chiar internă.-

Am auzit odată pe Dl.Buzeşti spunând - cred D-lui Maniu - că posedă un document sdrobitor contra D-lui Tătărăscu,din timpul regimului Regelui Carol şi în legătură cu politica guvernului de atunci,tinzând la intrarea României în Axa Roma-Berlin.-

Dl. VIŞOIANU are strânse legături cu Dl.Gafencu şi Cretzianu.-Nu ştiu ce acţiune duce în străinătate acum, dar cred că se inegrează cu siguranţă în activitatea celorlalţi.-

./.

<u>Dl.CRETZIANU</u>, nu are legături cu partidul Naţional Ţărănesc.- Este liberal şi fratele lui a fost directorul Băncii Româneşti.- Are bune raporturi cu Dl.Maniu,care l-a considerat ca un bun agent al politicei sale în postul de Ambasador la Ankara.- De aceia cred că acum Dl.Cretzianu putea lucra după directivele D-lui Maniu.-Aceasta rezultă şi din scrisoarea trimisă D-lui Maniu de pe bordul vasului Aquitania,despre care am vorbit în declaraţia din 8 Octombrie.-

Eu consider acţiunea aceasta ca dăunătoare intereselor ţării şi contrarie politicei oficiale a partidului,pentru consideraţiuni care vor fi expuse într'o declaraţie separată. Dacă această acţiune a luat şi forme de trădare naţională,ea este cu atât mai mult de reprobat.- Eu nu am fost sub nici o formă amestecat în ea şi nu înţeleg să am vre-o contingenţă cu ea.-

ss/. N. Penescu

9 Octombrie 1947

I copie vezi vol. 3 f. 722–728. 11 Oct 00327

325

DECLARATIE

In finalul declaratiei mele din 9 Oct.1947, privitoare la ce cunosc despre activitatea unor români aflati in străinătate am scris că subsdăunătoare tării acea actiune care a fost contrarie politicei oficiale a Partidului N.T.-

Intr'adevăr, in timpul din urmă am aflat dela Domnii Anchetatori si mi s'au prezentat documente, referitoare la o politică a D-lui Maniu, pe care n'o puteam nici bănui.

Aceasta politică, se pare, era dusă in cea mai mare parte prin persoane in afară de partid. Ea a fost o actiune personală pe care Partidul a ignorat-o cu desăvârsire.

Rezultă de aci că Dl. Maniu a avut două politici externe, Una era acea oficială, pe care o cunosticu si o discutau forurile partidului, iar cealaltă personală, care nu era impărtărită decât unor intimi ai săi.

In cele ce urmează mă voi ocupa pe scurt de politica oficială si de aspectul sub care mi se prezintă cealaltă politică, din putinul ce am aflat aci si din manifestările D-lui Maniu după 23 August 1944:

POLITICA EXTERNA OFICIALA A P.N.T.

Statutul International al României era cuprins in Conventia de Armistitiu si in pactele Internationale intervenite, în deosebi între cele Trei Mari Puteri si care sunt opozabile României.

In afârsit, Tratatul de Pace stabilea cadrul definitiv al acestui Statut.

Pactele Internationale erau: Carta Atlanticului, acordurile dela Teheran, Yalta, Post-Dam si Moscova şi Charta Natiunilor Unite.

Principiile fundamentale din aceste pacte şi care interesează România se pot rezuma astfel:

a/. Există o comunitate de natiuni unde trebue să

./.

domnească pacea şi libertatea.Aceste naţiuni sunt [illegible] şi suverane.

b/. Ele işi pot da regimul politic şi social pe care il doresc,cu condiţiunea însă că acest regim să nu fie impus prin forţă ci se fie consimţit liber de cetăţenii acestor ţării.-

c/. Deaceea drepturile fundamentale ale omului trebuesc respectate de guverne.

d/. Aceste guverne trebuesc să rezulte din confruntarea sinceră a cetăţenilor acestor state.

e/. In acele ţări,eliberate sau foste statelite,care au suferit regimuri de dictatură,trebuesc constituite guverne reprezentative ale forţelor democrate.

f/. Cele trei Mari Puteri au drepturi şi responsabilitatea să supraveghezze constituirea unor astfel de guverne şi efectuarea de alegeri libere.

g/. In principiu nu se concepe o intervenţie în afacerile interne ale acestor ţări .Nu poate fi considerată ca o asemenea intervenţie,acţiunea pentru respectarea drepturilor omului.-

h/. Comunitatea naţiunilor,care este bazată pe egalitatea lor de drepturi,nu admite dominaţiunea unei singure puteri sau a unui grup de puteri asupra celorlalte.

Deaceea Tratatele existente sau cele ce se vor inchee în viitor,vor fi conforme cu principiile Chartei O.N.U.-ului.

Conducerea Partidului s'a prevalat de aceste normative ale pactelor Internaţionale citate.

Primul Guvern Sănătescu a fost constituit în parte pe baza acestor norme,fiindcă el avea numai reprezentanţi ai celor patru Partide Democratice,. Deaceea a fost nevoie să se realizeze cel de al doilea guvern Sănătescu chiar de către aceste partide.

La 6 Martie 1945,două din cele patru partide ale primului guvern reprezentativ au fost înlocuite cu reprezentanţi ai unor dizidente din aceste partide.

Partidele Naţional-Ţărănesc şi Liberal au protestat pe lângă cele Trei Mari Puteri,garante ale executărei citatelor pacte.-

S'au făcut memorii in acest sens,adresate celor Trei Mari Puteri,care s'au găsit în arhiva Secretariatului General

./.

De atunci încep să fie adresate memorii Uniunei Sovietice, Marei Britanii și Statelor Unite ale Americii. Ele se întemeiau pe dispozițiunile generale ale pactelor Internationale sau pe cele speciale, privitoare la România, cum au fost cele din acordurile dela Posdam sau Moscova.-

Intre 6 Martie 1945 și 8 Ianuarie 1946, s'au invocat mai ales dispozitiunile privitoare la Guverne reprezentantive, în țările foste satelite.-

După 8 Ianuarie 1946, s'au invocat atât obligațiunile pe care și le-a asumat Guvernul Român la 8 Ianuarie, față de cele trei Mari Puteri, cât și stipulațiunile pactelor dela Yalta și Moscova,.

Niciodată aceste memorii, redactate de cele trei partide, n'au avut drept obiect să ceară sprijinul exclusiv numai a unora din cele trei Mari Puteri.-

Notele guvernelor englez și american nu sunt provocate numai de aceste memorii, ci și de reprezentanții lor politici în România.

Unele note au fost trimise fără ca mai înainte cele trei partide să fi adresat memoriile.

Politica memoriilor a fost hotărâtă în Delegatia Permanentă, care a urmat evenimentelor dela 6 Martie 1945, și la care au participat, cu vot, fostii Miniștrii și Șefii de Organizații aflați în Bucuresti.-

Biroul Partidului a executat-o. Comitetele Centrale din 3 Iulie și 30 Noembrie 1946, au ractificat aceasta politică. Ea este deci a întregului partid. Ea avea la bază în plin loc, ideea că dificultățile ivite, după terminarea războiului, înca aliați, vor fi lichidate prin bună înțelegere și că România nu se poate amesteca în aceste diferende.

In al doilea rând consideram că o politică de amiciție cu Uniunea Sovietică, mai ales, in urma acestui războiu, era indispensabilă pentru liniștea internă și securitatea țării in afară

Rusia, altădată și azi Uniunea Sovietică, au colaborat la realizarea a două mari acte Naționale, care stau la temelia României moderne: Unirea Principatelor și Anularea Dictatului dela Viena.

Dl. Maniu, după cum voi arăta mai jos, nu avea încredere în bunele intentiuni ale Uniunei Sovietice față de România.

./.

Era natural că Sovietele să dorească Guverne prietene in țările vecine, foste satelite ale Germaniei. Este politica "bunului vecin" de care a vorbit Președintele Truman. Deaceea partidul vedea cu o crescândă ingrijorare situatia in care fusese ajuns în ultima vreme prin politica D-lui Maniu, care nu inspira incredere Sovietelor. In partid începuseră să se producă reacțiuni din ce în ce mai numeroase și mai categorice împotriva acestei politici.-

Era vizibil că politica oficială era contracarată de atitudinea și acțiunea personală a D-lui Maniu. O parte din această actiune a fost cunoscută partidului, în măsura in care Dl. Maniu îl informa. Ea face obiectul capitolului următor. Altă parte am cunoscut-o în timpul anchetei mele.

ACTIUNEA PARTIZANILOR D-LUI MANIU
DIN STRAINATATE.-

Am dat câteva declaratii in această chestiune. Forurile partidului au crezut că românii din străinătate, care aveau legături cu Dl. Maniu, informau guvernele principalelor țări aliate asupra situatiei interne din România. Intr'o sedință a Delegatiei Permanente, in luna Mai 1947, Dl. Zane a criticat pe acești prieteni dinafară, fiindcă nu fac nimic acolo și presa străină nu scrie ceva despre arestările și teroarea deslăntuită în România. Se cerea ca acesti prieteni să fie mai bine informați despre ce se petrece in țară.-

Forurile partidului n'au cunoscut decât scrisorile pe care Dl. Maniu ni le dădea să le citim și pe care le-am indicat în declaratiile mele. Erau așa de putine că le-am ținut bine minte. Ele nu contineau decât informațiuni și nu lăsau să se înțeleagă că prietenii din străinătate lucrează după un plan stabilit de acord cu Dl. Maniu și pentru scopuri bine determinate. Atâta vreme cât activitatea fiecăruia dintre ei, se limita la ceeace a fost cadrul international al memoriilor celor trei partide, ea nu putea dăuna țării.

Chiar actiunea paralelă cu a guvernului la Conferința Păcii din Paris nu putea fi dezaprobată atât timp cât ea era folositoare țării. Apărarea reprocedării integrare a Ardealului de Nord, chestia minoritătilor și altele nu puteau decât să vină in ajutorul Delegatiei Oficiale Romănesti.

.//.

Eu nu cunosc instructiunile date de Dl.Maniu,D-lui Gafencu,pentru a judeca in ce măsură ele erau dăunătoare.Am citit memoriile D-lui Gafencu,care au desigur părti cu care Guvernul n'a putut fi de acord, şi pe care le-am criticat chiar eu şi alţi prietenii în Delegatia Permanentă.Aşa de pildă s'a obiectat că prezentarea felului în care a fost executat Armistitiu nu corespunde realităţii din cauza bazei de calculi greşită a dolarului.

Lucrările trimise de Dl.Maniu D-lui Gafencu n'au putut deservii cauza României.Unele dintre ele au apartinut şi Guvernului,cum este aceea privitoare la Ardealul de Nord. Nu s'au trimis D-lui Gafencu copii după documente de Stat, pe care nu le-am avut.Lucrarea D-lui Ghelgeanu,pe lângă că nu era actuală,fusese restituită D-lui Mihalache.

POLITICA PERSONALA A D-LUI MANIU.

Iată insă că apare o altă actiune a D-lui Maniu la care nu ştiu,în ce măsură,au fost angajaţi până acum partizanii din străinătate despre care vorbesc in declaraţiile mele,în afară de Dl.Niculescu Buzesti şi alţii care sunt direct amestecaţi în acţiunea despre care mă ocup mai jos.

Mi s'au arătat un memorandum,minuta unei convorbiri între Dl.Niculescu Buzesti şi un strein,precum si un plan militar elaborat de Col.Stoika şi de Sectia Militară sub conducerea D-lui Mihalache.Mi s'a spus,de către Domnii Anchetatori care mi-au prezentat aceste documente,că din partid se pare că numai D-nii Maniu,Mihalache si Serdici,le cunoştiau, în afară de fraţii Niculescu Buzesti,D-nii Pogoneanu şi Styrcea.

Partidul şi Secretariatul General n'au cunoscut nimic din toate acestea. Ei trebuiau să rămână agentii executivi cari nu ştiu intentiunile şi obiectiuele comandamentului suprem.

In plan se prevedea chiar baterea de medalii jubiliare în străinătate,pentru sustinerea actiunei.

Forurile acestea putea fi folosite de bună credinţă de organe ale partidului,insărcinate cu executarea unor horări in aparente legale ale forurilor acestuia.

Astfel se putea ca delegatia Permanentă să hotărască repunerea in functiune a Gărzilor Tărănești create prin regulamentul special din 1935.S'a discutat chiar in două ședinte ale Delegatiei,dela inceputul Campaniei Electorale o asemenea propunere.In Ardeal Dl,Mihai Popovici a dat - anterior h tărârii delegatiei,o - circulară in care a dispus constituirea de Gărzi de Apărare.Delegatia Permanentă n'a primit insă aceasta propunere.Recostituirea gărzilor putea însă fi inteleasă în sensul executării punctului principal din planul prevăzut in memorandum-um D-lui Niculescu.Buzești.

Cu prilejul deblocărilor ofiterilor din Armată,in vederea reducerii efectivelor,al epurării corpului functionarilor publici si chiar a functionarilor particulari,partidul a dat comunicate prin care a promis celor îndepărtați reparatiunea integrală și reprimirea in functiunile lor.

Aceasta,cum am mai declarat,a avut drept efect polarizarea spre partidul N.T.,a masei de nemultumiti din cauza măsurilor acestora.

Arestările efectuate de Ministerul de Interne,in timpul Campaniei Electorale și mai ales la inceputul anului 1947,fiind de natură să provoace nemultumiri în populațiune,se putea la rândul lor încadra în prevederile acestui memorandu-um.

Dau aceste exemple pentru a arăta in ce măsură și în mod inconstient partidul putea să actioneze pe liniile prevăzute in acel memorandu-um.

Fruntași de primul ordin ai partidului puteau fi angajați,fără să bănuiască obiectivele,in actiunea vastă pe care o prevedea in memorandu-um si care ingloba nu numai partidul național-țărănesc dar si celelalte partide de opozitie și încă numeroase elemente in afară de orice actiune politică dr partid.

Voi arăta la sfârșit că unele din acte victime s'au și făcut.

Activitatea aceasta a partidului n'a fost insă inițiată pe baza acestui memorandu-um de către forurile partidului.

Numai in mintea D-lui Maniu s'au a acelora care cunoștiau datele memorandu-lui si dacă el a fost pus in executare, se puteau naște ideile care realizau apoi aceasta actiune.

Inainte de a vorbi de ceeace se pare a fi unul din obiectele principale ale acestei actiuni,țin să arăt că realizarea planului din memorandum ar fi creeat României mari greutăți in-

./.

ternaționale și interne. In interior s'ar fi putut naște un adevărat războiu civil. Aceasta ar fi provocat, fără nicio îndoială interventiunea Uniunei Sovietice, care nu putea rămâne indiferentă la asemenea schimbări în România.

Această interventiune ar fi fost la rândul ei generatoare de alte complicatiuni internationale.

O singură clipă, forurile partidului nu s'au gândit la o actiune cu asemenea consecinte.

De aceea am insistat in prima parte a declaratiunii mele asupra politicei externe oficiale a Partidului, care excludea provocarea de complicatiuni din cauza stărilor din interior.

In mintea mea, care, deși secretar general al partidului, n'am cunoscut decât in timpul anchetării mele această politică personală a D-lui Maniu, plecarea mea la Tămădău avea scopul arătat în primele mele declaratiuni. Am fost informat că Dl. Maniu a declarat că in intentiunea sa era să mă trimită în străinătate cu anumite misiuni. Citind memorandu-mum și celelalte documente mai sus amintite, mă văd dintr'odată antrenat intr'o actiune despre care Dl. Maniu nu m'a lăsat vre'odată să inteleg ceva. Eu apar în fața Justiției și a opiniei publice ca un coautor la această actiune, despre care n'am știut nimic. Este situatia tragică in care mă găsesc nu numai eu dar întregul partid.

Deaceea nu pot incheea această declaratiune fără ca încăodată să nu cer să se restabilească adevărul și să apară clară această actiune personală și ocultă a D-lui Maniu plină de primejdii pentru țară și distrugătoare de oameni.

---

ss/ Penescu

Bucuresti 11 Oct. 1947.

I

17 Oct

332

~~00334~~

copie vezi vol. 3 f 729, 730.

DECLARATIE

Subsemnatul NICULAE PENESCU, declar că din felul în care Domnul MANIU ne-a redat mesajul Domnului ACHESON, rezulta că momentul nu era oportun pentru agitaţiuni în vederea răsturnărei Guvernului.

17 Octombrie 1947.

(ss) N.Penescu

copie vezi vol. 3. f 743, 744.

333

~~00336~~

DECLARATIE

In complectarea declaraţiilor mele, subsemnatul N.CARANDINO declar cele de mai jos :

Stând de vorbă cu tovarăşii de drum în timp ce mă duceam spre aeroport, am spus că pleacă din ţară cu acel prulej valori importante ale Partidului. Aceasta imaginându-mi că grupul nostru va activa în străinătate ca şi în ţară, pe linia Partidului Naţional-Tărănesc.

17 Iulie 1947.

(ss) N.Carandino.

copie vezi vol. 3. f 745, 746,

00337 335

DECLARATIE

Subsemnatul N CARANDINO ziarist in continuare declar:

Activitatea mea in străinătate ar fi avut ca obietic susţinerea luptei partidului naţional ţărănesc din ţară in sensul instaurări unui regim de libertăţi publice şi democraţie in sensul naţional ţărănesc.-

Nu am avut timp să examinez in lini generale măcar colaborerea meau cu restul echipei care pleca. Totus cred că activitatea mea s'ar fi desfăşurat pe linia păstrată in ţară şi condusă peste hotare de ION MIHALACHE in comformitate cu principiile vechi şi bine cunoscute ale partidului.

In ce priveste instrucţiuni şi documente N'am dus cu mine. Am incercat să trec peste hotare persoana mea care constitue cel mai autentic document in luptă pentru libertate.-

Din punct de vedere financiar sunt convis că m'aş fi descurcat destul de greu in străinătate. Am avut incredere la plecare in resursele mele de activitate şi in priceperea mea profesională.-

(ss) Carandino

18.VII.947.

copie vezi vol. 3. f. 764 – 766. 27 Iulie 1947 335 00338

DECLARATIE

Subsemnat N.Carandino, domiciliat în Bucureşti str.Spiru Haret Nr.16, născut în Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist, membru al PNT, declar următoarele:

Cu aproximativ o lună, o lună şi jumătate înaintea încercării de plecare în străinătate am luat hotărârea să părăsesc ţara. Această hotărâre am comunicat-o Dlui Maniu, care a fost de acord ca plecarea să aibă loc atunci când se va ivi ocazia.

Scopul iniţial pe care mi-l propusesem era să continui în străinătate lupta mea pentru libertăţile publice din România în acelaş sens cu acţiunea politică şi profesională dusă în presa partidului sub semnătură, conform programului Partidului Naţional-Ţărănesc.

Din cauza aprecierii mele asupra atmosferei politice, îmi luasem din timp anumite măsuri de prevedere şi siguranţă încă înainte de luarea hotărârii de plecare, Intre aceste măsuri era şi aceia de a schimba uneori domiciliul în timpul nopţii, dormin la diferite persoane prietene. In afară de Dl.Maniu, nu am comunicat intenţiunea plecării ulterior soţiei mele şi D-nei Bădulescu. In intervalul dela luarea hotărârei plecării şi până la 13 Iulie am fost la Constanţa urmărind pe lângă recreere să cerceteze cu proprii mei ochi situaţia pazei vapoarelor, urmărind ideea unei eventuale plecări pe unul din vasele aflate în Port, turcesc, englez sau americant (USA, Argentina, etc).

După înapoierea dela Constanţa cred că am comunicat rezultatul constatărilor mele soţiei mele, iar D-nei Băsulescu i-am comunicat că nu se poate pleca pe această cale, vasele fiind păzite. Cred că i-am comunicat acest lucru şi Dlui Maniu la o vizită pe care i-am făcut-o la câtewa zile după înapoierea dela Constanţa.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o semnez.

ss.N.Carandino

Dată în faţa noastră
Insp.N.Dobre

copie. vezi vol. 3. f 788-790.

~~00339~~
336

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO, domiciliat în Bucureşti, str. Spiru Haret Nr.16, născut la Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist, membru al fostului partid naţional ţărănesc, în continuarea declaraţiilor mele din ziua de 5 August, declar următoarele:

Cunosc pe generalul NEGREI, fost candidat în Vaslui la alegerile din 19 Noembrie. Stiu că îndeplinea funcţia de preşedinte al secţiei militare din P.N.T., Il apreciez ca pe un om exagerat şi violent.-

Se ştie că într'o trecută campanie electorală a împuşcat un adversar politic. Aprecierile defavorabile care mi se comunică a le fi făcut referitor la ziarul "Dreptatea", se datoresc faptului că adeseori i-au fost refuzate articole aduse spre publicare deoarece erau de o calitate inferioară şi conţineau adesea violenţe neacceptabile.

Cunosc de multă vreme pe Comandorul MOCANU, cu care am colaborat prin anul 1940 la "Curentul" familiei". Pe acea vreme era ofiţer activ, ulterior a fost deblocat. Cred că în acea epocă mai colabora şi la celelalte ziare care aparţineau "Curentului". Din punct de vedere intelectual Comandorul MOCANU, era un ofiţer pregătit, cu oarecare facilitate la scris, cu multe calităţi de credinţă şi hărnicie. Intre alte subiecte pe care le aborda ştiu că făcea reportaje militare şi cronici ale războiului.

Stiu că după 23 August, umbla prin cercuri naţional ţărăniste.

Nu ştiu dacă era membru al partidului. Venea şi prin redacţia "Dreptăţii", pentru a aduce colaborări cu subiecte din viaţa militară şi cronici de politică externă. In partid avea legături cu D-nii MANIU, MIHALACHE, PENESCU. Nu cunosc misiunea precisă în partid a d-lui MOCANU şi nici eventuale lucrări de specialitate pe care să le fi executat. Atitudinea sa politică declarată şi cunoscută se înscria în programul general al partidului. Făcea parte din secţia militară P.N.T., am impresia.

./.

Referitor la Comandorul CIOROIU, declar următoarele: L'am cunoscut cu prilejul premierei piesei sale "Descătuşare" reprezentată pe scena Studioului Teatrului Naţional şi anume în medii teatrale.

Nu-mi amintesc exact cui l'am prezentat în partid. Cred că l'am prezentatd-lui N.PENESCU. Il frecventa în partid pe dl.MANIU şi pe dl.MIHALACHE.

Intocmea diferite lucrări cu caracter militar, dintre care mi-a prezentat şi mie un studiu asupra contribuţiei noastre la războiul antihitleristşi unul asupra organizării Ministerului Aerului şi Marinei. Bănuesc că a înaintat şi conducerii de partid studiile sale.

Apreciez că acste studii le întocmea pentru a servi partidului ca documentare în eventualitatea unei guvernări.

Nu-mi amintesc nici un fel de detaliu despre cele două studii ale sale, deoarece din lipsă de timp nu le-am citit. Stiu că comandorul CIOROIU, îl cunoştea pe generalul TEODORESCU PAUL, pe care îl aprecia. Nu ştiu dacă dl. Comandor Cioroiu, a făcut vre'o legătură generalului TEODORESCU, cu partidul. N'am auzit vorbindu-se despre generalul GHERGHIES, iar comandorul CIOROIU, nu mi-a vorbit niciodată despre vre-un alt proect de organizare militară afară de cel arătat mai sus. Stiu că CIOROIU avea legături de prietenie şi cu ION VINEA.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o semnez.

ss. N. CARANDINO

5 August 1947

copie vezi vol. 3. f 791-794. ~~00341~~ 338

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.C RANDINO, domiciliat in Bucureşti Str.Spiru Haret Nr.16, născut in Brăila la 2o Iulie 19o5 de profesiune ziarist membru al fostului Partid National Tărănesc in continuarea declaratiei din 5 August 1947, declar următoarele:

Referitor la activitatea D-lui GAFENCU la Conferinta de Pace si in străinătate, subsemnatul insist că nu am avut nici o cunostintă precisă despre existenta unor raporturi de subordonare a D-lui Gafencu Partidului National-Tărănesc. Cu ocazia unei discutii avută insă cu Dl.Maniu, privitor la o notă apărută in gazetă mi-a dat dispozitiuni să nu fie atacat Dl.Gafencu, in gazetă deoarece duce in străinătate o activitate interesantă in concordantă cu vederile Partidului National-Tărănist.-

Relativ la obiectivul urmărit de Partidul National Tărănesc in cooperare cu celelalte partide din opozitie intreaga activitate si luptă din tară si străinătate urmărea răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945 şi inlocuirea Guvernului Dr.PETRU GROZA printr'un guvern care să satisfacă vederile programatice ale celor trei partide, fireşte in punctele comune.-

In ceiace mă priveste pe mine si in ceiace stiam metodele pentru atingerea acestui scop erau cele legale. Nu cred că primirea legionarilor in partid a influentat aplicarea pe teren a acestor metode deoarece acestia oameni după câte stiu nu au avut functiuni oficiale de importanţă in partid. In ceiace priveste legăturile Partidului National-Tărănesc cu misiunile străine /Anglo-Americane/ stiu că acestea avea caracterul informativ reciproc si urmăreau respectarea acordului dela Moscova.

./.

La sosirea delegatiei de gazetari anglo-americani cu ocazia alegerilor am fost căutat alături de mai toti ziaristii importanti de opozitie sau indepedenti pentru a da lămuriri asupra mersului campaniei electorale,situatia raportului de forțe si alte detalii deordin profesional.Atitudinea ostilă Guvernului a unor ziare americane nu cred să fie determinată de legăturile P.N.T.-ului cu misiunea americană din România.Articolul injurios din ziarul "Solia" despre care iau acum cunoştinţă si in care se reproduce un articol apărut in "Dreptatea",apreciez că se datoreste fie initiativei de transmisie a Biroului de Presă American,fie vre'unei initiative particulare .

Retragerea succesivă a atributiilor pe care le aveam in calitate de director al "Dreptătii" impinsă până la transformarea mea in simplu figurant prin incheerile Consiliului de Administratie aprobate de forul partidului se datoreste antipatiilor pe care le aveam in acest for si in deosebi adversitătii constante a D-lui MIHAIL POPOVICI.Nu cred că această quasi-indepărtare să fie urmărit alt scop decât cel rezultat din aceste divergente.-

Referitor la raporturile mele cu domnii Prof.LEON BOCHIS si Dr.C.HAGEA,declar urnătoarele: Dl.BOCHIS a fost impus de Dl.MIHAI POPOVICI Ca administrator provizoriu al "Dreptăţii" intrun moment de interegn si in lipsa D-nilor MANIU şi MIHALACHE din Capitală.La inapoierea D-lui MANIU i-am raportat situatia si i-am cerut să fie inlocuit părândumi-se că nu are capacitatea necesară acestui post si in plus că il văzusem amestecat in diferite procese ale organizatiilor subversive.Ulterior si probabil in urma unor informatii complimentare Dl.MANIU a dispus inlocuirea sa.

In ceiace priveste pe Dl.Dr.HOGEA raporturile mele cu el erau putin apropiate datorită in mare parte faptului că m'am opus la intrarea sa in Redactia "Dreptătii" din motivul că in trecut dovedise uneori o lipsă de constanţă in ideile democratice.Apreciam că atât el cât si BOCSE MALIN,reprezentau elemente cu inclinatii către dreapta si din această cauză n'am fost de acord co o eventuală intrare a lor in redactie.-

./.

In ceiace priveste intentiunea de a pleca in străinătate insist in a mentine in total declaratiile date anterior, precizând că prima idee a plecării nu mi-a fost sugerată de nimeni, că a fost o idee personală deci si numai hotărârea dela 13 Iulie apartine exclusiv D-lui MANIU .Informatiunile căutate de mine pentru materializarea idei de plecare au fost deasemeni initiative personale cunoscute insă de Dl.MANIU.-

Aceasta imi este declaratia pe care o semnez.

ss/N.Carandino

Dată in fata noastră.

Insp.N.Dobre.

5 August 1947.

copie vezi vol. 3. f 795, 796,

341

~~00344~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N CARANDINO domiciliat in Bucuresti str. Spiru Haret nr. 16 născut in Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al partidului national tărănesc in continuarea declaratilor mele din 5 August declar următoarele ;

Unele declaratii ale Dlui MANIU şi unele comunicate ale delegătiei permanente,acele cenzurate altele nu,se se imprimau la cererea conducerii de partid intr'un număr restrâns de exemplare pentru informarea membrilor conducerii.-

/ss/ N CARANDINO

Prin conducerea de partid inteleg pe D ul IULIU MÂNIU.-

5 August 1947
Dată in fata noastră
Comisar sef
I Negreanu,

cojie rezi vol.3 f 799-801. 5 August 1945 00345

342

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO,domiciliat in Bucuresti Str. Spiru Haret Nr.16,născut in Brăila la 2o Iulie 19o5,de profesiune ziarist,membru al fostului partid National-Tărănesc in continuarea declaratiilor mele din 5 August 1947 declar următoarele:

Nu am fost personal prezent la discutarea sau la luarea vre'unei hotărâri cu privire la plecarea vre'unor membrii ai P.N.T.,in străinătate.Cred că luarea acestei decizii a fost determinată pe departe de asigurarea secutitătii personale a unor fruntasii socótiti a fi amenintati si pe dealta de dorinta conducerii de a continua peste hotare de vreme ce in țară posibilitătile erau restrânse lupta pentru dobândirea libertătilor publice in România pentru intronarea unui regim democratic si pentru ușurarea situatiei detinutilor politici.Nu am primit personal vre'o misiune precisă din partea D-lui IULIU MANIU,insă ne-a spus că va trebui să ducem in străinătate lupta necesară pentru a obtine prin impresionarea opiniei publice străine respectarea acordului dela Moscova. Intentiunea să plecăm in Turcia si de acolo după imptejurări -asa s'a vorbit in seara de 13 Iulie - să plecăm eventual in Italia,Franta,Elvetia,Anglia,America.

Am aflat despre numele tovarășilor mei de călătorie deabea in noaptea zilei de 13 Iulie pe la orele 1o,când mi s'a comunicat că mai pleacă dl.ION MIHALACHE,Dl.ILIE LAZAR si Dl.PENESCU cu doamna.Acestia din urmă neconsimtind să plece fără sotia sa.

Despre eventuale legături in străinătate nu mi s'a comunicat nimic.

Este probabil că Dl.ION MIHALACHE să x fi avut instructiuni in acest sens.Mentionez că in cursul discutiei la sugestia domnilor IULIU MANIU si HATEGANU am mentionat pe o carte de vizită adresa D-nei Decei ardeleanca de origină domiciliată la Istambul si am primit insemnarea Dumnului HATE-

./.

353

0.0346

GANU, despre care am vorbit in celelalte declaratii. In cazul in care a-si fi plecat in America a-si fi luat legătură cu ziaristii americani pe care i-am cunoscut in calitate de corespondenti de presă in România si anume: FRANK SHEA, MARKHAIM si alţii. Pe această cale a-si fi făcut relaţii in presa americană, relatii utile in activitatea mea.

Am discutat pentru intâiaoară despre ideea plecării mele in străinătate cu Dl. IULIU MANIU, aproximativ o lună, o lună si jumătate inainte de tentativa de plecare cu avionul. In discutia avută nu s'a fixat nici data plecării nici despre eventualii insotitori nici despre vre'o misiune sau scop precis. Convorbirea s'a mentinut pe teren general. Mentionarea eventualelor tării in care ne-am fi dus din Turcia s'a făcut incidentar in cursul discutiei din seara de 13 Iulie la Dl. MANIU.

La prima vizită făcută D-lui MANIU când afară de D-sa era prezent si Dl. ROMULUS BOILA care s'a retras după ce m'a introdus. La a doua vizită din aceiasi seară in afară de Dl. MANIU au fost succesivi de fată pe lângă subsemnatul domnii ION MIHALACHE, VLAD HATEGANU, Ing. POPESCU, GAFENCU si cu intermitenţe dictate de telefoanele date Dl. ROMULUS BOILA. Nu am cunoştinţă despre cine ar fi finantat incercarea de plecare cu avionul. In ceiace priveste mijloacele mele de subzistenţă in Turcia mă bizuiam in afară de putinii bani pe care îi aveam pe mine şi pe o temporară sustinere a vre'unuia dintre tovarăşii mei de drum mai avuti.

Aceasta imi este declaratia pe care o semnez.

ss/N. Carandino

5 August 1947

Dată in fata noastră

Comisar Şef

ss/G. Negreanu.

copie regi vol. 3. f 802 - 803.

355

~~00347~~

DECLARATIE

Subsemnatul N.Carandino,domiciliat în Bucureşti str. Spiru Haret 16.născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului partid naţional-ţărănesc declară următoarele:

Cunosc din partidul naţional-ţărănesc şi dintre prieteni militari ai fruntaşilor partidului mai mulţi ofiţeri dintre care identific pe dl.general Negrei pe Dl.general Zorzor pe dl.general Barbu pe dl.general Drăgănescu pe dl. comandor cCioroiu pe dl.comandor Mocanu,etc.In mod deosebit am cunoscut pe comandorul Cioroiu şi pe comandorul Mocanu. Pe acesta din urmă l-am cunoscut în timpul trecutului război în calitate de colaborator la revista "Curentul Familiei" unde scria reportaje şi cronici ale răboiului-Acesta prin anii 1940-1941.După 23 August a colaborat la ziarul "Dreptatea"unde scria cronica externă.Ii dăm în acest scop o directivă generală de moderaţie în cazurile în care era depăşit de temperament.Stiu că dl.Mocanu îl vedea destul de des pe dl.Maniu,dela care desigur primea indicaţiuni suplimentare.

Cred că dl.Mocanu îl vizita pe Dl.Maniu şi pentru chestiuni sauînsărcinări de ordin militar.Nu ştiu în ce condiţii l-a cunoscut pe dl.Maniu şi nu pot preciza motivele care au determinat atenţia ce li se acorda.Cu privire la dl. comandor Cioroiu,deasemenea nu-mi explic accesul pe lângă dl.Iuliu Maniu,neştiind obiectul vizitelor sale.

Tin să precizez că după ştiinţa mea ambii comandori era mai alos des în contact cu dl.Maniu decât cu dl.Mihalache.Imi reamitesc că dl.Lt.C-dor Cioroiu mi-a spus că lucrările de specialitate militară pe care mi le-a predat le-a dat sau le va da şi dlui Maniu.

Am primit lucrările,i-am făgăduit să le voiu citi şi le-am lăsat pe birou înainte de a pleca în concediul luat dela gazetă/5 Iulie 1947/.

Aceasta îmi este declaraţia

ss/Carandino

12 August 1947

1/ copie regi vol. 3. f 804-808 30 Aug. 345

00348

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.Carandino ziarist domiciliat în în Bucureşti Str.Spiru Haret 16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 membru al fostului partid naţional-ţărănesc în continuarea declaraţiilor mele declar următoarele:

Cu aproximativ o lună,o lună şi jumătate înainte de a încerca să părăsesc ţara am comunicat Dlui Maniu Iuliu intenţia mea de plecare. La care D-sa nu mi-a dat vre-un răspuns pozitiv. Până la plecare am mai avut câteva întrevederi cu Dl.Maniu în care am discutat posibilităţile de plecare. Toate aceste discuţiuni în legătură cu hotărârea mea de a pleca au avut loc între patru ochi. Cu aceste ocazii am discutat obiectivele generale ale activităţii mele din străinătate. Intenţiile mele personale în străinătate erau de ordin profesional. (D.Iuliu Maniu) Am întrebuinţat într'o declaraţie formula "hotărârea de a mă trimite în străinătate" a dlui Maniu în sensul că în seara de 13 Iulie d-sa mi-a oferit posibilitatea plecării apreciând probabil meritele mele de ziarist şi de luptător. Am întrebat pe D.Maniu despre activitatea ce aveam de desfăşurat în străinătate pentrucă înţelegeam dacă este cazul să fiu util partidului.

Motivele de ordin personal şi profesional care au determinat hotărârea mea de a pleca erau următoarele: mă aflam în situaţia de a face din ce în ce mai greu faţă asprimilor cenzurii şi dificultăţilor de apariţie ale gazetei în materie de hârtie,tipografie,etc. In al doilea rând întrevedeam perspectiva de a urma în curând soarta celor şase colaboratori ai mei la acea oră arestaţi.- In al treilea rând efortul pe care-l depusesem de un an şi jumătate la conducerea gazetei nu întâmpina în sânul partidului aprecieri unanime măgulitoare. Era normal să mă simt oarecum obosit şi plictisit de necesaitatea înfruntării simultane a adversarilor din faţă şi adeesea a prietenilor dinapoi. Astfel cu aproximativ zece zile înainte de încercarea de a pleca au fost chemat înaintea biuroului partidului unde s'a hotărât ca majoritatea atribuţiilor mele directoriale să fie trecute unor comitete în subordinea consiliului de administraţie.

.//..

In fața acestei situații la care se adăugau și unele măsuri de disciplină redacțională greu de împăcat cu exercițiul normal al profesiei am refuzat să mă pui în aplicare proectul oferind ca în concediul sindical de o lună pe care în acea clipă mi-l luam să se facă fără mine experiențe. Al treilea motiv indicat a rezultat dintr'o serie întreagă de nemulțumiri personale al căror obiect am fost încă din perioada alegerilor.

In intervalul dela luarea hotărârei mele de a pleca și până la tentativa de plecare am examinat în mod teoretic posibilitățile de a trece la fapta. In acest sens am făcut și o călătorie la Constanța pentru a cerceta direct o posibilitate de plecare pe mare. Simțeam nevoia de a-l informa pe D.Maniu despre aceste cercetări ale mele și de a discuta cu dânsul eventualitatea plecării pe calea aerului printre altele, în urma faptului că prin această plecare părăseam conducerea gazeti partidului și că problema succesiunii mele trebuia să fie rezolvată. Imi amintesc că la întoarcerea mea dela Constanța am discutat cu Dl.Iuliu Maniu despre dificultățile unei plecări pe calea aerului în urma măsurilor recente de pază.-

Dl.Maniu Iuliu, m'a rugat să-l țin la curent cu ceeace eventual aș întreprinde în aceasta problemă. Este posibil ca D.Iuliu Maniu spunând acestea adică să-l țin la curent cu inițiativele mele în chestiunea plecării să se fi gândit la eventuale instrucțiuni precise; fapt este însă că asemenea instrucțiuni nu mi-a dat și nu am primit în nici un fel nici chiar cu prilejul plecării din 13 Iulie. In streinătate odată ajunși este probabil că am fi avut o consfătuire în care aș fi fost pus la curent cu obiectivele precise urmărite.Mie personal mi-a comunicat Duminică 13 Iulie seara înainte de plecare că urmează să lupt pentru democrație, pentru libertățile publice și pentru ușurarea situației deținuților politici.- D.Iuliu Maniu. Mijloacele mele de luptă pentru atingerea acestor obiective generale ar fi fost scrisul și conferințele eventuale, Dacă în străinătate prietenii mei politici cu care am plecat ar fi scos un ziar pentru susținerea luptei democratice în vederea scopului urmărit este posibil să fi acceptat conducerea acelui ziar după examinarea programului respectiv și dacă acel program ar fi corespuns vederilor mele.-

Dacă mi s'ar fi propus să particip la un Guvern român în străinătate sau să conduc oficiosul unui asemenea guvern nu aş fi acceptat. Aceasta din considerentul că aveam un guvern în ţară şi că nu sunt adept al guvernelor-fantomă şi pentru faptul că o asemenea acţiune ar fi fost dăunătoare unităţii naţionale şi deci intereselor ţării.

La întrebarea d-lui Iuliu Maniu din seara de 13 Iulie dacă am bani pentru străinătate şi la răspunsul meu negativ d-sa mi-a spus că probabil mă vor ajuta ceilalţi domni până ce mă voiu descurca singur. Nu cred că opinia dată d. Maniu că "probabil" voiu fi ajutat de ceilalţi să fi fost în funcţiê de acceptarea misiunilor ce mi s'ar fi propus.-

Stiu despre d.Grigore Gafencu că duce o activitate politică şi gazetărească în străinătate, că ţine conferinţe în Elveţia şi că este autorul a două volume de istorie politică şi de politică generală. Despre acţiunea dumisale în legătură cu politica externă a ţării am informaţii vagi din câte am putut culege din ziarele straine şi din conversaţii. Stiu deasemenea că a dus o acţiune personală la conferinţa de pace; din mediile de partid am aflat acest lucru. Nu pot să mă pronunţ asupra caracterului activităţii D-lui Grigore Gafencu şi nici asupra admisibilităţii ei din punctul de vedere al intereselor colectivităţii româneşti neavând informaţiuni suficiente în această privinţă. In urma unei note care a apărut în "Dreptatea" şi care-l ataca pe d.Gafencu d.Iuliu Maniu mi-a atras atenţia să nu mai continuăm şi să nu mai vorbim despre el în nici un fel deoarece duce o acţiune interesantă pentru ţară. Stiu că acţiunea D-lui Gafencu la conferinţa de pace nu era în concordanţă cu acţiunea guvernului. Consider detestabilă lipsa de unitate a ţării în faţa conferinţei de pace. Nu am suficienta informaţie asupra acţiunii D-lui Gafencu pentru a judeca dacă aceasta divergenţă era din vina dumisale.-

In principiu nu admit o acţiune divergentă a unui particular sau a unui grup fără calitate oficială la o conferinţa de pace la care un guvern legal este reprezentat. Sunt însă cazuri în care omisiuni grave sau incapacităţi pot fi reparate de iniţiative individuale.

Drept care am dat prezenta declaraţie.

30 August 1947. ss. N.Carandino.

V

ṣi ang 358

00351

copie vezi vol. 3. f 809-811

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N Carandino declar următoarele :

Am socotit acţiunea Dlui Girgore Gafencu ca o actiune pur personală. In delegaţia permanentă şi nici intr'o altă ocazie in forurile de conducere ale partidului nu s'a discutat in prezenta mea acţiunea Dlui Gafencu. Poate că discuţii in legătură cu acţiunea Gafencu să fi avut loc in biroul partidului. In ceace mă priveste ca director al ziarului " Dreatatea nu am fost sezisat de atitudinea conducerii partidului in această problemă decât in maniera de a nu ataca, de a nu sustine si de a nu vorbi nimic despre această afecţiune.- Am condus un timp relativ xxxx scurt in toamna anului 1946, biroul de presă al partidului părăsindu-l in urma constatării că nu mi se dă concursu pentru a-l organiza tehnic si in urma nemultumirilor din biroul partidului.-Misiunea acestui birou era de a informa presa străină si naţionali despre activitatea de partid. Când am funcţionat eu in această calitate rolul meu se mprginea la convocarea ziaristilor cu ocazia declararatiilo care intentiona să le facă Dl. Maniu. Deasemenea când eram solicitat con confraţii străini sau români dădeam informaţi privitoare la activitatea partidului. Astfel intrebat bunăe pară de ziariştii străini dacă partidul national-ţărănesti va participa la alegeri am data răspunsul afirmativ. Răspunsul el dădeam pe considerentul că aveam cunoştintă despre părerile din partid in această privintă si eram convins că punctul de vedere al participării va precumpări. Pentru participarea la alegeri era dealtminteri si Dl. Maniu care imi comunicase opiniunea domnieisale. Informarea presei străine si române făcea parte din mijloacele cu care partidul intelegea să lupte impotriva guvernului.

Participame la sedinţele delegaţiei permanente indeosebi in corpurile destul de frecvente dealtfel in care s se discutau chetiuni de presă si in deosebi chestiunea" " Dreptăţii". După plecare a mea dela biroul de presă Cdorul Mocanu s'a ocupat de activitatea acestui birou.-

./.

Plecarea mea din biroul de presă a avut loc în urmă unei discuţii în biroul partidului unde fusese convocat special şi unde activitatea mea a fost criticată de Dl. N. Penescu. Mi s'au adus reproşuri de lipsă de activitate şi dezorganizare. Cu această ocazie au propus în locul meu pe Dl. Vasile Serdici. Totuşi eu d. Vasile Serdici nu am reproşuri personale fiind certat cu dumnealui.-

Drept care semnez această declaraţie ,

/ N Carandino.-

31 August 1947.-

I/

1 Kpt 947

350

copie vezi vol. 3. f 812 - 814. 00353

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.Carandino declar următoarele :

Am preluat conducerea biroului de presă al partidului în toamna anului 1946. Acest birou aparţinea în timpul conducerii mele de secretariatul partidului de ai cărui funcţionari mă serveam în lucrările acestui birou. Partidul cerea acestui birou să ţină contactul cu presa română şi străină. Aceasta o făceam prin mijloacele următoare: răspunsuri la telefon şi eventuale contacte personale cu gazetarii. In principiu materialul trebuia să-mi fie furnizat de secretariatul partidului. Repet că furnizarea materialului pentru biroul de presă era făcută numai de secretariatul de partid. Informam verbal şi la cerere conducerea de partid despre activitatea biroului de presă în deosebi pe dl.Iuliu Maniu şi pe dl.Penescu. Se întâmpla să transmitem scris ştiri interne de presă sau externe, conducerii, uneori la cerere, uneori din iniţiativă proprie. Acestea le făceam deobiceiu în 3 - 4 exemplare transmise dlor Iuliu Maniu, N.Penescu, Ion Mihalache, Em Haţieganu. Altcineva nu primea comunicările noastre scrise. In ceeace priveşte presa internă se făcea un fel de renotă a presei cu indicaţii despre ceeace apăruse mai interesant şi ar fi putut interesa deci conducerea de partid pentruca aceasta să fie scutită de lectura integrală a presei zilnice. In ceeace priveşte presa străină se traduceau articole mai importante din ziarele străine procurate din ţară. Traducerile erau făcute de funcţionarii secretariatului. Comunicarea scrisă despre care am vorbit purta numele de buletin. In privinţa buletinului secretariatul nu avea alt rol decât de a furniza ziarele române şi străine.

Am funcţionat la acest birou în perioada dinainte şi de după alegeri. Se întâmpla ca în buletine să inserăm şi ştiri care nu apăreau în presă, ştiri şi relatări de fapte. Acestea erau culese dela fruntaşii partidului, dela

./.

membrii partidului şi eventual dela victime şi erau primi-te sau la redacţia ziarului "Dreptatea", sau la secretariatul partidului sau chiar la biroul de presă. In ceeace priveşte latura externă transmiteam uneori ştiri de radio care ni se păreaux interesante.

Cunosc pe dl.Key dela misiunea britanică din relaţii de recepţie oficială. Deasemenea am avut legături relativ mai ample cu dl.Benett şeful biroului de presă britanic. Totuşi aceste legături n'au depăşit niciodată legătura telefonică şi o vizită oficială la redacţia Dreptăţii întoarsă la biroul de presă englez. Dela misiunea americană cunosc pe d.Frank Shea, pe d.Sam Buta şi pe dl. Dunham succesorul dlui Shea. Aceşti domni după ştiinţa mea nu erau în nici un fel în cunoştinţă de activitatea biroului de presă al partidului cel puţin în timpul cât l'am condus eu, fireşte exceptând relaţiile solicitate cu privire la faptele importante din partid. Cât am funcţionat eu la biroul de presă dra Colette Bruteanu nu era primită acolo deoarece nu aveam suficientă încredere în dumneaei. Stiu însă că a fost primită după plecarea mea.

In noaptea plecării când am fost la dl.Maniu am înţeles din conversaţie că dl.Penescu nu ar fi vrut să plece fără soţia sa. Din acest fapt s'ar putea deduce că d-lui pleca în urma unui ordin expres al conducerii de partid. Aveam cunoştinţă tot din conversaţia ultimă din seara de 13 Iulie la d.Maniu că plecam în cadrul unui grup care avea ordin de a pleca în străinătate. In concepţia mea misiunea era aceea desprinsă tot din conversaţie de a lupta pentru democraţie, libertăţi publice şi uşurarea situaţiei deţinuţilor politici.

Drept care semnez această declaraţie.

ss.N.Carandino.

copie vezi vol. 3 f 816 – 818.

00355

352

1 ex.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N Carandino declar următoarele :

Comandorul Mocanu scria la " Dreptatea" in seria si nouă dela o dată pe care nu o pot fixa,aproximativ un an,cronici externe si din când in când câte un reportaj articol sau notiţă. Directive in ceace priveste cronica externă dela mine si cred că şi dela Dl. Maniu pe care il vedea destul de des.-

Materialul care il avea pentru a scrie consta din telegrame şi din relatările posturilor de radio; dealtfel cronicile sale erau oarecum intârziere gazetărească aşa incât putea utiliza stirile apărute in celelalte ziare.-

Inainte de venirea mea la biroul de presă a funcţionat acolo si D. BocşaMălin după câte imi amintesc un timp nu prea indelungat plecând ianite de a prelua eu conducerea. Dl. Vasile Serdici in tot acest timp si chiar după venirea mea ţinea contact cu misiunile străine cunoscând si limba engleză.-Oficial d. Vasile Serdici a incetat să conteze la venirea mea ca sef al biroului de presă dar după stunţţa mea păstra contactul partidului cu misiunile străine. Intrucât nu aveam raporturi personale cu Dl. Serdici nu îi trimiteam buletinul biroului de presă ce îl conduceam, bultetinul dealtfel tras numai pentru anumite persaoen din conducerea partidului.- Imi reamintesc totuşi că Dl. Vasile Serdici ar fi reclamat şi el buletinul. In timpul cât conduceam eu biroul de presă Dl. Mocanu se intâmpla să facă revista presei interne. Cred că tot dumnealui când redacta buletinul insemna şi ştirile sosite dela organizaţiile din ţară prin fruntaşii veniţi ocazional la Bucuresti si cele eventuale ale secretaraiatului. Indeosebit buletinul nu cuprindea decât foarte rar ştiri din provincie groz de procurat şi greu de verificat. Câteodată se trăgeau din buletin exemplare suplimentare fie pentru informarea " Dreptăţii" fie pentru evidenţa biroului de presă. După plecarea mea a rămas la

./.

353 00356

la biroul de presă al partidului D. Mocanu.-

Am auzit că D. Iuliu Maniu ar fi primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor personalităţi româneşti. Mi se pare că xxxxxxx printre semnături mi s'ar fi citat numele Dlor Gafencu, Tilea, Augustin Popa si alti. Auzind despre această scrisoare am făcut asociaţie de idei intre ce imi expusese Dl. Maniu cu privire la Dl. Grigore Gafencu si am bănuti că s'a produs intre dumnealor in prealabil o împăcare. Eram câteodată intrebat la telefon la " Dreptatea" din partea atasatului de presă britanic Dl. Benett asupra unor imprejurări privitoare la gazeta de exp. dacă ziarul a apărut in acea zi ci intârziere si xxxx din ce cauză, dacă vre'un discurs al Domnului Reiu a fost cenzurat. Relaţiile mele cu Dl. Benett nu depăşau aceste ocazionale telefoane din partea domnieisale si intâlnirea intâmplătoare la Vre!o recepţie oficială.-

Cu ocazia plecării Dl. Maniu a ţinut o cuvântare oarecum xxxxxx solemnă cu care prilej a spus adresându-se Dlor Popescu si Gafencu : " Vă incredinţez creerul şi inima partidului" - Aceasta la sanatoriul Jevin pe la orele 11 noaptea de 13 Iuliue .-

Drept care semnez prezenta declaratie.-

/ss/ N Carandino.-

1 Septembrie 1947.-

I

2 dept

355

00357

copie vezi vol.3.f 819-821.

DECLARATIE
==========================

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele :

Atitudinea ziarului,de luptă,era dictat de Dl.Iuliu Maniu şi susţinut de mine în opoziţie cu dl.Nestor Badea care ar fi preferat o gazetă de pură doctrină ţărănistă.- Nu-mi amintesc să fi apărut în " Dreptatea " un articol care să publice date în legătură cu armistiţiul,date care să fi fost cuprinse şi în memoriul lui Gafencu înaintat Conferinţei dela Paris.- Stiu însă că s'a publicat în " Dreptatea " un articol cu date privitoare la reparaţii pe care partidul l-a dezavuat într'un comunicat apărut în gazetă.- Imi amintesc precis că a apărut comunicatul sub titlul dacă nu mă înşel " Previzare ".- Redactorul respectiv Dl.Proca mi-a spus că a cules datele,cuvânt cu cuvânt,dela postul de radio Londra.- Nu am socotit că articolul ar fi fost îndreptat împotriva Uniunii Sovietice.-In această ipoteză nu l'aşi fi publicat.- L'am considerat după apariţie deoarece nu a trecut înainte prin controlul meu fiind articol de specialitate economică,drept o pledoarie în favoarea ţării cu scopul de a obţine îngăduinţa Marilor Aliaţi.- In jurul acestui articol a fost o întreagă discuţie în partid.-Dl.Iuliu Maniu se afla la Sibiu.-A urmat o întreagă serie de tratative în jurul formulei de înserat în gazetă,rezistând în ceeace mă priveşte la expresii care ar fi însemnat o jicnire a mea personală.-In ceeace priveşte restul nu am adus nici o obiecţie găsind naturală dorinţa partidului.- D-nii Mihai Popovici şi N.Penescu erau în deosebi pentru o " precizare " care să nu ţie seamă de poziţia mea de director,în continuare, al ziarului.-Au urmat o serie de conversaţii telefonice cu Sibiul şi de formele propuse de o parte şi de alta.- S'a căzut de acord în jurul celei apărute în ziar şi care exprima voinţa D-lui Iuliu Maniu de a dezavua articolul fără să fie jicnit directorul gazetei.-După ştiinţa mea Dl.Iuliu Maniu şi în general conducerea de partid socoteau că problemele armistiţiului nu trebue atacate în gazetă,armistiţiul fiind un act la care partidul îşi dase consimţământul şi chiar că discutarea lui

./.

355

nu putea în punctele de detaliu sub orice formă decât să provoace neajunsuri atât cu cenzura noastră cât şi cu Comisia Aliată de Control.- Nu-mi amintesc de nici o discuţie în această privinţă din care să fi reeşit că datele întrebuinţate de articol ar fi identice cu acele conţinute de memoriul Gafencu.-

Recunosc că la Biroul de presă am recomandat D-lui Penescu angajarea D-nei Bora ca dactilografă şi traducătoare.- Deasemenea D-na Cazimir care lucra la Dl.Penescu era detaşată la biroul de presă pentru servicii de traducere şi dactilografie.- Dl. Mocanu venea şi dumnealui din când în când neangajat şi dând un concurs amical.- Ulterior,la ce dată nu-mi amintesc a fost angajat formal.-

Contradicţia cu declaraţia mea anterioară în care am spus că nu am avut nici un angajat la biroul de presă se datorează lipsei de memorie pe deoparte şi pe de alta faptului că D-na Cazimir era funcţionara secretariatului de partid iar Dl.Mocanu numai spre sfârşit a fost angajat formal.-Imi scăpase numele D-nei Bora şi figura ei neremarcabilă.- Nu ştiu nimic despre anumite hârtii cu " entete " Sarmisegetuza despre care sunt întrebat şi despre care se afirmă că s'ar fi găsit la biroul de presă.- Dealtminteri am plecat dela acest birou pe la sfârşitul anului 1946 aşa încât nu pot să dau nici un fel de lămurire despre ceeace s'ar găsi sau nu s'ar mai găsi acum acolo.-

Niciodată sub nici o formă cât am fost la conducerea biroului de presă nu am îngăduit şi nu mi s'a solicitat să se tragă manifeste la"Gestettner" (care dealtfel nu există în birou)sau în orice altfel pentru vre-o organizaţie subversivă.-Atitudinea mea în această privinţă este clar manifestată în gazetă.- Nu-mi amintesc precis despre chestiunea " Sarmisegetuza " ştiu însă că a fost la un moment dat discuţia în partid în sensul apărării de agenţi provocatori.-

Drept care semnez această declaraţie.-

ss/.N.Carandino

2 Septembrie 1947

I

copie vezi vol. 3 f 822–824.

356

00359

- 2 dept

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

Chemat la biroul (de presă) partidului pentru a da seama de activitatea biroului de presă, aproximativ spre sfârşitul anului 1946 a trebuit să mă apăr împotriva obiecţiilor secretarului general N.Penescu. Atmosfera şedinţei nu îmi era favorabilă. D.Mihai Popovici bunăoară a spus că buletinul este neinteresant ştirile de radio putând fiecare să le asculte la aparat, In faţa acestei situaţii la care nu mă aşteptam mi-am oferit demisia dintr'o insărcinare care îmi cauza perdere de timp şi neplăceri. Mi s'a cerut părerea despre eventualul succesor. L'am propus pe D.Vasile Serdici pe care îl simpatiza, agreat de D.Maniu. Acesta a replicat că domnul Serdici ar fi foarte bun. Mi s'au adus cu acelaş prilej obişnuitele obiecţiuni cu privire la "Dreptatea". Cu aceasta ocazie în birou convocat la D. Mihai Popovici în afară de D-sa mai erau prezenţi dnii Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Em.Hatzegeanu, N.Penescu. Acuzaţiile care mi se aduceau privitor la biroul de presă erau următoarele: dezorganizare, lipsă de interes, lipsă de contact mai strâns cu secretariatul, toate acestea din cauză că eram prea ocupat cu ziarul. Precizez că D.Mihai Popovici mi-a făcut reproşuri în legături cu buletinul întocmit de biroul de presă iar D.Penescu în legătură cu activitatea şi organizarea generală a biroului. D.Mihai Popovici observa că nu găseşte în buletin decât lucruri care se pot citi în gazete şi asculta la radio. Nu mă aşteptam la această obiecţie fiind convins că făceam un lucru util pentru informarea conducerii şi complet în limita posibilităţilor mele. Am propus pe d.Serdici ca succesor deşi nu îmi plăcea, ca gazetar profesionist activitatea dumisale în aceasta direcţie de om de nespecialitate. Bănuind însă că totuşi felul de a lucra al D-lui Serdici era preferat l'am propus şi m'am retras. Despre felul de a lucra în materia al D-lui Serdici aveam opinii clare şi mărturisite deschis în mediile de partid. Este probabil că nici dumnealui nu agrea concepţiile mele în acest domeniu.Alte

..//..

informaţii despre fondul activităţii dumisale nu am ne-frecventându-l şi neavând relaţii personale cu domnia sa. Stiu doar că ţinea contact cu misiuni streine, engleze, americane etc. şi cu ziarişti streini.

Imi amintesct (să fi asistat) că am asistat la lectura unui memoriu pentru Marii aliaţi privitor la alegeri într'o şedinţă a delegaţiei permanente. Acest memoriu a fost criticat de d.Zane care i-a găsit imperfecţiuni de ordin formal şi de doctrină găsind că anumite părţi din cuprins ar putea lăsa impresia că naţional-ţărănismul afară de unele poziţii trecute de natură conservatoare. Observaţiile dumisale au fost acceptate şi s'a hotărât refacerea textului. Am auzit din mediile de partid că ar mai fi fost întocmite şi alte memorii. Nu ştiu ca ele să se fi discutat în delegaţie permanentă. In orice caz acest lucru nu a avut loc în prezenţa mea.

Am cerut în repetate rânduri D-lui N.Penescu textele memoriilor partidului dar dumnealui nu mi le-a remis niciodată. Mijloacele prin care aceste memorii se transmiteau îmi sunt necunoscute.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss. N.Carandino.

2 Septembrie 1947.

copie regi vol. 3. f 825, 826, 00361 358

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.Carandino declar urmatoarele:

După ştiinţa mea dl.N.Penescu în calitatea sa de secretar general al partidului se ocupa în mod deosebit de redactarea memoriilor şi protestelor înaintate către Marii Aliaţi. Aceste memorii se discutau în prealabil fie în biroul partidului fie în delegaţia permanentă. Stiu că în conducerea de partid dl.Penescu era apreciat drept bun cunoscător al problemelor externe şi cred că în această calitate a fost desemnat să plece în străinătate cu ocazia încercării din 14 Iulie. In ţară se ocupa în calitatea sa de secretar general al partidului de diferitele organizaţii judeţene şi provinciale în scopul de a ţine prezentă înaintea conducerii situaţia reală a cadrelor şi a membrilor aderenţi. Deasemenea dl.N.Penescu păstra ca secretar general arhiva partidului şi ţinea evidenţa convocării forurilor statutare.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez.

ss.N.Carandino.

3 Septemvrie 1947.

3.841

359

00362

copie regi vol. 3. f 827 – 829.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele

In ceeace priveste activitatea dlui. Ilie Lazăr după 23 August cunosc următoarele. Stiu că d-sa a fost delegat de Dl. Iuliu Maniu să se ocupe de ~~xxxxxxxxxxx~~ chestiunile muncitoresti ale partidului national ţărănesc şi de propagandă in sânul muncitorimei in special. Asa se explică dealtfel motivul pentru care Dl. Ilie Lazăr nu a figurat in nici unul din guvernele la care totuşi reprezentanţi mai puţin de seamă ai partidului figurau. Activitatea domniei sale pe teren ştiu că a fost dusă in ateliere şi fabrici prin propagandă dela om la om şi prin manifeste. Colaboratorii lui principali erau Dnii Nembru, Lupu şi Bercaru ca muncitori şi oameni de acţiune pe teren. Deasemea ştiu că avea colaborare Dlor Col. Bucur şi Zeno Bianu şi Anton Ionel Mureseanu la unele imprejurări. Am aflat despre acţiunea sa la " Malaxa", la 8 Noembrie, fără să cunosc alte detalii decât cele publice. Stiu că scandalul a izbucnit din cauza unor alegeri si anume din cauza partizanilor lui Ilie Lazăr care au cerut vot secret, lucru care nu a fost acceptat de alţi muncitori.- Stiu că s'au baricadat in fabrică interzicând muncitorilor din alte intreprinderi să participe la alegeri si că au fost / mari/ incidente violente, cu răngi şi arme până ce a intervenit armata.-

La 8 Noembrie ştiu deasemenea că dl. Ilie Lazăr a jucat un tol insemnat , Am aflat din partid despre o şedinţă in preajma acele zile la care au participat sefii de sectoare şi circumscripţii Ilie Lazăr, Anton Ionel Mureşeanu şi alţii dintre care col. Bucur si Zeno Bianu. La această sedinţă s'ar fi luat măsuri pentru organizarea manifestării in sensul aducerii de public muncitoresc şi studenţesc. In ziua de 8 Noembrie lucrările s'au

./.

desfăşurat in felul cunoscut. Publicul s'a adunat în Piata Palatului. Coloanele de tineret şi de muncitorii au manifestat cu portretele Regelui si ale lui Maniu şi cu lozinca de " Regele şi Patria ". La venirea camioanelor cu muncitori în piaţa Palatului au avut loc incidente sângeroase intre tineretul şi muncitorimea P.N.T. la care desigur s'au adăugat numeroşi partizani din public şi şi manifestanţii sosiţi.- Am auzit că au fost atacate camioanele şi arse. In timpul ciocnirilor mai mulţi agenţi carex păstrat ordinea au fost împuşcaţi. Am aflat deasemenea că manifestanţii ar fi atacat Confederaţia Generală a Muncii si după relatările Dlui Constantinescu şi chiar Ministerul Propagandei. Stiu că pregătirea acestei manifestaţii a fost făcută de dl. Ilie Lazăr cu concursul colaboratăriilor săi apropiaţi. In chestiunea " Sumanelor Negre" ştiu că dl. Ilie Lazăr a fost implicat., in proces, judecât şi achitat.-

Drept care semnez si sustin prezenta declaraţie.

/ D. Ion/.-

/ss/ N. Carandino

3 Septembrie 1947.-

copie regi vol. 3. f 830, 840. 00364

361

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele:

In ceace priveste conducerea cercului profesional militar pe Capitală am aflat că el ar fi fost condus personal de Dl. Ion Mihalache .-

Nu ştiu că la conducerea mai participau câtiva militari superiori: generalul Negrei, colonelul Stoica, generalul Zorzór, generalul Stoika si alţi. Mai participau la sedinţele cercului după ştiinţa mea şi comandorul Mocanu si comandorul Cioroiu.-

Privitor la activitatea acestui cerc profesional nu cunosc mare lucru, materia nefiind pentru mine interesantă.- Am aflat insă incidentul şi din spusele altora că se discutau planuri şi memorii de reorganizarea armatei şi a ministerelor. Unul din aceste planur al organizării Ministerului Aerului si Marinei mi-a fost dealtminteri depus la gazetă de comandorul Cioroiu

Aceasta este declaraţia pe care o sustin si semnez.-

/ss/ N. Carandino

3 Septembrie 1947.-

Copie regi rol. 3 - f 832, 834.

362

00365

DECLARATIE

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

In chestiunea Gărzilor Iuliu Maniu am cerut personal lămuriri preşedintelui de partid. Chestiunea forma obiectul unor aprige comentarii în presă şi în opinia publică. Stiam că aceste Gărzi au utilizat numele d-lui Iuliu Maniu în scopuri nu prea onorabile. Aflasem despre jafuri şi despre omoruri ca toată lumea. Voiam să ştiu cum se justifică patronajul de partid. D. Iuliu Maniu mi-a declarat că nu s'a angajat direct în problemă neavând încredere deplină în inițiatori. Pe de altă parte nu a dezavuat acțiunea considerând-o națională şi în caz de reuşită susceptibilă de a aduce succese partidului. Stiu pe de alta parte însă că inițiativa a fost publică. S'au tipărit manifeste s'au făcut înrolări. Numele D-lui Iuliu Maniu circula în acest timp cu insistență. Printre inițiatori sau acei care se interesau activ de problemă în partid citez pe Ilie Lazăr, pe Ghița Pop şi pe Anton Ionel Mureşanu.

In acțiunea de pe teren s'au manifestat însă elemente dubioase în genul lui Sârbu ulterior înrolat în "Sumanele Negre", Gărzile n'au făcut parte din armata regulată. Ele n'au reuşit să se ataşeze nici armatei sovietice nici trupelor româneşti. La vre-o treizeci, patruzeci de Kilometri înapoia frontului ele se dedau la fapte reprobabile care, ulterior, au ajuns în parte înaintea justiției. Față de atacurile din presă d. Iuliu Maniu s'a văzut obligat să dea comunicatul cunoscut prin care gărzile erau dizolvate. Se punea capăt astfel unei stări de anomalie. Este drept însă că disolvarea avea cusurul de a recunoaşte implicit apartenența de partid până în acel moment.

Drept care semnez prezenta declarație.

ss. N. Carandino

4 Septembrie 1947.

cofie vezi vol. 3. f 834, 835 00366 363

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

Linia generală a "Dreptăţii" era fixată de D.Maniu Iuliu linie de luptă intrânsigentă. Acest gând al şefului de partid revenea des în conversaţiile noastre şi îmi reamintesc bunăoară că la proectul transformării ziarului într'unul de informaţii d.Iuliu Maniu mi-a precizat că în nici-un caz tonul de atac să nu sufere.-

"Dreptatea" avea numeroşi adversari în partid.Este de remarcat însă că niciodată în mod public şi în nici-o împrejurare factorii autorizaţi din conducere nu i-au adus vre-un reproş în chestiunea intransigenţii. Aceasta probabil ca să nu jicnească pe D.Iuliu Maniu atât de preocupat să păstreze linia de critică vehementă a guvernării.- Din această împrejurare printre altele s'au născut numeroase din atacurile al căror obiect am fost şi care se manifestau pe motive de calitate a scrisului, de prezentare tehnică, de organizare, de valoare programatică etc.etc. Precizez că niciunul din aceşti adversari de partid nu era contra tonului de atac al ziarului şi că în fond erau mulţumiţi să tragă eventualele avantagii electorale ale propagandei respective, dacă se putea fără riscul personal al semnăturii. Printre "Adversarii" ziarului cei mai constanţi au fost Dnii Mihai Popovici, N.Penescu, St.Mihăescu. Ei în fond nu erau deci contra ziarului ci împotriva mea personal.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss.N.Carandino.

4 Septembrie 1947.

I

copie vezi vol. 3. f 839, 840. 00367

369

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO, declar următoarele:

Suma de una sută dolari aflată asupra mea am avut-o dela doctorul G.BUZULENGA. El mi-a dat-o în noaptea de 13 Iulie pe la orele 11 noaptea aproximativ acasă la mine unde telefonic îl chemasem. Când am sosit dela Dl.MANIU a doua oară mă aştepta. L-am pus vag în curent cu plecarea şi am luat hotărârea de a lua şi pe nevastă-mea. In timp ce ea îşi făcea bagajele eu mă gândeam la dificultatea financiară în care mă aflam. Am încercat să telefonez la prieteni, dar nu i-am găsit. L-am rugat atunci pe el, care m'a împrumutat cu suma de 100 dolari pe care o avea asupra lui repetând că nu are mai mult. Mi-a dat banii din pură pruetenie şi fără nici un interes. După aceia am părăsit casa toţi trei adică eu, el şi nevastă mea.

Ne-a condus în maşină până la Boită. Ne-am despărtit acolo cu emoţia firească.

Drept care semnez aceasta declaraţie.

ss/ N.Carandino

11 Septembrie 1947.

5

13 sept 365

copie vezi vol. 3. f 841—843. 00368

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

Despre plecarea mea în străinătate am discutat de două sau trei ori cu Dl.Maniu. La prima ocazie i-am expus dorinţa mea de a pleca. A doua oară i-am spus despre proectul meu de a merge la Constanţa şi de a mă informa. In a treia oară dacă nu mă înşel i-am comunicat rezultatul investigărilor mele dela Constanţa. Alte discuţii decât acelea care priveau date tehnice asupra plecării - pe aer sau pe uscat - nu am avut afară de întrebarea mea "dacă plec ce voi avea de făcut în străinătate". La care am primit răspunsul: "Despre asta ar trebui să vorbim mai pe larg. Vă voiu chemă într'o după amiază când voiu avea răgaz ca să discutăm". Nu am mai fost chemat de Dl.Maniu nici nu am insistat din parte-mi intervenind evenimentele dela "Dreptatea".

Răspund la intrebarea că deçe am întrebat "că eu ce voiu face acolo". Atunci când iniţiativa plecării a fost a mea. Plecând din proprie iniţiativă în străinătate înţelegeam totuşi să fiu util partidului în limita posibilului şi normalului. Contest afirmaţiunea Dlui Maniu că ar fi discutat cu mine necesitatea de a pleca peste hotare. Afirmaţia Dlui Maniu că "acţiunea întreprinsă cu plecarea in străinătate a Dlor Mihalache Penescu, Ilie Lazăr şi Carandino era foarte importantă" aparţine desigur numai gandului dumisale deoarece mie personal nu mi-a comunicat nimic altceva privitor la aceasta acţiune decât cele declarate până astăzi. Contest categoric (faptul că) afirmaţia Dlui Maniu că mi-ar fi comunicat intenţia dumisale ca eu odată ajuns în America să scot un ziar romanesc care să reprezinte linia politică a partidului, şi în acelaş timp să ţin legătură cu gazetarii streini.-

Adresele pentru America primite de mine ~~pentru~~ dela Dl.Maniu în sera de 13 Iulie, nu au nici o legătură c cu ziarul la care se gândea Dl.Maniu, ~~ixxxxx~~ deoarece

E.F.

..//..

366

00369

cu mine niciodată nu a discutat o asemenea ipoteză. Ultima oară, înaintea serii de 13 Iulie, l'am văzut pe Dl.Maniu la şedinţa biroului care a discutat chestiunea "Dreptăţii" la locuinţa D-lui R.Boilă. Nu-mi amintesc să fi discutat cu acest prilej ceva despre plecare, şi nici până'n ziua plecării.

Contest categoric afirmaţia D-lui Maniu că mi-ar fi comunicat la locuinţa Dlui Boilă sau în orice alt loc înaintea serii de 13 Iulie faptul că are posibilitatea de a mă trimite peste hotare sau în străinătate. Contest categoric afirmaţia D-lui Maniu că eu i-aş fi comunicat că am ocazia de a pleca în străinătate. In realitate dumnealui după consolările de rigoare in chestiunea "Dreptăţii" a intrebat în subiect spunându-mi că„din alte motive mai importante m'a chemat" şi anume propunerea de plecare. Este inexact că prin mina a transmis Dl.Maniu acordul său pentru plecarea lui Ilie Lazăr. In realitate am primit însărcinarea de a-l lua pe d. Ilie Lazăr dela locuinţa Dlui Boilă şi de a porni cu maşina pregătită de Dl.Ilie Lazăr spre locul de întâlnire dela capul liniei 14.

Drept care semnez aceasta declaraţie.

ss.N.Carandino.

13 Septembrie 1947.

13 Septembrie 1947 367

copie vezi vol. 3. f 844-845. 0370

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele:

Declar că încă din momentul ce s'a pus problema plecării mele am avut discutiuni asupra activităţii ce aş duce-o în străinătate. / Si anume/:

La discutiunile avute când eu am spus că aş putea să xxx scriu şi să vorbesc în public în străinătate, Dl.MANIU a replicat: " Da D-ta ai fi util acolo". Această utilitate reeşa în folosul partidului. Precizez că aveam cunoştinţă că existau în străinătate mai mulţi foşti şi actuali membrii ai partidului naţional-ţărănesc şi străini de partid. Precizez deasemenea că în declaraţiile anterioare mă refeream la lipsa mea de cunoştinţe precise asupra legăturilor dintre partidului naţional-ţărănesc şi acest grup în sensul că aflasem de existenţa unor legături ca: scrisorile D-lui BIANU, scrisoarea de omagiu iscălită GAFENCU, TILEA etc. către Dl.MANIU şi primisem indicatia de a nu-l ataca pe Dl.GAFENCU în ziare. Stiu că Dl.MANIU primea scrisori dela Dl.BIANU. Acest lucru il stiu din anturajul D-lui MANIU. In legătură cu afirmaţia D-lui IULIU MANIU /de/ că eu aşi fi avut misiunea de a scoate un ziar românesc în America, nu numai că nu am avut cunoştinţă de ea, dar o consider nerealizabilă date fiind fondurile P.N.T., cari nu au putut satisface nici măcar nevoile mele de bani pentru plecare. Eu plecam în străinătate în seara de 13 Iulie cu misiunea de a lupta pentru democraţie şi libertăţi politice. Fiind lipsit de bani sunt sigur că Dl.IULIU MANIU mi-ar fi dat dacă ar fi avut, suma absolut necesară plecării, el fiind în acel moment partidul. Lupta mea în străinătate pentru democraţie şi libertăţi publice s'ar fi încadrat în lupta partidului naţional-ţărănesc pentru răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945, şi anume în felul arătat în declaraţiile mele anterioare.

Drept care semnez prezenta declaratie, nesilit de nimeni.

ss/ N.Carandino

copie vezi vol. 3 f 846-847

368

00371

DECLARAŢIE

Subsemnatul N.CARANDINO, declar următoarele:

Prima oară când am vorbit cu Dl.IULIU MANIU în seara de 13 Iulie. Când am vorbit cu dânsul între patru ochi, am discutat următoarele:

Posibilitatea de plecare cu avionul în aceea noapte. Revenirea mea pe la orele 9.3o. Am mai discutat despre lipsa mea de mijloace materiale. Cu aceasta ocazie eu nu aveam asupra mea decât aproximativ un milion lei şi acasă deasemenea o sumă relativ redusă de câteva milioane. Nu am avut nici un fel de valută străină sau aur.

La a doua întrevedere am fost circa 15-20 minute singur cu Dl.MANIU şi cu Dl.MIHALACHE.

/D./ Imi amintesc printre altele că Dl.MANIU a spus că după plecarea noastră partidul va avea muncă şi treabă multă.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss/N.Carandino

14 Septembrie 1947.

15 Sept.

copie regi vol. 3 f. 848-852,

369

00372

D E C L A R A Ţ I E

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele:

Ideia plecării în străinătate mi-a venit aproximativ cu o lună, o lună şi jumătate înainte de încercarea de la Tămădău. A fost urmarea unui proces psihologic personal în care au intrat mai multe determinante: dificultatea din ce în ce mai mare de a-mi manifesta convingerile politice şi de a-mi exercita activitatea profesională, motive de securitate individuală (şase colaboratori ai gazetei erau deja arestaţi), neplăcerile provenite din adversităţile de partid, adversităţi care ulterior au mers până la preluarea efectivă a atribuţiilor mele de director al "Dreptăţii".

M'am du la D.Maniu Iuliu ca să-i comunic hotărârea mea şi ca să-i iau asentimentul fiind angajat în lupta politică a partidului ca răspunzător pentru "Dreptatea". I-am expus D-lui Maniu motivele mele de plecare şi rostul meu în străinătate ca ziarist şi eventual conferenţiar. (D-5) Am căutat să explic Dlui Maniu că peste hotare aş fi încercat să-mi exercit profrsia şi să-mi desvolt astfel în libertate convingerile politice democratice. Pentru mine ideia apărării libertăţilor publice din ţară era esenţială şi anume în sensul aplicării efective a acordului dela Moscova. In acest sens şi numai în acest sens înţelegeam să lupt contra actualului regim fiind convins că prin aplicarea reală a acordului dela Moscova, acord semnat de marii Aliaţi şi întărit printr'o declaraţie a preşedintelui nostru de consiliu s'ar fi putut ajunge la o normalizare a situaţiei din România. D.Maniu a recunoscut că "aş fi util acolo", în sensul că activitatea mea ar fi fost folositoare până şi partidului. Pe urmă m'a întrebat: "dar ce facem cu "Dreaptatea"?" A urmat o discuţie în care am examinat împreună în ipoteza plecării variate

E.F.

..//..

soluţii în aceasta direcţie. Totuşi la plecarea dela D.Maniu n'am rămas cu impresia că dumnealui mi-ar fi dat un asentiment total. (La) Printre soluţiile eventuale ale vacanţei de conducere dela "Dreptatea" am propus în conversaţie pe aceia a unui comitet. Si anume a preluării atribuţiilor directoriale de către comitetul de ~~conducere~~ coordonare şi control al presei partidului comitet format din D-nii Hudiţă, Zane şi Ghiţă Pop. La despărţire d.Maniu mi-a spus să-l ţin în curent cu ceeace aş intreprinde în aceasta direcţie.-

M'a întrebat în aceiaş intrevedere dacă aş avea mijloace de întreţinere în străinătate. I-am răspuns că nu, dar că speram să pot face rost de ceva bani pentru plecare şi că în străinătate aş izbuti cu oarecare efort şi date fiind aptitudinile mele să-mi pot câştiga existenţa. Imi reamintesc deasemeni că d. Maniu mi-a spus că partidul n'ar putea în ceeace îl priveşte să mă ajute în nici-un fel situaţia materială fiind deosebit de grea mai ales în urma arestărilor şi a dificultăţilor financiare ale "Dreptăţii". In proectele mele de plecare mă gândeam în primul rând la Turcia, Egipt şi în general la bazinul Mediteranei în acea regiune a Europei unde aş fi putut să-mi valorific formaţia mea culturală franceză. Deasemenea mă gândeam şi la America la Statele Unite unde odată ajuns aş fi putut mai cu uşurinţa să-mi câştig printre români existenţa ca ziarist colaborator la gazetele româneşti sau conferenţiar. In ţările în care eventual aş fi plecat nu aveam legături personale, afară doar de probabilitatea de a întâlni pe vre-unul din ziariştii streini incidental cunoscuţi în România. In conversaţia prima avută cu D.Maniu ca şi în celelalte care au urmat, D-sa nu a emis păreri personale în ceeace priveşte obiectivele călătoriei mele nici nu mi-a dat vre-o indicaţie de loc sau de persoană. In acel timp nu se pusese chestiunea imediată a înlocuirei mele dela direcţia "Dreptăţii" dar dificultăţile pe care le întâmpinăm în partid dela sfârşitul anului 1946 şi până în momentul plecării erau în curs. Posibilităţi materiale proprii pentru ipoteza plecării nu aveam. Mă gândeam însă la

..//..

mai mulţi prieteni avuţi care la solicitarea mea ar fi consimţit să mă împrumute.

Sun sonvins că D.Maniu ar fi discutat cu mine şi mi-ar fi dat instrucţiuni asupra activităţii mele din streinătate (şi) asupra legăturilor pe care eventual trebuia ca să le iau cu diverşi oameni politici precum şi despre conduita de presă faţă de diverşi oameni politici; această convingere o aveam din faptul că atunci când l'am întrebat pe d.Maniu că "eu ce voiu face acolo"; d-sa mi-a spus că despre aceasta ar trebui să stăm mai mult de vorbă şi că mă va chema într'o după amiază când va avea răgaz.

Probabil că precipitarea evenimentelor nu i-a dat răgazul necesar să stea cu mine de vorbă mai pe larg. Dela sine înţeles că nu aş fi primit nici-o însărcinare contra vederilor mele legale şi democratice.-

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss.N.Carandino.

15 Septembrie 1947.

15 sept 372

copie regi vol. 3. f 853-857. ~~00375~~

D E C L A R A T I E
=====================

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Cu aproximativ o lună şi jumătate înainte de încercarea dela Tămădău am luat hotărârea de a pleca din ţară. Era urmarea,acestei hotărâri a unui proces psihologic personal determinat de dificultăţile pe care le întâmpinam in lupta politică şi prpfesională,de motive de securitate individuală ca şi de greutăţiile cre mi se făceau în partid. Aceste din urmă greutăţi începuseră cam pica sfârşitul anului 1946 şi anume succesiv prin îndepărtarea mea dela conducerea biroului de presă,prin candidarea mea la locul ulti~~m pe~~ lista Capitalei şi ~~prin~~ criticile şi intervenţiile repetate ale partidului in chestiunea " DREPTATII". Hotărârea mea nematerializată încă în niciun fel am ~~xxxxxxxxx~~ comunicat-o dlui IULIU MANIU pentru a-i cere avertismentul.

Aveam această obligaţie in calitate de director al gazetei partidului,angajat în bătălie politică.-

In seara de 13 Iulie când m'am dus pe la orele 7 la Dl. Maniu chemat de Dsa,mi-a comunicat că are posibilitatea de a mă face să plec chiar in aceiaş seară.

L-am intrebat fireşte,cum şi în ce fel. Mi-a răspuns că prin avion şi împreună cu alţi domni din partid.Am întrebat despre numele lor,dar Dl. MANIU mi-a comunicat că nu- mi-l poate spune încă şi că revenind la dumnealui pe la orele 9,3o le voi afla odată cu alte amănunte asupra plecării.

La revenire am aflat numele tovarăşilor mei de drum şi detaliu privitoare la intâlnirea cu ei în vederea pornirii spre terenul de decolare. In ceace priveşte misiunea" peste hotare nu am auzit dela dl. Maniu decât consideraţiuni de ordin general.-

Intrebat de mine in mod expres mi-a replicat,

că nu, are să învețe el epurele ce are de făcut în pădure. Mi-a spus deasemeni in prezența dlui. Mihalache ca peste hotare să luptăm pentru democrație, libertăți publice și ușurarea situației deținuților politici.- Am discutat despre dorecțiile de drum și după ce am aflat că vom ateriza in Turcia la San Stefano, am auzit ipotezele pentru viitor adică eventuale plecări de acolo in alte state europene și eventual in Statele Unite. Discuția era de așa natură încât in acestă privință termenul de "văzând și făcând" o poate caracteriza. Nu s'a vorbit despre ~~xxx~~ obiective precise nici despre persoane din străinătate sau despre misiuni de ordin particular. Adresele care s'au aflat asupra mea pe cărți de vizită ale mele s'au scris in acea seară din colaborarea de informație a dlor. IULIU MANIU, R. BOILA și VLAD HATIEGANU. Era vorba de persoane din Turcia și din Statele Unite cunoscute de cei de mai sus sau~~xx~~ rude cu ei.-

După conversația primă cu dl. IULIU MANIU relativ la ideia plecării mele in străinătate și in care Dl. MANIU mai mult m'a ascultat fără să evită păreri și sugesti personale cu privire la modul in care aș putea fi util partidului in străinătate, am avut ocazia in altă intrevedere cu dumnealui să-l întreb mai precis în această privință. Mi-a răspuns" Despre asta ar trebuie să stăm ~~xxxxxxx~~ mai mult de vorbă. Te voiu chema intr'o după amiază când voiu avea mai mult răgaz ca să discutăm mai pe larg. Dar fie din cauza precipitării evenimentelor, fie din alte motive dl. IULIU MANIU nu m'a mai chemat. Astfel plecarea mea in străinătate incercată in 13-14 Iulie s'a îndeplniti cu indicațiunile generale numai de care au fost vorba mai sus, din partea Dlui ILIU MANIU și cu sugestiile care din parte-mi i-le făcusem cu privire la activitatea mea eventuală de ziarist și de conferențial.

Nu am avut prin urmare cunoștință despre un grup cu misiune~~xx~~precisă zis cu plan prestabilit. In ceace mă priveste plecam ca ziarist democrat"pregătit ~~xxxxxxxxx~~ sufletește să lupt peste hotare in acelaș timp ca să-mi câștig existența și ca să-mi afirm convingerile politice.

Imi închipuiam că la prima escală noi cei plecați vom discuta intre noi mai pe larg și in cazul in care

./.

eventuale intenţii,planuri sau obiective nu mi-ar fi convenit mi-aş fi luat libertatea de acţiune.Aceasta mai ales in urma faptului că nu mi se comunicase nimic precis la plecare şi că nu-mi luasem alte argumente decât acelea ale plecării şi ale situaţiei mele subînţelese de membru de partid.-

Nu ltiu nimic precis despre grupul de Români aflat în străinătate şi indeosebi nu sunt fixat asupra acţiunii loc ca grup politic omogen. Stiam din informaţii de presă că intre ei existau discusiuni că bunăoară dl. VISOIANU nu s'ar înţelege cu dl. GAFENCU,sau cred cş dl. CRETZEANU ar face opinie separată,din aceste informaţiuni necontrolate,din zvon public nu puteau forma pentru mine o fază de cunoaştere sau de apreciere. Am aflat fireşte din presă străină despre activitatea de ziarist şi de Conferenţiar in Elveţia a dlui GRIGORE GAFENCU.Stiu deasemenea că este autorul a două volume de politică generală. Am aflat deasemenea despre acţiunea personală pe care a dus-o la conferinţa de pace.In ceace priveste pe membrii P.N.T. din străinătate l'au auzit pe Dl. IULIU MANIU plângându-se de lipsa lor de concurs şi de activitate. Cât despre legăturile cu străinătatea ale partidului ştiu că ele se făceau prin proteste şi memorii Relativ la Românii aflaţi peste hotare n'am alte cunoştinţî,- decât a scrisorilor primite dela Dl. BIANU de către dl. IULIU MANIU despre care am auzit vorbindu-se in partid si despre scrisoarea omagială adresată Dlui IULIU MANIU şi semnată de numeroşi românii printre care GAFENCU,TILEA,AUGUSTIN POPA etc.-

Stiu că la memorii si proteste lucra dl. PENESCU in calitatea sa de secretar general. Nu ştiu dacă mai avea colaboratorii in această privinţă.-

Drept care semnez prezenta declaratie.

/ss/ N. CARANDINO,

15 Septembrie 1947.-

copie vezi vol 3. f 858, 859.

00378

375

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.Carandino, declar următoarele:

Răspunsul pe care mi l'a dat d Maniu in seara de 13 Iulie când l'am intrebat ce voiu avea de făcut in streinătate, a fost o evitare de indicaţie intrucât eu intrebând nu mă referam la date tehnice despre felul de a lucra in gazetărie, ori răspunsul dumnealui numai astfel poate fi interpretat.

Precizez că atunci când am vorbit prima dată cu d Maniu despre plecarea mea in streinătate, i-am expus o serie de sugestii privitoare la ce aş putea face in streinătate. Aceste sugestii se refereau la: articole de ziare, conferinţe, legăturile de presă ce aş fi avut (utili) polisibilitatea să le fac (in calitate de ziarist). Imi amintesc despre chestiunea "Sarmisegetuza", din faptul că am auzit vorbindu-se la club despre nişte hârtii cu acest "en-tete" descoperite in localul partidului şi introduse de agenţi provocatori.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

16 Septemvrie 1947

ss.N.Carandino

copie reg. vol. 3. f 860-864. 16 fit 00379

376

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.Carandino următoarele declar in legătură cu biroul de presă al partidului.

Am venit la conducecerea acestui birou in toamna anului 1946 şi am plecat la sfârşitul aceluiaş an.Inaintea mea funcţiona d.Vasile Serdici in această calitate şi d.Bocza Malin.Nu am preluat insă biroul dela niciunul din ei d.Vasile Serdici lucrând la el acasă şi continuând chiar după insărcinarea mea activitatea dumisale de relaţii cu misiunile,iar d.Bocza Mălim urmărit de Siguranţă fiind de mai multă vreme dispărut dela birou.La inceput am avut planuri de a organiza biroul de presă in condiţii tehnice la proporţia importanţei partidului.Aş fi avut nevoie in acest scop pe deoparte de concursul secretariatului general şi pe de alta de un buget mai important la dispoziţie.Ne-au lipsit insă răstimpul in care am funcţionat atât increderea dlui N.Penescu cât şi fondurile necesare realizării unui personal de specialitate precum şi alcătuirei unei arhive de cărţi,broşuri,ziare,etc.in legătură cu activitatea partidului.In asemenea condiţii a trebui să utilizez un personal improvizat,să fac apel la concursuri benevole şi să profit de colaborarea unor funcţionari dela secretariat.M'am bucurat astfel de ajutorul prietenesc al dlui comandor Mocanu,ajutor pe care partidul l'a preţuit ulterior, angajându-l cu salariu fix şi după plecarea mea lăsând seama biroului in grija aceluiaş domn Mocanu.Insărcinarea principală a biroului de presă era de a ţine contact cu presa streină şi română in vederea transmiterii informaţiilor de partid. Materialul ilprimeam când il primeam dela secretariatul general.Ziariştii care aveau nevoie de relaţii cu privire la partid veneau personal la biroul sau ne solicitau la telefon.Deasemenea biroul inştiinţa pe gazetarii streini prin "Asociaţia corespondenţilor de presă" şi pe gazetarii români prin anunţarea redacţiilor respective fie despre vreo comunica a delegaţiei permanente,fie despre vreun discurs al fruntaşilor partidului, fie despre ~~xxxxxxxxxxxxxx~~ eventuale declaraţii ale domnului

./.

Iuliu Maniu sau alte evenimente importante de partid.Biroul de presă mai redacta şi un buletin de informare a conducerii de partid.Aceasta cu xxx neregularitate şi in funcţie de evenimente.Acest buletin era tras in tre-patru exemplare la maşina de scris şi trimis domnilor Iuliu Maniu,Ion Mihalache,N.Penescu,lui Haţeganu.Se intâmpla in lipsa acestora din Capitală ca alţi fruntaşi din conducere insărcinaţi să le ţie locul să primească buletinul.Se mai pastra câteva zile pentru evidenţa biroului o copie după textul expediat.Spre sâfrşitul anului 1946 am fost chemat la o şedinţă a biroului in care mi s'a reproşat de către d.N.Penescu dezorganizarea şi lipsa de activitate a biroului de presă.Imi amintesc chiar că d. Penescu a observat că fiind prea ocupat cu "Dreptatea" nu are timpul necesar să văd de ale biroului de presă.In faţa acestei situaţii la care s'a adăugat tăcerile semnificative ale unora dintre cei prezenţi şi observaţii in genul celei a dlui Mihai Popovici că buletinul,conţinând doar ştiri de radio,nu este interesant,am demisionat pe loc dintr'o intreindinţare,care nu-mi adusese câte muncă suplimentară,necaz şi nici un avantaj de niciun fel de natură.Intrebat de d.Maniu că pe cine aş socoti bun să-mi urmeze am răspuns cunoscând preferinţele dlui Iuliu Maniu că d.Vasile Serdici.Aceasta deşi nu aveau relaţii personale cu d.Serdici d.Maniu a răspuns că intr'adevăr ar fi foarte bun.Dela această şedinţă de birou nu m'am mai ocupat de biroul de presă al partidului răspunderea rămânând efectiv pe umerii dlui Mocanu.Buletinul care se redacta sub conducerea mea cuprindea adesea o revistă a presei interne,ştiri de radio şi telegrame externe,articole uneori din presa streină,precum şi comunicări obţinute prin fruntaşi autorizaţi ai partidului despre evenimente din provincie sau simple intâmplări menite să intereseze conducerea.Cât priveşte relaţiile cu misiunile x treine şi in special cu cele engleze şi americane precum şi contactele cu ziariştii streini importanşi de origină anglo-saconă,ele erau in seama dlui Vasile Serdici,care cunoştea limba engleză şi care lucra in acest sens la biroul funcţionând la el acasă.Se intâmpla ca biroul de presă condus de mine să fie solicitat să dea vreo informaţie privitoare la ziar sau la partid de ataşaţii de presă ai misiunilor engleze şi americane de funcţionari ai Comisiei Aliate de Control, precum şi de ataşaţii francezi sau italieni.In ceeace priveş-

te pe ziariştii streini care s'a perindat pe la noi prin ţară mulţi au cerut prin biroul de presă posibilitatea unei intrevederi cu d.Maniu şi alţii au verificat informaţii privitoare la personalităţile partidului sau la actiiivitatea de partid.Profesionşti de toate opiniile pilitice dela corespondentul lui Tele Presă şi Daily Warker până la trimisul lui New York Timăs se intâmpla să aibe nevoie de concursul biroului de presă pentru a controla ştirile despre partid.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

16 Septemvrie 1947

ss.N.Carandino

[handwritten: I]

[handwritten: 16 Sept]

[handwritten: copie regi vol. 3 f 865 - 869. 379]

[stamp: 00382]

DECLARATIE

Subsemnatul N. Carandino declar următoarele :

Despre activitatea partidului în perioada imediat următoare lui 6 Martie am prea puţine cunoştinţe directe. Funcţionam în acel timp ca director general al teatrelor şi am girat postul după dimisia mea vreo 15 - 20 zile. Aşa încât furat o o grea şi obositoare activitate de specialitate, am fost în realitate absent dela toată frământarea politică prilejuind răsturnarea guvernului Rădescu şi instalarea Guvernului Groza. L'am văzut pe dl. Iuliu Maniu însă când i-am cerut avizul asupra situaţiei mele dela teatre şi când m'a sfătuit să demisionez. Am putut constata cu acel prilej că dl. Iuliu Maniu era în mod hotărît împotriva noului Guvern. Mi-a comunicat chiar că spre deosebire de dl. Dinu Brătianu care ar fi avut o atitudine mai pasivă ar fi sfătuit factorul constituţional să nu accepte formula Groza. Ulterior l'am văzut pe dl. Iuliu Maniu de mai multe ori la ora mesei în cabinetul particular dela Capşa unde obişnuia din când în când să ia prânzul în anturaj de prieteni de partid şi de întâmplători gazetari. Convenţia era de ordin politic general sau privea amintori relative la evenimente importante din trecut la care fie dl. Maniu fie altcineva mai important dintre cei prezenţi participase. Am putut constata din indicaţiile culese referitor la întrevederi fixate pentru după amiezi cu dnii Dinu Brătianu şi Titel Petrescu, faptul pe care evenimentele aveau să-l confirme al acordului din ce în ce mai strâns între partidele din opoziţie. Arestat cu prilejul organizaţiei "T" şi eliberat după aproximativ 20 zile fiind dovedit nevinovat am părăsit câtva timp Capitala pentru a merge la Făgăraş să vizitez rude şi prieteni. Nu aveam în acest timp nici o funcţie oficială în partid nicio activitate de presă şi nici vreun alt motiv care să mă lege în Capitală.

./.

M.C.

După alegerile din 19 Noemvrie, alegeri pe care partidul le sconta cu un rezultat practic mai important, nemulţumirea s'a manifestat prin discuţiile care au avut loc în forurile de conducere ale partidului, prin memoriile în pregătire şi în sfârşit prin hotărîrea de a nu recunoaşte Parlamentul şi de a nu participa la desbateri. In partid se sconta înainte de scrutin ca măsurile luate de Guvern nu vor putea împiedica pătrunderea a circa 60 - 100 deputaţi P.N.T-işti în Cameră. Numărul relativ mic al deputaţilor aleşi cred că a fost important în rapiditatea şi numărul impresionant al aderenţilor ideei de nerecunoaştere a alegerilor. Astfel se explică hotărîrile succesive luate de birou, de delegaţia permanentă şi ulterior de comitetul central executiv. Activitatea de opoziţie rămânea să fie dusă prin presă, prin întrunirile autorizate în localul partidului şi prin memoriul relativ la alegeri pe care secretariatul general îl pregătea cu oarecare încetineală. S'au centralizat însă cu timpul informaţiile şi documentele trimise din provincie iar din acest material adunat s'a redactat textul citit în delegaţia permanentă. Acest text a întâmpinat critici de formă şi unele de fond doctrinar din partea dlui Zane şi a rămas ca să fie modificat. Activitatea de propagandă a partidului în acest timp avea drept temă nerecunoaşterea alegerilor de către Marii Aliaţi şi pregătirea pentru alegeri noi. Intre timp foametea se accentua în ţară şi nemulţumirile provocate de ea sporeau. Apelul la ajutorul strein pentru a face faţă flagelului a avut un ecou şi în conducerea de partid. Astfel Dnii Ion Mihalache şi Mihai Popovici erau de părere să se solicite fără nici un fel de întârziere sau condiţie ajutorul Statelor Unite fiind vorba de o problemă care interesa biologic întreg poporul român. A prevalat însă opinia dlui Iuliu Maniu a neamestecului în această problemă de teamă că s'ar fi speculat gestul în ţară ca un concurs dat regimului şi ca o descurajare a partizanilor care ar fi aşteptat ca liberalitatea să se acorde prin partidul naţional ţărănesc la putere. Conflictul de tendinţe din partid

./.

381

00384

avea şi un aspect de alcătuire nouă a forurilor conducătoare. Influenţe covârşitoare pe care o căpătase biroul- în parte numit de dl. Iuliu Maniu - sub dictaturi, nu era pe placul multor partizani adepţi ai legalităţii statutare. Dacă vremurile nu permisese la timpul său convocarea comitetului central executiv se socotea în numeroase cercuri de partid că trebuia supusă alegerii compunerea delegaţiei permanente, că trebuia să se renunţe definitiv la sistemul cooptărilor şi să se limiteze să se legalizeze şi să se tehnicizeze alcătuirea biroului.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss. N. Carandino.

16 Septemvrie 1947.

16 file

382

copie vezi vol. 3. f 870-872.

00385

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Dl. MIHAI POPOVICI era membru Biroul de conducere al partidului în calitate de preşedinte al organizaţiilor ardelene.-

Vechi prieten cu Dl. IULIU MANIU făcea parte dintre sfătuiitorii lui cei mai întinşi fiind unul dintre puţini membri ai partidului care îi spunea pe nume şi îi permitea să aibe uneori cu el discuţii personale destul de violente. In ultimul an totuşi dl. MIHAI POPOVICI înclina în partid spre poziţia ION MIHALACHE fapt pentru care fusese izolat oarecum în Ardeal la conducerea regională. Dl. MIHAI POPOVICI era lângă dnii STEFAN MIHAESCU şi VASILE SERDICI în orice caz inaintea acestora unul dintre puţinii fruntaşi ai partidului care ţinea casă deschisă pentru recepţii în onoarea personalităţilor străine în trecere prin ţară sau pentru reuniuni de partid. Fost ministru de finanţe şi om cu avere însemnată dl. MIHAI POPOVICI avea întinse legături în lumea marei industrii şi a marei finanţe.-

Se întâmpla adesea ca uneori presenţa de bani ale partidului să fie implinite de dsa. D. MIHAI POPOVICI avea destui prieteni personal in partid care îl frecventa şi care primeau dela Dsa inspiraţi politice. Conflictul Dsale cu fruntaşi ardeleni a izbucnit cu prilejul unuimasemenea prieten Dl. VICTOR JINGA pe care dl. MIHAI POPOVICI vroia să-l impună a fi reprimit la loc de cinste în organizaţia de BRASOV. Despre legăturile Dlui MIHAI POPOVICI cu lumea diplomatică pot afirma că ele priveau în deosebi misiunea engleză şi americană, legaţia turcă, legaţia elveţiei etc. Dealtminteri relaţiile Dlui MIHAI POPOVICI cu lumea diplomatică a fost in ultimul an constante.- Nu ştiu să fi întreţiunut relaţii de corespondenţă sau de alt soi cu românii aflatori astăzi in străinătate. Din relaţiile pe care le avea cu ei din timpul in care era în ţară

383

ştiu doar că avea raporturi mai bune cu Dl. VISOIANU şi Dintre membrii biroului Dl. MIHAI POPOVICI era după Dnii MANIU, Dl. MIHALACHE cel mai important şi în lipsa acestora din capitală conducerea şi răspunderea partidului îi revenea de drept.

Printre prieteni de partid ca îl vizitau mai des citez pe Dl. GHITA POPP, VICTOR POPOVICI / VLADIMIR/ TOMOCOS, C HAGEA BOCSA MALIN, LEON BOCHIS şi alţii.-

DRept care semnez prezenta declaraţie.-

/ss/ CARANDINO NICOLAE

16 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 3 f 879-881.

385

~~00387~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Recunosc că în seara zilei de 13 Iulie 1947, în urma dispozițiunii dlui IULIU MANIU mi-am făcut preparativele de plecare împreună cu soția mea și am pornit, împreună cu ea și cu dl. ILIE LAZAR pe care l'am luat din drum conform dispozițiunilor domnului MANIU, spre aeroportul Tămădău unde am ajuns ~~xprx~~ în dimineața, zilei de 14 Iulie orele 3,00. Aici am așteptat până la orele 6,30 când au sosit două avioane cu care trebuia să pornim. In momentul in care urma să ne urcăm au intervenit organele Siguranței și am fost arestați.-

Recunosc că până.în seara zilei de 13 Iulie la orele 23,00 nu am avut pregătit nici un fel de devize sau aur necesare plecării.-

Recunosc că am avut cu dl. IULIU MANIU discuții cu caracter general privitor la activitatea mea din străinătate.

Recunosc că ziarul " DREPTATEA" a avut un ton de crtică vehementă și de atac împotriva regimului. Aceasta lini era dicate de dl. Iuliu Maniu.-

Recunosc că la 8 Decembrie am vorbit la o întrunire a tineretului național țărănesc unde am lăudat spiritul de sacrificiu al celor tineri la 8 Noembrie .-

Deasemenea recunosc că la comemorarea morții studentului Iacovlev am sfătuit pe ascultători să fie prudenți.-

Recunosc cu am avut legături de recepții oficiale și de societate cu unii membrii ai misiunilor anglo-americane deasemenea și legături profesionale cu atașații de presă Benett și Shea.-

Recunosc că am condus un timp scurt în toamna anului 1946, biroul de presă al partidului național țărănesc.

Recunosc deasemenea că acest birou redacta un buletin de informare al conducerii de partid.-

./.

Recunosc că am plecat în străinătate pe baza indicațiunilor generale primite dela dl. Maniu in seara de 13 Iunie și cu sugestiile pe care i le-am făcut cu ocazia primei discuțiuni.-

Drept care semnez prezenta declarație .-

/ss/ N. Carandino

23 Septembrie 1947.-

copie vezi vol. 3. f 883-904.

23 Sept

386

00389

D E C L A R A T I E
====================

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele:

Pasagiile de mai jos fac parte din declaţiile subsemnatului pe care le menţin:

"In seara zilei de 13 Iulie 1947 am luat hotărârea de a părăsi ţara cu avionul la ordinului D-lui Maniu. Destinaţia eră Turcia. Am fost chemat de preşedintele P.N.T. la orele 20 în ziua de 13 Iulie 1947 pentru a-mi comunica plecarea împreună cu alte trei persoane, Dl. Ion Mihalache, Dl. Ilie Lazăr şi Dl. N. Penescu"...

"Am primit instrucţiuni dela Dl. Maniu pe la orele 9 seară în ziua de 13 Iulie ca să-mi fac bagajele să fiu gata pentru orele 1 din noapte la rondul tranvaiului Nr.14 la capul liniei în ziua de 14 Iulie.."

"De acasă am plecat cu un taxiu la Arcul de Triumf unde l'am găsit pe Ilie Lazăr aşteptându-mă conform instrucţiunilor ce am primit dela D. Iuliu Maniu."

(Extrase din decl. 14 Iulie 1947).

"Prima oară când Dl. Maniu a discutat cu mine problema plecării a fost în seara zilei de 13 Iulie aproximativ orele 7-8"

(Extras din decl. 15 Iulie 1947).

"Cu ocazia vizitei ce am făcut Dlui Iuliu Maniu la înapoierea dela Constanţa i-am comunicat că pe calea mării nu este posibilă (de) plecarea deoarece vasele sunt supraveghiate. Am discutat apoi despre posibilitatea plecării pe calea aerului."

După călătoria dela Buzău...." cu aceasta ocazie m'a întrebat cum merge chestiunea plecării mele".

(Extras din decl. 28 Iulie 1947).

"D. Maniu a opinat că probabil mă vor ajuta ceilalţi până mă voiu descurca singur".

(Extras decl. 25 Iulie 1947).

"In ceeace priveşte mijloacele mele de subsis-

E.F. ..//..

tenţă în Turcia mă bizuiam în afară de puţinii bani pe care îi aveam pe mine şi pe o temporare susţinere a vreunuia dintre tovarăşii mei de drum mai avuţi".

(Extras decl. V-5 August 1947).

"Suma de una suta dolari aflata asupra mea am avut-o dela doctor Buzulenga. El mi-a dat-o în noaptea de 13 Iulie pe la orele 11 noaptea aproximativ, acasă la mine, unde telefonic îl chemasèm".

(Extras decl.11 Septembrie 1947).

"Fiind lipsit de bani sunt sigur că D.Iuliu Maniu mi-ar fi dat dacă ar fi avut suma absolut necesară plecării el fiind în acel moment partidul".

(Extras decl.13 Septembrie 1947).

"L'am întrebat pe D.Iuliu Maniu ce voiu avea de făcut în străinătate. Mi-a răspuns că nu are el să mă înveţe pe mine ştiind eu foarte bine cum să mă descurc.- Fireşte a adăugat că trebuie să lupt pentru democraţie, pentru libertăţi publice şi pentru uşurarea regimului din închisori."

(Extras decl. 15 Iulie 1947).

Din conversaţiile de atunci n'a reieşit nici-o misiune precisă, cel puţin în faţa mea."

(Extras decl.15 Iulie 1947).

"Activitatea mea în străinătate ar fi avut ca obiectiv susţinerea luptei partidului naţional-ţărănesc din ţară, în sensul restaurării unui regim de libertăţi publice şi democraţie în sensul naţional-ţărănesc."

"Totuşi cred că activitatea mea s'ar fi desfăşurat pe linia păstrată în ţară şi condusă peste hotare de I. Mihalache".

(Declaraţia 18 Iulie 1947).

"Referitor la rolul nostru în străinătate nu-mi reamintesc decât lucruri de ordin general între care rolul de a continua lupta partidului în străinătate pentru asigurarea libertăţilor publice, a democraţiei în sensul programului P.N.T."

(Declaraţia II-28 Iulie 1947)

"Nu am primit personal vre-o misiune precară din partea D-lui Iuliu Maniu, însă ne-a spus că va

../..

388

00591

trebui să ducem în străinătate lupta necesară pentru a obţine prin impresionarea opiniei publice streine respectarea acordului dela Moscova. Intenţionamă să plecăm în Turcia şi de acolo după împrejurări, - aşă s'a vorbit în seara de 13 Iulie - să plecăm eventual în Italia, Franţa, Elveţia, Anglia, America.-"
(Declaraţia V-5 August 1947.)

"Până la plecare am mai avut câteva întrevederi cu Dl. Maniu în care am discutat posibilităţile de plecare Cu aceste ocazii am discutat obiectivele generale ale activităţii mele din străinătate"
(Declaraţia 30 August 1947).

"Mie personal mi-a comunicat Duminică 13 Iulie seara înainte de plecare că urmează să lupt pentru democraţie, pentru libertăţile publice, şi pentru uşurarea situaţiei definiţilor politice. Mijloacele mele de luptă pentru atingerea acestor obiective generale ar fi fost scrisul şi conferinţele eventuale"
(Declaraţia 30 August 1947.)

"In concepţia mea misiunea era aceia desprinsă tot din conversaţii, de a lupta pentru democraţie, libertăţii publice şi uşurarea situaţiei deţinuţilor politici"
(Declaraţia 1 Septembrie 1947.)

"Eu plecasem în străinătate în seara de 13 Iulie cu misiunea de a lupta pentru democraţie şi libertăţi publice. Fiind lipsit de bani sunt sigur că D. Maniu mi-ar fi dat dacă ar fi avut suma absolut necesară plecării, el fiind în acel moment partidul".
(Extras decl. 13 Sept. 1947.)

"In ce priveşte misiunea peste hotare nu am auzit dela Dl. Maniu decât consideraţiuni de ordin general. Intrebat de mine în mod expres mi-a replicat că nu are să înveţe el iepurele ce are de făcut în pădure. Mi-a spus deasemenea în prezenţa D-lui Mihalache că peste hotare să luptăm pentru democraţie, libertăţile publice şi uşurarea situaţiei deţinuţilor politici. Am discutat despre direcţiile de drum şi după ce am aflat că vom ateriza în Turcia la San Stefano am auzit ipotezele pentru viitor adică eventuale plecări de acolo în alte state europene

. .//..

şi eventual în Statele Unite".

(Extras decl.15 Sept.1947.)

"Precizez că atunci când am vorbit prima data cu Dl.Maniu Iuliu, despre plecarea mea în străinătate i-am expus o serie de sugestii privitoare la ce aş putea face in străinătate. Aceste sugestii se refereau la articole de ziare, conferinţe, legăturile de presă ce aş fi avut posibilitatea să le fac"....

"Răspunsul pe care mi l'a dat Dl.Maniu în seara de 13 Iulie când l'am intrebat ce voiu avea de făcut în străinătate a fost o evitare de indicaţie, întrucât eu întrebând nu mă refeream la date tehnice despre felul de a lucra în gazetărie, ori răspunsul dumnealui numai astfel poate fi interpretat."

(Extras decl.16 Sept.1947)

" Recunosc că am plecat in străinătate pe baza indicaţiunilor generale primite dela Dl.Maniu în seara de 13 Iulie şi cu sugestiile pe care i le-am făcut cu ocazia primei discuţiuni".

(Extras decl.23 Septembrie 1947)

"Nu am primit personal vre-o misiune precisă din partea domnului Iuliu Maniu"

(Declaraţia V-5 August 1947).

"Despre eventuale legături în străinătate nu mi s'a comunicat nimic".

(Decl.V-5 August 1947)

"Nu am cunoştinţa despre relaţiile Dlui Grigore Gafencu cu P.N.T. şi nu ştiu că acţiunea acestuia la conferinţa de pace să fi fost rezultata unei dispoziţiuni date D-sale de cele trei partide de opoziţie din ţară".

(Decl. 30 Iulie 1947).

"S'a găsit la mine o carte de vizită proprie pe care era scrisă o adresă dictată mie de Dl. Maniu. Adresa este mi-se pare a unei rude a D-sale. Lucreţia Tarcea din Cleveland Mauer, Avenue 10746 număr de casă. Pe verso o altă adresă, Aurelia Radu

390

000393

şi părintele Vasile Haţieganu (New) care este preot la biserica română din New-York."

(Declaraţia II-15 Iulie 1947)

"Adresele mi s'au dat de Dl.Maniu ca să corespondăm sau eventual să vedem persoanele respective în ipoteză în care ne-am fi dus acolo".

(Decelaraţia II-15 Iulie 1947)

"Mi-a comunicat că obiectivul chemării mele este hotărârea de a mă trimite în străinătate chiar în acea noapte deoarece să ivise o ocazie favorabilă cu un avion. Mi s'a mai comunicat că nu voiu pleca singur şi că detalii voiu primi către orele 9.30 - 10 când urma să revin".

(Extras decl.25 Iulie 1947).

"La intrebarea mea făcută D-lui Maniu asupra activităţii ce aveam de desfăşurat în străinătate D-sa mi-a răspuns că aceasta nu avea să mă înveţe D-sa şi că activitatea se va desfăşura văzând şi făcând."

(Decl. 25 Iulie 1947).

"L'am intrebat deasemenea cu cine urmează să plec şi ce am de făcut în străinătate,Mi-a comunicat că atât persoanele cât şi alte detalii privitoare la plecare îmi va da ~~el~~ la orele 21-21'30 când va trebui să revin din nou la D-sa.

(Decl.28 Iulie 1947).

Propunând să-mi iau soţie...."Dl.Maniu a răspuns că este preferabil dacă este un loc liber să plece un bărbat".

(Decl.28 Iulie 1947).

"In cazul în care aş fi plecat în America aş fi luat legătură cu ziariştii americani pe care i-am cunoscut în calitate de corespondenţi de presă în România şi anume: Frank Shea, Markham şi alţii".

(Decl.V-a 5 August 1947).

..//..

"Dacă în străinătate prietenii mei politici cu care am plecat ar fi scos un ziar pentru susţinerea luptei democratice în vederea scopului urmărit este posibil să fi acceptat conducerea acelui ziar după examinarea programului respectiv."

(Decl.30 August 1947).

"La discuţiunile avute când eu am spus că aş putea să scriu şi să vorbesc în public în străinătate D.Maniu a replicat " da D-ta ai fi util acolo".Această utilitate reieşea în folosul partidului."

(Decl.11-13 Sept.1947).

"Lupta mea în străinătate pentru democraţie şi libertăţii publice s'ar fi incadrat în lupta partidului naţional-ţărănesc pentru răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945".....

(Decl.13 Sept.1947).

"Sunt convins că Dl.Maniu ar fi discutat cu mine şi mi-ar fi dat instrucţiuni asupra activităţii mele din străinătate, asupra legăturilor pe care eventual trebuia ca să le iau cu diverşi oameni politici precum şi despre conduită de presă faţă de diverşi oameni politici; aceasta convingere o aveam din faptul că atunci când l'am întrebat pe Dl.Maniu că eu ce voiu face acolo D-sa mi-a spus că despre aceasta ar trebui să stăm mai mult de vorbă şi că mă va chema într'o după amiază când va avea răgaz. Probabil că precipitarea evenimentelor nu i-a dat răgazul necesar să stea cu mine de vorbă mai pe larg"....

(Decl.15 Sept.1947).

"Precizez că aveam cunoştinţă că existau în străinătate mai mulţi foşti şi actuali membrii ai P.N.T. şi străini de partid. Precizez deasemenea că în declaraţiile anterioare mă refeream la lipsa mea de cunoştinţă precise asrupra legăturilor dintre partidul naţional-ţărănesc în sensul că aflasem de existenţa unor legături ca scrisorile D-lui Bianu,scri-

..//..

soarea de omagiu iscălită Gafencu,Tilea etc.etc. către D.Maniu şi primisem indicaţia de a nu-l ataca pe d. Gafencu în ziar; Stiu că D.Maniu primea scrisori dela D.Bianu."

(Decl.13 Septembrie 1947).

"In ceeace priveşte acţiunea membrilor P.N.T. din străinătate D.Iuliu Maniu mi-a vorbit adesea despre lipsa lor de activitate şi concurs".

(Decl.8 Septembrie 1947).

"Stiu că acţiunea D-lui Gafencu la conferinţa de pace nu era în concordanţă cu acţiunea guvernului"

(Decl.30 August 1947).

"Am auzit că D.Maniu ar fi primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor personalităţi româneşti.... Printre semnături mi s'ar fi citat numele D-lor Gafencu,Tilea,Augustin Popa ş.a. Auzind despre aceasta scrisoare am facut asociaţie de idei între ce îmi spusese D.Maniu cu privire la D. Grigore Gafencu şi am bănuit că s'a produs între dumnealor în prealabil o împăcare".

(Decl.II - 1 Sept.1947).

"Am auzit din mediile de partid că ar mai fi fost întocmite şi alte memorii". Am cerut în repetate rânduri D-lui N.Penescu textele memoriilor partidului dar dumnealui nu mi le-a remis niciodată".

(Decl. 2 Septembrie 1947).

"Nu aveam nici-un fel de cunoştinţă în acel moment de faptul că D.Grigore Gafencu ar duce o acţiune sistematică şi organizată în subordinea conducerii P.N.T. Astăzi legând între ele informaţii şi impresii sporadice, ca scrisoarea de omagiu cu bănuiala consecinţei logice de împăcare,directiva de a nu ataca în ziar pe d.Gafencu şi coincidenţa între unele teze ale partidului şi ale D-lui Gafencu şi cu simpatia faţa de anglo-americani îmi dau seama că

..//..

legături mai strânse între partid şi d.Gafencu au existat fără ca eu să fi avut cunoştinţă despre ele în alt fel".

(Decl.I. 19 Sept.1947).

"Astăzi apreciând această serie de coincidenţe şi legându-le între ele îmi dau seama că trebuie să fi fost legături mai strânse între partid şi Gafencu..."

(Decl.20 Sept. 1947).

"Tonul de critică vehementă al ziarului şi linia de atac împotriva guvernului şi a regimului dela 6 Martie era imprimat,de conducerea partidului şi anume personal de d.Iuliu Maniu, care în conversaţiile cu subsemnatul cerea menţinerea atitudinii de atac contra guvernului."

(Decl.4 August 1947).

"La 8 Decembrie am vorbit la o întrunire a tineretului naţiona-ţărănesc şi am lăudat spiritul de "sacrificiu" al celor tineri la 8 Noembrie". "comemorând moartea studentului Iacovlov am sfătuit pe ascultători să fie "prudenţi"

(Decl.II din 4 August 1947).

"Dacă asemenea fenomene locale s'au produs bănuesc că ele s'au datorit participării la alegeri a elementelor foste cuziste şi legionare care au profitat de imprejurare pentru a-şi răspândi doctrina".

(Decl.II din 4 August 1947).

"Dr.Hagea...."el cât şi Bocşa-Mălin reprezentau elemente cu inclinaţii către dreapta şi din această cauză n'am fost de acord cu" (eventuală întrare a lor în redacţie".

(Decl. 5 August 1947).

"Unele declaraţii ale D-lui Maniu şi unele comunicate ale delegaţiei permanente, unele cenzurate altele nu se imprimau la cererea conducerii de partid într'un număr restrâns de exemplare pentru informarea

..//..

membrilor conducerii".

(Decl.III- 5 August 1947).

"In ce priveşte difuzarea copiilor de pe articole cenzurate ştiu numai că la cererea domnului Maniu se tipăreau un număr redus de copii din unele comunicate ale delegaţiei sau din unele discursuri ale dumisale cenzurate uneori pentru a fi comunicate membrilor delegaţiei permanente".

(Decl.IV. - 5 August 1947).

"Activitatea D-sale pe teren ştiu că a fost dusă in ăteliere şi fabrici prin propagandă dela om la om şi prin manifeste. Colaboratorii lui principali erau d.Lembru,Lupu şi Bercaru ca(u) muncitori şi oameni de acţiune pe teren"

(Decl.3 Septembrie 1947).

"Stiu că s'au baricadat în fabrică interzicând muncitorilor din alte întreprindero să participe la alegeri şi că au fost incidente violente cu răngi şi arme până ce a intervenit armata"

"La 8 Noembrie ştiu deasemenea că d.Ilie Lazăr a jucat un rol insemnat. Am aflat din partid despre o şedinţă în preajma acelei zile la care au participat şefii de sectoare şi circumscripţii"

(Decl.3 Sept.1947).

"Am avut legături de recepţie oficială şi banchete cu membrii misiunilor anglo-americane.Legături profesionale mai frecvente relativ şi de ordin profesional am avut cu ataşaţii de presă Benett şi Frank Shea. Intâlneam în deosebi pe D.Shea şi pe ajutorul său Sam Buta...."

(Decl.II - 4 Aug.1947).

"Am condus un timp relativ scurt în toamna anului 1946 biroul de presă al partidului".

(Decl. 31 Aug. 1947).

"Insărcinarea principală a biroului de presă

era de a ţine contact cu presa străină şi română în vederea transmiterii informaţiilor de partid"
"Biroul de presă mai redacta şi un buletin de informare a conducerii de partid"

(Decl. 1 Septembrie 1947).

"Buletinul care se redacta sub conducerea mea cuprindea adesea o revistă a presei interne, ştiri de radio şi telegrame externe, articole uneori din presa străină şi comunicări obţinute prin fruntaşii autorizaţi ai partidului despre evenimente din provincie sau simple întâmplări menite să intereseze conducerea".

(Decl.16 Sept.1947).

"Cunosc din P.N.T. şi dintre prietenii militari ai fruntaşilor partidului mai mulţi ofiţeri dintre care identific pe D.General Negrei pe D.General Zorzor pe d.general Barbu, pe d.General Drăgănescu, d.comandor Cioroiu, d.comandor Mocanu etc. în mod deosebit am cunoscut pe comandorul Cioroiu şi pe comandorul Mocanu".

"Cred că d.Mocanu îl vizita pe d.Maniu şi pentru chestiuni sau insărcinări de ordin militar".
"Cu privire la d.comandor Cioroiu deasemenea nu-mi explic accesul pe lângă d.Iuliu Maniu neştiind obiectul vizitelor sale"
"Imi amintesc că d.Lt.comandor Cioroiu mi-a spus că lucrările de specialutate pe care mi le-a predat le-a dat sau le va da şi D-lui Maniu"

(Decl.12 August 1947).

"In ceeace priveşte conducerea cercului profesional militar pe Capitală am aflat că el ar fi fost condus personal de d.Ion Mihalache."
"Am aflat incidental şi din spusele altora că se discutau planuri şi memorii de reorganizare a armatei şi a Ministerelor. Unul din aceste planuri al organizării Ministerului aerului şi marinei mi-a fost de altminteri depus la gazetă de comandorul Cioroiu".

(Decl.3 Septembrie 1947).

"Linia generală a "Dreptăţii" era fixată de D. Maniu,linie de luptă intransigentă (Decl.4 Sept.1947) "Iuliu Maniu s'a văzut obligat să deă comunicatul cunoscut prin care gărzile erau dizolvate. Dizolvarea avea cusurul de a recunoaşte implicit apartenenţa de partid până în acel moment.-

(Decl. 4 Sept. 1947).

"Am auzit că d.Maniu a primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor persoane, printre semnături mi s'ar fi citat numele D-lor Gafencu, Tilea,Augustin Popa şi alţii".

(Decl. 1 Sept, 1947).

- "Cu ocazia unei discuţiuni avute însă cu dl. Maniu privitor la o notă apărută în gazetă,mi-a dat dispoziţiuni să nu fie atacat d.Gafencu în gazetă deoarece duce în străinătate o activitate interesentă în concordanţa cu vederile P.N.T.

(Decl. 5 Aug.1947).

- "Stiu că d.Maniu primea scrisori dela d.Bianu ac aeest lucru îl ştiu din anturajul D-lui Maniu".

(Decl.13 Sept.1947).

- "In ceeace priveşte acţiunea membrilor P.N.T. din străinătate d.Iuliu Maniu mi-a vorbit despre lipsa lor de activitate şi concurs"

(Decl. 8 Sept.1947).

- Imi amintesc printre altele că d.Maniu a spus că după plecarea noastră partidul va avea muncă şi treabă multă"

(Decl.14 Sept.1947).

- "La plecare a spus lui Gafencu şi Popescu: "Vă încredinţez creerul şi inima partidului".

(Decl. 1 Sept.1947).

(Despre N)..."se ocupa în mod deosebit de redactarea memoriilor şi protestelor înaintate către Marii Aliaţi".

(Decl.3 Sept.1947).

..//..

- "D.Penescu era apreciat drept bun cunoscător al problemelor externe şi cred că în această calitate a fost desemnat să plece în străinătate cu ocazia încercării din 14 Iulie".

(Decl. 3 Sept.1947).

- "D.Penescu păstra ca secretar general, arhiva partidului şi ţinea evidenţa convocării forurilor statutare"

(Decl. 3 Sept.1947).

"Cred că l'am prezentat lui N.Penescu" (pe Cdorul Cioroiu)"

(Decl.5 Aug.1947).

"Activitatea d-sale pe teren ştiu că a fost dusă în ateliere şi fabrici prin propagandă dela om la om şi prin manifeste"

(Decl. 3 Sept.1947).

"Stiu că s'au baricadat în fabrici interzicând muncitorilor din alte intreprinderi să participe la alegeri şi că au fost incidente violente cu rângi şi arme până ce a a intervenit armata"

(Decl. 3 Sept.1947).

- "La 8 Nov.ştiu deasemenea că d.I.Lazăr a jucat un rol însemnat. Am aflat din partid despre o şedinţă în preajma acelei zile la care au participat şefii de sectoare şi circumscripţii"

(Decl.3 Sept.1947).

- "Stiu că pregătirea acestei manifestaţii (8 Nov.1945) a fost făcută de d.Ilie Lazăr cu concursul colaboratorilor săi apropiaţi".

- "Stiu că a fost delegat de d.Iuliu Maniu să se ocupe cu chestiuni muncitoreşti şi propagandă în sânul muncitorimii"

(Decl.3 Sept.1947).

--- "relaţiile cu misiunile străine şi în special cu cele engleze şi americane precum şi contactele cu ziariştii străini importanţi, de origină anglo-saxoni ele erau în seama d-lui Sardici, care cunoştea limba en-

398

00401

gleză şi care lucra în acest sens la biroul funcţionând la el acasă".

.."Cunosc pe Gl.Negrei fost candidat în Vaslui la alegerile din 19 Noembrie. Stiu că îndeplinea funcţiunea de preşedinte al secţiei militare din P.N.T. Il apreciez ca pe un om exagerat şi violent. Se ştie că într'o trecută companie electorală a împuşcat un adversar politic."
(Decl. 5 Aug.1947).

- "Cunosc de multă vreme pe cdorul Mocanu cu care am colaborat prin anul 1940 la "Curentul familiei". Pe vremea aceia era ofiţer activ,ulterior a fost deblocat. Cred că în acea epocă mai colabora şi la celelalte ziare care aparţineau "Curentului".Din punct de vedere intelectual cdorul Mocanu era un ofiţer ăregătir cu oarecare facilitate la scris,cu multe calităţi de credinţă şi hărnicie. Intre alte subiecte pe care le abroda ştiu că făcea reportaje militare şi cronici ale războiului. Stiu că după 23 August, umbla prin cercuri naţional-ţărăniste. Nu ştiu dacă era membru al partidului. In partid avea legături cu d-nii Maniu,Mihalache,Penescu. Făcea parte din secţia militară P.N.T., am impresia"
(Decl. 5 August 1947).

- "Cred că l'am prezentat lui N.Penescu.Il frecventa în partid pe d.Maniu şi Mihalache. Intocmea diferite lucrări cu caracter militar dintre care mi-a prezentat şi mie un studiu asupra contribuţiei noastre la războiul antihitlerist şi unul asupra organizării Ministerului Aerului şi Marinei. Bănuesc că a înaintat şi conducerii de partid studiile D-sale. Apreciez că aceste studii le întocmea pentru serviciul partidului ca documentare în eventualitatea unei guvernări. Stiu că cdorul Cioroiu îl cunoştea pe G-ralul Teodorescu Paul pe care îl aprecia".
(Decl. 5 Aug. 1947).

"Despre legăturile D-lui Mihai Popovici cu lumea diplomatică pot afirma că ele priveau misiunea engleză şi americană, legătură turcă, legaţia Elveţiei etc.etc."

..//..

"Se întâmplă adesea ca nevoi presante de bani ale partidului să fie împliniate de D-sa."

"Stiu doar că avea raporturi mai bune cu d. Vişoianu".

Prezentele extrase fac parte din declaraţiile subsemnatului.-

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss.N.Carandino.

<u>23 Septembrie 1947.</u>

copie regi vol. 3 f 905, 906. 400

~~00403~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele:

După 8 Februarie 1946, la reapariţia "Dreptatea" s'a pus problema Directiunei şi a liniei gazetei. Câtva timp a funcţionat ca Director Dl.NESTOR BADEA care nu s'a simţit în măsură să conducă ziarul pe linia D-lui MANIU şi având personal preocupări mai mult de doctrină. Din această cauză a avut loc între mine şi Dl.NESTOR BADEA o discuţie în care acesta mi-a spus că a vorbit cu Dl.MANIU şi că i-a adus la cunoştinţă hotărârea lui personală de a se retrage nefiind ziarist profesionist. Linia gazetei o primeam dela Dl.MANIU, în conversaţiile pe care le aveam câteodată chiar de două ori pe săptămână, iar alteori la intervale mai lungi. Dl.MANIU avea contact şi cu unii din membrii redacţiei. La rândul meu transmiteam linia primită dela Dl. MANIU în conferinţele redacţionale.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss/N.Carandino

5 Oct.1947.

ROMÂNIA

Dosarul Nr.______ Vol. Nr.______ 40

00404

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECŢIA GENERALĂ A POLIŢIEI

ANUL 194__

DOSARUL

*relativ la*______

*Observaţiuni:*______

M. O., Imprimeria Naţională.

*Nr. volumului următor:*______

copie vezi vol. 3. f 2–5 15 Iulie 1947 402

00406

D E C L A R A T I E

IULIU MANIU, preşedintele Partidului Naţional Tărănesc, domiciliat în Str. Sfinţilor Nr. 10, etaj V, apart. 11, internat în Sanatoriu Dr. JOVIN, din Bdl. Dacia Nr. 19, în declaraţia sa arată :

In legătură cu încercarea de a pleca în străinătate a D-lor : ION MIHALACHE, NICOLAE PENESCU, ILIE LAZAR, CARANDINO NICOLAE cu soţia, D-na PENESCU, ing. GHEORGHE POPESCU, Dr. GAFENCU C-TIN, DUMITRU BORCEA şi EUGEN BORCEA, împreună cu cei doi aviatori PREDA şi LUSTIG declar următoarele :

- Inainte de a răspunde la întrebări, ţin să pretextez cu toată hotărârea contra felului de procedeu pus în aplicare faţă de mine.-

- Un domn cu numele de BOTEZ, funcţionar la Stat, s'a prezentat eri 14 Iulie a.c., arătându-mi că are misiunea de a mă opri să părăsesc acest apartament din sanatoriu, fiindu-mi-se impus un domiciliu forţat.-

Intrebându-l cu dacă are în privinţa aceasta vre'un mandat înscris sau hotărâre care mă priveşte pe mine, fie dela Guvern, fie dela Instanţe Jud., sau dela Siguranţa de Stat, fie dela forul Competent.- Am primit răspuns negativ, ceiace m'a îndemnat şi îndreptăţit să protestez imediat în modul cel mai energic, ceiace fac şi acum, ulterior acestei ocazii.-

- In legătură cu afirmativa încercare de plecare, a unor colegi de ai mei, ţin să constat că am fost totdeauna şiconsecvent de părerea că poporul român, trebue să ţină cel mai strâns contact politic şi cultural cu lumea din afară şi imperial cu Naţiunile Unite.-

Aceasta pentru a face cunoscut României şi situaţia şi năzuinţele sale.-

Astfel, oricare, prieten al meu m'a întrebat dacă sunt de acord să plece în străinătate, am răspuns categoric că sunt de acord.-

./.

Felul şi modul de executare în contact nu mă interesa şi nu cădea în competenţa mea.-

Duminică, spre seară l-am chemat pe Dl. I. MIHALACHE dela Dobreşti, la Bucureşti, pentru a pregăti şedinţa Delegaţiei Permanente pentru Sâmbăta viitoare şi între altele am constatat că este o posibilitate de plecare în străinătate, cu avionul, fiind de acord, în totdeauna, să plece Dl. I. MIHALACHE, mi-a comunicat că există această ocazie de plecare cu avionul, şi am fost de acord.-

In ce priveşte organizarea plecării, n'am avut nici o parte activă - totul rămâne în sarcina celor ce urmau să plece.

Dl. NICOLAE PENESCU, aflând că este o ocazie de a pleca în străinătate, mi-a comunicat că doreşte să plece şi D-sa iar eu am fost de acord.-

Dl. N. CARANDINO, mi-a comunicat, tot în seara de 13 Iulie, că are o ocazie de plecare în străinătate şi că doreşte să plece, la care eu am fost de acord.-

Prin Dl. N. CARANDINO, am transmis, acordul meu pentru plecarea D-lui ILIE LAZAR.-

In legătură cu această proectată plecare, îmi amintesc de un oarecare POPESCU, despre care mi s'a vorbit, numai în ajunul plecării, adică 13 Iulie a.c. şi care ar avea un oarecare rol în această plecare, fără a şti ce anume.-

La fel a fost amintit în acea seară şi numele unui Dr. GEFENCU.-

ss/' Iuliu Maniu

IULIU MANIU

A avut o actiune foarte asiduă si sârguincioasă in ceace priveste legăturile cu străinătatea

A avut schimb de scrisori cu GAFENCU, CRETEANU, BUZESTI, DAVILLA,

Dela DAVILLA a primit o scrisoare cu un apel a lui MACEK in legătură cu organizarea partidelor agrariene din sud- estul european si Poloniei.

Actiunea intreprinsă cu plecarea in străinătatea a lui MIHALACHE, PENESCU, ILIE LAZAR si CARANDINO era foarte importantă si desi regretă că nu a reusit preferă si azi că a fost făcută.

Amai avut contact, din străinătate, prin scrisorii cu CORNEL BIANU.

Activitatea lui GAFENCU potrivită intereselor si tării si partidului.

La o scrisoare a lui GAFENCU, cu ocazia conferărintei de Pace, i-a răspuns că teza manistă e că Basarabia e pământ românesc dar trebuie câstigată pe cale diplomatică.-

Declaratia citită de HATIEGANU, după acordul dela Moscova a fost concepută de MANIU.-

NICULESCU BUZESTI este omul de incredere manist si reprezintă punctul de vedere a lui MANIU, iar CORNEL BIANU are instructiuni dela MANIU.-

A comunicat posibiliatea de plecare cu avionul Lui MIHALACHE, PENESCU, CARANDINO si ILIE LAZAR, dându - le aprobarea.

A trimis echipa in străinătate pentru a creia o admosferă favorabilă răsturnării actualului regim.

Afirmă că toate hotărârile partidui au fost discutate si adoptate in unanimitate de forurile statutare ale partidului-birou sau delegatie permanentă.

Făceau exceptie anumite probleme de politică internă pe care le discuta numai cu MIHALACHE. POPOVICI si PENESCU.

Alte probleme de importantă deosebită le discuta personal cu DINU BRATIANU so TITEL PETRESCU.-

Linia partidului era transmisă organizatiilor fie prin presă, circulări sau verbal sefilor de organizatie.

Partidul mai avea organizatiuni muncitoresti, de tineret si militară care il preocupa.

A infintat organizatia muncitorească spre a o putea folosi asa cum îi convenea si era condusă direct de presedintele partidului.-

A avut legături cu FLUERAS si JUMANCA, incă sub impreriul austro-ungar spre a face ca muncitorii români să nu se incadreze in organizatii române cu ungurii sau alti muncitori străină.-

------

Copie vezi vol. 3 f 16-19. 11 Aug

406

00410

DECLARATIE

Subsemnatul IULIU MANIU, din Bucuresti, str. Sfintiilor nr. lo, in continuare declar.:

Toate problemele si actiunile pe care le consideram necesare de urmat de către partidul nostru a fost discutate in forurile statutare si anume biroul politic, sau delegatia permanentă si numai după ce erau acdeptate de aceste foruri deveneau obligatoriu formând linia politică a partidului.

Tin să mentionez că dela această normă făceau eceptie anumite probleme in legătură cu politica externă pe care le consideram mai dăscrete si nu le supuneam discutiei plenului fororurilor statutare ci le discutam numai cu Dnii ION MIHALACHE, MIHAI POPOVICI, NICOLAE PENESCU, cu fiecare in parte sau cu toti in sedintă.

Iar unele probleme de importantă deosebită le discutam personal cu Dnii DINU BRATIANU si TITEL PETRESCU.

In general linia politică a partidului a fost fixată de forurile statutare după discutii acelor prezenti si in special după 23 Augsut 1944 această linie politică a fost adoptată de unanimitatea membirlor forurilor statutare.

Linia politică a partidului era transmisă organizatiilor fie prin presă, circulări sau verbal către sefii organizatiilor.-

In afar de organizatiile teritoriale, partidul avea organizatii profesioanăle, de tineret femenină si muncitorească.

Dintre aceste organizatiuni cele mai active erau organizatia muncitorească care era foarte bine pusă la punct, organizatia tineretului iar dintre cele profesionale mă preocupa organizatia militară.-

Am infintat organizatia muncitorească si i-am dat importantă deosebită după 23 August 1944, deoarece consideram necesar să avem si această importantă fortă la indemâna partidului pentru a o putea folosi asa cum

./.

ne convenea nouă după confectiunea noastră politică.

Incadrarea organizatiei muncitoresti am făcut-o cu acele elemente,intelectuale sau dămrânduri clasei muncitoare ,care manifestau atitudinea lor anticomunistă si duceau actiuni in conformitate cu linia politică a partidului national tărănesc pentru a sustrage această importantă fortă,clasei muncitoare de sub influenta patidului comunist.

Astfel organizată ăi incadrată cu astfel de elemente organizatia muncitorească a P.N.T. trebuia să ia parte la toate actiunile politice ale partidului nostru

Această organizatie muncitorească era condusă direct de presedintele partidului prin presedintele sau colaboratorii săi cei mai apropiati si eram informat in lini mari de activitatea acestei organizati.

Incă din timpul imperiului austro-ungar mă preocupa problema muncitorilor români din acea tară si aveam legături cu FLUERAS JUMANCA,si alti românând ca muncitori români să nu se incadreze in organizatii comune cu unguri saunalti muncitori străini.-

11 August 1947

/ss/ IULIU MANIU.-

13 bus

408

00412

copie vezi vol. 3. f 20-23.

D E C L A R A T I E

Sùbsemnatul IULIU MANIU, în etate de 75 ani, ocupaţiune agricultor, Bădăcini, locuinţa în Str. Sfinţilor Nr. 1o, Bucureşti, necăsătorit, declar următoarele:

Intre alte multe organizatiuni profesionale din partidul national-tărănesc, existau două organizaţiuni profesionale militare, ale fostilor militari care aparţinea partidului nostru.

Ambele organizatiuni militare, era statutare şi se ocupa cu probelemele specifice profesiunei lor.

Organizatia militara profesională, militară pe ţară era subordonată direct sefului organizatiei Capitalei - D1. ION MIHALACHE.

Orientarea lor politică se conforma orientării generale politice a partidului, programului si tacticei lui.

Despre activitatea acestor organizaţii mi se raporta fie în şedinţe de partid, fie in convorbiri particulare la club sau în socetate.

Nu toţi militarii inscrişi în partid actionau in cadrul organizatiunilor profesionale,

Il cunosc pe Comandorul MOCANU care se ocupa la ziarul "DREPTATEA" cu rublica externă.

Cu D-sa mă intâlneam in relaţii obişnuite ale partidului şi când aveam ceva anume să-mi comunice venea la mine.-

In misiunea la ziar lucra în competenţa necesară, cunoscând bine idiologia partidului.

Cunosc deasemenea pe Lt. cdor. CIOROIU MIRCEA, care mi se prezenta ca un ofiter bine pregătit atât profesional cât şi în privinţa pregătirii generale.

Pe G-ralul BARBU VASILE, îl cunosc de multă vreme încă de pe când era locotenent.- Il stiu ca pe un om bine pregătit profesional specialist în problemele de or

./.

ganizare a jandarmeriei si mi-a făcut bune servicii pe timpul guvernării.

Cu D-sa eram in contact mai des decât cu ceilalti ofiteri din partid,mai ales după trecerea în rezervă.

Pe Col.STOIKA STEFAN, il cunosc înainte de a fi fost secretar general la Ministerul Inzestrării.Mi-a dat asentimentul penzru postul de secretar general administrativ,fiindcă il stiam bine pregătit din punct de vedere militar.Am luat la cunoştinţă cu plăcere această avansare.-

L-am numit in postul de preşedinte al organizaţiei profesionale militare,fiindcă pe deoparte stiam că ofiterii pe care erau să-i conducă erau de acord cu această numire,iar pe dealtă parte pentrucă consideram capabil pentru această funcţie.

Intâlnirile intre mine si Lt.Col.STOIKA STEFAN nu aveau ca subiect decât activitatea cercului profesional militar şi de natură amicală între oameni care se respectă reciproc.

Această declaratie in două pagini o recunosc de a fi a mea.-

ss/Iuliu Maniu.

13 August 1947.

30 Aug

I

copie vezi. vol. 3. f 24-30.

00414

410

D E C L A R A T I E

Subsemnatul Iuliu Maniu,de profesie agricultor,domiciliat in Bucureşti,str.Sfinţilor Nr.lo,declar următoarele:

Cazul care formează obiectul cercetărilor de faţă,are două aspecte:primul cel sprititual iar al doilea cel de puneri in aplicare a hotărârei ce au luat de a trimite in streinătate prieteni in scopul urmăririi de mine,care va fi expus in cele ce urmează:

Intr'adevăr in ceiace priveşte decizia spirituală,adică de a fi conceput planul trimiterii de prieteni in streinătate, răspunderea morală şi politică este a mea.

Am hotărât acest lucru având.in vedere intreaga evoluţie a politicei Statului Român in ultimii doi-trei ani.

Armistiţiul din 1944 l'am iniţiat şi pregătit personal şi la săvârşirea lui am contribuit şi conlucrat in mod hotărâtor tot eu.Era deci oarecum datoria mea ca,consecinţele lui sş fie favorabil pentru ţarş şi mulţumitoare pentru naţiune.

In acest scop s'a format Guvernul din 1944 la care am participat şi eu alături de cele patru partide şi anume cel naţional ţsrşnesc,naţional liberal,social democrat şi comunist.Partide care au luat partide care au luat parte la lovitura dela 23 August 1944.

Acest Guvern prezidat de dl General Sănătescu nu a fost dăinuitor,după mai multe crize succesive,s'a ajuns la demisia Guvernului din 1945,luna Ianuarie.Atunci s'a ajuns la ideia susţinută de dl Ministru al Rusiei Visinsky de a se forma un guern sub preşidenţia Dlui Petre Groza,pe care eu şi partidul nostru nu am găsit-o potrivită,intereselor ţării şi opiniei publice.

Am fost chemat la Palat şi intrebat de M.S.,am dat imediat răspunsul categoric că partidul nostru,nu este de acord cu o astfel de soluţie a crizeşi şi propune formarea unui guvern similar celui format la 23 August 1944.Majestatea Sa insă având in vedere insistenţele Dlui Ministru Visinsky nu a acceptat propunerea mea,iar a doua zi a numit in calitate de Prim Ministru pe dl dr Petre Groza.

/

Dl Petre Groza s'a prezentat ulterior la mine, cerându-mi să particip eu şi partidul naţional ţărănesc la formarea guvernului său. Am răspuns că inainte de a-mi da avizul este necesar să cunosc programul de guvernământ şi compunerea guvernului. Dl Groza a răspuns că este aştetat la o adunare şi nu are timp să-mi expună programul său, ceiace nici nu are importanţă, iar in ceiace priveşte compunerea guvernului, imi spunea că se va face fără participarea partidului liberal al Dlui Brătianu, dar cu participarea partidului Dlui Tătărescu la Ministerul de Externe. La aceste propuneri, am răspuns imediat că fără a cunoaşte programul şi cu eliminarea partidului liberal al Dlui Brătianu, dar cu participarea Dlui Tătărescu partidul nostru nu consimte să intre in guvernul Dsale. La aceeastă intrunire a mai fost de faţă şi dl Ion Mihalache vice preşedintele partidului.

Dela aceastâ dată, partidul nostru a inaugurat o nouă politică de opoziţie faţă de guvernul Groza.

In urma faptului că nu am putut aproba felul cum dl Groza in moc recunoscut plănuia să-şi formeze Guvernul şi nu putea sau nu voia să precizeze scopurile şi mijloacele guvernării sale, a trebuit numai decât să ia partidul o atitudine net opoziţională pe care a observat-o şi până in ziua de astăzi.

Motivul pentru care această atitudine opoziţională a devenit pe zi ce trece mai categorică, a fost faptul că ceiace prevăzusem la formarea guvernului Groza, pe zi ce trecea, se adeverea prin toate măsurile pe care le lua dl Groza.

Poporul român şi opinia publică românească nu simpatizează cu ideia comunistă şi nu aprobă o politică, care ar tinde sau ar realiza un regim politic social sau economic comunist, ar ştiam dela inceput că scopul Dlui Groza, care era comunist, este să introducă prin puterea statului in mentalitatea românească şi in instituţiile statului spiritul, gândirea şi oamenii partidului comunist.

Partidul comunist care era mult prea slab ca să poată spera să facă acest lucru prin propriile sale puteri.

Intr'adevăr la inceputul guvernării sale s'a grăbit să umple cadrele instituţiilor de stat cu elemente de gândire comunistă, să propage prin toate organele de stat şi prin presă gândirea şi tendinţele comuniste şi a pune piedici pro

pagandei naţionaliste şi democratice propriei partidului nostru şi oopiniei publice românești.

Evident că această atitudine a guvernului a provocat imense nemulţumiri in opinia publică şi in consecinţă partidul nostru ca partid de opinie publică a trebuit să ia poziţie contra acestei directive de guvernământ.

In urma acestei imprejurări,partidul nostru şi presa noastră,au ~~fost~~ fost cruntă persecutate,ceiace fireşte a provocat din partea noastră o contra acţiune pretinsă de opinia publică românească.

Intre mijloacele de apărare a partidului nostru faţă de ofensiva guvernului Groza,a fost diferitele memorii,apeluri proteste adresate guvernului C.A.C,Majestăţii Sale Regelui şi pe urmă opiniei publice civilizate mondiale,care s'a sesizat de situaţia politică din România,ceiace pe urmă a avut ca rezultat hotărârile conferinţelor, internaţionale ţinute la Jalta şi la Postdamm.

Hotărârile acestor conferinţe internaţionale pretindeau ca in statele foste satelite intre care deobicei se număra de altfel greşit şi România,iar România nu merita acest epitet- să se introducă un regim constituţional şi să se instituiască guverne democratice şi reprezentative.

In baza acestor hotărâri,partidul nostru a inceput o nouă acţiune politică pentru a arăta că guvernul Dlui Groza nu este nici democratic nici reprezentativ.

In urma acestei acţiuni a noastre care a arătat că Guvernul Dlui Groza este un guvern dictatorial,că suprimă voit şi consecvent toate libertăţile publice.

Preşedintele Statelor Unite din America sub presiunea opiniei publice mondiale a trimis pe dl Edterig ca expert pentru a constata la faţa locului care este starea adevărată din România.

Dl Edterig a venit in România şi după o şedere de mai multe zile aci,a raportat Presedintelui Statelor Unite că intr'adevăr Guvernul Dlui Groza nu este nici democratic nici reprezentativ şi că guvernează in mod dictatorial.

In urma acestui raport şi in urma repetatelor noastre reclamaţiuni,Ministrii de Externe ai marilor puteri s'au intrunit intr'o conferinţă la Moscova in luna Ianuarie 1946

şi au hotărât ca in România trebuie să introducă o viaţă de stat constituţională,să se instăpânească un regim democratic şi reprezentativ.

Sin in acest scop să se facă in cel mai scurt timp alegeri parlamentare şi să se respecte cele patru libertăţi democratice.

Reprezentaţii marilor puteri au decis,ca pentru normalizarea vieţii politice din România să deplaseze in România ambasadori anglici şi americi impreună cu reprezentantul Uniunii Sovietice,care aceştia să convingă pe Regele României şi Guvernul Român şi ~~xmxmx~~ partidele de opoziţie ca să accepte aceastş soluţie ca satisfăcătoare şi să colaboreze la punerea ei in aplicare.

Cei trimişi s'a deplasat in România şi Dnii Ambasadori am Americii Hariman şi al Angliei Klark Kerr,s'au prezentat la mine,mi-au arătat comunicatul oficial despre conferinţă şi mi-au cerut să accept hotărârea şi să cplaborez la punerea ei in aplicare.

Eu cunoscând impreiurările şi oamenii dela noi,am declarat imediat că in ce mă priveşte hotărârea adusă la Moscova, n'o găsesc satisfăcătoare şi nici aducătoare la scop,şi in consecinţă nu pot să accept din două motive;1. Pentrucă in fond nu satisface pentru că ar trebui sş cönţină instituirea imediată a unui nou guvern sau cel puţin a unui Ministru de Interne complect neutru,iar al doilea pentrucă nu conţine nici o garanţie sau asigurare obiectivă,că hotărârea dela Moscova va fi respectată şi serios pusă in aplicare de Guvernul Groza.

Dar fiindcă partidul nostru este un partid democratic, eu nu pot ca dela mine putere să accept sau să resping o hotărâre atât de importantă,ci voi convoca imediat forul statutar suprem al partidului,delegaţia permanentă,care până intr'o zi va hotărit

Ambasadorii au acceptat această amânare şi m'au rugat să comunic delegaţiei permanente,că hotărârea dela Moscova,este definitivă şi nu mai poate fi complectată sau adăugată cu noi dispoziţii,dar in ce priveşte respectarea hotărârilor din partea guvernului român,o garantează Marile Puteri şi in special ei,ambasadorii personal se obligă şi promit că intr'adevăr marile puteri şi in special Sovietele,vor obliga guvernul român al Dlui Groza să pună in aplica-

re hotărârile dela Moscova.

In baza acestor promisiuni solemne delegaţia permanentă a acceptat hotărârile dela Moscova şi a delegat din partea sa x in Guvernul Groza pe dl Ministru Haţieganu pentru a controla şi colabora la punerea in aplicare a hotârârilor dela Moscova.

Dnii ambasadori mi-au şi predat o declaraţie in scris a Dlui Groza prin care se obliga să respecte conştiincios hotărârile dela Moscova,am preluat această declaraţie a Dlui Groza cu observaţia că ea totuşi nu va fi respectată numai sub promisiunea marilor puteri şi in special a Sovietelor,ceiace ambasadorii mi-au promis solemn câ se va intâmpla.

Ambasadorii au plecat,iar aci in România dupâ cum am prevâzut,lucrurile au continuat aşa cum au fost.

Dl Groza nu a satisfăcut niciuna din acele obligaţiuni, afară de respectarea libertăţii religioase.Alegerile care trebuiau efectuate incă in primşvarş nu au fost pregătite şi s'a fixat termenul pentru ţinerea lor abia pentru ziua de 19 Noemvrie.

In urma acestei atitudini a Guvernului direct revoltătoare,am adresa diferite reclamaţii şi proteste Majestăţii Sale Regelui Guvernului şi C.A.C,precum şi opiniei publice mondiale,dar toate fără niciun rezultat.

Guvernul nu a respectat (cele patru) libertăţile promise nici in decursul campaniei electorale.A săvârşit cele mai revoltătoare abuzuri electorale pe care le-a constatat şi gazetarii veniţi anume din streinătate in număr mare,a falsifică rezultatele alegerilor,a măsluit voturile şi a proclamat rezultatul cu totul altul decât celcare a fost realmente la alegeri.

Partidele de opoziţie au obţinut majoritatea dar parlamentul a fost constituit cu majorităţi intenţionat ticluită in favoarea Guvernului.

Partidul Naţional Tărănescu s'a refugiat din nou la mijlocul protestelor şi a memorandelor,care au avut rezultatul că guvernul englez şi american au dat note diplomatice in care au constatat abuzurile făcute in alggeri şi inirealitatea reprezentanţei naţionale,aşa cum a fost proclamată.Iar guvernu s'a mulţumit să declare de astâ datâ câ notele trimise formeaz o imixtiune in treburile interne ale României şi deci nu le poate lua in seamâ.

Guvernul a continuat şi continuă mai departe guvernarea sa dictatorială iar opinia publică ajunsă la supremul grad de exasperare continuă să protesteze in contra abuzurilor fără sfârşit care urmau din nerespectarea hotărârilor dela Moscova.

Protestele se exprimau prin manifestele partidelor N.T., N.L. şi S.D. Titel Petrescu.

In faţa nemulţumirei generale a ţării,guvernul s'a refugiat la mijloace de persecuţie şi de teroare,a inaugurat o adevărată goană in contra conducerii şi a membrilor partidelor de opoziţie,in special in contra partidului N.T,fără nici o acuzare concretă,fără nici o cercetare premergătoare a arestat aproape 100 de intelectuali pe simplu motiv că sunt membrii ai P.N.T.-ului şi in general al opoziţiei,i-a incarcerat absolut fără temei legal,ţinându-i intr'un tratament şi intr'un regim de plângere şi de inaniţie intr'un mod cu totul revoltător.

Nu s'a admis nici măcar alimentarea ordonată din partea familiilor şi din partea prietenilor,situaţie care contrazicea nu numai hotărârile dela Jalta,Postdam şi Moscova,care sunt şi azi in vigoare,ci şi celor mai elementare reguli umanităţi şi civilizaţiei.

In aceste imprejurări conducerea partidului cât şi eu personal am ajuns intr'o situaţie cât se poate de critică, pentrucă pe baza promisiunilor categorice a ambasadorilor americani şi englezi,noi am garantat (conducerea supremă a partidului)delegaţiei permanente că,condiţiile stabilite la Moscova vor fi respectate,ori s'a dovedit că garantarea noastră este cu totul iluzorie,fiindcă promisiunile ambasadorilor,nu se realizează şi intervenţiile Americei şi Angliei rămân fără rezultat şi că in consecinţă România a devenit un tărâm de manevră a tuturor fărădelegilor şi persecuţiilor politice,aruncată pradă propagandei şi influenţei comuniste exercitată de guvernul ţării.

Trebuia in interesul iniştei in ţară şi pentru păstrarea reputaţiei conducerii de partid,ca aceasta să săvârşească un act prin care să se manifeste solidarizarea lui cu suferinţele masei mari a partidului şi cu populaţia ţării atât de mult neindreptăţită.

Partidul nostru respingând orice mijloc de violenţă,a trebuit eu să mă hotărăsc la un alt pas indrăzneţ,adică la acela de a recurge in streinătate personal şi direct la aceia

care mi-au dat asigurările comunicate la timpul său delegaţiei permanete.

Din acest motiv mă hotărâsem să plec eu in streinătate pentru a mă pune in contact cu ambasadorii Hariman, Klark Kerr şi cu vreun reprezentant autorizat al sovietelor pentru a pune la punct această problemă atât de importantă pentru ţara noastră.

Pe urmă eu imbolnăvindu-mă, l'am rugat pe dl Mihalache ca să se deplaseze el in streinătate pentru a face el această intervenţie şi a lumina opinia publică mondială despre ceiace se petrece in România, contrar hotărârilor istorice internaţionale şi contrar stipulaţiunilor tratatului de pace.

Astfel desvoltându-se evenimentele, s'a ajuns la intâmplarea incercării plecării din ţară a Dlor Mihalache şi a tovarăşilor săi, care dă prilej la al doilea aspect al cazului care ne interesează şi care face obiectul cercetărilor de faţă.

Această intâmplare dela Tămădău a fost o inscenare pusă la cale de agenţii provocatori, lucrurile s'au petrecut in modul următor: Inainte cu o zi sau două de data fatală, am fost vizitat de dl dr Vlad Haţieganu, pe care il cunosc de multă vreme şi care aparţine unei familii distnse din Ardeal, foarte apropiată mie şi familiei mele şi mi-a comunicat că se vorbeşte in oraş că eu aş voi să trimit câţiva prieteni in streinătate in mod clandestin, pentru a intra in contact cu persoane de valoare din streinătate.

Comunicându-mi că este informat că in câteva zile pleacă doi aviatori in streinătate cu două avioane cu mai multe persoane şi că ar mai exista libere incă trei patru locuri pe care le oferă persoanelor care le voi desena eu. Eu am luat la cunoştiinţă această ofertă şi am răspuns imediat că imi convine acest prilej, dar că eu nu dispun nici de bani ca să plătesc, nici de benzina necesară, vreau să ştiu prin urmare care sunt condiţiile de plecare A doua sau a treia zi, s'a reintors dl dr Haţiegan şi mi-a spus că a comunicat aviatorilor răspunsul meu şi că faptul că eu nu dispun de bani şi benzină, nu-i impiedică a-mi sta la dispoziţie, fiindcă ei nu doresc altceva decât să călătorească cu ei o persoană

 517

influentă şi cu autoritate in streinătate pentru a le garanta trei lucruri şi anume:că se vor putea intoarce cu aparatele, că nu vor fi arestaţi că dacă va fi ca ei să română in streinătate,acolo vor primi angajamente cu plată pentru a putea trăi.

Eu am acceptat aceste condiţiuni,care mi se păreau foarte naturale şi corecte şi am fixat data plecării.

Eu fiind convins de bună credinţă şi sinceritatea lui Vlad Haţieganu,după ce l'am intrebat dacă cunoaşte bine pe aviatori,iar răspunsul a fost afirmativ,nu mi-am dat seama că mai poate fi vorba de o cursă şi că aviatorii pot să fie agenţi provocatori şi tot planul de călătorie poate să fie o inseenare seducătoare precum ulterior m'am convins că a fost.

Dl Ion Mihalache nu a avut nici un contact cu cei care au organizat căkătoria deci nici cu aviatori,precum n'am avut nici eu,decât prin intermediul dlui Vlad Haţieganu.

Situaţia de drept adică a Dlui Mihalache,este foarte simplă,fiindcă in toate legislaţiile este un principiu bine stabilit că o incercare de delict nereuşit dacă s'a săvârşit ca inscenare in urma unor operaţiuni de agenţi provocatori, nu constituie un fapt de pedepsit.

Precizez că toate memoriile inaintate de partidul nostru la C.A.C,precum şi la Naţiunile Unite, erau făcute la iniţiativa mea proprie şicele mai multe dicxtate de mine.

3o August 1947

ss.Iuliu Maniu

II copie vezi vol. 3. f. 74-76. 22 Sept 418

00422

PROCES-VERBAL

de confruntare

Astăzi 22 Septembrie 1947.-

Noi, C.Mihalcea Inspector General de Poliţie, asistat fiind de Dl.M.Dulgheru Inspector General de Poliţie, procedând la confruntarea dintre Dnii IULIU MANIU şi VASILE SERDICI, constatăm următoarele:

IULIU MANIU :

Imi amintesc că la una din întrevederile ce am avut cu Dl.Berry, am discutat cele consemnate în nota aid memoir şi pe care o vizez, însă nu-mi amintesc dacă Dl. Serdici sau altcineva a scris-o la maşină.-

Recunosc că eu am făcut corecturile depe această notă întrucât, mi s'a părut că nu s'a notat exact discuţia.- Cu privire la pasagiul relativ la înfiinţarea unui guvern de rezistenţă în străinătate, declar că întradevăr în partidul nostru existău fruntaşi care cereau acest lucru şi atunci eu am discutat cu Dl.Berry tangenţial şi nu m'am dus special pentru acest lucru, ci legătura a venit atunci când i-am mulţumit pentru ajutorul dat spre a putea trimite în străinătate câţiva prieteni în străinătate.-

Precizez că prin ajutorul dat înţeleg înlesnirea ce mi s'a făcut spre a trimite şi a ajunge prieteni mei în străinătate.-

ss.Iuliu Maniu.

VASILE SERDICI :

Această întrevedere a Dlui Iuliu Maniu cu Dl. Berry a avut loc la Misiunea Americană în luna Septembrie 1946 imediat după înapoierea Dlui Berry din America, cu serviciul de interpret la discuţii.- Nu am redactat eu nota însă când am citit-o mi-am dat seama că exprimă ideile şi părerile schimbate cu acea ocaziune de Dnii Maniu şi Berry.-

Precizez că pasagiul referitor la înfiinţarea unui guvern de rezistenţă în străinătate, Dl. Maniu, după-ce a mulţumit Dlui Berry pentru ajutorul dat spre a-şi trimite prieteni în străinătate i'a spus că ar fi putut constitui un guvern de rezistenţă în străinătate şi că ar putea să-l constitue, întrebându-l dacă Guvernul American ar aproba un astfel de lucru.- Dl.Berry i-a răspuns că se va informa şi va răspunde.- Nu cunosc ce răspuns a dat.- Alte detalii cu privire la constituirea acestui Guvern de rezistenţă nu s'au discutat.-

ss.V.V.Serdici.

Drept care am dresat prezentul Proces-Verbal spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL:
ss. C.Mihalcea
ss. M.Dulgheru, asistent.

ss.Iuliu Maniu
ss.V.V.Serdici.

3/

120

00425

D E C L A R A Ţ I E

ION MIHALACHE Vice-preşedintele Partidului Naţional-Ţărănesc în declaraţia sa arată :

Hotărârea de a pleca din ţară până la definitiva încheiere a păcii ratificate complec şi care să readucă cursul normal al trebilor politice în ţară, am luat din proprie iniţiativă.

O mai avusesem sub guvernarea Antonescu şi legionari şi nu mi s'a oferit prilejul.

Sub actualul regim, prima hotărâpre am luat-o în toamna trecută când am fost deposedat abuziv de drepturile de cetăţean român, după ce fusesem ales în zele legislaţiuni în şir (toate de după războiul 1916-1918) nu mi s'a oferit prilejul.

Recent, cam prin Iunie, m'am decis din nou să folosesc o primă ocazie.

Cauza determinantă a fost că din mai multe părţi am primit informaţii că se urmăreşte arestarea mea, în continuarea arestărilor celorlalţi fruntaşi ai partidului care zac şi astăzi în închisori fără nici o motivare, fără mandate de arestare, etc. şi în condiţii fizice şi morale care au făcut obiectul schimburilor de note într'o parte din Guvernele aliate şi Guvernul român şi care au fost confirmate şi prin Memoriul D-lui TATARASCU, Vice-preşedintele Consiliului de Miniştri, adresat Şefilor de grupări şi partid din Bloc.

Teama de a nu fi închis şi tratat în aceleaşi condiţiuni şi fără nici o vină ca şi confraţii mei din partid, şi m'a determinat să folosesc primul prilej pentru a pleca din

ţară, ori unde este mai uşor ; sau în cazul că nu este posibil, să caut locuri de ascuns ca atâtea alte mii de ... confraţi de luptă cari de luni de zile sunt fugiţi de acasă.

Neoferindu-se ocazia şi aflând că după ultima plecare a unui avion cu militari şi civili de pe lângă Urziceni, nici nu mai este de reflectat la avion, mă fixasem la locul de ascunzătoare, îndată după şedinţa Comitetului Central convocat pentru 19 Iulie, atent fiind că în răstim să nu fiu arestat prin surprindere.

Aflasem în ultimul timp căva fi un nou lot de arestaţi, care va culmina cu arestarea dacă nu a Domnului Maniu, cel puţin a subsemnatului şi a Domnului N.Penescu.

O audiţie la radio românesc în ultima Duminecă răspunsul Guvernului român la nota engleză privitoare la arestaţi, care a culminat vu afirmaţia că situaţia celor arestaţi sau pe cale se va înăsprin în măsura în care Guvernele aliate englez şi american se va mai ocupa de ei (aşa am reţinut) mi-a întărit şi mai mult în această credinţă.

O verificare de informaţii de impresii cu d-nii Maniu şi Penescu în ultimele zile ale săptămânei precedente mi-a întărit pe câte trei în această convingere. Am plecat la Dobreşti Sâmbăta trecută cu gând să însoţesc pe dl.Maniu în Ardeal, imediat ce pleacă, cu scop să văd şi acolo loc de refugiu, (ca unul ce nu aveam speranţă să mai pot pleca din ţară).

Dar Duminecă am fost chemat la Bucureşti de dl.Maniu, sosind seara m'a întrebat dacă oferindu-i-se ocazia mai persist în gândul de a pleca. I-am răspuns că da, dacă e lucru srrios. D-sa mi-a spus la orele 11 seara să vin la Dr.Jovin D-nii Gafencu şi cu un inginer care gata aranjamentul cu un avion şi contează pe Gafencu că e serios. Mi-a mai spus deasemenea că mai e vorba să meargă şi Dl.Carandino, dl.Ilie Lazăr şi eventual Penescu. Treptat au sosit şi aceştia şi

-/-

s'au arătat decişi, Dl.Penescu rezervându-şi să vadă dacă a sosit doamna dela ţară, că ar dori, dacă se decide, să meargă cu soţia. Apoi au plecat şi au sosit doi domni: Gafencu, care ar fi o rudă de a D-lui Gafencu, fost Ministru şi Inginer Popescu care a spus că este totul aranjat, aranjând şi programul cu plecarea din Şos.Iancului la ora 11, sosire la Tămădău la 2½, sau 3, sau 4 - avioanele (două) urmând să sosească la 6 pentru a ateriza pe islazul Tămădău, de unde vor pleca în spre Constantinopol.

Deşi nu mi-au făcut impresia de oameni serioşi şi sinceri, totuşi trebuind să ne decidem repede am acceptat programul, ne-am dat întâlnire pentru ora 1, am plecat împreună am ajuns pe la ora 3, am stat până la 7, acolo am înţeles îndată farsa, dar era prea târziu. Avioanele au sosit au aterizat, am încercat să urcăm cu bagajele, poliţia care aranjase totul a apărut cu armele şi s'a întâmplat ce s'a întâmplat.

In rezumat, hotărârea îmi aparţine, cauza principală a fost teama fizică de arestare.

Trebue să mai adaug însă şi starea sufletească de disperare care domneşte şi în partid şi în ţară, că abuzul cu arestările nu mai are frâu, că cei din închisori sunt literalmente condamnaţi la moarte prin înfometare şi mizeria morală, că cer partidului (şi ei şi familiile şi cei fugăriţi) să fac totul ce este posibil ca să fie eliberaţi, sau să fie trataţi omeneşte - urmăririle să înceteze, familiile să fie ajutate. Iar toate demersurile partidului au rămas fără rezultat.

Singura nădejde a rămas un sprijin al opiniei publice din afară, cel puţin din motive umanitare.

Personal mă simţeam în neputinţă de a mai rezista la asalturile familiilor celor arestaţi sau prigoniţi şi la ţară şi aici.

Poate că şi această atmosferă politică cu corolarul ei psichologic, adăugate la dorinţa de a-mi asigura libertatea, fizică, cât timp mai durează stările de azi, m'u făcut să nu observ cursa ce cu abilitate s'a întins.

425

copie regi vol. 3 f 104, 105.

00429

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE, la întrebările ce mi se pun răspund:

Ajungând în Turcia, mă gândeam să recomand autorităţilor a cere referinţe despre mine dela dnii. SEFKATI şi TANRIOEF, foşti miniştri (ambasadori) ai Turciei în România.

In Turcia nu aveam de gând să stau decât atât până puteam să plec mai departe, spre Franţa sau Elveţia, după împrejurări.

Pentru uşurarea plecării cu paşaport sau autorizaţie legală, mă gândeam să solicit protecţia celor doi foşti ambasadori de mai sus.

Desigur că plecând de aici cu dl. PENESCU, preferam să plecăm tot împreună.

Repet afirmaţia că unul din scopurile mele era ca odată ajuns în străinătate să caut, după posibilitate, să informez opinia publică mondială asupra abuzurilor regimului politic român cu cei din închisori-închişi abuziv şi trataţi inuman.

Si desigur că asta se poate chema o luptă împotriva regimului.

17 Iulie 1947.

ss. Ion Mihalache.

prin presă şi afişaj.

Guvernul îşi luase şi obligaţii formale în urma înţelegerii cu cei trei ambasadori ai marilor puteri, veniţi dela Moscova la Bucureşti în Ianuarie 1946.

Nu ceream decât respectul acestor angajamente.

ss.I.Mihalache.

25 Iulie 1947.

25 Iul

426

00434

D E C L A R A T I E

Intrebare: Care a fost atitudinea conducerii Partidului Na-ţional-Tărănesc după 23 August 1944,faţă de situaţia politică din ţară ?

Răspuns- Propriu zis nu se poate vorbi de atitudinea forului Statutar conducător al partidului Naţional-Tărănesc (Comitetul Central,Deleg.Perm.,etc.),care nu funcţionau fiind dizolvate.Conducerea o avea preşedintele partidului dl.IULIU MANIU căruia comitetul central înainte de dizolvare îi dăduse formal depline puteri -pe care le-a păstrat până la o şedinţă a Comitetului Central din 1945, sau 1946 /nu-mi amintesc data/.

Dl.MANIU obişnuia să se consulte totuşi în imprejurări importante cu cei mai apropiaţi,şi mă consulta şi pe mine.

In momentele creeate,imediat după 23 August.-care se desfăşurase cu emoţiile nesiguranţei reuşitei loviturii,militare, atitudinea adoptată a fost aceea a unui guvern cu caracter militar (având misiunea de a desăvârşi şi asigura lovitura militară până la sosirea armatelor aliate), dublat însă cu reprezentanţii şefi ai partidelor politice care cooperaseră la lovitura din 23 August,pentru ca ţara să se simtă astfel solidară cu opera înfăptuită.

Intrebare: Care era atitudinea Partidului faţă de situaţia externă?

După acele momente şi anume în timpul pregătirii alcătuirii şi trimiterii la Moscova a Comisiunii de Armistiţiu,ştiu că dl.MANIU,pregătea o scrisoare de omagiere dlui.STALIN,c a răspuns la cuvintele pe care i le comunicase dl.BENES ,în iarna precedentă după întâlnirea acestuia cu dl.STALIN la Moscova,şi în urma succesului trupelor sovietice.

Am fost informat -dl.MANIU nu mi-a desminţit- că o astfel de scrisoare ar fi fost trimisă prin dl.GHITA POP.

In cercurile apropiate dlui.MANIU se vorbea cu căldură despre luarea de raporturi directe şi amicale - şi se aştepta ca după asta să urmeze o vizită a dlui.MANIU la Moscova.

Aceasta era admosfera până la întoarcerea Comisiei dela Moscova când s'a comentat cu tristeţă recea primire la Moscova, a reprezentanţilor partidului Naţional-Tărănesc.

După23 August,partidul Naţional-Tărănesc a făcut tot ce a putut să ia şi să cultive relaţii directe; nu i s'a întins însă mâna la mâna întinsă de partidul Naţional-Tărănesc,observând pest tot cel puţin o răceală faţă de partid.

Partidul a continuat totuşi linia lui din trecut de încercare de apropiere,ţinându-se de cele stabilite prin Convenţia de Armistiţiu şi acordurile internaţionale.

Aceasta este părerea mea care am făcut şi încercări personale pentru lămurirea acestor raporturi,cu consimţământul şi îndemnul preşedintelui partidului dl.IULIU MANIU.

In ce priveşte celelalte puteri aliate -linia noastră de conduită a fost de a ţine contact informativ- cu câte trele puteri aliate,plecând dela ipoteza că fac aceiaşi politică în ce priveşte Statele satelite; deci ţinându-ne de regulele cunoscute şi semnate de câte trele prin acordurile internaţionale.In momentele când am socotit că se comite o abatere dela aceste acorduri /o nedreptăţire a noastră/, guvern voit de ţară,alegeri libere, libertăţi cetăţeneşti,etc., am recurs /Partidul,de astădată având fiinţă legal/ la membrii la câte trele puteri aliate rămânând ca ele între ele să se pună la acord.Nu ştiu să se fi adresat astfel de memorii,numai uneia ci nu la câte trele,câteodată şi la câte patru (Franţa) marile puteri aliate.

Intrebare: Care era scopul urmărit prin aceste atitudini?

Răspuns: Foarte simplu: Traducerea în fapt a angajamentelor de astădată luate şi format de guvern,care s'a constituit pe baza aşa zisei "Platforme",la început,"program" mai apoi "al Front B.P.D."

- Libertăţile cetăţeneşti respectate;
= O Românie liberă şi independentă;
- Alegeri libere;
- Democraţie,etc.

A se vedea programele amintite cum şi campania electorală

prin presă şi afişaj.

Guvernul îşi luase şi obligaţii formale în urma înţelegerii cu cei trei ambasadori ai marilor puteri, veniţi dela Moscova la Bucureşti în Ianuarie 1946.

Nu ceream decât respectul acestor angajamente.

ss. I. Mihalache.

25 Iulie 1947.

25 Iul

429

copie vezi vol. 3. f 112-114 00437

D E C L A R A T I E

Continuare. 25.7.1947

Intrebare- Prin cine se păstra legătura între P.N.T.,şi Grupul de fruntaşi politici români care alcătuiau rezistenţa peste hotare?

Răspuns: Nu ştiu.

Nu cred că era o legătură organizată; cred mai degrabă:ocazională; şi nu cunosc "grup de rezistenţă naţională",ci mai debragă persoane ce se întâlneau dela caz la caz.

Intrebare: Pe ce cale v'aţi procurat devizele necesare plecării ?

Răspuns: Medaliile şi napoleonii i-am procurat în cea mai mare parte în 1945, cu prilejul vânzării recoltelor de orez (când cursul era în jurul sumei de douăsute de mii napoleonul sau medalia); şi când,pe cât ştiu era liberă vânzarea medaliei (cel puţin) o parte mai mică în 1946.

Transformarea a o sută medalii în o mie ~~şi~~ o sută dolari,am făcut-o în cursul lunei Iunie 1947, dela un particular ardelean (ardelenii posedând -mulţi din ei- dolari trimişi dela rudele lor din America.)

Intrebare: Credea-ţi suficiente pentru îndeplinirea misiunei?

Evident, asta depinde a de timpul cât rămân în afară.Nu-mi făceam iluzii că vor ajunge oricât de modest sunt obişnuit să trăesc.Dar altă posibilitate aici nu aveam;iar în străinătate socoteam că prietenii mă vor putea ajuta să ajung la românii din America,unde speram să adun fonduri prin adunări şi colecte pentru susţinea celor închişi din partid,în ţara- şi evident şi pentru existenţa mea.

Intrebare- De ce prieteni din Europa Contaţi că vă vor ajuta băneşte ?

Răspuns: Nu mă fixasem asupra cutăria sau cutăria.Auzisem

./.

însă că GAFENCU,stă foarte bine prin reuşita vânzărei a cărţilor sale,asemena şi TILEA.

Si apoi când se hotărăşte cineva la aşa ceva,nu-şi face socotelile gospodăreşte şi minuţios,aşa cum dealtfel eu obişnuesc să mi le fac când e vorba de gospodăria personală şi proprie.

Elementul risc joacă şi el un rol important în astfel de împrejurări.

Intrebare: Va dat dl.MANIU indicaţiuni precise asupra misiunei încredinţate ?

Răspuns- Nu.

Intrebare: Cum vă explicaţi acest fapt?

Răspuns:Probabil că dl.MANIU, având încredere în noi era convins că după consfătuirea cu alţi fruntaşi români din străinătate,vom găsi calea cea pozitivă pentru a servi interesele ţării noastre.

ss.I.Mihalache.

25.7.1947.

431

00430

copii xerox vol. 3. f 104 - 105.

DECLARATIE

Subsemnatul ION MIHALACHE, la întrebările ce mi se pun răspund:

Ajungând în Turcia, mă gândeam să recomand autorităţilor a cere referinţe despre mine dela dnii. SEFKATI şi TANRIOEF, foşti miniştri (ambasadori) ai Turciei în România.

In Turcia nu aveam de gând să stau decât atât până puteam să plec mai departe, spre Franţa sau Elveţia, după împrejurări.

Pentru uşurarea plecării cu paşaport sau autorizaţie legală, mă gândeam să solicit protecţia celor doi foşti ambasadori de mai sus.

Desigur că plecând de aici cu dl. PENESCU, preferam să plecăm tot împreună.

Repet afirmaţia că unul din scopurile mele era ca odată ajuns în străinătate să caut, după posibilitate, să informez opinia publică mondială asupra abuzurilor regimului politic român cu cei din închisori-închişi abuziv şi trataţi inuman.

Si desigur că asta se poate chema o luptă împotriva regimului.

17 Iulie 1947.

ss. Ion Mihalache.

25 Iul

532

00431

DECLARATIE

Intrebare: Care a fost atitudinea conducerii Partidului Național-Țărănesc după 23 August 1944, față de situația politică din țară ?

Răspuns- Propriu zis nu se poate vorbi de atitudinea forului Statutar conducător al partidului Național-Țărănesc (Comitetul Central, Deleg.Perm., etc.), care nu funcționau fiind dizolvate. Conducerea o avea președintele partidului dl. IULIU MANIU căruia comitetul central înainte de dizolvare îi dăduse formal depline puteri -pe care le-a păstrat până la o ședință a Comitetului Central din 1945, sau 1946 /nu-mi amintesc data/.

Dl. MANIU obișnuia să se consulte totuși în împrejurări importante cu cei mai apropiați, și mă consulta și pe mine.

In momentele create, imediat după 23 August -care se desfășurase cu emoțiile nesiguranței reușitei loviturii militare, atitudinea adoptată a fost aceea a unui guvern cu caracter militar (având misiunea de a desăvârși și asigura lovitura militară până la sosirea armatelor aliate), dublat însă cu reprezentanții șefi ai partidelor politice care cooperaseră la lovitura din 23 August, pentru ca țara să se simtă astfel solidară cu opera înfăptuită.

Intrebare: Care era atitudinea Partidului față de situația externă?

După acele momente și anume în timpul pregătirii alcătuirii și trimiterii la Moscova a Comisiunii de Armistițiu, știu că dl. MANIU, pregătea o scrisoare de omagiere dlui. STALIN, ca răspuns la cuvintele pe care i le comunicase dl. BENES, în iarna precedentă după întâlnirea acestuia cu dl. STALIN la Moscova, și în urma succesului trupelor sovietice.

Am fost informat -dl. MANIU nu mi-a desmințit- că o astfel de scrisoare ar fi fost trimisă prin dl. GHITA POP.

In cercurile apropiate dlui.MANIU se vorbea cu căldură despre luarea de raporturi directe şi amicale - şi se aştepta ca după asta să urmeze o vizită a dlui.MANIU la Moscova.

Aceasta era admosfera până la intoarcerea Comisiei dela Moscova când s'a comentat cu tristeţă recea primire la Moscova, a reprezentanţilor partidului Naţional-Tărănesc.

După23 August,partidul Naţional-Tărănesc a făcut tot ce a putut să ia şi să cultive relaţii directe; nu i s'a întins însă mâna la mâna întinsă de partidul Naţional-Tărănesc,observând peste tot cel puţin o răceală faţă de partid.

Partidul a continuat totuşi linia lui din trecut de încercare de apropiere,ţinându-se de cele stabilite prin Convenţia de Armistiţiu şi acordurile internaţionale.

Aceasta este părerea mea care am făcut şi încercări personale pentru lămurirea acestor raporturi,cu consimţământul şi îndemnul preşedintelui partidului dl.IULIU MANIU.

In ce priveşte celelalte puteri aliate -linia noastră de conduită a fost de a ţine contact informativ- cu câte trele puteri aliate,plecând dela ipoteza că fac aceiaşi politică în ce priveşte Statele satelite; deci ţinându-ne de regulele cunoscute şi semnate de câte trele prin acordurile internaţionale.In momentele când am socotit că se comite o abatere dela aceste acorduri /o nedreptăţire a noastră/, guvern voit de ţară,alegeri libere, libertăţi cetăţeneşti,etc., am recurs /Partidul,de astădată având fiinţă legal/ la membrii la câte trele puteri aliate rămânând ca ele între ele să se pună la acord.Nu ştiu să se fi adresat astfel de memorii,numai uneia ci nu la câte trele,câteodată şi la câte patru (Franţa) marile puteri aliate.

Intrebare: Care era scopul urmărit prin aceste atitudini?

Răspuns: Foarte simplu: Traducerea în fapt a angajamentelor de astădată luate şi formal de guvern,care s'a constituit pe baza aşa zisei "Platforme",la început,"program" mai apoi "al Front B.P.D."

- Libertăţile cetăţeneşti respectate;
- O Românie liberă şi independentă;
- Alegeri libere;
- Democraţie,etc.

A se vedea programele amintite cum şi campania electorală

./.

26-Iul. 435

copii vezi vol. 3 f 115-117.

00439

D E C L A R A T I E
============

Continuare.

Intrebare: Ce fel de memoriu şi proteste şi la ce date a remis conducerea P.N.T.,la misiunile streine?

Răspuns- Aceasta întrebare priveşte pe preşedinte şi sedretariat,nu pe un membru al biuroului în imposibilitate de a cunoaşte şi reţine în memorie aceste date.

Ceiace ştiu este grija permanentă de a se trimite memoriile sau protestele la toate trei sau patru misiuni aliate.

Intrebare: Ce conţinut aveau?

Răspuns- Nu ştiu.

Intrebare: Ce scop se urmărea prin ele ?

Răspuns: Informarea justă a aliaţilor asupra abuzurilor săvârşite împotriva P.N.T., contrar acordurilor sau angajamentelor semnate ; cum şi asupra stărilor reale din ţară -eventual arătarea punctului de vedere al partidului asupra evenimentelor importante privind ţara noastră.

Intrebare ? In colaborare cu ce partide au fost întocmite aceste memorii şi proteste ?

Răspuns: Cu partidul Liberal şi Social-Democrat,TITEL PETRESCU,unele comune,altele paralele.

Intrebare: Ce rezultat au avut ele,respectiv care a fost atitudinea destinatarilor faţă de ele ?

Răspuns: Nu pot da un răspuns în cunoştinţă de cauză.

Intrebare: Prin cine a menţinut P.N.T.,legătura cu Misiunea Engleză şi cu Misiunea Americană.

Răspuns : Răspunsul priveşte pe preşedintele partidului.

Personal,după alegerile din 1946, am avut însărcinarea să informez Misiunea Americană (Dl.BERRX) în ce a constat procesul meu de lipsirea dreptului de vot;şi de felul cum s'au desvoltat alegerile.

ss.I.Mihalache.

26.VII.1947

copie vezi vol. 3. f 155 – 158. 00440 435

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE în continuare declar:

- "Centrul de Documentare şi Studii",organ statutar funcţionăreşti pe lângă conducerea centrală,era împărţită pe secţii sau specialităţi conduse de către un referent.

Problemele de partid erau indicate de conducerea partidului sau conducerea centrului : /Preşedinte şi vice preşedinte, secretar,referenţi/, sau îşi făcea fiecare secţie un program al ei pe care îl făcea cunoscut şi forurilor superioare;acest program era referitor la problemele importante aduse de împrejurări în discuţie publică.

"-Secţiile profesionale",făcând parte din org.Capitalei, ţin şi ele conferinţe cu caracter de specialitate interesând pe membrii lor.Secţia militară poate ţine pentru membrii săi conferinţe privind reorganizarea armatei,etc.

Am participat la una din şedinţele secţiei militare, a organizaţiei Capitalei,la care a vorbit gralul.NEGREI,nu sunt sigur dacă şi col.STOICA de care îmi amintes că era prezent, ca secretar -precum şinsubsemnatul precizând noţiunile:Centrul de Documentare şi Studii,Secţie profesională,Conferinţe ale Secţiei profesionale şi rostul lor.

Gralul.NEGREI a fecut la început o expunere a activităţii Secţiei Profesionale Militare,până în acel moment.

In secţia militară,erau cel puţin câteva zecinde membrii dintre care mulţi ofiţeri superiori (Generali,colonei,etc.),cu decoraţii,cu prestigiul dobândit în armată,etc.

Un program de conferinţe întocmit de un comitet compus din astfel de elemente,inspira destulă încredere de seriozitate, ca să poată fi început în executare.

./1.

Conducerea org.Capitalei,ocupată cu punerea în funcţie treptată a celorlalte secţiinprofesionale şi cu desăvârşirea Organizaţiilor de Cadre, (culori,circumscripţii),nu a socotit indispensabil să verifice acest program de conferinţe începătoare -sigură,fiind că ele sunt competivile cu interesul general de Stat.

- Dl.Gral.GHEORGHIES,din contactul,de altfel limitat avut su mine,mi-a făcut foarte bună impresie.

- Despre conferinţa dlui.col-STOICA,eu nu-mi amintesc, nu contez cele ce afirmă dl.gral.GHEORGHIES,dar,repet,eu nu-mi amintesc o astfel de conferinţă ; poate după plecarea mea din şedinţă.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin.

ss.I.Mihalache.

26. Iul

Copie regi vol. 3. f. 118-121.

437

00442

D E C L A R A T I E

Continuare 26.VII.1947

Intrebare: Care este scopul final al acţiunei Dvs. în străinătate?

Răspuns: Scopul iniţial fusese clar în mintea : salvarea libertăţii şi persoanei mele şi încercarea de apel şi campania faţă de opinia publică intern, în favoarea miilor de arestaţi şi fugari din ţară.

Scopul final, nu-mi fusese tot aşa de clar; fireşte că dacă vedem posibil (după cercetarea situaţiei şi datelor problemelor) încercam o acţiune de răsturare a regimului din România.

Intrebare: Acţiunea Dvs., urma să se ducă independent ori în legătură cu românii aflaţi în străinătate?

Răspuns: Evident că o astfel de acţiune nu s'ar fi putut întreprinde decât în înţelegere cu dânşii.

Intrebare: Când credeaţi să utilizaţi în străinătate Grupul cu care aţi încercat să plecaţi ?

Răspuns: Am luat cunoştinţă de persoanele cu care plec, abia cu câteva ore înainte. Nu putusem deci gândi la nici un program de cooperare. I-am cerut dlui. MANIU în acele momente ale întâlnirii noastre prime laolalte. Pe la ceasurile 9-10 seara plecarea urma să fie la 1 noaptea. D-sa a spus că are încredere în înţelegerea noastră.

Cel mult deci, aşi putea fi întrebat: ce cred acum, în privinţa utilizării fiecăruia.

Acum, cred, că ILIE LAZAR ar fi fost indicat pentru adunările cu românii din America, CARANDINO pentru contact cu presa & PENESCU pentru contact permanent cu subsemnatul.

Evident, însă, că utilizarea reală a fiecăruia ar fi fost determinată de împrejurările de fapt constatate pe unde mergeam. ./.

Intrebare : In acţiunea Dvs.urma să vă adresaţi şi unor guverne străine ?

Răspuns: Ne plecând cu un program,nu era fixat asupra acestui lucru.Insă,evident că dacă consideram că acest lucru este necesar pentru ţara noastră,o făceam.

ss.Ion Mihalache.

26.VII.1947.

copie vezi rol. 3. f 141-144.

439

00444

DECLARATIE

Subsemnatul I.MIHALACHE,în continuare declar:

Intrebare: Conform statutelor,pe ce cale urmează să fie înaintate partidului,lucrări emanând dela membrii ai partidului ?

Răspuns: Statutul nu precizează, deci lasă deschise mai multe căi.

- Si trimite directă secretariatului "Centrului de documentare şi studii" (organ auxiliar al centrului).
- Si prin organizaţiile judeţene (inclusiv a Capitalei)
- Si prin secţiile sau cercurile profesionale care iau dese ori caractere de cerc de studii,pentru probleme de specialitate.
- De când acestea funcţionează,astfel de memorii sunt luate în discuţie deobiceiu întâi în aceste cercuri profesionale.

Intrebare: In ce cazuri membrii partidului pot înainta lucrări direct forurilor de conducere ?

Răspuns: Statutul nu arată astfel de cazuri lăsând la aprecierea fie a persoanelor care redactează , fie a organizaţiilor politice de care depind direct acele persoane,sau când sunt cerute direct de centru (fie centrul de documentare şi studii, fie conducerea centrală sau la dorinţa sau rugămintea personală din partea elementelor din conducerea de partid.

Intrebare: Aţi primit lucrarea din partea C-dorului. CIOROIU pe care v'am înaintat-o personal ?

Răspuns : Da,precum am arătat,privind reorganizarea de viitor a aviaţiei române.

Intrebare: A fost înaintată această lucrare de c-dorul. CIOROIU şi pe una din căile arătate în răspunsul la întrebarea nr.1 ?

Răspuns: Nu ştiu.Mie mi-a spus că va înaintat-o şi în secţia militară (pe cât îmi amintesc).

Intrebare: Cum vă explicaţi că dl .cdor.CIOROIU va înainta Dvs.personal lucrarea susmenţionată.

Răspuns: Nu e caz unic.Posed un dosar deasemenea memorii. Autorii mă puneau la curent cu invenţiile lor fie din condescendentă personală,fie pentru faptul că ştiau că mă ocupasem cândva cu problemele programatice.Cei mai mulţi mă rugau să le citesc şi le spun observaţiile mele,spre a ţine seamă de ele în redactarea ultimă,înainte de prezentare (oficială) ca să zică aşa.

Când aveam timp o făceam cu plăcere.

Inteleg prin probleme programatice probleme de organizare de stat,de instituţii economice,tehnice,etc., despre care programul nu dă amănunte.

Intrebare: Vă amintiţi să-i fi cerut cdorului.CIOROIU lucrarea prin aviaţia-susmenţionată ?

Răspuns: Nu am cerutăo.Mi-a fost prezentată din proprie iniţiativă.

Intrebare: Vă amintiţi să fi cerut sau să mai fi primit lucrări cu caracter militar,fie dela membrii ai partidului, fie dela alte persoane ?

Răspuns: Nu-mi amintesc să fi mai primit sau ~~să~~ fie cerut lucrărincu astfel de caracter după epoca de studiere a programului general din 1935 /în afară de cea cu reorganizarea jandarmeriei şi a poliţiei, a generalului BARBU/.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin.

ss.I.Mihalache.

6 August 1947.

copie vezi vol. 3. f 153-154. 00446 551

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I MIHALACHE, in continuare declra :

Intrebare Când ati primit dela generalul BARBU proectul de organizare al Jandarmeriei si Politiei.- si care este in esentă cuprinsul acestui proect.?

Răspuns Cel putin 5-6 in urmă ?

Nu -elam citit, neavând timp. Deaceea, repet, nici nu-mi amintesc dacă privia si politia sau numai jandarmeria.

Am multe astfel de memorii ? destinate Cercului de Studii, pe care nu am avut timp să le citesc, date fiind imprejurările politice din ultimul an.-

Imi amintesc că odată cu acest memoriu, generalul BARBU mi-a dat si un tablou / listă/ de lucrările de specialitate ce a tipărit sau publicat pe când avea rol de conducere la jandarmerie..

Intrebare Ce material ati primit dela Generalul GHEORGHIES ALEXANDRU ?

Răspuns Precum am mai răspuns de câteva ori?

a. O scrisoare privind functionarea Comitetului din Capitală / ~~xxxxxxx~~ divergente cu Dl general NEGREI/

b. Niste articole, sau material pentru articole, a căror teza era că tăranii au partidul lor firesc ; partidul N.T.

Le-am văzut in parte, i le-am restituit pentru a le mai revedea inainte de publicare. Nu stiu dacă a publicat or nu ceva din ele.

Intrebare Dacă ati studiat memoriul si studiul asupra aviatiei primit dela Comandorul CIOROIU?

Răspuns Nu l-am studiat, mi-am aruncat ochii şi pe cât stiu Comandorul CIOROIU si-a luat inapoi ceace mi-a prezentat.

Intrebare Dacă un partid politic are căderea de a se ocupa de elaborarea de planuri si studii militare.

./.

00447 442

Răspuns Aci,in memorile de organizare militară care au format obiectul intrebărilor nu es vorba de planuri militare concrete ce apartin forurilor pur militare.

De organizarea armatei ca si de a arcărei institutii de stat , un partid politic care a mai guvernat si care se crede in măsură a mai guverna este dator , nu numai"are căderea" să se ocupe pentru a solutiona la timp in mai de aporape cunostintele in cauză.-

Aceasta imi este declaratia pe care o sustin şi subscriu.

/ss/ I MIHALACHE,

copie vezi vol. 3. f 124-125.

00448 443

4 August 1947.

DECLARAŢIE

Subsemnatul ION MIHALACHE, fiind interogat declar următoarele:

In străinătate intenţionam să mă întâlnesc, mai întâi în Elveţia, cu persoanele cu care aveam legături politice în ţară: GAFENCU, VISOIANU, DAVILLA, NICULESCU BUZESTI, poate în Franţa cu CARAMFIL /care nu a fost membru al partidului/ şi eventual în Anglia cu CORNEL BIANU, şi chiar TILEA /deşi acesta nu mai era membru în partid/.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu.

ss. I. Mihalache.

555

06449

5 August 1947

DECLARATIE
= = = = = = = = = = =.

Subsemnatul I.MIHALACHE,în continuarea declaraţiilor date anterior,că Conducerea Partidului Naţ. Tăr. /Preşedintele/ a procurat D-lui GAFENCU,prin diferite memorii,datele cerute de acesta pe timpul Conferinţei dela Paris /de Pace/.

ss/I.Mihalache.

copie vezi vol 3. f 137, 138.

445

00450

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, declar în continuare următoarele:

Intrebare: Cine ştiţi Dvs. că ar fi autorul memoriului, privind problema Dunării, memoriu menţionat într'una din declaraţiile Dvs. anterioare ?

Răspuns: Nu pot spune numele, mai ales că nu sunt sigur care din două persoane (nici una, membră a P.N.T.).

Intrebare: Ce considerente vă determină să nu divulgaţi numele celor două persoane.

Răspuns: Două consideraţiuni : a/ nu pot pronunţa nume de care nu sunt sigur, b/ autoritatea anchetatoare era desigur mijloace de a afla şi pe altă cale.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o susţin şi semnez propriu.

6 August 1947.   ss.I.Mihalache.

II/

zi Aug

446

00451

D E C L A R A T I E

In continuarea declaraţiunilor mele anterioare in-
trebat [illegible]nd asupra celor ce cunosc inlegătură cu oameni din jurul domnului Maniu şi care au jucat un rol mai important in perioada 1937 - 1946 (3 Iulie) (adică între cele două comitete centrale) răspund următoarele:

I. I. MIHALACHE

Dl.Mihalache este ales şef al partidului, după demisiunea Guvernului Vaida şi a domnului Vaida de la preşidenţia partidului. Im epoce anterioară lui 1937, Dl.Mihalache reorganizează partidul pe baza noului Statut votat de Congresul din 1935 şi urmăreşte o politică de persuasiune faţa de Regele Carol, care apucase drumul regimului personal. In acest timp Dl.Maniu face câte-va întruniri răsunătoare în Ardeal (.....,Gioara,Vinţ) la care atacă vehement de Regele Carol. La sfârşitul legislativei liberale, raporturile partidului cu Coroana erau desigur influenţate de aceasta campanie. Dl.Mihalache este avizat de Rege, în timpul crizei de guvern din Noembrie 1937, că ar putea fi însărcinat cu formarea cabinetului, cu condiţia sine qua non de a cuprinde in guvern şi grupul Vaida. Dl.Mihalache nu acceptă sugestia. Se formează un guvern de dreapta cu câţi-va dizidenţi naţional-ţărănişti. Dl.Mihalache convoacă Comitetul Central în faţa cărora expune situaţia lăsând să se înţeleagă că intrigile de tot felul au făcut să eşueze politica lui şi demisionează de la conducerea partidului. De la 1937, până la numirea sa de consilier regal, Dl.Mihalache sta în oare-care rezervă, dar este totdeauna la dispoziţia Dlui Maniu, care îl consultă în toate problemele.

Acceptarea de către Dl.Mihalache a funcţiunei de Consilier regal, după ce partidul fusese dizolvat şi mandatele senatorilor de dr pt anulate fiindcă aceastea n'au imbrăcat uniforma frontului R.N. a făcut o impresie nefavo-

447

00452

rabilă. Dl. Mihalache mi-a explicat gestul său ca determinat de dorința de a întoarce din drumul pieirei pe Regele Carol.

In ajunul reocupărei Basarabiei, Dl.Mihalache a demisionat din această demnitate.-

Dl.Mihalache a fost alături de domnul Maniu în desfășurarea evenimentelor de la 5/6 Septembrie 1940.

Până la 23 August 1944, Dl.Mihalache a stat alături de Domnul Maniu, ca principal sfătuitor împreună cu Mihai Popovici, Dr.Lupu și Ghiță Pop - pe atunci secretar general al partidului.-

După 23 August,și mai ales de la începutul anului 1945, Dl.Mihalache se ocupă în deosebi de reorganizarea partidului dirijând și ajutând Secretariatul General pentru acest sfârșit. Circularile date la acea vreme către organizațiile județene sunt făcute în cea mai mare parte de Dl. Mihalache.

După plecarea Drului Lupu din partid (Ianuarie 946) Dl. Mihalache ia conducerea Capitalei, o reorganizează și se ocupă de secțiunile auxiliare și profesionale ale partidului (femei, muncitor,tineret,profesori,medici,preoți,militari,etc.)

In general Dl.Mihalache a fost de acord cu politica imprimată partidului de Dl.Maniu,D-Sa considera că,în special, Statele Unite ale Americei nu va lăsa micile popoare din Centrul Europei să fie înăbușite în regimuri politice impuse.-

Dumnea Sa spunea adesea că Dl.Maniu a greșit de multe ori pe amănunte, dar a văzut bine totdeauna pe liniile mari. Deaceea avea și acum încredere în linia nouă a politicei Domnului Maniu. In ședința delegației permanente de la 5,6 și 7 Iunie 1947 a vorbit în acelaș sens.-

ss. N.Penescu

MIHAI POPOVICI

Este prietenul cel mai apropiat al Dlui Maniu,dintre Ardelenii din generația Unirei. După despărțirea de Vaida, Dl.Popovici a rămas cel dintâi sfetnic al Dlui Maniu. Nici o hotărâre politică, chiar de importanța secundară - nu a fost luată fără consimțământul Dlui Popovici. Era singurul din partid care îndrăznea și reușea să se opună dlui Maniu. Am fost prieteni buni cu Dl.Popovici și de aci la el

..//..

448

06453

ştiam unele din chestiunile discutate în Sfatul intern al partidului.

Dl.Popovici este preşedintele partidului în Ardeal, după Vaida-Voevod. Toata politica dusă de Dl.Maniu de la 1937 până azi este a avut aprobarea şi girul Dlui Popovici, cu excepţiuni lainportanţa secundară.-

Dl.Popovici avea şi un rol important în desemnarea oamenilor care primeau demnităţi în partid. El fusese de la fuziune casierul central al partidului şi a îngrijit de finanţarea acţiunei acestuia până la numirea Dlui Mihăescu. Eu. De la 1937 şi până la numirea mea de secretar General, am fost casier adjunct - în locul Dlui Ene - funcţiunea pe care o indeplinea Dl.Ghilezan în momentul dizolvarei partidului. De fapt nici nu făceam de cât să păstrez unele sume pe care mi le încredinţa Dl.Popovici. Chiar în ultima vreme Dl.Popovici se interesa de colectarea fondurilor.-

Dl.Popovici mai avea avantajul unei situaţii financiare care îi permitea o casă deschisă. La el se găseau la masă şi la ceaiuri, toţi diplomaţii din Bucureşti, reprezentanţii politici ai Americei, Angliei şi în special ambasadorii Turciei erau obişnuiţii Dl. Popovici era bun prieten Supki Tanrioer, fost ambasador al Turciei până de curând, cu succesorul acestuia. Dl.Istinel, Safgoti Hodi Paul Boncovar şi cu alţii.

Miniştri din trecut ai Americei, decedatul Gunther ai Angliei, ai Germaniei (Fabriţius,Kilinger,Stelzer) Barton Berry, Le Roujdel, Holman, Brüly, Melbourne,reprezentantul Sfântului Scaun - cel din trecut şi cel actual - Generalul Sengler şi alţi mulţi se găseau în casa primitoare a Dlui Popovici.

Dl.Popovici mi-a spus de multe ori că discuta cu aceştea situaţia Romaniei şi unii dintre ei ne-au adus sprijin important (Supki Tanrioer, Gaurnet,etc.) Unele din aceste conversaţii le-a avut şi cu Miniştrii actuali ai Marilor Puteri (în deosebi Anglia şi America).

In toate şedinţele biroului şi delegaţiei permanente Dl.Popovici a susţinut tactica imprimate partidului făcând evident şi observaţiuni asupra unor probleme speciale cărora le dedea şi soluţii.-

Dl.Popovici participa activ la întocmirea memoriilor,despre care am vorbit în altă parte.

..//..

00454 559

Faţă de regimul Antonescu Dl.Popovici a avut o atitudine contrarie până la un anumit moment, iar după acea am avut impresia că a realizat unele contacte cu Ică Antonescu şi chiar cu Mareşalul, printre alte, prin Mitropolitul Bălan, Dl.Popovici credea că poate folosi influenţa inaltului prelat pe lângă Antonescu, în interes general.

Dl.Popovici ţinea de multe ori, acasă la Dsa,şedinţe ale comitetului partidului din Ardeal, unde se luau hotărâri privitoare la organizaţiile din Ardeal şi de multe ori chiar hotărâri relative la politica generală a partidului. A avut conflicte cu Dl.Leucuţiu şi alţi ardeleni.

Dl.Popovici avea excelente legături cu defunctul principe Stirbey şi cu familia lui.

ss- N.Penescu

31.August 1947.

Plus II

550

00455

copie vezi vol. 3 f 182, 183.

D E C L A R A T I E
= = = = = = = = = = =

CONTINUARE

Cu privire la memorandum-ul depus la Dl.GAFENCU la Conferinţa dela Paris,ştiu că el a fost depus în asentimentul P.N.T.

Am cunoscut cuprinsul acestui memorandum,fiindu-mi prezentat de Dl.VISOIANU,după ce a fost depus la Conferinţă.

ss/ I.Mihalache.

31 August 1947

Mihalache și anu

557

00456

DECLARATIE
==========================

In continuarea declarațiunilor mele anterioare întrebat fiind asupra celor ce cunosc în legătură cu oamenii din jurul dlui Maniu și care au jucat un rol mai important în perioada 1937 - 1946 (3 Iulie) (adică între cele două comitete centrale) răspund următoarele

I. I.MIHALACHE

Dl Mihalache este ales șef al partidului, după demisiunea Guvernului Vaida și a dlui Vaida dela președinția partidului. In epoca anterioară lui 1937, dl. Mihalache reorganizează partidul pe baza noului statut votat de congresul din 1935 și urmărește o politică de persuasiune față de Regele Carol, care apucase drumul regimului personal. In acest timp dl. Maniu face câteva întruniri răsunătoare în Ardeal (....Uioara, Vinț) la care atacă vehement pe Regele Carol. La sfârșitul legislativei liberale, raporturile partidului cu coroana era desigur influențate de această campanie. Dl. Mihalache este avizat de Rege, în timpul crizei de guvern din Noemvrie 1937, că ar putea fi însărcinat cu formarea cabinetului, cu condiția sine qua non de a cuprinde în guvern și grupul Vaida. Dl Mihalache nu acceptă sugestia. Se formează un guvern de dreapta cu câțiva dezidenți național-țărăniști. Dl Mihalache convoacă comitetul central în fața cărora expune situația lăsând să se înțeleagă că intrigile de tot felul au făcut să eșueze politica lui și demisionează dela conducerea partidului. De la 1937, până la numirea sa de consilier regal, dl. Mihalac[he] sta în oare care rezervă, dar este totdeauna la dispoziția dlui Maniu, care îl consultă în toate problemele.

Acceptarea de către dl. Mihalache a funcțiunei de consilier regal, după ce partidul fusese dizolvat și mandatele senatorilor de drept anulate fiindcă aceștea

./.

a au îmbrăcat uniforma frontului R.N. a făcut o impres- ie favorabilă. Dl Mihalache mi-a explicat gestul său ca determinat de dorinţa de a întoarce din drumul piei- rei pe Regele Carol.

In ajunul reocupărei Basarabiei, dl.Mihalache a demisionat din această demnitate.

Dl Mihalache a fost alături de dl.Maniu în des- făşurarea evenimentelor de la 5/6 Septemvrie 1940.

Până la 23 August 1944, dl.Mihalache a stat alături de dl Maniu, ca principal sfătuitor împreună cu Mihai Popovici, Dr.Lupu şi Ghiţă Pop - pe atunci secretar general al partidului.

După 23 August, şi mai ales dela începutul anului 1945, dl Mihalache se ocupă în deosebi de reorga- nizarea partidului dirijând şi ajutând secretariatul general pentru acest sfârşit. Circularile date la acea vreme către organizaţiile judeţene sunt făcute în cea mai mare parte de dl Mihalache.

După plecarea d-rului Lupu din partid (Ianua- rie 1946) dl.Mihalache ia conducerea Capitalei, o reor- ganizează şi se ocupă de secţiunile auxiliare şi profe- sionale ale partidului (femei, muncitori, tineret,profe- sori, medici, preoţi, militari, etc.)

In general dl.Mihalache a fost de acord cu politica imprimată partidului de dl Maniu, d-sa consi- deră că, în special, Statele Unite ale Americei nu vor lăsa micile popoare din centrul Europei să fie înăbu- şite în regimuri politice impuse.

Domnia sa spunea adesea că dl.Maniu a greşit de multe ori pe amănunte, dar a văzut bine totdeauna pe liniile mari. Deaceea avea şi acum încredere în li- nia nouă a politicei dlui Maniu. In şedinţa delegaţiei permanente dela 5, 6 şi 7 Iunie 1947 a vorbit în acelaş sens.

ss.N.Penescu.

MIHAI POPOVICI

Este prietenul cel mai apropiat al dlui Maniu, dintre ardelenii din generaţia Unirei. După despărţirea de Vaida, dl Popovici a rămas cel dintâi sfetnic al dlu-

Maniu. Nici o hotărîre politică, chiar de importanţă secundară - nu a fost luată fără consimţământul dlui Popovici. Era singurul din partid care îndrăznea şi reuşea să se opună dlui Maniu. Am fost prieteni buni cu dl.Popovici şi de la el ştiam unele din chestiunile discutate în sfatul intern al partidului.

Dl.Popovici este preşedintele partidului în Ardeal, după Vaida-Voevod. Toată politica dusă de dl. Maniu dela 1937 până azi a avut aprobarea şi girul dlui Popovici, cu excepţiuni de importanţă secundară.

Dl Popovici avea şi un rol important în desemnarea oamenilor care primeau demnităţi în partid. El fusese de la fuziune casierul central al partidului şi a îngrijit de finanţarea acţiunei acestuia până la numirea Dlui Mihăescu. De la 1937 şi până la numirea mea de secretar general, am fost casier adjunct - în locul dlui Ene - funcţiunea pe care o ~~xxxx~~ îndeplinea dl Ghilezan în momentul dizolvărei partidului. De fapt nici nu făceam decât să păstrez unele sume pe cari mi le încredinţa dl Popovici. Chiar în ultima vreme dl. Popovici se interesa de colectarea fondurilor.

Dl Popovici mai avea avantajul unei situaţii financiare care îi permitea o casă deschisă. La el se găseau la masă şi la ceaiuri, toţi diplomaţii din Bucureşti, reprezentanţii politici ai Americei, Angliei şi în special ambasadorii Turciei erau obişnuinţa dl Popovici era bun prieten Supki Tanrioer, fost ambasador al Turciei până de curând, cu succesprul acestuia. Dl. Istinel, Safgoti Modi Paul Boncovor şi cu alţii.

Miniştri din trecut ai Americei, decedatul Gunther ai Angliei, ai Germaniei (Fabriţius, Kilinger, Stelczer) Barton Berry, Le Roujdel, Holman, Brüly, Melbourne reprezentantul Sfântului Scaun - cel din trecut şi cel actual - Generalul Scugler şi alţi mulţi se găseau în casa primitoare a dlui Popovici.

Dl Popovici mi-a spus de multe ori că discuta cu aceştia ~~xxxxxxx~~ situaţia României şi unii dintre ei ne-au adus sprijin important (Supki Tanrioer, Canrhet, etc.) Unele din aceste conversaţii le-a avut şi cu miniştri actuali ai Marilor Puteri (în deosebi Anglia şi America).

In toate şedinţele biroului şi delegaţiei permanente dl Popovici a susţinut tactica imprimată partidului făcând evident şi observaţiuni asupra unor probleme speciale cărora le dedea şi soluţii.

Dl Popovici participa activ la întocmirea memoriilor, despre care am vorbit în altă parte.

Faţă de regimul Antonescu dl Popovici a avut o atitudine contrarie până la un anumit moment, iar după aceea am avut impresia că a realizat unele contacte cu Ică Antonescu şi chiar cu Mareşalul, printre alte, prin Mitropolitul Bălan, dl Popovici credea că poate folosi influenţa înaltului prelat pe lângă Antonescu, în interes general.

Dl Popovici ţinea de multe ori, acasă la D-sa şedinţe ale comitetului partidului din Ardeal, unde se luau hotărîri privitoare la organizaţiile din Ardeal şi de multe ori chiar hotărîri relative în politica generală a partidului. A avut conflicte cu dl.Leucuţia şi alţi ardeleni.

Dl Popovici avea excelente legături cu defunctul principe Stirbey şi cu familia lui.

ss. N.Penescu.

31 August 1947.

555

00460

D E C L A R A T I E

Subsemnatul , ION MIHALACHE,in continuare declar:

Generalul GHEORGHIES, mi-a inmânat o scrisoare cu privire la despărţirea comitetelor militare pe Capitală şi pe Ţară.-

In toamna anului 1945,/ ?/ a luat fiinţă un Comitet profes. militar pentru organizarea profesională militară in org. judeţene.-

Dela infintarea acestui comitet şi până in toamna 1946,sectia militară a fost sub conducerea Colonelului STOICA care primea instrucţiuni de lucru dela MANIU. După acea dată, s'a scindat in Cercul Profesional pe Capitală şi Cercul Profesional militar pe Ţară.-

Nu am avut cunoştinţă de creerea unei "sectii a Tineretului militar P.N.T." care s'a creiat si a funcţionat sub conducerea avocatului MITUS IONESCU.-

L-am cunoscut pe MITUS IONESCU in calitate de secretar al clubului şi auxiliar al Dlui N. PENESCU,şi il vedeam de ~~xxxxxxxx~~ câte ori veniam la club.-

L-am cunoscut pe Lt. SAVA PAUL si l-am văzut la secţia militară. Nu ştiu să fi fost ajutorul lui MITUS IONESCU.-

Secţia profesională militară a Capitalei era tot sub ~~xxxxxxxxx~~ presedintia generalului NEGREY si ca Presedinte al organozatiei militare a Capitalei depindea de mine.-

Nu stiu dacă in toamna anului 1945,secţia militară P.N.T. pe Ţară s'a reorganizat şi a inceput activitatea sub forma următoare :

" Un organ central cu un Presedinte si un referent.-

" Trei comisiuni şi anume : Comisia de "informaţii Comisia de organizare şi Comisia judiciară "

" un secretariat "

Pe vremea aceia eram membru al Biroului si al Delegatiei Permanente şi veniam la Bucuresti si la club

./.

când eram chemat la sedinţele acestora sau de Presedintele Partidului. Nu eram la curent cu destliile organizaţiei de Partid ce priveau pe presedinte; nu-mi amintesc să mă fi pus la curent cu această " reorganizare a sectiei milutare".-

Pe generalul SROIKA GREGORE l-am cunoscut.

Darea de seamă făcută de secţia militară de care mi se vorbieste,nu mi s'a comunicat.-

Nu cunosc că " Comisia de reorganizare de sub presidentia General. STOIKA GRIGORE a elaborat Statutul C.P.M. al P.N.T. precum si un referat către Comitetul de conducere al C.P.M., al P.N.T.-continuând trei capitole principale : organizarea C.P.M.-

" Organizarea armatei,instructia si educaţie si 3 org. tehnică a armatei armament si material "

Intr'o sedinţă plenară a C.P.M. secţia Capitalei am expus si delimitat atribuţiunile C.P.M. in cadrul organizaţiei Capitalei şi un raport cu Centrul de documentare şi studii al Partidului.-

Nu-mi aduc aminte că la conferinta despre organizarea armatei " ţinută de Gl. STOICA/ a se vedea si declaratiile precedinte/ să mă fi exprimat către vecinii:" iată ceva secret care nu are nici un rost să fie expus in public" nu exclud insă să fie spus aceste cuvinte dacă voiu fi remarcat ceva care nu trebuia spus in public.-

Pe generalul ACHILE DECULESCU l-am recomandat si eu la inscrierea in partid.-

- " credeti că este un om de onoare si de incredere ?"

- Răspuns : " asa cred"-

/ss/ I MIHALACHE.-

457

00462

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE, în continuare declar:

Colonelul Stoica nu mi-a prezentat nici odată un plan de organizare al Armatei şi nici nu ştiu să fi făcut un asemenea plan.

Comandorul Cioroiu mi-a prezentat un plan de organizare al aviaţiei; mi-am aruncat ochii sumar asupra lui şi i l-am restituit atrăgându-i atenţia că mi se pare superficial şi îi recomand să-l studieze din nou înainte de a-l prezenta la conferinţa.-

Cred că în secţia militară li se dedeau conferinţe (lucrări) pe specialităţi.

Nu-mi reamintesc de Vice Amiralul Georgescu, dar pe Comandorul Mocanu (dela Marină) l-am cunoscut ca membru al "Biuroului de Presă şi Informaţiuni" care scotea un buletin de informaţii zilnic cu extrase din presa română şi străină de probleme interne şi externe.-

Paralel cu acest Buletin, aparea din când în când un alt Buletin de inform. cu extrase şi rezumate din Presa străină şi din Buletinele Misiunilor streine. Nu ştiu dacă Misiunea Sovietică dedea astfel de Buletine, dar ştiu că dela Americani se primea.-

Acest Buletin era scos de Dl.Serdici. Primul Buletin de trimitea în puţine exemplare conducătorilor Partidului.-

Eu il primian şi pe al doilea, dar nu ştiu cui se mai trimitea.-

Mocanu inspira încredere conducerii Partidului.-

Generalul Barbu mi-a prezentat un studiu de reorganizare al Jandarmeriei (numai capitolele - pe care le-am găsit potrivite); nu-mi amintesc dacă privia şi reorganizarea poliţiei.

Precizez că nu-mi reamintesc figura Vice-Amiral Georgescu, dar am auzit că exista în Secţia Militară.-

La şedinţa secţiei Militare, la care am vorbit eu, pe cât îmi amintesc, a fost prezent şi Dl.Penescu. Dl.Maniu nu a fost.

..//..

In ceeace priveşte organizaţia profesională muncitorească: originea ei este o organizare aşa zisă a ardelenilor din Capitala - condusă de Ilie Lazăr, şi în care au întrat treptat muncitori din Capitală în special cei daţi afară din intreprinderi (Malaxa atc. nu pot să precizez dacă era după incidentele grave ce au avut loc acolo).

In vremea aceea se ţineau conferinţe la sediul secţiei, în Str.Clemanceau vis-a-vis de Clubul P.N.T.

Am ţinut şi eu acolo o conferinţa la îndemnul lui Ilie Lazăr.-

Treptat, această secţie s'a pretins " secţie muncitorească pe Tară" - şi aşa s'a comportat până la venirea mea ca Preşedinte al Org.Capitalei.

Intrând un conflict între membrii Comitetului, a fost soluţionat de Dl.Maniu prin desemnare unei Comisii interimare în frunte cu Profesorul Veniamin.

Nu ştiu dacă în Tară a mai existat o secţie muncitorească în organizaţiile locale; am auzit că ar fi existat ceva la Galaţi.-

Tineretul era organizat ca " formatiune auxiliară a Partidului" sub supravegherea directă a Preşedintelui Partidului,printr'un "Secretar General" numit de Preşedinte.

Dl.Maniu,în loc de un secrêtar general, a numit un Comitet de trei sub prezidenţia Dlui Vişa (nu-mi amintesc cine erau ceilalţi doi).

Inăuntrul organizaţiei Tineretului (in genere) "Tineretul Universitar" avea organizaţie proprie.-

Studenţii membri,era organizaţi: mai întâi pe facultăţi (cu Comitet condus de un secretar general) apoi pe centre universitare. (Bucureşti,Iaşi,Cluj,Timişoara); şi Centrele universitare îşi avea câte un Comitet şi un secretar general. Iar la Centru, era o delegaţie permanentă compusă din reprezentanţi ai Comitetelor de Centre Universitare. Tartia, care a fost arestat la 8 Noemvrie (?).fusese Secretar general al Tineretului Universitar pe Tară.

La un moment dat am fost informat că parte din studenţi, în loc să ţie conferinţe pe facultăţi - cum era reglementar - ţin pe grupuri mai restrânse, sub supravegherea Dlui Ing.Veţeleanu (fost legionar).

Am chemat pe Dl.Veţeleanu p. a mă informa. Dsa nu a negat,ci a explicat că aceasta o face pentru a participa

toţi cei prezenţi la discuţia subiectului.-

L-am intrebat dacă a pus în cunoştinţă de acest lucru pe Dl. Preşedinte sau Secretar General Penescu. Mi-a spus că nu i-a pus formal în cunoştinţă, dar că la deschiderea conferinţelor luase parte şi Dl.Penescu.

Intrebându-l pe Dl.Penescu, mi-a spus că a participat la deschiderea conferinţelor, dar a conferinţelor pe facultăţi, şi că nu admite conferinţe cu grupuri restrânse. Mi-a comunicat că va lua măsuri să le oprească.

Toate conferinţele din Capitală se ţineau la Clubul P.N.T. din Clemanceau.-

In organizaţiunea Tineretului putea întra orice tânâr în vârstă de 18-25 de ani (deci şi militari şi elevi)

Personal am ţinut mai multe conferinţe (discursuri) tineretului universitar (Tineretului Universitar în general la 9 Iulie 1946; Tineretului univ.Muscelean; Tineretului univ.Secţia ştiinţe.-)

In ceeace priveşte problemele externe, fireşte că mă interesau.-

La întâlnirea intâmplătoare decad Vişoianu, cu V. Pogoneanu, n'am discutat aszfel de probleme,deşi ştiam că Pogoneanu este funcţionar superior în Ministerul de Externe şi deşi Vişoianu mi-l prezenta ca prieten şi bine pregătit.

In nici una din cele trei intâlniri n'am discutat cu Pogoneanu probleme de politică externă.-

Târziu după alegeri am aflat - şi dela Dl.Maniu - că Niculescu Buzeşti a plecat din Ţară cu un avion (românesc sau american, nu era sigur), dar nu mi-a spus că l-a văzut înainte de plecare şi că i-ar fi dat vr'o însărcinare.

Plecarea Dlui Buzeşti a avut loc în timpul campaniei electorale,ştiind că de aici a plecat la Arad unde fusese vorba să candideze.

Nu cunosc legăturile Partidului cu "Grupul dela Externe" (Pogoneanu,Camil Demetrescu etc.), neavând în partid răspunderea problemelor extrene.

- In ceeace priveşte legăturile între Dl.Maniu şi cei din străinătate,nu ştiu că a existat un contact permanent - ci ocazional. Aceasta e o deducţie a mea,Dl.Maniu

..//..

460

00465

necomunicându-mi nimic asupra acestui subiect.-

- Nici odată nu mi-a comunicat prin cine a trimis sa sau primit vr'un mesaj.-

- Cu reprezentanţii legăturilor Anglo-Americane, oridecâte ori am luat contact, nu am discutat probleme de politică externă,ci aspecte ale politicii interne.

- Nu-mi amintesc că în Delegaţia Permanentă Dl. Maniu, când a adus la cunoştinţă demersurile făcute de Anglia şi America la Guvernul român, să fi spus că acesta se datoresc D-sale; am observat, totuş, că a avut o satisfacţie de aceste demersuri.

- Nu pot preciza dacă a făcut una sau mai multe astfel de comunicări în legătură cu demersurile făcute în mai multe rânduri de guvernele A-Americane către Guvernul român în Delegaţia Permanantă.-

In afară de personalităţile engleze şi americane de care am mai vorbit în declaraţiile anterioare, am mai cunoscut şi pe Căpitanul Key, întâia oară la un restaurant şi a doua oară probabil la Dl. Penescu. Stiu că acest ofiţer vorbia limba română, nu am avut vr'o conversaţie cu dânsul.

Pe maiorul Hall l-am întâlnit în casă la Dr.Jovin (la o masă) curând după alegeri; am vorbit în general despre alegeri cu dânsul şi ceilalţi.-

- In ceeace priveşte fondurile partidului; în ceeace priveşte ~~efectuar~~ cheltuelile curente,acestea se acoper din cotizaţii şi contribuţii benevole dela membri partidului, pentru alegeri şi asistenţă, se primesc şi donaţii,cea mai mare parte rămânând necunoscute.

Nu am primit nici un fel de donaţii sau contestaţii dela sau prin legaţiile anglo-americane.

- Eu nu ştiu să se fi trimis vr'o sumă de bani celor plecaţi in străinătate. Nici Dl.Maniu,nici Secr.Gen.-nici casierul nu mi-au spus acest lucru.-

ss. I.Mihalache.

1 Septembrie 1947.

561

00466

DECLARATIE

Subsemnata Niculina I.Mihalache,de ani 57,fiica preotului Dumitrăchescu I şi a preotesei Elena,născută in com.Dobresti, jud.Muscel,posedând ca studii cinci clase primare şi studii in casă,căsătorită cu Ion Mihalache,domiciliată in com.Dobreşti, jud.Muscel,asupra celor intrebate declar următoarele:

Asupra activităţii politice a soţului meu nu pot da relaţii amănunţite,intrucât nu m'am ocupat indeaproape de luptele politice.Din cele ce am dicutat impreună am văzut că după data de 23 August el s'a ocupat exclusiv cu organizarea partidului şi in special a organizaţiilor capitalei,mai ales după ruptura Dr-ului N.Lupu.

In ceiace priveste incercarea de plecare din ţară a soţului meu,nu ştiu nimic,aflând şi eu ca toată lumea din auzite ori din ziare,cu atât mai mult cu cât el locuia in majoritatea timpului in Bucureşti,iar eu la ţară.Stiu că-şi exprima dorinţa de a pleca in streinătate,nefiind mulţumit de activitatea grupului de români aflaţi deja in streinătate,in frunte cu Vişoianu,Gafencu,Greţeanu,etc.

Soţul meu a venit dela Bucureşti la Dobresti in ziua de 12 Iulie,cu intenţia să stea acasă până la 14.Duminică 13 Iulie a primit un telefon din partea dlui Maniu,dat prin Dna Lucia Popescu Mehedinţi,prin care era chemat la Bucureşti imediat.După puţin timp a şi venit o maşină dela Bucureşti care l'a luat.De cele intâmplate la 14 Iulie,eu am aflat in seara zilei de 15 Iulie,dela Topoloveni,unde adusese vestea un plutonier de aviaţie,care a trecut pe acolo.Numele nu il cunosc.

Aceasta declar,susţin şi semnez propriu.

2 Septemvrie 1947.

ss.Niculina I.Mihalache

4 Sept 1947

I

562

00467

DECLARATIE

Subsemnatul , ION MIHALACHE,in continuare declar:

Generalul GHEORGHIES, mi-a inmânat o scrisoare cu privire la despărţirea comitetelor militare pe Capitală şi pe Tară.-

In toamna anului 1945,/ ?/ a luat fiinţă un Comitet profes. militar pentru organizarea profesională militară in org. judeţene.-

Dela Infintarea acestui comitet şi până in toamna 1946,sectia militară a fost sub conducerea Colonelului STOICA care ~~primi~~ primea instrucţiuni de lucru dela MANIU. După acea dată, s'a scindat in Cercul Profesional pe Capitală şi Cercul Profesional militar pe Tară.-

Nu am avut cunoştinţă de ~~creerea~~ unei "sectii a Tineretului militar P.N.T." care s'a creiat si a funcţionat sub conducerea avocatului MITUS IONESCU.-

L-am cunoscut pe MITUS IONESCU in calitate de secretar al clubului şi auxiliar al Dlui N. PENESCU,şi îl vedeam de ~~câteva ori~~ câte ori veniam la club.-

L-am cunoscut pe Lt. SAVA PAUL si l-am văzut la secţia militară. Nu ştiu să fi fost ajutoul lui MITUS IONESCU.-

Secţia profesională militară a Capitalei era tot sub ~~presidentia~~ presedintia generalului NEGREY si ea Presedinte al organozatiei militare a Capitalei depindea de mine.-

Nu stiu dacă in toamna anului 1945,secţia militară P.N.T. pe Tară s'a reorganizat şi a inceput activitatea sub forma următoare :

" Un organ central cu un Presedinte si un referent.-

" Trei comisiuni şi anume : Comisia de "informaţii Comisia de organizare şi Comisia judiciară "

" un secretariat "

Pe vremea aceia eram membru al Biroului si al Delegatiei Permanente şi veniam la Bucuresti si la club

./.

când eram chemat la sedințele acestora sau de Presedintele Partidului. Nu eram la curent cu deatliile organizației de Partid ce priveau pe presedinte; nu-mi amintesc să mă fi pus la curent cu această " reorganizare a secției milutare".-

Pe generalul SROIKA GRIGORE l-am cunoscut.

Darea de seamă făcută de secția militară.de care mi se vorbieste,nu mi s'a comunicat.-

Nu cunosc că " Comisia de reorganizare de sub presidentia General. STOIKA GRIGORE a elaborat Statutul C.P.M. al P.N.T. precum si un referat către Comitetul de conducere al C.P.M., al P.N.T.-continuând trei capitole principale : organizarea C.P.M.-

" Organizarea armatei,instructia si educație si 3 org. tehnică a armatei armament si material "

Intr'o sedință plenară a C.P.M. secția Capitalei am expus si delimitat atribuțiunile C.P.M. in cadrul organizației Capitalei și un raport cu Centrul de documentare și studii al Partidului.-

Nu-mi aduc aminte că la conferinta despre organizarea armatei " ținută de Cl. STOICA/ a se vedea si declaratiile precedinte/ să mă fi exprimat către vecinii:" iată ceva secret care nu are nici un rost să fie espus in public" nu exclud insă să fie spus aceste cuvinte dacă voiu fi remarcat ceva care nu trebuia spus in public.-

Pe generalul ACHILE DECULESCU l-am recomandat si eu la inscrierea in partid.-

- " credeti că este un om de onoare si de incredere ?"

- Răspuns : " asa cred"-

/ss/ I MIHALACHE.-

4. Sept. 464

I

~~00469~~

D E C L A R A T I E

Subsemnata Niculina I.Mihalache,de ani 57,fiica preotului Ion Dumitrăchescu şi a preotesei Elena,născută in comuna Dobresti,jud.Muscel,posedând ca studiu cinci clase primare şi studii in casă,căsătorită cu Ion Mihalache,domiciliată in com,Dobreşti jud.Muscel,asupra celor intrebate ca urmare declaraţiei dată in ziua de 2 Sept.1947,declar următoarele:

In seara zilei de 16 Iulie a.c.,a venit in com.Dobresti la casa subsemnatei dl Ing.Nic.Vasilescu,care m'a pus la curent cu cele auzite cu privire la arestarea soţului meu. Apoi m'a intrebat dacă vreau să merg la Bucureşti,dânsul fiind cu maşina şi punându-se la dispoziţia mea.

Joi dimineaţa 17 Iulie a.c.,am venit cu dânsul la Bucureşti unde am stat până Duminică 2o Iulie,crezând că voi fi chemată să dau relaţiuni siguranţei.

Văzând că nu sunt chemată ~~am~~ şi ştiind că drul Busioceseu,nepotul meu,pleacă cu maşina spre R.Vâlcea,am acceptat propunerea lui de a mă duce cu maşina acasă la Dobreşti.

Pe drum dânsul mi-a spus că a dus pe soţul meu cu maşina in noaptea de 13/14 Iulie,până la un punct anumit de unde l'a luat altă maşină.

Adaug că cu inginerul Vasilescu am discutat cazul plecării soţului meu,ajungând la concluzia că a fost o inscenare.

In ceiace priveste procura pe care mi-a dat-o soţul meu şi care a fost găsită in genata mea,mi-a fost acordată in anul 1946.De altfel aveam procură reciproc.Ele au fost date tocmai ca atunci când unul din noi lipseşte,celălalt să poată să ducă la bun sfârşit treburile gospodăreşti.

Probabil că procura mi-a fost dată in anul 1946,in eventualitatea plecării lui din ţară pe cale legală.

Banii găsiţi asupra lui,presupun că sunt veniturile orezăriei,in a cărei contabilitate eu nu am fost amestecată.

Aceasta declar şi subscriu propriu.

4 Septemvrie 1947

ss.Niculina Mihalache

5 kpt

I

copie vezi vol. 3. f 241-244. 465

00470

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I.MIHALACHE,în continuare declar :

- Am locuit în Bucureşti la Nestor Badea,în timpul anului 1947 până pe la începutul lui Iunie.-

- Aci am primit mai multe vizite ale D-lui Iuliu Maniu şi am ţinut şi câteva şedinţe ale " Biroului " Partidului. Imi amintesc că la una din întâlniri cu Dl.Maniu mi-a arătat un mesagiu venit dela Acheson în care arăta mulţumire că Partidul naţional ţărănesc,nu întreprinde agitaţii de răsturnare a guvernului.-

- Nu ştiu că Niculescu-Buzeşti a primit un mandat de reprezentare din partea celor trei partide din opoziţie.-

- Am citit o scrisoare primită de Dl.Maniu dela Niculescu Buzeşti care începea cu nenorocirea ce l-a lovit şi care-l cufundase într'o stare de deprimare şi disperare şi care termina cu un postscriptum în care mă asigura de devotamentul lui.- Scrisoarea fiindu-mi cetită am recunoscut conţinutul ei.-

Recomandarea lui Niculescu Buzeşti corespunde cu cele cuprinse în mesajul Acheson.-

Mi-amintesc că la Badea Nestor m'au vizitat gazetarii anglo-americani,; nu-mi amintesc să fi venit cineva dela " Misiunile Anglo-Americane ".-

Mesajul Aacheson îmi amintesc că mi l-a citit mai întâi mie singur,şi a doua oară fiind faţă încă cineva,probabil Penescu.-

Din gazetarii veniţi în ţară ce m'au vizitat,îmi amintesc numele : Markham, D-ra Theyler / americani/.-

Cât timp am stat la Badea am primit vizitele unor militari de grad superior din C.P.M. şi îmi amintesc de : General Aviator Deculescu care mi-a prezentat o lucrare /carte/, General Negrei,General Gheorghieş,Col.Stoica,Col.Stătescu,Col. Dumitrescu /azi general ; nu ştiu dacă mai este în partid/, Comandor Cioroiu,C-dor Mocanu şi alţi militari al căror nume

566

nu-mi vine în memorie.-

Au mai fost şi alţi ofiţeri superiori neînscrişi în partid : Generalul Gheorghiu,General Teodorescu Iosif,Gen.Magistrat Constantinescu şi alţii.-

Am primit corespondenţă dela Lt.Colonelul Secretar al Organizaţiei Braşov /domiciliind în Codlea /.-

Nu-mi amintesc dacă şi dela alţi foşti militari.-

ss/. I. Mihalache

I/

567

00472

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare declar: Dl.Niculescu Buzeşti primea însărcinări nu dela Partid, (Birou, Deleg.Perm.,) ci dela Dl. Maniu. Nu ştiu ce însărcinări anume a primit. Până la Noembrie 1946 Dl. Maniu, lucrând cu depline puteri, angaja Partidul. (după alegeri).

Nu cunosc "tratative duse de Niculescu Buzeşti cu reprezentanţii americani pentru sprijinirea unor acţiuni a Partidului în lupta politică interna"

ss.I.Mihalache

6 Sept.1947.

Ion Mihalache

7 Sept.

copie vezi vol. 3 f. 290-300 {68}

00473

PROCES - VERBAL

=====================

de confruntare

Astăzi, anul Una mie nouă sute patru zeci şi şapte, luna Septembrie ziua şaptesprezece.

Noi, C.MIHALCEA, Inspector General de Poliţie, asistat de D-nii : S.Davidescu, Prim Chestor P.P.C. şi V.ALEXANDRU, procedând la confruntarea dintre : reţinuţii G-ral, în rezervă GHEORGHIEŞ ALEXANDRU şi ION MIHALACHE; cu privire la activitatea susnumiţilor din organizaţiile militare ale fostului partid naţional - ţărănesc, constatăm următoarele :

1/. General Gheorghieş : M'am înscris în P.N.T. în primăvara anului 1945, înmânând cererea de înscriere D-lui Iuliu Maniu la el acasă în Str. Sfinţilor, pentru a-mi căuta un plasament în viitor.-

Pe Dl. Mihalache l-am cunoscut personal după înscrierea mea în partid, abia în primăvara anuluu 1947, când i-am făcut o vizită în urma recomandării D-lui Iuliu Maniu, pentru a primi informaţii asupra punctului de vedere al D-lui Mihalache îm legătură cu sarcinile ce le-aş putea primi din partea P.N.T.- Am fost singur la Dl. Mihalache.- Dl. Mihalache m'a primit şi am avut o dscuţiune între patru ochi.-Am discutat cu Dl. Mihalache problema organizaţiilor militare din P.N.T. pe ţară şi necesitatea înfiinţării unei conduceri centrale pe ţară.-Dl. Mihalache mi-a spus să-i prezint un plan de organizare şi că are nevoie în primul rând de oameni de acţiune, de teren şi combativi şi nu de oameni de conducere, precizând că în privinţa viitoarelor recompense se va ţine seamă de activitatea practică în teren.-Plângându-mă D-lui Ion Mihalache de lipsa de activitate timp de doi ani, D-sa mi-a răspuns că toate elementele trebuesc verificate.- Dl. Mihalache a subliniat că vor fi recompensaţi acei care vor fi în linia întâia.- Toată disculia a avut un caracter confidenţial.-

./.

Dl.Ion Mihalache :

Recunosc că Dl.General Gheorghieş m'a vizitat la domiciliul meu dela Nestor Badea la începutul anului 1947, fără să-mi amintesc dacă mi-a spus că este îndrumat de Dl. Iuliu Maniu.-Accept în totul cele declarate de Dl.General Gheorghieş că au avut loc,cu deosebirea că eu am înţeles că este vorba de separarea comitetului pe ţară de cel pe Capitală.

General Gheorghieş : C

Când am avut prima întâlnire cu Dl.Mihalache,eram informat că funcţionau două organizaţii militare,una pe ţară şi una pe Capitală,ambele organizaţii conduse de acelaş comitet sub preşedinţia D-lui General Negrei.-Peste toate organizaţiile militare (Capitală,ţară şi judeţe) propuneam un grup militar de conducere sub preşedinţia mea.-

Ion Mihalache :

Nu-mi amintesc că aceasta ar fi fost sensul propunerii în legătură cu organizaţiile militare.-

Generalul Gheorghieş :

Al doilea scop al întrevederii cu Dl.Mihalache a fost acela de a-l întreba dacă partidul când va veni la guvern are pregătită problema conducerii Ministerului de Război şi M.St.M.şi a organizării armatei,făcându-i o expunere sumară şi asupra acestei probleme,pe care am tratat-o amănunţit în planul înmânat ulterior.-

Ion Mihalache :

Accept cele susţinute de Dl.General Gheorghieş,mai ales că această problemă mi-au mai pus-o şi alţi generali.-

General Gheorghieş :

Am efectuat planul cerut de Dl.Mihalache şi peste câteva zile m'am interesat la telefon dacă D-sa este acasă şi răspunzându-mi-se negativ am scris şi o scrisoare anexată planului prin care dădeam lămuriri complimentare şi pe care le-am predat D-lui avocat Horezu,secretarul D-lui Mihalache . La înapoierea D-lui Mihalache în Bucureşti,Dl.Mihalache mi-a dat o oră când m'am prezentat la D-sa acasă şi am discutat din nou acest plan,având-l în faţa noastră după care D-sa mi-a spus că după ce va studia mai bine planul îmi va da un răspuns.-

ION Mihalache :

Recunosc.

General GHEORGHIES

Planul dat de mine a fost luat în considerare,

./.

570

00475

însă un răspuns categoric nu mi s'a dat cu privire la numirea mea sau a altuia.-

Ion Mihalache :

Nu i-am dat nici o urmare.-

General Gheorghieș :

A treia vizită la Dl.Ion Mihalache a avut loc cu circa 3-4 săptămâni înainte de tentativa D-sale de plecare în străinătate, în urma unui telefon în care îmi comunica să mă prezint urgent la D-sa.- Deși aveam musafiri în casă, față de chemarea urgentă a D-lui Mihalache, am plecat imediat.-Dl.Mihalache m'a primit imediat și mi-a spus că la căutat și nu l-a găsit pe Dl.General Negrei și atunci să-i comunic de urgență Generalului Negrei să ia măsuri să ascundă arhiva organizației militare.- Intrebându-l ce s'a întâmplat D-sa mi-a răspuns că se teme de arestări.-

Ion Mihalache :

Este exact.-

General Gheorghieș :

l-am căutat pe Negrei la telefon chiar în seara aceleași zile, dar nu l-am găsit.- L-am găsit a doua zi la telefon cerându-i să ne întâlnim în Str.Regală la cercul nostru având a-i face o comunicare urgentă și foarte importantă.-

Ne-am întâlnit la A.O.R.unde i-am comunicat dispoziția D-lui Mihalache.- El a scos un carnet și a scris numele câtorva ofițeri,dintre cari îmi amintesc de Col.Spiridoneanu și Stătescu,care erau în capul listei,rugându-mă să le comunic cu acestora măsurile ordonate de Dl.Mihalache.- I-am răspuns că aceasta este însărcinarea D-sale, și ofițerii sunt în curte, după care am plecat și am raportat prin telefon D-lui Horezu, (Dl.Mihalache nefiind acasă) să-i comunice D-lui Mihalache că am executat misiunea încredințată.-Precizez că atunci când Dl.Mihalache mi-a dat dispozițiunea de mai sus eram numai noi doi.-

Ion Mihalache :

Nu-mi amintesc dacă Horezu mi-a comunicat dacă Dl. General Gheorghieș și-a îndeplinit misiunea încredințată.-

General Gheorghieș :

L-am mai vizitat pe Dl.Mihalache cu circa o săptămână înainte de tentativa sa de plecare din țară pe când locuia la Dl.Popescu-Mehedinți, unde m'am dus cu un scop personal și cu unul informativ.- Scopul personal era acela de a cere avizul D-lui Mihalache ce răspuns să dau fiului meu,Locot.Radu Gheorghieș din Reg,3 Artilerie Gardă,cu privire la înscrierea sa în

./.

partidul comunist.-

Ion Mihalache :

Răspunsul meu a fost să lase băiatul să se înscrie ne având nici un fel de reflex asupra poziţiei D-sale în partid.-

Generalul Gheorghies :

Dl.Mihalache mi-a spus că-mi va după masă un telefon după ce se va consulta cu Dl.Maniu şi că în ceeace-l priveşte personal poate să se înscrie deoarece D-sa a dat libertate tuturor să se înscrie unde vor.-

Scopul informativ era acela de a afla ce s'a întâmplat cu arhiva şi dacă s'a petrecut ceva.- Am aşteptat ca Dl. Mihalache să mă informeze,dar nu m'a informat,eu neîntrebându-l

General Gheorghies :

Am asistat la o conferinţă la care a vorbit Col.Stoica şi Dl.Mihalache.- Colonelul Stoica a repetat în întregime conferinţa privitoare la armata de mâine.- După Conferinţa ţinută de Col.Stoica,Zorzor,etc.a luat cuvântul Dl.Mihalache care a vorbit despre ţelurile imediate ale P.N.T. făcând,apel la acţiune şi la trecere pe teren,cu care ocazie a dat exemplu armata elveţiană unde se face instrucţie mai sumară,fiecare elveţian având arme în raniţă permanent asupra lui.- Conferinţa a avut loc puţin înainte de paşte 1947 şi a fost a doua conferinţă la care am participat.-

Ion Mihalache :

Este exact că am asistat la conferinţa D-lui Stoica care era expusă în rezumat.- Am vorbit după.Col.Stoica făcând obişnuitul apel ca lumea să treacă pe teren în circumscripţii. Imi amintesc de o exemplificare făcută de mine şi cu alte ocazii dar contest că aşi fi spus că fiecare să aibe arma şi raniţa la el acasă.-

General Gheorghies :

Credinţa mea după conferinţa Col.Stoica şi cuvântarea Dlui Mihalache a fost că se tindea la o acţiune subversivă şi ilegală sub conducerea D-lui I.Mihalache.- Această credinţă a devenit convingere atunci când Dl.Mihalache mi-a dat dispoziţia ca să comunic să se ascundă arhiva organizaţiei militare Imprejurarea că nu mi-a comunicat nimic ce s'a întâmplat cu arhiva când L-am vizitat ultima dată,mi-a întărit convingerea şi mi-a dat siguranţa că în roganizaţia militară se lucrează subversiv şi ilega.- Am constatata că această convingere a mea

471

era corespunzătoare realităţii mai els în momentul când am aflat de încercarea D-lui Mihalache de a pleca din ţară şi ~~mai~~ când am luat contact cu D-nii ofiţeri în închisoare.-

Declaraţiile mele date în anchetă sunt făcute liber şi din convingerea mea.-

00477

Ion Mihalache :

Sunt surprins că Dl.General a putut să-şi facă această impresie şi totuşi nu mi-a comunicat nimic,dimpotrivă mi-a cerut sprijin.-

General Gheorghieş :

Eu nu am participat la nici o acţiune dar m'am străduit să aduc în P.N.T.militari cunoscuţi mie.- Eu doream să aflu dacă este ceva la mijloc în legătură cu arhiva secretă, dar m'am jenat să întreb,nevroind să risc eu personal ceva.-

ss.Gl.Gheorghieş
ss.I.Mihalache

Drept care am dresat prezentul proces verbal, spre cele legale.-

INSPECTOR GENERAL,
ss/,Mihalcea

ASISTENTI,
ss/. Davidescu
ss/.Alexandru.-

573

00478

D E C L A R A T I E

Stiam că există băeţi şi fete cari făceau ofici de a duce cele ce se trimeteau (alimente, bani) celor ce erau desenaţi de către asistenţă de a fi ajutaţi.

In cadrul partidului erau ajutaţi toţi cei ce se aflau în mare nevoie: cei închişi, cei daţi afară din serviciu, cei urmăriţi din motive politice, femei sărace copii sărmani mai ales orfani etc.

Cei ce duceau aceste alimente sau bani se ofere benevol câte odată fiind aceleaşi persoane, alteori diferind.

Despre Ghimicescu ştiu că făcea adesea acest oficiu în diferite direcţii.

Drept care scriu şi semnez propriu nesilită de nimeni.

L.Mihailescu.

8 Septemvrie 1947.

C.M.

Copie vezi vol. 3. f 257, 258,

575

00479

D E C L A R A T I E

Subsemnatul ION MIHALACHE, în continuare declar :

Complectez declaraţia din 8 Septembrie 1947, privitor la încunoştiinţarea soţiei mele despre plecarea în străinătate, cu următoarele :

Imi însuşesc declaraţia soţiei mele din 22 Iulie 1947, cu precizarea că nu am înştiinţat-o despre ultima plecare.-

Am vizat acea declaraţie la care mă refer în prezent.-

ss/. Ion Mihalache

9 Septembrie 1947

copie vezi vol. 3. f 282, 283

575

~~00480~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul I. MIHALACHE, în continuare, declar:

Recunosc că studiul "Problemele de soluţionat în legătură cu Poliţia şi Jandarmeria" s'a găsit la mine.

Sunt sigur că este studiul pe care mi l-a prezentat Generalul Barbu din Secţia prof.Militară din Org.Capitalei.-

Sublinierile din text îmi aparţin.

Scrisoarea semnata Cl.Anton din 8 Octombrie 1945 s'a găsit la mine.-

ss.I.Mihalache.

11 Septembrie 1947.

E.F.

Mihalache

11. Sept.

copie vezi vol. 3. f 279-281. 476

00481

PROCES-VERBAL
=====================

Anul 1947, luna Septembrie ziua 11-a

Noi, Prim Chestor S.Davidescu, asistat de Chestor V. Dumitrescu şi Comisar Sef Stoiculescu Ilie :

Am procedat la confruntarea reţinutului Ion Mihalache cu reţinutul Gral Gheorghiu Ermil, cu următorul rezultat.-

General GHEORGHIU ERMIL : L-am zărit pe Dl.Ion Mihalache la mesele comune ale Cavalerilor Ordinului : " Mihai Viteazul " şi la înmormântarea Generalului Gh.Rujinschi, fără a vorbi cu D-sa.-

ION MIHALACHE : Exact.-

GENERAL GHEORGHIU ERMIL: N'am avut contact cu Dl. Mihalache până la vizita care i-am făcut-o la începutul lunei Februarie 1947.-Comandorul Ciorciu mi-a făcut sugestia să-l vizitez şi pe Dl.Mihalache, pentru a mă informa, vizita fiind aranjată de Dl.Comandor Cioroiu.- Am fost însoţit de Dl.Comandor Cioroiu, care a asistat la discuţie.-

In esenţă Dl.Mihalache mi-a făcut o expunere în linii generale asupra atitudinei în care se păstrează partidul în acţiunea pe care o duce, această atitudine fiind similară celei din trecut când a avut curajul să sfătuiască pe Regele Carol II să nu rămână intransigent pe poziţia, care şi-a ales-o Dl.Mihalache, în continuare asupra situaţiei actuale pe plan internaţional, mi-a arătat că este o situaţie confuză şi că trebue acţionat : "Văzând şi făcând ".- In ceeace priveşte situaţia internă din punct de vedere politic, partidul are nevoe de acţiune, de oameni de acţiune, de oameni pe care D-sa i-a denumit " luptători de linia I-a ", iar cu posibilităţi de conducere, nu îl interesează pentru moment._

Relativ la oamenii din linia I-a, partidul se va gând să-i recompenseze în primul rând.-

A arătat că partidul se găseşte într'o luptă cu actualul regim din care va eşi învingător având asentimentul masselor.-

Am tras concluzia în discuţie, că era vorba de organizarea unei lupte prin forţă.-

571

00482

ION MIHALACHE : Recunosc fondul discuţiei expusă de Dl.General Gheorghiu,nu-mi amintesc expresiile,concluzia îi aparţine.-

GENERAL GHEORGHIU ERMIL : Studiul înfiinţării Ministerului Aerului şi Marinei cu cele 2 (două)Subsecretariate de Stat aer şi marină a fost redactat ulterior vizitei pe care am făcut-o D-lui Mihalache.-Redactarea s'a făcut de către subsemnatul în colaborare cu Dl.Comandor Cioroiu M.-

ION MIHALACHE : Nu cunosc acest studiu,şi nu am vre-o ştiinţă despre el.-

Drept care am încheiat prezentul proces verbal.-

ss/. Gl.Gheorghiu
ss/.I.Mihalache

Prim Chestor : ss.S.DAVIDESCU
Asistent : Chestor
ss/.V.Dumitrescu

copie vezi vol. 3. f 330 – 333

478

00483

PROCES VERBAL DE CONFRUNTARE

Astăzi anul 1947 luna Septembrie ziua 19, noi S.Davidescu Inspector de Poliţie, asistat de Dl.Pârvu Mihai, procedăm la confruntarea dintre reţinuţii N.CARJE şi ION MIHALACHE, constatăm următoarele:

NICOLAE CARJE :

L-am cunoscut pe Dl.I.Mihalache în iarna anului 1945-46 prin Dl.Senti.- Am fost prezentat D-lui Mihalache la domiciliul acestuia din Str.Berna Nr.3, unde am fost împreună cu Dl.Senti şi mai multe persoane pentru a creia un organ informativ cerut de Dl.Mihalache în urma convorbirii avute în prealabil cu Dl. Senti.-

ss.N.Cârje

Dl.ION MIHALACHE :

Este adevărat, cu deosebirea că n'am cerut eu să se înfiinţeze un organ informativ la dispoziţia, mea, ci mi s'a oferit de Dl.Senti.- L-am cunoscut pe Dl.Senti la Farmacia Dr.Uleia din Str.Maica Domnului, unde D-na Farmacistă după ce îmi vorbise de mai multe ori la telefon, mi l-a prezentat ca pe o persoană care poate să-mi dea informaţii foarte preţioase. El mi s'a prezentat ca Inspector la Siguranţa detaşat la Marele Stat Major L-am fixat dlui Senti o întâlnire la mine acasă pentru a sta de vorbă cu el in ruma dorinţei sale. Mi-a spus la farmacie că atât el cât şi mai mulţi prieteni de ai lui îmi poartă un interes deosebit.-

ss.I.Mihalache.

NICOLAE CARJE :

Când am fost prima oară la Dl.Mihalache acasă mi-a comunicat Dl.Senti atât mie cât şi celorlalţi că suntem aşteptaţi de Dl.Mihalache, în urma înţelegerii avute cu Dl.Mihalache de a i se forma un organ informativ.-

La Dl.Mihalache am fost in afară de Senti şi cu următoarele persoane: Bălănescu Stelian, fost comisar şef la Siguranţă şi epurat, Dorobanţu Stefan, fost la Siguranţa şi la Siguranţa Marelui Stat Major şi epurat, Elefterescu, fost la S.S.I. şi Si-

guranţă şi epurat,Drăgănescu, fost la S.S.I. şi Siguranţă şi Năstase Nicolae fost la S.S.I. şi epurat,precum şi Ciobanu şi încă 2-3 persoane. Când am sosit la Dl.Mihalache,Dl.Senti ne-a prezentat pe fiecare în parte spunând că am fost in organele de Siguranţa ale Statului şi astăzi suntem epuraţi.-

ss.N.Cârje.

Dl.ION MIHALACHE :

Este adevărat în general.- Dl.Senti a intrat la început cu 2-3.- Imi amintesc numai de Cârje, Bălănescu şi Dorobanţu. Când au venit la mine au intrat numai 2-3 cu Senti,cred că printre ei era şi Dl.Cârje dela început; ceilalţi rămăseseră afară la uşe.- Este adevărat că baieţii mi-au cerut în schimbul serviciului să fie repuşi in drepturile lor prin Senti,dar erau de faţă şi ceilalţi.-

ss.I.Mihalache.

Dl.NICOLAE CARJE :

Noi nu am intrat toţi împreună pentru a nu da de bănuit că intrâm prea mulţi la Dl.Mihalache acasă,la discuţiuni însă au fost toţi de faţă.- După ce am fost prezentaţi Dlui Mihalache Dl.Senti i-a arătat Dlui Mihalache că îi va pune la dispoziţie un organ informativ de procurarea informaţiunilor politice,economice şi militare, la care vor colabora toţi cei prezenţi. Dlui Senti, in calitatea pe care o avea de Inspector de Siguranţă, detaşat la Marele Stat Major, îi revenea sarcina de a procura informaţiile militare, de a centraliza apoi tot materialul dat de noi; mie îmi revenea sarcina de a redacta un buletin de sinteză a situaţiai politice internaţionale săptămânale, iar celorlalţi să adune informaţiuni economice, politice şi militare de ordin intern. Dl. Mihalache a primit cu multă satisfacţie propunerea noastră şi era chiar incântat şi ne-a mulţumit de atenţia pe care i-o arătam.- Dl.Senti i-a mai făcut cunoscut că fiind născut în America cunosc la perfecţie limba engleză la care Dl.Mihalache m'a întrebat dacă am relaţiuni la Legaţia Americană.-Eu i-am răspuns că nu am legături şi atunci Dl.Mihalache m-a făcut să înţeleg că este bine să am legături la Legaţia Americană.- La plecare Dl.Senti,pe care Dl.Mihalache îl numea Stefănescu,împreună cu Dl.Bălănescu,i-au propus D-lui Mihalache

..//..

580

să-i organizeze o gardă personală.- Dl. Mihalache a răspuns că aceasta rămâne la aprecierea D-lor şi că are nimic impotrivă.- La plecare am stabilit să-i procurăm materialul informativ de care am vorbit mai sus şi dacă avem să-i comunicăm ceva urgent la telefon, să-i comunicăm prin nume conspirativ şi anume: "Alexandrescu 1, Alexandrescu 2, Alexandrescu 3, etc.,iar fiindcă eu eram Ardelean urma să-i telefonez cu numele conspirativ de "Ardeleanu".-

ss. N.Cârje.

00485

Dl.ION MIHALACHE :

Senti mi se prezentase cu numele de Stefănescu-Senti iar eu îl numeam Stefănescu.- Dela început s'au oferit să-mi facă un serviciu de informaţii şi o gardă personală.- Am refuzat garda personală, dar am acceptat să-mi scoată un buletin informativ de probă şi am convenit că dacă au ceva important să-mi comunice, să se prezinte Dl.Cârje sub numele de Ardeleanu. Mie nu mi-a dat prin gând să am legături cu ceilalţi prin numere conspirative.- Eu nu i-am făcut D-lui Cârje recomandaţii să aibe legături cu Legaţia Americană nici sugestii.

ss.I.Mihalache

Dl.NICOLAE CARJE :

La vre-o săptămână dela prima întâlnire în casă la Dl. Mihalache, ne-am prezentat din nou la Dl.Mihalache,după ce Dl. Senti ne-a anunţat, cu care ocazie Dl. Senti i-a înmânat D-lui Mihalache un plic cu următorul cuprins: Un buletin de sinteză a situaţiei politice internaţionale redactat de mine; diferite piese şi documente dela Statul Major (o hartă militară germană memoriul Generalului Steflea şi alte piese) precum şi diferite note informative cu caracter politic, economic şi militar redactate de ceilalţi.- Dl. Mihalache a frunzărit tot materialul prezentat şi i-a mulţumit pentru el.- Am plecat, rămânând începută.-

ss.N.Cârje.

Dl. ION MIHALACHE :

Nu-mi amintesc dacă a fost şi Dl.Senti atunci când mi s'a adus materialul.- Mi-au adus un buletin de sinteză a situaţiei internaţionale şi note informative din diferite domenii Am frunzărit materialul prezentat şi i-am mulţumit pentru el de politeţă.-

ss.I.Mihalache.

581

Dl.NICOLAE CARJE :

Am mai fost a treia oară la Dl. Mihalache fără Dl.Senti care s'a scuzat că este bolnav.- Si de data aceasta am adus material informativ şi buletinul de sinteză a situaţiei internaţionale săptămânale la care au colaborat în afară de mine şi Senti şi ceilalţi dintre noi.- A treia oară am fost primiţi cu rezervă.- Materialul l-a primit şi la frunzărit fără a-l citi cu atenţie.-

ss. N.Cârje. 00486

Dl.ION MIHALACHE :

Nu-mi aduc aminte dacă i-am primit a treia oară.-

ss. I.Mihalache.

Dl.NICOLAE CARJE :

Am mai fost încă în vre-o două rânduri singur numai cu buletinul de sinteză a situaţiei internaţionale şi l-am întrebat pe Dl.Mihalache dacă interesează acest buletin.- D-sa mi-a răspuns că redactarea acestui buletin implică muncă care trebue să fie răsplătită, deoarece este un buletin bun şi util, şi mi-a dat recomandaţia să mp duc la Dl.Serdici ca să aranjeze să lucrez acolo şi să fiu răsplătit.-

ss. N.Cârje.

Dl.ION MIHALACHE :

Prin trimiterea la Serdici, eu am vrut să mă dispensez de serviciile sale.-

ss. I.Mihalache.

NICOLAE CARJE :

Dl.Mihalache mi-a spus că a luat contact cu Dl.Serdici la Club sau prin telefon şi m'a îndreptat să merg acolo.-

ss. N.Cârje

ION MIHALACHE :

Se poate că am vorbit.-

ss. N.Cârje
ss. I.Mihalache

Drept care am încheiat prezentul proces verbal de confruntare în termen legal.-

ss.Sache Davidescu
Inspector de Poliţie.

ss.Mihai Pârvu.

14 Iul

582

D E C L A R A T I E

00488

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, membru în Delegatia Permanentă a P.N.T., şi Secretar General al P.N.T., declar următoarele:

In ziua de 13 Iulie am fost chemat de Dl. MANIU la sanatoriul D-rului JOVIN, care mi-a spus că trebue să plec fiindcă viaţa mea este în primejdie. I-am răspuns că nu mă pot hotărî. Mi-a cerut un ultim cuvânt până la ora seapte seara.

M'am dus atunci si i-am declarat că nu pot merge, în orice caz nu plec fără soţia mea care era la ţară.

Sotia mea a venit dela ţară aproape de ora 12 noaptea I-am comunicat dispoziţia D-lui MANIU. Sotia mea a refuzat să plece.

A venit aproape de ora 1, Dl. CARANDINO. In ultimul moment m'am decis să execut dispoziţia D-lui MANIU şi am silit pe soţia mea să meargă cu mine, mai ales că merge si Dl. MIHALACHE.

Am plecat fără să ştiu unde si cu cine mă intâlnesc. Spre dimineaţă am ajuns la un loc, care ni s'a spus de un domn ce era în altă maşină că este FUNDULEA.

Abia când s'a luminat bine, am văzut ce persoane mai erau, dar pe care nu le-am cunoscut niciodată. Unul din aceştia a explicat că vom pleca cu avionul care să aterizeze pe un câmp din apropriere.

I-am spus atunci D-lui MIHALACHE si D-lui ILIE LAZAR că totul pare o aventură si o farsă si eu nu vreau să merg.

Dl. MIHALACHE era de acelaşi părere.

In acel mo ent s'au auzit avioanele şi maşina în care eram a plecat pe câmp unde avionul ateriza.

Devlar că nu am primit nici o misiune, că am urmat o dispozitie a D-lui MANIU, care pretindea să stie că viaţa mea este în pericol.

Sotia mea a fost silită să meargă si nu are nici o vină.

14 Iulie 1947. ss/N. Penescu

583

16 Iulie 1947

00489

D E C L A R A T I E .

In continuare la declaraţiile anterioare răspund la întrebările ce mi s'au pus, precum urmează:

1.- Niciodată Partidul Naţional-Ţărănesc n'a făcut politică anti-sovietică. In trecutul lui a dat dovezi multiple de prietenie către marea noastră vecină. Atitudini personale nu angajau partidul.

După 6 Martie 1945 se iscase totuşi o ambianţă de neîncredere faţă de partidul Naţional=Ţărănesc. Unii din partid erau îngrijoraţi de această stare. Dl. EMIL HATIEGANU a fost -după câte-mi aduc aminte- însărcinat să risipească această atmosferă. Am avut impresiunea, în ultima vreme, că acest lucru este posibil. De aceea am aplaudat unele contacte încercate de un fruntaş al partidului, cu conducerea partidului Comunist. Mi s'a părut că o neînţelegere cu acest partid este un pas mare spre risipirea neîncrederei Uniunei Sovietice, faţă de noi, şi pencare noi o consideram nejustificaţi.

De aceea am căutat şi eu unele contacte de acelaş fel, puţine zile înaintea arestării mele.

Nici unul dintre noi nu putem ajunge până la factorii determinanţi, din ţară, ai Uniunei Sovietice.

Am considerat că intrarea în Parlament a deputaţilor naţional-ţărănişti ar putea constitui un început de schimbare a acestei atmosfere.

Credeam că este şi mijlocul prin care s'ar putea libera prietenii noştri închişi.

Politica partidului fusese fixată de comitetul central din 30 Noembrie 1946. S'a convocat din nou comitetul central pentru 19 Iulie, pentru a reexamina politica generală a partidului, faţă de evenimentele în curs.

./.

Sâmbătă 12 Iulie, la ora 1, am fost la dl.MIHALACHE acasă în str.Filaret nr.33 şi l-am întreţinut de aceste preocupări ale mele.

A rămas să le reexaminăm Luni 14 Iulie, când mi-a spus că se întoarce în Bucureşti.

Am vorbit în acelaş sens cu mulţi fruntaşi ai partidului şi pregătisem o consfătuire a lor pentru Vineri 18 Iulie, unde să examinăm problema, în ajunul comitetului central. Cred că trebue să colaborăm în politica internă, pentru a realiza raporturile cele mai bune între poporul român şi Uniunea Sovietică, nu numai între guvern şi marea noastră vecină.

Această politică trebue făcută de partid nu de oameni ~~fixx~~ singuratici. De aceea era nevoe de fixarea ei în chiar comitetul central.

Dl.MANIU nu s'a opus la convocarea comitetului. Mi se pare chiar că a propus-o el însuşi. Nu ştiu dacă dl.MANIU s'ar fi opus în comitet la intrarea deputaţilor în cameră. Eu a-şi fi susţinut-o încă, aşa cum am făcut-o şi în biuroul partidului sprijinit fiind de dl.MIHALACHE. Cred că majoritatea comitetului Central este de aceeaşi părere. Nu am crezut niciodată că memoriile ce făceam pentru uzul celor trei mari puteri (Uniunea Sovietică, America şi Anglia) pot fi considerate ca acte sau atitudini nepretenioase faţă de aceasta. Ele se referă la situaţia internă. Noi suntem prea mici şi slabi ca să ne amestecăm în problemele ce se pun între aceste mari ţări şi nu este bine să le sprijinim pe una contra celeilalte.

Nu ştiu dacă politica pe care dl.MIHALACHE şi cu mine înţelegeam să o facem în ultima vreme, era agreată de dl. MANIU. Afară de un schimb de vederi avut în biuroul partidului, când eu cu dl.MIHALACHE am fost de părere ca deputaţii să participe la cameră cel puţin sporadic şi când dl.MANIU n'a împărtăşit punctul nostru de vedere, nu am mai discutat-o. In comitetul central însă urma s'o desbatem.

Dl.MANIU nu este un adversar al Uniunii Sovietice, dar ambianţa de care am vorbit mai sus, a creat dificultăţi partidului, pe care unii din noi încercam să le împrăştiem. Dl.MIHALACHE ION, dl.POPOVICI -nu-mi aduc aminte- mi-a spus că problema cată să fie rezolvată de acord cu dl.MANIU.

.//.

485

00491

II.- Am făcut parte din delegaţia partidului, care a tratat cu Partidul Comunist în primăvara anului 1944, creearea blocului celor patru partide democratice.

Dl. MANIU mi-a spus atunci că s'a înţeles cu comuniştii, social-democraţii şi liberali să primească fiecare partid acele elemente legionare, care nu s'au făcut vinovate de acte de rebeliune sau alte fapte grave, care pot fi reeducate, pentru că această era cea mai bună metodă de a desfinţa mişcarea legionară.

Dna. ANA PAUKER a făcut -mi se pare la Câmpulung- un discurs, în care a pus la fel problema.

Nu ştiu nominal pe legionarii care s'au înscris în partid.

Dar am căutat să educ tineretul cu ajutorul dlui. VENIAMIN, în spiritualitatea democratică ţărănistă. Am iniţiat conferinţe pentru tinere, conduse -mi se pare- de dl. VENIAMIN.

In primăvară, am fost informat că s'a organizat conferinţe fără ştirea mea. Dl. MIHALACHE s'a sesizat la rândul său.

Am profitat de o întrunire a delegaţiei tineretului universitar pe ţară, m'am dus la această întrunire şi timp de o oră le-am vorbit în sensul că nimeni nu poate lua iniţiative fără ştirea mea şi nu pot face conferinţe pe care să nu le cunoască dl. VENIAMIN sau eu.

Deasemenea, i-am spus că-interzic organizarea tineretului după modelul celulelor sau cuiburilor, dacă o astfel de organizare s'a făcut undeva şi că interzic răspândirea de manifeste sau alte publicaţiuni, fără aprobarea conducerii de partid.

Am făcut aceasta pentru a nu lăsa să planeze un echivoc asupra atitudinei şi politicei mele la Secretariatul General.

In biuroul partidului am raportat despre aceasta.

Precizez însă că eu nu am cunoscut în concret nici o acţiune de organizare pe modelul celulei sau de cuib. Am prevenit însă o astfel de tentativă.

.//.

Referitor la aşa zisa grupare "M",ştiu puţine lucruri. Am aflat-o de ea în toamna anului trecut.Inginerul SERBAN GHIKA,mi se pare, a fost iniţiatorul.Am avut impresia că era o ceartă în generaţia tânără şi aşa zisa grupare "M",era făcută ca să servească unora din tineret contra altora.

Puţin timp după aceea,nu am mai auzit de ea.

Nu ştiu că această grupare să fi avut vreun caracter de acţiune politică subversivă,contra guvernului,fiindcă imediat aşi fi combătut-o.

In metoda partidului -cât timp am fost secretar general- n'am iniţiat acţiunile subversive,pentru care n'am nici o simpatie şi pe care le consideră contrarii structurei partidului şi intereselor ţării.

ss.N.Penescu.

5 aug

copie vezi vol. 3. f 478-490.

487

00493

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, la intrebarea, care a fost politica partidului national tătănesc dela 23 August, răspund :

Pentru perioada 23 August 1944-6 Martie 1945

Asteptam să mi se dea Ministerul Economiei Nat ionale. Dl MANIU mi-a oferit insă Ministerul de Interne. Am cerut Agricultura, dar am fost refuzat. Dl MANIU mi-a cerut să nu iau nici o măsură importantă fără confruntarea sa prealabilă.

N'am putut dat delegatie Dlui TEOHARI GEROGESCU fiindcă cei doi subsecretarii de Stat nationali ţărănisti /Răutu şi Căpătăneanu/ nu primiseră dela Ministri respectivi atributiuni. N'am putut numi pe prefectii de Constanta şi Covrului fiindcă Dl MANIU a considerat că este o slăbire a autorităţii guvernului, dacă se legalizează o stare de fapt ilegală. Pentru acelas motiv n'am putu comfirma prefectii din Moldova, numiti de armatele sovietice. Mai târziu n'am putut stabili un acord cu celelalte partide pentru numirea prefectilor şi primarilor fiindcă Dl MANIU nu-mi dădea deslegare asupra formulei de repartitie a acestora. De pildă nu s'a acceptat nici cererea dlui GROZA ca la Hueduoara să fie numit un prefect propus de Dsa.

Dl MANIU avea depline puteri in partid - date de comitetul executiv din 1937- si el impunea linia politica a partidului.

Chiar inaite de 23 August, Dl MANIU nu se consulta in toate chestiunile nici cu cei trei colaboratorii principali ai săi, Dl MIHALACHE, Dr. LUPU si M POPOVICI. După 23 August nu era posibilă nici o opozitie la politica Dlui MANIU, care se bucura i in partid de un mare prestigiu. Aceasta politică se putea defini de pe atunci ca fiind o rezistentă impotriva elanului reformist si revolutionară a partidului de stânga si de sprijinirea a ţări din partea puterilor anglo-saxone; in cazul pe care il credeam posibil când tinerimea sovietică ar fi căutat prin partidul Co-

./.

588

munist mai ales să dobândească o influentă preponderantă cu România care putea să ducă tara noastră in situatia ţărilor Baltice.-

Criza de Guvern dela 24 Februarie la 6 Martie 1945

00494

Ministrii Nationali-Tărănisti -rămaşi numai că parte fiindcă locul de Ministru fără portofoliu oferit mie si anticipat de comunişti care au fost intrebati de Dl.RADU XENOPOL solicitat fiind de Dl.MANIU, rămăsese liber in urma refuzului meu - am continuat şi am afirmat aceasta politică in timpul guvernului Rădescu.Ei au sprijinit pe Rădescu in toate actiunile acestuia,care urmărea aceleaşi scopuri,aşa de pildă,Rădescu - cred printr'o declaratie - a arătat inoportunitatea reformei Agrare.Deci in Delegatia Permanentă a partidului a fost adus in discutiune un proect de Reformă Agrară elaborat de Dl. MIHALACHE şi deşi,eu,Căpătâneanu,Cezar Spineanu si alţii au cerut depunerea imediată a acestui proect la Comisia dela Agricultură şi aducerea lui in discutia Consiliului de Ministrii, hotărârea luată a fost de a se amâna aceasta,dat fiind că s'ar continua politica lui RADESCU.Dl.MIHALACHE a fost de aceasta părere,aşa incât hotărârea luată a fost de a se amâna Reforma Agrară.-

A a doua chestiune venită la aceia vreme,in discutiunea delegatiei,a fost numirea Prefectilor din Moldova.

Dl.HUDITA,a expus rezultatele vizitei Comisiei Ministeriale,care arezolvat aceste dificultăţi la fata locului.Dl. MANIU si multi membriixai Delegatiei -mai ales Moldoveni in cap cu Dl.Mălăşescu au criticat concesiunile făcute.

Erau si alte probleme de guvern,care veneau in discutia Consiliului de Ministrii.Dl.MANIU nu era multumit cu atitudinea Ministrilor noştrii,pe care îi considera insuficient de dârji. Deaceia s'a si creeat in jurul lor admosfera că au fost o echipă slabă.-

Am convingerea că Dl.MANIU prefera desprinderea de aceasta colaborare,pe care el o cunoştia primejdioasă pentru partid.Este evident că ar fi preferat să dobândească guvernul fără partide de stânga,dar stiind că nu era posibil,se multumea cu o formulă de guvern in care să obtină pentru persoane in afară de partide Ministerele de Război,Interne şi Afaceri Străine.Din cauza acestei ambiante s'a ajuns la insărcinarea D-lui GROZA cu formarea Cabinetului,după demisia lui Rădescu. Dl.MANIU,a sfătuit pe M.S.Regele să nu dea acest mandat D-lui

./.

GROZA, fiindcă acesta nu-l va mai depune, in caz de nereusită a formulei de guvern al tuturor fortelor democratice.

In timpul crizei de guvern, Dl. MANIU, a convocat o sedintă a Delegatiei Permanente pe care a informat-o că Dl. GROZA, i-a propus unul eventual doi sau trei ministrii observatori că D-sa a respins aceasta propunere ca jignitoare pentru partid, de aceea n'a mai consultat Delegatia. Dr. LUPU, si alţi membrii ai delegatiei au făcut rezerve importante asupra politicei care a aruncat partidul in opozitie cu perspective foarte sumbre.-

Câtva timp după aceia, Dr. LUPU si alţi membrii ai delegatiei au cerut convocarea unui for mai larg al partidului unde să se discute probleme de politică generală a acestuia. Dl. MANIU era bolnav. Sedinta s'a tinut acasă la LEUCUTIA, unde Dl. MANIU locuia. Dr. LUPU si alţii au criticat politica D-lui MANIU, căruia i s'a sugerat retragerea dela şefie. Dr. LUPU ia spus lasă mă pe mine fiindcă eu cred că mă înţeleg cu ruşii.

Dl. MIHAI POPOVICI, a făcut o interventie violentă impotriva luărei in discutie a sefiei partidului.

Cu acest prilej s'au afirmat bazele politicei generale a D-lui MANIU, care a fost imprimată partidului.-

Aceasta politică n'a fost expusă intr'o declaratie de principii si ea reeşa din toată actiunea D-lui MANIU si a partidului desvoltate după 6 Martie 1945.

După 6 Martie 1945

Câteva zile după constituirea guvernului GROZA, eram la Dl. MANIU acasă, când a venit VISOIANU, care ia spus: Este şi o veste bună, anglo-americanii au trimis guvernului câte o notă, prin care îi notifică nerecunoaşterea lui, nefiind constituit potrivit intelegerii dela Yalta, adică cu toate fortele democratice ale ţării.-

Dl. MANIU, foarte satisfăcut, a rugat pe VISOIANU, să-i procure notele. De atunci până la criza de Guvern din Mai 1945, ca eveniment important notez declaratia celor trei puteri dela Postdam. Dl. MANIU a văzut in acest act internaţional posibilitatea unei verificări a situatiei interne.

Pasajul privitor la România, putea fi interpretat in sensul că cele trei mari puteri declarau de nereprezentativ Guvernul dela Bucuresti. Am fost insărcinat să comunic D-lui NEGEL / de către Dl. MANIU/ acest punct de vedere. Dl. NEGEL, m'a lăsat să inteleg că după părerea sa Maestatea S. Regele nu poate interveni dacă i se face o comunicare in acest sens la cele trei puteri

./.

aliate. Dl MANIU nu a fost multumit cu acest răspuns . Cred că Dl NICULESCU BUZESTI a vorbit M. S. Regelui mai mult in acest sens,dar nu pot afirma precis.

Nu această interventie a determinat insă - după părerea mea - pe M.S. Regele să retragă increderea guvernului . .

Se cunosc imprejurările in care aizbucnit criza constitutională din Mai 1945,care a durat până la 8 Ianuarie 1946, când sau pus in aplicare hotărârile dela Moscova .

xxxxxxxxxe In acest răstimp amintesc numai manifestatia dela 8 Noembrie când DL MANIU a dat dispozitiuni organizatiei capitalei să manifesteze pentru Rege,in semn de solidarizare a natiunei cu Suveranul şi vizita Dlui Ethridge ,căruia i s'a prezentat un memoriu si materialul documentar ce s'a putut aduna,la actiunea de comunizare a aparatului de stat. Memoriu a fost foarte rezumativ si lucrarea a fost elaborată de o comisiune . Din ordinul DLUI MANIU eu am predat memoriu după ce s'a terminat audienta sa .

<u>După 8 Ianuarie 1946</u>

In primele zile a lunei Ianuarie a sosit la Bucuresti Dul VISINSCHI,HARIMAN şi KLERK KAN,ambasadorii Statelor Unite si Marei Britane la Moscova . Cei doi........ au făcut o vizită Dlui MANIU căruia i-au cerut să primească hotărârea dela Moscova ,singura care a fost posibilă. Dl MANIU ne-a comunicat aceasta ca si esentialul convorbirii. Reesea că Dl MANIU a informat pe ambasadori că guvernul nu--si va tine angajamentul ce va lua. A cerut ca cel putin guvernul să isi ia angajamente precise. In acest scop Dl MANIU a elaborat un mic memoriu Din corespondenta publicate xxxxxxxxx mai târziu,cu prilejul recunoasterii guvernului Groza, am constatat că unele din recomandantiile Dlui MANIU fuseseră retinute de cei doi ambasadorii.

Acel memoriu nu a fost lucrat la secretariat.Dl Ing. RICA GEORGESCU făcea atunci oficiul de interpret si legătura Dlui MANIU,in special delegatia americană. In

In dimineata zilei de 8 Ianuarie am fost la Dl MANIU să-l felicit de ziua lui. Era lume multă. Era si Dl HATIEGANU,căruia Dl MANIU i-a dat să citească un pxxxxxxxx proect de declaratii ce urma să fie citite după masă in Consiliul de Ministri. Dl HATIEGANU a citit textul cu " Ton inalt " cum spunea el si la aceptat fără modificări. Acest text a surprins pe Dl ROMNICEANU,când a fost citit de aceia el a cerut noi instructiuni dela conducerea liberală . Textul era elaborat de Dl MANIU personal. /ss/ PENESCU N. 5.VIII.947

591

00437

Textul declaratiei cuprindea ideia că ministrul national tărănist participă la guvern ca observator al executării angajamentelor luate de guvern prin comunicatul dela 8 Ianuarie şi fată de ambasadorii englezi si americani.

După 8 Ianuarie a urmat o perioadă de raporturi calme între guvern si opozitie. Incetul cu incetul însă admosfera s'a schimbat. Din cauza neautărizării la aparitie a tuturor jurnalelor national tărăniste, care fuseseră suspendate retin cauza felului cu care se aplica cenzura din cauza incidentelor ce se petreceau cu prilejul sedintelor concreselor judetene intre partidele de stânga partizanii nostri ,se fac din nou interventiuni la cei Trei Aliati prin memorii.

Ceamai mare parte din aceste memorii adică cele principale erau semnate de sefi celor celor trei partide de opozitie

Memoriile erau elaborate după indicatiuni date, fie in delegatia permanentă ,fie in birou, fie de cele mai multe ori de Dl MANIU personal. Aceste indicatiuni erau, evident, date secretarului general. El elabora proectul pe care il supunea totdeauna Dlor MANIU , MIHALACHE şi MIHAI POPOVICI. Aceste proecte sau memorii le definitive era citite de secretarul general in Delegatia Permanetă.

Cân memoriile erau comune celor trei partide se lua de obicei de bază unul de proecte, care se amenda si era aprobat de cei trei prezidenti care il semnau totdeauna.

Memoriile importante erau remise aliatilor chiar de prezidentii sau - in numele lor - de secretarii generali.

Memoriile inaintate in perioada după 8 Ianuarie , până in apropierea alegerilor se refereau la următoarele chestiuni : presă, cenzură, agresiuni , legea electorală, observatorii străini la alegeri.

Ele erau ca leit motif incadrarea juridică a acestor interventiuni in acordurile intervenite intre aliati /Yalta, Postdam şi Moscova/ .

Ele repetau ideia că recunoasterea guvernului Groza este conditionată de executarea angajamentelor luate la 8 Ianuarie.

Cred că si după ce această recunoastere a intervenit s'a sustinut mai departe această teză.

Fiecare memoriu desvolta apoi tema pentru care era făcut, dându-se in text sau in anexe elemente de dovadă.

Putin timp inainte de alegeri, Dnii ROMNICEANU si HATIEGANU au făcut câte un memoriu comun - cu caracter de protext

./.

către guvern contra împiedicării lor de a participa la opera de guvernare. Acest memoriu a fost prezentat și aliaților chiar de cei doi miniștri.

Efectual acestor memorii s'a văzut în notele pe care guvernele englez și american le-au trimis guvernului GROZA, atât pentru libertatea presei, cât și relativ la legea electorală și campania electorală.

Am spus mai sus că memoriile erau cunoscute delegatiei permanente. Acesta lucra acu,m din plin. După agresiunea pe care am suferit-o la Pitești aproape trei luni n'am putut lucra, tocmai în Campania Electorală. Am fost suplinit printr'un comitet electoral condus de Dnii CEZAR SPINEANU și AUREL DOBRESCU, care redactau manifestele, în sensul și spiritul acțiunei imprimate Campaniei Electoral de delegatia permanentă.

Sedintele ei se tineau în casa mea, din atentiune pentru mine, care eram imobilizat. Ele aveau loc de 2-3 ori pe săptămână.

Politica și actiunea partidului, fiind deja trasate - cum s'a arătat până aci - aceste memorii în spiritul delegatiei permanente, așa cum acesta a fost format sub influenta Dlui MANIU.

In epoca aceasta se întâmplă trei evenimente : Conferinta de Pace dela Paris, Comitetul central national tărănist și recunoasterea guvernului GROZA.

Despre Conferinta dela Paris mă voi ocupa într'un capitol special.

Comitetul central a tinut ~~xxxxx~~-după 9 ani - primalui sedintă, cu partidul reorganizat -la 3 Iulie. Am citit un raport asupra activității conducerii de partid -adică a dlui. MANIU - din Noembrie 1937 până la 23 August 1944 și de atunci -a partidului până la zi.

Dl. MANIU, a făcut un expozeu a părtilor din aceasta actiune pe care si le rezervase. El a făcut și o dare de seamă asupra situatiunei din acel timp, cu incursiuni în politica externă, asa cum o concepea. Acest discurs a fost publicat în "Dreptatea" imediat după sedinta Comitetului.

In ziua de 4 Iulie, după amiază, Dl. MANIU, si-a depus mandatul de presedinte și a declarat că nu mai poate continua să conducă partidul. Totuși Comitetul Central și unanimitatea delegatiei permanentă l-au silit să rămână presedinte. Cred însă că Dl. MANIU a avut dreptate. Alta era situatia dacă el persista în dimisiune. Comitetul Central n'a ales organele de conducere ale partidului.

./.

comform ordinei de zi.El a rotificat numerile D-lui MANIU,la secretariat ,casierie etc.,cooptările in delegatia permanentă le-a prelungit până a o nouă sedință a Comitetului n'a autorizat conducerea de partid să coopteze şi alti membrii ai delegatiei.Asa au intrat in delegatie domnii: HUDITA,SOLOMON,Dr. PETRESCU,NESTOR BADEA,LEUCUTIA si EMIL HATEGANU.Cu aceste cooptări delegatia permanentă era si mai ferm atasată politicei de intransigentă a D-lui MANIU.Campania Electorală se desfăsoara -după sedinta comitetului cu toată amploarea .-

Se fac memorii si pentru M.S.Regele,confectionate cu aceiasi metodă.

Ele priveau două chestiuni importante ,neconstitutionalitatea sistemului unicamerală si dispozitiunile legei electorale care permutea falsificarea alegerilor.Un proect de lege electorală cuprizând modificările propuse de partid a fost prezentat primului Ministru de Dl.HATEGANU.

Diferentele intre proectul guvernului si al partidului au fost expuse in memoriile adresate Suveranului .M.S.Regele a fost sfătuit,cred de cei trei şefi de partide de opozitie, să nu semneze decretul-lege constitutional si nici pe cel al legei electorale in formele prezentate de guvern.

Comitetul Electoral a elaborat manifeste numeroase adresate tuturor categoriilor de cetăţeni.Tema lor era apărarea proprietaţei /a pământului/ a credinţei,cu factură nationalistă si anticomunistă,aceste două elemente apărând ca strâns legate.-

S'a făcut si un manifest general al partidului semnat de Dl.MANIU.Manifestul către armată,cred că a fost cenzurat. Nu stiu dacă sau dat dispozitiuni de difuzarea lui,fiind bolnav Am însă impresia că totuşi manifestul a fost în parte răspândit.

PERIOADA DE DUPA ALEGEREI

La 2o Noembrie dimineata Dl.MANIU a dat spre publicare ziarului "Dreptatea" un comunicat prin care declara alegerile nelegale si deci nule deci.Un comunicat asemănător fusese dat de Dl.BRATIANU si TITEL PETRESCU.

Pe dealtă parte Dl.MANIU,a cerut lui GATIEGANU să vie imediat la Bucuresti pentru a-şi da dimisia din Minister.

După venirea in Bucuresti a fruntasilor s'a convocat la club delegatia permanentă,având la ordinea de zi nepartici

./.

595

00500

parea deputatilor nationali-tărănisti la lucrările Camerei şi convocarea comitetului central, pentru a ratifica aceasta politică .

In sedinta delegatiei permanente singur Dl.ZANE, a schitat un protest contra punerei delegatiei xxxxxx in fata unui fapt inplinit prin publicarea comunicatului.Delegatii a primit propunerea D-lui MANIU de a nu participa deputaţii in Parlament

Până la sedinta Comitetului Central, convocat pentru 3o Noembrie, sau făcut memorii comune, cu documentare in sprijin, către cei trei aliaţi şi referitoare la felul in care au avut loc alegerile. In acelasi timp Maestatea Sa Regele a fost sfătuit, în principal de Dl.MANIU si BRATIANU de a nu da mesaj de deschiderea Parlamentului. Chiar in dimineata zilei de 3o Noembrie, Dl.MANIU, a avut a doua audientă la Suveran, când se pare că acesta la informat că deschide personal Camera Deputaţilor.-

In numele Departamentului de Stat American Dl.ACHESON a declarat că alegerile din România nu au fost sincere.

In Parlamentul Britanic un purtător de cuvânt al Guvernului a făcut o declaratie similară.

Dl.MANIU a făcut, in fata Comitetului Central, un amplu expozeu asupra politicei partidului cu concluzia că în numele delegatiei permanente D-sa propune abtinerea deputatilor dela lucrările Camerei.

Am citit apoi eu proectul de rezolutiune al Comitetului, cum fusese elaborat in Biroul Partidului ce a fost aprobat in unanimitate.

Dl.MIHALACHE, a făcut apoi un expozeu mai succint.

Sedinta s'a terminat sub semnul unei mari ingrijorări pentru ce va urma. Lupta acum lua forme si mai ample ,chiar mai grave decât părea atunci.

Apelul, redactat de MIHAI POPOVICI, către Natiune, imprima caracetrul acestei lupte.

In cuvântarea sa Dl.MANIU a scgitat, in termeni aproape neaparenţi, pericolul dela Răsărit, care trebue să ne fie prezent in minte. Discursul a apărut in "Dreptatea" din 1 sau2 Decembrie

ss/N.Penescu

5 August 1947.

copie vezi vol. 3. f 491 — 497

545

00501

D E C L A R A T I E

Continuarea la declaraţia din 5 August.-

Dl.MANIU,a făcut declaraţie presei străine asupra felului cum au fost efectuate alegerile şi a prezentat materialul documentar primit până atunci cu care să dovedească falsificarea lor.Acest material documentar a fost trimis / o anexă la memoriul menţionat mai sus şi celor trei legaţii.-

Dl.MANIU,mi-a comunicat că a hotărât împreună cu Dl.BRATIANU şi TITEL PETRESCU,scrisoarea O-N.U-lui cu situaţia din România.M'am rugat să strâng material documentar privitor la alegeri teroarea internă şi situaţia economică precum şi să examinez prezentarea juridică.-

A plecat la Sibiu în ajun de Crăciun.Strângerea materialului a cerut timp.In Februarie abia se ajunsese la o formulare a memoriului făcut de liberali.Proectul făcut de mine şi trimis D-lui Maniu prin SERBAN GHICA,într'un plic n'a fost agreiat.-

La sfârşitul lunei Februarie - dacă nu mă înşel - am fost la Sibiu cu Leucuţia şi am prezentat D-lui Maniu preectul liberal şi materialul documentar cu care a fost de acord de data aceasta.După întoarcerea mea la Bucureşti am auzit că Dl.BRATIANU,a scris D-lui Maniu propunându-i o adresă comună de mulţumire a celor treizpartide către Guvernul American pentru ajutorul propus României.Dl.Maniu a respins negativ în sensul că actualul guvern nu merită să fie ajutat.N'am citit scrisoarea.D-nii MIHALACHE şi POPOVICI,mi-a spus să inspir un articol în „Dreptatea" de mulţumire.-

La începutul lui Martie au loc arestări importante şi cux caracter general.Dl.Maniu este rugat să vină la Bucureşti,partidul fiind foarte impresionant dece se petrecea.-

Indată ce s'a întors şi a luat contact cu Dl.BRATIANU şi TITEL PETRESCU,a cerut să vadă de Dl. Berry şi Holman,Memoriul către O.N.U.,era gata şi cei trei prezindenţi de partid l-au semnat încredinţându-l D-lui Maniu pentru transmitere.-./.

496

In ziua când Dl.MANIU,mergea la Dl.BERRY,eram acasă la BOILA,m'a rugat să-l însoţesc fiindcă nu găsea pe SERDICI,Am fost primiţi de Dl.BERRY şi MELBOURNE.Dl. MANIU a început să expună situaţia externă.Ministrul american l-a întrerupt şi l-a întrebat ce crede despre ajutorul american.Dl.Maniu ia mulţumit în numele partidului dar şi-a exprimat regretul că ajutorul era necondiţionat şi va fi întrepretat ca un gest de favoare pentru guvern.Dl.MANIU,după ce a expus chestia arestărilor a întrebat dacă America mai este interesată în această parte a Europei.Dl.BERRY a evitat un răspuns afirmativ şi a promis că va cere instrucţiuni la Wasington,chiar şi pentru transmiterea intervenţiei la O.N.U.In această privinţă ~~au hotărât să trimită celor trei Miniştri de Externe aflaţi acolo~~ răspunsul a fost negativ.S'a deschis întretimp conferinţa dela Moscova.Cei trei prezidenţi au hotărât să trimită celor trei Miniştri de Externe aflaţi acolo telegramă de protest contra arestărilor şi câte un memoriu.Telegrama a fost redactată de D-niiBEBE BRATIANU, şi TITEL PETRESCU,Memoriile au fost făcute separat.Telegrama şi memoriile au fost trimise prin intermediul Misiunelor din Bucureşti,.-

00502

Conducerea de Partid s'a ocupat apoi de organizarea asistenţei celor închişi.Dl.MANIU,s'a întors la Sibiu în ajunul Paştelor.-

La 25 Aprilie are loc o delegaţie permanentă prezidată de Dl-MIHALACHE,Pe neaşteptate se pune în discuţie tactica partidului fa,ă de venimentele în curs./D-nii CAPATINEANU,SPINEANU,ZANE,NESTOR BADEA,adică adică numai ţărăniştii/ se hotărăşte ca eu să plec la Sibiu să-l informez pe Dl.Maniu că secere constituirea sfatului Parlamentar şi curentul pentru intrarea în Parlament.-Dl. MIHALACHE,favorabil acestei schimbări.După cum vor apărea în capitolul special privitor la mine,discutasem în sărbătorile Paştelui la Dobreşti cu Dl.MIHALACHE,acelaşi lucru în aceleaşi concluzii.Am fost la 1 Maiu la Sibiu pentru executarea mandatului primit.Dl.Maniu a dat un răspuns categoric negativ neadmiţând nici constituirea sfatului Parlamentar.Intors la Bucureşti am remis D-lui POPOVICI, demisiunea mea,cum voiu arăta:Dl.MANIU,a fost chemat la Bucureşti pentru că la 3-4 Maiu s'au efectuat noi şi importante arestări.S'a făcut câte un nou memoriu,pe care l-am prezentat eu cu Dl.BOMNICEANU,D-lui MELBOURNE şi

Secretarului Legaţiei Engleze, Dl. HOLMAN, neputându-ne primi.-

Ingrijorarea se mărea în partid în măsura în care arestările se înmulţeau şi nici o intervenţie anglo-americană nu se producea.-

Intr'o şedinţă a biroului s'a produs redactarea unui apel către toate parlamentele străine.-

Dl. MIHAI POPOVICI, sa însărcinat cu redactarea lui, apelul era făcut în genul memoriilor noastre şi era conceput în termeni destul de tari pentru practicile Guvernului Român.-

Dl. MANIU, a dat textul pentru tradus în englezeşte, D-lui SERDICI, nu ştiu ce s'a făcut dă Dl. MANIU, mi a afirmat mai târziu că s'a trimis.-

Partidul nu lăsa nici o poziţie faţă de tratatul de pace care fusese depus, pentru ractificarea în Parlament. Afară de declaraţia citită de Dl. HATIEGANU, în anul 1946, în Consiliul de Miniştri şi în care se făceau rezerve asupra Basarabiei şi Bucovinei de Nord.-Paternitatea acestei declaraţii aparţine D-lui Mihai Popovici şi HATIEGANU, Dl. Maniu a aprobat în totul a doua zi când a venit în Bucureşti. Dl. MIHALACHE, a desaprobat-o. Biroul Partidului a redactat o declaraţie mai amplă care urma să fie dată publicităţii în Mai Iunie 1947. Delegaţia permanentă a luat în cercetare acest proect, pe care l-a găsit inoportum şi insificient.-Era inoportum pentru rezervele repetate-deşi voalate - referitoare la Basarabia şi Bucovina de Nord ca şi pentru problema repatrierilor. Era insificient ca materii tratate. S'a ales o comisiune din sânul delegaţiei care să dea o altă redactare proectului şi să hotărască momentul publicării lui. Comisiunea s'a întrunit, a fixat bazele noului proect, cu redactarea căruia am fost însărcinaţi, dar nu l-am mai redactat fiindcă situaţia generală internaţională nu mai permitea, ~~fiind situaţia generală~~, după părerea mea o astfel de poziţie.-

La începutul lui Iunie se convoacă din nouă delegaţia permanentă şi toţi parlamentarii pentru a se discuta politica generală şi asistenţa celor arestaţi.-

Dela prima şedinţă se vede atmosfera, Critici vii se anunţau. Au luat cuvântul în primul rând ţărăniştii care au cerut schimbarea tacticei partidului, colaborare cu regimul, intrate în parlament şi acte vizibile pentru înbună-

./.

tăţirea raporturilor cu Uniunea Sovietică.Ardelenii şi unii regăţenii au vorbit în sens contrariu.Dl.MIHALACHE şi cu mine am fost puşi în situaţie grea,findcă nu eram preveniţi de acţiunea celor mai buni prieteni din Regat, care se pare - nu se făcuse în prealabil.-

Dl.MANIU,a făcut la sfârşitul celei de a treia zi a şedinţelor delegaţiei,un amplu expozeu în care a arătat în esenţă că tactica este determinată de adversari.

Azi este în joc existenţa noastră naţională,care este primejduită dela Răsărit.Guvernul este capabil să facă tot.Intrarea în Parlament ar însemna recunoaşterea lui şi mai grav,suportarea hotărârii lor,ce va aduce privitor la dinastie şi poate mai mult încă.-

Delegaţia n'a fost pusă în situaţia să i-a o hotărâre.-

Tactica pe care Dl.MANIU,a denumit-o pentru prima dată,a „rezistenţei naţionale" a rămas mai departe singura politică a partidului,posibilă atât timp cât Dl. MANIU,era Preşedintele lui.-

La 4 Iulie,Preşedintele Camerei,trimite deputaţilor naţional-ţărănişti,invitaţiuni să se prezinte la şedinţele Camerei în cel mult 20 de zile.La 5 Iulie are loc o şedinţă de biurou în care eu propun intrarea în Parlament.Dl.MIHALACHE mă susţine.Dl.MANIU,şi restul biroului se opun.Dl.MANIU,întrebuinţează chiar cuvintele „ar fi un dezastru".-

Se hătărâse convocarea Comitetului Central la început pentru 23 Iulie,apoi pentru 19 Iulie,la ordinea de zi: politica generală a partidului.-

Acest Comitet trebuia să aibă loc într'un moment în care mare parte din partid era în închisorile dela Piteşti,Craiova,Gherla şi Miercurea Ciucului,iar restul cuprinse de frământări şi îndoeli asupra drumului pe care mergeam dela 23 August 1944,sub conducerea D.lui Maniu.-

ss/ Penescu,

7 aug

599

copie vezi vol. 3. f 511 - 515.

00505

DECLARATIE

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar urmatoarele la intrebările ce mi se pun:

1/. Ce a înteles Dl.MANIU prin cuvintele: "Balaurul vrea să ne înghită" şi care este părerea mea in această privinţă.

Am arătat in declaratia mea din 7 August ce a inteles dl.MANIU prin aceste cuvinte nereproduse acolo.

Aceasta insemna, in fond, tendinta expansionistă a Uniunii Sovietice. Impotriva ei România nu putea să se apere decât cu sprijinul Anglo-American.

Deaceea dl.MANIU, considera că este necesar să se dobândească acestsprijin.

Cred că Uniunea Sovietică nu ameninţă existenta României ca Stat indepedent, deci neinglobat in Uniunea Sovietică. Nici un fapt - dela 23 August 1944, până azi- nu justifică o asemenea temere.

2/. Dacă congresele partidului tinute in 1945 si 1946 erau initiate de conducerea centrală, dacă aceasta cunoştia cuvântările tinute acolo şi in intrunirile ce au avut loc la aceea epocă.

In Ianuarie 1945 s'a trimis tuturor organizatiilor instructiuni pentru tinerea congreselor care nu mai avuseseră loc dinainte de 1937.

Ni s'au trimis procesele-verbale in care uneori erau rezumate si cuvântările tinute. In general insă la secretariat nu se comunica programarea de adunări si cuvântările ce sau tinut. Unele din aceste erau trimise direct ziarului "Dreptatea" pentru a fi reproduse.

3/. Cum s'a organizat Campania Electorală.

După cum am mai declarat in campania electorală eram in imposibilitate să activez.

Inainte de 9 August, când am suferit agresiunea, delegatia permanentă a numit un comitet electoral, condus de domnii

./.

CEZAR SPINEANU si AUREL DOBRESCU.

Aceste comitet era insărcinat cu radactarea si tipărirea manifestelor si trimiterea lor la organizatiuni,cu propaganda prin adunări etc.După câte stiu,nu sau dat instructiuni speciale organizatiilor.Fiecare si-a rânduit campania electorală cum a putut mai bine fără un program dela centru.Initiativele erau locale.Tineretul si-a constituit un comitet electoral propriu care trebuia să xe organizeze participarea intregului tineret din judete la lupta electorală.Afară poate,de Bucuresti, această initiativă nu a avut succes.Tinerii din org.locale au luptat sub conducerea prezindentilor acestora,nu sub aceea a comitetului central.

4/. Dacă cunosteam agresiunile si interventiile armatei din timpul alegerilor si in afară de acest timp.

Unele organizatii mi-au trimis rapoarte de felul in care au decurs alegerile,unde erau relatate si incidentele petrecute in timpul efectuării votării,sau mai înainte.Conducerea de partid n'a dat dispozitiuni sau instructiuni pentru apărarea urnelor sau formarea de echipe de şoc.Sau dat numai instructiuni tehnice.

5/. Ce stiti despre organizatia militară din partid?

Complectez cele deja declarate:Când sau constituit cercul de studii si sectiunile profesionale,la inceputul anului 1945,odată cu inceperea reorganizării partidului său creeat si sectii militare.

La cercul de studii s'a constituit sectia apărării naţionale,care era de obiect studiul problemelor de organizare ale armatei.

S'a constituit din initiativa unuia din cei doi veri STOICA şi sectia profesională a militarilor.

Nu m'am ocupat niciodată de aceste sectiuni.

Domnii TASCA ca presedinte si ZANE referent general al cercului de studii pot da relatiuni asupra activităţii sectiei apărării nationale.

Despre sectia profesională n'am auzit că a functionat până când s'a ocupat de ea organizatia Capitalei.

In Sept.1946,grupul de tinerii ofiteri care m'au vizitat a fost condus de avocatul D.IONESCU.

Acesta mi-a spus că acestia ofiteri vor să constitue o sectie militară a tineretului.I-am răspuns că ei trebue să

./.

meargă la secția militară profesională deja existentă. N'am mai auzit nimic despre acești tineri ofițeri. Nici conducerea tineretului nu mi-a vorbit de o secție militară a ei. In apropriere de alegeri am întrebat pe IONESCU dacă printre militarii care au venit la mine s'ar găsi cineva care să mă însoțească în Argeş. N'a fost nimeni.

De activitatea secției profesionale militare nu știu nimic.

ss/ N. Penescu.

7 August 1947

7 aug 502

copie vezi vol. 3. f 508-510 005508

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar la întrebarea dacă Dl. MANIU considera existența României primejduită dela Răsărit și cum concepe Dsa. aceasta primejdie, răsund:

Dl. Maniu consideră că există un pericol pentru România de a intra în cadrul Uniunii Sovietice, prin voința guvernului și a Parlamentului actual sau al altuia mai accentuat comunist.-

Dl. MANIU deducea aceasta primejduire din politica actualului guvern și anume: Acordurile de colaborare economică ce împreună cu convențiile comerciale și prestațiunile armistițiului ar îngloba România în economia Sovietică; din punctele care erau în pregătire între România, Iugoslavia și Bulgaria și care ar urmări acela scop; din ansamblu situației internationale din care s'ar degaja intențiunea popoarelor slave dela Nordul și Sudul României să se unească cu Uniunea Sovietică, România împiedica continuitatea masei slave.-

Dl. MANIU spune c'am aceste lucruri în conversatiuni particulare. In declaratiuni făcute în fața forurilor partidului el a manifestat aceste preocupări în termeni mai clari la sedința din 7 Iunie a Delegatiei Permanente când s'a discutat tactica partidului. Dl. MANIU a spus atunci că aceasta tactică trebue adaptată intentiunilor adversarilor /guvernul/ care pune în primejdie indepedența țării prin scopurile sale. Aceste conversatiuni sau schimbări de vederi au avut loc cu mai multe prilejuri, de pildă: la schimbarea de guvern dela 6 Martie pe care Dl. MANIU o atribuia intervenției categorice a D-lui VASINSCHI în sensul eliminării din guvern a Ministrilor Naționali-Țărăniști; după criza constituțională din Mai 1945, la cuvântările ocazionale ținute de membrii guvernului la diferite ocaziuni, la aplicarea acordului dela Moscova, cunoașterea acordurilor de colabo-

./.

rare economică /Sovromuri/ sau conventiunile comerciale din 1945-1946, la discutarea pactelor cu Iugoslavia şi celui proectat cu Ungaria şi Bulgaria.-

Fără ca Dl.MANIU să fi luat o poziţie fermă si fără ca partidul să fi adoptat o politică sau o atitudine în această privinţă, s'a creeat totuşi în anumite cercuri din partid /in special membrii delegatiei permanente şi apropiaţii D-lui MANIU/ o aprehenziune faţă de aceste perspective.-

In memoriile făcute aliatilor nu s'a făcut nici o aluzie la aceste preocupări, ele având alt obiect.

Este posibil ca Dl.Maniu să fi împărtăşit reprezentantilor politici englezi şi americani în România sau reprezentantului francez pe care îl vedea uneori.-

Cum am arătat in expunerea generală a politicei partidului, Dl.MANIU a întrebat pe dl.BERRY - faţă de mine- în Martie anul acesta, dacă America priveste cu interes România. La aceasta Dl. BERRY a răspuns în termeni generali că Statele Unite privesc cu interes toate ţările din aceasta parte a Europei.

ss/.N.Penescu.

7 August 1947

10 Oug 501

copie vezi vol. 3 f 526 - 535. ~~00510~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul NICOLAE PENESCU, declar urmatoarele:

Organizatia muncitorească este prevăzută de Statut.

Ea a fost creeată, imadiat după 23 August de Dl. ILIE LAZAR, ajutat de dl. ROMULUS GEOROGEANU si de ardelenii aflaţi in România .

Organizatia cuprindea nuclee in multe intreprinderi importante. Aceste nuclee nu lucrau pe faţă. Menirea lor era să atragă cât mai multi muncitori in partid si să ajungă la conducerea comitetelor de fabrică si sindicatelor. Totodată org. muncitorească, constituia o masă de maneuvre pentru orice imprejurări.

Se căuta a se atrage mai ales acele elemente muncitoresti, care nu erau primite in sindicate, cunoscute prin activitatea lor trecută anti-democratică. Pentru recrutarea de elemente in organizatia muncitorească se foloseau lipsurile datorită secetei si urmările războiului, pe care clasa muncitorească le resimtea cea din tâi .

Este evident că se urmărea ingrenarea inchegărei unităţii muncitoresti si folosirea acestor elemente contra ei.

După arestarea lui ILIE LAZAR, anul trecut, organizatia a intrat in descompunere, din cauza certei intre Dl. ROMULUS GEOROCEANU si grupul LAMBRU BERCARU.

Colaboratorii D-lui GEORCEANU: Niculescu, Ionescu C.F.R., Teodorescu, au plecat însă din partid. Grupul LAMBRU, a ajuns astfel la conducere. Dl. MANIU a numit o comisiune interimară sub presedintia D-lui BENIAMIN. Grupul LAMBRU tinea sedinte la club, unde se rosteau de multe ori discursuri cu vădit caracter sovin si provocător. Eu am interzis atunci aceste adunări, printr'un comunicat publicat in "Dreptatea" si afisat la intrarea in Club.

Dl. MANIU, a luat însă partea grupului LAMBRU. S'a pus atunci in discutie reorganizarea sectiei muncitoresti, sub o altă conducere numai pentru Capitală actuala conducere ră-

./.

mânând a organizatiei muncitoresti pe tară. In aceasta situatie se gasea organizatia muncitorească în momentul arestărei lui Lambru .-

Dl. MANIU, încuraja si aci elementele dinamice care erau tot de origină din fostele grupări de dreapta.

Ele imprimau organizatiei muncitoresti un caracter anti-semit si agresiv.

Organizatia aceasta, ca si cea a tineretului, erau apreciate de Dl. MANIU, ca foarte importante pentru anumite actiuni tocmai din cauza acestor caracteristice ale ei.

2/. Organizatia tineretului este prevăzută în Statutul Partidului din 1935,. Ea cuprindea două sectoare: Tineretul Universitar si cel până la 25 ani.

Tineretul Universitar era oarecum autonom. In vârful acestei organizatii era un secretar, care lucra direct cu prezidentul partidului, fiindcă însăşi organizatia era sub conducerea personală a acestuia. La venirea mea la conducerea secretariatului general, am găsit un embrion de organizare. Am căutat s'o adâncesc. Am încurajat deci umplerea cadrului cu cât mai mult continut. Dl. MANIU, dădea o mare importanţă acestei organizatiuni. Tineretul însă manifesta tendinţe naţionaliste, anti semite şi avea infiltratiuni legionare, care ajunseseră până la conducerea lui.

Aceste tendinte sau accentuat si tineretul a scăpat complect din mâna secretarului general, în măsura în care acesta se putea ocupa de partea de organizare a lui. Asa se explică manifestatiunile făcute la 10 Mai anul trecut, manifestele imprimate si difuzate fără stirea mea, fiindcă stiau că nu-mi dau aprobarea si organizarea lui pe modul de cerc /cuib/ sau creerea unei scoli de cadre, condusă de fosti legionari.

Situatia a ajuns atât de gravă, încât -înainte de Paşti- am trebuit s'o aduc în discutia Biroului Partidului, din cauza următoarelor împrejurări:

Am fost informat de elemente democrate din tineret /Dragulănescu, Presedinte pe atunci, Novac si alţii/, că în contra prevederilor regulamentului sectia tinretului a început să se creeze "cercuri" de câte 10 studenti, în care se intra numai după prestarea unui jurământ şi plata unei cotizatiuni. Deasemenea că inginerul VETELEANU cunoscut l gionar, a initiat o scoală de cadre, condusă tot de elemente fost legionare, la care se tineau conferinte în spirit legionar.

./.

506

Am profitat de ocaziunea unei sedinte a delegatiei permanente a Tineretului Universitar pe tară,care s'a tinut la Club, inainte de Paşte,/anul acesta/ m'am dus la aceea sedintă si am făcut o declaratie foarte categorică in sensul că eu nu pot admite cultivarea spiritualitătii legionare in Tineretul National Tărănesc deci nu permit creerea de cercuri si nici scoli de cadre,unde tărănismul este predat de fosti legionari.

Majoritatea delegatiei a rămas neplăcut surprinsă de intenvventia mea.Ea era cu atât mai necesară cu cât conducerea de până atunci a centrului Universitar Bucuresti,trecuse dela DRAGULANESCU -democrat- la fosti legionari,cu prilejul alegerilor,in care au invins elementele fost legionare.Unii din fruntasi tineretului mi-au spus că dacă ei nu lucrează de acord cu aceste elemente, pierdea tineretul,care merge spre dreapta, in vreme ce partidul se complace in echivoc.

Sesizat de un memoriu al lui DRAGULANESCU si de cele petrecute la delegatia permanentă a tineretului,am convocat o sedintă specială a biroului partidului,unde am expus cele de mai sus si am cerut să se ia imediat măsuri pentru curmarea acestor stării.Dl MANIU nu a agreia insă punctul meu de vedere. Ca de obicei când nu-i plăcea o atitudine a noastră,ridica sedinta fiindcă avea o intâlnire importantă.Am aflat că unii membri ai delegatiei -cei din club- s'au plâns Dlui MANIU contra mea . Dl MANIU nu mi-a spus nimic insă,fiindcă văzuse atidudinea mea. XXXXXXXX Este evident că orice actiune indrăzneată a tineretului / manifestatiuni,manifeste clandestine/ plăcea Dlui MANIU să intretină o permanentă stare de agitatie .Predominarea elementelor dinamice -foste legionare- in organizatia Tineretului a fost incurajată de Dl.MANIU.

3/. In afară de cele declarate anterior,privitor la cercul profesional militar,adaug:

Potrivit Statutului puteau să existe două sectiuni militare,una apartinând Cercului de Studii si Documentare,prezidat de profesorul TASCA,având referent general pe Dl.ZANE si cealaltă,sectia profesională.

Aceasta din urmă se compunea din sectiile profesionale militare din fiecare judet si Capitală,care aleg un presedinte si un secretar pe tară.

Eu nu m'ammai ocupat niciodată de sectia profesională, al cărei rost nu-l vedeam.Ce probleme profesionale pot desbate militarii in rezervă.Această se intelege la alte categorii de profesionisti liberi sau functionari,care sunt in curs de acti

vitate.Nici generalii -toti foarte in vârstă- nu doreau să colaboreze cu mine.

Ei lucra cu Dl.MANIU,sau,-pentru organizatia Capitalei- cu Dl,MIHALACHE.Am auzit pe generalul ZORZOR că se lucrează la un proect de reorganizare al armatei.Am inteles că acest studiu se făcea la sectia militară dela cercul de studii si documentare Era de resortul D-lui ZANE.EU n'am stiut de existenţa in fapt a sectiunei militare pe ţară,decât atunci când am primit raportul si scrisoarea G-ralului NEGREI,adresate D-lui MIHALACHE şi când am auzit că existau chiar neintelegeri pe chestiunea conducerii aceste sectiuni, deferite spre rezolvarea D-lui MANIU.Am primit odată la secretariat doi ofiteri deblocaţi,care au cerut să se inscrie in sectia militară.Iam indreptat la G-ralul NEGREI

De curând am primit vizita unui Lt.Col.eliberat dela Miercurea Ciuc,care mi-a spus că face parte din sectia profesională militară din Jud,Tulcea.Nu stiu ce importanţă a dat Dl.MANIU, acestei sectiuni.Dacă insă ea putea cuprinde câti mai multi ofiteri deblocati ea putea atunci să joace un rol important in acţiunea D-lui MANIU,alături de sectoarele muncitoresti a tineretului.-

3/, Eu am făcut declaratiile mele nu pentru judecători ci pentru crônicarul ziarelor de mâine.

De când forurile partidului a început să lucreze dela inceputul anului 1945 -nu se mai poate vorbi de politica D-lui MANIU,personal ci de a partidului,prin delegatia permanentă si prin comitetul actual executiv.

Dacă delegatia permanentă si comitetul central au tarificat sau a primit aceasta politică a D-lui MANIU,nu mai putin ea a devenit prin aceasta politica partidului.

După alegerile dela 19 Noembrie,reactiunea contra acestei politici,care se produsese primadată după constituirea guvernului dela 6 Martie 1945,care ~~inceputse~~ a inceput să se manifeste. Ea a fost la inceput timidă,mai ales când se manifesta in forurile partidului,unde imbrăca forma expozeurilor docnetice sau a generalitătilor istorice.

Ceiace la inceput a fost numai o stare sufletească,a luat incetul cu încetul conturul mai precise,atunci când evoluţia evenimentelor arpta mai evidente greselile comise.

In capitolul "Secretarul General" din declaratia din 7 August am arătat incercările nule desigur timide,ca şi ale celor lalte,de a pune in discutie aceasta tactică.

./.

508

In declaratiile, date ca răspuns la intrebări precise /tineret, muncitori/ am arătat şi intentiunile mele ferme pentru a opri anumite tendinte, cu care nu puteam fi de acord. Am arătat deasemenea lipsa mea totală de contact cu unele sectiuni ale partidului /cea militară în deosebi/ şi, in parte, cu politica externă, care era rezervată exclusiv D-lui MANIU.

Desi secretar general al partidului, eu eram străin de unele activităţi în anumite sectoare din partid.

Atunci când Dl. MANIU, a hotărât să mă determine a pleca in străinătate nu mi-a vorbit de vre'o misiune. A putut s'o aibă in minte si să consider că eu voi lucra acolo sub directivele D-lui MIHALACHE. Dl. MANIU, nu-mi precupetea elogiile, care desigur m'au măgilit totdeauna, dar nu m'au impiedicat să văd realitatea.

Criticile aduse tacticele partidului, aşa cum a fost expusă de Dl. MANIU sin sedinta Delegatiei Permanente nu sunt insă nimic fată de recunoaşterea publică, făcută de Dl. MANIU, insăşi prin organizarea plecării noastre in străinătate.

Dacă trebuia să mergem să cerem intenventiuni pentru schimbări in România, aceasta insemna că în interior nu mai era nimic de făcut.

In ajunul Comitetului Central, incearcă să plece cu avionul Vicepresedintele si secretarul general al partidului. Este mărturisirea categorică a infrângerii din interior si expunerea celor care plecau la dezaprobarea partidului si chiar la ridicul.

Marele Partid National-Tărănesc se prăbuseste la Tămădău.

Durerea pe care eu am resimtit-o in clipa când şuera gloantele politistilor, in dimineata de 14 Iulie, a fost imensă. Ea se oglindeste in primele declaratii date anchetatorilor.

Am executat o dispozitie a D-lui MANIU, fără să mă gândesc la urmări.

Tămădăul era totuşi fatal, pentrucă n'am stiut să adaptăm tactica partidului la imprejurările internationale si interne existente corespunzătoare intereselor poporului.

Partid de stânga, trebuia să colaborăm cu partidele muncitoresti asa cum am făcut si altădată.

In loc de aceasta ne-am asezat intr'o postură ~~aa~~ de adversitate fată de ele, făcând din partid o armă de apărare şi de refugiu a burgheziei si a elementelor de dreapta, deci o piedică in calea tranformărilor sociale. Care vin si pe care, noi insine in tineretea Partidului Tărănesc, le-am dorit şi am luptat pentru ele.

./.

Am plecat dela ideea falşe dar sustinută de Dl.MANIU -cum am arătat- ca pretinsa expansiunea sovietică va trece peste trupul României.

Am crezut a priori,că nu putem colabora cu partidele munci toresti fiindcă acestea ne vor numai ca anexe.Am pierdut rând pe rând toate pozitiile pe care le-am avut.

Sau reinviat toate sloganele trecutului,fără să ne dăm seama că ducem lupta contra formelor noui de viată,noi vechii tărănişti care deaproape 3o de ani luptăm pentru idealuri ce le puteam asa de usor infăptui in tovărăsia partidelor munci toresti,ne-am trezit in tabăra adversă şi alături de cercuri si elemente nedemocrate.

Noi,colaboratorii D-lui MANIU,din birou si delegatia permanentă suntem de vină că am ajuns aci,desi mulţi dintre noi eram oameni de pregătire spriritual㸠si sufletească profund democratică,fiindcă n'am stiut să ne debarasăm la timp de ceiace un coleg spunea "Mesianismul" in care am crezut.

Cred în conştiinţa mea,că-mi servesc mai bine ţara recunoscând o gresală decât persistând în ea.

ss/N.Penescu.

1o August 1947.

copie vezi vol. 3. f 700-705

30 Sept

510

DECLARATIE
==========================

Privitor la archiva dela club, complectez declaraţia mea anterioară cu următoarele :

N'am ştiut că dl.Ionescu a adus o parte din archiv pe Str.Treisprezece Septemvrie.

El mi-a spus că a dus ceva la un prieten fără a-mi spune la cine.

Archiva dela secretariat nu conţinea dosare cu fişe ale oamenilor politici, lucrate de secretariat. Asemenea dosare au fost făcute de Boşca Mălin personal şi le ţinea într'o casă de fier. După dispariţia lui Boşca Mălin casa de fier a fost adusă dela Biroul presei în camera arhivei, dar nu ştiu la ce dată, lămuriri pot fi date de dnii Ionescu şi Ioniţă. Atunci când am cerut comisiei de presă îndepărtarea lui Boşca Mălin, unul din principalele motive a fost şi acel al maniei acestui om de a face spionaj şi mie - auzisem - mi-a făcut dosar. Dl.Maniu îl sprijinea. Il considera ca un om înzestrat. L'a însărcinat să facă istoricul romanţat al acţiunei, care a dus la 23 August 1944. Dl.Ionescu mi-a adus odată la mine la birou o lucrare broşată a dlui Ilie Lazăr şi un dosar cu hârtii variate găsite tot în casa de fier la biroul presei, printre care era şi o demisie a mea - mai veche - dată tot dlui Popovici. Am dus la dl.Maniu broşura şi dosarul. Am reţinut scrisoarea pe care i-am arătat-o dlui Popovici, care mi-a explicat că el a dat hârtiile lui Boşca Mălin ca să le pună la adăpost. Printre hârtii se găseau şi copii de pe memoriile către aliaţi. De prezenţa dosarelor cu fişele oamenilor politici în casa de bani ştiu persoanele mai sus arătate.

In arhiva secretariatului se mai găseau următoarele dosare cu documentele ce arăt mai jos:

./.

I. Un dosar cu copii după memoriile adresate celor trei misiuni (rusă, engleză şi americană) cu anexele lor.

II. Unul sau mai multe dosare cu lucrările făcute de liberali pentru sprijinirea cauzei româneşti la conferinţa păcii. Printre aceste lucrări mi-aduc aminte de :

1). Un memoriu a dlui Papacostea privitor la Dobrogea şi Cadrilater;

2). Un memoriu asupra problemei Ardealului din punct de vedere istoric, etnografic şi al unităţii sale economice (nu-mi aduc aminte autorul),

3). Un memoriu asupra Basarabiei, lucrat cred, de dl.Gh.Bratianu;

4). Un memoriu asupra minorităţilor lucrat de dl. Ghiţă Pop şi

5). Două lucrări asupra problemei Dunării.

După aceste lucrări s'au făcut la Secretariat mai multe exemplare pe care le-am distribuit după cum urmează:

1). Din ordinul dlui Mihai Popovici, câte un exemplar a fost dat dlui Dimitrie Gusti, la plecarea sa în America, dlui Franasovici, dlui Popovici personal pentru un diplomat străin şi dlui Maniu pentru a fi trimise dlui Gafencu.

III. Un dosar cu lucrări privitoare la Armistiţiu şi anume:

Extrase din lucrarea dlui Mihail Ghelmegeanu,pe care acesta a dus-o la Moscova în 1945 din convenţiile din 1945, din acordurile din 1946 şi date privitoare la aceste acorduri, convenţiuni şi executarea armistiţiului, procurate tot de dl.Ghelmegeanu dlui Mihalache dela care le-am avut.

IV.- Un dosar cu circulările trimise organizaţiilor acesta a rămas la club.

V. Dosarele cu rapoartele organizaţiilor privitor la felul cum au decurs alegerile, cărţi de alegători - dovedind delicte electorale, declaraţii şi câteva zeci de mii de cereri de înscrieri în listele electorale, care s'au făcut la clubul central.

Aceste erau în pachetul care a fost adus de mine de acasă şi încredinţat ofiţerului american potrivit in-

./.

dicaţiunilor ce am primit, pe lângă pachetele cu declaraţiile de înscriere în liste, care se găseau la dl.Haţieganu, cu alte dosare pe care nu le cunosc.

S'a mai constituit un dosar al conferinţei de pace cuprinzând cele două memorii Gafencu şi un raport asupra felului în care s'a executat convenţia de armistiţiu ce a fi servit la întocmirea memoriilor Gafencu. Le-am arătat pe toate delegaţiei Gafencu. Dl.Zane şi Serdici au contestat exactitatea cifrelor.

Memoriul către O.N.U. şi telegrama din Martie către cei trei miniştri de Externe au rămas la liberali.

La mine au mai rămas dosarul cu primele hotăriri ale delegaţiei permanente şi comitetului central, care cred că se găsesc în arhiva clubului. Declar că nici odată n'am avut în arhiva secretariatului sau eu personal vreun dosar sau vreo hârtie cu caracter ilegal sau compromiţător, nici n'am văzut vreidată un asemenea document sau ceva în legătură cu acţiuni în străinătate sau tinzând la răsturnări interne pe căi ilegale. Deasemenea n'am avut niciodată informatori dintre funcţionarii de Stat. Nu cunosc nici un funcţionar din Ministerul de Interne (Siguranţa), Prefectura Poliţiei Serviciul Special, etc., care să-mi fi servit informaţiuni dela aceste autorităţi, ce aflam, era dela persoane particulare şi întâmplător erau lucruri necontrolate şi de multe ori neverosimile. Acestea le comunicam uneori Biroului partidului.

ss. N.Penescu.

30 Septemvrie 1947.

Fişă

00520 517

NICULAE CARANDINO, membru în Delegaţia Permanentă a Partidului Naţional-Tărănesc, director al ziarului "Dreptatea" ziarist, născut în Brăila la 20 Iulie 1905, fiul lui Gherasim şi al Elenei, căsătorit, domiciliat în Bucureşti, Str. Spiru Haret Nr.16, declară următoarele :

In seara zilei de 13 Iulie 1947, am luat hotărârea de a părăsi ţara cu avionul la ordinul Domnului Maniu. Destinaţia era pentru Turcia.

Am fost chemat de Preşedintele Partidului Naţional-Tărănesc pe la orele 20, în ziua de 13 Iulie 1947, pentru a-mi comunica plecarea împreună cu alte trei persoane: Dl.Ion Mihalache, Dl.Ilie Lazăr şi Dl.N.Penescu.

Soţia mea a aflat din spusele mele pe la orele 22-23 în aceiaşi seară despre proectul meu de plecare şi la îndemnul meu a consimţit să mă întovărăşească. Tiu să menţionez că nu aveam nici un fel de alte cunoştinţe despre această chestiune şi în consecinţă nu are nici o vină personală în cele ce s'au întâmplat.

Am primit instrucţiuni dela dl.Maniu pe la orele nouă seara în ziua de 13 Iulie ca să-mi fac bagajele să fiu gata pentru orele 1 din noapte la rondul tramvaiului Nr.14, la capul liniei în ziua de 14 Iulie.

In acest scop, m'am pregătit, mi-am luat lucrurile şi nevasta şi m'am dus cu maşina lui Ilie Lazăr la punctul de întâlnire la rond. De acasă am plecat cu un taxiu până la Arcul de Triumf, unde l-am găsit pe Ilie Lazăr aşteptându-mă conform instrucţiunilor ce am primit dela dl.Iuliu Maniu.

Cu maşina lui Ilie Lazăr în care era numai el şi şofeurul, am urcat cu soţia mea şi am mers până la capul liniei 14, Şoseaua Iancului. De aici am plecat cu aceiaşi maşimă după ce în prealabil am anunţat domiciliu şi pe dl.N.Penescu, anume trecând cu maşina pe la el în Str.Mureşanu 16.

Dela capul liniei 14 am pornit cu aceiaşi maşină în care mă aflam, mai departe spre aerodrom, în scopul de a aştepta avionul care urma să sosească.

Am aşteptat acolo până aproximativ între orele 6,30 - 7 dimineaţa. Mai sosise în acelaş punct dl.Ion Mihalache, dl.Penescu şi D-na, precum şi patru tineri necunoscuţi de mine decât înn aceiaşi seară şi care urmau să asigure executarea tehnică a plecării.

La sosirea avioanelor au venit cu maşinile pe teren şi au descărcat bagajele. In timp ce unii se urcau în avion, au răsărit din vale agenţii poliţiei care au tras focuri asupra noastră, probabil spre intimidare. Am fost culcaţi şi perchezitionaţi.

Nici asupra mea, nici asupra soţiei mele nu s'a găsit nici un fel de armă. După aceea am fost încărcaţi în maşină şi transportaţi spre Capitală la Inchisoarea Malmaison.

Susţin, stărui şi semnez.

In a doua declaraţie, N.CARANDINO Arată următoarele :

Aproximativ acum două săptămâni, poate mai mult, a avut loc Delegaţia Permanentă a Partidului, la care nu am participat. Am aflat că s'ar fi discutat continuarea Sfatului Parlamentar.

In ultimele zece zile cu prilejul reorganizării ziarului "Dreptatea", am fost convocat la Consiliul de Administraţie al gazetei şi apoi la Biroul partidului, cu care prilej am discutat în contradictoriu cu fruntaşii respectivi : Iu-

liu Maniu, Ion Mihalache, G.Zane, Ion Hudiţă, Ghiţă Pop, Lazăr Iliescu, Ştefan Mihăescu,etc. Am discutat exclusiv probleme privitoare la gazetă.

Acum aproximativ o lună luând hotărârea de a părăsi ţara din motive profesionale şi ordin profesional, am comunicat acest fapt D-lui Maniu, D-sa n'a dat nici un răspuns.

Prima oară când dl.Maniu a discutat cu mine problema plecării a fost în seara zilei de 13 Iulie, aproximativ orele 7-8. Cu această ocazie, D-sa mi-a spus să mă pregătesc de plecare, fără să-mi spună cine mă va însoţi.

Menţionez că d-sa m'a căutat în cursul zilei şi nu m'a găsit decât prin telefon acasă seara, când a comunicat să viu la el urgent. Telefonând acasă am aflat că sunt căutat şi m'am dus să-l văd pe Bulev.Dacia. La această întrevedere,în afară de cele spuse mai sus, m'a rugat să reviu la orele 9.30 pentru a primi instrucţiuni.

In acest interval de timp m'am dus acasă şi mi-am făcut bagajele. Soţia mea lipsea.

La orele 21.30, m'am prezentat la Dl.Iuliu Maniu. Aci dl.Maniu mi-a spus următoarele : mai urmau să plece dl.Ion Mihalache, dl.N.Penescu eventual cu D-na şi Ilie Lazăr. L-am întrebat pe dl.Iuliu Maniu ce voiu avea de făcut în străinătate. Mi-a răspuns că nu are el să mă înveţe pe mine,ştiind eu foarte bine cum să mă descurc. Fireşte, a adăugat,că trebue să lupt pentru democraţie,pentru libertăţile publice şi pentru uşurarea regimului din închisori.

Nu mi-a dat nici o altă îndrumare. Mi-a spus doar că avionul va ateriza în Turcia. L-am întrebat cum a organizat plecarea şi mi-a răspuns că foarte bine.

La ora 21.30 era şi dl.Ion Mihalache. Au venit ceva mai târziu şi doi tineri : Inginer Popescu şi Gafencu. Discuţii-

le au fost în jurul plecării. Dl.Iuliu Maniu ne-a ţinut un discurs în care ne-a explicat răspunderea pe care o au,transportând persoane atât de însemnate. Din ce spuse, Dl.Maniu a atras atenţia asupra misiunei lor şi le-a mulţumit pentru sacrficiul pe care-l fac pentru ţară. Nu a spus decât propoziţiuni de ordin general referitoare la dragostea de ţară,la importanţa împrejurării.

Odată ajuns acasă am povestit soţiei mele despre plecare şi am îndemnat-o să vină cu mine. Şi-a făcut bagajele repede, am luat o maşină şi am plecat.

Servitoarei şi poştarului am spus că plecăm la Mangalia

Dl.Ion Mihalache a ascultat în timpul întrevederei, dispoziţiile de ordin general ale D-lui Iuliu Maniu, cât am fost de faţă nu-mi amintesc de ceva deosebit, afară de cele spuse mai sus de dl.Iuliu Maniu şi reluate sub altă formă de dumnealui. Dl.Mihalache a precizat că motive de securitate personală îl îndeamnă să plece şi că odată ajunşi,le va explica arătând că trebue să lupte pentru democraţie şi libertate, pentru apărarea vieţei deţinuţilor politici. D-sa a adăugat că aceştia din urmă problemă i se pare principală.

Dl.Iuliu Maniu a vorbit cu tinerii Popescu şi Gafencu mai multe chestiuni banale, întrebându-i cu ce se ocupă în viaţa de toate zilele şi părând chiar interesat de felul în care Ing.Popescu îşi recomanda iscusinţa în meserie.

Pe inginerul Popescu şi Gafencu i-am cunoscut pentru întâia oară în aceiaşi seară la Dl.Maniu.

De acasă am plecat cu soţia mea să întâlnim pe Ilie Lazăr. Impreună cu el şi cu maşina lui, cu un şofeur am trecut pe la dl.Penescu pentru a-l lua cu noi. Dl.PENESCU însă a venit cu soţia sa în altă maşină. Cu Ilie Lazăr n'am discut nimic deosebit pe drum. Nevestei mele îi era frică, iar el făcea glume şi o liniştea. Nici eu nici soţia mea nu am avut

nici un fel de armament asupra noastră.

Dela ultima staţie a tramvaiului 14 am pornit spre aerodrom cu maşina lui Ilie Lazăr cu care venisem, lângă şofer Ilie Lazăr, în fund eu şi nevastă-mea, plus bagajele.

Şofeurul era îndrumat spre locul unde mergeau maşinile dinainte. Am ajuns pe la orele 3 aproximativ. Unii au mai coborât din maşină să se odihnească pe iarbă, sau să se plimbe puţin pe lângă perdeaua de salcâmi.

Chiar dacă aşi fi apreciat că nu am încredere în organizare şi că nu trebue să plec, sunt convins că n'aşi fi isbutit să modific hotărârile D-lui Iuliu Maniu referitor la plecare.

Discuţiile care au fost până la sosirea avionului, s'au referit la plasarea în avioane (persoane şi bagaje), la problema volumului bagajelor, la teama şi la aprehensiunile soţiei mele, la gândul exprimat de noi toţi asupra celor rămaşi acasă, din partid şi din familie, etc. etc.

Aceasta este declaraţia pe care o semnez de bună voie.

In a treia declaraţie, N. CARANDINO declară următoarele:

S'a găsit la mine o carte de vizită proprie, pe care sta scrisă o adresă dictată mie de dl. Maniu. Adresa este mi se pare a unei rude a D-sale : Lucreţia Tarcea din Cleveland Manor, Avenue 10746 număr de casă. Pe verso o altă adresă: Aurelia Radu şi părintele Vasile Haţieganu care este preot la Biserica Română din New-York. Desre Aurelia Radu nu ştiu nimic decât că ar fi rudă cu Lucreţia Tarcea.

Adresele mi s'au dat de dl. Iuliu Maniu, ca să corespondăm sau eventual să vedem persoanele respective în ipoteza în care ne-am fi dus acolo.

S'a găsit la mine şi o altă carte de vizită adresată

soţiei profesorului Decci, pe numele ei Maricara Muntiu,care locueşte în Istanbul şi pe care nu o cunosc aşa cum nu cunosc nici pe ceilalţi. Cartea de vizită a fost scrisă de Vlad Haţieganu şi a fost remisă D-lui Mihalache care mi-a încredinţat-o mie s'o păstrez.

Cred că autorul rândurilor a înţeles prin "importanta misiune" activitatea noastră viitoare la Istanbul şi aiurea, adică lupta pentru democraţie şi libertate. La întrevederea din 13 Iulie, orele 21.30, printre alţii era şi Vlad Haţieganu, care a scris în faţa noastră cartea de vizită menţionată mai sus.

Din conversaţiile de atunci, n'a reeşit nici o misiune precisă, cel puţin în faţa mea. Totuşi s'a vorbit de plecarea spre Turcia şi eventual de acolo în alte locuri (Elveţia, Franţa, Anglia, America) unde ar fi fost cazul.

S'a mai discutat despre complectarea Biroului şi anume despre acela care ar fi urmat să ia locul D-lui Penescu absent. Dl.Iuliu Maniu a propus pe dl.Veniamin, fără ca dl.Mihalache să facă vreo obiecţie, aceasta în discuţia din aceiaşi seară dela 13 Iulie 1947.

Astăzi, ziarul este condus de un consiliu de administraţie prezidat de dl.Ştefan Mihăescu,casierul partidului şi de un administrator delegat,dl.Lazăr Iliescu. Aceste măsuri au fost luate în şedinţa Biroului dinainte de 10 Iulie, dată la care eu am luat un concediu de o lună de zile.

Această declaraţie o dau de bună voie şi o semnez cu mână proprie.

(ss) N.Carandino.

3

519

00526

14 Iulie 1947

D E C L A R A T I E

NICULAE CARANDINO,membru în Delegaţia Permanentă a Partidului Naţional-Ţărănesc,director al ziarului "Dreptatea", ziarist,născut în Brăila la 20 Iulie 1905, fiul lui Gherasim şi al Elenei,căsătorit,domiciliat în Bucureşti str.Spiru Haret nr.16 declar următoarele:

In seara zilei de 13 Iulie 1947, am luat hotărârea de a părăsi ţara cu avionul la ordinul dlui.MANIU.Destinaţia era pentru Turcia.

Am fost chemat de preşedintele Partidului Naţional-Ţărănesc pe la orele 20,în ziua de 13 Iulie 1947,pentru a-mi comunica plecarea împreună cu alte trei persoane:Dl.ION MIHALACHE,dl.ILIE LAZAR şi dl.N.PENESCU.

Soţia mea a aflat din spusele mele pela orele 22-23 în aceiaşi seară despre proectul meu de plecare şi la îndemnul meu a consimţit să mă întovărăşească.Ţiu să menţionez că nu aveam nici un fel de alte cunoştinţe despre această chestiune şi în consecinţă nu are nici o vină personală în cele ce s'au întâmplat.

Am primit instrucţiuni dela dl.MANIU pela orele nouă seara,în ziua de 13 Iulie ca să-mi fac bagajele să fiu gata pentru orele 1 din noapte la rondul tramvaiului nr.14,la capul liniei în ziua de 14 Iulie.

In acest scop,m'am pregătit,mi-am luat lucrurile şi nevasta şi m'am dus cu maşina lui ILIE LAZAR la punctul de întâlnire la rond.De acasă am plecat cu un taxiu până la Arcul de Triumf,unde l-am găsit pe ILIE LAZAR aşteptându-mă conform instrucţiunilor ce am primit dela dl.IULIU MANIU.

Cu maşina lui ILIE LAZAR în care era numai el şi şoferul,am urcat cu soţia mea şi am mers până la capul liniei 14,şos.Iancului.De aici am plecat cu aceiaşi maşină după ce în prealabil am anunţat domiciliu şi pe dl.N.PENESCU,anume trecând

520

00527

cu maşina pe la el în str.Mureşanu 16.

Dela capul liniei 14 am pornit cu aceiaşi maşină în care mă aflam,mai departe spre aerodrom,în scopul de aştepta avionul care urma să sosească.

Am aşteptat acolo până aproximativ între orele 6,30-7 dimineaţa.Mai sosise în acelaş punct dl.ION MIHALACHE,dl. PENESCU şi dna.,precum şi patru tineri necunoscuţi de mine decât în aceiaşi seară şi care urmau să asigure executarea tehnică a plecării.

La sosirea avioanelor au venit cu maşinile pe teren şi au descărcat bagajele.In timp ce unii se urcau în avion,au răsărit din vale agenţii poliţiei care au tras focuri asupra noastră,probabil spre intimidare.Am fost culcaţi şi percheziţionaţi.

Nici asupra mea,nici asupra soţiei mele nu s'a găsit nici un fel de armă.După aceea am fost încărcaţi în maşină şi transportaţi spre Capitală la Inchisoarea Malmaison.

Susţin, stărui şi semnez.

ss.Nicolae Carandino.

15 Iulie 1947

DECLARATIE

N.CARANDINO,membru în Delegaţia Permanentă a Partidului Naţional-Ţărănesc,declar următoarele:

S'a găsit la mine o carte de vizită proprie,pe care sta scrisă o adresă dictată mie de dl.MANIU.Adresa este mi se pare a uneirrude a d-sale:LUCRETIA TARCEA din Cleveland Manor,Avenue 10746 număr de casă.Pe verso o altă adresă: AURELIA RADU şi părintele VASILE HATIEGANU,care este preot la Biserica Română din New-York.Despre AURELIA RADU nu ştiu nimic decât că ar fi rudă cu LUCRETIA TARCEA.

Adresele mi s'au dat de dl.IULIU MANIU,ca să corespondăm sau eventual să vedem persoanele respective în ipoteza în care ne-am fi dus acolo.

S'a găsit la mine şi o altă carte de vizită adresată soţiei profesorului DECCI,pe numele ei MARIOARA MUNTIU,care locueşte în Istambul şi pe care nu o cunosc aşa cum nu cunosc nici pe ceilalţi. Cartea de vizită a fost scrisă de VLAD HATIEGANU şi a fost remisă dlui.MIHALACHE,care mi-a încredinţat-o mie s'o păstrez.

Cred că autorul rândurilor a înţeles prin "importanţa misiune" activitatea noastră,viitoare,la Istambul şi aiurea,adică lupta pentru democraţie şi libertate.La întrevederea din 13 Iulie, orele 21,30,printre alţii era şi VLAD HATIEGANU,care a scris în faţa noastră cartea de vizită menţionată mai sus.

Din conversaţiile de atunci,n'a reeşit nici o misiune precisă,cel puţin în faţa mea.Totuşi s'a vorbit de plecarea spre Turcia şi eventual de acolo în alte locuri (Elveţia, Franţa,Anglia, America)unde ar fi fost cazul.

S'a mai discutat despre complectarea Biuroului şi anume despre acela care ar fi urmat să ia locul dlui.PENESCU,absent.Dl. IULIU MANIU a propus pe dl.VENIAMIN,fără ca dl.MIHALACHE să facă vreo obiecţie,aceasta în discuţia din aceiaşi seară dela 13 Iulie 1947.

Astăzi,ziarul este condus de un consiliu de administraţie,

prezidat de dl. STEFAN MIHAESCU, casièrul partidului şi de un administrator delegat, dl. LAZAR ILIESCU. Aceste măsuri au fost luate în şedinţa Biuroului dinaninte de 10 Iulie, dată la care eu am luat un concediunde o lună de zile.

Această declaraţie o dau de bună voie şino semnez cu mâna proprie.

ss. N. Carandino.

15 Iulie 1947

D E C L A R A T I E

NICULAE CARANDINO ,ziarist declar următoarele:

In calitate de director al ziarului "Dreptatea" sunt conform statutelor membru în delegaţia permanentă a partidului

Aproximativ acum două săptămâni, poate mai mult, a avut loc la Delegaţia Permanentă a partidului,la care nu am participat.Am aflat că s'ar fi discutat continuarea Sfatului Parlamentar.

In ultimele zece zile cu prilejul reorganizării ziarului "Dreptatea",am fost convocat la Consiliul de Administraţie al gazetei şi apoi la Biuroul Partidului,cu care prilejşam discutat în contradictoriu cu fruntaşii respectivi-IULIU MANIU, IONNMIHALACHE,G.ZANE,ION HUDITA,GHIŢA POP,LAZAR ILIESCU, STEFAN MIHESCU,etc., Am discutat exclusiv probleme privitoare la gazetă.

Acum aproximativ o lună luând hotărârea de a părăsi ţara din motive profesionale şi ordin profesional,am comunicat acest fapt dlui.MANIU,d-sa n'a dat nici un răspuns.

Prima oară când dl. MANIU a discutat cu mine problema plecării a fost în seara zilei de 13 Iulie,aproximativ orele 7-8.Cu această ocazie,d-sa mi-a spus să mă pregătesc de plecare,fără să-mi spună cine mă va însoţi.

Menţionez că d-sa m'a căutat în cursul zilei şi nu m'a găsit decât prin telefon acasă seară,când a comunicat să viu la el urgent.Telefonând acasă am aflat că sunt căutat şi m'am dus să-l văd pe bdul.Dacia.La această întrevedere,în afară de cele spuse mai sus,m'a rugat să reviu la orele 9,30 pentru a primi instrucţiuni.

In acest intervat de timp m'am dus acasă şi mi-am făcut bagajeze.Soţia mea lipsea.

La orele 21,30, m'am prezentat la dl.IULIU MANIU.Aci dl. MANIU mi-a spus următoarele-mai urmau să plece dl.ION MIHALACHE dl.N.PENESCU ,[illegible], eventual cu dna.şi ILIE LAZAR.

./.

L-am întrebat pe dl.IULIU MANIU ce voiu avea de făcut în străinătate.Mi-a răspuns că nu are el să mă învețe pe mine, știind eu foarte bine cum să mă descurs.Firește, a adăugat,că trebue să lupt pentru democrație,pentru libertățile publice și pentru ușurarea regimului din închisori.

Nu mi-a dat nici o altă îndrumare.Mi-a spus doar că avionul va ateriza în Turcia.L-am întrebat cum a organizat plecarea și mi-a răspuns că foarte bine.

La ora 21,30 era și dl.ION MIHALACHE.Au venit ceva mai târziu și doi tineri-ing.POPESCU și GAFENCU.Discuțiile au fost în jurul plecării.Dl.IULIU MANIU ne-a ținut un discurs în care ne-a explicat răspunderea pe care o au transportând persoane atât de însemnate.Din ce spuse,dl.MANIU a atras atenția asupra misiunei lor și le-a mulțumit pentru sacrificiul pe care-l fac pentru țară.Nu a spus decât propozițiuni de ordin general,referitoare la dragostea de țară,la importanța împrejurării.

Odată ajuns acasă am povestit soției mele despre plecare și am îndemnat-o să vină cu mine.Și-a făcut bagajele repede, am luat o mașină și am plecat.

Servitoarei și poștarului am spus că plecăm la Mangalia.

Dl.ION MIHALACHE a ascultat în timpul întrevederei dispozițiile de ordin general ale dlui.IULIU MANIU,cât am fost de față nu-mi amintesc de ceva deosebit,afară de cele spuse mai sus de dl.IULIU MANIU și reluate sub altă formă de dumnealui. Dl.MIHALACHE a precizat că motive de securitate personală îl îndeamnă să plece și că odată ajunși,le va explica,arătând că trebue să lupte pentru democrație și libertate,pentru apărarea vieței deținuților politici.D-sa a adăugat că aceștia din urmă problemă i se pare principală.

Dl.IULIU MANIU a vorbit cu tinerii POPESCU și GAFENCU mai multe chestiuni banale,întrebându-i cu ce se ocupă în viața de toate zilele și părând chiar interesat de felul în care ing. POPESCU își recomandă iscusința în meserie.

Pe ing.POPESCU și GAFENCU i-am cunoscut pentru întâia oară în aceiași seară la dl.MANIU.

De acasă am plecat cu soția mea să întâlnim pe ILIE LAZAR.Impreună cu el și cu mașina lui,cu un șofeur am trecut

pe la dl.PENESCU pentru a-l lua cu noi.Dl.PENESCU însă a venit cu soţia sa în altă maşină.Cu ILIE LAZAR n'am discutat nimic deosebit pe drum.Nevestei mele îi era frică,iar el făcea glume şi o liniştea Nici eu nici soţia mea nu am avut nici un fel de armament asupra noastră.

Dela ultima staţie a tramvaiului 14 am pornit spre aerodrom cu maşina lui ILIE LAZAR cu care venisem,lângă şofer ILIE LAZAR, în fun d eu şi nevastă-mea,plus bagajele.

Sofeurul era îndrumat spre locul unde mergeau maşinile dinainte.Am ajuns pe la orele 3 aproximatov.Unii au mai coborât din maşină să se odihnească pe iarbă,sau să se plimbe puţin pe lângă perdeaua de salcâmi.

Chiar dacă aşi fi apreciat că nu am încredere în organizare şi că nu trebue să plec,sunt convins că n'aşi fi isbutit să modific hotărârile dlui.IULIU MANIU,referitor la plecare.

Discuţiile care au fost până la sosirea avionului,s'au referit la plasarea în avioane (persoane şi bagaje),la problema volumului bagajelor,la teama şi la aprehensiunile soţiei mele, la gândul exprimat de noi toţi asupra celor rămaşi acasă,din partid şi din familie,etc.,etc.,

Aceasta este declaraţie pe care o semnez de bună voe.

ss.N.Carandino.

526

copie regi vol. 3. f 743, 744. ~~00533~~

DECLARATIE

In complectarea declaraţiilor mele, subsemnatul N.CARANDINO declar cele de mai jos :

Stând de vorbă cu tovarăşii de drum în timp ce mă duceam spre aeroport, am spus că pleacă din ţară cu acel prilej valori importante ale Partidului. Aceasta imaginându-mi că grupul nostru va activa în străinătate ca şi în ţară, pe linia Partidului Naţional-Tărănesc.

17 Iulie 1947.

(ss) N.Carandino.

copie vezi vol. 7. f 764 – 766.

527

27 Iulie 1947

~~00534~~

DECLARATIE

Subsemnatul N. CARANDINO, domiciliat în Bucuresti Str. Spiru Haret Nr.16, născut în Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist, membru al P.N.T., declar următoarele:

Cu aprocimativ o lună, o lună şi jumătate înaintea încercării de plecare în străinătate am luat hotărârea să părăsesc ţara. Aceasta hotărâre am comunicat-o D-lui MANIU, care a fost de acord ca plecarea să aibă loc atunci când se va ivi ocazia.

Scopul iniţial pe care mi-l propusesem era să continui în străinătate lupta mea pentru libertăţile publice din România în acelaşi sens cu acţiunea politică şi profesională dusă în presa partidului sub semnătură, conform programului Partidului Naţional-Ţărănesc.

Din cauza aprecierii mele asupra admosferei politice, îmi luasem din timp anumite măsuri de prevedere si siguranţă incă înainte de luarea hătărârii de plecare. Intre aceste măsuri era si aceia de a schimba uneori domiciliul în timpul nopţii, dormind la diferite persoane prietene,. In afară de Dl. MANIU, nu am comunicat intenţiunea plecării ulterior soţiei mele şi D-nei BADULESCU. In intervalul dela luarea hotărârii plecării şi până la 13 Iulie am fost la Constanţa urmărind pe lângă recreere să cercetez cu proprii mei ochi situaţia pazei vapoarelor, urmărind ideea unei eventuale plecări pe unul din vasele aflate în Port, turcesc englez sau american /U,S,A. argentina etc./.

După înapoierea dela Constanţa cred că am comunicat rezultatul constantărilor mele soţiei mele, iar D-nei BADULESCU i-am comunicat că nu se poate pleca pe aceasta cale, vasele fiind păzite. Cred că iam comunicat acest lucru şi D-lui MANIU la o vizită pe care i-am făcut-o la câteva zile după înapoierea dela Constanţa.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o semnez.

ss/N. Carandino.

Dată în faţa noastră.
Insp. N. Dobre.

copie vezi vol. 3. f 788—790.

528

00535

DECLARATIE

Subsemnatul N.Carandino,domiciliat în Bucureşti str.Spiru Haret Nr.16,născut la Brăila la 20 Iulie 1905,de profesiune zia rist,membru al fostului partid naţional ţărănesc,în continuarea declaraţiilor mele din ziua de 5 August,declar următoarele:

Cunosc pe generalul NEGREI,fost candidat în Vaslui la alegerile din 19 Noembrie.Stiu că îndeplinea funcţia de preşedinte al secţiei militare din PNT.Il apreciez ca pe un om exgerat şi violent.

Se ştie că într'o trecută campanie electorală a împuşcat un adversar politic,Aprecierele defavorabile care mi se comunică a le fi făcut referitor la ziarul /"Dreptatea",se datoreşte faptului că adeseori i-au fost refuzate articole aduse spre publicare deoarece erau de o calitate inferioară şi conţineau adesea violenţe neacceptabile.

Cunosc de multă vreme pe comandorul Mocanu,cu care am colaborat prin anul 1940 la "Curentul" familiei".Pe acea vreme era ofiţer activ,ulterior a fost deblocat,Cred că în acea epocă mai colabora şi la celelalte ziare care aparţineau "Curentului" Din punct de vedere intelectual comandorul Mocanu,era un ofiţer pregătit,cu oarecare facilitate la scris, cu multe calităţi de credinţă şi hărnicie.Intre alte subiecte pe care le aborda ş ştiu că făcea repertoaje militare şi cronici ale războiului.

Stiu că după 23 August,umbla prin cercuri naţional ţărăniste.

Nu ştiu dacă era al partidului.Venea şi prin redacţia "Dreptăţii",pentru a aduce colaborări cu subiecte din viaţa militară şi cronici de politică externă.In partid avea legături cu D-nii Maniu,Mihalache,Penescu.Nu cunosc misiunea precisă în partid a dlui Mocanu şi nici eventuale lucrări de specialitate pe care să le fi executat.Atitudinea sa politică declarată şi cunoscută se înscria în programul general al partidului Făcea parte din secţia militară PNT.,am impresia,

Referitor la comandorul Cioroiu,declar următoarele:

L'am cunoscut cu prilejul premierei piesei "Descătuşarea" reprezentată pe scena Studioului Teatrului Naţional şi anume în medii teatrale.

529

00536

Nu-mi amintesc exact cui l'am prezentat în partid.Cred că l'am prezentat lui N.Penescu.Il frecventa în partid pe dl Maniu şi pe Dl.Mihalache.

Intocmea diferite lucrări cu caracter militar,dintre care mi-a prezentat şi mie un studiu asupra contribuţiei noastre la războiul antihitlerist unul asupra organizării Ministerului Aerului şi Marinei.Bănuesc că a înaintat şi conducerii de partid studiile sale:

Apreciez că aceste studii le întocmea pentru a servi.p partidului ca documentare în eventualitatea unei guvernări.

Nu-mi amintesc nici un fel de detaşiu despre cele două studii ale sale,deoarece din lipsă de timp nu le-am citit.Stiu că comandorul Cioroiu,îl cunoştea pe generalul Teodorescu Paul,pe care îl aprecia.Nu ştiu dacă dl.comandor Cioroiu,a făcut vre'o legătură generalului Teodorescu,cu partidul.N'am auzit vorbindu-se despre generalul Gherghies,iar comandorul Cioroiu,nu mi-a vorbit niciodată despre vre-un alt proect de organizare militară afară de cel arătat mai sus.Stiu că Cioroiu avea legături de prietenie şi cu Ion Vinea.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o semnez.

ss.N.Carandino

5 August 1947

530

copie vezi Vol. 3. f 799-801

5 August 1947

00537

DECLARATIE

Subsemnatul N.Carandino,domiciliat în Bucureşti str.Spiru Haret Nr.16,născut în Brăila la 20 Iulie 1905, de profesiune ziarist,membru al fostului partid naţional-ţărănesc în continuarea declaraţiilor mele din 5 August 1947 declar următoarele:

Nu am fost personal prezent la discutarea sau la luarea vre'unei hotărâri cu privire la plecarea vre'unor membri ai PNT,în străinătate.Cred că luarea acestei hotărâri a fost determinată pe departe de asigurarea securităţii personale a unor fruntaşi socotiţi a fi ameninţaţi şi pe de alta de dorinţa conducerii de a continua peste hotare de vreme ce în ţară posibilităţile erau restrânse lupta pentru dobândirea libertăţilor publice în România pentru întronarea unui regim democratic şi pentru uşurarea situaţiei deţinuţilor politici.Nu am primit personal vre'o misiune precisă din partea Iuliu Maniu,însă ne-a spus că va trebui să ducem în străinătate lupta necesară pentru a obţine prin impresionarea opiniei publice străine respectarea acordului dela Moscova,Intenţiunea să plecăm în Turcia şi de acolo după împrejurări - aşa s'a vorbit în seara de 13 Iulie - să plecăm eventual în Italia,Franţa, Elveţia Anglia,America.

Am aflat despre numele tovarăşilor mei de călătorie deabia în noaptea zilei de 13 Iulie pe la orele 10, când mi s'a comunicat că mai pleacă dl.Ion Mihalache,Dl. Ilie Lazăr şi Dl.Penescu cu doamna.Aceştia din urmă ne consimţind să plece fără soţia sa.

Despre eventuale legături în străinătate nu mi s'a comunicat nimic.

Este probabil că dl.Ion Mihalache să fi avut instrucţiuni în acest sens.Menţionez că în cursul discuţiei la sugestia domnilor Iuliu Maniu şi Haţieganu am menţionat pe o carte de vizită adresa D-nei Decei ardeleanca de origină domiciliată la Istambul şi am primit însemnarea Domnului Haţeganu,despre care am vorbit în celelalte declaraţii.In cazul în care a-şi fi plecat în America

531

a-şi fim luat legătură cu ziariştii americani pe care i-am cunoscut în calitate de corespondenţi de presă în România şi anume: Frank Shea, Markhaim şi alţii. Pe această cale a-şi fi făcut relaţii în presa americană, relaţii utile în activitatea mea.

138

Am discutat pentru întâia oară despre ideea plecării mele în străinătate cu Dl. Iuliu Maniu, aproximativ o lună, o lună şi jumătate înainte de tentativa de plecare cu avionul. In discuţia avută nu s'a fixat nici data plecării nici despre eventualii însoţitori nici despre vre'o misiune sau scop precis. Convorbirea s'a menţinut pe teren general. Menţionarea eventualelor ţării în care ne-am fi dus din Turcia s'a făcut indidental în ~~xxxxx~~ cursul discuţiei din seara de 13 Iulie la dl. Maniu.

La prima vizită făcută Dlui Maniu când afară de D-sa era prezent şi Dl. Romulus Boilă care s'a retras după ce m'a introdus. La a doua vizită din aceiaşi seară în afară de Dl. Maniu au fost supcesivi de faţă pe lângă subsemnatul domnii Ion Mihalache, Vlad Haţeganu, Ing. Popescu, Gafencu şi cu intermitenţe dictate de telefoanele date dl. Romulus Boilă. Nu am cunoştinţă despre cine ar fi finanţat încercarea de plecare cu avionul. In ceiace priveşte mijloacele mele de subzistenţă în Turcia mă bizuiam în afară de puţinii bani pe care îi aveam pe mine şi pe o temporară susţinere a vre'unui dintre tovarăşii mei de drum mai avuţi.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o semnez.

ss. N. Carandino

5 August 1947
Dată în faţa noastră
Comisar Şef,
ss G. Negreanu

copie vezi vol. 3. f 795, 796.

532

00539

DECLARATIE

Subsemnatul N. Carandino domiciliat în Bucureşti str. Spiru Haret Nr.16 născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru în partidul naţional ţărănesc în continuarea declaraţiilor mele din 5 August declar următoarele:

Unele declaraţii ale Dlui Maniu şi unele comunicate ale delegaţiei permanente, acele cenzurate alte nu, se imprimau la cererea conducerii de partid într'un număr restrâns de exemplare pentru informarea membrilor conducerii.

ss. N. Carandino

Prin conducerea de partid înţeleg pe Dl. Iuliu Maniu.

5 August
Dată în faţa noastră
Comisar Şef, I. Negreanu

copie vezi vol. 3. f 802 - 803. 533

00540

DECLARATIE

Subsemnatul N CARANDINO domiciliat in Bucuresti Str. Spiru Haret 16 născut in Brăila la 2o Iulie 19o5 de profesiune ziarist membru al fostului partid national tărănesc declară următoarele :

Cunosc din partidul national-tărănesc si dintr prieteni militari ai fruntasilor partidului mai multi ofiteri dintre care identific pe Dl general NEGREI pe Dl gral ZORZOR pe Dl gral BARBU pe Dl gral DRAGANESCU pe Dl comandor CIOROIU pe Dl cdor MOCANU,etc. In mod deosebit am cunoscut pe cdorul CIOROIU si pe Cdorul MOCANU.Pe acesta din urmă l-am cunoscut in timpul trecutului război in calitate de colaborator la revista "Curentul Familiei" unde scria reportaje si cronică ale războiului. Acesta prin anii 194o-1941.După 23 August a colaborat la ziarului "DREPTATEA" unde scria cronica externă.Ii dam in acest scop o directivă generală de moderatie in cazurile in care era depăsit de temperament Stiu că Dl MOCANU il vedea destul de des pe Dl MANIU, dela care desigur primea indicatiuni suplimentare.

Cred că Dl MOCANU il vizita pe Dl MANIU si pentru chestiuni sau insărcinări de ordin militar.Nu stiu in ce conditi l-a cunoscut pe Dl MANIU si nu pot preciza motivele care au determinat atentia ce li se acorda.Cu privire la dl cdor CIOROIU,deasemenea nu-mi explic accesul pe lângă Dl IULIU MANIU ne stiind obiectul vizitelor sale.-

Tin să precizez că după stiinta mea ambdi comandorii era mai des in contact cu Dl MANIU decât cu Dl MIHALACHE. Imi reamintesc că Dl Lt. Cdor CIOROIU mi-a spus că lucrările de specialitate militară pe care mi le-a predat xxx le-a dat sau le va da si Dlui MANIU.

Am primit lucrările, i-am făgăduit că le voi citi si le-am lăsat pe birou inainte de a pleca in concediul luat dela gazetă/ 5 Iulie 1947/

12 August 1947.- Aceasta imi este declaratia. /ss/ CARANDINO

534

I

00541

R E F R A T
===========

Asupra anchetatului N.CARANDINO.-

Poziţia anchetatului este acea a nu şti nimic în legătură cu activitatea ilegală a partidului ; - mai mult chiar, - de a nu şti nici în legătură cu aşa zisa activitate legală aproape nimic, pentru a se plasa în afara sferei de importanţă care să-l oblige a cunoaşte activitatea ilegală.-

Ce recunoaşte : Recunoaşte intenţia de a pleca în străinătate din motive personale, iniţiativa aparţinându-i, - şi eventualitatea de a lupta pentru promovarea obiectivelor P.N.T. (declaraţia 28.VII.1947), "pe linia păstrată în ţară şi condusă peste hotare de Ion Mihalache " (declaraţia din 18.VII.1947).- Deasemenea recunoaşte că a întrebat pe Maniu " că dacă pleacă ce ar avea de făc în străinătate " (declaraţia 13.IX.1947).-

Recunoaşte că " tonul şi linia ziarului " Dreptatea " erau indicate de Maniu (declaraţia 4.VIII.1947 şi 4.IX.1947).-

Recunoaşte că Maniu i-a dat dispoziţiuni " să nu atace pe Gafencu în gazetă, deoarece duce în străinătate o activitate interesantă în concordanţă cu vederile P.N.T " (declaraţia din 5.VIII.1947).-

Recunoaşte că P.N.T. prin " intreaga activitate şi luptă din ţară şi străinătate urmărea răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945 (declaraţia 5.VIII.1947).-

Recunoaşte tipărirea de comunicate şi articole cenzurate (declaraţia din 5 August 1947)I şi II.-

Recunoaşte că a condus biroul de presă al P.N.T. şi că a redactat Buletinul de Presă cu material dela Secretariat dela conducători şi dela Radio şi că a făcut angajări de personal pentru acest birou (declaraţia 1 şi 2 din 5.IX.1947).-

Recunoaşte că a cunoscut şi a avut relaţii cu reprezentanţii misiunilor engleză şi americană: Key, Bennett, Frank Shea, Sam Butta, Dunham (declaraţia 1.IX.1947).-

Ce nu recunoaşte: Nu recunoaşte că a avut instrucţiuni şi misiune pentru străinătate.- Nu recunoaşte că a avut discuţiuni

cu Maniu referitor la misiunea în străinătate.-

Pe aceste chestiuni este în contrazicere cu Maniu care xx " ....cu mai mult timp înainte de 14.VII.1947 am discutat cu personalităţi importante din partid necesitatea de a pleca peste hotare ..... La fel am discutat cu mai mult timp înainte de data plecării şi cu Dl.Carandino despre plecarea D-sale în străinătate " (declaraţia 19.VII.1947/ şi " scopul pentru care Dl.Carandino trebuia să plece era ca de îndată ce va ajunge în America să redacteze o gazetă românească care să reprezinte linia politică a partidului nostru şi în acelaş timp să ţină legătura cu gazetarii străini (declaraţia Maniu 5.IX.1947).- Carandino nu recunoaşte nici una din aceste afirmaţiuni.-(Declaraţia din 13.IX.1947).-

Nu recunoaşte că urma să plece în străinătate în cadrul unei acţiuni foarte importante (declaraţia Maniu 5.VIII.1947) şi susţine că nu a avut nici o cunoştinţă (decalaraţia 13.IX.1947)

Nu recunoaşte că xxx a fost trimis în străinătate de Maniu (....i-am comunicat posibilitatea ce am avut de a trmite în străinătate.- Declaraţia Maniu 7.IX.1947)dar susţine că " ..... din alte motive mai importante m'a chemat (Maniu) şi anume propunerea de plecare " (declaraţia 13.IX.1947) şi recunoaşte că " în concepţia mea misiunea era aceia desprinsă tot din conversaţie de a lupta pentru democraţie....." (declaraţia 1.IX.1947).-

Nu recunoaşte că a avut cunoştinţă de existenţa grupului din străinătate şi nici că avea cunoştinţă de legăturile acestuia cu Maniu (declaraţia 5 şi 6 August 1947).-

Nu recunoaşte că ar avea cunoştinţă în legătură cu activitatea şi scopul C.P.M.-

<u>Ce declară despre alţii</u> :

Despre Iuliu Maniu : " Linia generală a Dreptăţii era fixată de Dl.Maniu,linie de luptă intransigentă (declaraţia 4.IX.1947)

" Iuliu Maniu s'a văzut obligat să dea comunicatul cunoscut prin care gărzile erau dizolvate ......Dizolvarea avea cusurul de a recunoaşte implicit apartenenţa de partid până în acel moment.- (declaraţia 4.IX.1947).-

" Am auzit că Dl.Iuliu Maniu a primit din străinătate o scrisoare de omagiu din partea mai multor persoane,printre semnături mi s'ar fi citat numele D-lor Gafencu?Tillea,Augustin

~~Popa~~ Popa şi alţii.-

" Cu ocazia unei discuţii avută însă cu Dl. Maniu privitor la o notă apărută în gazetă, ne-a dat dispoziţiuni să nu fie atacat Dl. Gafencu în gazetă, deoarece duce în străinătate o activitate interesantă în concordanţă cu vederile partidului naţional - ţărănesc.-

Despre Ilie Lazăr : " Stiu că pregătirea acestei manifestaţii (8 Noembrie 1945) a fost făcută de Dl. Ilie Lazăr cu concursul colaboratorilor săi apropiaţi.-

" Stiu că a fost delegat de Dl. Iuliu Maniu să se ocupe cu chestiunile muncitoreşti şi propaganda în sânul muncitorimii (declaraţia 3.IX.1947).-

Despre N. Penescu : ".....se ocupa în mod deosebit de redactarea memoriilor şi protestelor înaintate către Marii Aliaţi (declaraţia 3.IX.1947).-

Despre C-dor Ciofoiu : " Il frecventa în partid pe Dl. Maniu şi pe Dl. Mihalache.-

" Intocmea diferite lucrări cu caracter militar dintre care mi-a prezentat şi mie un studiu asupra contribuţiei noastre la războiul anti-hitlerist, unul asupra organizării Ministerului Aerului şi Marinei.- Bănuesc că a înaintat şi conducerii de partid studiile sale.- (declaraţia 5.VIII.1947)

<u>CONCLUZIUNI</u> : Anchetatul profită de lipsa de documente împotriva lui pentru a nega orice cunoştinţă Stie precis, chiar dacă nu i s'a comunicat direct, - care urmau să fie sarcinile lor în străinătate.-

Este necesară o confruntare cu Maniu.-

537

~~00544~~

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.CARANDINO declar următoarele:

Actiunea de răsturnare a guvernului era dusă de partidul Național- Tărănesc,după cunoştința mea,pe mai multe planuri.-

In domeniul intern se acționa prin organizația de partid şi anume prin Secretariatul General,organizațiile regionale şi locale.Deasemenea în acelaşi sens lucrau şi cercurile profesionale.

Consideram printre aceştia din urmă şi Cercul Militar Profesional ca un instrument îndeplinind dublu oficiu de studii şi de propagandă.In ceeace priveşte activitatea cercului militar profesional din Capitală cred că avea misiunea de a discuta şi de a studia diverse probleme de caracter profesional la indicația conducerii de partid; organizațiile județene şi eventual mai mici bănuia că aveau un rost electoral.Pe plan extern partidul acționa prin memorii dintre care unele erau discutate în birou, altele în Delegatia Permanentă.Imi amintesc să fi asistat la lectura memoriului privitor la alegeri,făcută în Delegatie.In ceeace priveste acțiunea membrilor P.N.T.,din străinătate Dl.IULIU MANIU, mi-a vorbit adesea despre lipsa lor de activitate şi de concurs.Se referea probabil la situatia partidului din țară şi la memoriile pe care le adresa în străinătate.Pe planul de presă tonul de susținuta combativității era dat de Dl. MANIU si urmat de gazetele partidului .

Precizez că actiunea partidului pentru obtinerea puterii pe linia presei era de atac susținut şi intransigent linie dictată de către Dl.IULIU MANIU.In legătură cu aceasta intransigentă îmi reamintesc de discutiuni avute cu Dl. EM.HATEGANU fost reprezentant al P.N.T.,în guvernul GROZA care se plângea contra intransigenței D-lui MANIU pe care dânsul nu o socotea nimerită.Pe linia propagandistică acțiunea partidului era dusă prin mijloacele cunoscute - manifeste

./.

întruniri, etc. - si prin propagande dela om la om.

In aceasta din urmă privinţă temele erau cele programatice fireşte şi în afara lor se flutură, aşa cum se face deobiceiu perspectiva unei apropiate veniri la putere. Nu era străină eventualitate nici evocarea concursului internaţional.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss/ N. Carandino

2 Sept

539

00546

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.Carandino,declar următoarele;

M'am nascut in Braila la 2o Iulie 19o5.Tatăl meu era medic,mama casnică.Situaţia lor materială,a mamei in deosebi era mulţumitoare in sensul că poseda un imobil in oraş,imobil in care locuiam şi un şlep pe Dunăre.Tata câştiga suficient la inceput din clientelă. Am făcut şcoala primară primii ani la un pension mixt şi ultimii am dat examen la stat.Liceul l'am făcut la "N.Bălcescu" din localitate.In 1923 am venit la Bucureşti unde m'am inscris la facultatea de drept şi la cea de litere şi filosofie.Am terminat studiile de drept prin anul 1926-1227 când făceam şi serviciul militar.Am fost elev T.R. la şcoala militară de artilerie din Timişoara şi apoi după primele 6 luni am fost trimis la regimentul 18 Obuziere Constan-a unde am func-ionat trei luni,incheindu-mi anul militar la Reg.3 Artilerie din Brăila in cadrele căruia figurez şi astăzi.In timpul studenţiei am avut o acvititate foarte vie de formare personală in continuare de altminteri a celei din liceu.Ulterior cred cî spre sfârşitul anului 1927 am plecat la Paris pentru studii de doctorat in drept.Am urmat vreo doi ani.Nu mi-am dat teza şi m'am insurat (ulterior)cu actuala mea soţie Lilli Guşală,aflată la Paris pentru studii de teatre ca bursieră a Teatrului Naţional.Intors dela Paris prin anul 1931 aproximativ am dus-o un timp foarte grea neavând mijloace materiale şi nici susţinere de acasă.Mi-a fost foarte grea să mă reaclimatizez in mediul nostru.M'am inscris in barou şi am făcut un timp avocatură ca secretar de avocat la C.Sătescu şi apoi la George Rusu.Prin 1933 am izbutit să intru in redacţia "Faclei",după ce colaborasem la diverse reviste afeacre.Am dus câtva timp paralel ambele profesiuni abandonând la un moment dat pe aceia de avocat in favoarea presei.In acel timp am inceput să fac politică naţional ţărănistă moderată ca gazetar la

./.

"Facla" care in acel timp era simpatizantă cu partidul. Prin politică naţional-ţărănistă moderată inţeleg moderată ca mijloace de manifestare şi activitate. Am cunoscut succesiv in activitatea mea profesională pe dnii Ion Mihalache, Virgil Madgeanu, Iuliu Maniu, Grigore Iunian, N. Titulescu şi in general ca redactor parlamentar pe mai tot fruntaşii vieţii noastre politice. Am fost adversar in presâ al tuturor mişcărilor de extremă dreptă, legionari, cuzişti, etc., suferind chiar impreună cu intreaga redacţie a "Faclei", o sălbatecă agresiune cuzistă. Este de notat că "Facla" făcea in genere politica stângă partidului naţional ţărănesc. Prin 1936 mi se pare la apariţia ziarului "timpul" am fost solicitat de dl Grigore Gafencu să intru in redacţie ca reporter de mari procese (Stal Geo London) şi ca articlier fantezist de pagina II-a. N'am rămas in redacţie decât 2-3 luni, neconvenindu-mi printre altele nici linia gazetei in problema spaniolă. In acel timp duceam prin Facla unde continuam să colaborez campanie antifranchistă. Am intrat apoi in redacţia "Credinţa" ca reporter politic un oarecare timp cât ziarul s'a orientat in spre naţional ţărănişti, apoi la "Lumea Românească". Mai scriam intre timp la reviste "Reporter" "Incotro", etc., etc. La venirea Guvernului Goga-Cuza mi s'a suprimat revista "Cronica" pe care o conduceam şi in al cărei ultim număr publicasem un violent articol al lui Em Socor impotriva lui A.C. Cuza. In timpul guvernării m'am ferit cum am putut de reacţia regimului impotriva mea. In anul 1938 odată cu venirea dictatorilor am renunţat la politicţ in presţ, deoarece numai era posibilă, devenind din susţinător al politicei externe Titulescu şi al politicii interne V. Madgeanu autor de mari raportaje, de vieţi romanţate şi cronicar teatral, activitate care a durat in acest sens până la 23 August 1944. (Am scris la România). Prin 1938-1939 in preajma isbucnirii răsboiului mondial plecând cu preaviz acordat dela "România", am intrat ca funcţionar la direcţia presei din Ministerul Propagandei, ministru fiind Eugen Titeanu, cu care eram in raporturi de prietenie profesională. Am primit insărcinarea de a organiza un birou de radio-ascultare. La aceia epocă funcţionau trei

asemenea birouri,unul la radio,altul la M.St.M.şi altul la Ministerul Propagandei.Au fuzionat şi Col.Ghimeş,a primit conducerea,avându-mă principal colaborator technic.Am func-ionat aici până la venirea legionarilor la putere care m'au dat afară in toamna anului 194o.Redetam la radio-ascultare un buletin al tuturor posturilor de radio in deosebi al celor ruseşti şi anglo saxone care interesau in acel moment autoritatea.Dela 23 August 1944 am scos sub bombele germane din prima zi ziarul "Dreptatea".Am fost prim redactor al"Dreptăţii"sub direcţia lui I.Livianu dela 23 August 1944 până la 6 Martie 1945 cu excepţia perioadei in care am funcţionat ca director general al teatrrelor (Ianuarie,Februarie, Martie).Am fost tot la sfârşitul anului 1944 şi până la dispariţie colaborator al "Curierului",sub direcţiile Augustin Popa şi Em.Socor.Am infiinţat şi condus un timp scurt "Revista Familiei",care a dispărut prin trecerea mea la direcţia generală a teatrelor.Imediat după 23 August 1944 in codul blocului democratic am făcut parte din comisia de autorizare a publicaţiilor până la această comisie a căzut in demetudine sub ministeriatul Vişoianu la externe.Eram in comisie reprezentanţi ai celor patru partide M.Fărcăşanu (liberal) George Macovescu (comunist),N.Deleanu (social democrat) şi subsemnatul (naţional ţărănist).Am fost deasemenea ales de prima adunare generală a sindicatului ziariştilor membru in comisia de epuraţie a gazetarilor facişti şi ales apoi membru in comitetul de conducere al sindicatului.Spre toamna anului 1945 aproximativ am colaborat la ziarul "Ardealul" cu articole până la suprimare,cu articole semnate.Am susţinut ca in toată activitatea mea de presă şi in acest ziar linia de apărare a libertăţilor publice.(La 8 Februarie 1946).In ceiace priveşte colaborarea mea personală la ziarul "Ardealul" am avut asentimentul Dlui Maniu.La 8 Februarie 1946 a reapărut "Dreptatea" sub direcţia Nestor Badea.

Am funcţionat ca prim redactor al ziarului până ce mi s'a acordat direcţia prin demisia dlui Nestor Badea.Totuşi in delegaţia permanentă a partidului nu am fost invitat decât la 23 August 1946 prin adresă semnată de d Iuliu Maniu.Statutar directorul ziarului oficial

. / .

tehxnic să fac parte din acest for de conducere. În toamnă şi până la inceputul anului 1947 am condus biroul de presă. In perioada alegerilor am avut o activitate oratorică pe la diverse intruniri ale partidului. Cuvântările mele au fost unele inserate in ziar. Am candidat al 31-lea pe lista din Capitală. In delegaţia permanentă am luat des seori cuvântul fie pentru a apăra poziţia "Dreptăţii" impotriva unor atacuri fie pentru a cere susţinerea partidului pentru acest ziar atât din punct de vedere eco nomic cât şi politic (proteste impotriva cenzurii). Am luat deasemenea cuvântul in acelaş for pentru a combate inainte de alegeri cartelul cu liberalii. Participam cu neregularitate la şedinţe fiind prea ocupat cu chestiunile gazetei şi adesea părăseam şedinţa inainte de incheiere. In anul 1947 dificultăţile care mi se făceau la conducerea gazetei au culminat prin concediul din 11 Iulie 1947, concediu care insemna in acelaş timp o preluare de atribuţii directoriale date in seama unor comitete.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

2 Septemvrie 1947.

ss. N. Carandino

553

00550

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Sunt împotriva acţiunilor olegale şi subversive

Plecarea mea în străinătate avea şi sensul printre altele de a evita riscul unei alunecări în clandestinitate şi în conspiratism.-

Prin temperament, prin vocaţie profesională şi prin ideologic arăt partizanul luptei deschise purtate cu risc la lumina zilei. In acest sens am scris şi am activat in partidul naţional ţărănesc încrezător în lupta lui legală şi în idealurile democratice pe care le promova.-

In ipoteza in care partidul din care fac parte s'ar fi dovedit că înţelege să ducă lupta prin mijloace ilegale conspirative şi subversive, sunt convins că înainte de a fi eliminat ca inutil aş fi părăsit eu însumi, o bătălie, pentru care nu am niti tragere de inimă nici aptitudini şi partidul respectiv.-

Atitudinea mea ar fi de protest violent şi desolidarizare publică .-

Prezenta declaraţie o susţin şi semnez.-

/ss/ N CARANDINO,

19 Septembrie 1947.-

2/1

19 sept

D E C L A R A T I E
====================

Subsemnatul N.Carandino declar următoarele :

Linia politică a partidului în materie de presă era imprimată în mod firesc de conducerea de partid. Chiar dacă acest lucru nu se făcea în mod expres era normal să nu se exprime în paginile gazetelor altceva decât indicaţii precise sau rezultatul contactului şi al discuţiilor cu fruntaşii cei mai de seamă. Oridecâte ori se întâmpla vreo abatere se atrăgea atenţiunea şi se căuta posibilitatea unei reveniri sau a unei rectificări. Aşa bunăoară la ziarul "Dreptatea" după o notiţă apărută care nu era favorabilă dlui Gafencu am primit indicaţia să nu-l mai atac. Altădată dl Zaharia Boilă a scris în ziar un articol privitor la alegerile din Turcia care nu a fost agreat de conducerea de partid şi d.Coposu a fost rugat de această conducere să scrie asupra atitudinii adoptate, într'un articol de fond.

In anumite probleme ca bunăoară chestiunea Dunării şi chestiunea clauzei naţiunii celei mai favorizate am observat unele coincidenţe între atitudinea dlui Gafencu şi politica externă a partidului naţional ţărănesc. Atitudinea dlui Gafencu la care mă refer este aceea despre care luau cunoştinţă prin informaţii de radio şi articole de presă streină cenzurate sau necenzurate. Nu aveam nici un fel de cunoştinţă în acel moment de faptul că dl. Grigore Gafencu ar duce o acţiune sistematică şi organizată în subordinea conducerii partidului naţional ţărănesc Astăzi legând între ele informaţii şi impresii sporadice ca scrisoarea de omagiu cu bănuiala consecinţei logice de împăcare, directiva de ce nu ataca în ziar pe dl.Gafencu şi coincidenţa între unele teze ale partidului şi ale dlui Gafencu şi cu simpatia faţă de anglo americani îmi dau seama că legături mai strânse între partid şi dl.

./.

M.C.

Gafencu au existat fără ca eu să fi avut cunoştinţă despre ele în altfel. Faţă de cele de mai sus, în ceeace mă priveşte, aşa cum am dovedit în articole numeroase iscălite în ziarul "Dreptatea" am urmărit o politică de egală apropiere faţă de Marii Aliaţi.

Drept care semnez prezenta declaraţie.

ss. N. Carandino.

19 Septemvrie 1947.

20 fyt

copie vezi vol. 3. f 873 – 878.

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

Intrebare Cum aşi explicat Dvoastră la timpul său coincidenţa între tezele partidului naţiona-ţărănesc şi ale dlui GAFENCU la Conferinţa de Pace ?

Răspuns .- Nu toate tezele dlui GAFENCU coincideau cu cele ale partidului naţiona ţărănesc. După câte ştiu unele din aceste teze ale dlui GAFENCU şi ale partidului au fost integrate în tratatele de pace. Este firesc ca în materie de poziţie a ţării la o conferinţă,puncte de poziţie a ţării la o conferinţă ,puncte de vedere naţionale să concidă,aşa deupă cum au concis teze ale partidului cu teze ale guvernului.-

Intrebare.- Care aufost tezele dlui GAFENCU care nu au corespun s cu ale partidului?

Răspuns .- Nu cunosc în detaliul lor toate revindicările dlui GAFENCU,dar după câte am aflat la timp in chestiunea atitudinii faţă de Rusia Sovietică,bunăoara dl. GAFENCU avea o poziţie diferită de a partidului.-

Intrebare Credeţi că pozişia dlui GAFENCU faţă de U.R.S.S. diferea numai în ceace priveşte poziţia afişată a P.N.T.-

Răspuns Din cele ce mi-au putut da seamanca director al oficiosului şi din directivele pe care le-am primit am dedus că partidul avea în această privinţă o poziţie diferită şi ca fond,nu numai oficială.-

~~Intrebare~~ Dumneavoastră aţi recunoscut că în ziarul " Dreptatea" au apărut unele articole şi notiţe care se interpretau ca ostile Uniunei Sovietice.Com explicaţi coincidenţa între aceste şi atitudinea GAFENCU.-

./.

Răspuns Ziarul " Dreptatea" nu a avut niciodată atitudine antisovietică. Dacă unele note sau unele articole au putut fi interpretate ca antisovietice ele n'au fost imprimate cu această intenţie şi uneori apariţia lor a fost fără ştirea şi fără aprobarea mea din simplă inadvertneţă reacţionară. N'a existat nici-o coincidenţă voită sau cauzată între atitudinea dlui GAFENCU şi cele apărute în " Dreptatea

Intrebare Cum explicaţi domneavoatră coincidenţa între articolul publicat în ziarul " Dreptatea" prin care se dădea date din memoriul lui GAFENCU şi totodată refuzul dvoastră personal de a publica dezacrearea ?.-

Răspuns Articolul despre care sunt intrebat privitor la reparaţii a apărut în ziar între sărbătorile Crăciunului. Lipseau în acea zi dela gazetă şi redactorul răspunzător de sectorul nu l'a revăzut . Intrebând ulterior pe autor dl LEON GEORGE PROCA, despre origina şi seriozitatea informaţiilor sale mi-a declarat că xxx le-a luat textual după o conferinţă dela radio-Londra. In ceace priveste dezax vuarea articolului şi măsurile disciplinare am oferit dintru început Ministerului Informaţiilor toate soluţiile care să acorde satisfacţie. Intârzierea apariţiei notei de precizare în gazetă şi implicât întârzierea reapariţiei ziarului suspendat se datoresc absenţei din capitală a domnilor IULIU MANIU şi ION MIHALACHE. In lipsa dumnealor partidul reprezentat pri prin dnii MIHAI POPOVICI şi N. PENESCU propuneau formele de rectificare care ar fi însemnat în acelaş timp o dezavuare a mea personală. Dl. IULIU MANIU dela Sibiu a tranzat conflictul în felul următor: se desavuează articolul dar nu se desavuează directorul gazetei.-

Intrebare Cum explicaţi coincidenţa simpatiei faţă de anglo-americani atât a dlui GAFENCU cât şi a partidului naţional ţărănesc ?

Răspuns Nu cred că această coincidenţă de simpatii era rară în acel moment, ca din existenţa ei să se poată trage vre'o concluzie.-

Intrebare Cum explicaţi dvoastră seria întreagă de coincidenţe ?

Răspuns.- Astăzi apreciând această serie de coincidenţe şi xxxxxxxxx legându-le între ele îmi dau seama că trebuie să fi fost legături mai strânse între partid şi GAFENCU.

./.

Nu-mi dau seama însă nici despre natura,nici despre amploarea lor după cum nu cunosc modalitatea prin care s'au întreţinut.

Intrebare Cum vedeţi dvoastră declaraţia pe care aţi făcut-o" detest orice acţiune divergentă la conferinţa de pace" -şi aceste raporturi ale aceluia,care a dus acţiunea divergentă,cu partidul naţional ţărănesc.-

Răspuns .- Nu ştiu dacă acţiunea Dlui GAFENCU la conferinţa de pace a fost inspirată sau legată de partid. Am bănuit în măsura în care am avut cunoştinţă despre lucruri că ea nu putea depăşi simpla informare. Mi-am imaginat că eventualele comunicări ale dlui GAFENCU ar fi avut rostul de a aduce la cunoştinţa unui partid sau unui sef de partid din ţară probleme de interes naţional dela dela conferinţă sau din atmosfera internaţională.-

Intrbare Cum explicaţi răspunsul dvoastră de mai sus prin prisma instrucţiunilor ce le-aţi primit de a nu ataca pe dl. GAFENCU.- " deoarece ducea în străinătate o activitate interesantă în concordanţă cu vederile P.N.T.-

Răspuns .- Cuvintele Dlui IULIU MANIU pe care le-am citat din memorie aveau probabil rostul de a nu angaja ziarul şi partidul închestiunea GAFENCU date fiind tocmai acele ~~mixă~~ coincidenţe în unele teze la care mă referam mai sus.-

Intrebare Care au fost tezele partidului şi ale dlui GAFENCU care au fost interprete în tratatul de pace?

Răspuns După câte ştiu în problema Dunării şi în chestiunea clauzei naţiuni celei mai favorizate tratatul de pace a cuprins în largă măsură aceste teze.-

Intrebare Cum explicaţi dvoastră interesele partidului naţional ţărănesc în aceste două clauze în opoziţia cu susţiberile oficiale ale României precum şi ale Uniunii Sovietice şi ale tuturor ţărilor din Sud-estul european direct interesate în aceste probleme.-

Răspuns Partidul naţional ţărănesc susţinând aceste clauze era în acord cu vederile sale programatice şi cu politicatradiţională în motive a ministerului de externe.-

Vederile programatice ale partidului erau acelea de a furniza schimbul internaţional de a respecta Charta Naţiunilor Unite în problema libertăţii căilor de navigaţie iar poziţia ministrului de externe tradiţională era aceia, susţinută

.//.

printre alţii şi de xxxx N. TITULESCU. Faptul că aceste teze conicideau sau nu,cu ale altor State,cu ale U.R.S.S. şi ale ţărilor vecine şi riverane mi-l explic prin concordanţa sau prin divergenţa diferiţitelor interese naţionale la o conferinţă de pace. Aceste chestiuni ar fi trebuit să fie tratate/ in ziar/ de specialiştii partidului în problemele externe şi economice,ca dnii VISOIANU,ZANE ect. etc.-

Drept care semnez prezenta declaraţie.-

/ss/ N. CARANDINO

2o Septembrie 1947.-

550

00557

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N. CARANDINO declar următoarele :

In complectarea declaraţiilor mele din ziua de 19 Septembrie declar că la proces, nemaiavând situaţii de anchetat şi având posibilitate de informare complectă voi înţelege să trag consecinţele logice ale faptelor sezisate de mine după data de 14 Iulie, fapte despre care nu aveam cunoştinţă în trecut.-

Drept care semnez prezenta declaraţie.-

/ss/ N. CARANDINO

2o Septembrie 1947.-

D E C L A R A T I E

Subsemnatul N.Carandino,domiciliat în Bucureşti str. Spiru Haret Nr.16,născut în Brăila la 20 Iulie 1905 de profesiune ziarist membru al fostului Partid Naţional Ţărănesc, în continuarea declaraţiei din 5 August 1947,declar următoarele:

Referitor la activitatea Dlui Gafencu la Conferinţa de Pace şi în străinătate,subsemnatul insist că nu am avut nici o cunoştinţă precisă despre existenţa unor raporturi de subordonare a Dlui Gafencu Partidului Naţional-Ţărănesc. Cu ocazia unei discuţii avute însă cu Dl.Maniu,privitor la o notă apărută în gazetă mi-a dat dispoziţiuni să nu fie ataca Dl.Gafencu,în gazetă deoarece duce în străinătate o activitate interesantă în concordanţă cu vederile Partidului Naţional Ţărănesc.

Relativ la obiectivul urmărit de Partidul Naţional Ţrănescu în cooperare cu celelalte partide din opoziţie întreaga activitate şi luptă din ţară şi străinătate urmărea răsturnarea regimului instaurat la 6 Martie 1945 şi înlocuirea Guvernului Dr.Petru Groza printr'un guvern care să satisfacă vederile programatice ale celor trei partide,fireşt în punctele comune.

In ceiace mă priveşte pe mine şi în ceiace ştiam metodele pentru atingerea acestui scop erau cele legale.Nu cred că primirea legionarilor în partid a influenţat aplicarea pe teren a acestor metode deoarece aceştia oameni după câte nu au avut funcţiuni oficiale de importnaţă în partid In ceiace priveşte legăturile Partidului Naţiona-Ţărănesc cu misiunile străine/anglo-americane/ştiu că acestea avea caracterul informativ reciproc şi urmăreau respectarea acordul dela Moscova.

La sosirea delegaţiei de gazetari anglo-americani cu ocazia alegerilor am fost căutat alături de mai toţi ziariştii importanţi de opoziţie sau independenţi pentru a da lămuriri asupra mersului campaniei electorale,situaţia raportului de forţe şi alte detalii de ordin profesional.Atitudinea ostilă Guvernului a unor ziare americane nu cred să fie determinată de legăturile PNT-ului cu misiunea americană din România.Articolul injurios din ziarul "Solia" despre car iau acum cunoştinţă şi în care se reproduce un articol apăru

în "Dreptatea",apreciez că se datorește fie inițiativei de transmisie a Biroului de Presă American,fie vre'unei inițiative particulare.

Retragerea succesivă a atribuțiilor pe care le aveam în calitate de director al Dreptății împinsă până la transformarea mea în simplu figuranta prin încheierile Consiliului de Administrație aprobate de forul partidului se datorește antipatiilor pe care le aveam în acest for și în deosebi adversității constante a dlui MIHAIL POPOVICI.Nu cred că această quasi-îndepărtare să fie urmărit alt scop decât cel rezultat din aceste divergențe.

Referitor la raporturile mele cu d-nii Prof.Leon Bochis și Dr.C.Hacea,declar următoarele:Dl.Bochis a fost impus de Dl.Mihai Popovici ca administrator provizoriu al "Dreptății" într'un moment de interegn și în lipsa D-nilor Maniu și Mihalache din Capitală.La înapoierea Dlui Maniu i-am raportat situația și i-am cerut să fie înlocuit părându-mi-se că nu are capacitatea necesară acestui post și în plus că îl văzusem amestecat în diferite procese ale organizațiilor subversive.Ulterior și probabil în urma unor informații complementare Dl.Maniu a dispus înlocuirea sa.

In ceiace privește pe dl.Dr.Hogea raporturile mele cu el erau puțin apropiate datorită în mare parte faptului că m'am opus la intrarea sa în Redacția "Dreptății" din motivul că în trecut dovedise uneori o lipsă de constanță în ideile democratice .Apreciem că atât el cât și Bocse Galin,reprezentau elemente cu înclinații către dreapta și din această cauză n'am fost de acord cu o eventuală intrare a lor în redacție.

In ceeace privește intențiunea de a pleca în străinătate isist în a menține în total declarațiile date anterior,precizând că prima idee a plecării nu mi-a fost sugerată de nimeni,că a fost o ideie personală deci și numai hotărârea deal 13 Iulie aparține exclusiv Dlui Maniu,Informațiunile căutate de mine pentru materializarea ideiei de plecare au fost deasemeni inițiative personale cunoscute însă de Dl.Maniu

Aceasta îmi este declarația pe care o semnez.

ss.N.Carandino

Dată în fața noastră.

Insp.N.Dobre

Se certifică de noi că prezentul dos. conține 559 file: cinci sute cincizeci și nouă.
19.03.1955.
[signature]

Azi 22.04.2003 noi, Rotaru Lucian reprezentant SRI și ILINCA ADRIAN reprez. CNSAS am procedat la renumerot. dos. nr. 40001, vol. 21 care cuprinde un nr. de 552 file + I; II (în total 554 file)

Reprezentant SRI
[signature]

Reprezentant CNSAS
[signature]